

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що ссреди, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ве застережене. — Рєкламациї неопе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсєрати
платні в Чернівцях.

„Der Freien Lehrerzeitung“

під розвагу.

Коли яканебудь верства суспіль-
ности боре ся за свої права против
кривди, тоді не сьміє по єї боці
бути ні крихітки неправди, она не
сьміє допустити ся ніякої неспра-
ведливости ні в своїх публичних
виступах, ні в осуджуваню фактів.
Інакше тратить она симпатію у
своїх приятелів — а таких в бор-
бі треба конче — а знову дає ору-
жїє проти себе в руки своїх во-
рогів.

Отсе правило не дасть себе без-
карно оминуту і се правило повин-
ні ми учителі мати все перед очі-
ма. Ні один стан не трактує дер-
жава і край так по мачошиному,
як учительство і труд жадного ста-
ну не находить тільки невдяки, що
учительство. І учительство стануло
до борби. А хтож став до помочи
учительству в його змаганнях на
Буковині? Отті люди, що бороли
ся против ненажерної боярні, що
стояли все на становищі демокра-
тизму, отті люди бороли ся рівно-
часно о добро школи і учительства.
Бо заступати демократичні принци-
пи, а бути ворогом школи і учи-
тельства, се нєсенсє і сего не до-
пустив ся ніхто з розумних полі-
тиків.

Чи назвати імена тих, що за-
ступали і заступають ся за шко-
лою і учительством? Всі они нам
звані. Та одно мушу назвати, бо
задля сего імени і писана ся статя.
Сей наш приятель є профєсор Др.
Стефан Смаль-Стоцкий.

Твердячи се стою я на точці

найнепохитнійшої обєктивности. І
хто слівдив добре політичне жите
90-тих і 900-тих років знаходить
все і всюди імя др. Смаль-
Стоцкого, коли ішло о поступ
на шкільнім поли, чи на поли ма-
терияльного поліпшеня учительства.
Тих, що почали лише що тепер за-
нимати ся політичними питаннями,
тих відсилаю до протоколів соймо-
вих засідань, хочби з року 1896.
В сїм році не було іще нашого ор-
гану „Freie Lehrerzeitung“. В сїм
році не було іще наших горячих
приятелів Штравхера і Он-
чула. В сїм році процвітала сила
боярїї в найкраспїм розвитку. А вже
тоді др. Смаль-Стоцкий за-
ступав ся за учительством, такими
словами, які би не вадило вици-
тати і тепер у „Freie Lehrerzeitung“.

Хто слівдив уважно політичні
стремління послїдних років на Бу-
ковині, зрозуміє мене добре, як я
скажу, що др. Смаль-Стоцкий
іспредтечию „Вільнодумного со-
юза“, що він клав перші каміня
під будову сего клубу наших при-
ятелів.

Тепер кандидує др. Смаль-Сто-
цкий, містоголова „Вільнодумного со-
юза“, яко кандидат сего союза в са-
дагурскім повіті. Против него ста-
вить свою кандидатуру Ніко Фльон-
дор, боярин, воріг школи (через зи-
му була школа заперта в Новосе-
лици, бо пан Фльондор не хотїв
дати дров), чоловік, який ще й до-
си не полагодив справ своєї чесно-
сти. Яке становище займає в сїй
справі „Freie Lehrerzeitung“ і во-
лоске учительство?

Волоске учительство агїтує про-
тив кандидата вільнодумного союза
а „Freie Lehrerzeitung“ не то, що
сего не нап'ятовує, а робить до се-
го іще цинїчні замїтки і каже, що
die bevorstehende Wahl bei den Ru-
thenen zu einer nationalen Frage ge-
worden ist.

Менї лишає ся поставити ли-
шенє слїдуючі питання: Чи „Freie
Lehrerzeitung“ і волоске учитель-
ство сьвідомє своїх станових інте-
ресів? Чи в них не криє ся під
фразами поступовости і любови до
свого стану національний шові-
нізм?

Чи руске учительство робить
nationale Frage в черновецкїм пові-
ті, де є кандидат волоский Лупу і у
всїх иньших повітах полудневої
Буковини, де оно зі всїх сил по-
пирає кандидатури вільнодумних
Волохів?

Чи „Freie Lehrerzeitung“ га-
дає в той спосіб пропагувати солї-
дарність між учительством?

Чи она не нарушує сєї солї-
дарности і не починає сїяти націо-
нальну незгоду між учительством
в сєї для учительства так прикрий
час?

Чи міркований елемент в редак-
ції „Freie Lehrerzeitung“ і не гадає
вплинути на ню в сєї спосіб, що-
би наших станових справ не ро-
бити національними і особистими?

Що загадують зробити заступ-
ники руского учительства тов. Бар-
бір і тов. Пігуляк, які засїдають у
видїлі краєвого товариства, що би в
будучности наш становий орган

„Freie Lehrerzeitung“, який підпи-
рає і руске учительство, не слу-
жив для шовїністичної агїтації?

Колиби „Freie Lehrerzeitung“ на
дальше печатала ся в тім дусї, як
она обговорювала вибори в сада-
гурскім повіті, то руске учи-
тельство зуміє супротив
неї зайняти також відпо-
відне становище. „Freie
Lehrerzeitung“ буде може оправду-
вати свій крок становищем, яке
займав пос. др. Стоцкий в справі
виборів у ставіскім повіті. Та по-
сол Стоцкий є головою політичної
організації і він відповідає за кож-
дий політичний крок перед сєю
організацією. До сєї політичної ор-
ганізації належить і ціле руске
учительство і є навіть головним
чинником сєї організації. Руске
учительство на стїлько політично
зріле, що оно потягнулоб до від-
вічальности кожного члена своєї по-
літичної організації, наколи би він
спроневірив ся против програми сєї
організації або ділав против інте-
ресів учительства.

Але в сю так важку для нас
пору, коли важить ся судьба краю
а з ним і учительства, де о то хо-
дить, що би „Вільнодумний союз“
побїдив, в сю пору виступати
против його кандидата і
то до того ще одного з за-
служенїйших, се не со-
вісно і найменше ви-
падає учительському органу.

Подаючи отсе все під розвагу
„Freie Lehrerzeitung“, я роблю се
лише в інтересї єї самої, бажаючи,
що би она все була лише заступни-
цею наших учительських справ і так

Поезії Григорія Воробкевича.

Берестечко.

На Вкраїні в бідній хаті
втомлена лежала
бідна мати — і безсонно
днинки дожидала.

Третя нічка вже безсонна!
Тяжком ся втомилася!
На що дав-сь, Милостивий,
би-м сего дожидала.

На що дав-сь, Милосердний,
синів породити,
а не дав-сь соколикам
при менї прожити?

Треті сутки вже минають,
як вони полетїли,
приборкані голубята
вихром пошумїли.

Виточила усі сльози,
сухо в очах стало —
і так шумно і так дурно
в головонїї стало.

На кого-ж ви, лихі діти
стару мати кидали
на поругу Ляхам, Жидам?
ви того не знали?

А на дворі тихо, красно,
місяць білий сяє,
мов сьмієть ся з мого лиха,
мов нічо не знає.

Мов не знає, що в серденьку
пекло закипіло...

Нема долі! нема Бога! —
Тут і занїміло.

Тяжко лягло їй на груди,
ледве що здохмалась,
перед згаслими очима
мари вже снувались.

Три тополї високїї
пред очима стали,
у мить она грім ударив —
тополї зівїли.

На воздусї три соколи
летїли, кружили;
їх три кулі стрїлецькїї
на землю звалили.

Пробудилась стара мати,
на двір ся дістала,
там з росєю поранною
сльозоньки змішала.

Ци-ж одна то бідна мати
за сином журила,
крївавими сльозоньками
степи заросила?

II

Ой по степах вітер віє,
травою хитає,
а поранну росу-мраку
у хмарі збиває.

Над містечком Берестечком
хмари ті ся збили,
їзувались, розсувались,
там ся розділили.

А там Ляхи, враги люті,
табір обстунїли,

а в таборі козаченьки
гірко-сь зажурили..

Зажурились небожата,
як без матки бжолї,
як ті осї повкривали
Ляхи степ і поле.

Ой зівїли завзятїї,
голови склонили,
бо вже днів зо трицять — сорок
кінським трупом жили.

Ой зівїли соколини,
крильця попускали,
бо вже днів зо трицять — сорок
води не видали.

Із калюгів блотнистих
воду они пили,
увесь табір недугами
тяжкими зразили.

Лежать сини українські,
з жажди умлівають:
„Води! води! милий Боже!“
Душі догоряють.

Зойк і верєск, крик пекольний
в таборі козацїм,
а там радість, месть, остеклість
у войску шляхецїм.

„Води! води! милий Боже!“ —
в горячїї рїдають.
„Будь проклятий ти, гетмане!“ —
другі проклинають —

„Щось покинув дітей своїх!“ —
— „Не покинув, діти!“
— „Ой покинув! мовчїть старі —
мов воробїїв в сїти!“

„Не покинув, соколята“ —
старші потїшають.
„Води! води! милий Боже!“ —
молодцї рїдають.

III.

Над містечком Берестечком
хмари там ся збили,
їзувались, розсувались
тай ся розділили.

Одна хмара над табором
дощу напустила...
одернулаєсь вєім на диво
козацкая сила.

Усі разом із табору
на смерть ся встєрили,
на болотах, на калюгах
греблю загатили.

Загатили страшну греблю
із трупів козацких,
помостили міст пекольний
із костий шляхецких.

І тим мостом мала купка
стєпу достигала,
байраками і ярами
гетмана шукала.

Заложив ся гетман з вітром,
хто кого здогонить, —
мов той вихір конем летить,
а головку клонить.

Мов клєвцями, тяжкі думи
мозок му молотять,
мов списами жалкі думи
серце му скородять...

як она за правду боре ся, щоби і правдою себе руководила. Кінчу першим реченням сеї статі: „Коли яканебудь веретва суспільна і т. д.“
Осип Безпало, учитель.

Росія й Японія.

Ситуація на полі борби.

Вже п'ять місяців минуло від хвилини, як маленька Японія кинула ся на російського велетня. І в першій хвилині здавало ся, що Японія переплатить швидко свій відчайдушний поступок. Тимчасом йдуть вже місяці, а Японія не то що не хилиє ся у стіп побідника, але ще й високо держить свій побідний прапор. Недавнє заняття Кайпіню, яке європейські мілітарні круги вважають за подію перворядної ваги, бо тепер Нючван і доріче Ляо впадуть в японські руки вже безсумнісно, се лиш один із дальших кроків, які зближують російську катастрофу. Навіть найприхильніші Росіянам французькі днівники констатують, що їх ситуація в Манджурії дуже критична і Куропаткін до успішного поведіння потребує після Le Journal ще бодай нових 200.000 війська, яке доставити зовсім не легко. Тепер е на полі борби така ситуація, що, як виходить із обосторонних воєнних рапортів, Японці що раз більше заходять армію ген. Куропаткіна в долині ріки Ляо зі всіх боків так, що остаточно готові єй так замкнути, як колись німецька армія Французів під Седаном. Всі переходи через гори обсадили Японці, укріпили ся в них і тут де-де держать головну силу, котра кожної хвили може пересунути ся в один або другий бік, на полудневий захід, в сторони міста Гайчен, або на північний захід в сторони міста Ляоян. Ген. Оку виширає Росіян від полудневого заходу вздовж залізниць на північний захід. Его армія по завзятій борбі заняла, як вже звісно, місто Каіпін (Каічу), дуже важну позицію, бо єй посідає опасовує місто Інкан, зване звичайно Нючван, а через то від-

тинає армію Куропаткіна від пережя і не допускає єму довозу провіанту.

Під Портом Артура.

Із Петербурга наспіла вістка, що при відпертій атаку на Порт Артура втратили Японці 30 тисяч жовнів.

Із виборчого руху.

Черновецьких виборців-Русинів запрашаю на нараду в справах вибору послів з міста Чернівців на неділю, дня 17 с. м. о 7. годині вечером до „Народного Дому“ і прошу всіх о як найчисленнішу участь. За тов. „Руска Рада.“ др. Стефан Смал-Стоцький, голова.

В Чернівцях кириють християнські Нимці все ще, бажаючи зі всеї душі позалити дотеперішнього посла Штрахера за те, що Жиди не хотять бути на далі послухниками германізаторів, а хотять задля миру, спокою і поступу в краю рівноправності усіх народів. Се очевидно не на руку германізаторам, що, піддержуючи незгоду межи Русинами і Волохами, за допомогою Жидів панували доси на Буковині. До сеї роботи посол Штрахер не тільки що не причиняв ся, а противно заучив ся у „Вільнодушнім Союзі“ з Русинами і Волохами і справляв слушні жадання одних і других. Для Русинів не може проте бути сумнівне, за яким кандидатом мають стояти і голосувати в Чернівцях; бо кожний свідомий Русин Черновецький не тільки віддасть свій голос на дра Штрахера, але й зі всіх сил працювати ме й між руским міщанством, щоби явилось громадою до виборів і віддало свої голоси на широго приятеля Русинів і всего покривдженого люду, на вірного союзника наших послів, на дра Штрахера. Наші послы склечуть сими днями Черновецьких виборців-Русинів на нараду в справі виборів з нашого міста і представлять єю справу докладно, головню дотично того, за котрим ще кандидатом, бо-ж наше місто вибирає двох послів, мають стояти Русини. Порушимо єю справу вже тепер тому, щоби ніхто з Русинів-виборців нашого міста не вазав ся з ніким, а вижидав ухвали загаду руских виборців, так як се роблять всі інші народності, через що всі з ними числять ся. Підносимо з особливим натиском ще й те, що Черновецька руска інтелігенція, головню-ж професори і учителі, не сьміє опустити сегорічних виборів, хоч вони відбудуть ся аж 26. с. м. отже підчас вакацій. Панове, ніхто най-

не вимагав ся, що єму трудно і коштовно приїжджати сюди або оставати тут задля виборів. Погляньте на провинцію, на працю і жертви сільської інтелігенції! Не вже у нас в осередку руского національного життя не має хоч тільки патріотичного почуття і обов'язку, щоби стати не тільки за вільнодумними кандидатами, за борцями поступу і рівноправності, але й за приятелями і помічниками наших послів, отже й рускою справі, котра на тім зискала і зискає ще багато. Не забуваймо й те, що обставини зложили ся так, що вибір вільнодумних кандидатів у Чернівцях готові рішити як раз рускі голоси. Повторяємо ще раз, що ніхто з руских виборців Черновецьких не сьміє відтягнути ся від вибору послів 26. с. м., хто не хоче ухадити за байдужного до рускої справи.

Не яко митар, но яко фарисей глаголет „Царославна“ вихвалюючи своїх кандидатів, а плетучи несотворені річі проти народних кандидатів які „вз своєю враждь противъ церкви — зашили ся (!!) такъ далеко“, що виступили сьміло проти ромунізаторських ворогів руского народа, навіть колиб ними були консисторники із митрополітою на чолі, яким тепер лижуть кацапи лани, даючи ще один доказ, що они можуть кожної хвилі зрадити руский нарід. Але нї сего они вже не можуть, бо руский нарід їх добре пізнав, а кацапники перечислявши в своїх, — „счетах“ пошили ся в дураки.

Консисторники, що примусили Гайцького кандидувати на сьміх і ганьбу єму і собі, задумують вибрати єго послом з консисторії замість Вежапа, що аблямував їх усіх. Та ми не віримо в єго поголоску, бо митрополит заваддо „справедливий“, щоби опустив „найкрасшого“ заступника православної церкви, а найвизначнішого виборчого агітатора — Кардинала, що волочить ся навіть по Ромунських толоках в ролі виборчого наганяча за католиком-Поляком, Кохановським і жидом, Кізлером. Ой, доборолась консисторія до самого краю, щось такого не було і за Морара, а головня заслуга в тім славного „миролюбця“ митрополита Рентя. Та, чим гірше, тим ліпше!

Откровенія „Царославної“ бувають нераз незвичайно бистро (?) умні. Ось відкриває она в 18 ч. й такі мудрощі, що як хто покляне їх, то тим самим перестав бути членом їхньої партії! Навіть такі ясні події вимагають у твердих коментарів. Ва, они в своїй ролі гірких весельчанів йдуть далі, бо заявляють, що они дуже раді тому, що їх партію покидає що раз більше чесних людей, так, що у ній остають ся лиш самі Драбини і Гакмани. Но, „Царославній“ того сьміху ніхто не позавидує.

Мустаца агітує в ліжку, а то закликав виборців з Драчинців і намовляв їх, щоби голосували на Богатирця, але надармо, бо з неміжною боярнею ніхто вже не числить ся, а єй конаючий лев не страшний вже й драчинським людям.

Дідич Фльондор розлінив нові плякати, в котрих вихвалює себе, та коли на попереднім плякаті було 90 підписів з 9 виборцями, то на новім є всего лиш 33 підписів, а між ними всего на всего лиш 4 виборці на 115.

„Царославна“, а радше таки сам Гакман не може прийти до себе із люті, що в Заставній кандидує проти кириників так поважний чоловік як сов. Калитовський, тож не щадять єму ні колючок ні низьких інсинуацій. Ось тепер пишуть бідолашні кацапники, що сивий вже сов. Калитовський кандидує для „гешефту“, щоби обезпечити будучність своєї численної родини і аванзувати. Занид сєй гідний хйба Гакмана. Звісна-ж річ, що до чого бик навик то того й рече...

В Гурагуморі відбувало ся д. 12. передвиборче віче, на яким з'явив ся і сам Луцул. Та коли в дискусії над єго про-

мовою не уділила президія слова уч. Кісановичеві, тоді счинив ся такий колот, що збори треба було замикати, а вічевики розійшли ся з окликами „pereat“ під адресою Луцула, а „să trească“ для нового кандидата Вільнодумних, селянина Бутуруздана, який має більше шансів до побіди Луцула, чим всі кандидати, яких перше висувано.

„... gemeine Lügen Zeitung“ зачинає діставати „умонобраченіє“ на точці сїчового руху. Стріляє без вини на „Січ“, але на щастє, єй армата набита стало — брехнею. Вже в послідніх часах клеветала она юрківських „Січовиків“, що они в лентах спирали якогось сусідного економа, як він шукав собі робітників, тепер в 101 ч. тоту вістку з болем серця простує, а за те пускає в світ вільну „сензацию“. Ось в Станівцях, де тисяч народа дало своїм виходом морального поличника Богатирцеві і єго компанії, не було після „... gemeine Lügen Zeitung“ нічо більше лиш те, що „Січ“ „suchten“ скликаних там п. П. Войнарським народних виборців „zu hindern“. Розуміє ся, що от ся нова брехня кінчить ся розпучливим криком „Polizei“, котрий однак остане голосом ридящого во пустини.

Врі, да меру знай, каже російська пословица, та „русские“ не можуть якоє до неї приновити ся. Послухаймо що пише про нас г. Вл. Шавинський у 82 ч. Вергунового „Славянского Век-у“. Після него першим депутатом вибраним з волі народу є посол із міста Кіцманя (!) др. Е. Гакман, коли м. Кіцмань окремого посла не вибирає, лиш голосує враз із селами в кіцманьським окрузі виборчим, звідки посуде досі і на будуче пос. Пігуляк. Але йдм далі, ще шляхом „Славянского всебrehня“. Після госп. Шавинського п. Артур Малик, кандидат „Вільнодумного союзу“ є кандидатом руско-народної партії, чи пак исторической, (мабуть тому, що вже належить до історії!). Про неправдивість своїх інформацій міг г. Шавинський переконати ся хочби із „Царославної“. А може сєй газети — не хотять читати навіть „русские“. Дальше г. Шавинський вже хйба сьвідомо минає ся з правдою бо пише, що „Украинофильська партія въ Буковинѣ заключила съ демократами румынскими і жидами либеральный союз...“ який „рассчитывает(?) не только на поддержку еврейскихъ помѣщиковъ, составляющихъ треть избирателей помѣщичьей курии, но и на помѣщиковъ (!) другихъ народностей а именно поляковъ (!!), которые при выборахъ всегда сили согласно съ своими румынскими товарищами“. Годі завдавати собі труда, щоби розбирати ту цілу копичку бляги, яку наверхено в отсіх інформаціях. Справді не знати, чи подивляти тут країну ігноранцію г. Шавинського, чи неправдолюбство. Се рівночасно може послужити як примір, які правдиві прочі інформації, котрими годує „Славянский Век“ тих Славян, що ще доси не пізнали ся на славянських всебrehунах...

Політичний перегляд.

Нафтяний страйк у Галичині.

У галицькій Каліфорнії, себто у Бориславі, вибух великанський страйк робітників, що прибирає що раз грізніші розміри. Тепер страйкує до 6½ тисячів робітників. Борислав кишить від війська. Всего війська прибуло 7 батал. (28 компаній) під проводом генерал-майора. Всі закопи обсадили військо, аби страйкарі не могли робити шкоди. Піюніри з Перемішля обвалюють вибухові закопи, аби киячка не заливала доріг. В Бориславі перебувають всі найбільші соціялістичні агітатори, аби вести переговори з працьодавцями, однак сї послідні заявили, що не поступлять ні на крок від давної умови і платні не піднесуть. До Борислава приїхав також намістник гр. Потоцький.

IV.

Чи то галки чорні крачуть,
поле покривали?
Ой не галки, то Татари
коні попасали.

Лукавії союзники
підкупитись дали,
за польські таліарки
козаків кидали.

Зупинив ся разом з вітром
Богдан коло хана,
ував до ніг, молив, просив,
мов би свого пана.

„Твоє царське величество
козактво лишає.
Ци-ж то лядке злото-сріблом
іначе сина?“

Ой, цароньку-голубоньку,
вертий ся зо мною!
не бояв ся ти ніколи
крівавого бою.

А не хочеш слави-чести
собі добувати,
будеш свої скринні сріблом,
злотом набивати.

Тільки поможи хоч тепер
Ляхів побідити,
твоїх славних агів, мурзів
славою укрити.“

— „Двісті тисяч золотих зараз
подай ми, гетмане, —
тай поможу загоїти
козацькі рани.“

— „Тут не маю!“ — „Но, то
[дурно...“

— „Будь милостив, хане!“
— „Не поможу я старцатам
ні тобі, гетмане!“

— „Будь проклятий ти, поганче,
за поганьську зраду!
Біг поможе, а річ свою
приведу до ладу.
А тебе я, бісурмане...“
Татарпа за руки
і повела Богданонька
на визи, і муки...

V.

Недалеко Берестечка
хмари там ся збили,
ісувались, розсувались
тай ся розділили.

Одна хмара над табором
дошу, настушила,
друга хмара всю Татарву
громом затрусила.
Іспугались калаурні —
гетман утінає,
байраками і ярами
вітра здоганяє.

Ой по степах вітер віє,
травом хитає,
недалеко Чигирина
козаків здибає.

А за вітром гетман гонить,
тут-тут доганяє,
пекло в серцю, сльози в очах,
головку хилиє...

Львів, 15. серпня 1869.

В інших копальнях нафти соціальні викликали також страйк робітників. Застраїкували вже робітники в закопах нафти в Потоці, Рівнім, Бібрці і Рогох коло Корона. Везде прибуло військо і жандармерія, аби удержувати спокій.

Конець мільона Картузів.

Париска палата депутатів радила передвчера над звітом деп. Коліна, предложеним іменем комісії, вибраної палатою для переведення слідства в справі Картузів.

Депутовані Мартен, Жоре і Сарієн внесли порядок денний, в яким заявляють, що слідство переведене комісією виказало, що честь президента габінету і его сина стоять висше, чим всякі підозріння. Після сего розвинула ся жива дискусія, яка покінчила ся тим, що палата прийняла 344 голосами проти 154 порядок денний, предложений названими горі депутатами, а через те відкинула внесення, представлені в тій справі референтом комісії Коліном, яка була вже по своїм складі ворожо настроєна проти Комба.

Шпійонська афера в Італії.

Вельми пригноблююче вражіння викликала в Італії вістка про схоплене шпійона в Мессині, яким, на жаль, є італійський капітан, Ерколезі. Се лучає ся в Італії по раз перший від хвилі з'єднання Італії. Капітан Ерколезі зрадив пляни укріплення Мессини, які є дуже важні, а дістали ся они в руки французького правительства. Ерколезі своє ремесло упрямляв в той спосіб, що доробив собі ключ до шифру, в якій полковник Пана хоронив ключ до залізної каси з тайними документами і поволи витягав їх відті по одному, фотографував, а відтак вкладав назад до сховку. Про се довідало ся італійське правителство аж через т. зв. *contre espionnage*.

Про давні вибори священників на Україні.

Червнева книжка „Кієвської Старини“ приносить цікаві вісти про спосіб вибирання священників на Волині в давні часи: з кінцем XVIII і з початком XIX століття, як ще на Україні хоронив ся давний, предвічний порядок, після якого прихожани вибирали своїх душпастирів, повинні були особи, що шукали духовного чина, виказати так зв. презенті або одобруючі свідчення. Тоті свідчення одержували вони від тої громади, від того приходу, де вони в останній час служили, або проживали. Місцевий священник, яко настоятель приходу, звичайно потверджував такі свідчення своїм підписом, присвідчуючи заравом їх правильність.

Одні свідчення відзначали ся якоїчною короткістю, а другі звертають на себе увагу своєю простотою. Як образец документів першого рода подаємо одобруюче свідчення, видане прихожанами Старої Синяви (Лит. п. Подгуб.) дячкови Ганджулевичеві, якого прихожани О. Гасійки чуднівського повіту вибрали собі священником. Це свідчення, писане на чвертці синього паперу предковичим письмом і сконійоване нами із архива волинської духовної консисторії передаємо з захованем правописи оригіналу:

„Ми, громада Старосинявська, на предмессю Заставецьких жителів, даєм свідчення Іоану Ганджулевичу, іако

служив нам і священнику нашому чрез три года в службі діаконской, в котрій-то службі завжди набоженства пильнував, покору ко каждому имѣлъ, и завжди тверезъ былъ, и нѣкому жадней кривды не дѣлалъ, на що ми свідательствуемъ, а не умѣющей пѣсма знакомъ креста святого подписуемся“. На тім свідочстві підписані кількома християнами знаходить ся даліше отся дописка:

„Іа, священникъ старосинявскій, на придмѣстю Заставецъ священнодѣйствующій, свѣдѣтельствую, яко сие свѣдѣтельство при мнѣ дано было од моихъ прихожанъ, на що подписуюся. Священникъ дѣйствующій Феодоръ Санкевичъ, въ Старой Синявѣ, на Заставцахъ“.

Бувало й таке що консисторія не вдовольняла ся подібними свідочствами, які мож було дістати мабуть за заплату, або добрий могорич і поручувала місцевому благочинному (протоєреєви — деканови), щоб він особисто поінформував ся у прихожан про моральні свідства кандидата та проте, чи відповідає він канонічним вимогам, яких вимагає ся від того, хто шукає священничої посади. В подібних случаях благочинний або сам особисто переводив рід „поголовної трусони“ коло просячого, або поручував се кому небудь із підчинених священників, а. результатом сего таки було одобруюче свідочство.

НОВИНКИ.

„Der böse Geist der Diözese“. Консисторник Bejan і ректор Dracinschi договорювали семінаристам - Русинам, щобі пристали до московського „Карпата“ і перестали слухати викладів з рускої мови, бо сего вимагає „der Geist der Diözese“, а хто повинує ся сему злему духови, той тільки може надіяти ся доброї парайі і всяких ласк злих духів консисторських. Що каже на сю явну московську агітацію австрійський ряд? Не вже воно байдуже, чи руска молодіж приймає вірність московському цареві, як се виявило ся оногди в процесі „Карпата“?

Промоція п. Льва Когута, урядника „Селянської Каси“, на степені доктора прав, відбула ся нині на черновецькім університеті.

Проф. др. Франц Гауке, який викладав на тутешнім університеті адміністрацію державну ще від 1885 р., одержав вже номінацію на проф. унів. в Інсбруку і вже з кінцем сего семестра виїде із Черновців.

Із ц. к. університету. Правно-історичні іспити покінчили ся в суботу. До іспиту зголосило ся 34 кандидатів. З них 19 іспит зложило, 4 перепало, а 11 від іспиту відступило.

Павло Крігер, бувший президент Трансваалю помер сеї ночі в Кларкус, контоні Ваадт.

Промислові інспекторати. „Wie ner Zeitung“ оголошує розпорядок міністерства торгівлі, який ділить австрійські краї коронні на 34 інспекторати промислові. Галичина разом із Буковиною буде обійматі 3 округи промислові, 31 Львів, 32 Краків, 33 Чернівці.

Із ц. к. залізниць державних. Із Станиславова перенесено в округ черновецької управи руху комісара Корнеля Тарновецького і резидентів Леона Штрассберга і Осина Хорвата.

Присуд смерті. Трибунал присяжних судив у Відні засудив Кристину Різек, що вкинула хорого сина до Дунаєвого каналу, на кару смерті через повішене.

В справі Штекель-Бежан запало д. 9 с. м. в касаційнім трибуналі таке оречення, що засуд. п. М. Штекля на 3 місяці арешту за обиду честі о. Бежана знесено і поручено в тій справі перевести нову розправу перед черновецьким трибуналом судив присяжних.

Іменования. Міністер просвіти і віросповідань надіслав VII. рангою Петра Хрістофа, дра Мозеса Сігала, Сергія

Шпійона ровесного і Івана Тірона професорів П. Гімна. в Чернівцях, — дра Гуга Герцога проф. Гімна. в Радівцях — Осина Енка, проф. Гімна. в Сереті і дра Ом. Сігала проф. Гімна. в Чернівцях.

Надзвичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Лашківка відбудуть ся 24. липня 1904 о першій годині пополудня із слідуємим денним порядком: 1. Звільнене старшини і ради надзорчої. 2. Поновний вибір старшини і ради надзорчої. 3. Вибір каснера. Старшини.

Самоубійства. Навіщена невідчимою недугою Санда Головач у Волоці винула ся д. 2 с. м. до керниці на власній подвір'ю і померла. — В Чапрі новісав ся Петро Унгуріан, 60 літний господар, батько 3 незаосмотрених дітей. Помимо всіх старань годі було его привести назад до життя. — В Кідмані відобрав собі жите дуже прикрий спосібом лісничий Алекс. Карпінський. Не маючи виглядів на вилічене із своєї тяжкої недуги, понав у мелянхолью і відобрав собі жите вистрілом такого рода, що стрільбу набив водою.

В неділю д. 10. с. м. відбуло ся святочне отворення лісничого заведення для офіцерів і урядників в Дорній-Ватрі при уділі през. краю кн. Гогенльоге.

Виколіла ся залізниця, що прямувала із Солуна до Дебеадаке коло стайці Бадома. Одна особа ранена. Потяг виколіс ся через те, що болгарські повстанці висадили динамітом міст і зірвали шини.

Чи вільно свистати підчас представлення? Над тою kwestією знов міркував один судія, але в Парижу. До сего прийшло із сего приводу, що на однім концерті трох молодців висловлювали свого оцінку гри-свистом. Розуміє ся понадрували до поліції, а відтак перед судію, але сей їх від вини і кари увільнив, мотивуючи свій присуд тим, що публіці з давен давна мож давати вираз своєї критики представлення і всяких продукцій. Колиж одні плещуть і кричать славно, то так само вільно другим свистати. Але треба тямити те що так осудив сю справу — судія французький.

Із вистави в Ст. Люї. За час від 16 до 30 червня виносили доходи ст. люїської вистави 532.730 зол.

У Софії скінчили ся вчера триднівні ігрища болгарських товариств гімнастичних. У відкриті торжества брав уділ кн. Фердинанд і міністри, а за те висше культурні галички старости гімнастично-пожарні „Січ“ розв'язують, а Січовиків морочать процесами.

Сімільонський тунель, як доносить із Берна, бувби вже незабаром готовий, бо треба пробити ще лиш 800 м., щоб робітники обох противних галерій зішлись ся разом, але через те, що по дорозі стрічено горячу воду, протягне ся викінчуване тунелю ще через яких п'ять місяців.

Роди звірят близькі вимертяти. Недавно ще польовано на диків в Англії. Від п'ятидесяти літ занемено сю забаву, бо дикі там вигинули. Перед диком нестало вовка і медведя. Лис же ще, але головню завдяки штучному удержанню. Вобір подабає ся декуди у Франції над додільним Роданом, але на його голову наложено нагороду! Незабавки згине цілком завдяки нерозважньому законотворці. Серед європейських птахів чайка доходить кінца. Її крил уживають на прикрасу, яець до кухні, а деколи також м'яса. Білко з її яйця, стверділе і поликсоване, служить до виробу штучних клейотів, люльок та цигорниць. В Альжирі струсь гине, убиваний задля гарних пер. Слонь зникає скоро і постійно; убивають його торговельники цестевою костью. В нинішніх часах убивають до 40.000 слонів річно. Таким чином за 30 літ не стане ні одного слона на показ. Також верховодя подибує ся що-раз рідше і се велика шкода. В азійській Росії уживають його при управі ріл. Та коли не улекшить ся його розмножене, згине навіть там, де його найбільше шанують.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Відозва. Перед кількома тижнями оголошили ми в часописях, що наміраємо

розпочати періодичне видавництво (зошитами) всіх музичних і вокальних творів нежнучих вже композиторів наших, а то: пок: Михайла Вербицького, Лавровського і Ізидора Воробкевича.

Зазначили ми тогди також, що беремося за се діло тому, щоб твори тих композиторів — до тепер переважно ще не публіковані — уратувати від загину, і тому, щоб наш співлюбивий загаль міг мати всегда під рукою видний доказ праці сих нечисленних одинок, доказ праці на ниві, ще так дуже відомою у нас лежачій, як нива штуки красної, нива музики, а думаєм що як діло удасть ся нам перевести, то буде воно хіба найтревалішим пам'ятником для сих покійних вже робітників на сій заповіданій ниві нашої культури, пам'ятником, котрий во виду новітніх — а дуже часто цілком ще не скрісталізованих — напрямів в музиці (особливо у нас Русинів), бувби як раз дуже на часі.

На нашу відозву в сій справі дістали ми чи мало писем з ігратуляціями для наміреного діла, дістали дощо матеріалу музичного, децю статистичних дат і пр. але все се не вистане, щоб діло повести як слід!

Нам потреба передовсім комплетного — по можности — матеріалу музичного, с. е. всіх творів (так сьвіцких як і церковних) згаданих висше композиторів.

Бо хочаби брати ся до критичного видання творів котрогось з нежнучих вже авторів, мусимо мати під рукою:

1) Его — можливо — найдокладнішу біографію з узгялєнем всяких обставин, під впливом котрих він коли небудь що писав, і

2) всі его музичні і вокальні твори і то після хронологічного порядку, с. е. заосмотрені, як не докладною датою, то хотайби роком, в котрім були написані.

Маючи матеріали сі в руках, можемо доперва приступити до властивого діла т. е. упорядкувати весь матеріал на поодинокі групи, як: хори мішані, мужескі, сольові співів в супроводі фортепіана, твори чисто інструментальні, і твори зі співом, як: опери, оперетки і мелодрами і по спорядженню з сих сценічних творів, взгядаю до інструментальних партитур до тихже творів які н. пр. з всіх симфоній оркестральних пок: Мих: Вербицького вірних а приступних витягів фортепіанових (котрі то праці охотно підіймесь арт. редактор Видавництва муз. „Станиславського Воля“ Деппе Січинський) — можемо доперва зачати систематичне видаванє сих творів періодичним зошитами.

Крім того всего потреба нам в першій діві цілком формального дозволу зі сторони Родина б. нам. Михайла Вербицького, Лавровського і Ізидора Воробкевича на печатанє творів музичних згаданих авторів!

Тож просимо на сім місці уклінно всіх П. Т. Своєків пок. композиторів Вербицького, Лавровського і Воробкевича і всіх управлєних до уділення подібного дозволу, щоб его нам не боронили, а на писемі его нам зволили уділити, а рівночасно просимо всіх тих П. Т. Своєків, Приятелів і Знакомих, як і всіх в кого є твори сих композиторів, щоб надіслали нам твори авторів, о котрих нам розходить ся, чи то в оригіналі чи в відписі до зужиткованя, як також надіслали нам біографічні дані і нотатки, що відносять ся до сих композиторів — на руки підписаного адміністратора Видавництва Евг. Якубовича, ц. к. учителя при закладі карнім в Станиславові.

Само собою розуміє ся, що всі манускрипти і ноти по переписанню сей час звертаємо неушкоджені.

По зібранню всего матеріалу потрібного до тої праці, оголошимо в часописях проспект, завізємо до передплати і зачнемо періодичне щомісячне видавництво зошитами, в той спосіб, що по укінченню цілої праці — котра потребає довший час — твори кожного з згаданих композиторів становити муть для себе окрему цілість. — Станиславів, в липні 1904. За „Видавництво музичне Станиславського Воля“ *Евген Якубович*, адміністратор. *Д. Січинський*, арт. редактор.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середн, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Ренлямації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Путнянські торжества.

Другого липня 1504 р. помер молдавський воевода Стефан III Великий. Серед великого смутку і плачу всего населення, як пише хронікар Уреке, зложено его тайні останки влюбимім его монастирі в Путні, який він сам оснував. І ось тепер святкують 400 роковини сего великого воєводи, сего хороброго лицаря нашого краю; на 36 борб, які ему приходило ся звести, побив він аж 34 рази. Воював із Волошиною, Угорщиною, Польщею і Турками і то з таким успіхом, що розширив границі Молдавії на полудневий схід аж до Чорного моря а на північ до Дністра і Черемоша. За его то полководства зазнало польське військо страшний поразки у глибоких лісах, про яку остале спомин на довгі віки. Стефан займав ся не лиш лицарським ремеслом, а закладав ще монастирі, церкви і дбав про розвиток торгівлі у своїм краю, якому й виборив независимість.

Святковане пам'яті сего героя — се свято всеї Буковини, бо більшого лицаря вона з поміж себе не видала. Часи его панованя дороги і для нас. Згадаймо, що тоді сила руского елементу і розвиток нашої культури стояли на таким степені, що молдавське господарство приймає чисто руский характер, який триває цілими століттями аж до 17. віку. Мова на дворі Сучавскім — руска, наше слово було тоді також мовою урядовою, а також розговорною бесідою висших верств суспільних. Правда, відтак часи змінили ся рівночасно із територіальними перемінами та перенесенем столиці держави до Ясс. І хоч ми первірднє становище втратили, однак сила нашого народу не пропала, навпаки ми живемо і досі, розвиваємо ся культурно і здобуваємо поступенно належні нам права.

Святковане Стефанової пам'яті повинно стати святом цілого нашого краю, а однак боярська кляка із нашим митрополітом на чолі аментує Стефана

Великого лише для себе; із его ювілею радіб вони зробити шовіністично-волоске а до того ще й різко класове свято. У своїй „тактовності“ пішов комітет сего свята так далеко, що при запрошеннях, яких розіслано сотками, поминув не лише всіх визначних Русинів, але навіть руских послів соймових, що є преці репрезентантами краю; ба, що більше, при запрошеннях поминено навіть члена виділу краєвого, проф. дра Ст. Стоцького, який саме поставив внесенє, щоб на се свято нашого дорогого краю вислати від краєвого, виділу — особний віпець! Боярський шовінізм переходить всякі межі так, що й богато визначних Волохів, вся волоска демократія, і демократична молодіж згуртована в тов. „Висоцина“ в тім святі не будуть брати уділу.

А коли також і нам годі брати уділ в тому святі, то поминаємо отгуг Стефана Великого добрим словом, а рівночасно застерігаємо ся проти того, щоб его пам'яті надживала боярня для своїх класових інтересів, протестуємо проти тому, щоб се свято мало бути доказом, певаче Буковина се край волоский, бо сему перечить історія, а передовсім жива дійсність, яка в пух розбиває солодкі мрії боярської кляки.

Ще одно. Коли святкує ся пам'ять Стефана Великого за те, що під его рукою зросла могутість нашого краю, то се річ очевидна, що таким святом, як отсе в Путні не кладе ся підвалин під кращий розвиток Буковини, але їх руйнує ся посівом шовіністично-класового роздору а рівночасно обнижує ся пам'ять великого краєвого героя, коли в его святі бере уділ лиш один народ та й то не цілий. Видно не ма справи на святі, який би боярська кляка своєю непогамованою „агресивною“ і безтактовністю не звала на безпуття. Але приїде вже незабаром час взаємного рахунку і то не лиш з нами, але й з самим волоским народом, який боярської геґемонії довше не стерпить.

Росія й Японія.

Під Портом Артура.

Про атак на Порт Артура із 10. і 11. д. нема ще досі урядового потвердження із Петербурга. Лиш „Новое Время“ одержало вістку, що Росіяни славно відперли японський атак, при чім втратили 1000 людий. Телеграми Алексєєва про 30 тисяч вбитих не бере ніхто на серію. Такі страти навіть серед найгірших обставин неможливі. Таку правдиву вістку треба приписати давньому звичаєви Алексєєва, який свого часу доніс, що вже знівече-но третину японської армії. Мабуть правду каже нянша депеша, котра згадує про 2800 вбитих Японців при здобуваню форту Ч. III.

Японська колісанка.

Я сьпіваю пісню бою,
де залізні човни линуць,
там твій батько — мій маленький,
не пятай де, Бог з тобою,
він щасливий, сні, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою,
твої братя без уцпну
через гори ведуть коні;
де спочинуть, Бог з тобою,
не жури ся, сні, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою
сні, колісь ти до загину
будеш битись за край рідний
будь же дужий, Бог з тобою
О щасливий, сні, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою,
випіш з уст мені не лпнуть —
ти сьмієш ся? То покін твій
для гетьмана — Бог з тобою,
я щаслива, сні, мій сину!

Політичний перегляд.

Нафтяний страйк у Галичині.

Хід страйку в Бориславі після останніх відомостей представляє ся ось так:

Властителя нафтових закопів в Бориславі назначили страйкарям вторник в полудне як останній речинєць повороту до праці на до-теперішних умовах. Страйкуючі робітники до того часу не повернули до праці і почали зголошувати ся о зворот своїх робітничих книжочок. На улицях Борислава був того дня незвичайний рух, однак спокою нігде не нарушено. Лише при відборі книжочок один робітник за остро поставив ся до копальничого урядника і за те его жандармерія арештувала. При вибухових закопах, се є таких, що з них пливе кипячка без помпованя, праця відбуває ся без перерви під охороною війська. Працюють урядники і деякі робітники, що не пристали до страйку. Їх змаганя обмежують ся на справленє вибухуючої струї ропа до збірників, так як перед тим ропа заливала поля і дороги та збільшала небезпеченство пожежу. Число страйкарів з кожним днем зменшає ся, бо робітники є переважно господарями і мають тепер роботу при живнях. До середини виїхало з Борислава до 1½ тисячки страйкарів. Через те зменшила ся також можливість великих розрухів, яких надійно ся і тому спроваджено до Борислава цілу бригаду війська під командою

Проф. Ерлх.

Гуцульські вироби на косівській виставі.

Те що говорено нераз вже про цілу Австрію, відносить ся і до її полуднево-східної частини. Ми не знаємо себе самі. Наші останні сили марнують ся, наші земельні скарби остають непідняті, нашу молодіж відвертають від корисної роботи, а напихають нею переповнені і безхосенні звана, лише із тої причини, що ми не знаємо, що маємо і якби ми те, що маємо, могли збути.

До найдорогоцінніших скарбів землі, яку природа так щедро винувала, належить незвичайний артистичний наклін населеня. Вистарчить пройти ся по Австрійській площі котрого вебудь поведілка, як відбуває ся тижневий ярмарок, щоб той нахил став очевидний і для як незграчного. Жіночі сорочки із незвичайно обильними в вірці і краски гафтами, коверці із віжно згармонізованими вірцями, різноцвітні вишивки мужеських сорочок, приманчиві тканини із льну (ручники) і вовни, крайки, чудово

взорвані скрині й куфри, ясно розкрашене обуве — те все виказує незвичайне розмишуване в красках і формах, якому пари де іде не мож найти так легко. Те, про що вчить поверховна обсервация, докладніше вглублюване лише потверджує. Отсі вироби не зладжені після якогось шаблону, се не ремісничє накопиченє, з отсех всіх пишнобарвних вірців і рисунків творить нарід на традиційних основах при помочи артистичного почування і віжної винаходчости нові образці. Безперечно, що те все не являє ся чимось припадковим. Народ, що без п'якої вішної спонуки творить з дня на день ті всі пишноти і приносять їх на торг, не маючи свідомости ні їх вартости, ні вартости самих себе, має безперечно артистичний наклін творчий, а поруч із ним рівновартну талановитість, яку годилоб ся використати.

Та найзамітніші із поміж сих артистів своїх виробів не висилають на ринок до Черновця. Сильніше чим у всіх інших народів різноманітного нашого населеня виступає те стремління до краси у Гуцулів, що мешкають на Буковині і в полудневосхідній Галичині.

Вони викінчують артистично майже всі предмети щоденного ужитку як лижки, вилки, стрільби, палиці, поршницї, збанки, миски, боклагі, ящики на масло, табакерки, килими, пояси, запаски, жіночу й мужєску одіж і прочі мужєські й жіночі прикраси. Найзамітніші вироби з дерева, глини, скіри й металю (особливо з мосіяжу). У виробах із тих матеріалів як столярі, токарі, гончарі, вирібники скіри й металю довели вони до такої умілости, що єї треба часто прямо подивляти.

Двадцятого червня с. р. уладжено в галицькому містечку Косові, гуцульську виставу, яка дала величавє свідощтво артистичного талану гуцульського племені, тим більше, що они очевидно розпоряджують лишє дуже скупими средствами. Гуцулів личить називати артистами в докладнішійм змислі, чим буковинського мужика взагалі. Вони не вдоволяють ся тим, щоб давними мотивами на ново комбінувати, кождий із них хоче орудувати новими средствами, творити щось нового. Вони не сліднують за глухим похопом, єдино лишє за розкошованием і блеском і формою, але свідомо стремлять до артистичної творчости. Се очевидно твори віль-

ної артистичної винаходчости і обильної та плодної сили творчої.

Найзамітніші були роботи із вкладаного дерева. В першій мірі славний тут Меґеденюк із Річки та братя Шкрибляки з Яворова. Поруч них треба назвати незнамого еще досі різбара, Василя Давидюка із Старого Косова. Всі роботи виконані із того самого матеріалу: вкладанє різнобарвне дерево, мосіяж, а в останніх часах ще шкляні перли і перлова матиця. Та помимо сего мають їх твори різко індивідуальні ціхи. Геніальний Меґеденюк, якому треба признати, що він сам мостить собі шляхи і шукає нових стежок, послуґуєть ся майже виключно перлами. Його мотиви народні і поєдинчі, робота незвичайно віжна, комбінация фарб дискретна, негамована. Цілість влискуєть ся, ясне й мінить ся неначе зміїна кожа; гармонію фарб, якої побажав собі не один із модерних артистів, осягаєть ся тут найпримітивнішими средствами. Сей цілий спосіб витворив собі Меґеденюк зовсім самостійно.

(Конець буде).

генерал-майора. Намісник гр. Потоцький, на вість про сей грізний страйк, перервав курацію за границею і прибув огоді до Борислава. В середу була у него депутація страйкового комітету, зложена з пос. Дашинського і пп. Вольфеля і Гурского. Велику сензацію викликав вчора пожар киначки коло заводу карпатського товариства. Огонь скоро погашено при помочи війська. Сейчас заряджене слідство виказало, що огонь спричинили діти, бавлячи ся сірниками на недалекому сьмітнику. Вислід слідства успокоїв жителів Борислава, бо загально думано, що огонь підложили страйкарі. У намісника була також депутація властителей копалень і по конференції видала оголошене до робітників, в яким они зазначають свою готовість до пересправ із страйкарями, але заявляють, що будуть пересправляти лише з копальняними робітниками, а не з приїзжними агітаторами. Робітники відбули опісля збори і ухвалили далі страйкувати, поки не одержать жаданих ними уступок.

Поки-що ситуація в Бориславі не зміненна. Інтервенція намісника не довела її до чого. Поводжене робітників, що страйкують все ще спокійне мимо того, що для зломання страйку спроваджено чужих робітників з Чех і Відня, а також і військо, межі яким проявила ся де-зінтереса з причини браку доброї поживи. Помежи керманіями і урядниками шибів панує велике невдоволене з причини, що фірми змушують їх до робіт, до яких вони не є зобов'язаними, а виконуючи ті роботи стягають на себе загальне обурення і ненависть. Посол Дашинський вернув вже з Санока і лишить ся тут до кінця страйку. Виїзд робітників триває беззастанно, дотепер виїхало їх вже около 1800. Страйк розширюєть ся і на західно-галицькі осадні нафтові а здаєть ся, що в недовзі вибухне страйк в Уричу і Східниці.

Із виборчого руху.

Нікий Белкін пише в Галичаніні про виборчий рух на Буковині, та в его статті нема вже й сліду із давнього бундучного тону москвофільських енуцій. З боєм серця мусить г. Белкін констатувати, що кириця дістала по лобі. Зрадинча душа потішає себе хибним, що ось то внаде проф. Стоцький, а виїде волосний дідич Фльондор. А щонай радше ся, тільки втіха его не буде довго тривати. А за те чути у Белкіновій цієні нові тони. Ось він вже радби в час погодити ся із сумною для кацанської кириці дієвостію і задалегідь осолодити той цукор, який прийде ся ликувати кацанам д. 22. Для того, що о. Георгій Ганицький не „забачить“ ся, як „нужно“ і провалить ся, тому Василько вже не „українець“ ба, він навіть „нужен“ для Буковинської Руси. Прошу, що за ласка! Недавно обкидали его гризкою, а тепер вже лизалиби руки... То значить політика основана на „історических началах“ — вічного кривлення душею... Г. Белкін признає вже, що побідить і Пігуляк, що провалить ся і „доктор“ Богатирець, бо не „сумів“ приобігти достаточное число голосов, хоч у своїй „Народній Зраді“ голосив вічні похорони Україноманам. А вже найприкріша ситуація „Галичаніна“ в заставенцям окрузі, де моторному Гаманови підорвав ґрунт сов. Калитовський, на якого так беззвинно лає Царославна. Після Белкіна кацани мають сих двох кандидатів а рівночасно сов. К-ій „сделал ошибку“ кандидуючи проти „заслуженого“ для руско-народной партії посла дра. Гамана. Та ж тут елиш такий виїд, що або сов. Калитовський є кандидат кацанської кириці, або кандидує проти неї; тому не зарадять москвофільські круги штабові, котрі рівночасно осуджують гідні виступи буковинських киричників проти сов. Калитовського. От така то обридлива діяльність нашої кацанії, що осуджують її навіть львівські штабовці кацанські.

Дня 14. липня спросив Ник. Василько виборців з Вашківського повіту на передвиборчі збори до Вашківців. Простора сали казино наповнилась майже самими виборцями. Лиш дехто хибував і то деякі оправдали ся зі своєї непристутности. Народи вели ся поважно, а відтак кожний виборець в присутності всіх під словом честі давав руку п. Левицькому, а відтак і послови Василькові, що голос свій віддасть лиш на Левицького. В піднесенім настрою розійшли ся. Посла Василька занесли на руках до повозу. — Того самого попудня і о. др. Богатирець „контентував“ своїх виборців в шинку

п. Простака. Та їх була така мала жменька, що ветид було дивити ся. До того о. др. Богатирець ніяк не міг якось прийти до слова, бо его навіть власні виборці не хотіли слухати. В лихім настрою опустив Вашківці заявляючи, що „хйба чудом осягне мандат, бо ситуація для него дуже зла“. Та тепер чуда не хотять, якось лучати ся і наш Богатирець, здає ся, остане „вічним кандидатом“.

Виборець.

В „Bukowinaer Post“ е така заява: „Підписані учителі як виборці Садагурского виборчого округу протестують як найвиразніше против поведень „Freie Lehrerzeitung“ в справі кандидатури загально улюбленого приятеля школи і учительства, проф. дра Смалль Стоцького і заявляють, що будуть старати ся зі всіх сил о его поновний вибір. Чернівці, 15. липня 1904 Омелян Струц, надучитель, Дарій Пігуляк, надучитель, Іполіт Влад, надучитель, Лагидия Проніп, надучитель, Іван Свйон, надучитель, Іван Ярошівський, надучитель, Василь Продан, надучитель, Омелян Іваніцький, надучитель, Юрій Мартинюк, надучитель.“

Ві второк мав нагоду митрополит Рента, вертаючи із путешествія в Вишнічизну враз із своїм секретарем de la stato, Бежаном, бачити на власні очі, якою симпатією тішають ся у населення они і їх кандидат Георгій Ганицький. На стації в Старій Жучці привітав їх наряд і академічна молодіж, що вертала із заснованя „Січі“ в Нов. Мамаївцях, сьпівами „Ще не вмерла“ і „Не пора“, а окрему овацію зладили ще сов. Ганицькому на стації в Чернівцях, заспівуючи его окликами „регеат кацанский киричанин“. Чи митрополита консеистория зрозуміє вікниці, що добро церкви вимагає пошани руского елемента, а не вічної его поневірки і політичного комівожерства проти его волі і інтересам?

Забігають часами о. Бежан і др. Гаман на чернівецьку біржу, щоби що виоторгувати, чомужби не зробити щось подібного й „лицареві“ Ніку Фльондрові. Ось і вибрав ся він вправді не до Черновців але до Садагури на ярмарок, щоби може зробити який гешефт із головами. Ось і обступило его там кілька виборців, зачали з ним балакати, не жалючі колючон дідичеві, що забавимантяти мущиницький мандат. Аж ось надїхав проф. др. Ст. Стоцький і в один миг всі виборці покинули Фльондора і пішли за Стоцьким, так що Фльондор

лишив ся сам як палець. Мабуть яєному панови від сего трафунку в очах потемніло.

Ювілей Петrarки.

Двадцятого липня сьвяткувати ме ціла Італія 600 роковини уродин найбільшого італійського лірика Франческо Петрарки. Головне торжество відбуде ся в Ареццо під Сієною, де поет уродив ся, менші в Болонії де образував ся, в Флоренції, де він пробував, в Римі, де на Капітолій увінчано его чоло лавровим вінком і в Арква, де помер 1374 р. З огляду на те, що Петрарка пробував через довгий час в Авініоні і Карпентрас у Франції, то в его ювілей возьмуть уділ також і Французи, а між ними провансальський поет Містраль.

Батько Петрарки був нотарем і приятелював з Дантиом. Тодішнє політичне жите Італії проходило на безпощадних борбах між поодинокими містами — державами, або таки між поодинокими партіями тогож таки міста. Жертвою таких борб упав і батько Петрарки. Прогнаний з вітчизни опускає Італію і переносить ся до Авініону, де тоді перебували папи. В Авініоні побачив теж молодий Франческо Лявру де Новес, яка стала ідеалом цілого его життя і яку убезсмертив у незчислимих сонетах і канцонах. Крім того написав він ще довшу поему „Africa“ і велику скількість розправ філософічних, політичних і релігійних, бо радо займав ся також і наукою, між иньшим студіював рукописи Ціцера і Віргілія. Богато рукописий Петрарки остало ся й досі. В Арквія, де Петрарка доживав свого віку у власній хаті, остала ще й до нині обстановка его хати, а навіть є вишаний улюблений его кіт. Коли мова про Петрарку, то ялоб ся і те згадати, що він до сивого волоса вічно справляв свої сонети, через що вони мають таку гарну і викищену форму.

Поезії Григорія Воробкевича.

Думки.

I.

Не трудно весною сьпівати,
весною і пташка сьпіває
і всяка твар і небо і земля
і море восело іграє.

Но трудно зимою сьпівати,
як студень грізно втискає,
як сніг студений і ясний
тихії гроби вкриває.

А мні вже давно закрила
найкрасні цвіти — надії,
цвіти душевні, цвіти сердечні
ворожа студена могила.

Мов пташка над нею сьпіваю,
од всего міра незнана,
руского щастя і долі
у Бога я молю — благаю.

II.

Коли-б сльоза моя могла
сніги всі стопити,
що віками руску долю
хотять утомити.

Ой глибокі і студені
сніги ті, невзгоди,
мов ті сніги, незміримі
океанські води.

Не поможе сльоза щира,
кроплі крови сточу,

із серденька славянського
може долю вичу¹⁾.

Най раз доля руским дітям —
най раз щиро скаже,
що не наше верх вже возьме,
но лихе погане.

III.

Число я цвіти, котрі спадають
на площаць обшу — і їх топтають
ходячі мимо — і звірі і люди.

Їх трудно счислити, но я вопрошаю,
сумним серденьком я всіх прохаю
На що толочать невинні цвіти?

Письмо сьвятос мені вповідає,
що сімени часть на пути впадає
і птаха небесна ю поїдає.

Так впало і племя руске — подобно
на путь всенародний, на місце веселобно²⁾
і всі народи єю потоптають.

Кивають главами, знуцати ся хочуть
і русков ілемя всі сьміло толочуть,
бо вно вже давно німіє і мовчить.

IV.

Од моря до моря орел літає,
славянську недолю всім повідає,
а море ся бурить, мов лев на пустини,
як олень нещасний в лабах его гине.

А доля зганяє славянську славу
у берега близко в велику мураву,
а на мураві орел все краче,
сердечно часом він і заплаче.

Море глибоке сльози приймає
сердешних Славянів гуком ззиває.
А рід то славянський море мережить³⁾,
котрому природно і правно належить.

Мережить і гори, алтайські шпилі,
альпейські верхи, карпатські оселі.
А море хоче Славянів збудити,
живущою крові в їх сердца вточити.

V.

„Не мні з Тобов на прою ставати“, —
кобзар наш славний так зове, —
„мні сльози тільки проливати
за гріх, за злість, за всяке зле...“

За гріх, то нашій, руский гріх,
за нашу ганьбу, людський сьміх,
що ми з гнізда одного всі —
ненавистні, самим нам злі.

За злість, котру ми показали,
як звязь ми руску розтерзали,
за зло, що-м щиро обіймали
і все, що гідне, покидали.

VI.

Ой хмароньки — хмари,
не йдїть ви нікуди,
мене заслоняйте,
бо сьміють ся люди.

Сьміють ся з пригоди,
що мені случилась,
що мні в багрянці
руска честь приснилась.

А я неборака
вромив-єм ся в стихах,
о добрах сьпівавем
о руских — і ликах.

Ах! добра не було,
а лихо настало
і разом зо мною
всі пісні сьпівало.

І разом зо мною
дрімало — сьпівало, —
ой, руску недолю
нераз колесало.

І руску недолю
кормило — плекало,
у згрібній латі
нераз сповивало.

А мені дурному
пригода случилась,
ніби в багрянці
руска честь приснилась.
Чернівці, 10. червня, 1876.

Моєму любезному братіку.

Сидорови Іванов. Воробкевичеві.

На що на тій Україні ліси зеленіють,
як їх лучі сонїшні миленько загріють?
На що на тій Україні квіти проквітають,
як весною теплі вітри на них повівають?
На що на тій Україні птахи все сьпі-
[вають]

і лісами і лугами Бога величають?
На що на тій Україні риби в водах
[грають,
в чистій воді кристаловій весело пла-
[вають?]

¹⁾ прочити, bezaubern, bannen. А в т о р.
²⁾ Schädelsstätte.
³⁾ Umsäumen.

НОВИНКИ.

Черновецьких виборців-Русинів прому ще раз, явити ся як найчисленнійше сьогодні о 7. год. вечером в „Народнім Домі“ на перед-виборчу нараду. Др. Смоль-Стоцький.

З буковинського шкільництва народного. На підставі певних інформацій подаємо до відомості всіх інтересованих, що на Буковині на далі годі вже дістати при школах народних місця вільні, хто не має кваліфікаційного іспиту або матури семінарії учительської, бо в наслідок великого числа кандидатів і кандидаток (150), які с. р. ставляли ся до матури в Черновецьких учительських семінариях, усунути зо 100 помічників і помічниць зі служби учительської в серпні с. р. і вже більше не будуть настановляти учительських сид без іспитів, а в наслідок щорічного приросту іспитованих, усувати муть всі помічні сили, що не зроблять тимчасом іспиту кваліфікаційного. Галицькі газети повинні би се подати до відомості і своїх читачів.

З православної бурени тов. „Руский Народний Дім“. З кінцем шкільного року одержали з 59 пятаків бурен 2 відзначаючи класу, 49 першу класу, 6 поправку з одного предмету, 2 другу класу.

Подяка. Високоповажаний Пан Йосиф Рутковский, дітич в Чорткові жертвував для тутешньої шкільної молодіжні квоту 50 К. За сей щедрий доток почувася зарад школи в імені шкільної молодіжні до обов'язку зложити в сей дорозі як найсерdecнійшу подяку сему добродієви. Зарад школи в Чорткові, *Демис Руснак*, надучит.

Перші загальні збори каси пожиткової і щадничої для громади Вербівці, стоваришена зареєстрованою з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 24. липня 1904 р. о 11. годині перед полуднем в шкільнім будинку, із слідуєчим порядком нарад: 1. Має ся установити стан паїв, вкладок і позик, має ся установити, яку найменшу суму дозволяє ся одному чоловікові зложити до щадничої каси; має ся установити речинці виводження для вкладок щадничих; має ся установити, яку найбільшу пожитку можна одному членови дати; має ся установити етону процентову для вкладок щадничих і для пожиток (§§ 52 в—е, 59, 63, 65). 2. Має ся ухвалити, що робити з лишніми в касі грошми і як роздубити потрібних для каси грошей. 3. Ухвала в справі запису краєвої. 4. Вибір касиера, і назначене

платив для него (§§ 29, 51, 52 ж). 5. Ухвала, кілько має бути членів в раді надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51). Вербівці, дня 13. липня 1904. *Матей Шиленько Григорій* начальник.

Піляки між звірятами. Стверджено, що серед звірят, особливо вишних родів, є алкогольіки. Після дослідів учених людей, слоні, медведі, коні, пси та інші, виспі звірята, мають інстинктовний нахил до уживання трупків. Малпи і медведі тягнуть пиво як німецькі бурші, а горівку не так радо пють. Властивелі менажерий і сторожі в зоологічних огородах знають добре, що слоні старають ся, при кожній нагоді, ликнути алкогольі. Між слонами є й такі, що удають недужих, аби викликати у людей милосердіє і дістати від них яко лік горівки. Мурини знають, що малпи люблять пити всякі алкогольі, і використовують сей наліг на свій хосен. Мурин ставити під лісом бочку пива, а коли се замітять малпи, зазаять ся цілими чередками до бочки і пють до безліччя, так, що вінці спиті не можуть відірвати мурини від малпи. Тоді мурин бере одну малпу за ногу і веде до села, а за нею всі інші малпи беруть ся за ноги і машерують за муриним до села. Не менше радо уживають ся подугай в квітках, а що упитий подугай є сьмішний і забавний, то люди дають сим птахам нарочно вина або горівки, а навіть опій. Найбільшими пияницями між звірятами є самці. Самці мало котрі запивають ся. Природописці робили численні досліди на сім поли і перецьвідчили ся, що так є воно дійсно. Навіть де які мотилі стають алкогольіками, і радо летять до вина і горівки. Також коні в новийорських броварах запивають ся і гинуть на delirium tremens. Наслідком надмірного уживання алкогольів звірята дегенерують ся, а дегенерация наступає вже в другім поколінні.

Традиційний ярмарок, що відбуває ся що річно в Чернівцях на Петра і Павла згуртував і сего року тисячі людей із ріжними преріжними товарами. Ярмарок розночав ся народним танцем на ринку перед ратушем, а відтак пішла товпа із музикою перед дім бурмістра, а відси під проводом магістр. канцелярсти Флаша на Австрійську площу, на якій за послідні дні немов з під землі виринуло окреме містечко незчислимих буд. Тут мож купити що лиш душа забажає, а крім сего збирають ся тут всякі люди видовища, панорами, каруселі і всякі „комедії“, де весельчакі плитками, вуличними дотенами бавлять товпу і випорожняють поводи єї кишень.

Перша класа на залізницях. Управи пруских залізниць приступили до знесення переділів І-ої класи на заліз-

ничих лініях сполучених безпосередно із Берліном, а по многих шляхах літні розклади їзди зовсім не мають вже І-ої класи. Так само дїє ся в Баварії і Віртемберґу, де вже перед кількома роками знесено І-шу класу на менше відвідуваних лініях. І австрійське міністерство зачне носити ся із думкою заведення єєї реформи.

Відшкодоване за убійство. Жертвою свого звана впає у теперішній російське японській війні воєнний пореснодент Ецель, якого застрілили хінські розбишаки. Позаяк сею справою заняло ся правительство Спол. Держав, до яких був убитий приналежний, то хінське правительство виплатило за се убійство відшкодоване в сумі 25.000 дол.

Пригода з левом. Один з дозорців державного ревіру ловецкого в Трансвалі мав незвичайну пригоду з левом. Випередивши на кілька миль своїх товаришів, їхав звільна конем вузкою стежкою серед ліса. Нараз пєс, якого мав з собою, зачав брехати. В тій самій хвили винув з гуцавини лев і кинув ся на їздця. Рівночасно лавив ся другий лев на противлежній стороні стежки. Оба звірі якби порозуміли ся. Лев перший кинув ся за конем, а другий хватив дозору за праву лопатку і поволік його з собою. Дозорець чув страшенний біл; лев держав его в зубах — не було надї ратунку. Але по кількох хвилинах, коли перший жах минув ся, нагадав собі він, що при правім боці має доведений віз. Не було часу довго нагадувати ся. Винув ніж і в одну мить лівою рукою, яку мав вільну, пхнув напастника з цілої сили в бік і в горло. Лев пустив жертву і відскочив кілька кроків, кричучи проразливо і виливаючи кроваву посіку. Дозорець, увільнений з болючого утєску, встав з землі і знаючи, що дикі звірі боять ся людського голосу, став кричати на льва найпоганішими словами і кілько міг голосно. Лев надумував ся якийсь час, потім звільна відійшов. Тоді дозорець ослаблений уливом крови, видер ся з трудом на дерево. Обережність ся не була без хісна, бо незабавки надбіг другий лев, але не найшовши нікого, вернув ся у гуцавину. Дозорець в обаві, аби не упасти з дерева, привязав ся і так пересидів до рана, поки не надїхали его товариші і увільняли з немилого положення. Недалеко найдено застигле тіло льва.

Жидівська бібліотека. Ставлене будинку, в яким має містити ся юдаїстична бібліотека в Варшаві при варшавській поступовій синагоді відложили з причини теперішнього економічного краху. Бібліотека ся містить у собі теер 13.920 книжок вартости около 2.000 карб. Сего

року відвідало її яких 2.000 осіб. Тоді за купили 352 нових книжок, а мають іще закупити за 230 карб. Між пншими побули до бібліотеки цінні книжки з амстердамської бібліотеки, які закуплено на ліцитації, що відбула ся в маю с. р.

Загальні збори „Січового“ коша у Іспасі н. Чр. відбудуть ся 24. липня 6. р. точно з приїздом потягу о 12. год. на горішній толоці коло Кусєків. Дневний порядок. 1. Отворене. 2. Вибір батька і мати. 3. Пояснене статутів. 4. Освята і передане відзнак і прапора. 5. Привітні промови і декламації. 6. Представлене театральне „Арендар“ читальниками з Дуброви. Приїтайте сірі птахи на базар до пазу! За тимч. стар. *Тимофій Яцко* осаула.

Отворене „Січи“ в Ошихлібах повіту Кідманьского відбуде ся в неділю, дня 24. липня о год. 1. по пол. в домі Андрея Руснака Василя із отсим порядком дневним: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Січових батька й матери. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір нового виділу. 5. Установлене висоти вкладки. 6. Вільні внесення. По зборах гімнастичні вправи Січий. Просимо всіх прихильників „Січової“ справи прибути на сі збори як найчисленнійше, щоб дати доказ нашої єдності і сили! Дуже важне буде отворене в Ошихлібах, тому прибувайте всі Січи. За тимчасову стр. *Василь Душак* кошовий. —

Страшна пригода. Дня 12 с. м. около 10 год. 50 м. рано настав в помешканю гімназійального студента в Перемішлі н. Гвідона Гассе сильний вибух мішанини около 40 грамів лікнополіом (жовтого порошку, а радше насіння ростики званої по нашому „нитота“, уживаного до засипування випрілого місця у малих дігній) з фосфором, з котрої п. Гассе хотів зробити штучні огні на прогулку для учеників гімназійальних. П. Гассе, видко, так неосторожно обходив ся з тою мішаниною, що она майже зовсім розірвала цілу долоню. Тяжко покаліченого треба було відставити до шпиталю, де ему руку відоймили.

Досліди над недугою рака. Сими днями відбули ся в Лондоні в Мальбері — Гоус, в палаті князя Валлі, під йогож проводом річні збори воміснї, що утворена для дослідів над раком. Sir William Church відчитав річне справоздане, де зазначив поступи тих дослідів в послідних часах, які вказали такі результати: Рак паує так в цивілізованих, як і не цивілізованих верствах суспільства; лучає ся так в людей; як і в звірят, навіть у морських риб і проявляє ся у всіх розмірно в тім самім віку. Рак не є заразливий і не переносить ся ані з людей на звірята, ані на відворот; причиною недуги не є гадапас. Дотепер не пересвідчили ся іще, щоб радій ужатий проти рака мав який небудь цілющий вплив.

Отруа остриг. „Обіжник рибацький“ подає ось яку цікаву нотатку. Доктор Phescur зробив в шпиталі в Христіанії спостережене, що особи, які спожили зловлені в портї остриги, померли в наслідок параліжу легких, серед обивів затроєня страшною індійскою отруєю, що називає ся курара. Ту отрую присвоюють собі остриги з морської води, а пізнійші досліди показали, що остриги, що їх тримають у воді затроєній стрихніною, присвоюють собі ту отруу без жадної шкоди для свого організму і опісля мають такі самі затроюючі прикметы, як остриги зловлені в портї.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
„Bukowinaer Post“,
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
одиноку німецьку газету на Буковині, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кожний інтелігентний Русин; газета виходить що неділі, вістрїна і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 н. 70 с.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

При зміні кварталу про-
симо відновити передплату і вирівнати давні залежлости. В противнім случаю будемо безсудивно приневолені перервати дальшу висилку часописи.

Адміністрація „Буковини“.

На що на тій Україні люди красно [мовлять, матерною краснов мовов гадки свої [являть?]
Оттак себе в Петрограді мудрі все [спитали:
„Ненадобно! ненадобно!“ остреклі кричали!
І на диво чорна сила з ними ся звязала і, мов ошпр кровожадний, на Вкраїну [впала.
Лїси буйні, бори темні на вік повті- [хали,
зеленії дуби, сосни гнилизною стали. А ті діти сонця, квіти, на вік вже [повияли
і здїлались муравеньки — смердячі [канали.
А воздухів діти, птахи, співучи не [скачуть,
лиш ворони над стервами по сатах- [ски крачуть.
Синїх водів діти, риби, весело не грають і їх стерва звірі дикі берегом топчуть... України-неньки діти, люди занїмали, де раз краснов материньсков мовов [гомонїли.
Положились у могили батьки-атамами і кобзарів незабутих покрили кургани. „Ненадобно хахлам письма, їх письма [нам вадять —
і азік їм вирубати!“ — цареви вни [радять.
І так стало ся в Вкраїні, письмо їй [забрали, —
живе слово такежє вкрадуть, як го ще [не вкрали.
Недолюдки-совітники! — здурїлив совіті і забули, що Бог живий живе ще на [свєтіті.

І забули, що рускі в Дніпрі ся кре- [стили,
що на степах українських слави си [дожили.
І забули, що Київська, вкраїнська сьвя- [тина —
сьвята Лавра українська — завітная [скриня!
Сьвятий Нестор-літописець із гробниці [встане.
Наша мова — его мова, а вас він про- [кляне!

Як пові гнилий вітер з гнилої Вкраїни, то покриють усе царство страшенні [руїни,
бо забули, що згнилизни зараза вихо- [дять
і страшенними слїдами по всім царстві [бродить...

Чернівці, 15 (27) марта, 1877.

Памяти царя Йосифа II.
(В столїтні роковини его вступленя на престїл, 29. листопада 1880).

Бідная Русь!... Стогналась віками!...
Ярмо ти носила, не знала покрову!
Продїла ти крови чимало? Рїками!
За віру отцївску, за рідную мову.
Упала вконець ти, на твоїх то силах,
упалась, мов птиця, підбита на крилах.
Лїталась, бувало, під небо, високо;
тя знали народи од моря до моря
і слава твоя, Русь, греміла широко,
аж поки не вбила та вража недоля,
і стало так сумно на рускій землиці:
край рідний здїлав ся подібним вяз- [ницї...
Бідная Русь, та страдальческа мати,
згорнула еще раз до зсохлої груди

(ю виссали давно вже мерзскїї нати) дїтей своїх — глумились над ними [нелюди —
до неба, до Бога взір мутний підняла і зсохлими усти молитву шептала:

„О Боже! вся моя надїя втонула в глибоке море моего страдания!
І слава колишня моя тож минула, в притчу я стала: предметом руганя...
Вже й память о менї готова минути, Ти тільки, Бдінний, можеш мя вздвигнути!“...

І глянь, глянь! на темнім Руси небо- [склону
возходить сонце красне і лучасте, і матерне око, готове до скопу, стаєть ся знов ясне, утішне і чисте:
Австрійський владїтель і цар величавий стирає з чола їй пїт тяжкий кровавий.

Із одра любезно він бідну здоймає, свободной ю чинить во вірі, звичаї, прихильно в єї мові до ней промовляє. — Вдячно она руки к нему піднімає — на царское слово падуть єї кайдани, гоять ся тяженькі вікові рани...

Цар Йосиф наш Вторий єсть зоря та [ясна!
Розбив він всі хмари, що Русь так [давили!
Через паску єго то стала она часна, що раз вже конала во гробной могилі...
Тож Руским та зоря всегда най сяє: Рід славний Габсбургів най в вік про- [цвітає!

Друк. Родимий Листокъ 1880, ч. 21. (з 27. падохизта 1880).

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані виліні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

До бою!

Наближає ся хвиля рішучої борби, — борби, до якої готовив ся наш нарід десятиліттями, щоб видержити із пуч темноти, міг спинути із себе важке ярмо несправедливості й кривди!

П'ятниця, день 22. липня, як він світить ся так, як світити ся повинен після вклату праці, яким до него підготувано наш нарід, повинен стати вихідною точкою нової світової епохи нашої дорогої Буковини, де всі народи, а тим самим і наш віками неволений нарід міг відіхнути свободною груддю, міг скинути ряз тягар насилья і визиску ненажерної боярської класи!

Тож позір! Желізною лавою ступаймо до виборів; п'ятничне голосоване, се лиш вінець наших змагань, се лиш доказ нашого труду!

І добре чує ворожа сила, яка для неї хвиля наступає і силе юдиним грошем і стягає своїх опікунів від Божих престолів на простих паганців виборчих ворожих народів, та сіє терор проти щирих виборців.

Та се нас не злякає! Се нас не може зломити, се не може захитати нашої неустрашимості.

На вас, сільська інтелігенція, на вас, селяни — патріоти звернені очі цілого нашого краю, цілої нашої землі.

Вам припадо се щасте й обов'язок піддержати у всіх виборців до останньої хвилині почуте народне обов'язок, отеречи їх від ворожого покус і довести до того, щоб всі як один віддали свої голоси на народних кандидатів, проти яких так люте розпаліла від безсилля ворожа класка, що вічно радаб кормити ся визиском мужицького поту і крови.

Тож сміло в бій без ляку і зневіри. Не чужого ми бажаєм! Ми йдемо лиш боронити свого прадідного права, яке нам волиг без вини запашує.

Безталанна наша Вітчизна не жадає від нас в сей хвилині жити, ні крови лиш сповнення нашого горожанського обов'язку і ми його сповнимо, бо кожний з нас знає, що в его руках є щасте всіх, йдемо в бій всі за одного а один за всіх!

Із виборчого руху.

Підкупства в Садагурекім повіті прибрали такі розміри, що прокураторія зарядила арештоване кількох дідичівських агітаторів. Остерігаємо проте ще в останній хвилі виборців перед неминучим криміналом.

* * *

Кандидат Богатирець. Против нашого народного кандидата Тодера Левницького, господаря з Чорторії, наймили собі пани дідичі і другі вороги нашого народу Богатирця, пароха з Малих Станівців, за кандидата під таким услівем: ми тебе виберемо, а ти в соїм голосуй з нами дідичами. Оттому о. Богатирець добирає всіх сподобів, щоб за помочю наших ворогів мужицький мандат для себе, а властиво для панів придбати, а за то якоїсь ласки, бодай обіцяної

у них дослужити ся. Найперше зачав Богатирець за панські гроші перед двома місяцями видавати свою „Народну раду“, котру народ, пізнавши, чим она дихає, призав „Народною Зрадою“. В ній став наших найліпших людей обмазувати та чорнити без найменшої причини, а то для того, щоб сам виглядав тим білійше. „Народна Зрада“ — то просто найбридша мазниця, в котрій учений, учитель Христового закона і морали, Богатирець, всіх, що не тримають з панями, немилосердно купає. Але се не диво — в его голові певно вже лише та сама мазь, котру так обильно на нас розливає. Але, як то кажуть, до часу збанок воду носить; він брикає, нарід ще не довідав ся, що він за парсуна!

Отже, Отче Богатирець, покажм ми ся тепер перед нарід, та розмовмо ся в голос, щоб нас всі почули тай пізнали, що ви за особа, тай що ми за люди! Що ви на нас та на наших послів намазали ся, то вже всі знають, а тепер найпочують, що ми на то скажем!

Ми знаємо і ви знаєте, а лише простий народ не знає, що ви належите до такої, ніби то, рускої партії, що каже: Простому народови не треба просвіти; ему не давати другі очі, але еще вибрати і ті очі, що має; тогди буде панам і попом добре! Але коли пра-

вительство і другі розумні народи нас доконче до науки намовляють, ба й силують, щоб нарід наш в темноті і пізнійше не пропав, так ви і ваша партія про людске око хоче ніби то нарід просвіщати, але так, що намовляєте его, аби просвіщав ся не в своїй рідній мові, як се всі народи в світі роблять, але щоб учив ся по липованьски. А для чого ви се так робите? Розуміє ся, що лише для того, щоб нарід куняв далі в темноті і пропадав, з чого би була користь лише дідичам та й попом. Для того то і розливаєте ви в вашій „Народній Зраді“ вашу люту і їдку сливу на народну школу і на учительство, бо школи і учительство просвіту народну очевидно чим раз підносять, що вам і вашій партії буде не на руку. — Що ви противник всякої народної просвіти, то найліпший доказ сего те, що ви з другими такими як ви, не йдете читальні отворити там, де їх нема, але там, де ми вже їх давно заснували; е се на то, щоб в громаді зробити незгоду і кирию — чим, розуміє ся, ніхто не просвітить ся! А сего власне вам лише треба! А що ви намазали ся на наші „Січі“, хотий ви дуже добре знаєте, що такі товариства парубоцькі як „Січ“ є в цілій Європі; і всі народи тішуть ся, як їх молодіж духово і тілесно

Проф. Ерліх.

Гуцульські вироби на косівській виставі.

(Конець).

Братя Шкрибляки придержують ся вже більше традиції. Взірці їх пригадують передане; тут переважає різьбарство, — вкладане дерево і мосяж і шкляні перли сходять на другорядне місце; їх уживає ся лиш на те, щоб обучити і піднести поодинокі мотиви. Шкрибляки працюють на ширшу скалю чим Мегединюк, але не досягають його ані в ніжнім відчуттєм красок, ані заокругленню заложень, але з того, що вони творять, віє кріпкий, своєрідний подих.

Із виробів Василя Девидюка видів я лиш дві малі роботи. Се мабуть молодий артист, та на него можна із повним правом покладати великі надії. Він послуговує ся головню чорним деревом, коли впрочім видно лише дерево біле. Уживає також немало перлової матиці. О скільки можна судити із нечислених проб, то Девидюк є від своїх попередників зовсім незалежний, його твори овіяні якоюсь своєрідною поважною гожостію і мають одноцілну основу.

Виставлені вироби ткацькі складали ся виключно із виробів ткацької школи в Косові. Ткацьке то-

вариство в Косові, що удержує школу, придбало собі ділом сим незвичайну заслугу.

Давному гуцульському стилеві грозила велика небезпека, вже не багато бракувало, щоб його зовсім усунули фабричні товари. Сеж преці так поєдинче й вигідне купити собі на ринку за дешеві гроші те, чого потребуємо, місто того, щоб довгими зимовими ночами ткати або вишивати. Кожда царина, де така думка придбала собі основу, втрачена вже безповоротно для домашньої заповідливості. Товариство ткацьке старає ся отже зорганізувати заводів ткачів, щоб вони придержуючись старого гуцульського способу, могли ставити чоло наступаючій конкуренційній продукції дешевих товарів фабричних.

Гуцульське гончарство мало найзнаменитішого свого представника в Бахмінській, що помер перед кільканадцятьма роками. Бахмінський забрав одначе тайну своєї штуки враз із собою до могили¹⁾; він не полишив ніяких учеників, лиш наслідувачів, а між ними двох визначних робітників, Ковшала²⁾ в Пістії і другого гончаря, якого ім'я я на жаль призабув³⁾. В якій мірі осягнули вони свій первозбір, сего не міг я осудити, бо праці Бахмінського не були виставлені; гончарська школа в недалекій Коломиї вплила на них безперечно. Форми

у них дуже інтересні, звичайно людські, не рідко чудові, часами однак ми прямо ошоломлені деякими виробами, що зладжені в зовсім иньшій смаку; се очевидний вплив західних або античних взірців. Рисунок є цілком первісної і поєдинчої школи, визначає ся він своєрідним супокієм і благородністю.

До гуцульської вистави долучено ще виставу робіт дуже зручного різьбара і з не аби яким вкусом, що назвав себе скромно дилетантом і виставу санаторії д-ра Тарнавського в Косові, яку веде ся із наглядно великою зручністю і багатим річевим знанем так, що їй належить ся ширший інтерес чим льокальний.

Комітетові косівської вистави, якому після спромози помагало тамошнє староство належить, ся подяка всіх приятелів щиро народної штуки.⁴⁾

Якаж будучність усьміхаєт ся гуцульській штуці? Певне, що як вона буде полишена сама собі, то без сумніву яде єї заглада. Вона могла обходити ся без посторонньої помочи, як довго Гуцули мали вистарчаючі доходи із хову худоби і господарки. Та сі добрі часи вже давно проминули, нині Гуцул мусить на хліб заробити і вже не має часу на те, щоб різьбити й ткати лиш для самої приємності. Оттак останніми роками зовсім покинув

свою роботу дуже цінний артист Микола Тимків; тепер він добре ситуований робітник салінарний.

Тож коли хочемо використати гуцульську талановитість артистичну, то треба єї зорганізувати для цілий заробкових. Треба сили виховувати, удержувати, виобразовувати, а при тім забезпечити обильне удержане. Тут можна скарби ще піднести. Може вже незабаром стріне ся відповідна нагода, щоб повернути до сего важного питання. Що справа є сама по собі можлива, про се поучує нас успіх гуцульської вистави в Косові, на якій протягом двох днів продано майже всі виставлені предмети, так що вона принесла краєви тисячі злр.⁵⁾

¹⁾ Із Czernowitzer Ztg. (ч. 156 із 10/VII. 1904), переклав Яр. Вес-ий.

²⁾ Ходить тут іменню о хемічний склад полива, або т. зв. Глазурі, якою поливають ся гончарські вироби, яку придумав Бахмінський, а не повірив єї складу нікому. Пр. пер.

³⁾ Сей гончар зовсім не Ковшала а Кошак. Пр. пер.

⁴⁾ Шан. проф. має очевидно на думці гончаря Тимчука із Пістії. Пр. пер.

⁵⁾ Певна річ, що комітетові належить ся подяка за уладжене вистави, хочби се роблено так напоханки, як тепер, алеж нарід руский не може забувати на те, що сей комітет, виставляючи наші вироби, трактував Русинів per pop sunt. Пр. пер.

розвиває ся. А в Франції навіть дитий шкільних військово організують і екзецирують. Такі товариства серед молодіжні нашої як „Січ“, можуть дуже причинити ся до вироблювання чесного характеру, товариского духа серед нашого народу, бо коли ми „Січани“ в молоді серця заціпимо такі річи, як згоду, єдність, честь, вірність, товариськість, характерність і т. п. то лишить ся їм те на ціле житє, і для просвіти нашого народу буде то великої ваги. Але вам сего всегo не треба, бо ви і ваша партія хоче того, щоби наш народ ходив без всякої організації; тогди був би рай для панів і для вас і других таких як Ви.

А пригляньмо ся тепер, що ви з нашими найчільнішими людьми робите! Ви їх без стиду і сорому обкидуєте всякою гризю і болотом лише задля того одного, що вони мають мужика за чоловіка і за ним цілим серцем побивають ся, аби лише вибороти для него ліпшу долю. Таких послів як Василько, Пігуляк і Стоцький завидують нам навіть наші противники, а ви їх, аби лише приподобити ся панам та всяким нашим ворогам, з болотом мішаєте! Такий один Василько у Відні, а Стоцький в краю зробив для нас більше чести і добра, як вся ваша партія, коли вас пішло в 70-их роках 17 послів до Відні і всім міністрам лаби лизали, щоби для себе та хіба ще для своєї родини щось вижебрати. Так чесно заступали ваші послі справи нашого народу у Відні, що другі народи прозвали їх попишачами на вічний сором для вас і вашої партії. А тепер ви маєте ще лице і відвагу бризкати болотом на наших найщиріших заступників руского народу, найліпших політиків в краю?

А на п. Тодора Левицького пускете свою їд за те одо, що він в соїмі не зрадив наших руских послів і не прилучив ся до ворогів нашого народу, як се зробив ваш посол, учений Гакман, що Левицький твердо тримав ся, хоч пороги ему і тисячі за зраду обіщували! Видите, Отче Богатице, що то за чесний характер, Левицький, хоч він мужик, та і не вчив ся так довго, як приміром ви. За се ему Русини зробили ту честь, що его наново кандидатом поставили, бо знають, що він мужицької справи ніколи не зрадить і не продасть.

Не так поступили ви собі з тими, що вам свою справу повірили, бо ви дали ся ворогам підійти і зрадились їм! Пригадайте собі, як рускі священники вибрали вас і других таких, як ви, щобиście виробили жалобу до цїсаря за всякі кривди, які Русинам в церкві діють ся — то ви сьвято обіцали зробити, а коли в консисторії Бержан, а може й сам Нешук обіцали вам грушкі на вербі т. е. зробити вас катедральним проповідником, щоби лише ви не робили того письма, то ви їх послухали і тим зрадили все руске духовенство і їх довірїє. А знаєте ви, що то значить? Се значить то, що чесний чоловік узнавши за сю важку зраду, не повинен вам навіть руки подати, бо ви зрадили своїх братів-святихників. Пізнаєте ви отже тепер, о скільки вище стоїть мужик Тодор Левицький від вас, доктора богословія? Ідїть отже до мужика Левицького учити ся, що то значить слово тримати! І Юда зрадив свого

учителя і своїх товаришів апостолів, але пізнавши свій гріх, розкавав ся і як каже сьв. Письмо: „шедь удави ся“; а Ви противно хочете ще більшої зради допустити ся, бо хочете видурити мандат на шкоду цілого руского народу. Але се вже вам не вдасть ся. Хто своїх товаришів-братів зраджує, того не допустять, щоби він ще і парід зрадин! Є досить щирих і совісних людей у нас, що потрафлять нашому народови очи отворити і показати ему, хто яким духом дише!

А ви, панове виборці, маєте тепер двох кандидатів до вибору, один з них, хоть мужик, але як скала тримає за своїми виборцями, і не зрадить за жадну ціну вашої справи, а другий — хоть учений і священник, то для панської ласки може вас зрадити, так як зрадив своїх товаришів-святихників... Се майте перед очами і голосуйте лише на Тодора Левицького.

Один з виборців.

* * *

Від егзекутивного учительського комітету одержуємо отсю заяву з просьбою о уміщенє. Егзекутивний комітет, установлений 1. вічем буковинських учителів, який має повинність заглядати за відповідне становище до всіх краєвих питань, що обходять школу й учительство, односторонно порішив на своїм засіданні, відбутїм дня 6. червня в Чернівцях, щоби супроти надходячих загальних виборів соймових підприємити всі потрібні міри, які змагають до як найуспішнішого попірання цілим буковинським вільнодумним учительством тих кандидатів, яких опрокляме вільнодумний краєвий комітет виборчий.

Від сїєї ухвали не відступило учительство в жаднім повіті ані на волю. Також учителям садагурського округу виборчого поручив егзекутивний комітет вступати ся за кандидатом того повіту, п. проф. д-ром Смалем-Стоцьким.

Підписаний краєвий егзекутивний комітет учительський почуває ся синоукавний заявити, що він із борбою, яку веде „Fr. Lehrerzeitung“ проти кандидата на посла соймого, д-ра Смалем-Стоцького не ідентифікує ся.

Чернівці 15 липня 1904. За краєвий егзекутивний комітет учительський. К. Дубенський, Д. Пігуляк.

Помістивши се письмо запримітимо, що з нею наглядно виходить кириля одного д. Кісановича, який на нїм не підписаний. Про сего „вождя“ подамо згодом ще цікавіші „сделки“ его політики на власну руку.

* * *

Виборців Кірманського повіту повідомляємо, що старостю зарядило все потрібне, щоби виборці могли прийти до Кірмана, віддати там свої голоси і повернути домі без всяких напастей з боку противних агітаторів. Тому най нїхто не боїть ся ніяких погроз, а приходять сьміло на вибори, бо за безпечність виборців ручить староста своїм становищем. Просимо інтелігенцію Кірманийчини подати се до відомости всіх наших виборців.

* * *

В неділю відбули ся в сали „Народного Дому“ збори кілька сот черновецьких виборців під проводом дир. д-ра Филиповича. По вичерпуючїм рефератї проф. д-ра Смалем-Стоцького і промовою пп. проф. Ер. Пігуляка, Орзи, М. Левицького і Ясеницького рішено односторонно голосувати при мійських виборах в Чернівцях на „Вільнодумних“ д-ра Штраухера і дир. Відмана, а до голосованя приступити збірним походом із „Народного Дому“ і розвести за тими кандидатами як найживішу агітацію і відбути в тїй справі ще одно віче на другу неділю.

Концерт

черн. філії Рускої школи.

30 літні роковини Франкової діяльності сьвяткувала черновецька філія „Рускої школи“ концертом, що відбув ся дня 17 с. м. Ім'я Ювіляга й пошана до его невиспучного труду згуртували повніську саль „Народного Дому“, хоч сам концерт уладжено не із скромною, але майже без всякої реклами. А понадати з одного екстрему до другого, також не добре...

Полішаючи оцінку вокально-музичної частини фактовому справознавцєви, зупинило ся лиш на прочих точках. Відчит про діяльність і житє ювіляга виголосив п. Л. Карбулицкий, переходячи побіжно поодинокі моменти его творчости, так, як сего короткїсть часу і обильність матеріялу й вимагала.

Деклямацій було дві: п-на Т. виголосила Франкового „Наймита“, а п. П. „Великі роковини“. На нашу думку вплила п. Т. у свою деклямацію за мало м'якості, хоч се впрочім річ особистої переконанія... Деклямація п. П. мала не мало щасливих моментів, тільки звернемо его увагу на те, що треба в деклямацій вийти з відповідного тону, щоби відтак можна всюди уживати належної експресії голосової. Загалом робив концерт вражінє добре й аранжери его виледили ще один листок у вінець Франкової слави із своїх щирих заходів і трудів. Після концерту відбув ся комерс, на яким виголошено кілька промов на тему сьвяточної днини. (ос.)

Послїдній концерт, що відбув ся 14/7, дав нам наново нагоду пізнати, що є у нас вокальні скарби, є сьпівачи з голосами, з темпераментом, є і свої музика, але все ще брак школи.

Що до виконаня вокальної частини, яку хочу власне обговорити, то можна перш усього отсе піднести:

Дірігент сотворив хор дуже добрий, що доріс був до виконаня сих точок, які були в програмі, всеж така вражінє не було вповні вдоволяюче, а то перш усього через заслабу обсаду 1-шого тенора. Тут піднесу те, що через занадто поодиначе аранжованє концерту, годї було перед тим блізше що про него довідати ся і як раз на концертї декількох тенористів завили, що охотно були би взяли участь в концертї, як би були загалом скорше довідали ся про него і про се, що брак тенористів.

По друге піднесу, як се писано і о послїднім концертї духовним у Львові, що у нас і дірігенти і сьпівачи сьпівують дуже довільно і змінюють цілком довільно приписи композитора. На чотверговім концертї отсе легковаженє волї композитора досягнуло найвишого степеня, в сїм случаю, як ми місто поважної пригравки до „Гуса-Лисенка“ почувли лиш 1-ий тон гіс в октаві а потім всілякі довільні акорди і трелі, які цілком не відповідали поважному, аж повноруму настроєви композицій. Були они так поражуючо довільні, що аж збили з п'ятилику басів, які зараз при першїм впадї зачали не доладу і сїм зіпсували вже наперед вражінє так знаменитого твору, яким є ся власне композиція Лисенка. Він чейже вже досить має авторітету, щоби міг бути охоронений від всяких поправок. — Так вертаю знов до загальних уваг:

Як сказано вище, відчувало ся недостачу перших тенорів, так що приміром при першїй точці „Нова Січ“ Нижанковського, чути лиш було побічні акордові тони, але мелодій годї було дочути ся і ніяким чином не мож було дослухати ся, що саме хоче сказати композитор. — Друге, що не повинно було бути, то занадто густе фразованє і то за помічю неіснуючих в утворах віддихових павз і наглого п'яна. Так приміром Січинського „Даремне піснє“ вийшло в такїй інтерпретації, „Даремне піснє, — шєз, — твій чар, — втишати, — серце, — біль“. Се робило вражінє, неначеб сьпівки довго бігли і задихані ввали на естраду і тому їм віддиху нестало. — Через пребогате уживанє п'яна голоси не могли розвинути ся, були прямо визнені, так що там, де текст і композитор жадали фортіссімо і то для „цілої“ фрази, ми почувли в другій, кінцевій половині фортіссімо зачатой фрази чи навіть в тїм самим слові, м'яве „мезо-фортє“ або навіть „п'яно“, яке не рідко переходило і в п'яніссімо. — Можність такого наглого змінюваня знаменито доводить, що дірігент мав хор вишколе-

ний і мав силу володіти над ним, вражінє однак се не робило, радше псувало. Один раз лише вільно було виступити хорови, а радше самим басам з цілою силою і показати при тїй спосібности, що особливо бас був цілком добре дотований голосами, се і зробило вражінє. Було се в новій композиції І. Карбулицького до „Каменирів“ Франка. Про саму композицію не беру ся писати, бо ходить мені лише о виконавє. Для інформації лиш додам, що скомпонованє се є на мужеский хор з оркестрою смичковою і фортепианом. — Слухало ся утвору цілком приємно і на загальнє жаданє публіки мусів були утвір повторений. Коли піднесу, що се перша композиція, то надто вже ся обставина вистарчить для доказу, що композитор має талант і пожадано би було, щоби не занедбував його, а пильним студійованєм як найширше розвинув. Полішають ся ще до обговореня гра на фортепіані і на скрипці.

Фортепианіст той сам, що акомпановав до „Гуса“ віднаєв ся великою ліберальністю, та виконав „угорську“ рандоцію так, що злосливі духи, нехотїли пізнати єї і хоч вона є с тої, то відграно єї в дар. Яко незаховий в ідії фортепиану не можу ствердити о скільки у сїм правди, мшу однак піднести, що гру п. Йосифовича цїлювала певність удареня і добра техніка.

Як скринове сольо відграно 9-ий концерт Беріота. Видно солїст стояв під вражінєм настрою цілого концерту і грав відповідно до сего, бо бракувало йому сили і виразу.

Коли зважимо, що солїст, можнаб сказати самоук, то подивляти можна його поєстуні, бажаням однак було би власнє задля сего самоудца, щоби добрав собі утвори менше довгі і трудні. А то для себе самого і для публіки. Колиби він був вибрав приміром такий утвір як Венявського „Лєгенду“ або „Куавіака“, то був би і краще міг розвинути приятий потяг смичка, який у него безперечно є і публіка була би його ліпше зрозуміла, через що булоби загалом краще вражінє.

— Перейшовши всі точки вокальної частини концерту згадаю ще про солїста, баритонїста, Боровського. Отже без ніякого застереженя заявити можу, що він голос має прекрасний, але власнє гріхом було би, як би його не образував. Тілько школи, що тому голосови треба, можна знайти і в Чернівцях, а без сїєї школи хочби і найкрасний голос не робить належного ефекту. Музика, чи там сьпів є штукою і то „красною“, а до штуки треба науки, що я сказав вже з початку. —

Закінчуючи свої уваги вважаю за конечнє сказати отсе: За послїдних кілька літ не довело ся менї прочитати в черновецьких часописях хочби одної річової критики якого будь концерту, і то не лиш нашого, але німецького чи якого другого.

Всі справознавці биражали ся про який будь концерт, що він вивав „знаменито“, „прекрасно“, загалом в добрих суперлятивав, бож годї писати загалом в „злїх“. Я нанисав, що концерт не вивав знаменито, прекрасно, чудесно, томуж не звичний читач мігби гадати, що сїей послїдній концерт вивав цілком драгтивно. Томуж щоби і утертому звичаєви відповісти, скажу на закінченє, що концерт сїей вивав після загального шаблону цілком не гірше як подібні другі, може і ліпше, а підїс тут деякі хибі, по тому, бо таким загальниками шкочить ся цілій справі, бо утврждає ся виконавцї в переконаннє що они дійшли вже до совершенности, а се розуміє ся, влючає всякий поступ. М. Л.

Пять місяців війни.

Війна російско-японська розпочала ся в ночі з 8 на 9 лютого атакoм японцїв на Порт Артура і під Чемульпо. До 9. липня с. р. стали Мікадові війська панаме Корей, полудневої Манджурії і півострову Ляотунг крім самої твердинї Порту Артура, яку відтяли вже від суши і моря і яку певно хоч з невеликими страатами здобудуть.

Ситуація, яка була спершу надзвичайно скомпінована і завдавала немало задач, тепер упрощена до двох безпосередних цілей: 1) здобути Порту Артура 2) побити головної армії російської, що знаходить ся в долині Ляо під проводом генерала Куропаткіна. На її добутки

сказало ся нить місяць нечуваних трудів, невимовної енергії, невичерпаної помисловості і непокітної хоробрості японського війська. Японія, що досі не мала в світових квестіях ніякого голосу, зросла на першостепенну державу так на моря як і на суші. Не завадить перейти поодинокі події цієї кривавої кампанії, щоб собі її належно уявити.

Дня 9. лютого заатакувала й затопила ескадра японських кружляків під проводом адмірала Урію кружляк Варіг і канонічний човен Кореєць. Залогів в числі 600 піддала ся. Майже рівночасно північ Росіянам великі втрати атак торпедовців на Порт Артура, роблячи неможливими до борби два кораблі боєві і один кружляк, а описав протягом одної днини, виманивши портартурську ескадру до бою, ушкодив один корабель боєвий і три кружляки. Від цієї пори аж до перших днів мая сконцентрував ся інтерес війни майже виключно около Порту Артура. Всі змагання адмірала Тоґа стремили до того, щоб Порт Артура „закоркувати“ брандерами наладованими намінем. Тричі вислано флотилію кораблів купецьких, що за кожним разом звужували гирло пристани, аж остаточно 3. мая повело ся героїчним японським морякам замкнути на довгий час в'їзд до Порту Артура. І вже два дні після сего замкнення російських інвалідів, розпочало ся безпечно висаджування японської армії на півострів Ляотун.

Найбільш трагічним моментом тих морських операцій був день 13-го цвітня, як адмірал Тоґо виманив цілу російську ескадру під проводом адм. Макарова на отверте море і втягнув в середину своєї флотії. Була се хвиля, в якій Росія могла втратити цілу свою флоту, та вратувало її від сего надто ранне піднесення мраківина. Макаров, з'орентувавшись в ситуації, дав сигнал до повороту, але закінчив ще відплив до портового каналу то корабель „Петропавловск“ віхав на японську міну піднянену попередньої ночі і враз із усею залогою, що числила майже 700 людей, а між ними славного моряка Верещагіна, пішов на морське дно. Майже рівночасно ушкодила японська міна „Победу“, один російський проти-торпедовець затопив ся.

Важку страту, що вперше навістила японську флоту потернів адм. Тоґо через те, що затопив ся его воєнний корабель Гуцузе із 400 моряками в наслідок випадкової стріли із пливачою російською міною і через затоплене кружляка „Поміно“, що підчас мраківина на „Касугу“. Від сего часу втратили Японці ще два менші кружляки і кілька лодок в наслідок пливачою мін.

А найбільше накустила наробила японській флотії владивостоцька ескадра, якою доводить Скридлов; вона випускаючись на газардові виправи наїтала моря хижі птиці на японські транспорти військ і затопила кілька японських кораблів транспортних враз із залогою, причім взяла трохи Японців до неволі, бо причім радше погинули самовбійчою смертю, чим мали б іти в полон. І за кожний раз повело ся швидким владивостоцьким кораблям утечи перед японською погонею.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Вашківці горять! Нині рано виїхав на місце пожежі поспішним потягом президент кн. Гогенцолерн в товаристві комісара Кешмана.

Президент міністрів др. Кербер приїде до Чернівців 7. вересня і замешкає в палаті крайового правительствва, де того таки дня передполуднем відбуде ся урядове представлення властей, урядів корпорацій і т. д. В честь д-ра Кербера видасть президент краю обід. Пополудни огляне президент міністрів будівлю суду і особливості нашого міста і вечірним поспішним потягом виїде з нашого міста з поворотом до Відня.

Іспит зрілості в жіночій семінарії учительській, в Чернівцях відбув ся в дні 1—9 с. м. під проводом сов. двору д-ра Фердинанда Ціглавера ем. професора тут. унів. До іспиту приступило 48 учениць публичних і 3 екстерністки. Свідомство зрілості одержали із учениць публичних: Йосифа Ба-

рон вел Бірибави (з відзн.), Анна Бартой, Анна Бер вел Кан (з відзн.), Анна Берначек, Фріда Бравніштайн, Юліяна Чесниковська, Мильвіна Давид, Анна Докуніль, Марія Дубі, Олена Ебергард, Рожа Фішер, Стеф. Гольдгабер, Агніпіна Гуга, Вілльгельміна Гаврилюк, Елєсавета Глазюк, Ельвіра Гопп, Марія Ясеніцка, Ванда Яворська, Олена Йордані, Єлена Янушевська, Рожа Йонас, Розалія Колян, Міня Кернер, Фріда Кон, Ірена Лусиеніцка, Юлія Левандовська, Марія Луїска (з відзн.) Адела Мізельс (з відзн.), Марія Морзе, Євгенія Неудзінська (з відзн.), Лукія Нідеггофер, Євгенія Нікігович, Сидора Носек, Євгенія Попович, Ольга Попович, Елєонора Пішуд, Наталя Прокоп (з відзн.), Валерія Роткефель, Анна Шаніра (з відзн.), Евзебія Скалат, Вікторія Скалат, Юлія Скринкор, Текля Шинделаяж, Катерина Зайцель, Іванна Статкевич, Леопольда Шнон, Анна Тарновецька, Гортензія Устиянович, (з відзн.), Амаді Векелер, Ель-Фріда Веренка, Стефанія Вишневська, Анн Зворик, Адела Зибачинська (з відзн.); із екстерністок: Марта Шпендлінг, Н. Шпендлінг, і Велєгорська. По-правки одержало 5 кандидаток.

Ц. к. гімназія в Радівцях. При-класифікації за II. семестр одержало на 339 класифікованих публичних учениць 27 перший ступень з відзначенням, 220 ступень перший, 59 двійку, а 20 трійку, а 13 позвено повторити іспит з одного предмету по ваканціях. Загалом припадає на не корисно класифікованих 27.1%.

П. Михайла Лозинського, зв'язного руского журналіста арештовано у Львові під закидом зради стану. Причиною сего арештовання є те, що М. Л-ий видав у зимі враз із Лиммертом один випуск анархістичної часописи „Wolny świat“. Розуміє ся, що многи польські часописи використовують сю нагоду до клеветання так арештованого, як его жінки. Шляхетні ридеже, нема що казати!

Огні. Д. 13, с. м. о год. 1. в ночі вибух огонь в господарстві Костана Пона і спалив его два доми враз 50 кірками кукурудзи. Шкода виносить 14.000 К., а була обезпечена лише на 4.000 К.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої, для громади Панка відбув ся в неділю 31. липня 1904 о другій годині пополудни в власнім „Народнім Домі“ із слідуочим денним порядком: 1. Закриття рахунку за рік. 2. Вибір старшини і ради надзорчої. 3. Вілні ввєсеня. За голову, Іван Сторча.

Подяка. В імені товариства „Січ“ в Чортурі складаємо найсердечнішу подяку Високопов. Панови Йосифови Рутковському за щедру замогу для сего товариства в квоті 20 К. *Аллая Цурканович*, писар „Січі“. *Денис Руснак*, кошовий.

Піскові мотори. В найсухіших околицях Америки, де вода вистарчає ледви на заспокоєне жажди мешканців, а не мож її ужити до порушення парових моторів, старали ся інженери одержати мотори при помочи воздушних турбін. Та на жаль вітри віють там неправильно, отже оглянено ся за иншим способом. Пересвідчено ся, що вітри хоч не рівномірні, можуть піднести пісок до великих збірників, з яких відтак спадає так як в клєсандрі на колеса і обертає їх. Коли се справді дасть ся успішно примінити в практиці, то буде-мо мати нове жерело сили, якого мож буде ужити хочби й на... Сагарі.

Вартість річної продукції мінералів кулі земської. Вартість металів, камінного вугля та інших мінералів, добутих з лона землі в 1901 р. дійшла до 17 і пів мільярда франків. Велика частина з того, бо майже 7 мільярдів, припадає на камінний вугіль. Дорогоцінні метали не доходять 2 мільярдів. Причинила ся до сего війна англійсько-бурска, обнижаючи продукцію золота о 250 мільйонів франків. На чолі металів стоїть залізо, которого видобуто на 3 мільярди. Друге місце займає золото і срібло. Третє — мідь, четвєрте — олово (286 міль. фр.) відтак цина (267 міль.) цинк (205 м.). Високу вартість осягнула продукція нафти (600 м. фр.) штучні навози (фосфати) і сіль кухонна. В р. 1888 добуто всіх тих мінералів за 8 мільярдів 880 міль. фр., отже ледви половину того, що тепер. Около 5 мільйонів робітників працює над добутом тих ескарбів, нєбираючи за то пересічно половину їх вартості.

Діточа мова. В Данії померла якась 78-літня старушка і лишила двоє дрібних внуків, котрих як цілковитих сиріт примічено в дитячій приюті. Тут замічено, що діти незвичайно мовчаливі. Бавили ся лише тоді, коли думали, що їх ніхто не підглядає і говорили якоюсь мовою, котрої ніхто не розумів. Тоді звернено увагу на мінувшину дитин і дізнано ся, що померша старушка була глухоніма і що дитин, котрі жили виключно лише з бабусею, не научив ніхто говорити. А що їх мовним організмом не хвибувало нічого, то діти утворили собі на самоті власну бесіду. І коли в приюті були самі, починалась між ними оживлена розмова, скоро-ж змиркували, що їм хтось прислухує ся, сейчас ставали німі. Один учений і один зв'язний музик з Коненгага, що займали ся головню студіями звуків, відвідували приют, щоби розслідувати сю діточу мову. Однак їм не пощастило ся розкрити тайну, бо діти на вид чужинців не випускали пари з рота. Лише кільком иншим дітям з приюта удадо ся підхити від дивних бесідників кілька слів. То все однак не спинило їх поступів в данській мові, котру присвоюють собі так скоро, що незабаром їх „прामова“ буде для них зашишна і перейде зовсім в забуте.

Місто Лондон має на основі послідньої переписи 6.581.402 мешканців в 928.008 домах. Річно прибуває до Лондону на постійний побут 22.000 осіб, з котрих п'яту часть становлять чужинці. Жєнщин є о 252.371 більше як мужчин. В 1902 р. сповнено 370 убийств, а лише 90 убийникам доказано вину.

Щоби поху́дїти дає др. Дорнблїт на се ось такі ради що до їди: м'ясо можна їсти дальше в звичайній кількості; скількість споживаного хлїба і барабоць треба обмежити до половини; мучні потрави, мучні зупи, цукор і солодкі компоти треба зовсім покинати; м'ясо, молоко, сметанку і соки їдати лиш в дрібних скількостях; голод треба заспокоювати обильною зеленною яриною і овочами і т. п., а жажду скупим попиванєм студених напоїв і то не підчас обідів.

Телеграма з місяця. У всіх коненгагських газетах появил ся недавно сензацийна вість, що місцевий обсерваторій удало ся переловити оптичну телеграму з місяця. Поодинокі слова тої телеграми нагадують старо-єврейський язык, однак на жаль ученим лінгвістам не удалось розчовпати значіння слів. В точнім виговорі телеграма в оптичній передачі звучала так: „евон овин цясім в ішдарватсер іробєслад“. Обсерваторія постановила визначити велику премію тому, хто зможе вияснити значінє тої загадкової телеграми. Річ певна, читачі газет зацікавили ся депешою з місяця. По двох днях появил ся в тих газетах вість, що місцевим лінгвістам удало ся таки розтолкувати загадочну телеграму: треба лише кожде слово читати від кінця... Обі вісті показали ся зручною рекламою місцевої реставрації Далєсборґ, позаяк в читанню кожного слова від кінця звучала мнима депеша ось як: „нове пиво „місяць“ в реставрації Далєсборґ“. Ціаь реклами була осягнена.

Не купайте ся з повним жолудком! Що року лучає ся велика скількість таких нещасних пригод, що молоді й сильні люди пливачи серед отвертої води, нараз поринають і топлять ся. До тепер загально думано, що причина їх скоропостижного кону був удар серцевий, та що се бувають звичайно люди молоді, а до того ще й пливачи, то годі вірвати в слабість серця і треба причину їх смерті добачувати в чім иньшій, як се виказав тепер один швайцарський лікар. Він заступає той погляд, що причиною їх смерті є повний жолудок, що ті молоді люди в зїтненню з водою через довге колєсанє на фїлах води дістають нудоти подібної, як підчас морської недуги. Нечайний заворот голови відбирає їм силу панованя над власним організмом, і вони мієго того, щоб виплювати підступаючу до горла їду ще

захлистують ся водою, душать ся і то-нуть. Сєю обставиною пояснює ся й те, що вони звичайно не кричуть о поміч, бо робити сего право не можуть. Супроти сего ніхто не повинен їти по обильнім обїді до річної або морської купелі швидше, ніж проміне три-чотири години; купіль із повним жолудком рішучо доведе до якогось лиха.

Малий фейлетон.

Сильвестер Ярчевський.

Длячого, скажи..?

(за В. Гомульським)

Длячого, скажи,
маєш любі очі,
а серденько лиш
до зради охоче?

Длячого лице
мов те сонце ясне,
мов зіроньки сьвіт,
що не меркне-гасне?

А хороша груди
мов море отруї:
усі гинуть-мрут,
кого очарує?

Бо очий лице
в ангела сьвятого
а серденько те
у біса самого

взяла любко ти —
тому любі очі,
а серденько лиш
до зради охоче...

Поезії хочеш?...

(мотив польський)

Поезії хочеш, ангелику мій,
і віршів горячо бажаєш?
На серці, на груди дівочій, палкій
носити їх все прирікаєш?

Поезії хочеш?.. Мотиви єї
у тобі лежать, моя гожа;
ти ясна, як тії весняні дні
і пишна, як майська рожа.

Поезії хочеш?.. До мене схили
головку ту білу — чудову,
цілунком усточок мене надїли,
і маєш — іди лю готову!...

Мамине серце.

(мотив бретонський)

Залюбив ся хлопець в молоду дівчину;
— Ти мене не любиш, я-ж за тебе згину!

— Принеси, мій хлопче, серце мамі з дому!
хай його дам з'їсти песикови мому!

Чує отсе хлопець, живо поспішає —
забив рідну матір, серденько виймає —

і вертає вихром до дівки-небоги,
аж підкнувсь об камінь, впав серед дороги.

Серце неньки в крові жалко пита в нього:
— Чись собі, мій сину, не зробив що злого?

Нєспо́кійна ніч.

(Із Конрада Фердинанда Маєра.)

Улетів сон із моїх вій
Аж доки не зоріло,
А серденько, мов на забій,
Товкло ся тай щеміло,

Немов товкла его кієм
Збиточники — хлопята,
До рана серденько мов
Так тьохкало завзято.

Тепер и виджу в ясний день,
Що згуки ті значили, —
Вони у серце, мов у пенє,
Мені твій образ вбили... —

Переклав Андрій Парацак.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — 0.
„пів року“	10 „ — „
„чверть року“	5 „ — „
„місяць“	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Європа а Русини.

Послѣдними часами починає євро-
пейська преса що раз то більше інтере-
сувати ся „доєї незнаним 30 мільоновим
народом“. Від коли „Ruthenische Revue“
познакомило західну Європу з Україною,
єї судьбою і змаганнями, стали визнач-
ніші мужі чужих народів (не-bratnich),
оден по другім, забирали слово в єї
справі, висказуючи свою симпатію і при-
хильність для угнетених. Так по-при-
питанє фінляндеке, македонське і вір-
менське виринуло тепер перед форум
Європи й українське питання. Ми вже
свого часу подали попередні голоси до
відомо наших читачів; тепер постарам
ся познакомити їх з новими.

Послѣднє число часописи „L'Europeen“
містить дві статі про нас: перша — се
лист звѣстного норвежского письменника
Бернстерне Бернсен. Ось що він пише
про Русинів (à propos des Ruthènes).

„Міністер вишніх справ Росії, д.
Плевє є без сумніву представителем
найбільшої брехні і уособленем росій-
ского гнету під теперішню пору. Він не-
давно сказав, що західна Европа зовсім
не журить ся Русинами. Я хочу бути
між тими, котрі протестують против се-
го. Всі познакомлені з сею справою —
все одно до котрого з цивілізованих на-
родів вониб належали — вважають зма-
гання уряду позбавити рідної мови 24,
кажу виразно двадцять чотири мільони
Русинів мешкаючих в границях росій-
ської держави, наказуючи їм друкувати
книжки і часописи по руски; заборона-
ючи їм одержувати з иншого краю
книжки і часописи друковані по руски;
не дозволяючи навіть говорити і співати
по руски при нагоді святя празни-
чаного в пам'ять одного славного руско-
го поета — кажу ще раз, що кождий
справедливий чоловік і кожда справедли-
ва жінка, все одно до котрого з цивілі-
зованих народів вониб належали, вва-
жають єї змагання за прояву найбільшої
глузоти, ані лише можлива в області
інтелектуального життя“.

Антін Чехов*)

Пасажир І. кляси.

З російської мови переклав
Микола Оржевський.

Пасажир першої кляси, по обі-
дї трохи захмелівший, дїг на акса-
мітну канапу і задрімав. Через
пять хвилин він прокинувся, по-
дивив ся ще напівсонними очима

*) Антін П. Чехов, номер 15. лип-
ня в Баденвайлер, на руках своєї жінки,
де поїхав лічити ся. А. П. Чехов родив
ся 17. ст. ст. січня 1860 в Таганрозі, тут
північав також гімназію. На московськїм
університетї студіював медицину і р.
1884 одержав степеня доктора, але прак-
тичним лікарем не був ніколи. Перші
свої твори і то гумористичні став пе-
чатати ще за студентських часів по ріж-
них часописах, а перша збірка його
творів вийшла 1886. Від тепер обдаро-
вував Росію, а то й цілий світ що раз
новими творами. Драма „Вишневий сад“,
що замкнула 25 — літе його творчости,
стала разом послѣдним твором вели-
кого письменника. Смерть Чехова викли-
кала в Росії помімо йдучої війни вель-
ми важке вражінє. І не диво. Сеж, як
пише в „Біржев. Вед.“ Ізмайлов, зако-
тила ся величава зоря нашого неба,
ярка, прекрасна, що дала м'якє, дрожучє,
задумчивє світло на рідні поля, на ро-
сійську дійсність, на рос. душу, що
викликала неясну, а гарну тугу за

Друга стаття писана д-єм Люріє:
„Позвольте докинути кілька слів до ду-
же основної студії д. Морблорже і до
гарного листу д. Анатоля Лероа-Болїє
(Leroü-Beaulieu), що відносять ся до пи-
тання поставленого народним руским ко-
мітетом у Відні.“

Давніше думали, що мало-руська
мова се нічо пншого, як звичайна мо-
сковська мова зіпсована впливом поль-
щини. Пізнійше, коли одні учені почали
добачати в мало-рущанї — ідіом старо-
русский, мову Нестора і пісні про Ігора
самостійну мову, що має питома жите,
другі доказували, що вона не була зна-
на в старій Русі і що се лише друго-
рядна галузь нової формації, котра від-
діляла ся від старо-рущини донерва в
XIII—XIV в. На конєць Шафарик ви-
сунув науково, що мало-руська мова ціл-
ком окремішна, як всі другі славянські
мови. Впрочім фільологі, як Потебня,
Лавровський, Миклошич усунули всякий
сумнів про сїю справу. Однак, не вва-
жаючи на все те, ще нині противники
мало-рущини хочуть видіти в нїй лише
говір (раіоїс) і вважають цілий літерат-
урний розвій сего говору за річ непо-
трібну, а навіть шкідну, обвиняють мало-
русских фільологів о „сепаратизм“, ві-
триють в них ворогів політичної єдності“.

Сї противники не можуть однак за-
перечити істновання мало-рускої літера-
тури. Шевченко*) а Русин з крові кости.
Его перша збірка поезій: „Кобзар“ пи-
сана по мало-руски. Сей архитвір по-
клад Шевченка сей час на першє місце
між мало-русскими писателями. Критика
заявила єго найбільшим з мало-русских
поетів і сему не сьмів ніхто перечити.
Шевченка треба вважати за
одного з найбільших євро-
пейских поетів XIX. віку.

Гоголь є також Малорос. Він ви-
сказує ся в однім листі, що не знає, чи
в него душа московська, чи мало-руська.
„Знаю лише“, каже, „що я не клавби
Малороса висше Москаля, ні Москаля
висше Малороса. Обі натурї за сильно

*) Тут подана в потїї коротка але вірна
жизнь Шевченка.

на своє vis-a-vis, усміхнув ся і
сказав: „Блаженної пам'яті мій по-
кійний родитель любив, аби йому
баба після обїду чухала п'яти. Я
весь у нього удав ся, з тією лише
відмінюю, що я все після обїду чу-
хаю собі не п'яти, а язик та мо-
зок. Люблю, грішний чоловік, нісе-
вітницю плести, коли найм ся. До-
звольте, трохи побалакати з вами?
— Будьте ласкаві! згодив ся vis-
a-vis: „Після доброго обїду мені
досить нікчемної події, аби в моїй
голові заворушили ся думки про
що небудь надзвичайно велике. Ось
хотьби й зараз — ми бачили коло
буфету двох юнаків і ви напевне
чули, як один gratулював другому:
„Гратулюю вам; ви починаєте за-
войовувати собі славу“. Очевидно,
якісь актори, або мікроскопічні га-
зетярї. Але не в тім річ! Мене ці-
кавить нині питання, що то є, влас-
не кажучи „слава“ „знаменитість“. Я
вам здаєть ся? — „Та що вам

якимсь далеким, нездійсним ідеалом,
тих мрій про красну будучність, про
ліпших людей, а все поетичні і такі су-
мовиті, як сумовите було жите того пе-
редчасом помершого чоловіка, що побачив
привид смерті майже в ту саму хви-
лину, коли йому ясно й недвозначно
усміхнула ся слава. Яр. Вий.

богаті, щоби їх відділювати, кожда з
них має приметити, яких друга не має,
вони доповняють ся зовсім природно і
подучені становлять ідеал рідкий серед
людства“. Без сумніву, але щоби розви-
вали ся і ціли приметити сих двох на-
тур, треба щоби, обі мали ті самі воль-
ности...“

Бо хтож може, хто має право за-
бирати громаді людий спромому ілека-
ти свою мову і літературу. Україна ні-
коли не згоджувалась на інтелектуаль-
ну абдикування!

Мало руска мова є наймилослівніш-
а із всіх славянських мов, цілує ся
замітним кольоритом і поетичною мелан-
холією. Україна остала до сегодня краєм
пісень і мрій. Малорос нічого не робить
без співу; він провозжає співом свою
щоденну роботу і всі події свого життя.
Коли єго сери жне збіже, він співває;
він співває ведучи свій плуг, а невиди-
мий жайворонок відповідає єму. Вони
оба розуміють ся взаїмно. Вночі, коли
веде на пашу свої коні і товар, він
співває — а між тим у селі все спить.
І не одного чоловіка ви тут почуете, се
ціла чисельна громада, котра на нічлігах
заводить хори. Сї пісні наводять мрії
про минуше, в них відбиває ся ціла
історія і то тим ліпше, що мало-русский
народ вміє здержати чистіше, чим дру-
гі, характерні ціли поганських часів. На-
родні українські пісні розвивають ся, пе-
реходячи з уст до уст, не втрачаючи при-
ти своїх характерних примітивних при-
мет. Они ростуть, як ті дикі цвіти у
степу, що їх вітер сїє а роса підливає.
А хто творить сї пісні? ніхто і вєї і
вони належать до всіх, як ті степові
цвітки.

Малорос переносить у пісню всі
свої чуті, всі свої змагання, він робить
єї повітряною своїх гризот. Коли жура
выгонить єго з хати, він утікає в поля:
Пригода успокоює єго...“

Тут наводить д. Люріє одну знаму
пісню; ми передаємо єї читачам в фор-
мі, в якій вона печатана в „L'Europeen“:

до того? — Як що? колиб ми зна-
ли, що то є „слава“ — то булиб
відомі і засоби до осягненя єї. Тре-
ба вам сказати, пане, що коли я
був молодий, то усіма дрожаннями
своєї душі бажав слави. Популя-
рність була моєю idee fix. Задля неї
я учив ся, працював, не досипляв,
не доїдав, знищив здоров'є і зда-
єть ся мені, я мав усе необхідне
для осягненя єї.

По перше по спеціальности я
інженер. За своє жите збудував в
Росії десятків два чудових мостів,
працював в Росії, Бельгії, Англії.
По друге, я написав досить творів
по своїй спеціальности. По третє,
мій пане, я іще з малку люблю хе-
мію, студіював єю науку, найшов
засоби до здобутку деяких орга-
нічних кислот, мое ім'я знайде-
те ви в закордонній літературі хемії.
Увесь час служив я, маю чин дій-
сного іспанського совітника. Не
буду дальше рахувати усіх своїх
славних вчинків, скажу лише, що
зробив я більше, чим якабудь зна-
менитість. І щож? Я уже старий,
збираюсь скоро пропасти, а знаме-
нитий о стільки-ж, як тота чорна
собака, що біжить за колю. — Як
знати? може ви і дійсно знамени-
ті? — Гм... зараз узнаємо. Ска-

Ou cidea khata bila
Ou cidea i jinka mila
A ou mené ni khatinki
Nema stchastia, nema i jinki*)

Ті прихильні згадки про наш нарід
подаємо не тому, немовби ми виділи в
тім спасенє України. Противно, ми під-
черкуємо зі всею рішучістю, що не
чужі симпатії, а лише наша питома не-
всипуща праця може нам дати вигляди
на будучність. А сї вискази симпатії
визначних заграничних мужів най бу-
дуть для нас заохотою до тим успішній-
шої роботи коло двигненя народу, до
тим завзятійшої борби за народні права.

Фуфї.

*) Правописє достроєна умисно до фран-
цускої вимови.

Перше віче руских учителів.

Тисяч триста дев'яность
і два — се число, до якого дійшла ліста
присутних руских учителів і учительок
Галичини і Буковини, що зібрали ся
вперше разом в давнім городі Льва,
щоб класти основи до з'єдненя всего
русского учительства, до обміркованя
плану громадянської діяльности, до скон-
центрованя своїх сил.

Віче, яке мало характер довірочний,
вишло знаменито. Розпочало ся оно
в понеділок о 9. год. рано в сали Наро-
дного Дому.

Відкрите нарад.

Збори отворив дир. Борковський, вка-
зуючи на загально знані причини, що дали
товчок подумати вже раз нашому учи-
тельству над своєю долею і зробити пер-
ший крок до організації своїх сил для
оборони перед теперішню системою. О
скільки незавидна доля всего учитель-
ства, над котрою що-йно радило у Льво-
ві загально-учительське віче, о стільки
руске учительство находит ся ще в
гіршій положеню, бо і в школі не сьміє

жити, ви чули коли будь про Кри-
кунова? Vis-a-vis підняв очі в го-
ру, подумав і засьміяв ся. — Ні,
нічого не чув — сказав він. —
Отже се мое ім'я. Ви чоловік інте-
лігентний, старий — і нічого не
чули про мене. Як бачите, я правду
сказав. Очевидно, бажаючи слави,
я не те робив, що треба. Я не знав
дійсних засобів і, бажаючи піймати
за хвіст славу, не з того боку зай-
шов.

— А які-ж по вашому — дій-
сні засоби. — Чорт їх знає. Може
ви скажете: талант, геніальність.
Ні, мій пане! Рівночасно зі мною
жили другі люди. Вони менше пра-
цювали, талантами не володіли, зна-
менитости не бажали, а подивіть
ся на них. Їх імена завжди в газе-
тах та розмовах.

Коли вам не обридло слухати,
то я вам поясню прикладом.

Деякі роки тому назад, бу-
дував я в місті К. міст. Треба вам
знати, що місто було незвичайно
скупне. Колиб не жінки, та карти,
то я мабуть збожеволів би. Ну і
зійшовся я з одною співачкою. Чорт
їго знає, усі сходили з ума від
неї, а вона... як би вам сказати?
сама звичайна людина, яких дуже,
дуже багато. Дівчина була досить

по своїй волі сповняти своїх обов'язків, а мусять дбати о науку і виховання молодіжні у знісній напрямі „народового духа“, хочби й в суперечності з правилами педагогіки і обов'язковими законами, і поза школою не сміє користати з своїх громадянських прав, скоро би лише громадянська діяльність учителя мала виходити напому неволі народова на користь, не казати вже, національну, але хочби тільки економічну. Се перше віче руського учительства не зарадить усею ликови, ба навіть найважливіших справ не вміє обговорити; всеж така вага его є велика, бо є воно першим кроком до згуртованні всього руського учительства в одну силу. Досі наші учителі і учительки лише в школі читали з дитвором, або розказували їй стару, як світ казку, про батька, діти і прутяки; але самі для себе не висловлювали науки з тої казки. Тож були вони лиш прутяками, котрі легонько ломлено, торощено; тепер загадали вони стати визанкою, околотою прутинів, котрого ніка сила не зможе зломити. В с'м вага сего першого віча. Его роботу поведе далі виконуватиме комітет, котрий збори мають вибрати, він також підготує слідуюче віче, котре повинно зібрати ся наріз. А раз розпочата робота не повинна спинити ся, поки наші учительство не дібе ся своїх прав, ліпшої долі. Бесідник оголосив перше віче руських учителів і учительок з Галичини і Буковини отвореним і просив о вибір президиї. Вибрано через аклямацію: провідником зборів о. сов. Стефановича, заступником провідника п. Якимовського і п-ню Білецьку, а з Буковини п-ню Малицьку і п. Данилюка; на секретарів упросили збори: пп. Ст. Татуха, Вертипороха, Фил. Пеленського і Савковського. Описав голова Руського Товариства педагогічного крилош. о. Чанельський повитав збори іменем виділу Товариства. Відтак промовив вибраний провідник зборів о. Стефанович, витяючи репрезентативів польського учительства, що також прибули на збори.

Наші кривди.

З порядку денного мав наступити реферат про потребу учительської організації, але зібрані змінили порядок денний, ставлячи першою точкою реферат про кривди руського учительства, який виголосив п. Духнович. Над ними вивязала ся цікава дискусія. Між иншим промавив п. Росул учитель з Мазурщини, який не мало напроцесував ся із своїми властями. Він у ширій промові виловив погляди на справу своїх руських товаришів. Із сего промови виходило, що велика частина польського народного учительства із західної Галичини відноситься до нас симпатично і нашу роз-

пучаву борбу з польською гакатистичною мафією о рускі гімназії, університет і т. д. узнає не лише слушною, але і конечною. „Вірта — говорив п. Росул піднесеним голосом — що більше частина польського учительства глибоко відчуває кривди завдані братньому руському народові і брідить ся впекопольскою гакатою так само, як і ви. Сильно поборюймо спільного ворога, а чейже настане між нами вічний мир, спокій і запанує добро. За нашу і вашу волюність!“ Оглушаючим оплеском, та окликом: слава! честь вам! слава і чесним Полікам! — не було кінця. Бесідникові гратулявано. П. Будзінський встав, щоб учительство енергійніше займало ся своїми справами як досі. П. Газдик в незвичайно палкій промові дає вираз жалеві, що під берлом австрійських монархів, а тільки в сусідній державі, жие околом пів мільона Русинів, які зовсім не учать ся своєї рідної мови. Взиває прямо під присягою зобов'язати ся усяди по селах взяти у свої руки провід між народом. Будзінський з Дрогобича констатує, що може в нікотрій иншій нації на світі не панує така гармонія між учительством, а священниками, як у нас (розуміє ся, що тут неможливо брати під рахунок капанських священників). Бесідник просить, щоб закінчено дискусію над сего справою і ставить відповідні резолюції, які прийняли збори одностайно. По відчитанню наспівної телеграми з Перемишля від учителів, відбуваючих тепер військові вправи, о. Стефанович перериває віче на 2 години, закликає до обіди. О годині 1/2 до четвертої по полудні провід в зборах обирає п. Якимовський і приступлено до дальних точок денного порядку. І знов почалась гаряча дискусія і знов поспішали ся незвичайно гарні і незвичайно палкі промови, що одна, то ліпша, що одна, то гарячіша, а усі внесені і резолюції приймали віче гримкими окликами: слава! і ерентичними оплесками.

В самопомочи й єдності сила.

Справу організації руського учительства з Галичини і Буковини, отже засноване товариство заповомогого, вглядно такої-ж каси на случай недуги — реферував п. Бурчак, а в точці програми, себ то закладане руських шкіл в тих місцевостях, де є значне число населення руського, а де, мимо того, знаходять ся школи польські — реферував п. Миколаєвич. Промовляли пп.: Якимовський, Бурчак, Ворачок, Миколаєвич, др. Франко, Стебельський, Волощук і багато инших. П. Будзінський рад би, щоби усяди по селах запроваджувано викладову мову руську, особливо там, де Русини в більшості, а інциденту до сего мали-б да-

ти повітові організації. П. Зелений вносить, щоб сего справу передата Руському Тов. педагогічному, а п. Витвицький доказує, що не досить передавати так важну справу Тов. педагогічному, але в першій раді покинути до сего тили самі учителі. Натомість п. Малицька доказує, що усякі зусилля учительства не докажуть нічого, як справи сеї не візьмуть у руки місцеві чинники, а Тов. пед. є за слабе фінансово, щоб закладало по селах і удержувало приватні школи. Той самої більше-менше думки були і п. Власівчук, який каже, що закладане шкіл з викладовим лизком руським має відбувати ся спільними силами, Пеленський, Чуткевич і Савуляк, який у своїй незвичайно гарячій бесіді взиває віче, щоб жадало знесення закону з р. 1868, силою котрого учителів перекидають „зе загледує службових“ з місця на місце, а Русинів спеціально на Мазури. Такий закон — се почування! Азельго до міродайних спер, щоб вернули назад перепоселених на Мазури руських учителів, бо дальшим держанем наших сил на Мазурщині спричиняють великі шкоди не лише нам, але й самій державі. П. Грицишин критикує рускі шкільні підручники, у яких повинні бути прості нісенітницї. Уч. п. Петрицький жадает щоб рада шк. краєва скликала загальну анкету з руських учителів задля уложення відповідних підручників, далі жадает закладання руськ. гімназій і шкіл аналітичних. Усі резолюції з відповідними поправками — прийнято одностайно. Що до вибору виконувального комітету вічевого було дві гадки, іменю, 1) щоби такий комітет складав ся з 12, і 2) лише з 6 членів. Вибрано 12 членів, між якими є: директор Борковский, о. сов. Стефанович, крил. Чанельський, а з Буковинців: Пігуляк, Карбулицкий і Григорович — і 6 заступників. З великим одушевленням і гримкими оплесками прийнято також внесені слідуючого змісту: „Довірочні збори узнати конечною потребою в як найкоршій часі заснувати товариство організаційне руського учительства народних шкіл, яке мало би на меті давати членам і їх родинам заповомогого, позичок, стипендій і правну опіку. Се товариство мало б носити назву: „Самопоміч учительська“ і існувати окремо само для себе, а кожний его член в імені народної честі повинен належати до руськ. Тов. педагогічного, попирати усі его змагання, часописи, видавництва, школи, бурси і інтэрнати, як також брати участь в роботі над розвитком „Самопоміч уч. помагає собі, а усіх непевних викладати“. З немешним одушевленням прийнято і внесені П. Н., котре звучить: „Віче руських учителів солідаризує ся з ухвалою П. загального віча учительського і рішає їти солідарно з поль-

ским учительством в заходах около виборення собі ліпшої долі“.

Учительська праса.

Що до видаваня станового органу то, хоч і відзивали ся голося за заснованем і більше таких — бастіонів, як „Промінь“ — однак віче ухвалило остати таки при „Промінї“, як органу становим, а „Учительський“ — як органу чисто науково-педагогічним з тим, що має бути вибраний редакційний комітет в половині з Галичан, а в половині з Буковинців, який має редагувати „Промінь“.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

Із тюрми народів.

Елисаветпольського віце-губернатора Андреева вбили онотди невисліджені досі убійники. Убийства сего докочано в Андіакен в неділю, підчас концерту. Андреев одержав послідніми часами не мало листів із погрозами і звичайно виходив на прохід із службою, та в неділю вибрав ся сам. На проході вистрілив хтось до него і відразу повалив его на землю і ще до лежачого вистрілив п'ять разів так, що Андреев помер на місці. За убійником, який втік, каючи, набивав револьвер на ново, пішло навздогін кілька осіб, але безуспішно. Ось після вбийства Вобрікова знов одно політичне убийство; там мстив ся Шамман за кривди Філяндців, а тут задокументували свій протест проти русифікації Вірмени, які на Кавказі приходять до національної свідомості не так, як наші Вірмени, що потапають у польських мори... Нове політичне убийство, а з ним і новий доказ, що внутрішні відносини Росії погані, дарма, що офіційні круги російські запевнюють, що там все „благополучно“ — так само, як російські комуністи воєнні по кожній поразці заявляють що „настрій війська знаменитий“. Крім звичайного лиха наступає тепер для російських народів нове в виді наслідків війни і нещороду. В торгівлі і промислі стагнація, будівлі, фабрики і ремісничі застатки стають, ради безробітних людей по селах, а ще більше по містах ростуть тисячами, які вже тут та там підкладають вогні, щоб мати заробок при перебудовах. А до того, ще грозить і голод, який тим більше страшний, що із приводу війни засоби поживи поглотить військо, а жєлєзницї заняті транспортом військ не зможуть довозити збіжжя в околиці навіщені голодом.

Цивільна ліста.

В Угорській соймі йдуть вже кілька-найп'ять днів безвинні промови обструкційстів проти правительственного предложення бюджетового, а головни проти підвищення цивільної лісти цісаря о 4 міль, із яких 2 міль. прийдє ся платити Угорщині: правда буває і так, що обструкційсти говорять і перед порожніми лавками, всеж таки сила їх велика тим більше, що до них прилучив ся й гр. Аноні й також гр. Баней, якого недавно вибрано знов послом із Сегедину. Тон бесід є такий, що обструкційстам ходять прямо о цікавий розділ Австрії від Угорщини. Знаменна була всім напрямі передовсім промова, яку недавно виголосив Баней. Він отверто заявив ся за поділм війська і дипломатії, в якій не сміє ся уживати німецької мови, але французької або мадярської. Також і під зглядом митовим мусить Угорщина дійти до самостійної митової території. Цісартавія — мовляв — нехай собі вибе з голови, щоб Мадяри приставали на угоду або трактати з иншими державами на основі §. 14. В тім дусі промавив в останнє також і гр. Польоній, без жєнади критикуючи ведєне господарки на цісарській дворі, та відгріваючи справу престолонаслідництва Архива. Франца-Фердинанда. Опозиція, що виступає з такими кличами, старає ся погодити свої окремі групи, щоб тим успішніше бороти ся з кабінетом Тісі і — Австрією. Завязток мадярський проявляє ся однак не лиш супроти другої половини держави, але також супроти всіх немадярських націй, які, як заявив

дурною, химерною. Вона дуже багато їла, пила, спала і більше, здається, нічого не робила. Єї уважали кокеткою — се було єї спеціальністю, але коли бажали висловитись про неї літературно, то звали єї акторкою і співачкою. Ранішя дуже любив театр, і тому таке поведженє з шуткою дуже обурювало мене. Звати ся акторкою, або співачкою вона не мала ніякого права. Се була мізерна без жадного таланту, почуття, о скільки я розумію, співала вона неможливо. Вся єї штука обмежувала ся на тім, що вона дригала ногою і не стидала ся, коли заходили до неї в гардеробу. Комедійки вибирала такі, де-б можна було фігурувати в мужеськїм одїю. Словом жадну! Отже слухайте даліше. Як нині памятаю, було відкрито їзди по новому мостові. Був молебін, промови, телеграми і т. д. Я, знаєте, усе бігав коло своєї дитини, та бояв ся, щоби серце мое не розірвало ся від авторського самолюбства. Міст, правду сказати, не міст — а картина. Ну! — гадаю собі, публіка, усі очі продиляють ся на мене. Куди-б воно заховати ся? Але я даремно турбував ся, мій пане, окрім урядників, на мене ні-

хто не звернув жадної уваги. Стоять на березі, дивлять ся на міст, як барани, а до того, хто сего міст збудував, їм нема жадного діла. Коли се заколихала ся публіка, усяди ту... ту... ту... Ага, гадаю, се мене побачили. Тільки ні! Дивлю ся, як моя співачка їде, за нею повно батирів. Усяди чути Се така то... Чудова!... надзвичайно гарна! Отже ту і мене згадали... Двох юнаків, мабуть любителі сценічної штуки, подивили ся на мене, і шепнули: „Се єї любовник“. Як се Вам подобаєть ся! Коло мене стояла якась мізерна фігура, вона переступала з ноги на ногу а далі звернула ся до мене. — Знаєте, хто се? Се Н. Вона має так незначний голос, але володіє ним чудово. — А чи не можете ви сказати мені, запитав я мізерну фігуру: Хто будував сего міст. — „Далєбі не знаю“ — відповіла фігура. Якийсь інженір. — А хто, запитую далі, в вашім місті збудував собор? — І сього не можу вам сказати. На всі мої питання, хто найліпший педагог, архітект і т. д., фігура відповіла, що не знає. — А скажіть, будьте ласкаві, запитав я, з ким живе тота співачка? — З іяжияіром Крикуновим. — Ну,

мій пане, як се вам сподобало ся?

Але слухайте даліше. Боянів ниньки на світі нема і знаменитостями роблять ся вони виключно, завдяки газетам. На другий день беру місцевий „Вістник“ і шукаю, що пишуть відносно мене... Довго шукаю і нарешті... ось воно... Ага...

„Вчера при чудовій погоді при величезному зборі публіки відбула ся освята мосту... Між иншими була там любимиця К... публіки, наша талановита артистка Н. Звичайно, як і треба було чекати, польва єї зробила сензацію. Звіздочка була одіта і т. д. і т. д. А про мене анї слова! Хоть би пів словечка! Я навіть заплакав тоді від злости. Отже я заспокоїв себе тим, що провінція не уміє оцінити талантів, що треба їхати в центр інтелектуального життя — в великі міста. Як раз в ті часи в Петербурзі лежала моя праця, яку я подав на конкурс. Наближав ся конкурс. Я розпрацав ся з К. і поїхав до Пітера. Від К. до Пітера треба їхати довгий час. Аби не було скучно, я взяв собі окреме купе, ну звичайно і співачку. Їхали ми, добре їли, шампанське запивали і тра-ля-ля.

(Конець буде).

Банкі ради, угорської ідеї мусять злитися з мадярським морем. Та до сього мало хто має охоту, тим більше, що те мадярське море дуже каламутне. І в с'єм лежить заповідь, що Мадяри до своїх цілей при рівночасній давленні інших народів не дібуться, бо їм хіба до хрону як незалежності Угорщини, коли вона не признає їм тих прав, які вони мають в Австро-Угорщині... бодай в кодексах.

Триєстеньські бомби.

В Триєсті арештовано д. 15. с. м. вечером президента італійського товариства „Società gimnastica“, адвоката дра Мрава і кількох членів сего товариства. Арештованих їх стоять в зв'язи з бомбами, які найдено в місцях товариства під підлогою. Поліція переконана, що бомби мали послужити до атентату на німецької школи середні в Триєсті, як протест проти подій в Ієбруку. Товариства „Società gimnastica“ і „Vita del Giovani“ намісництво розважало. — Говорять вже, що бомби були призначені такі для атентату на намісника Гоеса, бо міністерство мало свого часу на засноване італійського університету в Триєсті згодити ся, але до сего не доустиг Гоес.

По італійських дзєвниках пишуть прямо, що бомби підложив якийсь агент поліційний і сам дав про те знати поліції. Се булоб дуже просте розв'язане цілої kwestії, лиш треба — аби хтось дав ему віру...

Пять місяців війни.

(Конець.)

Сухопутна кампанія вивала для Японців ще щасливіше. Ту не було припадків, якіб можна порівняти із поразками на морі. На суші мож все обдумати, виконувати, а при відповідній прозорості утеречи ся від всякого лиха і тут поводити ся Японцям на кожнім кроці, що впровадило цілий світ у безмежний подив для їхньої хоробрости і безмежного гордованя смертю. Поводжені осягнені на морі дали їм спомогу висадити на сушу численні війська на корейських берегах, де в ту мить улажено склади поживи і амуніції. З Чемульпо і Чинампо посували ся японські армії над ріку Ялю, над якою тим часом згуртували ся війська російські. Свій марш виконали Японці із усею прозоростію. Кожде місце оборонне вже із природи захищено і фортифіковано. Поправлено всі дороги і нагромаджено поживні засоби вздовж цілої лінії походу на случай евентуального відвороту. Аж ось стрінули ся обі армії над рікою Ялю. Хоча російські позиції були незвичайно сильні, то тактика японських вождів була так зручна, справність японської артилерії й піхоти так вишколена, що побили 10 тисяч російського війська, здобувачи надсмерть вісім армат і поживні засоби, а число вбитих, згідно ранених Росіян дійшло до 3 тисяч.

Переступивши ріку Ялю під проводом генерала Курокого висадили Японці значні сили в Топушан і посунули ся наперед, а зв'язи кілька менших борб із незмінним частом, розтягнули ся тепер на лінії 280 кілометровій від точки, що лежить на північ від острова Ляотун аж на 80 км. віддалення на схід від Мукдену. Рівночасно розіграли ся на півдні борби під Кінчу д. 25 і 26 мая; Росіяни погнули ся до Навшов, де ставилися запущений опір. Але й тут покінчила ся борба погромом Росіян. Японці здобули сімдесят вісім армат, подонили кількасот жовняр, а вбили або ранили 4 000 Росіян, при чім і самі потерпіли діймові втрати.

Ще один завзятий бій зведено, а то під Вацанку (або Телісу) д. 14. і 15. червня. Корпус Штангелберга, висланий Куропаткиним на Петербургський приказ на відсіч Поргови Артура, зіткнув ся із армією генерала Оку. Кривава дводенна борба покінчила так страшним поразкою, якого ще до с'є у теперішній війні не було. Рапоти із жерел, яким годі не вірити, обчислювали російські втрати на 10 000. Як би так Японці повели свою погоню енергичніше, то моглиб його корпус знищити до нащадку, а так повело ся ему полудити ся із своєю головною армією.

Тепер же знов заносить ся у Манчжурії на нові важкі події, а передемаком їх можна уважати 15 годинний бій ген. Келера коло Янселіну, що покінчив

ся д. 17 с. м. новою поразкою Росії, яка в н'їм після петербургських телеграм втратила нову тисячу жовнярів.

Смерть Крігера.

Сотворити і пережити силу свого народу, пережити смерть своєї рідні, бачити, як даремні зусилля героїчних земляків, що марно пролили послідню кровлю крови за свободу рідної землі проти пермагаючого своєю могутністю холодною та безощадною ворога — те все довело ся прожити послідньому президенту Трансвалю, Павлові Крігеру, що помер сими днями в Кларанес над жєневським озером в 79 році справді страданого життя. А було оно тісно зв'язане з історією Бурів, що скінчила ся недавно славною, але і сумною війною з Англіїцями. В 16. році життя Крігер був вже хорунжим при війську, а відтак брав участь у всіх рухах, що змагали до визволення бурського народу з під англійської влади. Переселивши ся зі своїми колами ністами голландського походження т. е. Буррами за ріку Валь оснував під протекторатом Англії республіку, названу пізніше від географічного положення Трансвалем. Крігер стремив всіми силами, щоб вибороти для Бурів цілковиту незалежність і як президент попадав кілька разів в Англіїцями в оружний конфлікт. Недавна послідня війна з Англією, ведена три роки з нечуваним героїзмом на житє або смерть, скінчила ся цілковитим упадком бурської республіки. Прочувачи сумний кінець, президент Крігер виїхав до Європи, котра з таким одушевленням приплескувала бурским героїствам, глядати для своєї вітчизни рятунку. Однак тут стрінуло его гірке розчароване. Європейські монархи прийняли его холодно, а цісар Вільгельм, котрий перед тим посилав ему телеграфічні вітання, не хотів навіть з ним бачити ся.

Оттак судба стрінула Крігера, якого доля вивинувала рідкою фізичною силою, зручностю, здоров'єм, силою волі, розумом і політичною прозоростію, так, що „великим дипломатом“ назвав его навіть Бісмарк. В однім лиш помилув ся, що вірив в обіцянки європейської допомоги проти Англії і ся помилка добила його і Трансвалю.

Із безмежним своїм смутком скитав ся „Вуйко Павло“ ще кілька літ по Європі, шукаючи слів потіхи і розради в св'ятим писемі, аж ось судби зробила кінець его терпіням і то як раз в пору, коли на далекім сході йде знов борба велетня із Пігмеем тільки він — більше приспособлений до борби, як Трансвалець, що йшли у бій не з динамітом, а з псалтирами...

НОВИНКИ.

Із суду. Перенесені до Чернівців судові секретарі п. Юліян Цурковський і др. Корнель Георгіян вже обняли своє урядоване. — Президент краєв. суду Каетан Кляр і его віцепрезидент Александер Артимович розпочали вчора шеститижневий урльоп. Першого заступає в урядованю сов. висш. суду краєв. Володимир Ясеніцький, а другого сов. суду краєв. Филимон Калитовський.

Вінчане п. Володимира Могилянського із п'яною Евгєнією Пігуляківною відбуло ся у Львові, дня 16. липня с. р.

Новий кіш Січовий. В неділю, дня 24. липня 1904 відбуде ся в Малім Кучурові заложене „Січ“ зі слідуною програмою: 1. Пояснене статутів, 2. Вибір с'єчового батька і матки, 3. Вибір старшини, 4. Вручене відзнак, 5. Вільні внесення. Сим запрошуємо разом всі наші посестри „Січ“, і руку публіку, щоб як найчисленніше взяла участь в нашім дорогім с'єяті. За тимчасову старшину Мамонт Боровський.

Новий кіш Січовий в Кисиліві. У неділю дня 24. липня 1904 н. ст. о годині 2. пополудня відбудуть ся перші загальні збори „Січ“ в Кисиліві в честьного господаря Тимофія Скрипника з отсим порядком дзєвним: 1. Отворене зборів, 2. Пояснене статутів, 3. Вибір старшини, 4. Вільні внесення і привіти. Отсим просимо всі наші посестри „Січ“ і прия-

телів прибути до нас найчисленніше, щоб се с'єчове с'євято випало, як найвеличавіше. За тимчасову старшину Дмитро Андрієць Ів. кошовий.

Відновлене читальні в Кисиліві відбуде ся в неділю дня 24. липня 1904 н. ст. о додній 11. перед полуднем. Якби не явило ся відповідне число о назначеній годині, то збори відбудуть ся о другій годині пополудню тої самої днини без огляду на число присутних членів. Кисилів 17. липня 1904 Георгій Федюлак.

Устні іспити зрілости в першій гімназії в Чернівцях відбули ся від 4. до 15. липня. До письменного іспиту зрілости приступило 119 кандидатів (між тими 22 Русинів) і 10 кандидаток. — До устного іспиту сідало 91 кандидатів (між тими 12 Русинів, решта відтягнули ся аж до осіннього речінця). Загалом апробовано 12-тьох кандидатів з відзначенем, 12 дістали поправку по шістьох тижнях з одного предмету, а 2 публічних і 3 екстерніста рєпробовано на один рік. Три Русини дістали поправку, а 7 зложили іспит з добрим успіхом, а 2 з відзначенем іменню Брацзан Володимир (з відзнач.) Войнович Дмитро, Григорій Філемон (з відзнач.) Галензовський Євгеній, Карбуляцький Володимир, Котєпцій Василь, Левановський Кость, Федорович Володимир, Жулинський Іван.

Руско-народний театр пробуває тепер в Любачеві і остане там до 10 серпня. Із новіших шук нашої сцени, які тепер виставляє наш театр згадаємо: Сорочинський ярмарок, оперу в 3 діях за Гоголем — Гортенка і „На дні“ М. Горького.

Загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Василів, стоваришенія зарєєстрованого з необмеженою порукою відбууть ся 31. липня 1904 в 1 годині попол. з отсим дзєвним порядком в домі п. Лони. Томорука: 1) Контроля і справоздане старшини. 2) Вибір п'ятих членів старшини, як також голови каси і заступника его. 3) Вилічоване одної третини ради надзорчої і вибір тих же. 4) Вибір одного скрутатора. 5) Настановлене одного чоловіка для каси, для послуги, як в разі треба скликати збори і запрошеня до кожного члена розсилати. 6) Установлене платні для каспера і вибір. 7) Установлене кілько одному членови можна дати позичку найвишшу. 8) Ухвала що до розпорядності з касом. 9) Вільні внесення. Люблін Томорук начальня. Євгеній Томорук каспер.

Академічний дім ім. Франца Йосифа. Під проводом головного куратора кн. Гогенцолєрґе відбуло ся засіданє кураторії Академічного дому. Засіданє розпочало ся тим, що кн. Гогенцолєрґе повітав нового куратора Марку Фішера і сердечно подякував ему іменем заведення за его щедрий дар. Він жертвував іменню 30 тисяч К., на ціли сего добродійного заведення. Відтак одобрено пилині під будову Мєнс-и академічної, яка розлічє ся с'євяточним посьвяченєм угольного каменя д. 18. с. м.

Нотар Адріян Сєневицький одержав шеститижневий урльоп, за той час буде вести его канцелярію субститут Василь Тудан.

Вислід краєвих виборів

із дня 22. липня с. р.

(Телеграфом і телефоном).

Кіцмань год. 9.45 м. Комісія наша вибрана шістьдесятьвісьми голосами проти трийцяти.

Садагура год. 11. 20 м. Вибрано комісію нашу.

Кіцмань год. 10 15 м. Пігуляк вибраний!

(При виборах із 1898 р. одержав проф. Єротеї Пігуляк 63 голосів проти 24 гол., що впали на

москвофільського кандидата Снятиячука. Тепер, як зв'єсно, кандидував проти пос. Пігуляка „коцманський бургомистрь“ Дмитрій Бажань.)

Кіцмань 10. 38 м. Пігуляк вибраний 69 голосами проти 29.

Вижниця 10.35 м. Василько 81 голосами вибраний. Ганицкий дістав 9 голосів, 3 виборців не явило ся. Перше послухав звідси також п. Николай Василько.

Садагура год. пів до 12. Вибраний послом проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий 59 голосами проти 52 голосів, що впали на Ніка Фльондора. Нарід одушевлений.

(При попередних виборах виїшов одноголосно послом проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий. Тепер вів проти него неколко агітацію новоселицький дідич Ніко Фльондор. За голоси платили дідичівські агітатори тисячами).

Заставна. Вибраний сов. Філемон Калитовський 51 голосами. Давний посол др. Евген Іакман перепав із 44 гол.

Вашківці 12.30. Вибраний Тодор Левицький 63 голосами против 21. Др. Богатирець перепав. Перше послухав з відси також Тодор Левицький.

Серет. Вибраний одноголосно Артур Малик, Перше послухав відси Тодор Фльондор.

Чернівці. Послом вибраний Фльореа Люпу (Вд.) 90 голосами проти 1, що впав на Бубурудзана. (Перше послухав відси Марія.)

Сторожинець. Послом вибраний барон Жорж Василько (Вд.) 118 голосами проти 6 голосів, що впали на Бурлу. (Передтим послухав відси боярин Модест Грігорча.)

Сучава. Вибраний боярин Прункул 63 голосами. Тит Ончул (Вд.) із 25 перепав. (Перше був тут послом Аврель Ончул.)

Кімполонг. Вибраний Аврель Ончул (Вд.) 75 голосами проти 19, що впали на д-ра Криклевича. (Перше послухав о. Бальмош).

Гурагумора. Послом вибрано вільнодумного мужика А. Бубурудзана 102 голосами проти 28, що впали на б. посла з сего округи і був. краєвого маршалка І. Лупула.

Радівці. Т. Сімйонович (Вд.) вибраний. Др. Бленду перепав.

Оттак покінчили ся нинішні вибори славною побідю нашого народу на цілій лінії а заразом побідю Вільнодумних.

Слава чесним виборцям!

! Ще не вмерла Україна!

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі непе-
чатані вілні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

ПО ВИБОРАХ.

(на) Сьвітлий вислід вчорашніх
виборів подали ми вже в попереднім
числі нашої часописи. Кажемо сьвіт-
лий вислід, бо вчорашній день був
справді славною перемогою нашого
народу, триумфом невмирущої на-
родної ідеї, а разом і поступової
думки, що зійшла тепер таким буй-
ним цвіттом по зеленій Буковині.
Се посліднє випрох і рівнозначне,
бо наша молода, майже чисто се-
лянська нація не може йти за инь-
шими кличами, як тими, що ними
знаменує ся поступ і еволюція.

На шістьох наших кандидатів
перейшли всі, не впаав ні один. Отта-
ка перемога лугає ся не густо і мабуть
не кожній партії. А тут киньмо по-
ки що бодай оком на те, як ми побі-
дили. Один кандидат вийшов майже
одноголосно, другі подавляючо біль-
шостою голосів, як ось прим. у Ви-
жниці, де наш кандидат дістав як
раз дев'ять разів тільки голосів, що
консисторсько-кацапський, у Вашків-
цях одержує наш кандидат тричі
тільки голосів, що паньсько-кацап-
ський, а в Кіцмані далеко більше
чим двічі. Побідили ми і в Заставні,
де ратував ся кацапський атаман
прямо розпучливо, побідили і в Са-
дагурі. І коли нам радувати ся то
передовсім перемогою садагурською,
де всі наші вороги під командою во-
лоских боярів спрягли всі свої сили,
щоб повалити нашого много заслу-
женого провідника д-ра Смалю-Сто-
цького. Та характерність просьвіче-
них руских виборців і вірність та-
мошних Жидів, стала тою скалою,
що від неї відбили ся ворожі заці-
ли.

враз із тими десятками тисяч, що
пішли на підкуп хураїв.

Так ми побідили, а передовсім
побідила ідея нашого відродження,
широко народна, українська ідея. До
буковинського союму не
увійде ні один кацап! Се
великі слова. Згадаймо, якою коло-
дою являє ся кацапська кириця на
шляху поступу нашого народу, зга-
даймо, яким оружжєм вона воює, як
вона затроє народний організм без-
характерністю, зрадою і облудою
а тоді ясно стане, чого нам раду-
вати ся, що наш варід промовив
своє вільне слово і стер кацапню
з лиця землі! І ніщо не помогло ні
„Царославна“ ні „Народна Зрада“,
що тільки на те існували, щоб
найнужденіше оклеветувати „У-
країноманов“, не помогло ніщо
збратанє з польськими дідичами й
волоскими боярами й румунізатор-
ською консисторією. Все пішло на
марно! Промовив варід і о-
судив безвідклично і ка-
цапську кирицю і всіх її
патронів.

Та, як ми в горі сказали, побі-
див не лиш наш варід, але побі-
дила загалом вільнодумна думка. Із
виборчої урни крім наших шістьох
послів, вийшло ще п'ять вільнодум-
них Волохів, а перепав лиш один
Вільнодумний, проти якого вийшов
„дикий“ Волох. Значить ся боярека
кліка скартелювана з вірмено-поль-
ськими дідичами потерпіла соромну
поражку. При виборах провалює
ся навіть п. краєвий маршалок екс-
целенція Лупул проти мужика Бу-
бурудзона і то так марно із 28 го-
лосами проти 102.

„Вільнодумні“ можуть справді
гордувати ся сею перемогою, склад бу-
дучого союму вже порішений, віль-
нодумна більшість вже хіба запо-
ручена. Міста-ж усе бували посту-
повішими, чим сільські оселі...

Число руских мандатів збіль-
шило ся і ми радіємо. Радіємо але
не тому, що нам та перемога спала
з неба. Ні, радіємо тому, що де-
сятки років труда провідників на-
шого народу не пішли на марно,
що народ зрозумів свої
потреби і народний обо-
в'язок і ввів їх назад „во славі“
до союму.

Радіти-б не лиш нам, але і всій
українській землі, де так мало
справді радісних промінних хвилин.
І мило нам, що одною такою хви-
линою пронизала сіру пряжу наших
днів буковинська земля, над яку
зійшла тепер зоря свободи народної
волі.

Політичний перегляд.

Англіїці в Тибеті.

Англіїці вирушили дня 14. с.
м. з Гіаносе в Лясу столицю Да-
ляй-Ляма. Мають пройти 200 км.
простір. Ген. Макдональд надіє ся,
що в Лясі стане д. 5. серпня а в
половині вересня, нім ще настане
люта тибетанська зима, розпочне від-
ворот. Після звіту Кандлера, ко-
респондента „Daily Mail“, того са-
мого, що в перших зустрічах по-
терпів важкі рани, складає ся ан-
глійська колона, яка наступає на
Лясу, із 4 батальонів, з двох від-
ділів піхоти на конях, двох гірських
батерій, із відділу піонірів, швид-

кострільної артилерії і фургонів.
Про послів Далай-Ляма ніщо не
звісно. Тибетанці мимо дотеперіш-
них невдач, як із всего виходить,
не задумують покорити ся, але бу-
дуть рішучо ставити опір. В про-
валі Кароля стоїть їх 2000, в На-
гар-Тсі ще одна оружена тисячка.
Дальший опір Тибетанців буде ма-
ти хіба той наслідок, що Англіїці
заостять лиш умовини мира, ро-
зуміє ся після побідження Тибет-
танців.

Ватикан і Франція.

Між Ватиканом і Францією йде
до чим раз гірших відносин. Тепер
вже дійшла справа до того, що
французьке правительство грозить
цїлковитим зірванєм дипломатич-
них зносин із Ватиканом, а то із
сеї причини: Кардинали Ванутелі
і Мері-дель-Валь зробили письмєнне
предпожєне двом французьким єпис-
копам лявальському Хаю і діхонь-
ському М. Нордєзу, щоб вони по-
дали ся до димісії. Оба єпископи,
получивши ватиканські письма, по-
відомили про се міністра просьвіти.
Сей вїсє справу на засіданє міні-
стерської ради, яка рішила енергіч-
но заявити Ватиканови, що курія
не має на основі конкордату нія-
кого права на те, щоб безпосередно
чи посередно мішала ся в управу
французької або т. зв. галліканської
церкви. Рим дипломатичною доро-
гою зажадав пояснєня, яке в справі
лявальського єпископа й наступило.
У відповідь на те заявив Ватикан,
що папський престол принципіально
згоджує ся з французьким прави-
тельством; він дійсно не приписує
собі того права, щоб вмішувати ся

НАШ АЛЬБОМ.

Богдан Лепкий.

Я збудую для Тебе сьвятиню
В моїм царстві безмежнім, в уяві,
І тебе посаджу, як княгиню
На найвишнім престолі, на славі,
А, щоб стріли відбити ворожі —
Думи я покладаю на сторожі.

Думи ясні, в слова так закуті,
Як у зброю з небесної кузні.
А в борбі неборнї, невгнуті,
Як герої з богами союзні,
Як архангельський меч обосїчні,
Як душа і як думка предвічні.

В тій сьвятині будеш володіти
Над избранним, божественним людом.
Всі до тебе їти муть, як діти,
З чистим серцем, з хрустальним сосудом,
Ти в них чари будеш розливати...
Щож я більше Тобі можу дати?

Франц Михайлів.

На чужий мотив.

Твої на своїх уста еще чую,
Слів твоїх відгук о любові шепоче,
Що мов серце у груді тріпочє,
Ще чорна зависть у груді нуртує...

Ще кожний мєсєнь мій огнем палає,
еще твій образ перед мною блудить,

а ти, дївчино, знов на иньшій груді
любов на віки вічні присягаєш...

Ха — ха!.. Чудово!.. Се така заплата
за те, що серце я тобі дав з груді,
що дав всі мрії чудові, хорощі...

(Проклятий демон шепоче у груді:
„Так, хлопче, серця ти маєш богато,
лише.. крім того тра ще мати гроші“.
12.VI.

Андрій Парацан.

Зустрів...

Зустрів... зустрів Тебе я нині
По довгих, — довгих хвилях муки.
Зустрілись очі... жах розпучи
Затрівав серцем, мов пташині,

Котрій стріла ловця проклята
Стремить у тілі... кровцю точить...
Смертельний привид сьвіт морочить...
І тернуть ніжні крильця...

Бо я пізнав, що мої мрії,
Сни і надії пречудові —
Зрадливі звуки у діброві,
Роса поранна на лєдї...
.....

Іди, іди і там сьвіти,
Де серце жати тагне —
Іди в щастя край і добувай,
Чого душа забагне...

А я... як я... як в горю жив,
Так дальше буду жити
У царстві мрій, пустих надій
Страдати і любити

Сю, що на сьвітї не жне,
Що мрією зоветь ся,
Що зносить дух над земний пух
Аж доки серце бєть ся...

Бо я пізнав, що мої мрії
Сни і надії пречудові —
Зрадливі звуки у діброві,
Роса поранна на лєдї... —
Чернівці, 13/6. 904.

Н. Юнак.

В осени.

Красне літо проминуло,
вже спадає жовтий лист,
грає ворон чорнокрилий,
чути буйних вітрів свист.

Синє небо вже покрили
темні хмари навкруги,
Прут візбрав водою й грає,
рве сердито береги.

Сльїзу птахів не чувати,
пісня не нливе з грудий,
тільки плач, тяжкі прокляти
від нещасних тих людей.

Антін Чехов.

Пасажир І. кляси.

З російської мови переклав

Микола Оржевський.

(Конець.)

Отже ми приїжджаємо до інте-
лектуального центру. Приїхав я до
Петербургу в день конкурсу і мав
щастє сьвяткувати свою перемогу. За
свою працю я одержав першу премію.
Добре! думаю. Другої днини
їду до Невського купую собі цілу
кupu газет. Спішу до свого помеш-
каня, весь трясуся і читаю. Про-
читав одну — нічого. Прочитав
другу — ані ду-ду. Нарешті в че-
твертій читаю таку звістку: „Вче-
ра прибула наша знайома знамени-
та провінціанальна артистка Н. З за-
доволенєм зазначаємо, що півден-
ний клімат благодійно вплинув на
нашу знаому; єї прекрасна спе-
ціальна поверховність... і не памятаю
що далі...

Багато низше під сїєю звісткою
надруковано дрібними буквами:

в справі галіканської церкви, він до неї і не вмішував ся, він дав лише єпископам зичливу офіційну раду. Якби курія мала намір робити якісь розпорядки, то зробила би се дипломатичним шляхом. Здавалося, що на сім повинен бути цілий інцидент бути вичерпаний. Та курія таки дійсно рішила ся на рішучі виступи супроти других єпископів. Їм поручено явити ся до Риму. Єпископів єї запросили сильно занепокоїли. Після їх думки могли стати ся так, що після їхнього повороту з Риму, могли на своїх престолах застати вже когось іншого. Із сеї причини вони не могли рішити ся на подорож до Риму. „Отсе „запрошене“ стрінуло єпископів рунського, альбійського, авініонського, альгерського, тарентського і мандського. Всі вони уважають ся республіканцями і прихильниками французького правительства, яке й заступило ся за ними, поручаючи їм не покидати єпархій. Годі курія стала грозити єпископам дисциплінарним слідством.

Справа дійшла вже до того, що на останній радї французького кабінету міністер для заграничних справ Делькасе предложив зміст ноти, яку вислало французьке правительство до Ватикану в справі обох єпископів. У тій ноті поставлено жадане, щоби Ватикан відкликав писмо вислане до єпископів, інакше грозить зриванем всяких зносин з Ватиканом.

Утраквізація шлеских семінарів.

Міністерство просвіти згодило ся на внесення краєвого президента на Шлеску, гр. Туна, утворити ческі паралельки при учительським семінарі в Опаві, а польські при семінарі в Тшніні. Міністер скарбу має відповідні фонди вставити до бюджету на 1905 р. Се викликало серед Німців, котрі злякали ся мари славянщини загальне обурення, яке проявило ся в численних демонстраціях. Тепер вибирає ся депутація німецьких послів із Шлеску до президента міністрів із протестом, який однак буде безуспішний, вже хочби тому, що мін. Гартель уважає установлення паралельних курсів конеч-

ним для образования славянських учителів. Сі паралельки годі однак уважати атентатом на Німеччину, впрочім міністер не може свого рішення відкликати по останніх демонстраціях, бо се виходило би на его слабкість.

Перше віче руских учителів.

(Конець).

Приятелі учительства.

В часі пошодувних нарад промаляли дуже гарно і пориваючи Ви, посол о. Богачевский, котрий просив присягати собі усім кривди, роблені учительству, а він водить тут на вічу більше слухати, а за те в соїм більше говорити — о. Танячевич, що заохочував палко вічевику учить седея також і поза школою — і др. Франко, якого депутація привела на віче. Їм уряджено дуже сердечну овацію і коли показав ся лише в сали то залунали такі оглушаючі оплески та крики: слава! слава вам! що сали прямо трясла ся. Др. Франко тронутий до глибини в незвичайно глибокій і ядрено уложеной бесіді подякував зібранню за такий милий і сердечний привіт і візав учительство, щоб сміло ставало в ради оборонців гнобленого українського народу. Такою самою бурною овацією прийнято кількох гостей із закордонної України, що прийшли послухати, як тут в Австрії їх брата радять над долею своєю та свого рідного народу. Розентузізована публіка візвала їх, щоби виступили на естраду і оплескувала кілька хвиль.

Поклін будителю Галичини.

По закритті о. председателем зборів — вічевику in gremio рушили чвіркама на Личаківське кладовище на могилу пок. Маркіяна Шашкевича. Там виголосувало дуже палкі промови, усе присутнє руске учительство присягнуло, що усеї свої сили посвятить виключно лише для українського народу, по чім з тисячі грудий женщин і мушн залунали тричі жалібно: Вічна пам'ять. Се була хвиля незвичайно торжественна і трогача. На могилі Великого патріота і першого галицького народу, воскресителя і письменника почули ся усі ріднішими, як коли-будь, і певно, не одному, що досі не мав відваги голосно уюмнати ся за права свого народу, тепер забило ся швидче серце і закужила горячийше кров. В очах багатьох, особливо наших славних патріоток-учительок блищали слези. Уставившись в чвірки рушили вічевику в небаченім досі у Львові порядку назад до міста, співачи по дорозі. Похід сей робив вражіння прямо імпрозантне, тисячі грудий співали народні імени.

„Вчера на конкурсі одержав першу премію такий то інженер“. І тільки. Та ще імя мое перебрехали. Замість Крикунова надрукували Киркунов. От вам інтелектуальний центр, та се не все. Коли я через місяць від'їжджав з Петербурга, то всі газети тільки те й робили, що писали про нашу божественну, високо талановиту і мою полюбницю, називали вже Вірою Николаєвною.

Потім я був в Москві. Мене тудя покликав голова міста задля одної справи, за яку московські газети не переставали кричати на протяг майже 100 років. Між иньшим в одному музеї я прочитав 5 викладів на добродійні ціли. Здаєть ся доста сього, аби зробити ся відомим місточи принаймні на три дні. І щож ви гадаєте? Жадна часопись не надрукувала про мене ані одного слова. Про офертю яких купців — про все є, а про мої праці, проекти, виклади — ані дуду. Приемна московська публіка! Одже один раз їду на трамваї. Вагон повний — пані, студенти, офіцери, студентки, словом кожної твари по парі.

— Кажуть, що місто поклало інженера задля відомої справи — звертаю ся я до сусіда о стільки голосно, аби чув увесь вагон. — Чи ви не знаєте, як зветь ся той інженер? — Не знаю — відповів мій сусід. Уся публіка подивилась на мене і на лицях усіх я прочитав: „не знаю“. — Кажуть, що в музеї хтось читає виклади, — кажуть дуже цікаво, — звертаюсь я впить. Ніхто навіть не кивнув головою. Очевидно, не усі чули про виклади, а пані навіть не знали, що існує такий музей. Та се все іще нічого! Але уявіть собі мій пане, публіка неначе збожеволіла, біжить до вікон, штовхаєть ся. Що таке? О що ходить? — Уважайте, уважайте — каже мій сусід. — Бачите того брютета, що сів на фіякра? То є відомий скорохід Кінг! І увесь вагон почав розмаляти про скороходів, які тоді цікавили московські мозки. Іще багато прикладів міг би я вам сказати, але так гадаю, що доста і сих. Припустім, що я помисляю ся відносно себе, припустім, що я жадного таланту не маю, але я міг би назвати вам багато знаменитих людей, які були талановиті,

Цілий похід відбував ся, з незвичайним порядком, а закінчив ся в Ринку перед домом „Просвіти“, де вічевику ще раз відспівали патріотичні пісні і в суїною розійшли ся домі.

Резолюції.

На вічу запали — всі майже однодушно — слідуючі резолюції:

I. Що до устрою шкільництва.

Розділ ради шкільної краєвої (подібно як в других краях) на секцію руску і польську.

Іменований (подібно як в других краях) окружним інспектором для руских шкіл Русинів, преданих рускій народности, котрі би щиро пошпрати просвіту і культурне піднесення руского люду.

II. Що до правних відносин учителів:

Зміна дотеперішньої устави дисциплінарної згідно з ухвадами загального віча учительського; внесення §. 9. закона шкільного о переносенню учителів „зі зглядів службових“; установлення дисциплінарних трибуналів при радах шкільних окружних і краєвих, зложених з учителів.

Поверненню учителів-заточників з Мазурщини до східної Галичини.

Знесення тайної кваліфікації і заведення явної, видаваної через цілу раду окружну.

Признавє учителям свободного виїзду з держави.

Обсаджувание посад в руских школах лиш учителями і учительками з руским викладовим язиком.

Надаване сталих посад на підставі літ служби.

Складане присяги через учителів-Русинів в язичі рускім.

Знесення часткових конференцій окружних і заведення повітових.

Що до руских шкіл.

Основане руского університету у Львові. Закладанє руских шкіл середніх, шкіл більше класових і виділових — також мужескої і женської семінарії з рускою викладовою мовою.

Приверненє руского язика викладового в тих школах з польським язиком викладовим, в котрих єсть більшість молодіжи рускої.

Закладанє (попри існуючих польських школах) також шкіл з викладовою мовою рускою в тих селах, містах і містечках, в котрих находит ся відносно число рускої молодіжи.

Заведення обовязкової науки рускої мови в школах жіночих у Львові народних і виділових.

Системізованє посад учителів рускої мови при школах виділових.

Заведення в руских школах руского язика у внутрішнім урядованню.

Ревізія і зміни підручників шкільних в дусі руского народу, і видавання мап і книжок в рускій мові.

Призначуване (замість польських) більше число руских книжок для убогих учеників в руских школах.

Обмеженє науки польського язика по руских селах до науки читання і писання.

Росія й Японія.

Із поля борби.

Токіо, (тель.) Райтер доносить, що 18 посунав ся Курокі проти укріплених Росіян над рікою Тші на захід від Айніні. По двох днях борби Японці усеїнули Росіян штурмом із їх позицій. Японці втратили 422 солдатів, а Росіян 1000. Дня 19-го кипіла борба коло Тшетшапо з таким вислідком, що Росіяни мусіли уступати поза ріку.

Російське корсарство.

Росія, яка на словах так береже легальности, дозволила собі останніми днями на чинки, які йдуть в супереч усім воєнним правам і готові мати для неї лихі наслідки. Ось кораблі російської охотничої флотії, переназначившись через Босфор і Дарданелі під позором, що вони кораблями торговельними, перетворили ся нараз у кораблі воєнні і управляють чисте корсарство, безправно переслідуючи кораблі неутраляних держав. Пароход „Смоленськ“ задержав в „Червоному Морі“ німецький пароход „Кн. Генрих“ і забрав з него міхи з потовою пересилкою, призначеною до Японії, а корабель „Петербург“ забрав англійські пароходи „Вайпара“ і „Малаяка“, сконфіскував сей останній, під російською флагом відставив до Сеуса, а звідси має він бути відставлений до Петербурга. У всіх тих наведених случаях Росіяни поступили собі зовсім неправно, уважаючи за воєнну контрабанду матеріяли не призначені для воюючої сторони, значить ся для японського правительства і японської воєнної управи. Вуголь який віз один із тих кораблів, був призначений для приватної фабрики в Японії. „Малаяка“ їхав що правда до Йокагами і віз динаміт, але той динаміт був призначений для хінського правительства і мав бути перетранспортований звідтам до Гонконгу.

На інтерцепцію Німеччини з приводу безправного поступку із „Кн. Генрихом“ дав Петербург відповідь дуже невиспичачую. Німецькі незалежні часописи називають єї прямо легковажнєм Німеччини. Правительственні органи удають вдоволення. Не даром же, офіційна Німеччина пішла в услуги Росії. Інакше піде справа з Англією.

Арештованє англійського корабля „Малаяка“ викликало в Англії велике обурення. Передчварнішні газети в дуже роздрозненім тоні обговорюють сю по-

то є? Зашепотав хтось в далекому кутку вагона. — То є N. відомий тульський жулик, обжалований в справі Z-го банку?

— Чуєте? — Засміяв ся пасажир першої класи. — А запитайте його, чи знає він Семирадського, Чайковського, або філософа Соловєва, та він вам замотає своєю дурною головою... Свиństwo!

— Дозвольте, будьте ласка, запитати вас з свого боку — не сміливо почав vis-a-vis. — Чи відоме вам імя Пушков?

— Пушков? Гм... Пушков? Ні, не внаю... — Се бачите мое імя. Так не знаєте? А я 30 років професором університету, членом академії наук, де кілька разів про мене писали по газетах. Пасажир першої класи і vis-a-vis подивились один на другого і почали скільки сили сміятися.

роботящі і всеж таки не мали жадної слави. Усі російські мореплавці, хеміки, фізики, механіки, — чи мали вони популярність? Чи відомі нашій освіченій масі російські художники літератури? Інша літературна собака, роботяща, талановита, сшине, чорт його знає, скільки паперу, трипять три роки бе редакційні пороги, разів двацять єї обвинувачували за дифамацию — і все таки залишаєть ся невідомою поза межами свого кубла. Назвіть мені хоть одного літерата, який би став відомим раніше, чим пішла чутка про нього, що він або мав двобій, або збожеволів, або про те що його заслали, або про те, що він не цілком чесно грає в карти. Пасажир першої класи так захопив ся, що випустив з рота цигаро і підняв ся.

— Так — розповідав він дальше з злостію — і в той же час я назву вам сотки співачок, акробатів і дураків, які відомі навіть малим дітям. Так! Заскрипіли двері. Повів студений вітерець, і в вагон вступила якась особа з жорстоким виглядом. Особа подивила ся навколо і пішла далі. — Знаєте хто

дню. „Daily Telegraph“ каже, що Росія порушила одну з найнебезпечніших і найдразливіших справ, а Standard пише, що англійський нарід почув ся сею подією більше загрожений, як би якими дипломатичними запутанинами. Коли позвольте ся на те, щоби англійський пароход занісав до свого порту під російською ескортою, то в такому случаю кожний Англієць мусить запитати, на що єсть англійська флота. Для зрозуміння сего висказу треба додати, що корабель „Малая“ обсаджений російською воєнною залогою приплив вчора до Порту Саїд. На кораблі був російський капітан корабельний, 4 офіцери і 45 воєнків. Залогу „Малая“ уважають за воєнних бранців. Узброєні моряки стоять на кораблі і не дозволяють, щоби люди на кораблі порозумівали ся в який небудь спосіб з тими, що на березі. Англійський капітан корабля заперечував против спосіб поєгування, але ему загрожено арештом. Чим закінчить ся сей конфлікт, годі знати. З Петербурга доносять, що англійський амбасадор вислав вчора по полудні до російського правительства енергічну ноту з протестом против арештованя парохода „Малая“ і зажадав, щоби его сейчас увільнено. В ноті сказано, що „Петербург“ сповнив діло, до котрого не був управлений і що муніципалітету „Малая“ була призначена для англійської ескадри у східній Азії. Скрині з муніципалітету були означені загально званнями урядовими знаками.

Справоздане „Рускої селянської бурси“ за шкільний рік 1903/4.

В сьм році зросла бурса майже у двое і як під виглядом числа питомців, так і доходів. Бурса була і остає поміщена на улиці стрілецькій (Jägergasse Nr. 14), десять минут в своїм віддаленю, від рускої гімназії. Бурса розпоряджувалася особним домом (6 кімнат і дві кухні) з досить просторим подвір'ям з малим огородинком. На рік 1903/4 прийнято 50 питомців і двох надзирателів. Між ними ходили 28 питомців до гімназії, 12 до приготівничого курсу, а 10 до шкіл народних, по більшій часті до гр. пр. школи. Що до віросповіданя то принадають на гр. пр. обрид 45, а на гр. кат. 5. Що до приналежності на повіт черновецький 21, на кімчанецький 10, на вижницький 9, на сторожинецький 2, на серетський 2, на заставницький 2, а 4 з Галичини. Що до успіху в науці то в II півроці: 8 дістали першу класу з відзначенем, 38 першу а 4 другу. Класифікація не випала так добре, як тамтого року, де було 10 відзначаючих учеників, а жаден не перешав, з тої при-

чини, що сего року більший вигляд брадо ся при приймаю на убожество питомців, як на їх дійсну здібність, котру при прийняттю годі добре осяудити.

Бурса отримувала ся то місячними датками жертволюбивих спомогаючих членів, то за допомогою, які випливали від часу до часу, або збіркою щирих осіб або жертвою громадських урядів і рай-файзенських кас. При шкитрованню каси паном Дром Конст. Климом і паном п. к. проф. гімн. Ник. Ісоненком показало ся, що оборот в касі посляднього року доходить **5000 K** (4698.19 K) чистими грішми, не враховуючи запомогі натуральні. Загалом було: доходу в другім півроці (за перший піврок вже вказано свого часу) 1221.88 кор. а розходів 1433.69 кор., оборот за другий піврок шкільного року 1903/4: 2654.57 K. Дійсними членами „селянської бурси“, котрі неперестанно давали місячні датки, є отсі Вн. Пані і Панове:

Посол Николай Василько 20 K, пані Копач 5 K, надворний совітник Виницький 4 K, надирокurator Михайльський 4 K, о. крилошанин Костецкий 2 K, проф. універ. др. Стоцький 2 K, проф. унїв. др. Мізькович 2 K, директор др. В. Филипович 2 K, надсвітник Корнич Ясеницький 2 K, інспектор Попович 2 K, др. Кость Клим 2 K, Николай де Говора Дрогомирецький 2 K, дідич Николай де Вердих 2 K, управ. ур. рент. Іван Воробкевич 2 K, нотар Соневіцький 2 K, совітник Конс. Галицький 2 K, проф. гімн. Кобилянський Юліян 2 K, пані Мацильська 2 K, акад. малай Ник. Івасюк 2 K, адвокат др. Дутчак 2 K, панна Стеф. Прокопович із Кічмана 2 K, проф. гімн. Імидікевич 2 K, і проф. реал. школи Пігуляк Юстин 2 K. По 1 K місячно платили Вн. Пані і Панове:

Пані Маєрова, пані Климова Бр., пані Сивескул, пані Мартиновича, пані Дмитрук, пані Винодіва, пані Шатковська, пані Бабюк, пані Стеф. Пал, проф. універ. др. Єрмийчук, посол Пігуляк, отець Брендзан, проф. реал. школи Брендзан, проф. о. Семак, офід. почтов. Черський, професори гімн. Антін Клим, Ник. Ісоненко, Іларій Федорович, Сергій Шойнарівський, Ор. Гандяк, Петро Кумановський і Юрій Кавуля, коміс. фін. дир. Ів. Костецкий, проф. др. Маковей, ком. фін. дирек. др. Галін, ком. прав. др. Лев Ех, директор II. гімн. Корн. Козак, надуч. Юрій Мартинюк, о. Сімович, прав. коңц. др. Волод. Кобилянський, канд. прав. де Сеневіцький, адюнт суд. О. Бурачинський, секр. вид. гр. Лукашевич, авскулт. Іван Ганкевич, авскулт. Івашко, др. Кобринський, ант. Пал, Філенбаум і Окуневський, проф. уч. сем. В. Івасюк, учит. Ник. Гарас, секр. суд. Коралевич, касиєр Могильницький, надуч. Шатковський, надуч. Дудинський, надуч. Войновський, надуч. Андрук, надуч. Забачинський, уч. Володас. Кукелка, купець Гривчук, Ві-

лінкевич, по 40 сот. жертвували — місьчано пані Марія Плята і авск. суд. др. Лигвинович.

НОВИНКИ.

Із магістрату. Начальник рахункового департаменту надсов. Венгловський одержав 4 тижневий урльон; заступати его буде ревідент п. Стефан Найда.

В Каменій пов. Чернівці заведено із 22. червнем телеграфічну стацію.

Дияковарський єпископ Штротмаєр, звисний патріот і воскреситель свого народу лежить безнадійно хорий.

Вправи гарнізонів. В п'ятницю вимашерувала ціла черновецька залога на вправи до Малего Кучурова. Нині повернуло військо до Чернівців.

Перші загальні збори Січового коша в Ревні відбудуть ся у неділю дня 24. липня о годині 2. пополудні на обійстю господаря Гаврила Волощука з отсим дньовим порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Січового батька. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір старшини. 5. Вільні внесення. За тимчасову старшину: Симеон Памчук кошовий.

Отворене „Січи“ в Неполоківцях відбуде ся в неділю дня 7. серпня із отсим дньовим порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Січових батька й матери. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір нового відділу. 5. Установлене висоти виладки. 6. Вільні внесення, деклямації, театральне представлене, й вечерок з танцями при участі галинської музики. Просимо всіх прихильників „Січової“ справи прибути на сі збори як найчисленніше, щоб дати доказ нашої єдності і сили! Дуже важне буде отворене в Неполоківцях, тому прибувайте всі „Січи“. Близші вістки подасть ся пізніше. За тимчасову стр. Юрій Душманевич, кошовий. Николай Руснак, осау.

В лісах гр. пров. фонду вибух в околицях Путни д. 20 б. м. огонь і протягом 3 годин обіймив 1/2 на лісового терену. Огонь остаточно погашено, шкоду поносить фірма, яка закупила ліс.

Пожар у Вашківцях розпочав ся у вівторок, о 2 год. по півночі, мабуть з підпаду від еклену Фрайтага. Через нічну пору і бурю годі було успішно повести акцію ратункову, так що згоріло 15 мешкань, а крім сего 4 забудованя. Заняла ся була також дзвіниця гр. прав. церква, але завдяки ратункови „Січовиків“ огонь церкви не захопив. До огню перша прибула „Січ“ із Залуча, крім сего ратувала ще „Січ“ Вашківська і „Січ“ із сусіднього села Чорторті. Залу-

чівський „Січовик“ Іла Вірстюк Петрів підчас ратования потерпів значні образження тіла. — Загальна шкода нанесена пожежою до 20 тисяч K., із 50 родин не має де примістити ся. На першу поміч погорільцям виасигнував мн. Гогенлього, який вам виїхав на місце пожежі — 3000 із фонда елементарних нещастя. Підчас пожежі зайшла також подія, яку кожний осудить. Ось місцевий лікар др. Петровський відмавлів людий від ратунку, бо се горять — жида. Оригінальна гуманність дипломованого інтелігента! Мужики однак найшли в собі більше любови ближнього чим др. Петровський.

Малий Фейлетон.

По виборах.

На зеленій Буковині
„Зволинов ся рускій мир“ —
При виборах гримнув нині
„Рускій герой — Богатир!“

Ні япанська „пуля“ збила,
Ні московський „серий“ кнут —
Україноминська сила
Завдала йому „калут“!...

„Прослезі ся всі крестяне“
Ген від Прута аж по Сян:
„Ой“ напрасно „пиль снїдане“
Банків пасинок — Ба ж а н...!

Ясне паньство вне — краще
За усоншими кондак —
Бо приклонник їх гарачий
Скочив з сорому на... Г а к...!

Резиденція... мов трумно...
Як голодній воли
Над Г а н і ц к и м ревує сумно
Сладкопівці — даскалі.

Рве волосє „ясний Нїко“,
Мов Єремїя — пророк: —
Піднима' від скрині віко —
Брак там тисяч тисячок!...

На Mehl—Platz-y“ сварка стала:
Промисл гине! Ратувать!
„Русска Зрада“ вже сконала —
Чим цибульку завивать?!!...

От таке на дньовій дині
Ворохобить рускій ум
З честь зеленій Буковині —
Ех-киривникам — на глаум.

Чернівці 22. липня 1904.

Андрій Парацан

Поезії Григорія Воробкевича.

Над могилою Василя Продана.

Запуміла грізна буря,
дуби похилила —
в рускім борі найстаршого
до землі звалила.
Лежиш, батьку наш старенький!
уста заніміли,
що про Русь лиш, ві щастє
всегда гомоніли.
Окрут твоєї могилоньки
діти ся збирають
і плачучи на памятку
руську піснь співвають:
Будеш, батьку, тепер з Богом
во вік проживати,
не забудь же о нас Руских
у Него бламати.
НайГо ласка покриває
нашу Русь небогу
і од неї удалає
всю вражу тревогу.
Чернівці, грудень 1880.

Проқлята керниця.

Ой узав то козаченько,
взяв дівчину молоденьку,
заручену тай пухненьку,
і повів і в густий сад
в зелененький виноград.
Мов ті пташки у воздуху,
гуляв козак і дівчина,

хорошая, як малина,
як у полі красний мак,
був хороший і козак.
По садочку вони ходили,
галузь — овоч вони ломили.
Найсолодшій малини
були губи у дівчини.
Найсолодші винні стручки
подавали білі ручки.
Козак їсть їх — аж морочить,
як погляне в милі очі.
Ой у саду керниченька,
чиста, ясна, як слезонька,
заблагось їм води пити.
„Подивім ся, дівча мпле,
ці керничка глубока“.
І дівчина подивилась,
закричала і умилила.
зачав козак і питати,
що в керниці там видати.
„Тебе, милый, там видати,
тому-м гірко заплакала:
личко твоє біленьке,
мов той цвіток біленьке“.
Моргав мені бровоньками,
кликав мене рученьками,
губки твої щось шептали,
тяжку тугу подавали“.
„Не плач, дівча миленькая,
ти у мене дурненькая,
тобі баби чарівниці
говорили о керниці,
що хто на дно в ню погляне
свою долю там побачить,
а то баньки, моя рибко!
ідім до-дом скоро — швидко!

Труби сурми затрубіли,
по всім краю гомоніли,
козаків то всіх збирають,
против Турка виражають.
„Будь здорова, моя мила!
Матір божє щоб ма відкрила!
А як з війни вже вернемось,
тогда певно поберемось“.
І минало днів чимало,
много козаків вертало,
тільки Сенька не видати
тай і вісти не чувати.
Ой у Шипці білі скали,
тисяч наших там упали,
кости рускі там біліють,
де лиш дикі вітри віють.
Там і Сенько положив ся;
мало віку він нажив ся,
лишив дівча — сиротину,
мов у пучі ту каліцу.
І що нині у садочку
можна видіть дівчиночку,
близь керниці часом стане
і у глибину загляне.
Темной ночи раз то було,
як сусідство все зачуло,
голос любий, молоденький:
„Іду, іду вже, мій миленький!“
Скоро група виталили
і в садочку схоронили,
всі керницю обминають,
воду їй проклинають.
На могилі дівчиноньки
посадили ягондоньки,
словії там сідали,
аж з Балкану ся вертали.

З темних країв вість приносять,
там де мракі гроби — росять,
гроби самі козацкі
на — землиці болгарскі!

А керницю всі минають,
крестом сьвятим-сь осїняють,
всіми людьми вона — погана
во вік клятою названа.
12/24 мая 1883.

Думка.

Я загляну в гай зелений,
скорби ма змагають,
всі надії мого серця
марно пропадають.

Запитаюсь синіх горів,
де щастє буває,
тільки гомін від їх скалів
дурно-сь відбуває.

І подивлюсь на долину,
там красно і мило,
тільки щастє справедливе
нігди там не жило.

І подивлюсь на то небо,
де звізди сияють,
мисли мої згадочні
марно там блукають.

Запитаюсь мого серця:
„Коли прийдеш, доле?“
Серце тихо ми говорить:
„Нїколи! нїколи!...“

Друк. Буковина 1885, ч. 22 і Бук.
календар на р. 1886, ст. 48.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламні непе-
чатані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Голоси праси про вислід виборів.

Славний вислід буковинських виборів із сільської кури, відбив ся голосним відгомном по часописях. Світла наша перемога і те велике число голосів, яке зібрали наші а разом і інші вільнодумні кандидати, мусіли викликати радість у кожного прихильника поступу, а разом і респект у наших ворогів, що консеквентно проповідуючи нам загигбілі і що дні реєструючи на основі своїх автентичних інформацій зростаючі шанси наших противників, прямо остовпили супроти вислуду п'ятничних виборів...

Тож зачім від нашої, правдивої приятельки, „...gemeine Lügen-Zeitung“. Ось вона вже в 170 ч. констатує, хоч се єї й не мило, такий вислід першого бою полуденних поступових партій буковинських із реакціонерами і їх прихвостнями: „Перший бій вже звідено. Він дав Вільнодумним т. е. народній партії рускій (den Jung-ruthenen) і демократичним Волохам перемогу на цілій лінії і вже нині мож сказати: більшість в будучім соймі буде мати „Вільнодумний зв'язок“. В дальших енуунціях сеї часописі бачимо й своїм очам не віримо, що вона тішить ся нашою перемогою, а навіть буде така ласкава, що не буде писати про средства, якими деякі кандидати добули перемогу. Не завадилоб радше написати про средства, якими уживали лупілі і опікуни „...gemeine Lügen-Zeitung“, а помімо того таки перепали. Згадуючи про нашу перемогу, каже названа часопис, що

ми завдячуємо свою світлу перемогу (glänzenden Wahlsieg) організації, яку із великою зручністю переведено в товариствах „Січових“ та невтомилий, або прямо сказати, шалений (wütenden) агітації пос. Николая Василька — а рівночасно ліни кацапів. Тут би було ще додати їх безхарактерність і вічне обманюване мужицтва, яке наші селяни вже порозуміли і перейшли над кацапською киринею до днешнього порядку. — В слідуєчій числі п. з. „Wie es kam“ роздивлює ся та сама часопис над ходом агітації між Русинами, а Волохами, які добили Янкову т. тв. демократичну партію, яка вже була через те мертворождена, що оснував єї дідич і то ще таких особистих прикмет як Янку Фльондор. Та ми про се не будемо широко розводити ся. Над упадком своєї компанії має час роздумувати лицар Янку у своїм сторожинецькім замку тим більше, що в тім може єму помочі рідний братік Ніко, іже со срамом і постраданієм звенчаєчих пензій во Садагурі провали ся... Для нас цікаві отєї стрічки тої статі: „У Русинів справа являє ся інакшою (роз. чим у Волохів). Вони серед голосного буденного гамору не забули перевести політичну організацію сільського населення. Робили се з доброю розвагою, розуміє ся на культурно-національних основах, бо вони навчили ся прикладати відповідну вартість до чисто політичної організації. Кандидуючи на основі „вільнодумної“ — космополітичної програми викували вони із другого желіза, яке дер-

жали в огні, сильну національну зброю, яка дасть їм спромогу й на будуче відносити не одну перемогу. Їм, як Русинам, що стоять на національній основі. „Вільнодумна“ програма лиші помогла їм засісти в сідлі — тож будуть тепер їхати“.

„Czernowitzer Tgb.“ який через несь передвиборчий час поводиє ся незвичайно тактовно, зазначає в 444 ч., що вислід виборів із 23. с. м. дає вірний образ настрою населення, яке прочувало із дотеперішного летаргію і політичної індоленції і взяло горючий уділ в борбі за поступ і поліпшене материяльних відносин в краю. Певна річ, що вислід виборів треба до певного степеня приписати й красній агітації „Вільнодумних“, але сей вислід є такий а не інакший і через те, що поступова демократична думка запусає на Буковині що раз глибоше коріні і дає запоруку мирного розвитку краю тим більше, що провідники побідних партій се визначні й справні (hervorragenden und tüchtigen) мужі, які до своєї задачі доросли. Тимто й цілий край витає їх із неподільною і сердечною симпатією.

Нинішній огляд докінчимо виїмками із „Діла“, яке в 153 ч. посвятило вступну статтю нашим виборам п. з. „Побіда“. Між иньшим пише „Діло“. „Що однак вчерашні вибори будуть передовсім корисні

для нас Русинів, о тім не потребуємо говорити. Де тільки бере верх і осущає ся принцип демократичний, де тільки побіджає право самовлади і самоуправи народних мас над кастовими і національними привілеями, там мусить побіджати і наша народна справа, справа народу верств працюючих, хліборобів і інтелігентного та робітничого пролетаріату. Дятого то з вчерашнього вибору можуть бути вдвоє вдоволені як-раз буковинські Русини, котрі не тільки здобули нові мандати, але і своєю зручною політикою, за яку належить їм висказати спеціальне признає і всенародну подяку, стали співділаючими чинниками струї, яка і на далі мусить що раз більше пособляти інтересам і розвитку українсько-руського народу. Показало ся, що нехай тільки настане справедливість, нехай тільки прийде до ваги не брутальність і насиле, але закон і політична свобода, то наша національна справа українсько-руського народу мусить побіджати. Ми „слабі“ тільки там, де всякий закон і справедливість топче брутальна нога деспотів!“

Статтю свою кінчить „Діло“ таким висловленем думки Галичан про нашу перемогу:

„Що-до нас Галичан, то ми можемо тільки тішити ся з успіхів наших братів на зеленій Буковині, і то не тільки тому, що там станули взагалі красніші вигляди для рускої справи, але і тому, що нова практика і публічне життя на Буковині, яке повинно тепер там розвинути ся, не можуть остати ся

Іван Синюк.

Добрі ради.

Любі читачі, не страхайте ся, що я задумую написати тут критику про може вам і не відому газету „Добрі Ради“. Так само не обираю ся дати вам „добру“ раду, як би то за лева накупити собі всіляких есенцій, попарити собі руки, закирити кілька горщиків, аби самому зробити фунт мила вартости двайцять крейдарів. Не буду вас учити, як варить ся ячмінна кава, аби була ліпша від правдивої, ані того, як позбуває ся заїдів, веснянок, бородавок, та остудів. Я маю важнійше на оці, моя ціль далеко-сягла — висока.

Ми ще дуже бідні на славних писателів і класичні твори. І се як раз спонукало мене минушого Великодня (в літнім убраню не було нігде вийти через студінь, а зимові річки перебували довгу зиму, були вже марудними і тому мусів я сидіти дома) — застановити ся над тим. Я думав день, другий, третій, яким би то способом сему лиху запобігти і чимсь причинити ся, аби так, як в теплій весняній ночі ростуть по дощі гриби, то, аби так

в нас вирости раптом, несподівано писателів.

Дальше отже подаю кілька вказівок, як можна прудко, легко і дешево стати писателем, взглядно писателською.

Чи хто має до писання дар, чи ні, се в нинішніх часах мало значення, а властиво не потрібне. Головна річ: перенести ся у відповідний настрій! Се можна зробити природним і штучним способом. Вино збуджує поетичні гадки, горівка і пиво придушують їх. Одушевляти ся чужими творами не раджу, бо можна дуже легко, не хотючи зробити позичку.

Аби на природний спосіб увійти в відповідний настрій, робить ся се так: Маємо місяць май, найліпша нагода „робити“ любові вірші. Бері, встань одної красної тепленької неділі до сходу сонця, іди в ліс або на поле, або в сад. Приглядай ся деревам, корчам, цвіткам, комарям, прислухай ся птахам, вітрови, дзвоном, мухам; одним словом тримай очі, уха і почування отворені на кілометр. По дорозі до дому маєш вже у голові вірш готовий. Можеш написати про: „Весняний (маєвий) ранок“, „В лісі“, „Неділя“, „Весна“, „Май“, „Зустріч із ми-

лю“. По сніданю бери перо в руку і пиши чим скорше. Як пишеш, то пиши поганим письмом, бо майже всі славні писателі писали і пишуть уривно. Лиш дилетанти пишуть по птубацки т. т. читко.

Поезії.

Вірші робить ся так: прм. „Зустріч з милою“ 1. стрічка: опис села. 2. стрічка: схід сонця на лісовій поляні. 3. і 4. стрічка: похвала природи (дерева, корчі, птачки і т. д.). 5. стрічка: виявлене власних почувань. 6. стрічка: з другого кінця поляни надходить сьпіваючи мила, розуміє ся припадково. 7. стрічка: зачудоване, почитане, обіймане. 8. стрічка: поцілу і присяга вічної вірности. Аби вірші кінчили ся римами, се не конче і не модерно. Можна навіть прозаїчний кавальчик написати у формі вірша, тай вірш готовий. Розуміє ся, що такий вірш мусить від скорочених речень і чувствеників як ах, ох, ой, йой, га, гай, аж кишити. Такі чувственики можуть в давім случаю заступити навіть цілу строфку, а така строфка може одну сторону в творі виповнити. Зміст вірша не сьміє бути виразний, порядок слів мусить бути не-

рекручений. Сего вимагає пануючий смак і найліпше любять того, що напише найбільшу нісенітницю. Чим менше тебе читач розуміє, тим більше зискаєш в его повазі. Річ ясна. Він буде думати, що ти Бог знає, що за глибоку гадку сказав, котру він, як звичайний чоловік не в силі поняти. Він ледви завдасть собі труда, аби порозумів, бо в електричних часах нема на те часу.

Невдатні стихи не треба нищити, бо не мож знати, чи за якийсь час не буде за ними пошук.

Проза.

Романи все находять ще своїх читачів. Хто романи пише, най людського життя не щадить. На кожній стороні повинно бути бодай одно убійство, або самоубійство, поєдинок, отрує, або залізнична катастрофа. Широке описане фантастичних, в сьвітлі не існуючих краєвидів — конечно. Герой романа має бути красний як ангел, з чорними горячими очима, кучерявим волосем, повинен мати силу слона, відвагу льва, а при тім бути добродушний, а „вона“ гарна як маєє сонце, русава, з обличчям очима, невина, аби вороги могли з нею робити, що хотять, а при тім мусить мати

без наслідків і для відносин в Галичині. А поза тим ми ще нашим братям буковинським завидуємо; завидуємо, що на Буковині є лише 4 проц. Поляків, що наші буковинські брати не мають таких безгладних і силою удержуваних верховодів як ми, та що їм усьміхнулось взагалі, хоч доперва першими проміями, благодатне сонце संबоди".

Росія й Японія.

Із поля борби.

Дуже крило російської армії ген. Куропаткіна в дуже великій небезпеці. В днях 18. і 19. с. м. прогнали Росіяни знов одну битву коло Кітуні, місцевості положеної десь недалеко коло містечка Сігоян, звідки розходять ся дороги: одна на захід через Анпін до Ляоян, друга на північ до Мукдену. О тій битві доне ген. Куропаткіна цареві ще дня 20. с. м. і тоді подав до відомості, що російське військо звернуло взад аж до Куця і Анпін. Ген. Куропаткіна доносить тепер о сій битві і каже, що Японці стратили тут 420 людей. Битва розпочала ся дня 18 с. м. і тривала аж до слідуючого дня. Військо Куропаткіна ішло за Росіянами вздовж ріки Чіу. Росіяни ішли ніби на північ; нараз два батальйони з 8 пушками завернули назад і стали стріляти на передню сторожу японську і страшно вистріляли Японців, а відтак обсадили горби, де ріка творить водоспад. О півночі Японці заатакували Росіян пушками, а відтак пустилась піхота до штурму. Росіяни стріляли дуже сильно і Японці знов потерпіли великі страти, але атак удав ся, бо Росіяни мусіли о 5-й годині рано опустити свої позиції. Они лишили на побоєвищі 131 убитих і 300 карабінів, а їх страти обчислюють на 1000 людей. Дня 19 змусили Японці Росіян перейти через ріку. Ся побіда Японців має те значіння, що отворила армії ген. Куропаткіна дорогу до міста Ляоян. Коли тепер ген. Куропаткіна не схоче, або не зможе з цілою силою форсувати відворот через місто Ляоян до Мукдену, то знайде ся не задовго в безвихіднім положенні, бо сполучені армії японські, скоро лиш на то дозволить погода, можуть розпочати похід і замкнути армію ген. Куропаткіна зі всіх сторін.

Воєнна хроніка останніх днів.

Пятнадцятого липня задержав російський корабель „Смоленск“ німецький

кількасот тисяч. Їх ворогам треба дати всі лхві свійства. В акцію треба вмішати опришків, циганську ватагу і ворожку. Поле акції починає ся десь в Канаді, акінчить ся в полудневій Африці з припадковим найденем копальні діамантів. Прикінці дістають всі добрі нагороду, а злі заслужену кару, або великодушне прощєне гріхів.

Оповідання, новелі і новельки треба писати так, аби мож меж рядками читати, отже треба робити багато точок (...). Дуже улюблені фігури неприродних, нігде не існуючих характерів. Іменникам треба причіплювати із п'ять товетих, в ніяким словари не існуючих прикметів, що машерують за ними, як рекрути за фрайтером. Що до матерії, то найвідповідніші тут пікантні любовні зв'язки графів з локіями, а графів з покоївками. Прикінці одно другому простить, лоялять ся поза ший і живуть „щасливо“ далі.

Драматичні твори.

Хто сотворить добру драму, той, або та зробили себе безсмертними бодай на одних 50 років.

Драматичні писави бувають сьмішні і сумні. В сьмішних п'яти-

п'ятотворний корабель „Князь Гайнріх“ і присилував его видати всі посилки призначені для Японії. 16-го рапортує ген. Сахаров, що Японці по зведеній борбі заняли Каніанпудза о 14 км. на схід від Сімучен, а рос. ген. Келер вирушив до Ліаошангу, щоби провирити воєнні сили Японців. — Для 17. зведено в проволі Янцелін борбу, в наслідок якої побиті Росіяни уступили до Танкоуан. Тогож дня о год. 11 пер. пол. приарештував російський паровець „Петербург“ англійський корабель „Малакка“. — 18-го задержав російський паровець „Смоленск“ англійський паровець „Персія“ і передав на его палубу почту із „Князя Гайнріха“ тогож дня розпочала ся й борба коло Кітуні, яка покінчила ся слідуючого дня поразкою Росіян. То-ж таки дня с. с. 19 виїхала владивостокська ескадра на шлях Сунгару. Дня 22. переслало російське правительство дипломатичну ноту до Лондону, в справі занятя „Малакки“. Росія заявляє у ній, що того корабля не ме ставити перед суд морський, та що на будуче щось подібного не дучить ся.

По „Малакці“ — „Скандія“.

Ще не притихла добре справа арештована „Малакка“, як ось вже наспіла вість о подібнім другім арештованню німецького корабля „Скандія“. Із Суеца наспіла така вість: Кораблі добровільної російської флоти (отже не воєнні кораблі) приарештували на Червонім морі корабель „Скандія“ гамбургсько-американської лінії, вивісили на ній російську флоту і давши ему російську залогу і російських офіцерів, завернули назад до каналу. Куди поведуть той корабель, не знати. Характеристично, що і сей корабель віз муніцію, але власність німецького правительства, призначену для колоній в полудневих сторонах Тихого океана: друга часть набору була призначена до Шангаю для хінського правительства і контрабанди не було ніякої. З паперів сего корабля можна було перекопати ся о правді, а мимо того Росіяни арештували его і завернули з дороги. Здає ся, що командианти російських кораблів на Червонім морі не мали ще відомості, як закінчила ся справа Малакки і що не одержали ще інструкцій від свого правительства, як мають поступати; але нема сумніву, що й ся справа закінчить ся марно.

Крадіж казанської Матері Божої.

Чудотворну казанську Матір Божу, якою благословлено Куропаткіна і якої образами засипувано потяги йдучі на схід із салдатами, вкрадено. „Русское слово“ подає кілька подробиць про тую крадіж. Із переведеного слідства виявилось, що о 2 год. по півночі увійшли

гає ся злі свійства і звичай людей і диваків, або жіака трібує вірність свого чоловіка, підставляє ему лапку, з котрої він, занюхавши мармазю, невинний, як ангел, випутує ся. Сумні драми починають ся весело, акінчають ся трагічно. Найрадше читають люди драми, що обробляють тему: залюблений — ожєнений — розведений, або невірність в содружескім життю. На пр. молодий панчик, найліпше доктор, залюблює ся в пречудно гарній швачці. Родичі ставляють ему всякі перепони. Він поборює все, засварює ся з родичами і приятелями і женить ся з швачкою. Відно діє ся, він тяжко працює. Тим часом його жіночка нудить ся сама дома. Се визискує гожий поручник. Доктор ловить їх і вони вже розведені. Він може навіть поручника і невірну жіночку застрілити, а сам до Америки шморгнути, або поручник з невірною втікають, а він може застрілити ся. І драма готова.

Прикінці муну ще згадати річ найголовнішу, якої жадє (на) писателі (ка) не повинні маловажати: слава першого твору обгортає всі слідуючі і не цілком вдатні писання недоторкливою.

злочин на подвірє православного монастиря у Казані. Сторож монастирський, побачивши незнайомих людей хотів крикнути, але вони заздалегідь заткали ему уста і викинули до керниці, а самі вдерли ся до церкви. Відся зняли образ Матері Божої, на яким находила ся риза вартости 150 тисяч рублів і втекли. Двох людей підозрілих о се святотокрадство поліція вже арештувала. „Казанський Телеграф“ припускає, що крадіж поповнено не ради одного лише зиску, бо злодії могли прямо здерти ризу і втечи, а так втратили не мало часу, поки не виважили образи, а крім того полишили багато дорогоцінностей, що стояли коло образа. Вініци удало ся казанському поліцмаїстрови власти на слід злочинників, що вкрали сей образ з одного навіть вже заарештував. Се ємєнно ювілер Моклимов. Переслуханий вслідстві зізнав, що крадіж допустив ся в порозуміню із замешкалим в казані Чайкіним, що полишивши в Казані матір, жіночку і дочку, виїхав із полюбовницею до Нижнього Новгорода. В наслідок телеграмі поліцмаїстра арештовано в Нижнім Новгороді Чайкіна і его полюбовницю і перевезено їх до казанської в'язниці. При ревизії у Чайкіна найдено перли і дорогоцінності і порізаву ризу Спасителя. Сусіди зізнали, що Чайкін заніс якийсь ідунок поза місто і закопав его. На те місце пішов цілий відділ поліції перешукав его і віднайшов закопані прилади, що служили до виконання злочину. Мати і дочка Чайкіна зізнали, що він образи порубав і понісав їх. Все однак годі вірити, бо злодії мусіли добре знати вартість дорогоцінної ікони. Ув'язнений Чайкін се вже нераз каранє індивідуум. Він випирає ся всякої вини і каже що навіть не називає ся Чайкін, але Шокін. Се одна крадіж образа — без значіння.

Наслідки війни.

З причини економічної кризи викликаної війною остає без роботи у Варшаві 36.000, в Лодзі 10.000, а в окрузі калішкєм 8.000 людей; ціни поживи значно підскочили в гору.

Справозданє „Рускої селянської бурси“ за шкільний рік 1903/4.

(Конець.)

Окрім правильно плачених місячних датків виплавали від часу до часу запомоги, як:

1. З Виділу краєвого	100 К.
2. З флоту Черновецкої і Станівецької „Рускої Школи“	20 К.
3. З Дирек. „Дністра“	50 К.
4. Збірка Пани Оль Радківної у Заставні	52 К. 50 с.
5. Вапківська громада	37 К.
6. Его Преосв. Владика Др. де Рента	10 К.
7. Збірка Пана учит. Руснака в Дорошівцях	8 К. 4 с.
8. Громада у Шинківцях	5 К.
9. Громада Місєва	5 К.
10. Збірка Пани Дубик і Пани Омельської в Кідмани	52 К. 89 с.
11. Др. Петровський правіє з Вапківців	18 К. 80 с.
12. Збірка на зборах „Рускої Школи“ в Чернівцях	46 К. 12 с.
13. Уряд громадський в Заставні	20 К.
14. Збірка пани Качковської в Мамаївцях при основаню „Січа“	19 К. 50 с.
15. Запомога райфанзєнської каси в Прилпчу	10 К.
16. Збірка п. надуч. Лучинського в Чорногузах	5 К. 30 с.

Всі інші дрібніші запомоги були вже зараз по їх одержаню виказані в „Буковині“. Осрім сего жертвували еще пан авск. Маркович 1 К, дирек. Др. Филипович 2 К. Натуральніми і річима обдарували буреу: Пан секр. суду Цурковський, Др. Волод. Филипович, учит. Руснак, Др. Волод. Кобилянський, о. Федорович, нотар Дрогомирецький і Др. Клим.

Здоровле питомців було сего року надзвичайно задовольне, не було ані одної заразливої слабости. При лекших недугах давали лікарську поміч Др. Филипович і Др. Кость Клим. Ученики мали безплатне помешканє, деякі ціле одержанє, деяким дополачувало ся до вікту, кільком давало ся грошеві запомоги на книжки і реквізита, 17 дістали безплатно майже всі книжки. При сій нагоді треба з похвалою спізнати запомогу пана Григоровича, котрий постарав ся о книжки для майже всіх гр. кат. питомців з братської каси. Тутже з окрема треба згадати працю надзирателя бурєи Мігальюка уч VI. гімн.

Взявши під розвагу, що помешканє саме для бурєанів коштувало сего року 1008 К і що в близькості є гарний великий дім з городом за 7000 К на продаж, то задумує заряд бурєи ще раз звернути ся до жертволюбивої публіки, до всіх руских товариств, урядів громадських і райфанзєнських кас, з просьбою, чи би не було можливо скласти хоч половину або $\frac{1}{3}$ тої суми, а решту „селянська бурса“ за кілька літ сама би виплатила. Звернемо ще увагу на се, що і тепер є ще дефіцит в бурєі (211-81 К), котрі покрити управитель то пожичкою з „Рускої каси“ 100 К, то з власної кишені. — Заряд звертає ся передовсім до членів, котрі ще неоплатили місячних датків, а відтак до всіх щирих Русинів, котрим лежить на серці наша бідна шкільна молодіж, з уклінною просьбою, щоби педали унасти сій інституції. Заряд висказує отсим всім великодушним патріотам за їх щирю підпору як найсердечнішу подяку. Заряд же раз заявляє, що приймають ся рускі діти без ріжниць конфесії чи території. Хто хоче бути прийнятим, нехай зголосить ся в час, в Пант. Кліма, Стара Жуча, бо пазніші зголошеня як до 1. вересня не будуть узгляднені, а вже до тепер зголосило ся 56; з сих прийнято 24. Заряд рішив припинати, лиш дійсно убогих, таких, щоби не могли без нашої помочи удержати ся в школі, але заразом і дуже здібних учеників.

Чернівці в липню 1904.

Панталімон Клим

санд. phil. основатель і управитель

Др. Кость Клим
лікар

Ник. Ісєенко
п. к. проф. гімн.

Куратори.

Процєс Паліцолі.

Дня 1. лютого 1895 р. вбито в потягу між Палермо а Требія директора сицилійського банку, Нотарбартельо. Перше трилітнє слідство не довело до ніяких успіхів. В наслідок поновних дослідів обжалувано двоє кондукторів. В листопаді 1899 р. розпочав ся в тій справі великий процес в Медіолані. Вже за его два перші місяці переслухано 140 свідків. На початку процесу заявив син убитого, що сего убійства допустив ся не хто инший, як депутатований італійської палати Паліцолі. Вбитий Нотарбартельо стягнув на себе ворожнечу Паліцолі через те, що викрив его обманства, якими обугав міську касу і охоронив перед ними сицилійський банк. По сій заяві виступив проти Паліцолі і охоронючий его мафії, також соціалістичний посол Дезєдиче, при тій нагоді викрито цілу низку соромних вчинків Паліцолі. В наслідок того спричинило правительство видачу Паліцолі із палати депутатів, якого й арештувано. У вересні 1901 р. розпочав ся в Болонії новий процес, в яким піднесено проти Паліцолі заміти подвійного морду. Із ним засіли на лаві обжалованих якийсь Фортана, кондуктор Гариєлі, слуга Віталі і Троніні, що стояв в Паліцоліних услугах. Процєс покінчив ся 30 липня 1902 р. засудженєм Паліцолі, Фортани і Трапаніно на 30 літню в'язницю. В сій справі відбув ся в наслідок відклику обжалованих ще один процес перед судьями присяжними в Болонії. Тривав він цілих десять місяців і покінчив ся д. 23. увільненєм обжалованих. При читаню увільняючого присуду Паліцолі зімлів. Такий кінець сего довго процесу викликав загально дуже велике здивованє. Диваними шляхами мандрує людська справедливість...

НОВИНКИ.

З нагоди успіхів при п'ятиденних виборах одержали наші посліди із усіх усього численні вітання. Між інших нашіла вітання телеграма від редакції „Діла“ на руки д-ра Стефана Смал-Стоцького.

На засіданні ради шкільної краєвої із 18 липня с. р. рішено розширити із правосильністю в р. шк. 1904/5 однокласові народні школи в Вербівцях, Синівцях, дол. і Мігученях на двокласові, а двокласову народну школу в Чоканештах на трикласову. В присілку Слобода (Громада Оршівці) порішено оснувати шкільну експозитуру із тим самим речинцем. А вкінці системізовано вже провізорично отворену ниту класу р. м. 1904/5 при народній школі у Вами, а шесту класу активовано із р. шк. 1905/6.

Крім сего іменовано:

На заіпрезентоване ради шкільної місцевої рим. кат. сотрудинка парохіального Франца Войцїка сталим рим. кат. катехитом при шестикласовій школі мужескій в Чернівцях (ул. виділу краєвої), з'обов'язуючи его рівночасно до того, щоба уділяв науку релігії також по інших школах міських;

сталим надучителем в Дамці Евгена Немеша;

сталим народним учителям тимчасових учителів: Василя Гуцана для Костина, Гедона Буцнеана для Городника дол., Прокопа Родичука для Петрівців (коло Сучави), Дмитра Леончука для Тешівців, Константина Понескула для Давиден, а Іларія Орзахі для Старих Фратівців;

а також сталих підучителів: Юрія Фокаса для Петрівців дол., провізоричних учителів Евдонія Кантемира для Валезани а Василя Лешена для Пожен, а також сталих учитів Філіппа Кердежу для Чалішен, Івана Унгуряна для Позефальви, Аркадія Васильовича для Вакана гор. а Лева Туртуряна для Лукашів;

сталим учительським провізоричні підучителі Івану Бучиньску для Митокі-Дрогеміри, Анастасію Скрипчарі для Евразини, Александровича для Стражі, стаду підучителю Леопольду Лаве для Міговен;

сталим підучителем для Босанча провізоричну підучителю Марію Рента. Учителі в Петрівцях Александра Ігнатеску приділено до сповнюваних служби в народній школі в Панчівцях.

Крім сего взято під всесторонній наради проект закона дисциплінарного для учительського персоналу, а також проект закона про зміну §. 43. краєвого закона із 30 січня 1837 (Взк. ч. 9.)

Із суду. Із днем 23. липня розпочав прокуратор Волод. Міхальський шеститижневий урлоп. Управу прокуратору обняв субститут прок. Др. Тушинський.

З гр. пр. реальної школи. Із справоздання дирекції гр. ор. реальної школи в Чернівцях довідуємо ся, що із 215 публичних учеників, 35 дістало перший ступень з відзначенням, 337 ступень перший, 86 другий, а 8 третій. Поправку з одного предмету дістало 44 учеників, а 5 допущено ізза слабости до повторення іспиту із усіх предметів.

Третє Сїчове свято відбуло ся д. 17. липня в Станіславіві під фірмою „концерту і фестину тов. „Волі“. Помимо різних перепон із сторони галицьких властидержців випало воно дуже гарно. Концерт розпочав ся промовою чернівцького селянина Корольона, а закінчив его др. Трильовський. Впрочім зложили ся на сей концерт продукції станіславівського робітничого хору під управою оперового співача А. Людвіка, що при аккомпаніменті нашого композитора Д-са Січинського, відспівав кілька композицій, а між ними прегарний новий марш Січинський, скомпонований Миколою Лісенком до слів „Віри Лебедової“ (ч. Малицької). Декламацій було дві, одну виголосив селянин Когутяк із Кийганина, а другу Анна Ткачук із Кіданча. По концерті відбула ся оживлена народна забава в Пасічній, на яку учасники мали йти походом, та староста Прокопич на похід не дозволив! Мимо того похід таки сам адвоїв ся у „Сїчовців“ привабливих доз організованого маршу. — Справді годі

зрозуміти пратники галицьких нашів новітних супроти „Сїчів“, кола подумати, що рівночасно „Sokolam“ вільно — все!

Продовжене конкурсу. Оголошений в ч. 74. „Буковини“ конкурс на прийняття питомців до інституту „Шкільної Помочи“ в Чернівцях продовжує ся до 8-го серпня н. с. сего року. Для точної інформації інтересованих повтаряєм, що родичі або опікуни мають надіслати подання з свідченнями з попереднього курсу в продовжанім речинці т. е. до 8. серпня н. с. с. р. до виділу „Шкільної Помочи“ в Чернівцях на руки о. прпа. К. Костецкого руско-кат. пароха в Чернівцях враз із ним також і заяву, що батько, згідно опікуни з'обов'язує ся платити місячно за питомця 40 К. Бувші питомці мають при рівних успіхах першештво. Прийняті до інституту мають заплатити на зужиті інвентаря 2 К, в кладку членську 2 К. 40 сот. на рік і 12 К. (1 К. місячно) на пране. Від виділу товар. „Шкільна Поміч“ Чернівці д. 26/7 н. с. 1904. О. Л. Костецкий голова. Др. Кордуба писар. М. Коралевич член виділу.

Огні. В Мойтені (комітат Тренчин) погоріло д. 22. 30 домів враз із господарськими будівками. Жертвою пожежі випала також одна дитина. Того дня згоріло в Абані—Торня (комітат Торня) 16 домів, а в галицькій місті Калущі 95 будиноків, загальної вартости 400 тисяч корон.

Шияцький заклад. В одній інсбручкій гостинниці зійшло ся двоє „артистів“ — від келїшка фірми і якийсь майя. Ось пішов між ними заклад, чи фірмам випе тільки лямпок вина — коняку, як майя келїшками від горівки. Виправді фірмам заклад виграв, але за годину скоростижно помер. Суд засудив майя і господарю гостинниці і ще одного кумпана від сего закладу за перекрочене проти тілесній безпечности. Оснуваючись на сїм прісуді заінівала вдовица фірми всіх троє співвинних о виплату відшкодованя за смерть мужа і від річної ренти в кваті 725 кор. Суд виправді високість тої ренти значно обнижив, раз тому, що вдовица все таки одержала по своїм мужу спадок, а до того покійній фірмам не за рішав, як сїд, все таки прісудив обжалуваних на плачоне річних 91 кор. на вдовицю і супроти по помершій через такий заклад.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

З життя Русинів в Америці. Спомин з років 1889—1892. Написав о. Константин Андрухович. Коломия 1904. Накладом автора. 3 печатні Вільгельма Бравнера в Коломії.

Американська Русь жде свого історика. Тимто із великою цікавостю забрав ся и до читаня сїї книжочки, та скажу заздалегідь, вона мене розчарувала. Виправді в переднім слові заповідає автор, що держати ся ме засади Коромвела „Paint me as I am“ себто „намаляй мене такого, як я є“ — та вже по перших картках, які мають деякі вістки про перші почини нашої еміграції і організації наших переселенців, входимо у крайню субективне розводжуване особистих справ самого автора. Се навіть не власна оборона, яка впрочім то завіні „Ради духовної руских громад в Америці“, може й записна, а безперестанне засиноване закидання своїх противників, а передовсім першого руского священника в Америці і его світських товаришів Яновича і дра Сіменовича, якого автор зове стало згідним іменем щирлика. Безперечно доба, до якої відносять ся спомини о. Андруховича належить до найбільших лихоліть нашої еміграції. Наганий виїзд о. Волянського до краю із Америки в р. 1888, якого католицької єпископи американські через те, що він був жонатий, викляли, був для нашої еміграції злочасним. О. І. Волянський задумав свою працю на шаршу скалю, зорганізував кілька громад, побудував кілька церков, оснував кілька скеленів (сторів), а все сконцентрував у своїй руці. Не маючи належного фактового знання ні правничого, ні купецкого, допустив ся сам не одного промаху, та остаючи даліше в Америці, бувши все

вивів на чисту воду, тимчасом через його виїзд пішли скандали один за другим. Та не без вини був тут і сам палний о. Андрухович, як се признає безінтересовний в сїй справі о. Н. Дмитрів в своїм історичнім фрагменті, в 21. ч. Ам. Свободі із 1904 р.

На канпу особистих справ кидає автор майже припадково декілька образів і заміток про жите американських Русинів і тоді він цікавий. Впрочім те треба пам'ятати, що ті спомини, писані по уявлі кільканадцяти літ, мусїли втратити на своїй точности і свіжости колориту. Через свою давнину — річ природна — не можуть бути всі думки автора міродатні для теперішньої Амер. Русі, який грезить зловіщим „mentem mori“, а радше цілковитою гибілю в американським морі.

Олег Сатур.

Авторські гонорарі. Із приводу смерті А. Чехова вивязала ся полеміка між двома російськими видавниками Суворіном і А. Марксом. З неї довідуємо ся дещо цікавого про висоту гонорарів, які платив Маркс поодиноким авторам за дозвіл печатання їх творів у додатках до „Нівні“: Антону Чехови заплатили він за право печатання его творів до р. 1899 75 тисяч рублів, а за перепечатуване пізніших творів доплачував по 250 рублів, або й більше від аркуша друку з додатком по 200 рублів по кожних п'яти роках. За твори Д. В. Григоровича заплатив Маркс Мартинову, який був їх власником, 25 тисяч рублів, а вдові по Фед. Достоевським ще много більше, а при тім робив і робить на тих виданнях золоті інтереси. А у нас? у нас до недавніх часів належало до патріотичного обов'язку писати даром, а як хто чий твори друкував, то робив авторови ласку. Нині справа ся пішла вже на ліпше, від коли справу видань взяла в свої руки „Укр. руська видавничка спілка“. Та й тепер гонорарі наших авторів не переходять межі 15—25 злр. від аркуша. Певно що Р. У. В. Спілка давала б і кращу плату, та сему стоїть на переній наша публіка, яка не купує видань Спілки, у такій кількості, як би сего можна надїятись.

Яр. Вес...

Адаальберт Шаміссо. Петро Шлеміль. Переклад і передмова Миколи Стадника. У Львові, 1904 з друкарні Наукового тов. ім. Шевченка. Ст. 115 16-кн. Ціна 70. сот. Як 76 і 77. Випуск свої літературно-наукової бібліотеки видала У. Р. Видавничка спілка збісе оповідане німецького поета Шамісса про Петра Шлеміля, дивного чоловіка, що страждає через те, що втратив, на око так малаважну річ, як людський тїнь. Ідея до сего твору зродила ся в поетовій душі в 1813, коли він будучи з роду Французом проживав в часах німецької борби за визволене в Німеччині і почув, що для него новий край ще не став вітчизною, а давний, проти якого йшла війна, нею не перестав бути. І тоді вирвала ся із його душі скарга: „Ich hatte kein Vaterland mehr oder noch kein Vaterland“. Із Шамісса маємо досі переведені на нашу мову лиш деякі вірші, а тепер дістаємо ще й „Петра Шлеміля“, якого досі присвоїли собі вже всі європейські письменства. (яв.)

Володимир Бирчак. Урвана пісня. (новела) Львів 1904. Накладом Василя Вігінського. З друкарні В. А. Шийковського. Ст. 453 16-кн. В Лісах забави не аби яка. Тамопний пан-отець, богач на цілу околицю віддає свою доньку і то найстаршу за доктора. Гостий гук, забави не аби яка. Між гістьми є і панна Геня Красіцка і єї батько й мати, св'ященячка сімї із Незванич, а що найважливіше єї суджений Геню Гошовський, правник, молода, горяча голова. Він сить солодкі сні про роботу для рідного народу. І під его впливом про той „бідний, бідний наш люд“ побиваєть ся й Геня, журить ся ним і єї мати й батько, який навіть закладає в своїм селі читальню „Просвіти“. Навіть умовляєть ся із Генєм, щоб на основних зборах рішучо виступив проти кацапів. „Мусимо вже раз сказати народови, хто ми є! Най знає хто брат, а хто сват! Нам одна дорога, або покажемо народови його ідеал тай підемо з ним, або — пропадемо!“ — От така то пісня, гарна пісня співала ся тай урвала ся. А урвав єї „Меценас“ „твердих убіждень“. Йому випала в око Геня, а радше єї десять тисяч, або може одно і друге разом. Геня

й сама перекопує ся поволи, що він дуже приємний в розмові, хоч з першу видає ся їй ідіотом. За меценасом потягнув і пан-отець і пані-добродїйка. І незабаром після сего весїля стали в Незваничах всі вижидати приїзду меценаса, якого мав привезти о. декан. Нетерпеливо ждала їх вся „патріотична“ сімї о. Красіцкого, які й належно приготували ся на приїзд „твердого“ меценаса. О. Красіцкий вже заіпорядив мужиків, щоб місто читальні „Просвіти“ оснувати читальню ім. общ. Качковського. Україна українкою, а дитина-дитиною, як повідала пані добродїйка. „Діло“ пішло retour, а „Галичанин“ вивандрував що дня на перше місце завдяки п-ни Гені, яка колись рішила ся св'ятю працювати для того „бідного, бідного люду“... І затупотили коні. І в домі Карасіцких страшна метушня, робили порядки на глум, аж тут показала ся „Україна“ в виді нот „Не пора“, яку перше Геня завзято вигравала. Ось ховають їх то ту, то там, вкінці заіпнували їх перед меценасовим оком — під подушки... А тимчасом меценас їхав і поволи сповідав ся о. деканови: Він чоловік твердих переконань але Красіцкі Українці, (а до того дають 10 тисяч посагу) тож війково вносити в їх хату роздор, треба бути в них Українцем. І пішла комедія між українцями, що стали кацапами а кацапом, що став Українцем, яку покінчив меценас, потягаючи нараз своїм басом за нествареним маленьким Красіцким: „Не пора“, — на радість всіх навіть Гошовського, що немов Пілат у „Вірую“ вскочив на ту хвилю до Красіцких. Втративши дівчину, поїхав він з тим переконанем, що все таки Геня його переробила, та що він дав Україні крикочого борця в особі — меценаса. Отсе переповіли ми зміст сїї прегарної сатири на нашу інтелігенцію. Додамо ще, що вона писана ще й піднесеним поважним стилем, що підносить комізм ситуацій.

Яр. Вес—ий.

Послідні вісти.

Росія й Японія.

Токіо (26) Владивостоцька ескадра затопила д. 24. англійський корабель „Knight commander“.

Льондон (26) Часописці доносять, що д. 24/7 зведено коло Дамічао борбу. Росіяни в силі 30.000 людей зовсім розбиті і прогнані з вершин. По обох сторонах великі втрати.

Вибори із міськ. курії і торг. палати.

Нині відбувають ся вибори із міст і торговельних палат. Найзамітніша борба, що веде ся у буковинській столиці. Тут станула по однім боці з'єднана реакція: Частина жидівської інтелігенції, Поляки, консисторський штаб і — кількох кацапів, що ще й тут за багли грати — відграну ролю, аїтуючи за бурм. бар. А. Кохановским і адв. др. Генр. Кізером. Проти них станули всі поступові партії а між ними й Русини за парл. пос. і адв. др. Беню Штраухером і дир. магі. О сїпом Відманом. Наші виборці пішли громадно голосувати о 12 год. до всіх трох виборчих локалів.

В черновецькій палаті торговельній вибрані „Вільнодумні“ Лянгенган і Тітінгер.

Остаточного повного вислїду виборів із міст подати не можемо, бо в хвили, коли даємо часописці на машину, вони ще не всюди покінчені.

Чернівці. Вибір Штраухера (Вд.) а також і Відмана мабуть певний. О год. 5 мали вони 83% загального числа голосів.

Сучава 6-30. Борба виборча покінчила ся тим, що бурмістр Де Льюж (Вд.) дістав 226 голосів, Вайденофельд (соц. дем.) дістав 149 гол., а Фухс (хр. соц.) 135. Значить ся, ніодня кандидат не одержав абсолютної більшости, тож завтра відбуде ся тїсний вибір між Де Льюжем а Вайденофельдом.

Радівці год. 7. Борба, що йшла між Рудіком-Вайсгласом а Менчлем, покінчила ся побідю Рудіка.

Серет. Тут вийшов проф. др. Артур Снедль (Вд.), не маючи ніякого контркандидата.

ул. Ратушева ч. 17.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Реєстрації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсертат
платні в Чернівцях.

Вибори з міст і торг. палати із дня 26. і 27. липня.

Вибори із міста Черновець по-
кінчили ся знова великанською по-
бідою „Вільнодумних“ кандидатів.
Послами вибрані адвокат і посол
до ради державної др. Бено Штрав-
хер 1842 голосами і директор ма-
гістрату Осип Відман 1772 голо-
сами. Контркандидати остали в
страшенній меншості. Бурмістр
бар. А. Кохановський одержав
413 голосів, а адвокат др. Генрик
Кізлер 312 голосів. Голосоване
покінчено о год. 6-ій, а вислід ви-
борів, привитаний ентузіастичними
окликами й оплесками оголошено
о год. 1/2 8-ої. І знов зблямувала
ся бояреко-консисторско-польско-ка-
цапска компанія помімо завзятої
агітації і частунку. Найкомічніше
вийшли з цілої історії кацапи з
довжезними афішами до „сограж-
дань“. Є їх у Чернівцях щось двай-
цятьох (головно плеканці консисто-
рії) от і забагло ся їм також мати
голос. Та видно они мають тепер
„пеха“, де они, там мусить бути
програна! Пан барон і пан Кізлер
воювали дуже „чесними“ стредства-
ми. Осє за ними були корозліплю-
вані жидівські афіші, в яких гово-
рило ся, щоб ніхто з Жидів не го-
лосував на Штравхера, бо за ним
стоїть др. Стоцький, а той Стоцький
є такий антисеміт, що в Садагурі
грозив другим Кішиневою, як би
его не вибрано. Та сї афіші ока-
зали ся зовсім тупими мечами, як
подібні афіші і відозви Ніка Фльон-
дора, роздавані в Садагурі перед
вибором д. 22-го. В тих відозвах го-
ворило ся також, що др. Стоцький

страшний антисеміт, бо „Буковина“
не зове Жидів інакше як „Bluthun-
de, Christumörder-и“ і т. д., та що
наша часопись піддержує віру в
ритуальні морди. Замітне, що ті
відозви вийшли з черновецької пе-
чатні Рімера, де печатає ся „...ge-
meine Lügen-Zeitung“. Оттаким ору-
жем воюють вороги поступу й на-
роду при кожній нагоді. Нема що
казати, гарні з них лицарі. Та
якось їм не везе, бо від тих по-
двигів їм ані „говорова“ ані „здоров-
во“. Попротягали ся всі як довгі
і тепер постогнують в „каценямері“
повиборчим“.

Вибори послів з торговельної
палати відбули ся на звичайнім за-
сіданню палати при участі 15 со-
вітників палати о год. 1/2 5 по пол.
Послами вибрані президент палати
Фридрих Лян'єнган (Вільно-д.)
15 голосами і віцепрезидент Віль-
гельм Тітінгер (Вд.) 13 голос.
По одному голосови одержали сов.
Гольдлюст і Штайнер.

В Сереті вибрані послом проф.
др. Артур Скедль (Вд.), який
одержав всіх 245 голосів.

В Радівцях при першій голосо-
ванню послом не вийшов Рудіх, як
се донесла приватна депеша. Ви-
слід сего голосовання був іменно та-
кий: Всіх голосів віддано 852, от-
же агітація була доведена до по-
свідних границь можливості. Із се-
го загального числа одержав упра-
витель дібр Ервін Ляндвер із
Прагенов 415 голосів, Сальмон
Рудіх 277 голосів, Меншль 103,

Вайсглас 56 голосів, Понадюк
1 гол. Супроти того, що ніхто не
одержав абсолютної більшості, від-
був ся д. 27. поновний вибір, який
відбував ся також при оживленій
обосторонній агітації. Послом ви-
брано Ервіна Ляндвера 388 гол.,
а С. Рудіха випало 203 голосів.

Незвичайно цікаво зложив ся
вибір посла із Сучави. Вислід пер-
шого голосовання подали ми вже в
попереднім числі. Як звісно, ні
один кандидат не одержав тоді аб-
солютної більшості. Всеж таки най-
ліпші вигляди мав бурмістр і до-
теперішній посол Де Льюж. Та тут
зайшла річ несподівана. Один із
кандидатів др. Фухс, звисний із
свого антисемітизму, мав заявити
публично, що того не буде, щоб
Сучава вибрала своїм послом Жиду.
Сї слова сказані у гарячий час ви-
борчий згуртували разом всіх жи-
дівських виборців, які й спонукали
Де Льюжа до того, що він із
своїх кандидатур зре-
зигнував.

Поновний вибір покінчив ся тим,
що др. Фухс, на якого голосували
Христ. Німці, Волохи і Поляки, із
148 голосами перепав, а послом ви-
брано адвоката д-ра Вайденфель-
да 356 голосами. При голосованні
впало 2 голоси на Де Льюжа. Осє
і зовсім ненадійно вийшов із Су-
чави послом др. Вайденфельд, яко-
го спершу вважали лиш поважним
контркандидатом; в его особі вхо-
дить до сойму заразом перший со-
ціал-демократичний посол. Він буде
безперечно поспирати усі свободо-
любиві змагання „Вільнодумних“.

Політичний перегляд.

Вбиті Плевого.

Петербург (28.) Міністра вну-
трішніх справ Плевого вбито
бомбою підчас того, як він їхав
на дворець.

Франція й Ватикан.

Римська депеша доносить, що д. 26.
вечером відійшла відновий Ватикану на
ноту французького правительства. В тій
відповіді піддержує Ватикан безперечно
право св. офіцій до потягання єписко-
пів до одвічальності перед свій трибунал,
але рівночасно признає, що нунцій не
мав радії вмішувати ся лично до про-
цесу проти єпископів з Ляваль і Діжону.
— Курія отже сама признала, що пове-
дене супроти єпископів було не відповідне.
Коли французьке правительство буде
уважати становище курії заняте в тій
відповіді за вистарчаюче, то конфлікт
буде мож залагодити в мирній дорозі.

Процес о шпіонажу.

У Відні розпочав ся перед звичай-
ним трибуналом процес о шпіонажу
проти Бр. Дарцова і бувшого росій-
ського капітана Лаврова, які „госпо-
дарували“ свого часу по Галичині під
фальшивими іменами.

Вбийства місіонарів.

Бельгійського єпископа з Ішанд ра-
зом із его братом і ще одним місіона-
рем замордували Хінці підчас інспекцій-
ної подорожі в Лімбін, в провінції
Гупе. Супроти сего французьке правитель-
ство, яке є протектором католиків в
Хінах, поручило своему послові в Пекіні
домагати ся сатисфакції від хінського
правительства.

Голоси праси про вислід виборів.

Старий грішник із під кавок, себто
„Газеті Народовій“, органі Галицького
намісника не багато помогло й панске

В. Доманицький.

СТАРИЙ ДЯК.

(Задки з недавнього минулого).

Ого раз — зустрів ся я з Хо-
мою Маркіяновичем... Балакав я
про се, про те, а нарешті я й пи-
таю: „Чому ви, Хома Маркіяновичу,
не священником! Аджеж ви свя-
щенницького роду, — ваш дід,
і батько і брат були отут на па-
рафії, а тепер — от і небіж... Ат-
жеж тоді на науку не дуже взи-
рали... Більш того, що священники
були невчені? Ні?!

„Через кожух!“ — каже. —
„Як?! Через кожух?! Розкажіть,
будь ласка, — я охочо слухатиму...“

І старий, — балакучий був ді-
док! — з охотою розповів мені де-
що з свого давнього життя.

„Родив ся він, як і його бать-
ко, у с. К-ім, звенигородського по-
віту в самих перших роках XIX.
ст. Коли наспів час оддавати хлоп-
ця у науку, (себ-то років около
15), батько його о. Маркіян довго
думав, що йому робити з ним: хло-
пець розпещений, ледачий до
книжки, а найбільше лихо — за-

надив ся до Лейзорової горальні.
Ну, там вже той, або инший не
без того, щоб не почаствував... та-
кий попович, може ще й попом
тут колись буде... Думав, думав
о. Маркіян — та й завіз Хому аж
у Київ. Але не всів він поверну-
ти ся до дому, а Хома уже тут.
Завіз його ще раз — і ще раз утік
Хома: не подобав ся йому Київ,
а найначе київська бурса. Прочув
о. Маркіян, що в Лебединському
монастирі єсть такий еромонах, що
доводить до розуму людей — ви-
водячи на дяка, діакона, а то й на
священника, коли тільки ученик до-
бре вивчить уставу. Але Хома тут
мало що второпав; вернув ся до
дому, парубковав, взяв ся до ха-
зяйства. За дяка тоді був Остап
Білозір, один з К-ких крезів. Хома
почав спершу помагати йому, а опі-
сля й зовсім його заступив.

Хоча Хома й мало сиробував
гірського корія науку, а про те па-
м'ять про него навіки у него зали-
шилась. — „Що тепер за учень? —
глузував Хома Маркіянович. —
Нема у родителів строгости до ді-
тий! От тоді, бувало, — як вхо-
плять мене отець за чуба, та як
почнуть м'яшкурити, — як поч-

нуть! — нераз і мазка тебе обілле!“
Дякує собі Хома і про все бай-
дує. Коли се раптом наче грим
йому на голову впав! Наступив
новий митрополит (Євгеній) і по-
кликав усіх дяків на іспит. Деж
там його здати, коли Хома нічого
сильного не знає!... Вступив він в
Нікольський монастир у Київ і по-
слушником, щоб доучити ся. Тут
розгляділи, що парубок з виду кра-
сивий, здоровий, меткий — при-
значили його за послушника до ар-
химандрита. Се було 1828 року.
Який же то був послух? Звичай-
ний: Хома Маркіянович був і за
козачка і за конюшого, а як куди
архимандрит їхав, то брав з собою,
для різних послуг. Звернув на не-
го увагу і архиєрей, що такий
бравий та ставний парубік! І ко-
ли Хома Маркіянович почав про-
сити ся на дяківство, то архиман-
дрит держав за него руку.

Вернув ся тоді Хома Маркія-
нович у К-те вже справжнім дя-
ком, постановленим самим архиє-
реем. — „Не всів я повернутись
до дому, а сусідній батюшка, о.
Махаїл, що в Новоселиці, вже везе
мене свататись... Бачте, саме в Во-
дичках парафія оддавалась! І не

хочеть ся мені їхати, — до чо-
го воно мені... Мені зовсім не те тоді у
голові було!“

А треба зауважити, що Хома
Маркіянович, ще до останньої ма-
настирської науки наглядів собі гар-
ну дівчину, дочку Ерехти Зарем-
би — Пастяну: — „Епистимія
Ареховна“ була йому миліш усього
попівен.

— „Ну, поїхали ми... Справді,
міркую собі, Водяники — он який
приход! От, як би можна було до
такого приходу та Епистимію Аре-
ховну, — се булоб до діла! Роз-
дивив ся я попівну — а вона кри-
вобок! А, бий тебе болото!... По-
їхали в друге село, — а там Клі-
шона! Будьтеж ви прокляті! Не
поїду я далі! Не хочу! Ото і вер-
нув ся я до дому. Дякую собі, й
байдує. З годом — з часом я вже
трохи розвив ся, склав якусь ко-
пійчину, — справив собі кожух, —
так кожух, що мало у кого й в
селі було. Пішов я раз в тому ко-
жусі на досвітки, а Зарембоні па-
рубки, — аж чотири, Епистиміні
брати, — догнали мене на улиці,
як я вертав ся до дому, та й здер-
ли з мене кожух. „Як не будеш,
кажуть, женити ся на нашій се-

благословенство, яке спало недавно на голови єї редакторів. В 170 ч. помістилася вона як вступна стаття допису із Чернівців якогось В. Кг., що обговорює висхід виборів із сільської курії. Побіда Вільнодумних і їх агітація „смутие мушон виволає редексєне“ нині „Народова“. Ох справді мусять тепер потапати у сумних рефлексиях „родаці“, що їх кандидати провалили ся всюди навіть і в Чернівцях. Се пояснює до певного степеня ті „Kraftausdrücke“, якими користується „Народова“, вільнодумних, а передовим Руснів.

Редакторів органу польських обшарників найбільше болить те, що побідниками вийшли при виборах Руснів і то не „konserwatywni“, як солодко зовуть польські часописи кацапів. Тож ціля „Народова“ а „віхжичелія“ і Николай Васильові, др. Смалъ-Стоцький і Пігуляк і нині, бо вони „залучили о себе мандати не в іменю ладу і погондку сполечного, лєч в іменю якіхсь вивроточих і снокойові публіцизму загражайончих гасець“. І що не встигло їм виписувати такі оклені фрази? Для „Народова“, яка стоїть на утриманні дідичів, що не так давно вийшли зовсім явно на верх, являють ся представителями ладу і порядку суснільного лиш ті, що живуть потом і кровню робучих людей, що допчуть на кождім кроці мужицке право, що гасять пайбаїдший промінь просвіти що їде від сільску стріху. Іде іграє „Народова“. І вони булиб зрозумілі, як всі вишні єї старечі теревені. Всеж таки повиннаби „Народова“ хочби з огляду на панске благословенство менше... минати ся з правдою. А то вона розповідає несотворені річи про агітацію „Вільнодумних“, а що найзамітніше, каже, що „Вільнодумні“ єють на всі боки незгоду і національну ворожечу. І се нині „Народова“ без сорому про тих самих „Вільнодумних“, що перші голосять на Буковині конфесійний і національний мир, оснований на загальнім рівноуправленню.

Лисьма з краю.

Отворене „Січи“ в Ошихайбах.

Січовий рух розніс ся широко по нашій Буковині. Здоровий і морально не дуже приуцаний народ буковинський пізнав дуже скоро вагу сільських організацій і горне ся до „Січи“ — не лише тому, щоби сполученими силами сповняти велику задачу людскости: ратувати ближнього в нещасті, але щоби зажити вільним товаришким життям, добрити себе на тілі і душі. В короткім часі заснувалось у нас на Буковині понад 20 „Січ“, а минулої неділі — значить 24. липня завязалось аж п'ять

„Січ“ на раз. — Але о диво! Між ними п'ятьма громадами бачимо і Ошихайби, та громада, до якої не мали доступу ані світло правди, ані наша національна ідея. Ошихайби, той „Порт-Артур“, який — здавало ся — годі нам здобути для себе і поставити его в один ряд із иншими свідомими громадами. Ошихайби, та громада, в якій вороги нашого народу, вороги нашої ідеї і свободи, не допускали до ніякого доброго діла, хоч вже й самі зневолені громадяни до тєго поривали ся. І ті вороги вживали різних средств, щоби лише удержувати нарід в темноті. Що невдавало ся дідичівському впливові і тероризмові, те довершував звисний „отєн“ у церкві. Оба єї покровителі Ошихайбської громади тероризували і вихисновували громаду морально і матеріально до послїдних хвиль, але вкінці правда побідила, отворила селянам очі, і вони сказали своє страшне мужицке слово: „Гов!“

І тим більша слава хай буде тим, що помімо того, що в тій громаді резидує кацапско-зрадницький генеральний штаб, помімо того, що тамешний дідич (звисний протектор кацапської кернї) давав своє „рітерєке“ слово, що не допустити в громаді до ніякої народної організації, прецінь таки довели до свого, і слава хай буде тим громадянам, що небоять ся думати над своєю долею, над тим, як стрясти з себе ярмо.

Але засноване „Січ“ в Ошихайбах дало ще й доказ, по чий сторонї правда, а по чий брехия. І коли вже наша інтелігенция не могла переконати тих народних зрадників, що їх робота підла, то най їх переконує простий нарід, най він сам плює їм в їх зрадницьке лице. Та най ніхто не думає, що Ошихайбську „Січ“ заведо ся лише так на папери — формально. О ні! Ошихайбська „Січ“ числить поверх 250 членів; свідчить, що нарід хоче гуртувати ся, має культурні стремління, але доси державо їм на привязи.

Конєць кінцем саме утворене „Січ“ виняло величаво, величаво в повнім значінню сего слова.

Вже з самого ранку стала сходити ся, селянство і інтелігенция з сусїдних сіл. Точно о 12 годїні прибув із Неполоківців посол Пігуляк, а поперед його 20 їздців. Нарід, що стовпив ся був коло шкільного будинку, де посол висїв, повитав его гримким „Слава“. Опісля відбув ся для інтелігенції в надучителя п. Тевтуза обід, при яким сиділо поверх 30 осіб, між ними посол п. Пігуляк і Левинський інспектор п. Стратичук із панєю, проф. Ісєненко, багато надучителів і учителів з панями, кілька учителюк, резєцїв і студентів.

вступив до батюшки в хату: „Просим батько, щоб ви повінчали брата!“ „А лисьмо-ж є?“ „А як же є!“ та й тиць йому в руку власноручний твір. О. Дмитрій покїнув листа на столі. Після вінця запросив він молодих до хати на чарку, а Василь увесь час очима слїдує, куди батюшка листа сховає... Ага, у шафку! Батюшка на хвилину десь вийшов, за горівкою, чи що, — а лист уже у Василя в кишені...

Як почув отець Маркіян про те, що о. Дмитрій звінчав сїна з „мужичкою“ — і — і, біда як сердив ся! Зараз до сусїда: „Яке ти мав право вінчати?“ — А ось тут лисьмо твоє є! Ось — отут... нема!!! От як мене старого обманили!“

О. Маркіян подав скаргу у консисторию на о. Дмитрія і той мусїв заплатити 25 карб. штрафу.

Після шлюбу Хома М-ч зайняв з своєю молодою жінкою, додержуючи свого особливого систєму: щоб неодмінно хоч раз у день, жінка знала страх Божий. І справді, не було того дня, щоб він її не бив. А вона, на лихо їй, любила до шиньку ходити; разів 3—4 в день

В 2 годїні удав ся посол Пігуляк з прочою інтелігенцією до місця, де мало відбутися утворення. Величезний здиґ народу повитав посла гримким „Слава“ а селянин Кириак Руснак вручив ему хайб сїль, і повитав посла щирим руским словом.

Надуч. п. Тевтуз втворює збори і пропонує за січового батька посла п. Пігуляка, що збори з одушевленем приймали, а посол п. Пігуляк просить, щоби збір вибрав маткою паню Стратичукову, а писарями уч. І. Карбулицкого і надуч. п. Лунула.

Позаяк в столоді, в якій мали відбутися збори, була страшенна духота, то попросив пос. Пігуляк, щоби збори троха перервати, і щоби всі удали ся до саду. І перед очима глядачів був чудесний образ: Навкруги стола на яким говорив пос. Пігуляк, обсяжуючи зборови значїве і шль „Січ“ стояла 4 до 5 тисячна публіка. На деревах угїзділась дїтворя. А на те все свїтило сонечко, мабуть само тішило ся, що наш нарід оживає, а вітрець злегонька порушував прапори вісїмох чужих „Січ“.

Ну, дальший хід нарад і ухвал збору, відбув ся як звичайно нашим читачам загально звісно. Варта би спїмнути лише, що посол. Пігуляк порушив в своїй бесїді в надто популярний і зрозумілий спосіб всі важні точки січової організації та про єї противників і зробив на „жаждущих“ теплого слова, ошихайбських слухачів надзвичайне вражїне.

Потім вибрано старшину, до якої увійшов кошмовим уч. Лунашко, осавулою: Никифор Котик, писарем Арсеній Ілюк, учителем Сїмїон Никифоров, скарбником Іван Стратичук, читарами Прокіп Друцук, Леон Войда, Дьордїй Лунула і Прокіп Бабюк, а ако хоружий Василь Горбонич.

По святотчїм переданню відзнак слїдували привіти: „Рускої Бесїди“, в Кїммані, „Січи“, в Чорторїї, Читальні і Каси в Драчинцях, „Січ“ в Шашинцях, Акад. тов. „Січ“ в Чернівцях, „Січ“ в Дубівцях, „Січ“ в Вергомеї, Читальні і Каси в Неполоківцях, „Січ“ в Гаврилівцях, „Січ“ в Кїммані, „Січ“ в Оршівцях і „Січ“ в Завалю.

Опісля слїдували деклямації січовички з Кїммані Лїсецької, січовина з Завалі, Коричука і маленької донечки інспектора Стратичука.

При кінці проговорив ще посол Левинський в честь панї і газдинї, а посол Пігуляк повідомив збори про щасливий вихід сєгорічних виборів до краевого сейму. Потім відігравали збори свого посла до шкільного будинку, де знов працювались щирими словами нарід із своїм послом, а посол із своїм народом.

Ось так закінчило ся се велике святот. В такий величний спосіб здобулисе послїдню фортецу, що здавало ся перше, ніхто в нїй не заведе чоґось лю-

забіжить, — і, мусить бути певна, що стілько разів буде бита. А як нема часом якої, серйозної причіпки до бійки, тоді вже прикладають ся гігієнічні вимоги: „треба укрїпити!“ І „укрїпив“ її аж до самої її смерти на 80-тїм році її життя (вона була на кілька років старша від него). Бувало приїде він до „отця-брата“, подивить ся на його жінку, що вона така слабенька та шула: „Ей, погано робить отець-брат: і сестра (він звав братову „сестрою“) такі слабенькі через те, що ти не укрїпляєш. От дивїсь на Епистимію: се я її так укрїпив!“

Не любила, видно, Епистимія сего „укрїплення“ — мало не-що дня покидала чоловіка. От тоді Хома М-ч сиділає коника (ніколи нікуди не любив ходити пішки!) бере доброго арапника і їде за жінкою; забирає її, але тут оборонцями ображеної сестри виступають чотири брати — Заремби з дрючками і атакують його, а він одбиваєть ся од їх усіх і арапником жене свою Епистимію до дому.

(Далї буде).

дишного. І в першій ліній належить ся подяка тим щирим людям, що інтересували ся і опікували ся тою справою, що держали зі своїм народом та що йшли ему в сїм великій ділі на руку. А є то іменно надуч. п. Шевтул, учитель п. Лунашко і п. Іва Стратичук і учителька панї Стефанія Петровєна. Честь і слава їм і всім свідомим ошихайбським громадянам.

І. К.

Росія й Японія.

Під Дашічао.

Вість, що Росіяни потерпіли під Дашічао велику поразку потверджує ся. Російська агенция телеґрафічна доносить, що в борбі артилерії під Дашічао брало з російської сторони участь 100 пушок і огонь їх наробив неприятели великої шкоди. Японці направили на центрм російської армії, але їх відієрто. Дня 25 с. м. (каже згадана агенция) війська наші одержали приказ ступати взад і обсадити горби положені на сїм верств на північ від Дашічао, що й зробили в найбільшій(?) порядку. Наші страти в борбі з дня 24 с. м. не переходять 50(?) людей. — Трудно повірити, щоби в битві, де грає 100 пушок, згинуло лиш п'ятьдесять людей і згадана агенция забула очевидно, що вже день перед тим доносила, що з Дашічао повезено до Мукдену 240 ранених. Вїтва фактично була велика і тягнула ся 14 годїні, а розпочала ся в неділю досвіта. Японці заатакували Росію від сходу. Були хвилі, в котрих здавало ся, що Росіяни, переходячи до атаки, розібють цілком японську ліній, але всі атаки відієрто. Около 3 год. по полудні появиля ся нараз і зовсім несподівано японська піхота на задї правого крила Росії і почала страшно стріляти. Росіяни висунули наперед всі резерви і держали ся ще дві годїні, але остаточно мусїли уступати. Дашічао єсть вже в японських руках.

Заняте Нючвану.

Японці вмащєрували вже до Нючвану. В місті було зовсім спокійно а на будинках, в котрих містили ся давніше російські уряди, повівали французькі хоругви.

Російська добровільна фльота.

Російська добровільна фльота, що управляє тепер безпардонне корсарство повстала в отсей спосіб: По російско-турецкій війні завязав ся в Москві під проводом Побєдоносєва комітет, котрий збирав складки на будову кораблів, які в часі мира мали служити до цілий торговельних, а в часі війни до воєнних. Складки плали обильно. В 1878. р. патронат комітету обняв наслідник російського престолу. В касї комітету було тоді 2 мільони рублів. З тих грошей закуплено від німецького товариства Америка-Гамбург за ціну 1,600,000 рублів три пароплави: „Гользація“, „Гаммонія“ і „Турнігія“, які перехрещено на „Москву“, „Петербург“ і „Росію“. Сю фльоту названо „добровольною фльотою“. Пізніше докуплено ще пароплав „Саксонія“ і названо его „Нижнім Новгородом“, а опісля ще кілька кораблів, з яких послїдній „Смоленск“ є найбільшим, має 12,000 тон поємности і може помістити 1,500 війська крім каютових подорожних. В 1885. році російське правительство віддало охотничу фльоту під дозір міністра маринарки, признало комітетови по 600,000 рублів річної заповіді через 6 лїт, жадаючи за те, аби ся фльота 7 разів річно відбывала подорожи на далекій Схід. По впливі 6-ох лїт правительство признало комітетови субвенцію на дальших 10 лїт, але під умовиною, що комітет докупить ще 4 поспішні пароплави і 2 перевозові кораблі. В 1902. році кінчила ся умова комітету з правительством. Тоді правительство користаючи з того, що комітет просив о дальшї заповіді, взяло заряд охотничої фльоти в свої руки. Нинішній стан сїї фльоти є дуже добрий. Фльота складає ся з 12 великих пароплавів і 12 помічних кружляків.

Ляоян і Мукден.

Як Ляоян так і „святє місто“ Мукден ухилили досі за центри воєнних сил Росії. Однак останніми часами повело ся Японцям розірвати оборонну лінію Куропаткіна і розділити її на кілька частин. Супроти сего можна кожної хвилини надіятися, що Японці ударять на Ляоянові мурі, де находила ся досі квартира Куропаткіна і Мукдену, резиденція адмірала Алексеева.

В Ляояні около 70.000 мешканців, переважно Хінців. Се місто має славу минулих часів. Колись було воєного еталоном полудневої Маньчжурії. Число мешканців Мукдену, що в воздушній лінії віддалений від Ляояну на 50 км. подано на 180 тисяч. Мукден є, як згадано „святим містом“ Хінців і як Японцям справді поведе ся его опанувати, то се буде важною подією для Хін, котрі болючо те відчувують, що Росіяни господарюють серед могил хінських цесарів. Ті могили-гробниці находять ся недалеко міста і криють в собі дочасні останки попередників теперішнього „сина небес“. Культ померлих, як відомо, процвітає в Хінах так само, як в Корей і Японії. Гробні предків се святість, а таблички із іменами небіжчиків і реєстром їх чеснот і заслуг — се найдорожчий скарб.

Згадані гробниці оточують місто із півночі та сходу. Між ними находять ся також гроби батька і діда першого хінського цесаря із династії Маньчжурії. Було се коло половини XVII ст., як маньчжурський князь Мукдену на чолі своїх військ вступив до північних Хін і побивши по кровавій боротьбі під Сгайван посліднього цесаря із династії Минь, засів на хінському престолі. Як довго панували цесарі із династії Минь був Мукден дів'ячим містечком, та під верхою володарів із династії Маньчжурії набрав значіння, а навіть одержав гідність столиці нового городу. Зрештєго не потерпів і через те, що князь Маньчжурії перенесли ся до Пекіну, щоб відти володіти великанським хінським цесарством. На спомин того, що як раз відси вивезла ся теперішня династія складають кожної днини в імені цесаря жертви в святині Землі і Неба. Місто оточують високі глиняні мурі, що мають 17 км. в обводі. У внутрі находить ся другий мур із цегли. Его загальна довгота вносить 4½ км. До того мурі влучено велику кількість башт і стрільничих веж. Вісім широких брам веде до середини міста; вони займають простір одного кілометра квадрат. Тут на полудні від старої палати находить ся адміністративна палата, де мешкає російський адміністратор. На північно-східній передмісті побудовано кілька російських церков, школу, поштово-телеграфічний уряд і головну квартиру військову. Мукден поруч російської має ще хінську залозу під командою татарського генерала. По вибуху війни пробували Росіяне намовити Хінців, щоб вони місто покинули, та татарський генерал супротивив ся сему, заявляючи, що ему поручено стеречи королівські гробниці.

НОВИНКИ.

Святку побіду при виборах відсвяткували черновецькі горожані величавим походом із смолоскипами і музикою, в яким взяло уділа кілька тисяч народу. Овації уладжено президентови краю, кн. Гогенцолерне, будучому маршалкові кр. Юрієви бар. Васильови, а відтак пос. Відманови і Штраухерою. І як раз під мешканем дра Штраухера, де зібралось ще кілька інших, вільнодумних поетів, дійшли овації до найбільшого розгару. — Окремо святкували свою побіду Русини в готелю Central, де зібрались всі рускі посли, наша міська і сільська інтелігенція й міщани. Рад промов розпочав надсв. Ясеницький відтак промавлан пос. Стоцький, уч. Влад, уч. Кошка, пр. Клим і пос. Калитовський. Як раз підчас послідньої промови прибули на комере вільнодумні посли водоскі із бар. Юр. Васильюм на чолі, міщани і др. Вено Штраухер із своїми друзями. Гостям, а передовсім бар. Васильюви зладжено незвичайно палку овацію, за що він у рускій промові сердечно подякував. І повсюд зробив ся комере святком братаня буковинських народів, яке зазначили у своїх промовах пос. Николай Василью, бар. Жорж Ва-

силью, який промовляв двічі, пос. Любу, пос. Пігуляк і пос. Калитовський. З готелю Central перейшли зібрані до кавярні габсбурської, де знов зладжено усім послам безперервний овації, які дійшли до того, що послів Н. Василью, Любу і Онуца відвезено домі, повід-пригавши коні.

Інсп. Попович виїжджає 1. серпня на одномісячну відпустку до Рівної коло Важиці.

Подяку учительству Ванківського повіту за гратуляцію з нагоди вибору до сейму прислала на руки інсп. Спинула посли барон Юрій Василью, проф. Пігуляк і господар Бубурдзан, що сам подає ся до відомости ви. учительства.

Віче і фестини в Снятині. Повітове Товариство „Наука“ в Снятині, скликає Народне повітове віче під голим небом. Віче відбуде ся в огороді снятинського бровара в неділю дня 31. липня 1904 о годині 1. пополудни. По вічу відбуде ся фестини в лузі села Микулівця коло Снятина. Вступ на фестини 5. кр. За комітет *Семен Зінкевич*.

Помічники і помічниці при школах народних, що служать понад три роки, котрі би втратили своє місце а хотіли би ставляти ся до іспиту кваліфікаційного, мусять старати ся у повітових рад шкільних о прилучення до безплатної практики на якийсь час (місяць, два) перед іспитом.

Жертва звани. Окружний лікар із Яричева під Львовом др. Тадей Будзівський упав жертвою свого звани. Поборюючи епідемію тифу, сам набрав ся тифу плямистого і з сеї причини помер. Рівночасно запедужав на ту важку недугу 6 літний синюк покійного. Померлий похован в жінку і четверо діточок без ніякого застотрення.

Епископ Штротсмаер приходить повиди до здоров'я. Се мабуть тому, що добре поінформований „Курер Варшавський“ а за ним і інші варшавські дзєвники Штротсмаера усмертили та печатають про него довжезні некролоґи. Як видно наша „... gemeine Lügen Zeitung“ мала би що до влучности інформацій колежанки із варшавських часописів.

Машина до літання. В Лондоні відбула ся перша публична проба звісної машини до літання, зладжена через Гірамом Максимом. Конструкция приладу остане, річ ясна, таємницею винахідника, але вже поверховне оглянене сеї машини може викликати подив. Машина до літання з виду похожа на рибу і може унести шість осіб. На пробі мала ся машина зніматися ся швидко над верхівля дерев і летіти із швидкістю 35—50 км. на годину. Цілий прилад зладжений із алюмінію, тому дуже легкий. Чи ся машина буде мати більше практичного приміненія, як дотеперішні невдалі проби — годі нині сказати.

Затирають сліди. В Білгороді розпочали руйнувати старий замок королівський „конак“, в якому замордовано короля Александра і королеву Драґи.

Пожар неполомницької пустині. Від тижня горять ліси на т. зв. неполомницькій пустині коло Кракова. Пожар обхопив торфовий простір на кілька квадратних кілометрів і перемінив ліси в одно велике море огню. Великі, старі дерева, перепалені в корінях, валять ся на землю, почім з кожного такого місця бухає справдішній вулкан іскор. Огонь новостав імовірно від киненої сірнички або папіроски, від чого займили ся трави. На ратунок спрєваджено військо. Около 600 воєнків з Кракова і 700 з Бялої працює около копача ровів, в чім помагає їм місцеве населення. Окрім копання ровів також засипують огонь землею. В суботу прибуло з Кракова на місце ще 10 компаній. Є надія, що в короткім часі удасть ся огонь вгасити.

Нова велика спілка (артіль). Звісний організатор артілів Микола Левитський, якого наша громада не раз мала честь бачити і вистати в Чернівцях, від'їхав — як пишуть „Одескія Новости“ — до Николаєва, щоб довести до кінця, величезну по кількості учасників, (500) організацію спілки робітників Николаївської пристани. Нова

кооперация буде називати ся „артільною біржею“ і буде поки що одинокою в Росії. Зачаток до того діла положено місяць тому назал, як підчас побуту М. Левитського у Николаєві, під его головством відбули ся збори робітників. Між останніми находив ся ширій наслідувач Левитського К. Половїнін, що цілою душею віддав ся ділу приєднуваня артілістиків і то, як бачимо, з великим успіхом. Д. Левитський привіз із собою вироблений спеціально для сих робітників устав „артільної біржі“, який подаєть ся до затвердження николаївському „градоначальникові“. Устав уложений відповідно до умов пристанного життя, причім задля ухилени всяких непорозумінь між артілістиками, — сих останніх поділять на 5 груп, по 100 люда в кожній, які по черзі будуть робити взяті на себе роботу.

Рух емігрантів до Америки. Генеральний комісар еміграційний у Вашингтоні Сарґент видав звіт із еміграційного руху до Америки до кінця червня 1903 р. Із сего звіту довідуюмо ся, що в ріжних портах Сполучених Держав Канади, Ванкувер і Вікторіи висіло на сушу разом 648.742 осіб в р. 1902 (мужчин 466.369, жінок 182.373), а в р. 1903 разом 857.046 (613.146 мужчин, 243.900 жінок) — Із Австро-Угорщини прибуло в 1902 р. 171.988, в р. 1903 206.011 осіб, себто більше о 34.022. Із трьох держав Європи (Австро-Угорщини Росії і Італії) прибуло в 1903 р. 362.726, себто дві третини загально-го числа емігрантів. Видно у тих державах панують найгірші обставини із цілої Європи. П. Сарґент заостотрив свою працю у численні статистичні таблички, що дають між иншим і національний поділ емігрантів. Русинів прибуло в р. 1903, загалом 9.843, з того 7.695 мужеского, а 2.148 жіночого пола. Понимше 14 літ було 407 осіб, у віці між 14 а 45 рокам було 9.084, вище 45 літ 292. На 9.843 Русинів уміло 39 лише читати по анґлійськи; ані читати ані писати не вміло 5.595. Більше чим 30 долларів мало 254 осіб; менше чим 30 долларів 8.247 осіб. Загальна сума грошей, яку мали всі емігранти, вносила 92.452 долларів. Між рускими емігрантами було 793-ох таних, що вже раз перед тим відбували подорож до Америки, 79-ох було убогих, або таких, що стануть тигарем державного скарбу а 9-ох було навічених заразливими недугами.

Смерть із переляку. У одного бердівського лікаря помер 31 літний кулець Б., що приїхав до Бердича, аби піддати ся оглядинам. Як лікар назвав ему рід его недуги, тоді хорий зімлів, а приведений до притомности зімлів ще раз і вже більше не прочунав.

Страшне убийство. Невисліджені досі злочинці убили в страшний спосіб Філіпа Лозу в Маґєрові. Вночі на 16 с. м. якийсь незнакомий чоловік збудив Лозу і оба пішли в сторону як село Кунина. Від тої пори Лоза щез. Жінка, свояки і жандармерія надармо пошукували за ним, аж наконєць якийсь господар з Кунина, що працював в полі, побачив, що кілька осіб пореє ся коло чогось в збіжжю. Він пішов туди і знайшов там відрубану людську голову, зовсім вже обгризену псами. На его крик збігли ся люди і стали шукати за толу-вцем, котре й знайшли на 100 метрів далше, також погрижене вже псами. Показало ся, що то був трун Лози. Злочинці відрубали ему голову і підкинули її в инший місци. Хто допустив ся то-го страшного убийства, і що було его причиною, годі знати. Лоза був налаго-вим злодієм і авантюристом, котрого всі бояли ся. Судова комісія з Немирова веде слідство на місци.

Тестамент Стенлі. В Лондоні отворено тестамент Генрика Стенлі. Спадщина по нім вносить понад 150 тисяч фунтів штерлінґів. Головною спадкоємницею установив покійний подорож-ник свою жінку; прибраний син буде получати скромну ренту в сумі 150 ф. шт., але по смерті пані Стенлі принаде-му частина нерухомостей. Єдиному до-сі живучому учасникови всіх походів африканських Артурови Мунтєні-Джефсон, який мешкає в Бруксєлі, записав Стенлі-дегет в квоті 550 ф. шт. Що до цінних зборів і величавої бібліотеки нема в тестаменті ніякої згадки, тож остануть они власністю вдовиці.

Іспит руских діттих в Пітебурзі, Па. описує очевидець отсими словами: Діти читали з своїх книжок, писали диктоване на таблиці, але так певно себе, якби школярі, що ходять до них висших шкіл і вже довгі, довгі роки учать ся. Найліпше сподобало ся мені, як почали діти декламувати. Видно, що їх учитель (дякоучитель Ізидор Костюк) завад собі багато труда, бо діти декламували голосно, дуже виразно і так розумно, що всі присутні на сали розу-міли до одного слова, що діти говорять. А то з того можу вносити, що по кож-дій декламації спинались онісєки в наго-роду дітям за їх труд. Питання з реалітї завадава о. Кульничкий з Мекіспорту. Діти відповідали уміло і певно, а полежа всі діти крім кількох дівчат суть в віці від 5—10 літ, сама дрібнота, тож мило було кождому послухати, як молоденки устачка научились хвалити Бога. Межи питаєм, писанєм і катехизацією спі-вали діти ріжні пісні. А як заспівали песом „Господи, хто буде жити у Тво-єму домі“, то подумав я собі: „коли на нашім плєйзі нема церкви рускої, хотий Русини суть, то мусимо старати ся, щоби бодай була руска школа. Як діти научать ся співати рускі пісні і всілякі побожні, а в неділю заспівач-ють, то неодному відоче ся так знева-жати святити день, як то нераз наші люди по плєйзах роблять. Галя була красно прибрана фанамі, а крім родичів було багато гостей, що прислухували ся тому, як то рускі діти на чужій землі плекають руску мову. Я замітив, що всі гості були дуже вдодовені з того іспиту, а то можна було пізнати з того, що коли о. Стефанович, місцевий св'ященник, подякував родичам, що радо посилали діти до школи, а гостям, що так числен-но явили ся на іспит, тай запитав, чи би гості не були ласкаві зложити який малий доток на подарунки для діттих, то дві маленькі дівчинки, що обійшли всі гості з тарельчиками, назирали красну суму грошей. Описла пороздавано дітям нагороди, почім діти засіли до стола, щоб охолодити ся айскримом (мороженєм). *Ам. Свобода.*

Крадіж теці. В місцевости Се-кешегєрєвєз на Угорщині сповнено кра-діж, одиноку може досі в кримінальній історії. Мешканець сеї місцевости Іван Ленчєш украв свою 78-літню тецу. Ста-ло ся се ось як: В тамошнім поліційнім уряді зголосила ся жєнщина, якась І. Сабо, і донєсла з плачем, що підчас її неприсутности дома хтось викрав єї старєнку матір і то разом з ліжком та постєлією, на котрій она лежала недужа. Поліція розіслала своїх агєнтів на глєдани, котрі скоро їм і повели ся. По-казало ся, що крадежи допустив ся зять украденої старушки, І. Ленчєш. Приве-дений до поліційного уряду, „злочинець“ признав ся до крадежи, а допустив ся єї з туги за тецюю, не могучи довше терпіти, що она мешкала деінде. Полі-ційний урядник і протоколянт, почувши таку заяву, думали, що мають до діла з божєвіллям і хотіли вже кликати о поміч. Однак присутна при переслуханю донька украденої, пані Сабо пояснила, що Ленчєш зовсім здоров на умі а тецу украв тому, що в єї сіннику, котрого ніколи не покидала, було зашитих 160 корон, які она собі заощадила. І отєс було розвязною загадки, такої з початку незрозумілої, бо прямо супєрєчної з люд-ською вдачею. Надармо Ленчєш присягав ся, що не мав поняти про якісь 160 К, однак факт украденя власної теці про-мовляв дуже сильно против него.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Січові переписні листки. Ар-тист.-фотоґр. заведење „Марилі“ в Ко-ломиї видало кілька переписних листів, що представляють січовиків із галицького містечка Печєніжчина при січових вира-вах. Найкрасше виглядають піраміди, які у наших січовиків зовуть ся „дзвіни-цями“. Серія сих карток враз пересил-кою коштує 66 сот. (найліпше вислати їх в маргах).

Сімон Болівар. Для руских селян оновів Іван Франко Львів накла-ком „Нового Громадєского Голосу“. З дру-карні Народової (Манаєвх). 1904. Ст. 20, 8-ми. Ціна 13 сот. в перєс. поштовою. 5 примірників сеї дуже пригожої для селян книжочки коштує 60 сот. із пере-силкою. Можна набути в ред. „Нов. Гром. Гол.“ Львів, Чарнецького 26.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламці неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковина“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Плеве вбитий!

Поза муром салдатеких штиків і „поліцайської усійноної охрани“, яку сам удосконалив до послідних меж можливости, поза сталевими стінами карити досягла его рука історичної Немезіс. Досягла его остаточно караюча рука російської суспільности, над якою звучав ся довгих два роки. То не погіб звичайний „чиновник“ диспотичний, ні сліпе оружие абсолютизму. Ні, се погіб кровожадний демон насилья, що по вбитю мін. внутр. справ Сі-п'ятіна в 1902 р. обняв керму російського абсолютизму, щоб звести рішучий бій із „смутою і крамолою“ і заразом із всею свободолюбною думкою, які надіав ся побідити в однім році.

Так надіяла ся жандармско-прокураторська душа, що тричі міняла свою віру, що змінила свою національність, (!) він же за молоду був Поляком, та завела ся. Плеве знав революцію у перших її починах, із процесів „Народної Волі“, завдяки яким він вибив ся так високо на бюрократичній драбині. Та тепер настали в Росії часи інші, чим в 80 рр. Тоді були революційні терористи — одиницями, з якими суспільність не мала зв'язи, а нині зреволюціонізована інтелігенція, студентство, робітники а в часті і селянство.

Плеве своїми поступками опозицію лиш відсував у що-раз більшу скрайність, лиш розятрував іскру народного обурення. Два літа урядована Плевого се чиста мартірологія Росіян, не кажучи вже про інші народи. Висаджене із визнач-

них становищ ліберальніших людей, розбите земств, обупутане Росій безпереривною сіткою поліції, згноблене права слова і печати, безпощадне давлене Фінляндців, Українців і Вірмен, Кишинівська різня, Полтавські сікуції мужиків, кроваві здавлювання страйків, жорстоке давлене студентів, крайнє переслідуване всякої хочби найвизначнішої в царстві духа одиниці, наколиби вона обьявила слово протесту, а вкінці втручене Росії в пропасть війни з Японією, ось гріхи Плевого. За его епохи всякі чисто фахові збори змінюють ся в протидержавні демонстрації, рос. і сибірські тюрми наповнюють ся як ніколи, жандармська самовали гирцкое до ехочу але зростає і крамола. І йдуть зорганізовані атентати на орудия: Плевого на Оболенского, на Валя, на Богдановича, на Бобрікова, на Андреева, а за ними погіб і сам Плеве і то в часі важкої війни із Японією.

Обороні й пропагатори кровожадного абсолютизму — стають лиш смертними марами, а незабаром мабуть стане позагробовою марою й сам російський абсолютизм, що остає постидним анахроністичним клеймом цивілізації XX. століття.

* * *

Про убитє Плевого доносить російська агенція телеграфічна: Замах на міністра справ внутрішніх Плевє виконано в хвили, коли він доїжджав до моста перед двірцем варшавської залізничі. В реставрації, що знаходиться там на право, сидів якийсь молодий чоловік і заедно глядів на улицу. Коли в повозі над'їхав міністер, їдучи до Красного села, щоби там зложити вел.

ки. Володимирови гратуляцію з нагоди іменин, той молодий чоловік кинув бомбу через вікно. Двоєко говорять про сам вибух бомби; одні кажуть, що она вибухла під повозом, другі знов говорять, що она впала до повоза. Досить, що бомба розірвала повіз на дрібні кусні, так що з него остає ся лиш задні колеса а міністри вїд-дорвало голову. Гук був дуже сильний. В будинку двірця залізничі на фронті від сторони мосту вилетіли всі шибі. Тіло міністра без голови поліція усеунула на бік і навила якимсь рядом. Чоловік, що допустив ся замаху, хотів втікати, але его придержали в дверех реставрації. Товпа людей, що его була окружила, розбігла ся, коли побачила у него другу бомбу, котру ему зараз відобрано. Дальше доносить рос. аг. тель., що бомба, яку кинув до повозу, була подовгастою бляшаною коробкою наповненою вибуховим творивом і кусниками металю. Убийник, як здогадують ся, мешкав від кількох днів в тій стороні, де допустив ся замаху. Число ранених осіб єсть 18; між раненими єсть двоє офіцерів, одна жінчина і одна дитина. Вибух був так сильний, що кусні розірваного повоза вбили ся в тіло Плевого. Голова его єсть зовсім розірвана. Каплицю, що знаходиться близько двірця, вибух зовсім знищив. Після вістий, які насліді до Берліна, замах на Плевого виконано о 10-й годині 10 минут перед полуднем в хвили, коли міністер їхав каряткою зробленою із сталевих плит і дротів на балтицький дворець, щоби поїхати до царя до Петергофу. В тій хвили вибіг з реставрації, що зве ся „Варшавская гостиница“ і знаходиться на розі „Ізмаїловского Проспекту“ і коло варшавського двірця, якийсь молодий чоловік і кинув бомбу. Де впала бомба, того не знати. Міністер згинув на місці; ему урвало ліву руку і обі ноги. Спокошені гуком коні впали на тіло міністра. Кільканадцять осіб, що були случайно близько того місця, сильно покалічили. Поліціянт, що стояв недалеко, згинув на місці. Серед публіки настав страшенний переполох. Зараз сконсигновано в значнім числі по-

ліцію, а козаки обступили місце кровавого замаху.

Вбийник Плевого, як доносять телеграми є 26 літний білявий молодець. Виглядає на студента. Свого імені ніяк зрадити не хоче. Як его увязнено кричав голосно: „Най жие соціальна республіка“. Его інтерновано в Александрівськім шпиталі, бо при атентаті сам потерпів важкі рани, в наслідок яких оказала ся konieczною операція.

Вбитє Плевого зробило величезне вражєнє в цілїм світі, а передовсім в Росії. В Петербурзі ціла залага сконсигнована. Улиці обставлені війском. Оголошено стан облоги. Увязнено сотки осіб, бо поліція переконана що атентат був ділом цілої організації. Загалом лаяють ся нових атентатів, про що свідчить і те що в вагоні, котрим їхав передвчєра мін. справ. Муравев до царя, розбито каменем вікно.

Цар євї доніс про вбитє Плевого мін. справ загр. гр. Лямедорф. Розпочавши банальну розмову нараз втратив панованє над собою. Затревожений цар, пречуваючи лихо, вхопив співбесідника за обі руки, питаючи: „Говоріть, що стало ся? Порт Артура здобули?“. „Доперва по хвили оповів Лямедорф про скін Плевого. Цар зблід і через довгий час не міг промовити й слова. Цілий дрожав, аж відтак зарядив, щоб тіло Плевого забрано з улиці і похоронено на кошт держави.“

Голоси праси про вислід виборів.

Національно-політичне значєнє буковинських виборів соймових оцінює „Руслава“ (ч. 158) ось так: З усіх областей України-Руси (окрім угорської Русі) найпізнійше пробудила ся з тяжкого просяня буковинська Русь і дійшла з початком 60-их років минулого століття до національної свідомости, до того погляду, що лише на цїй рон-ародї х о с н о в а х можуть буковинські Русини двигати ся і розвивати культурно. В тім змаганю до національного освідомленя

Із чужого поля.

Никола Асєнов.

Очеретні думи.

Переклала К. М.

1.

Вже померкли сонця лучі
І втомлений день здрімав,
Позвисали верби з кручі
У глубокий тихий став.

Найдороще кидать мушу,
Слезі вїї сполочить!
Сумно верби шепчуть в глушу
І на вітрі трость дрожить.

У мій тихий білз глубокий
С'яєш, мила, аєна все,
Як крізь верби і осоки
Зоря луч свій сьвітлий шле.

2.

Мрачно! небом хмари ходять,
Дробен дощик в низ сплутивсь,
Скаргою вітри заводять:
„Ставе, — де твій блєск подївсь?“

І шукають згаслу зорю
В вод розритій глубині,
Не всміхне ся в моїм горю
Ах! твоя любов мені...

3.

По самотній по стежині
В очеретів гущу їду,
У вечірній у годяві
Я твій образ, мила, зву.

Як ніч влине, трость колїше
Таємничо стать свою,
Щось в нїї плаче, жалко дїше,
І я слези, слези лїю.

В вітру шумі звуки милі
Наче чую я твої,
Сьпів солодкий водні фїлі
Котять плєсом по ставі.

4.

Сонця луч загас,
Чорні хмари мчать,
Тужно важко враз
В даль вітри шумлять.

Диво небом рвуть
Лїскави бїдї,
Їх тремтяча путь
Видна у ставі.

На жаристім тлі
Вачу я тебе,
Ї довгі коси дві,
Що їх буря дре.

5.

По ставі по неподвижнім
Місяць блєски розповив,

Сьвітла свого рожі пишні
В очеретну зеленє вилїв.

На горбку серни там очі
Спозирають в ніч глуху,
Сонна птїчка залопоче
Зрідка поміж трость гнучку.

Слезні вїї в низ спадають,
Десь із серця глубини
Сотні мрій про тебе грають
Наче тихі молитви.

Александр С. Пушкин.

Чорний шаль.

Переклав Ярослав Весоловський.

Гляджу мов шалений на чорний шаль,
А душу холодну шматє печаль.
Тоді молодий і легковірний я був,
Як в щирій любові д' Грєчинї втонув.
Спершу годубила дївчина мене;
Та швидко скоїлось нещастє страшнє...
У мене гуляли раз гості — до сліз.
Тут жид препоганий до мене приїз:
„Весело“ — він шєннув — їде вам
[гульня,
Тобїж ломить віру Грєчинка твоя.
Я дав йому плату, проклявши його
І вірного чуру закликав мого.
Ми вийшли: на бистрім коні я лєтїв,
А голос жалю у мінї занїмів.

Як я лиш доглянув Грєчинки порїг
В очах померкло, я весь занемїг...
В сьвітлицю віддалєну входжу оди...
Там дїюку зрадливу тулив Вірменї.
Стемнів менї сьвіт: булат загремїв...
Урвать поїїлуя вже злодій не вспїв.
Безголове тіло я довго давив,
І очі в нещасну любовь вплив.
Я тямлю мольби єї, тямлю і кров...
Погїбла Грєчинка, погїбла любовь.
Я зняв з голови єї чорний сєй шаль
І мовчки отер ним скєрєвавлєну сталь.
Мій раб, як настала вечїрня їмла
Шпурнув в Дунай фїлї їхні тіла.
Із тої пори я не знаю нічїх
Розрад і очєнат не цїлую знадїх.
Гляджу мов шалений на чорний шаль,
А душу холодну шматє печаль.

* * *

Минї тебе не жалє моя весно,
Що ти з любовью попила марною,
І тебе не жалє таємности нічна,
Осьпївана соїлкою тужною;
Минї вас не жалє невірні други,
Вїнки пїрїв, нї чаші рукоїв,
Нї вас не жалє звїдниць молодї, —
Тєпер минї чужї усї їгри.
Та дєж то ви пропади хвилї тїги
І ти надїє й серця тишино?
Дєж прєжній чар і нестоїчі натхнїня?
Верниж ся знов, на хвилєку хоч — весно!

Переклав Ярослав Весоловський.

і культурного поступу переходила буковинська Русь подібні дороги, як і Галичина, і там проявлялися такі самі народні недуги і пошести як в Галичині. Але хоч Буковина значно пізніше взяла ся до сеї роботи, зуміла тамешні трудівники на народній ниві, хоч як нечисленні, витворити серед буковинсько-руської суспільності виразу і ясну свідомість національну. Московська пропаганда кинула ся і на буковинській народній ниві шкідливим буряном і там лийсь час запоморочувала уми рускої суспільності.

Однак передові, хоч як нечисленні Русини-народовці відразу зрозуміли грозу сего шкідливого буряну і уміли відрізнити і відділити кукіль від здорової пшениці. Буковинські Русини-народовці станули відразу на рішучий і ясний становище, що хто не є і не признає себе Русиним, не може творити ніякої рускої партії і тим раз на все віділили і вирішили споміж рускої суспільності народних відступників, з якого б они не були табору. Довго ще доводило ся буковинським Русинам-народовцям поборювати народних відступників, що скривали ся під покривом старо-руської партії, а на жаль дізнавали навіть пособлювання з боку петямушого краєвого правительства (як свого часу посол др. Волян, описав др. Гакман), однак рішучо і свідомо ведена боротьба довела на останку до світлої перемоги, до викорінення сего поганого буряну, до усунення сеї крини, що ставала перешкодою всякій реальній народній роботі. Останні соймові вибори вели там Русини-народовці з свідомою ціллю рішучості, з ясною програмою поборювання всякої масти народних відступників, не вдавали ся в ніякі консолідації і зуміли переконати краєве, як і центральне правительство, що лише на народних основах операція руска політика зможе принести хосен і рускому народові і краєві та державі. (Правительство при виборах не брало ніякого udziałу. *Ред. Бук.*) Вислід був світлий, московського буряну не стало, его виголосили з накорінком.

В тім іменно лежить ціла вага і не звичайна національно-політична досягність буковинських соймових виборів. Буковинська Русь станула тепер на чистих народних основах і єї культурний розвиток піде тепер широким шляхом, без перепон, які все кладено з московського боку — не буде вже сеї крини, яку в кождім народнім почині розводили московці, шукаючи собі союзників в сусідніх політичних таборах, а навіть підбиваючи ся під крила правительств, котрі не все зуміло полати ся на їх проворности і хитроцях.

Політичний перегляд.

Похорон Крігера.

До Гаги прибули в четвер із Кларенс тліні останки Крігера. Зложено їх на площі біля двірця, де зібрали ся тисячі публіки із Гаги із окрешних міст та сіл. Цвіті й вінки заповнили цілу сажу. Між ними були вінки від королівської родини, від полудневого африканського товариства і его фізій, від міста Антверп, від артистів, від давних урядників бурської республіки і т. д. Жалібний похід пішов із двірця в Гагі о 3 год. попол. на кладовище, де тимчасово зложено домовину в цвинтарній каплиці. Між присутніми був також і президент Штайн, що зложив прегарний вінець на могилі свого незабутнього друга недові.

Герерско-німецька війна.

В Німеччині паує велике невдоволення із перебігу воєнних операцій. Ген. Тротт закидають, що він через злишню обережність дозволив утечи Герерам із окрешня. Крім сего доносять, що в німецькій військовій науцї недуги, а передовсім тиф.

Бориславський страйк.

Страйк нафтових робітників триває супроти неуступчивости капіталістів далі. Як звісно перших провідників страйку відкликано з Борислава через вівзане їх до відсиджування судових кар. На місці страйку пробував делегат австрійської Унії гірничої Цінбр. Ситуація заострює ся. Лучають ся вже побиті штрайколомів і підняли шибів. Ради громадські Борислава, Волянська і Тустановець будуть розв'язані. Лад заведе правит. комісар.

Процес о шпіонажу.

Віденський процес о шпіонажу покінчив ся засудженням Дирча за намагання шпіонство і обманство на 18 м. в'язниці, а Сим. Лаврова на рік тяжкої в'язниці за шпіонство.

Росія і Німеччина.

Трактат торговельний між Росією а Німеччиною вже заключено. Підписали его мін. Бізлов і Вітте.

Вибори між „добре уродженими“.

Вибори до краєвого сойму покінчили ся у вівторок вибори послів із П. і І. курії. Коли досї вибори між боярами й дідичами переходили гладко, то сим разом виявила ся й серед дідичів значна опозиція проти дотеперішньої боярщини. Маємо тут іменно на думці т. зв. „шар-

тию посередню“, з'організовану аж в останніх тижнях, яка виважді не встигла переперти своїх кандидатів у великій посілості, де проти неї виступали скартельовані дідичі польські і волоські, але за те здобула на своїх кандидатах справді значне число голосів. Из П. курії вибрано із поміж Волохів дра. Александра бар. Громузакого (143 гол.) Тодора Фльондора (88 гол.) Николая бар. Мустану (87 гол.) др. Івана Волчинського (87 гол.); із поміж Польків: Христофа Абрагамовича, Казімира Богдановича, Захарія Богосевича і проф. дра. Альфреда Гальбона (всіх 87 гол.). Кандидати партії посередньої: Мих. Прункул із (62 гол.) др. Йос. Богосевича, др. Ник. Поповича, Адольфа Весоловського, др. Салло Вайсбергер (із 59 гол.), др. Еман. Фльондор і Марку Фішер (із 58 гол.) перепали. Бар. Громузак був єдиним кандидатом.

Из І. курії себто послами духовної вел. посілості вибрано 8 гол. на 9 (!) голосящих на ново архим. Мир. Каліневу кох. сов. Діонізія Бежана; 2 голоси впади на сов. проф. дра. Евзеб. Поповича. Сим вибором митрополіт знов задокументував, що похвалює всі подвиги Бежана обчислені на шкоду руского народу, а заразом поновив стару кривду Русинів, вибираючи духовними послами обох Валохів, хоч половина вірних черн. консисторій се Русини. Але всему мусить бути кінець і тій кривді і безосновним привілеєм!

Росія й Японія.

Атак на Порт Артура.

„Daily Mail“ із Йокотами, а „Times“ із Шангаю доносять під вчорашньою датою, що Японці розпочали вже загальний атак на Порт Артура.

Заняте Нючвану.

Про заняте Нючвану доносять до Мьондону із Тьенпану таке. Вночі з іздій на понеділок вишло з Нючвану (Лікав) все цивільне населення російське, від'їжджало дорогою на північ. Рівночасно ввійшли також і всі урядники російські. На другий день рано вийшла з міста залоза російська, спаливши насамперед в очах хінської товни російську оселю з війською адміністраційного будинку. В будинку тім осяв ся лиш управитель Гроссе, котрий з ключами дождав Японців. Передна сторожа японська увійшла до міста в понеділок, а ві втрок заняли сильніші відділи японські. Зміна тогта відбула ся дружливо супротив Японців. По вимаршу Росіяни вивішено на всіх будинках французькі хоругви, з війською будинку митового, на

котрім повізала хінська хоругва; єї заступлено японською. Японці задумують вчинити Нючван основою своїх операцій. Хінцям віддадуть его аж після війни.

Рапорти російські і японські про боротьбу під Дамічао.

Куропаткін прислав цареві дня 25 с. м. рапорт ген. Зарубаєва о битві під Дамічао з дня 25 с. м. Була то після сего рапорту головна борба артилерії, котра над вечером осягнула кульмінаційну точку. При лучах заходячого сонди рушив неприятель до атак на полк барнаульський. Командант тогу полку відпер атак, виславши свої батальйони чотири рази до атак на багнеті. Артилерія о 9 годині перестала стріляти, але огонь карабіновий тривав до пізньої ночі. Росіяни удержала ся на всіх своїх становищах. По битві показало ся, що на против 18 російських батальйонів стояли що найменше дві дивізії японської і переважуючі сили артилерії. Зарубаєв не уважав за відповідне вести даліше борбу слідуячого дня серед таких обставин і постановив розпочати відворот на північ, котрий відбув ся в повнім порядку. Страти не знані ще докладно; оцінюють їх на 20 офіцарів і 600 воаків. Страти Японців єуть більші як Росіяни.

Знова із Токіо доносить Бюро Райтера про ту битву такі подробиці: Ген. Оку предложив, щоби Японці розпочали в неділю похід на Дамічао. Росіяни займали укріплені позиції на полудни від Дамічао і укріпили ся були сильно від входу і заходу. В неділю рано Росіяни розвинули поволі цілу свою силу до бою, котру Оку оцінив на 5 дивізій і 100 пушок. Огонь російської артилерії спинив Японців в їх поході. Ген. Оку постановив підждати, аж ніч западе. О 10 тій годині вечером пустило ся нараз ціле праве крило Японців на Росіяни, а о півночі Японці здобули становища Росіяни на захід і на захід від Кайші, Остаточно заняли Японці всі позиції на захід від Шеншін-штун і гнали ся за Росіянами аж до Дамічао.

Письма з краю.

Отворене „Січ“ в Іспасі.

В неділю дня 24. липня отворено урочисто новий кіш Січовий в Іспасі. На се свято прибуло багато гостей з околиці, прибула також з прапорами „Січ“ із Бергомету н. Ч. і із Башківців. Збори відкрив в год. 3. по полудни господар Шпінто, описав вибрано батьком січовим дра. Трильовського, заступником осавуду васьківського коша Лісана, мат-

В. Доманицький.

2)

СТАРИЙ ДЯК.

(Задки з недавнього минулого).

(Далі.)

Була у них і дитина, природа її неначе на поталу їм дала! — таке миршаве, хиряве, ледве дух у ній держить ся. Усі баби — такі що „знають“! — признали, що дитина хора на сухоти; а єдиний лік од сеї хвори — покласти дитину на лопату і всадити в піч аж за жар, — піддержати трохи надчирію, — і тоді сухоти як рукою зніме. Покликали бабку; покляла вона дитину, як слід, на лопату, і, зовсім так як треба, всадила з нею аж за жар, — та на лихо дитина скотила ся з лопати на напалену піч — і відти вже вигорпули лише шмат печеного мяса.

Після сеї пригоди Хома М-ч так сугубо „укріпив“ був Єпистимію, що вона аж заведужала на якийсь час.

Який власне з Хоми М-ча був дяк, не трудно усякому догадатись.

Бувало як тільки на дворі почнеть ся весна, — поїхав вже дяк з села, тільки й видно, — чи на Дін, чи у Крим — з чумачкою. Любив страшенно чумакувати! Отоді, як нема його в селі, — чиста благодать і прихожанам, і священникам. Бо звичайно, як тільки прийде свято — не буде в церкві одправи! неперемінно Хома М-ч заведе з батюшкою сварку, счинить бучу, батюшка роздягнеть ся — і нема відправи!

Була ще і друга пригада, що притягала до себе Хому М-ча не менш від чумачки — се — дешева горівка. Річ у тім, що в К-му, як і в інших селах Староства була запроваджена в ті часи так звана „одкупна система“, себ-то: яка-небудь приватна особа брада на одкуп горальні і пияки, вносила дідичеві чи урядові відому квоту, і тоді вже прикладала рук, щоб не тільки повернути затратені гроші, але ще й якийсь зиск (звичайно, дуже значний) одержати. Між тим, за кілька верств, в Уманьщині, де було панське право, одкупної системи не було, і горівка там продавала ся по тій ціні, що і скрізь, дуже дешево — по че-

твертакові за відро, тоді як по сей бік, в старостві, за відро треба було покласти цілого карбованця.

Сї одкупи — були надзвичайно неприємні і шкідливі для селян не тим, що горілка стала дорожша, а тим, що одкупщики, баючи наприклад, що горілка не розпродується, що лишаєт ся її дуже багато, — насильцем, було, накидають перед великими празниками — Різдом, Великоднем, Зеленими Святими, Храмом — кожному кращо-му хазяїнові по бочці. Мусиш її або випити або розпродати другим. Не збув і не заплатив — зараз одкупщик до економа; економ дає козаків з двору — і ті вже поможуть повернути довг: пійдуть з двору і волі, і корови, і коні, і хатне добро...

Отже Хома М-ч страшенно ненавидів дорогу горілку і звичайно підіймав похід за дешевою. Звичайно бувало так. Запряже Хома Маркіянович у віз коні, покладе туди бочонок, відер на 10—15, посадить з собою, з заду, Грицька Матюху — се був Голіят — з ціпом, а сам зпереду теж з ціпом і з косою — і їдуть у Майданецьке в горальню на горілку. Набе-

руть і сьміливо вертають ся, а за ними слідком обіжчики верхи жепнуть ся до самого села — і не посьміють зачепити, бо мабуть вже колись кошували лицарської зброї... І ото вже колись тільки до батюшкиного двора: батюшкин дим нетикальний: сюди вже ніхто не мав права увійти та робити ревізію.

А то знов пригадало ся оповідане самого Хоми М-ча про те, як він з о. Маркіяном провчили свого парафіянина за невірчливість...

— „Задумав К-ський дукар Поліщук оддати свою дочку, та не за кого-небудь, а за Вербівського дяка. Ну, певно, весіле треба було зробити гучно-бучно, щоб на всю округу греміло. Поїхав старий аж у Звенигородку, до о. протоєрея, просити звінчати в К-му його дочку з Вербівським дячком. Що вже він там йому дав — чи 50, чи 100 — Бог його святий знає! Протоєрей сказав: „приїду!“ А нам, ні о. Маркіянові, ні мені, хоч би тобі словечко, хоч би натякнув. Ну, заждиж...

Прийшов той день, коли повинно бути вінчане; одправа вже одій-

НОВИНКИ.

Вінчане п. Антона Маркевича п. в. судового асистента із п. Аяною Жулинською відбуде ся дні 2 го серпня о 6. год вечером в гр. прав. катедральній церкві в Чернівцях.

Сеї неділі відбуде ся в Квипитній пов. Вишніца основане „Січ“ в домі Івана Дутчака о год. 4. попол.

Із тов. акад. „Союз“. Рішенням виділового засідання з дня 13/7 1904 перебрав заряд академічного товариства „Союз“ студ. прав. Володимир Ганкевич. Прошу звертати ся в справах сего товариства до него. Помешкане: ул. Ветеранів ч. 4. Заразом дякує тов. „Союз“ панам: Др. Кост. Климови, Др. Володимирови Кобилівському й проф. Шойна-ровському, котрі причинили ся до побільшення бібліотеки. *Володимир Ганкевич адміністратор.*

Міліонкові етемплі. Скарбові власти французкі зажадали від нового товариства панамського, що набуло своєї права за міл. франків силати в сумі 14 міл. франків яко переносну належить етемплеву.

Експілозія. В металургічній фабриці у Вентаніє, що обнімає більше чим 400 м. простору лучила ся експілозія, в наслідок якої потерпіло важкі рани багато робітників.

Орган в Лондоні. Сего тижня лютували в Лондоні великі органи, що наробили багато шкід. Довготривалучий дощ понереміював уліці в озера. Через підмудлене фундаментів багато домів позанадало ся. Комунікацію на підземній желізниці спинено.

Кровава драма. В одній букарештській кавярні прийшло до суперечки між Лазаревом, що видавав часопис „Balsanul“ ворожу Македонцям, а одним Македонцем. В розгарі добули оба соперники револьвери — стріляли і оба впали мертвими.

Ніж в мозку. Одна медична часопис, видана в Америці, доносить, що в місті Нью-Гавен, в державі Коннектикут, один лікар видобув 57-літньому муринові з голови кусник ножа, котрий 20 літ стримів в его мозку на 2 см. глибоко. Тоту рану одержав мурина під час якоїсь бійки, однак про ніж не знав нічого, аж в останній час почув в голові сильні болю і почав діставати напади конвульсій.

Під колесами желізниць. В четвер переїхала желізниця в напрямі із Вашківців до Вишніці фіру Семена Мерденя із Бавилова Слободяї. Желізниця перервала фіру на двоє і відорвала нещасливому другу ногу, бо першу стратив він у наймах при молотільни. Не-

щасте скоїло ся через те, що Марценко хотів переїхати желізничий шлях перехрестною їзною дорогою, їм же надійде желізниця, а як звисно на локальних шляхах рами нема. Марценка відвезено до черновецького шпиталю в супроводі вашківського лікаря громадского дра. А. Петровского.

Веселі вазниці. Мешканцям вазниці в Мічіген, в північній Америці поводять ся знаменито. Власти сеї держави в почуті людскости не вдовольили ся лише знесенем кари смерті, але дозволили також на се, щоби вазниці завязували межі собою спортові кружки. Щоби прогнати скуку, засновано дебатові і театральні товариства, а в найбільшій державній вазниці дозволено навіть одному циркові давати представлення. Вазниці в Джексоні видає газету, редаговану і друковану лише вазниками. Тота газета має в Мічіген чимало передплатників і приносить значний зиск, котрим ділять ся всі вазничні горожани.

З когутів курки. Італійські часописи доносять, що до професора Грассі, директора анатомічного інституту в римській університеті, зголосив ся якийсь чоловік, Роккі з оригінальним пропозицієм. Впевнює він, що з когутів можна зробити курки, поки они молоді; зате курок годі перемінити на когутів. Проф. Грассі дав ему 100 курат, щоби під строгим наглядом доказав своє відкриття, бо Роккі каже, що робив на власну руку досвіди з 230 когутами і лише в шістьох случаях завів ся. Очевидно, учені природники відносять ся до експериментів Роккі з недовіром. На нашу думку будуть ті когуги обернені в кури є найпевніше — качками двеннигарськими.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Редактори а Чехов. Чехов розпочав свою літературну діяльність 1880 р. в „Стрекозів“. Перші его проби зустрічали ся із доволі немилими, а навіть обидливими редакторськими відповідями. В 48 ч. незваної часописі дістала ся Чехову така відповідь: „Дуже довге, а безбарвне; се щось в роді білої паперової ленти, витягнутої Хінцеви з рота“. В ч. 51. знова читаємо таке редакторське „dictum aserbum“ під адресою пізнішої слави російского слова: „Нерозцвівшись вянете. Дуже жалко. Годі, бачите, писати без критичного розбору своїх діл“. Видно редактори не церемонились, хоч сильно промахнули ся. І тільки то молоденьких письменників зрадить ся різкою редакторською відповідою? Але якби воно там і не було правдивий талан все проба для себе відповідний шлях. Біда лиш в тім,

що є велика сила таких письменників, що заспиють своїми „творами“ одну редакцію за другою, і хоч всі їм признають, що прямо шкода того паперу, який записують, вони все ще пишуть і пишуть безконечно. *Яр. Вес-ий.*

Ще про гонорарі авторскі. Полеміка Суворіна із Марксом викликала безліч статей. Із них виімаємо ще отсі цікаві вістки про висоту платні, яку побирали визначні російскі письменники за плоди свого пера. Твори Тургенева закупив накладчик за 50 тис. рублів платні в ратах, а звисний сатирик Салтиков-Щедрін не міг за свого життя найти накладчика, щоб дав ему таку саму високу суму. Цікава історія аложила ся із видавником усіх визначних росск. письменників 80 і 90 их рр. Базуновим. Всі гадали що він поробив на виданнях великі маєтки, тим часом він збанкрутував і мусів іти на службу за прикащика. При ліцитації его майна виїшла на верх і таємниця гонорарів, які він платив письменникам. Достоевський дістав за 13-аркушевий роман „Въчний муж“ 150 рублів, Глеб Успенський брав по 8 рублів від аркуша. Лесков був тоді дуже популярним письменником, тож за его романи „Запечатланный ангел“ и „Захудалый раб“ платив Базунов по 30 рублів за аркуш на 15 стор. із правом нечтання 2 тисячок примірників. Як видно видавничі обставини були не так те давню в Росії також не багато ліпші від нинішніх наших. *Яр. Вес-ий.*

Надіслане.

Підписаний просить уклінно всіх тих Вп. панів, котрі не заплатили дотепер за вислану їм книжечку „Весняні вечери“, з котрої часть призначена на будову театру у Львові, о надіслане нам належистости або о зворот книжечки в добрім стані. *Е. А. Крушинський.* Коло мня, Собіского 3.

На сходинах в готелю центральнім в п'ятницю дня 22/7 хтось заміняв палицю. Просимо віддати єї в вашій редакції.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
„Bufowinaer Post“
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 одиноку німецьку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен спирати кожний інтелектуальний Русин; газета виходить щодня, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

шла; — було вже по обіді. „Отець“ (Хома М-ич звичайно звав і батька і брата — „отець“; тільки в останнім разі додавав „отець-брат“) вийшли з двору — мабуть до когось намірились в гостину, — а вони, було, як тільки нема чого робити, зараз до кого-небудь на бесіду! Коли ще глядь — верхівець летить. „А куди?“ — „В Звенигородку, до протоєрея!“ — „А писмо є?“ — „Є!“ — „Давай сюди!“ Розірвали коверту, а там в середині 25 карбов. Бо Поліщук думав, що може мало дав — тому протоєрей не їде! Узяли їх, сховали у кишеню, оддали листа верхівцеві та й кажуть до него: „Іде!“ Він поїхав. А так над вечір — приїздить і протоєрей. Кличуть мене отець та й кажуть: „Ну, Хома, — я своє получив, а ти своє получай, як знаєш!“ У вечері засвітили світло, щоб починати обряд — а я не явив ся. Як загулочить протоєрей, як закричить: „Де дячок? сюди сей мент!“ Знайшли деє мене, привели — нічого не вдіеш. Тоді я взяв, сховав требник. — „Нема требника! Деє загубив ся!“ — „Як загубив ся? Щоб мені зараз був!“ Шукали, шука-

ли, — нарешті, я найшов. Що його в світі Божому робити? Шкода-ж і подарувати. — Ну, чекай, хоч на молодикові зірву! Хоч він і свій брат, дячок, але знай, що мені має слідує! Вийшли вже з церкви. На дворі темно, хоч у око стріль. А на молодикові сива новісенька шапка — така, що мабуть рублів 38 варт була! Він ту шапку — на бакір, іде пишається, а я зайшов з боку та за шапку — хіп! Ну, тепер мої гроші будуть у мене! Тоді вже рідня його до мене: „Хомо Маркіяновичу, згляньтєсь, не робіть сорому!“ А ви-жиб мені не зробили сорому? Вбралась в нашу церкву нас не спитавши; ні „отця“, ні мене й знати не хоче? — Дали мені п'ять рублів, а я тоді віддав їм шапку.

Довгенько був дячком Хома Маркіянович, — аж до 1855 року. Хоча ще старий був газборий і дужий, а про те, з наказу власти, мусів вийти „за пмат“... І після того, лишившись без усякої забезпєки, тільки тим і жив, що дадуть добрі люди, або хто покличе над мерцем псалтира прочитати, та ще

мав пасічку, видуків 3 десятків... Ого і всього. Треба правду сказати, що Єпистимія чи мало підтримувала їх спільне житє ще й тим, що, будучи простого роду, вона не соромилась піти у жнива до якого заможного хазяїна і заробити за сніп тих кіп 3—4. А люди, вважаючи на те, що вона-ж таки дячиха, попускали їй більший сніп, ніж иньшим. Коли тим давав ся четвертий — то дячисі неодмінно вож третій! Але через ті коли трапило ся їй і лихо, — та вже певно так їй від Бога судило ся! Заробила вона одного літа три копн у доброго хазяїна; хазяїн вже одікнув її снопи — треба було тільки скласти та забрати. Привисло чогось на той час Хому Маркіяновича: почала ся сварка за ті снопи, Хома М-ич через щось вимагав собі половину снопів, счявляла ся бійка і підчас її Хома М-ич якось необережно, вилами чи чимсь, вийняв Єпистимії око. Так з одним оком вже й доживала вона віку!

Минуло 12 років з того часу, як Хома Маркіянович опинив ся „за штатом“. Увесь сей час у К-му

був другий дячок — Філоновський. Коли се Філоновський умирає... Хома М-ич воспрянув духом, вступив зараз на його місце, одправляє з „отцем-братом“ в церкві; там хрестини, там вінчане; а до того і люди тоді чогось дуже мерли. Бувало зустрінеш у базарі Хому М-ча: „а що як, Х-о М-ичу, як ваші діла?“ — „Слава Богу, хвалити Бога! Людці мруть, доходці капають! Хвалити Бога!“ Хома М-ич раював так щось мало не з рік. Коли се раптом пройшла чутка, що є новий дяк і навіть уже у село з'явив ся. Прибігає Хома М-ич до свого батюшки, збентежений, ображений: „Отець-брат, біда! Якийсь оний, самозваний явив ся человек, котрий іменує, що він приплєць від архиєрея? Бути сьому не може! Так скоро не може бути! Подивіть ся, отець-брат, його бумажки: може фальшиві які! Во тепер таких мошенників, бродяг багато на світі розплодило ся;“ Покликав батюшка, подививсь папери — ні, не мошенник і не бродяга — і указ копєисторії, що він призначений на дяківство в с. К-е.

(Далі буде.)

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що ссередн, п'ятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Рекламациі неопе-
чатанї вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Голоси праси про вислїд виборів.

Галицька „Свобода“ в 29. ч. пише:
„В п'ятницю відбули ся на Буковині ви-
бори до сейму, котрі скінчили ся єввітлюю
побідою наших кандидатів. На Буковині
є 12 виборчих округів з сільської курії.
В 6 руских округах кандидувало 6 Ру-
синів і всі вони вийшли. Против руских
кандидатів виступили в 5 округах мо-
сквофільські кандидати, а в однім окрузі
підпираний москвофільською товариною
румунський дідич. Всі вони провалили
ся. Побіду Русинів і Румунів з вільно-
думного союзу уможливило строге за-
конне поступованє властий, котрє по-
зводило правнборцям голосувати після
свого переконаня і своєї совісті. Сим
разом на Буковині не було ніякого напору
на виборців, а шахрайств і гвалтів
виборчих там такі ніколи не було. До
побіди руских кандидатів багато причи-
нила ся праца учителів народних котрі
на Буковині мають волю користати з
уейх прав, бо на Буковині конституція
не є лиш виключно на наперя. Буко-
винські учителі мають право організу-
вати вибори і агітувати за кандидатом,
за яким самі хочуть, мають право бути
виборцями і голосувати так, як їм каже
їх совість. Ся свобода виборів, єе пошпа-
нованє права зробили, що вийшли кан-
дидати поставлені народною партією, а
провалили ся кацапи-хруї, хоч їм під-
пирали румунські пани і Полани“.

А ось голос „Гайдамаків“ (ч. 93, 94):
„Руский народ, котрий майже в полови-
ні замешкує Буковину сказав собі:
„Проч з привілеями“, „Нехай жне сво-
бода“. І з отсими кличами приступала
Буковина до послїдних виборів сеймових.
Заздалегідь перед виборами утворив ся
„Вільнодумний Союз“ із поступових по-
слів руских, німецьких і румунських. На
своім стату розвинув він гасло: „рівно-
правність усіх народів, замешкуючих
Буковину“, „найширші свободи полі-
тичні“, „проч із шляхотською господар-
кою!“. І під тим стату побідили вільно-
думці... Румунсько-богарські та польско-мо-

сквофільські кандидати провалили ся соро-
мно! Замітне, що наші доморослі рече-
гати-москвофільці причинили ся панської
полї наче ренях кожуха і вірні послови-
ці: „где коня кують, там жаба ногу
наставляє“ — поставили у спілці із
вірменськими шквхтичами своїх чотирох
кандидатів, котрі провалили ся разом із
„своїми панями“. Руский народ буко-
винський пізнав ся на рублєханах! От-
сей вислїд послїдних буковинських ви-
борів знаменує безперечно блискучу по-
біду демократичної ідеї і нема сумніву,
що від тепер настануть красні часи
для зеленої Буковини. „Вільнодумний
Союз“ а з ним і руский народ можуть
бути горді на вислїд своєї праці“.

Політичний перегляд.

Карпатська акція.

Акція підпринята угорским прави-
тельством для економічного піддвигнення
угорско-русского населеня в деяких кар-
патських сторонах, оказалась дуже успі-
шною. Ще перед шести роками виарен-
довано від гр. Шенбронна 17.849 моргів
землі і розділено в аренду 49 селам по-
між 7.140 господарів. Русини при тій
аренді показали ся дуже добрими госпо-
дарями, бо сплачували чинш чесно і
точно. Дятого упрва, котра веде сю
акцію, наміряє виарендувати дальших
10.000 моргів землі і дати в по-
сєєню 18 селам. Окрема культурна упра-
ва займає ся полонинами. Видала вона
в полонинах взірцїв кольноїї, водоної,
пастирські колиби, хлівї, дала сяяти тра-
ву і т. п. На деяких полонинах коло
Берега находять ся нинї 5 до 6 тисячів
штук рогової худоби. Подібне полонинь-
ске господарство заведено і на держав-
них посїлостях. В Ниж. Верецьких по-
при взірцевім полониньським господар-
стві уладжено взірцеву молочарську шко-
лу, де учать виробляти молочні про-

дукти і т. п. Щоби селяни могли вести
господарство по найновішим вимогам,
постарало ся правительство о господар-
ські машини та инші рішничі прилади,
а також поручило управам шприти пле-
канє дробу, пчїльництво, шовківництво
і риболовство. В тій цілі устроєно спе-
ціальні курси, на котрих фахові учи-
телі поучують селян теоритично і прак-
тично в згаданих напрямах. Велику ва-
гу кладе управа на розведенє овочів, і
вже тепер осягнено знамениті успіхи
особливо на долинах Тересви, Боржави,
Руси-Ляборца та инших околицях. Ми-
нувшого року зародилось у тих сторо-
нах овочу вартости поверх 3 мільони
корон. Дотеперішня годівля худоби у
тамошнього населеня була низша всякої
критики. Рід худоби не надавав ся ані
на молоко, ані на мясо. Правительство
постановило завести і тут реформу. В
послїдних часах розділено селянам по
дешевій ціні велику скількість телят гар-
ної породи. Авцєю, що розпочала ся в
Вережі, звідси розшприла на Марморощ,
Угочу, а в послїднім часі на Уно, зай-
має ся міністерство рільництва.

Буджет на р. 1905.

Міністерства предложили вже свої
бюджети на рік 1905 і сими днями роз-
пичають ся наради що до остаточного
їх установаєня. Загално говорять що,
бюджет на слїдуючий рік не викаже по-
гіршеня а то дятого, що деякі рубрики
доходів дадуть несподівано єввітлий ви-
сїд. Так я. пр. дохід з податку від
пукру викаже величезний приріст, при-
буде також одворічний надзвичайний
дохід 9 мільонів в наслідок інвентариза-
ції фонду сільської служби поштової, а на-
копець і монополї тютюну збільшать скарб
державний. Дохід з того монополї за пер-
ших шість місяців є о 3.682.000 ко-
рон більший, як був в тім самім часі
минувшого року.

Франція і Ватикан.

Перепалка Парижа з Римом дійшла
остаточно до зїрваня дипломатичних

зносин. В суботу вечером по год. 9 ви-
їхав французский заступник дипломатич-
ний бар. де Курсель до Франції, че-
рез що доканоє рішучого зїрваня
всїх зносин. Рівночасно звернув ся
Делькасе письменно до нунція Льорен-
цєлю із заявою, що по причині зїрваня
дипломатичних зносин французської ре-
публики із папською курєю стала єго
місія в Парижі безпредметовою. Зїрва-
нє зносин опублікує також орган пап-
ский „Osservatore Romano“. — Рівно-
часно виступив през. мін. Комб проти
єпископа Ле Норда із Діжона, який на-
ждучи єго дозволу виїхав до Риму на
папський зазив. Се вважає Комб наруше-
нєм конкордату і тому накладає на Ле
Норда дисциплінарну кару в виді задер-
жаня платні від швїдї, як той єпископ
покинув границі своєї дієцєзї.

Англіїці в Тибеті.

Про похід англійського войска до
Тибету наспіли слїдуючі вїсті: В не-
дїлю дня 17. с. м. перейшов відділ ан-
глійський найнебезпечнішу передолїну
в горах, котрою їде ся до Ляси а ко-
тра лежить ще о 300 метрів висше по-
над море, як найвища гора Монблян.
Тибетанське войско стоїть під Ярзі і
тут дожидає Англіїців; лямом лиш з
великим трудом удає ся наклонити лю-
дий до дальшої борби. Можна сподівати
ся, що вже в найближшій часі прийде
до борби. Після наспїлїх вїстей, які
одержали Англіїці від місцевих людей,
прибуло Тибетанцям на поміч 1300 лю-
дий із сторін Нагаце. Англіїці нїде не
сподівують ся єввітлийшого опору і є
певні того, що Тибетанці як доси по
кількох перших вистрілах розбіжать ся
на всі сторони.

Росія й Японія.

Вєєнна хронїка послїдних днів.

Дня 23 липня затопила Владиво-
стоцька ескадра при японських берегах
англійський парохід „Кнігт Командер“.

В. Доманицький.

3)

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

(Далї.)

Хома Маркіянович все-ж таки
не хотїв вірити... „Чи то-ж „во-
зможно“, щоб справжній дячек хо-
див у піджаку?“

— „Дивїть ся, люди добрі, —
в чому він в церкву приходять? Хоч
за чортами його пусти! Він
повинен надягти каптана, як подо-
бає усякому богобоязному дячку,
а він чорт батька зна, що надїв!“

Минуло ще з п'ять років. Хтось
наумив Хому Мар-ча: „їдьте у Ки-
їв до владики (митрополїта) та по-
просїть собі „пособїя“, нїж маєте
отак бїдувати!“ Ся думка запала
в голову Хомі М-чу; треба, треба
поїхати до владики! А Хома М-ч
нікого на єввітї, окрім владики,
і знать не хотїв: нїякі там конси-

сторії, чи архиерей для него —
нічого не варт були.

На думку Хомі М-ча єсе, що
тільки на єввітї робить ся — все
од владики! Як же його достави-
тись у той Київ? (Тодї залїзницї
ще не було, — усякі подорожі (210
верст) одбували ся на конях). На
превелике щастє Хоми М-ча їхав
чогось у Київ зять батюшки... „Ві-
зьміть і мене, о. Васи́лїй!“ — „На
що?“ — „Та у мене є діло до
владики! Ото тільки, як би хто
„прошенїє“ менї написав!“

Написав йому о. Васи́лїй і про-
шенїє. Приїхали вони у Київ. Ми-
трополїт, як звичайно, літмом жив за
містом в Голосїєвськїм сїту, — вер-
стов кілька од Києва. От Хома Мар-
кіянович, збираючись до владики, за-
мислив ся: який йому каптанець
до него надїти! А треба зауважи-
ти, що у Хомі Маркіяновича було
два каптани. Як одпуєвав його ми-
трополїт Євгенїй на дяківство у
К-є, то потребував, щоб він явив
ся до него у підряєнику (каптанї);
ото тоді Хома Маркіянович і спра-
вив суковного каптана, і вже в не-
му ходив аж до самої смерти. Бу-
вало, в останні роки життя, як тре-
ба було обом старим разом до цер-
кви, — до плащенїцї, або що —
то йшли по черзї, бо тільки й був

один каптанок: спершу їде дячиха,
а потім дяк, чи навпаки, — і нїхто
тому не дивував ся... Так отже,
хоч сей каптан і був пошитий у
1828 р., про те він в той час, як
Хома М-ч їздив до владики (1867
р.), відомий був під назвою „но-
вого“, бо був ще і „старий“, Бог
зна колишній, з тонкого димикито-
пу; зношений він був до решти —
одне имаття, про те Хома М-ч
беріг його, як зіницю ока, і як
тільки де появить ся нова дїрка —
зараз же поручував Єпистимїй звер-
нути на неї пильну увагу. За ма-
теріалом для латок він не дуже
журив ся: де тільки знайде на
єввітнику який шматок матерїї —
зараз і сховає або оддасть на схо-
вок Єпистимїй. Що латки були ріж-
ного кольору — на те він не звер-
тав особливої уваги.

Так отже треба було порішати
серйозне питанє, в якому каптанї
явїтись до владики, чи у старому,
чи у новому. Покликав Хома М-ч
на раду о. Васи́лїя: „Як ви ради-
те, о. Васи́лїй: чи менї нового кап-
тана надїти до владики, чи ста-
рого?“

О. Васи́лїй, не знаючи, які там
каптани у Хомі М-ча, розміркував
собі: Коли надїти нового, то вла-
дика побачить, що одягнутий до-

бре, — значить має ше з чого.
А чомуж би не надїти заштатному
дячкові до владики і старого? „По-
думавши се він і каже:

— Я думаю, що — старого;
бо як надїсте нового — владику
подумає, що ви чоловік заможний,
а як і старого — побачить, що ви
бідняк, то певно і „пособїє“ вам
призначить! Одягайте старого!“

Послухав старий доброї ради,
одяг ся, взяв в руки патерицю — а
він ходив із здоровенною патерицею,
такою, з якими тільки городові**) у
Київ ходили. — і пішов собі міс-
том. Коли глядї — а за ним ціла
юрба дїтїй.

„Чого ви, сакї — такі?“ За-
махнув ся на них палицею — дїти
в ростїч, але згодом знов за ним,
ще більше їх назбїгалось, смика-
ють його за ноги... І чим дальше
він йшов, тим більше прибувало
люду, — уже і дорослі їдуть слїд-
ком за ним. „І що вони на менї
побачили?“ дивував ся старий, опо-
відаючи опісля про сю пригоду.

Нарешті прийшов у Голосїїв.
Одстояв службу Божу, а після
служби — разом з иншими — в
покої до владики; виждав поки
нїнші подадуть свої прошеня, а

**) городовой — поліцей.

*) До того часу уєї дяки ходили звичайно
у каптанах (підряєниках) як єввященїках; але
як раз в сю пору вийшов новий укал, що дячки
не є єввященїко-служителї, а лише
церковно-о-служителї, єе-то не належать до
духовного стану тому і духовний одяг їм носити
не слїд. З єсього часу дячки починають ходити
в цивільному.

Тогож дня розпочинає ся боротьба під Дашічао. Дня 24 затопила владивост. ескадри біля Цу японський купецкий парохід. Борба під Дашічао. Дня 25 заняли Японці Нючван. Борба під Дашічао скінчена. Дня 26 виступають на поле борби заграничні аташе приділені то 3-ої японської армії.

Під Портом Артура.

Після реляцій чужоземців, що вихали в четвер із Порту Артура, йшла у вівторок, середу і четвер коло Порту Артура із східного і північного боку на суші а також із моря завзята боротьба. Вівторковий приступ був найзавзятіший із усіх боїв за цілий час облоги. Начальний вожд японський Ояма доводить лично операціями під Портом Артура.

Під Дашічао.

Генерал Оку доносить, що після зізнань полонених, в борбі під Дашічао брав уділ сам Куропаткін. Генерали Соколов і Кондратович мали бути в тій борбі ранені. Хінці, як доносить авенція Гаваса, розповідають страшні річі про ту боротьбу: 10 тисяч Японців мало лягти у ній трупом. За те інші віродостойні жерела оцінюють їх втрати найвище на 1000 людей.

Владивостоцька ескадра.

Владивостоцька ескадра, яка добила ся аж до берегів Формози іде вже з поворотом до Владивостоку і перейшла проливом Цунгару. Як не допаде її Камімура то знов вийде ся. Тепер, полювала ся ескадра на чужі кораблі з контрабандою.

Тактика сучасної війни.

„Опет. Ведомості“ пишуть в тій справі: Битви під Тюрнен, Кінчу і Вафанку є незвичайно цікаві з тактичного згляду. Історія воєн переживає нині добу вишуканого значіння скорострільних пушок і рішачого впливу артилерії на перехід і вислід битви. Ціла історія розвитку пального оружи, се безперервна і безнастанно поступаюча вперед що-до уліпшення — борба карабіна і пушки. Карабіни, в часах, коли мали гладке дуло, стріляли найдалше на 300 кроків, пушки картами на 600 до 900 кроків. Карабін не міг тоді змістити ся з гарматою. Батерія артилерії острілювала піхоту, як хотіла. Тому то в добі Наполеонських воєн артилерія була королевою на полях битв. Появили ся гвинтовані дула, та передовсім примінені їх до карабінів. Се мало величезний вплив на піднесення базісичної здібності карабіна. Від кримської війни до 1878 р. була доба гвинтовок, які о много сильніше уліпшували чим пушки. Карабін заволодів над гарматою. Майже у всіх битвах підчас француско-пруської

сам, як смиренний чоловік — підійшов останній.

— „Ти хто такий?“

— Заштатний дячек із К-ого, ваше в-ство! Дванадцять літ вже за штатом!

— Чого хочеш?

— Прошу о пособіє, ваше в-ство!

— Так ти з такою дурницею лізеш до мене? На се у вас єсть благочинні! А се що на тобі за одяг?! Як ти сьмієш в такім виді являть ся до митрополіта? Ти паниця, лежебок! Ти все пропаваш — і одягають ся не маєш у віщо! Як би ти був совістний чоловік, ти б краще у мужика якого взяв свиту, та не являв ся до мене таким старцем!“ Та з тим і випровадив... Думає собі Хома М-ич: „що се за наказаніє? І за віщо!“ Та вже до вечера сидів у Голосівці, щоб хоч дїтий тих де забрало. А повернувшись на квартиру, зараз наклав ся на о. Василя:

— „Я-ж у вас просив ради!“ Я-ж на вас покладав ся!“

— Та чи я-ж знав, який там у вас старий каптан!

Так ні з чим і повернув старий до дому.

(Конець буде).

(1871) і турецької (1877—8) війни рішав карабінний огонь. Доказом сего є битва, зведена в часі турецько-російської війни коло Горішного Дубняка. Росіяни прямо засипали кулями турецьку релугу, а коли, думаючи, що Турки вже зовсім обезсилені, вийшли до штурму, тоді стрітив їх такий убийчий огонь з карабінів, що в російських рядах погнбло далеко більше війська, чим було Турків на редуті. То само повторило ся під Плевною. — Тепер же карабін мусів зробити місце артилерії. Російські пушки викидають на міну до 10 набойів, з яких в кождім є по 300 куль. Гармата досягає на віддалене 6 верстов. Однак звичайно стріляє ся лише на віддалі 5 верстов. Японські пушки стріляють всім разів на міну. Із скорострільної пушки нової системи стріляє ся двоюко. Як потреба, аби набій (гранат) вперед влучив в ціль, та аж тоді вибух, то уставляє ся запальник так, аби він пробив капсюль аж по влученню в ціль. Коли стріляє ся до неприятельських батерій, до колуни піхоти або кавалерії, то наставляє ся запальник так, що з хвилею вистрілу (шрапнель) зацалює ся льонт і горить через відповідний час, почім від него набій вибухає у воздуху і засипує неприятеля градом дрібних відомків заліза.

Удачу Японців пояснити можна майже виключно чисельною перевагою їх артилерії. В системі піддержування вогню Японці наслідують Французів. Іменно весь вогонь зосереджуют в одну ціль і засипують її кулями. До того ще тепер, коли видають битви самі Японці можуть приготувати завчасу достаточну скільність запасової амуниції для своєї артилерії. Зовсім инакше буде тоді, коли російські війська зачнуть атакувати японські позиції. — Сучасна бугва має менше-більше такий перебіг: Передовсім, коли стверджено, що у віддалені 5 верстов від дотичного місця знаходиться ся неприятель, якого треба атакувати, артилерія отвирає огонь. Ціллю такого огню є вивідати ся, де неприятель розмістив ся. Заразом піхота старає ся зайняти місцевість перед чолом своєї армії і заступити свою артилерію перед не надійним нападом піхоти або кінниці неприятеля. Головні сили корпусу, який видає битву, ждуть на вислід патруль бо не знати, чи неприятель прийме битву. Як противник дав знак де стоїть і отворив пушочний огонь, тоді артилерія підсуває ся ближше неприятеля і се є друга частина праці. Она має на меті ослабити огонь ворожих батерій о стілько, аби піхота могла вийти в сферу пушочного огню. Опісля у віддалі 2 до 3 верстов артилерія приготує остаточний атак піхоти на неприятельські становища. Як неприятель легко уступає з позицій і артилерія не заважає своїй піхоті, то вона не потребує змінити свого становища, лише часть артилерії повинна підїхати ближше неприятеля, аби піддержати відвагу у своєї піхоти, та помочи піхоті зайняти неприятельські становища і на них удержати ся. Видно отже, що артилерія в нинішних битвах має важну ролу.

НОВИНКИ.

Посол Николай Василько виїхав на дво місячний побут за границу. На двірцю прощала его ширша громада Русинів.

Іменования. Президент краю іменував укінчевого правника Дмитра Іліюцу концентом практикантом краевого правительства. — Міністер просвіти і віроісповідань іменував проф. школи промислової в Чернівцях д-ра Осипа Делія членом австрійського інституту археологічного а проф. пром. школи і сов. будівн. Ерика Кольбе нагаєра директором сеї школи.

Субвенції. Із припорученія міністерства рільництва внаслідувало краєве правительство Раді культури краєвої отсї квоти: а) 1250 кор. на піднесенє садівництва; б) 5000 на попіране годівлі рогатої худоби і в) 1000 кор. на піднесенє годівлі овець і безрог.

Ще дещо про віче руских учителів у Львові. Зараз по отвореню віча привітали величавє віче і пожелали найкращого успіху також при-

бувші учителі із Буковини, а іменно: п. І. Карбулицкий в імені центрального товариства „Руска Школа“, п. В. Григоревич в імені філії товариства „Руска Школа“ із Кіцмана, п. К. Данилюк в імені філії товариства „Руска Школа“ із Вижиці а також в імені присутних відпоручників філії товариства „Руска Школа“ із Путилова, Станівців, Чернівців і Серету. При нарадах забирали голос крім наведених бесідників також п. І. Карбулицкий в справі організації руского учительства, п. Дарій Пігулик в справі видавання станового листка а п. К. Данилюк в справі вибору езекутивного комітету.

Учасник.

Конкуре на посаду суплента для історії і географії яко предмету головного а мови німецької і філософ. проп. яко предметів побічних розписує буюв. Рада шкільна краєва для П. д. к. гімн. в Чернівцях. Речинець вношенє подань кінчить ся дня 15. серпня с. р.

Вінчанє п. Осипа Безпалка, учителя з Драчинець Нових із п. Теодорою Трусовичівною, учителькою із Суховерхова відбуло ся 19. липня 1904 в гракатслицькій катедральній церкві в Станиславові.

На руску селянську бурсу жертвували Вн. Панове: акад. Весоловский 1 К, надучит. Щербановский 1 К, надучит. Брицан Симеон 2 К, надучит. Василь Гидий 1 К, надучит. Микола Леонтий 1 К, надучит. Іваніцький Іван 1 К, Іля Люк 1 К, надучит. Теоділь Реус 2 К, др. Кость Клим 20 К, учит. Пельд 1 К, учит. Горвацкий 3 К. Всім сим щирим патріотам складає заряд бурси як найсердечнішу подяку. П. Клим.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Про жіночий рух реферат п. К. М. (Видавництво „Кружка Укр. Дівчат“.) Львів 1904. Накладом видавництва. 3 друкарні Народової (Манежних) у Львові. Стор. 41+VІІІ+3 неоп. Ціна 30 сот. Рухливий „Кружок українських дівчат“ у Львові розпочав своє окреме видавництво. У вступі до першого випуску додана передмова, в якій висловлюєть ся основні погляди на т. зв. „жіноче питанє“ а відтак і на задачі, які собі визначило видавництво. З одного боку буде воно змагати до того „щоби українська суспільність не остала глухою на се питанє (роз. жіноче) так дуже некуче в теперішній добі, щоб рішила його... згідно з постулатами духа часу, що по розвалинах старого порядку буде свій новий, кращий,“ а з другого боку буде змагати до того, щоб жіноцтво поставити перед усім питання, які ворущать тепер людські уми та знаходять відгомін і серед нашої суспільности. Кращої програми, як ся нове видавництво мабуть і не могло собі визначити і повинно найти у підпорі нашої загалу а передовсім жіноцтва, яке досі не спромогло ся на виданє власної часописі і дало унасти всяким жіночим виданням. Сего можна надїятись тим більше, коли дальші випуски видавництва будуть порушувати так актуальні справи, як перший єї випуск, в яким поміщено реферат виголошений п. К. М. (алицкою) на вічу станицько-славських жінок, що відбуло ся 1901. р. Референтка, стоячи також на тім становищі, що жінки в своїм руху не мають попадати в скрайність якогось сенартизму від мужичи, переходить історію жіночого руху у нас, розпочинаючи єго від Шеховичевої „Ладі“ 1853. р. першого письма, що виходило „в забаву і поученє руским дівчатам і молодикам“. Рух зростає відтак що раз більше аж дійшов до того, що наше жіноцтво стало організувати ся в численні товариства, займати ся промислом, торгівлею, працювати на полі науки і красеного письменства. Після сего наступає огляд жіночих здобутків у иньших народів і держав і порівнянє екстензивности праці Русинок а Польок, яке випадає зовсім не в нашу користь. Розведем плану праці, виказанєм тих царин, які ще в запусценю ждуть жіночої руки і вличем до національного освідомлюваня селянок і міщанок, кавчем до громадського труду, який повинен зробити наші жінки, піонерками, „що понесуть між сучасних

новий фермент позабутих мрій, нову віру у товну безвіра“ кінчить ся реферат. Яр. В-ий.

Малий фейлетон.

О. Василевич.

Т И.

Чи Тебе люблю питаєш?!

Злучені нерозривним узлом — рука в руку, рамя при рамени, серце при серці, гляділи ми у небо, у жарке сонце, у темну безнадійну ніч.

Я люблю!

Повіяв тихий легот — весняний, повіяв, наче скаргу болючу навіяв. Небо стемніло, сонце горіло зблідло, а у ночі мрана, пеначе мара страшила нас, полохала получені серця.

І знова тиша — чути як серця бють ся...

Безмежна туга морочить мене, нищить усякі гадки, торощить мої мрії, ломить почування, точить мою душу. Летить моя туга безмірна через райські сади снів, через товну сонних мар — летить, шукаючи душі твоєї, летить, плачучи, по степах та левадах.

Невсипуща туга, — туга коли ми разом!

Зніми свої руки в безмежні простори на западних хмарах високо злеті віночок над своїм чолом улеті, забудеш все і весь біль і все горе.

Злеті!...

Я тужу — я хочу вирвати Тебе з буденного отупіння — піднести хочу — пірвати цілу для себе, щоб душі наші у одно зіллялись, у одно.

Бо я люблю Тебе!

Ти алмаз для мене — Ти сонце, що грієш мене, огріваєш — Ти зачаток усіх моїх думань мрій моїх, усього чуття — Ти весна мого життя...

Так люблю!

Тужу...

Я хочу увійти в Твою глибину — хочу бачити всі гадки у Тобі, всі думання й почування, нові, обновлені, як хрусталь, як слеза...

Хочу чути, як вони родять ся, як метушаться у Твоїм тихім внутрішнім світлі.

Я тужу — так туга моя веде мене у нескінчену пропасть, що єї збагнути не можу — і я тужу!

З Твогого ества я ніч не маю — лиш шкаралущу з притмаючим блеском, осліплюючим...

Страшна бездонність Твоя!

І я так тужу, так збагнути бажаю — так горячо прагну і шукаю Тебе самої — Твогого глубокого, повного цілого ества...

Через імлу сліз гляджу на Тебе на твар Твою молоду, чаруючу.

Ізза сліз виглядаєш може все красна — як всегда.

Ой тужо моя туга!

І гляджу на тїнь Твій, що по траві далеко стелить ся передімною...

„Послухай“ кажу „послухай“ приходжу до Тебе, по чисто росу слів Твоїх, по манну пісень приходжу, бо на душі моїй випалив ся блеск духа і иньші світла погасли“.

Ти кажеш: „Душа моя кинула свій дім і я, як мушля пуста, в котрій плещуть філі та сльізують в одно „люблю!...“

Ізза сліз виглядаєш може все сумна — як всегда.

І не кажу Тобі „йди від мене“, бо знаю, що за Тобою пішла би душа моя...

І не кажу „лиши мене...“ бо знаю, що за тїню Твоею йти буду вічність цілу...

Ти не знаєш, що така тїнь марна прислонити може горіюче — сонце — виповнити чарку, як плин — простягнути ся смугою через цвітучі поля життя і — погасити всі зьвізди!

Ти велика сумна згоріла мов пахучий цвіт у огні любови.

Ти схилиєш до мене уста свої — а душа Твоя спить — я лиш бачу незглубаму глибину — бачу пропасть — а Тебе не бачу — Твоя душа спить.

Ах болить мене душа — я люблю — болить там у грудех — ах!

І на устах Твоїх любов моя стає ненавистю!

Відень 29./X. 1902.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при вулиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережене. — Рекламаци не ви-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Суд Європи над указом з 1876 р.

Недавно подали ми кілька голосів європейських свідочів, що забирали слово в нашій справі на сторінках париского тижневика L'Europeana і при тій нагоді висловили ми нашу думку про вагу тих заяв. Тепер подамо вислід анкети, яку уклала „Ruthenische Revue“ в справі постидного указу із 1876 р., яким російський абсолютизм хотів видати засуд смерті на наш народ. Вислід анкети прямо несподівано гарний, в чім заслуга й самої редакції „R. R.“, яка вже встигла познакомити Європу із нашою долею. Та анкета має ще своє значіння як доказ, що не вся Європа без поклонів перед російською нагайкою, бо в царстві духа безсильні кайдани і кнуты.

Ось голоси мужів, що брали уділ в анкеті:

Адольф Гедін
з Штотгольму, член шведського парла-
менту пише:

Ви не можете собі навіть уявити зачудованя тих людей, котрим я розка-
зував про стан речей, який нам відкри-
ває Ruth. Revue. Ми на жаль досить
уже навикли до описів переслідувань,
які терплять наші скандинавські брати у
Шлезвігу та Польщі в Прусах від прус-
ського правительства. Але російська си-
стема душевного заморочування, мораль-
ного давлення, є для нас дивною нови-
ною. Таке хитре лукавство є чимсь не-
чуванним.

Таке баламутство, опираючись на
самовільний і недорічний назві „малору-
ського“ язика, має ціль показати, що ру-
ська мова і народність є чимсь, що мі-
стить ся в московським (великорусським)
народі. Від 35 літ почали ся вже захо-
ди, щоб при помочи історичної правди
пояснити відносини населення тих країв,
а такі не довели вони ще до того, що-
би російська політика перестала затем-
нювати вислідки науки. Для того пожи-
точною річчю буде, до нового життя по-
будити той опір історичної науки і по-
літичної совістності, котрому почала
служити французька печать. Передовсім

дякувати маємо п. Казимирови Деляма-
рови, членови географічного Товариства
і секретареві Центральної комісії, за
його перший поклик; а я надію ся, що
Ruth. Revue і далі буде підновляти
з успіхом ті лунаючі заяви протесту.

„Історією забутий 15-мільоновий на-
род“ — отсе заголовок брошури п. Де-
лямара (Париж, 1869.), про котру п.
Йосиф Гарньє, секретар Товариства для
політичної економії, на засіданні товари-
ства (Journal de Economistes 1869 11:
e du fevrier) так здав справу: „У фор-
мі просьби до сенату визнає п. Делямар
професорів історії, щоб поінформували
про стан річі і розрізнили Русинів від
Москалів, а тим виїде на світло де-
структивна роля Москалів“.

В тім самім часі знаменитий істо-
рик Анрі Мартен виказав в Siecle'y (з
18. лютого 1869), як двозначна є полі-
тика російського правительства щодо
руського народу. П. Мартен не міг здер-
жати ся, щоб не замітити, що навіть
праці Люде, Лесера не є вільні від не-
ясности та що се дуже на руку моско-
вським тенденціям.

Приходить мені на гадку, що та
сама похибка попусвала працю Августа
Шлайхера „Les langues de l'Europe
moderne“ (1852); там автор висказав
гадку, що мова, якою говорять Русини
або Русаки в Галичині, в північній Угор-
щині і на Буковині, є відмінною малору-
ською. Коли не помилимо ся, учений про-
фесор направив ту похибку в знамени-
тій книжці: „Die deutsche Sprache“
(1861), де виразно сказав, що руска мо-
ва зовсім не є наріччєм російською, тільки
окремою славянською мовою, на рівні з
іншими славянськими тої самої кате-
горії.

Дуже велике значіння буде мати без-
перечно, коли в часописах і в популяр-
ній літературі, а передовсім — сего ба-
жав Делямар — в шкільних книжках
(в підручниках для географії і історії)
буде пильно переслідувати ся те бала-
мутство в назвах рускої і московської
мови.

Тут не ходить о маловажну доктри-
ну, не о схоластичну диспуту, не о
якийсь з тих учених спорів, що то їх
так забавно напитував Вольтер.

Оголошений в двотижневнику Ruth.
Revue указ викриває цілком явний на-
мір, винародовити народ і знищити його
інтелектуально. Народ винародовити —
що се значить? Скажу свою гадку, ли-
шаючи на боці все, що в тім є лютого,
безконечно нелюдського і кілько на тім
мусить терпіти може далекі покоління.

Отже поминувши ті більші проми-
наючі терпіння, яке значіння має такий
указ з року 1876?

Винародовлювати мільоновий народ
— то значить, наносити цивілізації не-
обчислену шкоду. Силувана одностай-
ність убиває інтелектуальну незалеж-
ність, жите моральних сил, котрим тра-
диції довгого історичного розвитку на-
дають окремого розвитку; є то нищенням
одного з творчих багатств людської куль-
тури. Многосторонність, свободний ріст,
свобідний розвиток усього того, що скла-
дає ся на націю, дають нації спромогу
працювати для загального добра циві-
лізації, для поступу людскости. Одно-
стайність не веде до цивілізації, хіба
що вона дотикає зверхних річей, як:
комунікації, гроший, міжнародних уз-
гаджень для здоров'я, договорів, що ула-
скують винаходи, і т. и. Але коли хо-
дить о висші об'яви національного життя,
о ідеали національних вірувань і зма-
гань і инші душевні скарги, о спосіб
розуміння суспільного життя і о форму, в
котрій те жите проявляє ся, — то одно-
стайність справджує більше або менше
швидко смерть національної животности.

Мова — то віддих народу. Інте-
лектуально і морально незалежне жите
народности здавлювати — значить, ци-
вілізації видирати одну силу поступу,
котрої ніщо не в силі заступити. Одно-
стайну масу збільшувати — значить,
громадити на купу мертві тагарі, а не
живі сили суспільности. Кожда загнана
елементу многосторонности є загинею
елементу життя. А як-раз та загнана
елементу суспільности, одинокої держави

стає ся посередню шкодою для цілої ци-
вілізації.

Оскар Бровнінг
(Browning), професор університетський в
Кембридж (Cambridge):

Тішити мене, що маю нагоду ви-
сказати мої симпатії для Вашої справи
і мій жаль з причини гноту рускої мо-
ви розпорядками російського правитель-
ства. Поминувши вже несправедливість,
уважаю ті розпорядки за дуже коротко-
зорі. Правда, що в теперішніх часах
новствують великі царства і великі по-
літичні унії; але на мою гадку такий
рух може мати тривкість лише тоді,
коли в парі з ним іде обачне бережене
малих політичних уній. Вони доконче
повинні мати тим більшу індивідуальну
силу, чим більше розширяє ся ціла дер-
жава. Історія свідчить не раз, що неща-
сливо кінчить ся там, де неважає ся на
се. А до береження індивідуальности най-
могутішше служить мова, так що тепе-
рішній рух, розширений по цілій Євро-
пі, котрий старає ся утримати при жи-
ттю, скріплювати і очищувати мови мен-
ших народів, треба уважати за роботу
здорову і за частину того самого при-
родного товчка, що веде до злуки біль-
ших держав.

Я маю велику симпатію для наро-
дів, що говорять по фламандски, уельски,
іриськи, румуньски і фінськи, і я зробив
би все, щоб ті мови спасти від заги-
бели. А руска мова має те саме а на-
віть і більше право на охорону. Для
того кождий інтелегентний і політично
тямучий чоловік повинен ужити всеї
ваги своєї поваги, щоб виступити про-
тив так убійчих розпорядків, котрі Ви
раді би відвернули.

Йоган Шляф
літерат з Вільмерсдорфу під Берліном:

Русини борються за свою мову;
вони борються за свою живу душу! І
хтож не має би для Вас симпатії та
міг би не додавати Вам духа? Держава
тогді розвиває ся найкраще і тогді
має найбільше життя і найвищу куль-
туру, коли складає ся з сильних само-
стійних одиниць, свободно з собою спо-

В. Доманицький.

4)

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

(Кінець.)

Бідував Хома М-ч в останні
роки свого життя, і коли було тра-
пить ся випадком, що його покли-
чуть на яку потребу і йому перепаде
якась там копійчина, то се для
него був цілий празник.

Одного разу, уже після смерті
„отця-брата“, коли в К-му священи-
ство обняв його син, трапилося він-
чане з другого села. Приїхав ба-
гатий Пальчиківський селянин і
просить обвінчати його сина з па-
рафіянкою. Дає 5 карбов. Батьושка
сховав, нічого не сказавши — чи
багато, чи мало. Пішов той селя-
нин до дяка та й хвалить ся: „от
батьושка; дав йому 5 карбов. а він
і словечка не мовив; та се як би
на другого, то він би з мене спу-
стив он скільки!“ Почувши се, дяк
по своєму розміркував: „коли піл-
дурний, — то се йому шкодить;
як він не з'умів узяти — то я
візьму!“ „Давай 5 рублів!“ —
звертаєт ся до селянина. „Та деж
таки, Бога бійте ся, 5 карб. і ба-

тешко 5 і вам 5? Та возміть хоч
половинну?“ Як затав ся дяк: як
ні, то і в церкву не піду! Прихо-
дить селянин до батьошки: „Не
хоче дяк ніяк йти до церкви: даю
вже 2½, а він хоче 5... Я не можу
стільки дати!“ „Знаєте що? —
каже батьошка. — Підіть по ще
раз. Ви од мене попросіть.“ Де
там: ані приступу! „Яке діло по-
пові до мене? він своє взяв, а я
своє хочу взяти — й у мене ді-
ти!“ Вертаєт ся селянин до ба-
тьошки: так і так... „Ну, то от що
ми зробимо і є отут у мене, у су-
сіднім дворі старий дякошка-дячек.
Підіть по ви до него, покладіть
йому на стіл 1 карбованця і по-
просіть, щоб прийшов до церкви!“
Так той і зробив. Увійшов, поздо-
ровокав ся і поклав йому на стіл
карбованця. „Що се за благодать?“
— думає собі старий. — „Просили
батьошка, щоб ви потрудили ся до
церкви звінчати мого сина! — „То
вам здати? Нема у мене здачі!
Нема!“ — „Та ні, беріть усього!“
„О? Та невже!“ — „А тут ваш
дяк не хоче за 2½ вінчати...“ —
„А то раз с... сина, — іду!“ Звін-
чали. Після вінчання батьошка за-
прошує Хому М-ча до себе: —
„Зайдіть, дядя, — дам вам доброго

шпирту!“ Тоді ще була в сусід-
ньому селі — Глібочку — гораль-
ня. Якось їдучи з містечка з ба-
зара — батьошка узяв на всякий
случай око само кращого шпирту —
93° кріпости. Налив він чарку сеї
вогненної горілки і хотів розбавити
водою, щоб не попекла часом ста-
рому у середній.

— „Що ви робите? Не псує-
те горілки, не псуєте“ — „Та
деж там: Дух забє!“

— „Чекайте, нехай-но скоштує
який то він!... 1 яке видумали:
якийсь шпирт! Та се та сама го-
рілка, що я 25 літ тому назад пив.
Бувало, завезеш гостинця смотри-
телеви горальні, даси йому — тай
бери, пий, скільки душа прийме!“

— „На-ж вам води скоріш, за-
пийте!“

— На що вона! Не треба зо-
всім... І справді, наче нічого не
трапилося. — „А я отсе хотів спити:
чи то правда, що Василь
(так звали дяка) заламив 2½ за
вінчане?“

— Правда!

— От, раз с... сина! Щоб він
хліба не їв! От як бувало ми з
„пан-отцем“ вінчаємо: — йому пів
карбованця, а ...я, як з доброго —
то гривенника заправлю, а як роз-

сержусь на кого — то і золотого
здеру! А він 2½ карбов. От, ан-
тихрист окаянний!

Держав ся старовина старий до
самої смерті, і усяка новизна стра-
шенно його обурювала.

Якось батьошка захтів пошут-
кувати з дядька. „Дядю! Дивіть
ся, ось вийшов указ, щоб дяки
збрили бороди і поскидали кап-
тани!“

— Во вік сього не може бути!
Ніколи, доки є світ сонця, сього не
буде... Але я знаю од кого се воно
йде — це все од Німця! Єсть два
сорти Німця: один — „проклятий“,
а другий — „треклятий“! То се
од трекалятого, се од него нова мо-
да... Чи це-ж може бути, щоб*я,
стар человек, такого звання та ски-
нув каптана! (Хома Маркіянович
не одрізняв звання од каптана).

Як-раз в тої час почали по
економіях заводити парові машини
(молотілки). Хома Маркіянович при-
знав, що се „зло“ — теж од Нім-
ця. Якось так трапилося, що на
сусідній економії коло молотілки
дівчата почали пустувати, і одна
другу пхнула в барабан. Певно, що
її геть пошматувало... Почувши про

дучених. Шаблон, гвет і неволене індивідуальності — значить самохіть ослаблювати державу. Се повинна велика російська держава зважати і пізнати та зберегти один зі своїх найліпших, найплодотворніших і найбагатородніших культурних чинників.

Маріо Ранісарді,

університетський професор в Катанії:

Указ з р. 1876 є ударом в лице привіліцій! І не дивота. Чиж система деспотизму не є безперервним порушуваним найвищих і найдорожших скарбів людськості?

Гірко жити народами, котрому не лишило ся нішого зброї крім розуму, щоби боронити своїх прав і відпирати насильства своїх гнобителів. Що-ж може слово свободного чоловіка більше діяти, як заохочувати такий народ, щоби гордо ступав наперед, енергійно протестував против гнету та надіяв ся, що раніше чи пізніше мусить насісти один з тих соціальних переворотів, що змете всі системи, що опирають ся на привілеях, на злочинах і жорстокостях.

Голоси праси про вислід виборів.

Боярска „Deșteptarea“ завітала з чуда та дива про світлу перемогу „Вільнодумних“ та відписала мову аж у тиждень по виборах. Погром боярської кайки, якого „Dește.“ тільки „менше більше“ сподівалася, заслуноє вона тим, що боярска партія не брала „офіційної“ участі у виборах, бо хто мішав ся до виборів, робив се по думці „Deșteptare-у“ нібито тільки „на свою руку“, хоч робила се ціла боярска партія з її теперішнім проводирем Веяном на чолі і під покровом цілої консисторії таї самого митрополита. Отже даремне крутарство органу боярів!...

„Deșteptarea“ обговорює далі програму „Вільнодумних“ і знов нове диво, признає її слушною, ба навіть кончею.

На остаток „Deșteptarea“ дуже не вдоволенна, що вільнодумні Волохи зв'язали ся з Русинами, бо каже фукона далі: „Русини є завжди елементом агресивним, як Славяни взагалі. (Отже й польські союзники волоских боярів. — Ред.) Вони мають тенденції гегемоністичні, котрі можна здійснити лише коштом волоского народу. Чи зможуть волоскі демократи спинити єю жаждобу, що грозить нам заглагою? Сумніваємо ся. Нам не все одно, чи волоский мужик буде космополітом або навіть Русиним з повним черевом. Вважаємо, аби він остав Волохом як і наповнить своє порожнє черевом“.

се, Хома Маркіянович держав з сього приводу таку орацію:

— Машини... Машини, хіба вони од Бога або од святих угодників? Це все Німець треклятий видає! „Разві“ там святих молебін справляє, як їй закладають! Вона чортами зроблена — чортом і йде! От капості і робить — ніколи без жертви не буде! Ніколи!

Не дожив старий до того, щоб побачити залізницю. Вона то вже була покладена од Києва на Знаменку, та все-ж далеко од К. — не довелося йому бачити.

Як зібрав ся старий умирати (на три тільки роки пережив свою Епистимію) то перш за все ужив всіх заходів, щоб умерти чесно, — не лишити по собі довгів, щоб по смерті його другі не кляли; попродав пчоли, попродав старі свої церковні книжки — і як раз з усіма розрахував ся. Умираючи на 75 році свого життя, він казав: „Не хочеть ся умирати. От скільки жив, а все таки не нажив ся. І одного тільки жалю, що за все життя своє не зробив нікому добра!“

Поховали Хому Маркіяновича в „новому“ його каптані.

Напіявши оттакої про „ненаситність“ руского ягнати, кінчить румунізаторекій вочине бажанем, щоби Бог поміг боярам вийти з сєї халени, доки насніє час, що не буде мови про демократів, консервативів і т. д., а тільки про Волохів, що борються о свої національні права.

Політичний перегляд.

Вбіте Плевого.

Кореспондент берлінського „Tagblatt-у“ розповідає, що кілька днів перед смертю міністра Плеве розмаляв з ним про смерть ген.-губернатора Бобрікова, а Плеве сказав тоді до него: „Хоч моя поліція знає добре всі революційні елементи, і мене добре стережуть, то все таки я колись стану ся жертвою замаху, бо чоловік не може охоронити ся від слухаю“. Плеве видко вже перечував недалекий свій кінець. В четвер дня 28. липня — розповідає кореспондент далі — сидів я з его секретарем на балтійським дворці, коли нараз чуємо два страшні вибухи. Секретар схопив ся і сказав:

„То міністра тепер убили“. Він вибіг на двір до свого воза, а я подивив ся на годинник; була за 10 минут 10 година. О 10-ій год. мав міністер їхати поїздом до Петергофу. Коли я прийшов на місце, де настав був замах, тіло міністра несли вже до воза і я не міг видіти его з лиця, отже мушу обмежити ся на то, що мені присутні розповіли. Нині можу дещо доповнити. Коли винювник замаху хотів підійти до воза, в котрім їхав міністер, агент тайної поліції, що їхав позаду на вельоципеді, хотів заступити ему дорогу; але в тій хвили кинув він бомбу крізь праве вікно до повоза. Він і агент тайної поліції вдарили об себе і попадали. В тій же хвили настав вибух. Бомба вирвала Плевому ціле лице і горішню часть голови, обірвала праву руку і заломила сїм ребер. Смерть мусіла очевидно в одній хвили наступити. Із розірваного

воза випав труп міністра на улицю і лежав там в подертій уніформі з червоною лентою ордера Александра Невського. Під трупом лежав неушкоджений рапорт міністра, який він віз цареві. Секретар зараз его забрав. Відтак приступив він до злочинця, що лежав в крові на землі і спитав его, як він називає ся. Злочинець лиш замуркотів щось невиразного і виглядав як би чоловік, що лежить вже без пам'яті. Очевидно вибух его приголомшив. Як пізніше показало ся, був він зранений в живіт і треба ему було витягати знід грудий кусень бомби. Доси ще не можна було від него нічого довідати ся. Чутка про арештоване якогось его спільника не potwierджує ся. Додати до сего потреба, що Плеве був завжди дуже обережний. Він їздив каритою, що була ніби малою кріпостію; она була так зроблена, що кулі не могли її пробити, а сиджене було так всунене в глибину, що особа міністра була зовсім заслонена. До того ще їздив Плеве за кождий раз з ескортою; тайні агенти поліційні їхали попереду і з заду та боками, словом, окружали его зі всіх боків. В неділю відбув ся похорон міністра а на богослуженню в церкві були: цар, цариця-вдовиця, наслідник престолоа і багато інших достойників.

Про особу вбийника, який подавав ся важкій операції славного хірурга Павлова, кружать самі здогади, бо він не складає ніяких зізнань. До „Local-Anzeigera“ доносять, що він зве ся Воронов, родив ся в Катеринославі і належав до харківської групи студентів.

Справа македонська.

Відношення між Турцією а Болгарією прибрали знов острій характер. Турція розпочала дипломатичну акцію із жалобами на те, що болгарські влади пропускають уоружені відділи до Македонії а рівночасно концентрує на болгарській границі значні відділи військові. Проти сего поступованя запротестував болгарський агент диплома-

тичний в Константинополі. Болгарські круги міністерияльні пояснюють собі поведене Турції тим, що вона побоює ся наслідків своїх поступків супроти болгарських елементів в Македонії.

Мадяри супроти не-Мадярів.

Суд в Мароп-Вашаргелі розіслав етежні листи за буншим послом до угорського сойму, професором Людвіком Корді-Люцом, якого за „підбурюване“ проти угорської нації засуджено на рік в'язниці; засуджений схоронив ся до Берліна.

Французські вибори.

При виборах до рад генеральних побідили кандидати міністерияльні. Правительственні дзєвники реєструють той факт із великим вдоволенем, уважаючи, що сим вислідом виборів апробує французкий нарід рішуче поведене правительства із Ватиканом.

Страйк нафтових робітників в Бориславі.

Делегат намісництва рад. Півочкий запросив в суботу до себе цілий страйковий комітет на конференцію, щоби оповістити ему офіційно гарантію правительства що-до речинцевого сповнення домагань робітників. Запевнив, що без огляду на се, чи страйк скінчиться ся, чи потребає даліше, гарантія правительства остане правосильна. Сповнення її буде пильнувати правительственний комісар, котрий буде сими днями установлений на місце усунених громадських зверхностей в Бориславі і сусідної Волянки Тустанович. Все те означає більше як половину побіди страйку, а супротив комітету фірм рівнає ся моральній пощочині, коли правительство переговорює із страйковим комітетом, котрого закокурчені роботодавці не хотіли признати взагалі компетентним до репрезентованя робітничих домагань. Здобуті уступки відносять ся до робітників нафтових і воскових. Ріжниця в домаганнях є та, що

Іван Петрушевич.

Чи люди родять ся купцями?

(Із розвідки „Світлова крамниця в Гартлешуль“).

...Студуючи англійську систему кооперації з того становища: чим вона для нас важна і интересна, а передовсім порівнюючи безнастанно наші сили, наші обставини, наш ґрунт до торговлі, а спеціяльно для крамниць, з силами, обставинами і ґрунтом, які витворили англійську кооперацію. Отже черги припадкові або спільні всім крамницям на світлі нам менше интересні. Уладжене пр. склепу, магазину, бюро, маніпуляції, бухгалтерії і т. д., в дійсності мало чим ріжнить ся від дотичних заведенн пр. Народної Торговлі. Впрочім знати у всім певну простоту але і рутину, часом безмисельну, саїну і бездушну. Простота, яку видко у всіх подробицях, толкує ся тим, що всі члени, заряд і персонал, то діти ремісників або купців, люди, що заробляють на життя безнастанно працєю і не мають коли думати про що инше, як хліб насущний. Впрочім найважливіша черта англійського характеру то байдужність до всего, що не приносить безпосереднього зиску. Се називає ся тут практичність. Англїєць передовсім гордиться на свою „практичність“. Тимчасом сказати правду, то дійсної практичності себ-то порядности, помислового і організаційного поконування перепои і труднощій, мені до тепер не вдалось відкрити між англійськими прикметами. Коли дати Англійцеві добрий план, систему

або гадку, він виконає її неказано докладно, витревало і солідно. Знати се на англійських виборах, на машинах, будинках, на кождім кроці. І на тім стоїть їх візіам вироблена торговля, їх кредит, їх промисл, ціла економічна і політична сїмла. Англійський робітник зовсім не визнає ся ні спиртом, ні швидкою роботою, ні високою, як на робітника, інтелігенцією. Він тяжкий, робить помало і вигідно. Але робить витревало, неказано докладно і солідно. Його робота буде може невидатна, тяжка і неладна але не буде то „футерка“. Над листвою або рамою або якою простою направкою буде він довбав і вивав і мірив і прикладав так довго, поки не докаже свого і не допаєє кусника дерева найдокладнійше в світі.

Подібно працєю англійський бухгалтер, кореспондент, калькулянт, магазинер, субект. Ні сліду порядности, спириту, поспіху. Сидячи в різних департаментах, в чєкових бюрох, мені було интересно приглядати ся, як поводити ся славні на цілий світ з крамарською штукою і знання, англійські субекти з купуючими партиями. Тут нема того надсакавання, уклонів, склепової галантирії, тих солодких „sauf je rache“, які бачить ся і чує по львівських крамницях. Субект тут елеґантно стає за ладюю перед купцем і чємно але без найменшої покоры питає, чим може послужити. Не подобає ся одна штука (постав, звій) матерії, субект з найспокійнішою в світі міною складає, звиває і відносить її на своє місце і подає потому другу. Не подобає ся друга, знов пару минут минає на складаню, старанним звиваню і від-

поношеню на своє місце другої штуки. Особа, що перебирає, може собі тимчасом сісти, коли крісло під рукою. Очевидне, що тут в дійсності годі-що-небудь англійському крамареві закинути. Він має на складі різні товари, показує їх тому, хто того зажадає, подає інформації, радить, примірює. Позатим не почуває ся до найменшого обовязку супроти купуючого. Однак замітне що англійський крамар не уміє чи не хоче упереджувати бажань консументів, не подає їм таких довідностей, улекшень, принад, які лежать в інтересі деталіста. Афіш, оповіщення в часописі, карточки з написами в роді: „перше коштувало 5 корон тепер продає ся за 2 корони“, або „понижше фабричних цін“, „з великою втратою“ і т. д., то все, що англійський крамар робить для притягнення публіки. І справді оповіщення показують ся тут знаменитим способом. Однак англійський крамар не вміє так дбати за консумента, як крамар французкий або німецький. Він не старає ся пізнати психолоґію консумента ні його слабости і послугує ся з реґули старими способами захвалюваня, веде цілий крам старосвітськими методами і боїть ся уліпшень, як вогню. Можна сміло сказати, що хоча англійське приватне крамарство виробило собі славу в світі, то ся слава оправдана тільки в Англії. Поза Англїєю, з вийком колоній, англійського крамара подібує ся незвичайно рідко. Навіть по колоніях передовсім добре веде ся Шкотам, Ірландцям, Жидам і Грекам. Натомість в Англії живуть з крамарства мільйони чужинців особливо по більших містах як Лондон, Манчестер, Ліверпул,

нафтові робітники сепі скорочений час мають вже від давня. Окрім того воскові робітники домагаються ще знесення акордової праці, підвищення плати і реформи братських кас. Полагоджене і сих постулятив знаходить ся на добрій дорозі, бо дирекція „Лендербарку“ годить ся принципиально і на підвищене плати і на реформу кас, лише остаточне рішення западе по докладнім розсліду обставин на місці, до чого виділено окрему комісію. Позаяк в суботу дирекція воскової копальні „Лендербарку“ розліпила оповіщення, що приречення, дані робітничим делегатам начальною дирекцією у Відні, будуть сповнені, тому страйк воскових робітників можна уважати покінченим. В понеділок мали страйкарі станути назад до роботи. Така ухвала запала на суботнішим робітничим вічу, де понадто ухвалено ще отіх резолюцій: 1) Нафтові робітники обстають при дальшій страйку так довго, доки не буде заведений і для них скорочений день праці; 2) звизають правительство, щоби як найскорше предложило парламентови до ухвалення проект закона о скороченню дня праці в нафтовім промислі і звизають опозиційних, послів постарати ся, щоби проект такого закона в парламенті був внесений та ухвалений, і 3) домагаються письменного потвердження правительства тих гарантій, які рад. Швоцкый заявив страйковому комітету устно. —

Страйк нафтових робітників триває ще дальше. Кошта удержання військової залоги стали для Борислава страшним тягарем, а тут наступає ще нове лихо. Через те, що лучаються ся случаи підпалу і побиття ломистраїків, має бути заведений в Бориславі виїмковий стан із наглыми судами.

Росія й Японія.

Смерть генерала Келлера.

Дня 31. серпня погіб у битві під Гаїчені генерал Келлер, що, доводячи

лівим крилом російської армії, сплинував похід японської армії під проводом Куроко. Наслідком Келлера іменовано генерала Вільдербанга.

Під Томучені.

В суботу і неділю зведено під Томучені великий бій, в яким Японці побідили. Росіяни подали ся під Гаїчені, застеливши поле боротьби 1500 убитими і полишаючи Японцям 6 гармат. Страти Японців виносять 400 люда.

Нові поразки Росиян.

В понеділок, як доносять урядові вісті, Куроко побив знов Росиян у двох віддільних битвах коло Юшуйкіну і коло Яноселіу. Російські війська, як доносять офіційний комунікат Куронатіна, потерпіли тяжкі страти.

НОВИНКИ.

Президент краю князь Гогенльогер вїхав 2 с. м. вечірним поїздом до Відня з вїздом в урядових справах до Відня; звідси подасть ся на кілька днів до Стрпні, а до Чернівців верне 17. серпня.

Посол проф. др. Стефан Смал-Стоцкый переслав сердечну подяку учительству Вашківського повіту за вирази прихильності і житливості на руки інсп. шк. п. Ник. Спинула.

„Тов. православ. шляхти на Буковині“ прийме на шкільний рік 1903/4 25 дівчат до свого інституту. Услівля ті самі як тамтого року. Близня угода при прийнятті. Котрі родичі хотять примістити свої доньки в сїм закладі, най зголосять ся у секретаря тов. акад. п. Кліма у Старій Жучці, почта у місяці. Ся інституція реформує ся о стілько, що бере ся нове помешкання і наступить инший домовий порядок. *Николай Влад де Вердеш* голова, *Пант. Клим* секретар.

Отворене Січи в Ревні. В неділю дня 24. липня відбуло ся в Ревні, в червоночорній повіті, отворене січового коша. Мимо того, що того самого дня заложено на Буковині аж чотири такі товариства і одну касу райфайзенську, то сьвято вдало ся дуже добре. Число зібраної ся публіки, як інтелігентній так і селян, було досять велике. Також прибули до Ревні „Січ“ з Лужан і Мамайців. Зібраних гостей привітав сердечно п. Ев. Прокопович і пропонував вибрати батьком січовим заступника акад. тов. „Союз“ п. Панька Кліма, ко-

трий вмілою рукою провадив збори. Статуті пояснив заступ. акад. тов. „Січ“ п. В. Федорович. По сїм наступили вільні внесення і привітання, а на конець відспівала ціла публіка з великим одушевленням кілька патріотичних і козацких пісень. — Писар.

Знесення поштових доручень вночі. Дирекція пошти і телеграфів в Чернівцях оповіщує: Із днем 1. серпня зносить ся доручуване зглядно авізоване експресових пересилок в порі нічний, се є: між годиною 10 вечером а 6 рано (після часу середно-європейского, який на Буковині ріжнить ся від часу місцевого звичайно о 44 мин.) хіба що а) надавесь пересилки експресової через уміщене на конверті уваги: „доручити і вночі“ виразно такого доручення собі бажав, а адресат супроти того заздалегідь не застеріг ся, б) або що адресат зложив в поштовім уряді заяву, що пересилки експресові, які будуть до него надходити, треба ему доручувати зглядно авізувати і вночі.

Отворене „Січи“ в Неполоківцях відбуде ся в неділю дня 7. серпня 1904 на толоці о 1-ій год. по обіді. По зборах слїдують деклямації а потім театральне представлення при участі глиницької музики. Вечером відбуде ся січовий вечорек з танцями о 8-ій годині в домі п. Ст. Пілгуя. Вступ на театральне представлення й застави від селян 10 сот., а інтелігентній 50 сот., а вступ на вечорек від особи 1 кор. фамілійна карта для трох осіб 2 кор. 40 сот. Надатки приймають ся з подякою. Чистий зиск призначений на фонд січовий. За комітет: *Михайло Лука, Юрій Душиневич, Николай Русак, Стефан Пілгуй.*

Страшний випадок. В неділю дня 31. п. ст. липня лувив ся страшний випадок в наших горах, в селі Фалькові. Кілька родич, що жили там на сьвіжій повітрі, вибрало ся на прогулюку зелізницею і в повороті нараз замітили, що один вагон відчинив ся і стрілою став добігати з гори до других вагонів. Пасажири стали вискакувати з вагонів, та одна пані, жінка судового інспектора для сьхідної Галичини, п-ні Грабшайдова замість свочити в напрямі їзди, скончила назад і діставши ся між два вагони, на місці впала трупом, розтерта на кавалки. Інші пасажири дістали легкі рани. Похорон відбув ся в понеділок.

Великий переполюх запанував між тутешніми купцями з нагоди заказу румунського правительства вивозу кукурудзи поза границю. На біржі збіжжєвій ціна на кукурудзу страшенно росе і вже вчера рано доходила до суми

1750 кор. за корець. Причина заказу лежить в тім, що правительство румунське боїть ся неврожаю сего року; так само від 15 вересня не можна буде вивозити молоту і макухів, якими живить ся худоба. Віденські часописи домагаються, щоби правительство австрійське заняло своє становище до сепі справи, бо й на Угорщині нема що сподівати ся великого урожаю кукурудзи.

Жінка інспектором. Великий князь баденський іменував панну др. Бавм, яка працювала дотепер в віденськїм догляді фабричнім, фабричною інспекторкою. Панна Бавм була передтим асистенткою пурхського університету а опісля хемікою в одній із берлінських фабрик.

Автомобілем до полудневого бігуна. В Вістнику бельгійского товариства астрономічного застановляє ся др. Г. Арцтовский над тим, чи не було б се можливо добити ся до полудневого бігуна автомобілем. Др. Арцтовский як хемік і фізик брав уділ в науковій експедиції на „Belgica“, 1898 і 1899, що переступила 71° полудневої ширини. Отсій експедиції завдає наука відомости, що відносять ся до порівняння дня із ночью на полудневому бігуні. Др. Арцтовский заявляє, що деякі околиці бігуна можна би звидіти автомобілем, але треба би его збудувати на лизвах.

Спадщина по правнуку. До рідких случаев можна зачислити, щоби праїд був спадкоємцем. Перед кількома тижнями помер в Конгресівці 7-літний Висентий Крусевич, по котрім лишило ся майно, що виносить около 30.000 рублів. Родичі хлопця померли давніше, братів і сестер не мав, отже правним спадкоємцем є лише праїд, 84-літний Іван Крусевич.

Провалив ся! На старі літа забавго ся французькому сенаторови, секретареві мін. просвіти і професорови в Сорбоні Літїлякови мати також і диплом ліценціата прав. От і записав ся він на правничий віділ, ходив або не ходив на виклади, студіював або ні, досить, що по приписанім числі курсів зголосив ся до ліценціатского іспиту. Сивий мужичина, звичайний професор університету, засїв тамтого тяжня на студентській лаві перед зеленим столом правничого відділу і піддав ся іспитови. Радикальні часописи вневилють, що комісія складала ся із самих націоналістів а сенатор Літїляк є республіканин і тому вислід іспиту був сумний, але на ділі сенатор не умів нічого, гикав ся заедно, не знав найпростіших річий і провалив ся цілковито. Іспит мусїв бути для сенатора тим більше немилым, що студенти прав, переважно також націоналісти, явили ся в компеті і при кожнім закиненню, при кожній фальшивій відповіді вибухали голосним сміхом. Відтак удали ся гуртом до редакцій націоналістичних часописей і донесли, що радикальний сенатор перепав з адміністрації і карного права.

Правительство женщин. В місті Геддон в провінції Кензес (Kansas) Сполучених Держав північної Америки, перейшла при послїдних виборах до міської ради ліста женських кандидатів. Наслїдком того всі місця в міській раді здобули женщини і нараз розпочали своє виключне панованє. Почали від того, що з урядів бурмістра, судіїв, поліційних комісарів, шкільних директорів, почтаїмстра і т. д. прогнали мужчин, а обсадили їх місця женщинами. Правительство женщин оголосило в своїй програмі — безпощадну борбу против корупції.

„Bufowinaer Post“.

одинокую німецьку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен підписати кожний інтелігентний Русин; газета виходить що неділі, вістерна і четаєрга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.

Бермїнгем. Прийшло до того, що тепер саме ухвалив парламент роботи чужинцям ріжні утруднення в отвіраню підприємств. Толкує ся се тим, що Шкот, Грек, Жид, Ірландець має більше підприємчивого духа, сприту і заподлиности і робить англійському, солідному але тяжкому, крмареві сильну конкуренцію. Отже то, годі припустити, що успіхи свої завдає кооперативна організація личній владі Англійців, їх талантові, підприємчовості, сприту, заподлиности. Англійці так довго були найбільшими купцями, поки не зробили їм конкуренції Американи. Також уходили за найбільших промисловців. Тепер Німеччина, Америка, Бельгія, Данія, Швеція, Франція, засипує Англію виборами значно дїпшими і дешевшими. Майже неімовірно, що крім одного ткацтва (Lancashire) і будови кораблів, у всіх инших напрямках вже Англію випередили чужі. Тепер Лорд Чемберлен їздить по вічах і виказує, як з року на рік що раз менше товарів Англія вивозить а шораз більше привезена імпортувати. Між зварадами, якими послугують ся робітники, рідко коли знайде ся вже виріб англійський. Американські і німецькі мають лїпшу марку і більший поїт. В бюрі, де я занятий, крім паперу і пер всі инші прилади німецькі або американські. Оловці Гардмут, Вієн, лїпшійка з фабрики Soenecken, Вієн, нумератка американська, машина до писання американська, телефон марка Erikson, Копенгаген, Данія, Registrator, американський і т. д. Се дрібниці але вони кажуть багато. На кожній кроці починають Англійців поконувати. Для нас сепі феномен важкий тим, що він обертає

горі коренем наші популярні погляди на торгівлю і промисел. Народи не родять ся купцями але виробляють ся на купців. Так само народи не родять ся богачами але здобувають добробит силою. Се правди, яких вчить нас буденне життя народів. З того виходить таке наука, що і Русин хоч, як кажуть, не вродив ся купцем ні богачем, може навчити ся торгівлі від инших народів і виробити ся на купця або промисловця. Відтак, можливо нам здобути і добробит такими дорогами, як здобували його инші. Навчили ся Німці, Французи, Шведи, Американи від Англії, для чого і ми не могли-б від них навчитись? Адаже колись і в Англії всю торгівлю вели виключно Фенїкянці, відтак Жиди і Італїяни. Ще до тепер одна з найважніших улиц в Лондоні називає ся Lombard стріт. від того там був давно великі склади льонбардських купців і банкірів. І тепер здає ся, що знову вертають часи, коли чужі забирають Англіїцям хліб з перед носа. Не тільки готові товари вироблені чужими втикають ся до Англії. Під самим центром англійської торгівлі і промислу, в Лондоні, неначе під серцем Великої Британії, росе нїби гриб таємничий, грізна колонія чужинців, голодна, брудна, вонюча але для питомого англійського промислу небезпечна. Розпаношений, дуфалий в свій грїш і розум англійський промисловець шораз частїйше починає позирати трївовно у сїдну частину Лондона (Whitechapel) і наближує на працювотого, витревалого Жиди, Німці, Італїяці поліцію. Від часу до часу розходять ся по англійських часописах горячково писані, звичайно наївні і пересадні вісти

про страшну неморальність і злочинства, в яких живе півтора мільона єхїдо-льондонської сводочи. Однак в дійсности про жите тої колонії, хоч вона лежить лиш кількометер від серця Лондону, хитрий Англіо-Саксон не багато більше знає, як про жите мешканців Ласи або Тімбукту. Тимчасом брудний Італїянець втикає ся і до запальних частин новітнього Вавилона. Характеристичне, що в Лондоні, де кухарська штучка має стояти найвище на цілїм сьвітї, що друга порядніша реставрація належить до Італїї. Той Італїянець прийшов певне до Англії півголий і босий; відтак ходив з катаринкою, далі продавав морожене, низійши овочі, тісточка а тепер їздить самоходом.

З того всего відносимо вражїне, що Спільковї крамниці системи Рочдель мають поводженє в Англії не тільки завдяки якійсь абсолютній вишности Англіо-Саксонської раси. Успіхи кооперативї треба покласти передовсім на карб глибоко обдуманой системи, що показує ся практичною не тільки в Англії, але також в Німеччині, Америці, Швайцарії і всюди, де її тільки заведено. Спільковї крамниці подібного типу, як засновують ся до тепер у сїдній Галичині, не довели натеїсть до нічого путнього. Тисячі сїх примітивних заведень засновано в Англії перед п'ятдесятьми роками м. столїтя і ні одна з них не вдержала ся навіть до року 1860. Полишили вони по собі сумну пам'ять розчарованя і коштовну науку, що навіть найліпша воля і заподливість не в силі збудувати чогось тривкого без плану і без підвалин. (Економіст.)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	„	—
„ чверть року	5	„	—
„ місяць	1	„	70

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Невідрадні вигляди.

(яв) Недостача дешевого кре-
диту, неістнування промислового й
фабричного руху, які давалиби мож-
ливість зарібку робучим верствам,
знидїне рільної господарки зuboжі-
лих селян а до того крайно високі
селянські податки, отсе біляне, до
якого довела наш край боярска
господарка, що десятками літ дбала
лише про свої особисті а в найліп-
шім разі класові інтереси, не звер-
таючи уваги на те, чого потреба
широким верствам селянським...
Поліпшити єї відносини прийде ся
хви́ із незвичайним накладом енер-
гії і праці; тут треба буде справ-
ляти те, що завинили попередні де-
сятки літ.

Отсе нужда буковинського му-
жика вийшла на верх в нагляднім
виді чисел, викликаних розпоряд-
ком румунського правительства,
яким заказано вивозити із Румунії
кукурудзу а відтак молоти і ма-
кухи. Показало ся, що отсей заказ
найбільш болюче діткне наш край.
Буковина, яка славить ся управою
кукурудзи, не продукує єї навіть
тільки, щоб заспокоїти свої власні
потреби. Для заспокоєня в ну-
трішньої консумції треба
звичайно кожного року
спроваджувати ще два
тисячі п'ятьсот до трьох
тисячів вагонів кукуру-
дзи із заграниці. Так пред-
ставляє ся продукція найважній-
шого краєвого артикулу!

Сего року не має наш край за-
галом щастя з кукурудзою. Перша
половина єго зазначила ся були
розпаншєнем целяграної пошести

спричиненої споживанєм зіпсованої
перестарілої румунської кукуру-
дзи, а тепер прийшла єї величезна
дорожня, яку найбільш відчує ubo-
ге населене краю т. є. селянство,
бо кукурудза се єго головна по-
жива, воно єї мусить купити, як не
стане власної. Для дідичів румун-
ске замкненє границі не страшно.
Лично вони кукурудзи не потребу-
ють майже зовсім, для власного
господарства будуть єї мати також
подостатком, а з дорожні кукуру-
дзи хви́а скористають, бо будуть єї
продавати за дорогі гроші. Ось і се
показує мниму єдність інтересів
дідичів із дрібноземельним селяни-
ном, хоч вони оба „рільники“.

Кукурудзяна кри́за заповідала
ся вже здавна. У заграничнім обо-
роті торговельнім цілої Австро-У-
горщини виступає кукурудза в що-
раз меншій кількості. В першій
півроці 1903 р. вивезено єї за
14,527.487 К а в тім самім періоді
часу 1904. р. о 2,305.575 К. менше,
бо лише за 12,151.912 К. Скіль-
кість ввозу далеко малозначнійша
а й вона поменшала: в першій ре-
чинці ввезено єї за 555.002 К. а
в другім за 550.698 К, отже о
5.696 К. менше. Ввіз зменшив ся
головно через недорід кукурудзи
в Румунії, яка досі була куку-
рудзяним шпихліром головно для
Буковини. Сего року звівчила там
посу́ха половину кукурудзяного
збору а ситуацію погіршує те, що
й тамтого року кукурудза в Ру-
мунії не дописала, так що нема по-
кладних засобів із давних років.
Про те свідчить вже й те, що ко-
ли — як каже королівський декрет
із 31. липня с. р. — тогид виве-

зено з Румунії у першій половині
року (до 15/VII) 464.000 тон ку-
курудзи, то сего року за той сам
час мимо далеко більшого попиту
вивезено лише 346.000 тон. Щоби
отже охоронити населене від голо-
ду чуло ся румунське правитель-
ство спонукане замкнути свою гра-
ницю для вивозу кукурудзи. Заказ
вивозу молотів і макухів має свою
причину в тім, що в Румунії за-
носить ся ще й на недостачу паші!
Се послідне лихо й нам не чуже.
І в нас, на Буковині сего року
паша не дописує; крім повітів сто-
рожинецького й радовецького, де
сінні збори обильні, всюди інди чу-
ти голоси, що паші замало. Якже
сему всему зарадити? Найлекше
буде помочи на недостачу паші че-
рез заборону вивозу сїна й соломи
поза межі Австрії. Тяжше їде
справа із роздобутєм кокорудзи,
тим більше що і на Угорщині єї
небагато. Найбільше голосів обзиває
ся за уприсупненєм спроваджуваня
кукурудзи з Росії через митові
полекші і зниженє тариф перевозо-
вих. Тільки в тім клопіт, що в Ро-
сії заносить ся також на недорід,
хоч знова тутешній конзуль зая-
вив, що російської заборони на ви-
віз збіжжа нема що лякати ся...

Суд Європи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Іве Гійо

(Yves Guyot), бувший міністер з Парижа:
Гадаю, що в таким краю, як у
Франції, язикова єдність з урядового
становища є конечна. І воно так справ-
ді є. Впрочім жаде́н закон не боронить
Бретонцям видавати власні часописи і

книжки. Тільки закон узнає лише гра-
моти, писані по французки. Судівництво
є французке, а так само шкільництво.
Те саме відносить ся і до Басків. Але
ті племена не богато числять душ. Що-до
Бельгії, то я був би голосував против
признаня фламандської мови урядовою.
Такий характер надало тій мові като-
лицьке сторонництво, щоби фламандських
католиків охоронити від французких
вилівів. Воно хотіло своїх вірних удер-
жати в послу́ху через відокремлюючу їх
мову. Щоби osiąгнути той політичний
успіх, католицьке сторонництво робить
Фламандців менше „спосібними в борбі
о житє“.

З Русинами стоїть справа цілком
и́накше.

На одно треба передовсім ука-
зати: Річ очевидна, що культура Русинів була
далеко ви́ша від московської. А Москва,
далекі від того, щоби їй помагати, сні-
няли їй; і ся робота триває досі.

Російська сила зовсім не показує
собою цивілізаційного елементу. Вона
давить народи, котрі абсорбує, Русинів
від давня, а Фінляндців в найновій-
шім часі.

Я бачу будучність Росії лише у
зміні її організації: централістичну ап-
тотративу треба перемінити на федера-
цію. Що її провінції уважають царя за
особу, котра їх длучить з собою, — се
на мою гадку річ конечна; але центра-
лістична управа повинна щезнути з
уваги на ріжнородні народности, які
находять ся на тім просторі, що зве ся
російською імперією.

На місце центральної управи, за-
надто форсованої і лишеної всякої кон-
тролі — винявши шпїонажу — повинні
станути управи місцеві. Російське пра-
вительство повинно дати самоуправу Фін-
ляндцям, Полякам, Русинам і так само
всім иншим народностям.

Ті кайдани, що від віків сплутують
підбиті царизмом народи, ще кріпше
стискати, се не є добрий спосіб, щоби
Росію збільшити і її могутність зберег-
ти. Справдішні події свідчать між ин-
шим про її безсилність. Росія так з'орга-
нізована, як тепер, виглядає на велику

НАШ АЛЬБОМ.

Андрій Паращак.

Туга. I. Над Волгу.

Гей, ти пташко моя мила
Підійми ся в висоти
Й розігнавши бистрі крила
Линь стрілою до мети!

Ой, далека путь, пташино!
Бо від Прута гей аж там,
Де могутня Волга лине
Ід Каспійським берегам.

Де степи до неба блище
Пригорнулись в рівнині,
А Кіргізі понуро сивіще
Думи тихі, жалібні...

Шепче Волга... степ віміє...
Слуха казки... завмира... —
Він сю казку розуміє
Й починь світа розбира'...

Волга шепче... оляга грає...
Шепти Волги, страх, сумні...
Я єї шепти добре знаю,
Бо шептала і мені!...

Далі, далі, пташко мила
Крізь воздухи, крізь туман...
Щоб відвага не остигла,
Нім долетити в Астрахан.

Там у порті відпочинеш.
А як спаде темна ніч,
До Грузиночки полинеш...
Розкажи їй, розповідь

Мое горе, мої муки,
Мою скорбную печаль,
Страшні вибухи розикуи —
Мій безмежний, тихий жал'...

Що за нею пропадаю,
Серце туга обнима,
Що очей єї шукаю —
Та нема таких, нема!

Як всімхалась ті зіринці
Й отвітали земний рай
Бурлакови з за границі...
Пригадай їй, пригадай!...

Як вертати меш в темряві
То в Грузиночки проси
Волос чорний, кучерявий
З буйної єї коси...

Гей-же, пташко моя мила
Підійми ся в висоти,
Розпрістрия гнучкі крила
Линь стрілою до мети!

Чернівці, 27/5 1904.

II. Забула Ти мене...

Забула Ти мене. Тобі й не снить ся сон,
Що у чужій землі жие ще чоловік,
Котрого то любить кляла ся Ти во вік
Визвала божества і армію ікон
На свідка чувств Твоїх. Не знаєш Ти
[тепер,

Як гірко жить мені у споминах одних —
Як мучить привид Твій мене у днях
[журних,

Завмерло все в мені, та образ Твій не
[змер...

Як я вертав у вітчину —
Линив Тебе сумиу...

В далеку путь бігцем я гнав
У рідний край, мов звівр.
Ах! Скільки горя я знав —
Не сплещи на папір!...

Нераз слеза скотилась з вій,
Як мелянув образ Твій!...

Забула Ти мене, та я забудь не в сплі
Линів на те нема — бо-ж Ти сама той лік.
Ех! Був то час колись, що й я був
[чоловік

За впливом ласк Твоїх... Та се були
[лиш хвили,

Де гріх притмило те чувство сьвяте,
Спасибіг і за те...

Чернівці, 15/7 1902.

III. Ніч.

Запала ніч... померкнув світ
Леліаний імлю...
З'орали зорі небозвід
Численною юрбою.

І люди сплять: гаразд і зло
Сновили ночі крила —
Когось богаїтво замогло,
Когось туга втомила,

Когось журба скосила з ніг,
Когось нудьга з безділя,
А дехто з голоду обліг,
А дехто від похміля...

Лиш я не сплю... Зірки числю...
Моя тут не аснє —

Тобі я, любко, мрії шлю —
Моя пропавша мріє!...

Охляде тіло вяє тут,
А дух — любови ідея —
Мчить через рідний синій Прут —
Над гори Прометея...

* * *

Мине, мине бурлива ніч
Зоря поранна встане —
Та я не ввиджу Твоїх віч
Дівча мое кохане!...

Чернівці, 30/7 1904.

Михайло Дашкевич.

Із дневника.

У діброві зелененькій
На з'угарі є керничка —
В ній цілюща й животворна
Зачарована водичка.

Сонце згасло, місяць сьвітить
Крізь гіляки дубинини
І купаєсь в тій водичці
Й визирав з середини.

Пеш водицю із долоні,
Ти іяклозо чорнобрива?!
Душко! дай мені краплинку
З тої чаші, що ти пила.

Так — спаси-Біг, серце любе!
Спи оливи в полумія,
Хай згорю живцем в коханю,
Хай згорю аж до зімліня!

дреглевату масу з дуже марним первовим апаратом. Царський деспотизм хотів би все обернути на один лад всупереч законним еволюційним народів, так ясно виголошено Гербертом Спенсером. Росія не може далі розвивати ся, коли не стане ся різнобарвною.

З тяжкої доби, яку Росія тепер проживає, повинна російська правительствотворча брати собі науку. Австрія після Садової годна була утримати ся лише завдяки компромісові з р. 1867. Правительствотворча царя повинна піти за тим прикладом і завести в Росії компромісову управу різних народностей.

Ф. Ван Ееден

(F. Van Eeden) з Бусуму в Нідерландії: Сумна справа, про котру пишете, є лише частиною, хоч і страшною частиною всієї російської тиранії. Давлене свободи духа вважаю за вайтяжний порок, за те, що зветь гріхом против св. Духа, бо є воно безпосередньо зневагою прав Божих.

Ціле мое жите віддав я борбі за свободу, длатого й не потребує казати, як дуже звертаю свої найщиріші симпатії до Ваших заходів.

(Далі буде).

Голоси праси про вислід виборів.

"Gazeta Polska" в ч. 62. констатує факт, що "получені табори консервативні волоські і вірменсько-польські втратили більшість а за те зросли в силу фракції радикальні," дарма що над їх противниками оба дідичівські табори розпростірали свої опікунчі крила. Колиж воно так стало ся, то очевидно елемент польско-шляхотський поніс при теперішніх виборах на Буковині поразку тим більше, що "Поляки не лиш на Буковині, але і у всіх дзельніцах ойчизни добачують у великих посылках свій природний провід". Отже велика посылка, та разяча кривда загалу населення, се фортеці, в яких хоронять свої привілеї польська шляхта. Але такі інтереси польської шляхти не тотожні не то з інтересами руского мужика але й польского і мури тих фортець вже й так підгризенні зубом часу під напором народної свідомости мабуть вже незадовго розсиплють ся. А початок сего мабуть піде із Буковини, де законом стає свобідна воля більшости населення, що є основою конституційного життя, де настає еднане всіх поступових елементів против дідичівської боярської кліки. Отсего мабуть і лякають ся польські дідичі. Ось у тім самім ч. "G. P." читаємо в статі п. з. "Polskie sprawy na Bukowinie" отсей

уступ, який подаємо без широких коментарів... "Посередню однак прозябає на тім тлі а навіть вже достигає неодолю, що може стати для Галичини грізним. Маємо на думці справу руску і сіонізм. Обі ті справи є для Галичини і Буковини спільні; адміністраційна границя в сім случаю без значіння, із становища загально-державного булоби пожадане порозуміння обох країв під тим зглядом; чи до сего центрально правительствотворча допустить, важко предвидіти; тим більше однак треба із становища Галичини звертати увагу на розвиток обох тих справ на східній границі краю.

Руский рух прибрав на Буковині вже від шести років зовсім радикальну ціху; давнійше переважало сторонництво староруске втратило значну частину свого значіння, до чого на жаль причинила ся легковірність вірменсько-польських послів, котрі надіяли ся, що спомогаючи слабше сторонництво молодоруске, придбають собі его вдячність. Закидуючи отсю провинку польским послам на Буковині мусимо однак на їх оправдане додати, що ту саму похибку вчинено в Галичині, тут і там недоцінено небезпечу радикалізму, що йде в парі з молодоруским рухом; тут і там зазнали невдахи. Але коли в Галичині бодай тепер старають ся міродатні чинники о безсторонне (!) задивляванне на рускі справи, то на Буковині поправи (чит. шляхотської самоволі Ред. Бук.) нема і положене є тим грізніше, що молодоруский радикалізм найшов союзника в жидівськості сторонництві, супроти чого остають тепер зматані польських і волоських дідичів без відповідних наслідків, тим більше, що й елемент німецький заховує ся супроти польско-волоських зматань неприхильно. Волюхи й Поляки репрезентують, як сказано вище, стремління автономічні (країв чи народів? Ред. Бук.); одні і другі становлять найсильнішу групу серед великої посылки а історичні традиції спонукують їх до оборони консервативних засад. Знова Німці дивлять ся на кождо консервативну програму з неохотою, а коли бачать, що молодоруский радикалізм дає ся передовсім у знаки поміщикам себто Волохам і Полякам, може навіть і не мають нічо проти того, що через те захитує ся становище великої посылки, та що вона занепокоєна радикальною агітацією не може виступати в крайній політиці з цілою енергією. Із сєї причини Німці, хоч вони перед тим зазнали не раз приростий від Русинів, станули на боці в борбі, яку видали Русини Волохам і Полякам. Обом елементом консервативним не лишив ся инший (?) вихід, як опустити сойм. Се скажемо мимоходом — збогатило історію парламентаризму; досі бувало так, що на

сецесию пускали ся лиш меншости і то бурливі а на Буковині не меншости але половина сойму і то не часть бурлива мусіла зійти з поля борби, яке через радикалів і німецьку неутраляність, перестало бути полем слави і праці. (Ого! Ред. Бук.)

Що будучність принесе, не знати; однак сучасність дає на Буковині перевагу молодорускому радикалізму, що розвельможнює ся серед народу сільского а, що ще гірше, між руским учительством в страшний спосіб, побуджує пристрасті і надії, котрих ніхто не зможе заспокоїти, підриває поняти правні і суспільні (!), а робить те все, як досі, без перешкоди. (Ось і вийшло шило із сєї балакани: Polizei — se ultima ratio "шляхотних земля" Ред. Бук.) Не треба доводити, яке значіння має твердіння руского радикалізму на Буковині. Найенергічніше поборюване похотих затій в Галичині не доведе до нічого, як довго на Буковині, якої північна частина є прямо продовженням східно-галицької рускої території, буде збирати ся вибуховий матеріал, правдива радикальна резерва для східної Галичини. Злишню річю буде додавати, що ходять тут не лиш о охорону великої посылки але заразом (?) о життєнні інтереси суспільного населення, як польского так і руского. Польске населене Буковини, розсинане між Русинами, остало під суспільним зглядом здорове; вірменсько-польські дідичі зуміли помимом праці радикальних агітаторів, заховати як найліпші (?) відносини з руским людом. Проте спомогане польского елементу проти молодорускої агітації є важним обовязком а із становища самооборони Галичини konieczним, як руско-радикальна фалія заліє польські "плянцукі" (чати) на Буковині, то через те вже стане для неї приступ до Галичини — вже й нині можливий — незмірно удежшений. Щось дуже парчо робить ся нашим "земляном" помимом того, що живуть у "найліпших" відносинах із селянами! Приходить ся їм важко пливати у "руско-радикальних" фаліях!

Росія й Японія.

Нужда в російських таборах.

"Джорнале д'Італія" оголошує кілька листів ген. Дон Jaime-а, сина Дон Карлоса, писаних із поля борби. В листі із Ляояну (із 18/VI.) підносить він недостачу поживи. На 36 годин одержали жовніри лиш потрохи чаю і цукру, проте мусять піддержувати свої сили тютюном і чаєм. Ще більше неспокійно відзивають ся про те часописні англійські,

які прямо заявляють, що після донесень їх кореспондентів війська Куропаткіна аж примірають із голоду. В послядніх 48 годинах не одержали саадати й кусня хліба, а офіцери дістали лиш по малій порції цукру. Загально панує недостача хліба і мяса; желізниці з провіантами до армії Куропаткіна не доходять, бо вона із боку Мукдену формально відтята. Хоч є вісті не без пересадки, всеж такі кидають вони по нурі світло на теперішні відносини в Куропаткіновім таборі.

Затоплене Касуги.

"Berl. Tagebl." доносить, що японський кружляк "Касуга" побудований в італійських верстатах і в початках війни перевезений на японське море, затонув. Подробиці катастрофи не звісні.

Смерть за противоєнну пропаганду.

Свого часу доносили часописі, що в Петербурзі арештовано двірську панночку Межеєвську, у якої буцім то найдено бомбу зладжену на царя, з яким сиділа в опері в спільній ложі. Тепер же вийшла на яву справдішня причина єї ув'язнення. Межеєвська, дочка звісного петербурского лікаря, належала до жіночого комітету, що під проводом царіці вдови ладив одяги і т. и. для садатів. Межеєвській поручено пакувати книжки призначені для читання жовнірам. Пакуючи книжки, вклала до них Межеєвська революційні противоєнні агітаційні брошури, на чім єї й переловлено і замкнено в Шлісельбургу. Для 4. виконано строгий присуд воєнного суду над нещасною сподвижницею революційних ідей, іменом в Шлісельбургу страчено єї через повішене.

Під Портом Артура.

Перед розпочатем штурму предложено Росіянам піддати ся, чому они відмовили. Послядні штурми покінчили ся великими обоюсторонніми стратами. Японців погубло 15 тис., а Росіяни 5 тис. Як пише Morning Post рішили Японці не йти вже генеральним приступом, але вперед здобувати один вишній форт за другим.

Рішучий бій.

Здєсатована армія Куропаткіна уступає на лінії Ляоян-Гайчен крок за кроком перед Японцями. Японці мають в своїх руках і Гайчен. Послядні телеграми із Лондону і Парижа доносять, що Курокі припер Росіяна вже лиш на віддалені 14 миль (англ.) від Ляояну, так що між Ляояном, а Гайченом розпочав ся рішучий бій. Японці мають там 200.000 війська.

Лінар Жбанков.

1)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу "Записок лікаря" В. Вересаєва).

Переклада Маруся Полтавка.

Пам'яті "правдивого учителя й лікаря" Вячеслава Аксент'євича Манасєєва.

"Не можна усього звертати на загальні умови життя, для поступу доконачна є й особиста мораль".

"Записки лікаря" ²⁾ не належать до звичайних, розповсюджених і досить байдужних творів, які прочитуєть ся з більшою або меншою цікавістю й швидко забувають ся, доказом того є живе зацікавлене, з яким публіка накинула ся на книжку, обговорене єї по різних товариствах і тревала цілий рік полеміка — ряд палких похвал і ще більше завзятих нападів. А проте, ними неначе байдужні, але в дійсности дуже невдоволені лікарі-практики й рецензенти, які старають ся довести, що в "Записках" нема нічого нового, що усе давно й добре відоме, та вже сама за-

взята суперечка показує, що се не є правдою. Автор так майстерно, іноді артистично зібрав і змалював старе відоме й нове невідоме публіці, що вийшов досить яскравий образ лікарського діла, образ користний і навчаючий не для самої публіки, яка на тому мало розумієть ся, але й для фаховців. Подаємо тут гадку про се великого знатока отсєї справи В. А. Манасєєва. ("Врач" 1901 р. Ч. 2): "В Мір'ї Божьм" (січень) почато друкувати статю п. Вересаєва "Записки лікаря". Статя написана дуже тепло й талановито, безсумнівно зверне на себе увагу загальної праси. На жаль автор, маючи недостачі викладання медицини в Росії, інде приблизує й малює надто вже темними фарбами — обстанову, яка може звести читачів — не лише лікарів". Коротка, алеж яка глибоко справедлива й вірна оцінка; лише лікар, який глибоко розуміє й знає своє діло й рідкий майстер слова міг робити так на диво величній й короткій характеристиці. Мало того, увагу сю написано з приводу самих перших розділів статі; яким справедливим пророком був Вячеслав Аксент'євич, що до долі цілої книги а також гідностей і хиб а навіть дальшого викладу "Записок".

З огляду на велике значіння сєї праці й великого вражіння, яке вона справила на лікарів і публіку, вважаємо потрібним докладно розібрати "Записки лікаря" а мимоходом поговорити й ще про де-які боки лікарської справи, які автор мало порушив, або-ж зовсім поминув, бо не був громадським лікарем і на все дививсь з погляду окремого лікаря. Треба пояснити заздалегідь: усі безладдя лікарської справи залежать, крім загальних умов нашого життя, від недосконалости нашої медицини і від хиб питомих її репрезентантам — лікарям. В нашій розправі ми спинимось найголовніше на лікарях. Матеріал нам дав переважно "Врач" ³⁾ — ся скарбниця "доброго й злого" про лікарів і лікарську справу, через що цілком природним і справедливим буде присвятити статю пам'яті Вячеслава Аксент'євича Манасєєва, який ціле жите боров ся з нашими хибамі, зробив для управління лікарської справи більше, ніж хто инший з російських лікарів, і на решті так справедливо показав цілу істоту "Записок лікаря", що колиб ми виходили з університету хоч трохи подібними до нашого доро-

гого учителя, то Вересаєву про багато де чого не довелось би писати в своїх "Записках".

Величезний вплив В. А. Манасєєва й любов до нього студентів і хорих пояснюють ся між иншим і його строгою консекуентністю: на словах і на ділі він був той самий; те, що він проповідував на викладах і в "Врачі" переводив він і в своїм житю і діяльності. Лише такі учателі потрібні й користні, а усі ті, що говорять багато "красних і гучних слів" і пропагують радикальні проекти переміненя загальних умов життя а разом з тим заводять "склепники" займають рівночасно десятки посад, і ради грошей і особистих інтересів занедбують своє учительське діло — усі отсі професори й инші реформатори є фальшивими учителями і вони безумовно шкідливі для молодіжи. Нашій молодіжи завсїгди робить ся закиди за те, що вона — лишивши університетську лавку, швидко губить свої ідеали, але закид сєї треба зробити вперед учителям, які, за рідкими винятками, дають своїм учням явні й тайні приклади користування наукою, як дійною коровою. Яскравий приклад такого шкідливого впливу на лікарів дає московська

¹⁾ Професор (тепер небилик) петербурского університету. Високо-гуманний чоловік і гарний лікар.

²⁾ Препікані "Записки лікаря" В. Вересаєва, про які ми вже свого часу згадували у нашій часописі, вийшли накладом У. Р. Виданичої Спілки в українським перекладі Маруся Полтавки і мож їх набути в Рускій Раді в Чернівцях по ціні з кор. з оправою. (Прим. Ред.)

³⁾ Лікарська часопис російська, редактована небишком Манасєєвим.

Із воєнних образків.

Звісний воєнний справознавець, Немірович Данченко пише в останньому листі: „Відвідалисьмо окопи, полишені Японцями недалеко одного села під Сюаном і не могли ними досить поназдохлявати ся. Куди нам до такого майстерства! Ми переконали ся, що між японськими позиціями є stále получене за допомогою телеграфу, телефону, радіографу, або бездротного телеграфу. Не потребують вони гоняти з розказами ординансів, котрі являють ся на місце часто тоді, коли борба взяла вже нинішній оборот та зовсім нинішніх вимагає розпоряджень. Трапляє ся і так: іде з розказом від вождя відділу його ад'ютант і приїхавши не застає вже на означений позиції тої частини військ, для якої ніс розкази; обставини борби викликають зміну позицій, нераз дуже віддаленої, що потягає марноване часу. А борба не жде.

Справджують ся також донесення Хінців, що ніхота японська потрафить перебічи деіно 70 верств, додержуючи кроку їзди, чого жаден європейський жовіір не в силі доказати. Що правда, не всі можуть так скоро бічи. Японці мають спеціальні відділи ніхоти формовані з ринців т. є з візників і коний заразом, які цілими днями гальонують — часом з їзцем на хребті. Як з таким „багажем“ може він бічи кілька годин без унину, не диво, що на війні нічим не обтяжений лише мов птах.

І се становить велику перевагу японського жовіра. Наколи російський жовіір двигає на собі ристунок близько двопудової ваги, падаючи під его тягарем, передовсім в часі спєки, Японець передає все до їдучого по заді табору, з позицій на позицію переходить снайпером і виступає до борби, виночатий, відважний і веселий. Ми бачили як збігали з горбів. Вершки займають ланци стрільців. Нараз яксь неопантним способом, прямо як кулі, точать ся на діл, домілячи всі перешкоди, як найбільше вишколені гімнастики. „Ім легко — кажуть російські воєки з завистю — не носять амуніцій, ні жадних додатків, а при тім мають на ногах м'які каміші. Іди спробуй так само збічи з гори в наших чоботях? Скорше об скажу лоб розтріскаєш і впадеши у пропасть, де і несе тебе не звітриш.“ Нічого отже давнього, що те, на що російський жовіір потребує дуже багато часу і що робить з нараженням життя, Японець доконає в кількох або кільканадцятьох хвилинах і заким чоловік спостереже ся, вже із вищої позиції кусає. Давую ся лиш одному: як могли про те не знати наші військові агенти, що перебували перед війною в Японії? Чи не вони то заперили нас, що Японці мають мало і то дуже лиху кінноту? В практиці показало ся,

що її досить і що вона знаменита. Саме тото повторило ся, що підчас турпєкої війни, перед котрої вибухом наш військовий агент забезпечував, що досить буде одного корпусу, щоби триюмфальним походом дійти до брами Константинополя! На мої питоми вуха чув ся, як оповідав полковник Ванинський, що перебув 6 рік в Японії в характері військового агента, що війна з Японією буде для Росії дитинячою іграшкою, що побіда легко прийде, що врешті не треба концентрувати військ на Далекий Схід, бо Японці се нарід слабкий. Ми не знали навіть про такі подробиці, що так офіцери, як і прості японські воєки носять щось в роді панцирів, бо піки козаки не беруть ся їх грудий, а шаблі шербають ся, не поносячи ворогови ніякої шкоди.

Хінці взагалі віддали нам багато прислуг. Розуміють ся, що так само а може і лїпше, обслуговують вони Японців. Як діти торговлі пратнуть зі всего витягнути відповідну користь. Із донесення відзначали ся правдою і точністю. Відомості про страти неприятели звичайно не богато ріжнили ся від фактичного стану річи. Японців, як думаю, інформують про все дуже подрїбно, длатого, що наш ворог, о скілько є скупим при закупні живности, о стілько не жалює гроша на шпїонів. Ми не можемо тільки платити, бо шпїонська професія коштує нас за багато в часі миру! Крім того Японці не дозволяють Хінцям вступати до своїх таборів, у нас вишкують вони під позором крамарства. Лиш на такі відносини pozwalють Японцї. Всякі нинішні строги каранї. Визначили приміром ціну за голову кожного товмача. Також всі російські відділи мають товмачів — Хінців. Допускають ся вони, розуміють ся на боці малих провин, але взагалі віддають великі прислуги, бо без їхньої помочи буабми ми тут як без рук. Японці постановили упорати ся з ними і визначили 500 рублів за кожну голову товмача; потому, коли пересвідчили ся, що привука не потягає — піднесли ціну на 750 рублів.

Японці мають в руках іще одно велике першєство: знаменито знають околиці — не так, як ми. Знають про кожний залім терену, а знають майже кожний корч. Мани притїм мають прямо знаменатї. Усе знають, нічого не забувають, потрапляють в некористати для своїх цілий найдрїбнішу обставину. Одного разу окружили наші війська роту японської піхоти. Була вона відтита з усіх боків. Дїяло ся се о 8 верств від Ванку. Відділень сей кинув ся на право і лїво, а ми післалисьмо до ген. Штабельберга по інструкції, чи вейсти їм на варки, чи нї, разючи їх тимчасом воєнем. Нагло, іще післанець не вернув,

як рота неприятелиська десь зникла. Якби в нїю грїм ударив. Втяли штуку, якої-би їм сам Боско міг позавидувати. Були — і не ма! Гонимо на місце, яке занимали — овшїм є але... якісь винхачні пуджала, до котрих псувалисьмо порохи і кулі, а самї Японці — як камінї у воду! Використали кожний залїм, кожний корч, кожний камінї, зникли нам з перед очий як камфора, лишаючи тільки слід своєї присутности в видї винханих фігур.

Такими фігурами послугують ся часто, понаставляють їх, і з далеку роблять вони вражїне правдивих воєків. Ми сїплем на них град кулі а тимчасом Японці змінюють позицію і нагло зачинають нас пражити ротовим воєнем...

НОВИНКИ.

Посли др. Стоцький і Пігуляк виїхали задля відпочинку із Черновець.

В справі недовстачі кукурудзи й наші відбула ся в четвер конференція в краєвїм правительствї під проводом сов. двору Фекете і при удїлі през. Ради культури краєвої Тод. Фльондора і А. Лукасевича. І міністерство рішничтєва заняло ся сїм, а на 8. с. м. розписало вже анкету, в якій візьмуть удїл делегати діткених країв. Із рамени буковинської Ради культури краєвої візьме в нїї удїл Ом. Баєр, директор тутешньої середної рішничої школи краєвої.

Підлою виборчою штукою, видуманою ворогами Русинів, показали ся вісті, поміщені в „...gemeine Lügen-Zeitung“, що Вашківська „Сїч“ не хотїла гасити жидівських домів підчас поїздїної пожежі у Вашківцях, бо кількадесять членів „Сїчи“ працювало не тільки в поїтї чола, але й з нараженням власного безчечєства. Так само не правда, що др. Піштровський мав сказати до людей „Не ратуйте жидів“, а сказав тільки до пропінатора, що без причини кидав ся на людей: „До гашєня кличете мужиків, а до виборів громадських не пускаєте їх“. А сказав се тому, бо сей пропінатор був головним махером-протівником народу при послїдних виборах громадських. Із сего докору для ворожого селянам агїтатора зробили вороги Русинів антисемітську поїдїю, з якої надїляли ся уєніку при соймових виборах для протівних нам кандидатів. Штука не удала ся, а слідство, яке веде ся в сїї справі, вижає, хто єї видумав і передав устами п. Штронєра навіть президенту краю.

До історії переслїдуваня „Сїчїї“. Дня 1. с. м. відбула ся розправа перед кїрманським судом, в котрій за суджено двох кїрманських поліцаїв на

три добї арешту. Названї поліцаї заперли були свого часу чотирох тутешних „Сїчовиків“, що зовсім спокїйно їшли около 9. години до лїокалю товариства, до громадського арешту і вишпустили їх аж по півночі. На се безправство вєсли „Сїчовики“ скаргу до суду. При розправах показало ся, що начальник громади Бажан дав поліцаям наказ заперати „Сїчовиків“, отже, потягнено де відвїчальности і начальника, та з поміччю „свідків“ удалось єму викрутити ся, бо мовляв, назав тільки привести та протокол стягнути (о півночі!) а не заперти до арешту. Тож спала вина на поліцаїв і тепер мусять они поносити заслужену кару. Ось знов наглядний примір, як безправних средств уживають вороги народу, щоби здавити сїчовий рух; але завдяки чесному поступованю „Сїчовиків“ низькі ворожї наміри віччають ся „поєрамленієм“. — II.

Зновленє справи. Проти сучасного адвокати д-ра Шехнера, засудженого за обманство свого клієнта на кількамїсячну визницю, відбуде ся в насїддок рішеня висп. суду краєвого поновна розправа, до якої делеговано черновецький трибунал.

Страйку на Буковинї. Передвєчера поївчив ся страйк будівельних робітників в Серєті, який тривав кілька днів. Робітники здобули собі 10 годинний день робучий а крім того ще й нинїшї уступки. В середу знов застрайкували мулярї занятї при будові палати справедливости в Чернівцях. Причиною страйку є домаганє прєдпрїємцїв, щоби мулярї відробляли тотї години, які тратять рано, ждучи на подавачів цєгли, які через дощі, їдучи з далєких передмість, значно опізнюють ся. Мулярї знова хотять, щоб їх години чєканя числили ся до робучого дня, бо се жданє не походить із їхньої вини. Страйк триває далїше.

Пожар лїса. В звісній галицькій кліматичній стації, Ворохтї згорїло 150 моргів лїса.

Видїя руського Інститута для дївчат в Перемїшли має чєсть повідомити Вп. родичів і опікунів, що вже опустили печатню „Проспєкт Інститута на рік шк. 1904/5“, що подає близші відомості про Інститут і уєвія прїнятя дївчат, а також перший „Звіт дирекції руського лїцея дївчого за рік 1903/4, який розїслано вже всім Вп. Рочам лїцеанток як і тим, що зажадали письменно єго надїсланя. Хто бажав би познакомити ся близше з тими видавничтєвами, зволить звернути ся до Господаря Інститута Вп. п. Івана Матковського в Перемїшли. На туюж адресу просимо надсилати зголошеня о прїнятї дївчат до Інститута. — За видїя руск. Інститута для дївчат в Перемїшли дня 1-сирєня 1904. о. Мирон Подолитський прєдїдатель, Северин Заричкий сєкретар.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Наталїя Кобринська. Ядзя і Катруся та нинїшї оповїданя. (Бєлетристична бібліотека, ч. 63) Львів, 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спїлки. 3 друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка. Ст. 160, 8°. Цїна (з оправою) 1-80 кор. Зміст: 1. Ядзя і Катруся. Ст. 1—91. — 2. Жидівська дитина. Ст. 92—110. — 3. Перша учителька. Ст. 111—133. — 4. Янова. Ст. 135—148. — Liebesahnung. Ст. 149—156.

М. Драгоманов. Літературно-суєспільні партії в Галичинї (до року 1880). З російського переклада М. П. (Літературно-наукова Бібліотека. Ч. 78). У Львовї, 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спїлки. 3 друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 70, 16°. Цїна 40 сот.

Д. Мордовець Оповїданя. (Літературно-наукова Бібліотека. Ч. 79). У Львовї, 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спїлки. 3 друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 102, 16°. Цїна 60 сот. Зміст: 1) Старці. Ст. 1—28. — 2) Дзвонарь. Ст. 29—41. — 3) Салатка. Ст. 42—73. — 4) А все Пречиста. Ст. 74—97.

Олександр Кониський. Листи про Ірландію. (Літературно-наукова бібліотека ч. 80). У Львовї 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спїлки. 3 друкарні Наук. тов. ім. Шевченка. Ст. 63, 16° цїна 45 сот.

Захарїнська *) школа, що прищїплює уєїм духа наживи. — Трапляють ся такі квазі-реформатори, що запервнюють, що приклади й мораль, є нічим, а уєїм — загальні умови життя. Се — свїдома і захланна неправда. Про яку-ж перемїну загальних умов може бути річ, коли наші учителї й наша інтелїгенція кермуватимуть ся в своїм житю лише особистими інтерєсами, апєтитами й полагодженєм своїх особистих, дрібних справ? Таке жите тільки підтримує й скріплює не правильні загальні умови нашого життя й лише консеквєнтні борці словом, справді можуть вести до бажаних поліпшенє. Таким справдливим учителем був Вячеслав Аксєнт'євич Мансєєн.

I.

Насамперед ми щиро витаємо В. Верєсєєва за те, що він зважив ся так щиро й отверто розказати уєїм свої сумніви, хиби, горе й муки „вєя своєю сокровєнна“, на що зважуєт ся дуже й дуже мало хто. „Записки лїкаря“ мають дуже важне значїне яко психологїчний нарис, який малює нам розвій і дїяльність лїкаря від а до з: як він

вчив ся, як впливала медицина на студєнта, як починала ся і розвивала ся дїяльність лїкаря, як відносив ся лїкар до хорих і суєспільства, і як вони відповідали йому, яка вдача формувала ся в лїкаря під впливом занятя медициною і практикою і т. д. Надто важні уєї отєї свої факти, свої сумніви, свої невдачі, що доводять до апатії й розпуки — їнде літерально чуєт ся зойк душі — свої успїхи, що невимовно захоплюють, як се все житєнно — правдиво й цікаво, надто для починаючого лїкаря й студєнта, який знайде в уєїому отєїому богато користного й навчального для себе. Не дурно й математики зачитували ся в „Записках“, бажючи знайти вказівку для вибору видїлу університету.

Колиб автор обмежив ся лише сїм психологїчним нарисом, то й тоді-б се не пройшло без слїду, але в сїїм творі є й нинїшї боки, може ще важніші. Насамперед богато з того, що він говорить про себе, відносив ся в тїї чи нинїшї мірі й до нинїшних лїкарів. Припустїм, що одні з них хоробрїші й певнїші себе, другі — талановитїші, або навпаки, менше здатні, нинїшних менше хвилюють проклятї питаня, нинїшї знов придбали бїльше

знаня і вправности в університєтах — припускаємо уєїю отєїю й нинїшу ріжницю в хистї, переконанях, вдачї, схильностях, обставинах, первїсних умовах дїяльности, і все-ж таки уєї студєнти й лїкарї так або інакше в бїльшій або меншій мірі, але перечули богато (коли не уєїє) з того, що пережив автор „Записок“. Хо не відчував певного зворушеня перед першим трупом, хто не хорував „хоробою третого курсу“ *), хто не хвилював ся за перший прописаний реєпт і за першого хорого, хто не переживав перєходу від віри до повної зневіри в медицину й навпаки; хто не заннав розчаровань і тяжких хвилин сумніву в саму медицину навіть в руках наших найліпших учителїв? Коли й трапляють ся такі, то вони є рїдким виїмком. Таким чином по „Записках лїкаря“ читачї знайомлять ся не лише з автором, але взагалї з житєм студєнта й лїкаря, а се може, бодай декотрих привести до справдливїшого розумїня лїкарської справи й заведєня справдливїїших відносин між лїкарями і бїльше розвитю частинною суєспільства.

*) На третїм курсї (5 або 6 семєстрї) починають ся занятя в клініках.

(Далї буде.)

*) Проф. Московськ. університету назначав такеу за візати і брав страшенну ціну за своє лїченє.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератом
платів в Чернівцях.

Потоп чи пожеар?

Подаючи голоси праси про вислід
соймових виборів, зареєстрували ми в
последнім числі також і падкване тут.
„Gazet-i Polsk“ ої над програною По-
ляків а відтак і виїмки з статі про бу-
ковинські відносини, перепечатаної в
„Gaz. Pol.“ із „Wszechpolsko-go Prze-
gląd-u“, яка доходить до конклазії, що
філія руского радикалізму й жидівського
сіонізму задиває буковинських Поляків.
Не проминуло багато часу, а в справі
наших виборів обізвало ся „Słowo Polskie“
6365 ч., яке доводить, що через толе-
рованє і протегованє (!) тих обох полі-
тичних рухів збирає ся під стінами га-
лицької Польщі вибуховий матеріал, від
якого й вона готова займита ся. От і
горе польським шовіністам: буковинські
вибори для них і пожеаром і потопом від-
разу...

„Słowo Polskie“ прямо констатує,
що на Буковині йде „виразанє до зни-
вченє (!) польскости“. А чому? Бо ось
правительство перевело свободні вибори,
не перешкоджувало „безбожній“ агіта-
ції вільнодумних, а таке поведєнє вже
рівняє ся пресї за вільнодумними!!
І ось стало ся, що Поляки, які стано-
влять ледь 4% буковинського зай-
шлого населєня мають лишє чотирох
послів, що не будуть вже мати поль-
ського заступника ані в Краєвїм Видїаї
анї Радї шкільній краєвїй, а до фа-
тальности ситуації причинє ся й те
що при виборах попадали в Іурагуморі
„пшихильні“ Полякам Лунул, в Сада-
гурі „пшихильні“ ім „обиватель“ М. Фльон-
дор, а в Заставнї „спокійний Русїн“ Гак-
ман проти „радикального“ Русинського,
ба ще гірше між польським двором а рус-
ким селом ширить ся „безкарне васнє“
мушкетів „розпаментити“ волоскі демагогї
й рускі радикали, а учительа передовсім
руських звільнено „од вшєльких обов'яз-
кув карносії“. А супроти сєго „наро-
дова опїнія польска мує сен запитаць,
чи то вшєсно... дзєє сен вилончєє з волї

буковинського президента краю чи теж з
розказу п. Кербора“. Ба панове із „Sł-
wa Polsk-oro“ будь якою відповіддю й
не вдоволять ся і будуть... інтригувати
проти теперішньому президентови краю
дальше, але в тім лише біда, що — без
наслідку.

Ми нарочно висловили у довгій ста-
ті „Słowa Polsk-oro“ єго замїтніші
„аргументи“, щоб виявив ся їх безмеж-
ний шовінізм, нахальство, облуда і ін-
триганство!

Орган польської народової демо-
кратії, плаче над польськими дїди-
чам и. Се єму не першина, те саме ро-
бив він підчас галицького страйку, так
само вислугував ся нафтовим ду-
кам, які єго удержують і підчас страйку
бориславського! Орган народових демокра-
тів, які так дуже воюють проти Росії,
аж прослезив ся над унадеком москвофіл-
ського Гакмана, бож на Буковині не вдала
ся польска штучка, яка основує ся на
протегованю кацапів, щоб вони спино-
вали наш народний розвиток, як се ро-
бить ся в Галичині. Польському органу
привиджує ся отже Бог зна що, коли
Русини, що становлять половину насе-
сєня краю мають 6 послів, а Поляки які
створять лишє 4% єго частину мають їх 4!
Ба що більше, те безсовісне нахальство
йде дальше. Польскою кривдою є навіть
те, що в рускїм повіті переходить пос.
Стоцкий а наєде кандидат корупції! Се
уже переходить всєкі границі. Або що
сказати про ті мізерні, справді колтун-
ські теревенї на тему демагогії й ради-
калізму. Алеж панове не хочемо розділу
двору від хати, ми хочемо їх сполуки
в одну громаду!... „Słowo Polskie“, зна-
ючи дальше, що польскі олігархи уде-
ржують ся всюди при кермі насилєм, ра-
дєб, щоб і у нас робились вибори так,
щоб комісарї мініли ся у виборчих шахраїв
а шапдарї у виборчих нагачачів і теро-
растів, воно хотїлоб, щоб і у нас настав
галицько-польський „рай“, де учительство
замїненє на білих муринів-невольників.
Те саме „Słowo Polskie“, яке нам а з осїбна

нос. Василькови закидало в свій час спілку
з Німцями, розобличує тепер свою облуду;
єму жалє, що Німці не зробили дурниці
і не пішли з боярнею і польськими дїди-
чам и. Ось в тім річ!

Ширше розводити ся над вшєх-
польськими виводами не стоїть. Що вони
безосновні і ложні, се річ очевидна. І
коли „Słowo Polskie“ бе у дзвін тревоги,
то не із страху перед пожеаром ненави-
сти, але тому, що коли в цілій монархії
йде національна або й віроїсповїдна во-
рожнєча, то в Буковині єднають ся всї
поступові елементи без ріжниць народно-
сти і віри, щоб мирно працювати над
піднесенєм убогих верств населєня, щоб
завести справедливіші суспільні відно-
сини. І се як раз болить шляхетску Польщу,
яка живе лишє терором, визиском і інтри-
гам и; але на границі Буковини мусять
єкінчити ся єї затїї, хочби й як вона
лементувала та інтригувала. Проте однак,
щоб хтось нївєчив польський елемент на
Буковині нема й мови. Тутешні Поляки
цєвнє зазнають більше прав, чим пр.
Русини в Галичині від Поляків і то по-
лимо того, що тутешна Польовія при-
горнула ся до тих, що радїб дальше про-
пагувати гнет мужицтва і несправедли-
вість супроти Русинів...

Суд Європи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Др Франц Оппенгаймер —
соціолог з Берліна:

В Швайцарії живуть побіч себе і
всумїш Німці, Французи, Італійці і Ро-
манці (ретийскі) і мирно на випередки
побивають ся о першенство в грома-
данських чеснотах, хоч кожде з тих
племен дорожить своєю мовою і своєю
окремністю: а всї вони творять таки
одну націю, повну житя і сили, одно-
душну у відшпаню всякого чужого
впливу, горду на свою швидко поступа-
ючу культуру.

В Сполучених Державах північної
Америки живуть всумїш усї племена
романські, кельтійскі, германські і сла-
вянські; нїхто на боронить нїкому ві-
рити, говорити, писати, читати, як хто
хоче і що хоче; кождий має свою мо-
ву і свою окремішну народність плекати,
як лишє душа забажає: а таки ся міша-
нина творить одну могучу і здорову на-
цію, одушевлену гордим почутєм єдно-
сти; а таки почала вона розвивати но-
ву, висшу культуру і чим-раз дужше
рішає про єудєбу сьвіта.

Противно в Австрії ударяють на
родрости одна на другу мов філії роз-
гуканого моря, Німці, Чехи, Поляки, Ру-
сини, Італійці, Словінці, Жиди і т. д.
і в взаїмній ненависти забули вони, що
повинно бути одно спільнє: Австрія; а
духова культура і матеріальний поступ
лежать обломом.

А в Росії заоржують народи, вико-
рінують кожду не російську мову і кожде
окремішнє племя, щоби отворити одно-
стайну державу, один народ, одну мову,
з одним царем і накою в одній особі. І
великанська держава змінила ся через
те у гниле багно, в котрім не може
прозябати нїяка ростинка культури і
людського щастя; підкупство і забобони,
лінивство і глупота є в ній властивими
володарями, і нині хитає ся вона під
ударами погорджаного противника і
стоїть перед усобицею всїх против усїх!

Хтож не бачить тих величезних
противностей і не зрозуміє їх? Свобода
кождого племені — се щастє, згода,
заможність, могутість; неволя в державі
деспотизму і шляхетської господарки —
се нещастє, розпад, убожество і неміч.

Уся всемірна історія є після Тео-
дора Момзєна нїчим иньшим, як бороть-
бою азійського султанства з західно-
європейською державою горожан. Колиж
обі ті форми державні звести до соціо-
логічних підстав, то не одно виїде ска-
зати: всєя всемірна історія є нїчим
иньшим, як боротьбою харизматик і гно-
бителів зі східних степів, що завели

Др. Деніс Лунінович.

Надприродний сьвіт в казках Наталії Кобринської.¹⁾

Чорта вже нема, прогнала його
наука, а навіть просьвітїла його
генезу, дарма, що в давнину сам
чорт бував учителем людей, за ці-
ну знаня й науки продавав йому
чоловік свою душу.

Початків віри в чорта треба
шукати в старині, Євреїж не так
приняли, як властиво перетворили
свою давну віру в чорта аж після
неволї вавилонської, а від Жидів
перейшла вона до Християн, котрі
надали чортові осїбну, незалежну
державу, зробили з него другого
володїтеля сьвіта. Атиже Син Божий,
Христос не через що мусїв зійти
ва сьвіт, як лишє тому, що сьвіт
піднав під руку чорта, котрий по-
воли став чинником людського житя
іменно підпало йому тіло людське
і через те тіло своє треба чолові-
кови поборювати²⁾. Що до душі,
то за неї їде боротьба між Богом
а чортом. Та в початках христия-
нства уважало ся ще чорта при-
смиреним, слабшим нїж Христос,

за те в середних віках перебігає
він безкарно всї землі, коїть що
сам захоче. І так в середних віках
дійшла віра в чорта до повного
розвитку, що було на руку като-
лицькій церкві для укрїпленя єї по-
ваги і власти, бо чого не зробили
люди з любови до Бога, се робили
з боязни перед чортом.

Чорт у Кобринської, то наш
старий знакомий.

Щоб заселити свою темну дер-
жаву, спокушає чоловіка до грїха,
бо тільки тоді може його душею
заволодіти. Відолуху Матїя пайлек-
ше спокусити, даючи йому гроші.
Чорт являє ся йому, як пристало
на капіталїста: се не є той пога-
ний ствір, якого черкав коваль на
стїні, се грубий панок з люлькою
в зубах, у червоній шапці. Від не-
письменного не жадає він очевидно
підписаня грамоти на знак условле-
ної згоди, він жадає зневаги Хри-
ста наче відшкодованя за те, що
при хресті вирікав ся хрещений
чорта. Однак лекше підписати пер-
гамент нїж лихословити Богу, тому
й Матїй замїсць послухати чорта,
перехрестив ся і тим спровадив ве-
ликий заколот у чортівській палаті.
І ось тепер пізнаємо ще одну черту
чортівського характеру, а то його
месть. Не мав він уже приступу
до Матїя, то вкінці підїз їмому під

руку, переминявшись у корч бзини,
а коли Матїй сей корч зрубав,
його таякнув паралїж.

Цікавіший для нас чорт у дру-
гій казці. Волї чоловіка не може
чорт зломити, за те володїє бісно-
ватими і пнями. Тому-ж і навчив
він чоловіка курити горівку, а ко-
валєви сам готової доносить, кілько
лише душа забажає. Але сей чорт
має zarazом і виспї, демонїчні
аспірації: він дає чоловікови ар-
тизм³⁾. Що чорт був дуже інтелі-
гентний, що знав філософію, на-
віть теологію, що природа підляга-
ла його силї, се звїсно, через те-ж
то і студії природи — справа чор-
тівська, а навіть папу Сильвестра
II (в X. стол.) з причини його ма-
тематично-природничих студій ува-
жало ся чортівським союзником. Але
тут являє ся чорт учителем не
наук стислих — лишє штуки пляс-
тичної. Се цікаве. Та цікавіше
средство, яким чорт послугує ся.
І Фавєт дістав від Мефіста папїй,
але Русин зробив із того навою —
горівку. Міг би хтось додати в
тім неконсеквенцію, бо коваль ма-
лює як раз чорта, а ще надає йому
таку погану статю, що чорт стає
посьміхом і се загороджує йому до-
рогу до молодїць. Алеж у всєсвіт-

ній літературі чорт є учителем ма-
гії, хоч ся була бичем на чорта.

Добродушних і сьмішних чортів,
яких ошукують мужики, а то й
баби, не бракувало і то власне
в людській фантазії, а навіть під
сим впливом і суворий чорт у ре-
лігійних легендах змінив ся. Такого
добрягу-чорта маємо як раз і у
Кобринської, та коли вже загато
зневаги прийшло ся йому витер-
піти, він покарав ковали і то знов
на свій лад, оригінально. Його се-
редновічний брат одного маляра за-
те, що поважив ся його занадто пе-
ресадно осьмішити, струтив з руп-
тованя, тількиж як раз за те саме
вратувала його Матїр Божа. Наш
чорт підкинув ковалєви крадене до-
бро і тільки ангел знов за те, що
коваль осьмішував чорта, звільнив
його від шибениці.

Щоби між людьми ширити як
найбільше злого, потрібні були чор-
тови помічники вірно йому віддані,
т. є. чарівники та відьми⁴⁾. Кого
чорт не може поконати силою, чи
спокусою, сему запродує ся сам
в неволю і служить йому за житя,
але по смерті грїшника така душа
належить до чорта. У всєсвітній

¹⁾ Казки Наталії Кобринської, Чернівці 1904.

²⁾ Нарис історії віри в чорта С. К-ий.
Житє і Слово рік III. (1896) книжка 3-а стр.
180—188 і книжка 4-а стр. 287—296.

³⁾ Лист Кобринської до проф. Грушевського.
Вістник р. 1900.

⁴⁾ Matyszewski: Wiara w dyabła i czarow-
nice. Warszawa 1901.

своє панське пановане над обдертим з прав мужиком, против вільних мужиків і міщан заходу; є вона борбю харизматичну, що живуть без праці, з працюючими, з творцями культури.

Ся всемірна історична боротьба стоїть тепер перед останньою рішальною битвою. Бо Росія є остання найкраща твердиня султанства. Як би не Росія, то середуща Європа вже від р. 1848. була би державою свободи, гаразду і людського щастя: а коли тепер ледача система повалить ся через власні гріхи, тоді вибе остання година також феодальної в Австрії, в Німеччині і в балканських державах.

Любимо російський народ, і для того наша палка несприятельська ненависть звертає ся до его рабівників, мучителів і ватів: до російського феодального бюрократизму. І ми боремо ся та терпимо цілою душею посполу з усіма тими, що там в „державі страху“ мимо нужди і грози смерті відважно стоять за справу людськості. Російські Поляки, Німці, Фінляндці, Русини — вони всі нехай бережуть зерно своєї мови і окремішності до часу великої оранки, щоби земля випала плоди. А тоді пізніше покоління вчує ся коли зрозуміє, що всі ті виправданія гнети і обдирання народів з прав були лише марною покривкою розбишацького самолюбства та що тепер всі голоси свободного народу любо складають ся на велику симфонію щастя, гаразду, єдності і моральності.

Коли нарід боре ся за свою мову і свою окремішність, то боре ся за культуру і щасте всієї людськості. Тож помагай Біг Вам, Русини у Вашій борбі!

Політичний перегляд.

Подорож д-ра Кербера.

Др. Кербер прибуває до Кракова д. 27. серпня і відти розпочне свою інспекційну подорож по Галичині і Буковині, що буде тривати до 8. вересня. В Бергометі відвідає др. Кербер бар. Василька а в Перемишлі ген. Гальгоціого.

По убійстві Плевого.

Плеве довів поліцію до найбільшого значіння, він, як справедливо замічує П. Струве в „Освобожденію“ впровадив поліцію в законодавство, в адміністрацію, в науку, в церкву, в школу і в сім'ю. В той спосіб думав розпочати нову епоху скріпленого російського самодержавного диспотизму. Плеве мріяв мабуть об тім, щоб стати європейським по-

ліцеєм XX. століття а la Метерніх. І на се заносило ся; Білов йшов йому на руку зовсім. І не диво: реакціонери всіх країв і народів еднають ся швидко. Та ось та сама поліція, яку велелав Плеве не була в спроможності захистити свого творця і оікуна. Помимо, що поглотує суспільні позиції російського бюджету, вона така безсилна, що й досі не збрала ніяких інформацій про Плевого убійника, який консеквентно переводить в діло засаду революціонерів: не давати на допросах ніяких відповідей. Слідчому суду мав він казати: „Від мене не довідаєте ся ні словечка, хто я: шукайте самі!“ І поліція шукає і не находить нічого. Засипана тисячами доносів здеправованої частини суспільності блудить маніями а то й сама пускає верзні про з'організований заговор, та сама не знає нічо. Арештовано вже безліч людей, але без успіху. Тепер бігають шпioni із фотографіями вбійника по всіх усядах, чи его хто не пізнає, але як досі се не довело до нічого, що в правлячих кругах викликає велике роздражнене. Ковеньському жидови Ойкорскому, якого арештовано за те, що їдучи кибув у Неву щось важкого будім то бмбув а через те обвинувачувано о співвинність, — як досі — годі щось подібного доказати. Наслідника Плевого досі не іменовано. Говорять, що власть мін. внутр. справ буде розділена на справи адміністраційні, які має обняти Муравйов, а управа поліції буде становити особний уряд в руці Клейгельса.

Страйк нафтових робітників в Бориславі.

Страйк покінчив ся. В суботу порішили робітничі збори вернути до роботи, здобувши найважливіші домагання що до здоровельності помешкань. Правит. комісар сов. Півочий заporučив робітникам іменем правительства сповнене всіх обіцянок. Із промов бесідників годить ся зазначити те, що за час 29 д. безробіття вплинуло на страйкарів із складок 14.000 корон.

Англії в Тибеті.

Кореспондент газети „Daily Mail“, що їде з англійським відділом до Ляси, доносить під датою 27 VII. до згаданої газети що слідує: Англіїські колоніальні витягнені в довгий ланцюх, були того дня над берегом подовгастого озера Скорпіонів. Всі села довкола були що до одного пусті. Жителі забравши худобу і цінніші майно з собою, повтікали в гори. Човна рибальці або затоплено, або затягнуто на другий беріг озера. Тибетанське військо стоїть під Чусубом в половині дороги до Ляси. Замки на лівій поході і інші фортифікації стоять

пусті. Англіїці лишають в них по черзі залогу. З Тибету знов наспіла вість, що окреме посольство, вислане тибетанськими народними зборами, вручило полковникови Юнхесбадові писмо, заосмотрене печатками трох великих монастирів, в котрім тибетанські власті просять полковника, щоби він не ішов до їх столиці Ляси. В Чусубі на другім боці ріки Цампо має чекати на него найвистійший достойник Далай Ламп. Полковник відповів на то, що він на то предложене не годить ся; він мусить стати в Лясе і уступити ся звіттам аж тоді, коли закінчить угоду. Тибетанці хотять однак ще раз зробити послідню пробу і задумують вислати за ріку окрему депутацію до Юнхесбада та завести з ним переговори, але здає ся не відіють нічого, бо полковник завзяв ся, що не буде нігде інде вести переговори як лиш в Лясе.

Росія й Японія.

Витревалість Японців.

Замість злив і дощів, що мали сприяти дальшій боротьбі на манджурським побоєвищах наступили нестерпимі сніжки і посухи. Куропаткін надіяв ся багато на епоху дощів, міркуючи, що за час еї тривання прийдуть з Росії нові помічні війська. Тимчасом стало ся інакше; треба битись з тим військом, що є і то в сніжку, яка зазначає ся численними ударами сончними, що раз у раз лучали ся й лучають ся в російській армії. На химери атмосфери японське військо далеко витреваліше, а се вислід его виховання. Один приятель маршалка Ояма, що живе тепер в Берліні розповідає, що він переходячи в Токіо до бюро заграничних урядів бачив щодня на площі вправ японських жовнірів, які виправляли ся в жарі полудневого сонця із голими головами. Із сєї причини питав він раз Ояму, як він може дозволити на таке мучене жовнірів. Ояму се не збентежило, він показав лише питаючому на одного офіцера і каже: „Вачите того пана? Се наш начальник лікар. Підійть, прошу, до нього та поспитайте, кільки сончних ударів лучило ся в нашім війську, але відповідь его передайте й мені.“ Незабаром вернув ся він із лікарнею відповіддю на Оямові питає, яка звучала, що в війську не лучив ся ні один сончний удар. Таємниця сєї витревалости лежить в загартованю японського мужика. Своє рижове поле обробляє він простоволосий серед тропічної сніжки, бродячи голоніж в студеной воді. Сій обставині завдячує

японський жовнір те, що не дімає его ні злива ні спека.

У трех огнях.

Дипеша берлінського „Tageblatt-y“ із 3. серпня показує вагу трох послідних японських атаків в ось таким світлі: „Аж тепер став звисний в цілім своїм обемі великий успіх борб з 31. липня і 1. серпня. На приказ маршалка Ояма заатакували всі три армії Росіян і через оба дві бороли ся хоробро. Армія центра під командою Нодза держала коло Сімуїчя стоячу напротив неї середину російської армії, мабуть другий корпус під командою генерал-майора Алексеева (званого „число II“ для відріжнення від намістника Алексеева). Армія ген. Оку, обходячи здалека російське праве крило, відперла корпус Зарубаєва до Хайчена. Кавалерія ген. Оку заходить вже гостинцем з Іннава до Нючван (Старий Нючван) Росіян із заду.

Тимчасом повів ген. Курокі скріплену першу армію наперед і обходячи рівночасно ліве крило Росіян, розбив его по героїчким опорі, підчас котрого погіб ген. Келлер. Тут ставали до бою найліпші російські полки X. корпусу, скріплені частию XVII. московського корпусу. Японці відперли їх аж на вижвині перед Ляоном, де їх, як здаєсь, переймало свіже російське військо. Кавалерія Курокі мабуть вже переступила гостинень, що веде з Ляою до Мукдена. Страти Японців мають вносити около 2000, а Росіян може в трое більше, бо они ставали знов давами до бою, що не відповідає вимогам теперішнього способу веденя війни.

„Касугі“ не затоплено.

Японське посольство в Римі на основі телеграфічних інформацій з Токіо заперечує подану в одній з тамошних газет, мов би японський кружляк „Касуга“ затонув.

Японський рапорт про боротьби із минулої неділі.

В битві під Томучен мали Японці разом 124 убитих і 660 ранених. На полі битви лежало 700 погібших Росіян, котрих похоронено з військовими почестями. Японці здобули 6 пущок і великі запаси муніції та поживи. — Курокі доносить, що в битвах під Юсуліну і Янцелін стратив 906 воїків і 40 офіцерів. Росіян же стратили 2000 людей; крім того 8 офіцерів і 109 воїків дістало ся до японської неволі. Японці здобули дві гармати, багато карабінів, шатер, гранатів і т. п. Особливо велику страту потерпіли Росіян під Юсуліну 31. липня. Коло Пілен на 7 миль від Юсуліну обійшли Японці уступаючи

літературі мужчини віддають ся йому задля слави, сили і знання, рідше задля егоїстичних мотивів (богатства) а ще рідше задля любови; за те жінки віддають ся йому тільки задля роскоші і розпусти. У нас нема такої ріжниць, не маємо чарівників світової слави (от якби Твардовський) але й наші відьми не ріжняться від чарівників. Не стрічаємо у них виключно розпусти, за те вони так само, як чарівники могли прикликати чорта, насилати неврожай, сперти дощ, спровадити, то знов стримати гром і бурю, а що найважливіше і найчастіше відібрати молоко у корови. Викрадали вони малі діти у поліжниць та виносили їх на лису гору, де кожного місяця відбували ся збори нечистих і там віддавали тих дітей чортові. Вистерігали ся соленої страви (у латинників се зрозуміє, бо при хрещеню уживає ся у них соли), а впрочім не вирізняли ся нічим від звичайних людей, хіба що з одежі все щось на лівий бік мусить бути у них обернене, або підчас процесії церкви не обходять.

(Конець буде).

Лікар Жбанков.

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

Наведемо два приклади:

Хорі, а часто й близькі їх, звичайно цілу невдачу лічення звертають на лікарів, і В. Вересаєв наводить ряд переконуючих доказів того, що не усе залежить від лікаря, від його незнання, або малої вправи; а часто від недосконалости нашої науки і найвидастайші репрезентанти медицини зістають тепер безсилами перед певними хворобами й випадками. І взагалі автор старає ся зробити вимоги публіки від медицини й лікарів помірінішими, що мусить зменшити число розчаровань і масу нарікань публіки на лікарів. Публіка часто закидає лікарям безсердечність, відмову помочи й позиває їх, і В. Вересаєв чудово доводить, що й лікар — чоловік з його лихами й слабостями; що хвиб, за які кленуть лікарів, властиві й иньшим фаховцям, і їм їх легко прощаєть ся, і що лише лікарі мають привілей обовязково помагати й завжди усім, тоді як нікого иньшого закон не силує до обовязкової помочи: лікар повинен завше кидати ся на перший поклик,

а пекар не повинен роздавати булок голодним, господар — пускати не маючих помешкань в своє помешкане, кожен з людей — кидати ся у воду ратувати потопяючого. Отсей несправедливий привілей лікарів і дає привід до безлічч нарікань і несправедливих відносин до лікарів. Розумієть ся, було-б самоошукую думати, що „Записки лікаря“ радикально переміняють відносини публіки до лікарів, але нема сумніву, що вони дадуть певний плям до їх поліпшення, бодай між найбільше розвиненою частиною суспільства.

Крім автобіографічної часті „Записки“ містять ще важнішу часті публіцистично-полемічну, в якій автор висловлює свої погляди й критикує декотрі боки лікарської справи, становища й діяльності лікарів. В сій частині трапляють ся на жаль пропуски, недокладности й пересадки, які можуть викликати несправедливі відносини до медицини й лікарів. В авторі усе змагають ся художник і дослідник і перший часто перемагає, що й викликає пересадки, затемні барви а іноді й суперечности. Ми думаємо також, що автор-художник переладив в своїй статі занадто багато проклятих нерозв'язаних питань, які також можуть пошкодити прак-

тичний меті — просвіченю публіки. Не можна повставати проти порушення проклятих питань в таких чудових оповіданнях, як оповідання Кота Мурлики¹⁾, або-ж в спеціально-наукових статях, але-ж змішуване їх з практичними питаннями може лише затемнити справу. Припустім, що без вказання на декотрі з сих нерозв'язаних питань, не можна було обійти ся, але ряд иньших можна-б цілком залишити для користи викладу й вражіння. Яке, наприклад, значінє має безплідне нарікане автора на те, що поштовий урядник у друге наразив свою жінку на муки злогів, коли й „Наташа“ не уникла тієї-ж долі і прийшлося навіть ужити помочи оператора? Або навіщо поставлено сї питання про любов: І навіщо любов з цілою своєю поезією і щастем? навіщо любов, коли від неї стільки мук? Та невжеж „любов“ не є глумом над любовю, коли чоловік зважує ся завдати коханій жінці ті муки, які я бачив в акушерській клініці? — А вже від сих питань художника ані любов, ані її наслідки не переміняють ся, а прецінь... і без такої любови жите було-б дуже негарне.

А ось пересадка художника вже й цілком шкідлива: „Треба якихсь

¹⁾ Російський сучасний письменник.

взад російську козачину зложено з трох полків піхоти і на 1000 до 2000 кроків почали сипати огнем на цілу ліній російську. По полудні появили ся Росіяни під білим прапором з червоним хрестом, щоб забрати убитих і ранених. В виду того перестали Японці стріляти.

Некольна війна.

Як страшно є теперішня війна, які муки наносить она людям можна собі уявити хочби з того, що один лускаючий шаринель заснує смертоносними кулями простір 200 метрів, а при Вафану вистріляли Японці дня 2. VII. за пів-третя години 20.000 шаринелів. Щож за спени мусіли тоді діяти ся на полі борби! Тисячі скнів і болючих ран на-відує найкрасший цвіт людскости. І за-віщо?... Не диво, що случаи божевільа передовсім між російськими офіцерами незвичайно множать ся. Тяжко захвати здоровий ум, бачучи таке страшне жатво смерті.

НОВИНКИ.

Від редакції. Вибори проминули для нас швидко, та треба щоб і шир-ший загаль народ а то й будучі покоління могли довідати ся, як ті вибори відбували ся в поодиноких округах. Тому просимо наших патріотів із провінцій бодай тепер надсилати нам для „Рускої Ради“ описи передвиборчої агітації та перебігу самих виборів. Просимо однак о вірність і точність; головне треба звернути увагу на прояви патріотизму і го-рожанських почувань у селян.

Посол сов. п. Артур Малик вислав на руки інсп. п. Н. Синица таке листь: „Прошу учительству вашої повіту за гратуляцію подякувати і бути уві-ренним, що я при кожній нагоді буду уступати ся за права учительства і рус-кого народа. З поважанем і т. д.“

Цісарська санкція. Цісар санціо-нував ухвалу буковинського сойму, силою якої влучено ґрунта положені по правім боці Прута в громаді Старій Жучиї до громадського обшару м. Черновець. Отсим покінчено довготриваючий спір Черновець і Жучиї за названі ґрунта.

Вибори до черновецької ради мійської. В маїстраті вже роблять при-готовання до доповнюючих виборів до мійської ради, що відбудуть ся сей осені. До обсядження остає 27 мандатів, між нимими скінчить ся до того часу також і мандат радного надсов. В. Ясеницького. Можна надіятися, що черновецькі Русини

ідеальних, для нашого життя цілком незвичайних умов, щоб хоро-ба стала дійсно „принадком“, при іст-нуючих же умовах хорують усі: бідні хорують від нужди, багаті — від гаразду (довольства), хто пра-цює — від напруження, хто нічого не робить — від ледарства, необе-режні — від необережності, обе-режні — від обережності. В усіх людях з малечку міститься руїна, організм починає розкладати ся, не встигнувши ще навіть розвинути ся. Усім відомо, що ми вмируємо, але навіщо прибільшувати, навіщо ма-лювати такий безпорадний, сумний образ і, подавши читачам хибну гадку, що при сучасних умовах де не повернеш ся скрізь хвороба й смерть. І тепер, при сучасних умовах, мож-на впорядкувати життя більше менше правильно, можна уникнути безлічи страждань, які не виплива-ють з суті нашої природи — на-віщо-ж подавати публіці непевні гадки про нашу природу і гігієну, навіщо безнадійним ляканем нага-няти як й нудьгу, яких у нас і так більше чим досить? Можуть сказати, що В. Вересаєв не видає сих слів за наукову правду, а пе-реповідає лише вражіння приголом-шенного безсилем науки студента. На жаль се не так: автор-худож-ник, навівши се вражіння, змушує автора-дослідника зараз навести на-

подбають сим разом енергійніше про вибір численніших заступників у мійській ре-презентації.

З дирекції скарбу. Міністер скарбу іменував сов. двору і начальника дирекції скарбу в Чернівцях, Артура Книшера председателем краєвої комісії для податку заробкового і комісії рекурсової для податку особисто-доходо-вого.

Рух населення міста Черновець. На 73.283 мешканців нашого годовного міста було в 1903 р. 2242 живородже-них супроти 2459 із року 1902. Се число в процентів обчисленню дає доволі гарний добуток: на 10.000 мешканців припадає 30-6 живоурод., коли пересічне число уродив в цілій державі дає 27.6%. Число мертвороджених виносило минулого року 7% супроти загального пересічного числа 13%. Случаїв смерті було тамтого року 1835 супроти 1778 із попереднього року. Пересічно було случав смерті 25 на 100 супроти загального пересічного числа 21.5. Тут треба однак звернути увагу на те, що число случав смерті в місті значно збільшують приїзди із чужих осідків на лічече прм. до шпиталів і т. д.

Як православна Росія ширить римський католицизм? Із ляку перед вірменським революційним рухом зам-кнуло свого часу російське правитель-ство для Вірмен, що не є російським піддан-ним, свою границю. Сей розпорядок діткнув буковинських та галицьких Вірмен, які мають арешти в Бесарабії і на Поділі та роблять там свої інтереси. Аж по довгих стараннях і по представленню чер-новецького рос. конзуляту, що тутешнім Вірменам-католикам і не в голові вір-менська революція, вони, майже зовсім ополчили. Ось рос. правитель-ство знесло попередній наказ що до Вірмен-католи-ків, які мають одержати вперед від тут. крил. о. Каспровича відповідну посвідку. Багато однак Вірменів, не ждучи на по-рішене справи і, не бажаючи бути вва-женими формальностями, переходило на римський католицизм, через що уходить перед рос. властями за Поляків і не за-знають ніяких перепон пашпортних.

Страйк мулярів при будівлі па-лати справедливості триває далі, до него прилучили ся й помічники. Захо-дить обаша, що 15. вибухне генеральний страйк мулярів в Чернівцях.

Відгомон убійства Бобрікова. Старенького батька Шавмана мали за-слати до Нижнього Новогорода, та „Vor-wärts“ довідує ся, що его туди не за-слано, але замкнено у вогких підземних казематах петропавловської кріпости в

укові і статистичні докази того: зіпсути зуби у школярів, хронічний нежит у дітей, що-місячні стражда-ня жінок і т. д. А прецінь автор-дослідник міг би навести безліч більше переконуючих фактів дока-зом противного: смертельність в Англії значно менша ніж в Росії, наших дітей вмирає менше чим селянських, робітниц — хлібороб здоровіший і довше живе, ніж фа-бричний, духовні особи живуть дов-ше, ніж лікарі, гарна каналізація уздоровила міста, брак фізичної праці робить нас односторонніми і неврастеними і т. д. і т. д. Усі отсі перші ліпші факти ясно дово-дять, що санітарні умови багато можуть зробити для уздоровлення, що гігієна публична й особиста бо-гато помагає поодинокій людині й цілому суспільству і що, значить, висновки про шкідливість всіляких сучасних умов життя не відповіда-ють дійсности. І в дальшому обго-воренню нам прийде ся не раз по-дибувати такі суперечности між автором-художником і автором-до-слідником, і найчастійше перемагає перший.

Переходимо до консе-квен-тного перегляду!

(Далі буде.)

Петербурзі. Се один із послідних вчинків вбитого Плевого.

Пропав без вісти. Поліційний рапорт доносить, що від дня 2. с. м. пропав без вісти редактор „Bukowinaer Rundschau“ Яків Гут.

Доходи желізниць державних виносили в першій половині б. р. за перевіз осіб і клунків 30 1/2 міль. корон, за перевіз вантажів около 88 міль.; разом 118,282.000 а в порівнянню до першого півроку р. 1904 о 4,433.036 кор. більше.

Із черновецького „Орфеум“. Від-коли взяли керму сеї сцени різноманіт-ностей в руки два емкі єї артисти Бе-ля Лінніє і Жак Пауль, з того часу й слідно певного рода поліпшене в до-борі артистичних сил, як також і про-грами. З нових сил належать згадати представителів пластичних поз гарну Віденку Вікі і міжнародну субретку Алеманд. Вікі подає своїми позами живі образи справді артистично гарні й що головне не зобиджаючи почути стидливості. Крім сего старає ся ди-рекція о різноманітність і виставляє що-денно дві нові штуки веселого змісту. Прихильники того рода культурних „увеселень“ западного світа можуть знайти свою розраду, бо, звісно, не вся-кому до вподоби есавільна легка муза орфеальна.

Холера. В російській огнищі на-товіт, в Баку, сконстатовано один случай холери.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Вистава образів в Чернівцях. Публичні вистави штуки є в Чернівцях дуже рідкою річю. І зовсім натурально. Нема тут артистично-маларского огни-ща, ніякої осідної школи публичної, чи в загаль якого гуртка артистів маларів і в баббарів, які познакомлювали би пуб-лицу з творами кисти і долота визнач-ніших мистців, коли вже не європей-ських, то бодай австрійських. Бо Австрія має такі свою спеціальну штуку, най-там хто каже, що хоче і най називає австрійську почву Беоцнею в штуці. Не-ма отже кому так заняти ся в Чернів-цях маларско-різьбарськими виставами. Товариство приятелів штуки устроїть часом яку виставку — як се стало ся минулого року, про що ми тоді писали обширніше — постигає які невеликі великості, мало звісні знаменитості — з малими виїмками — позавишує образи доволі недоладно, так, що штука ховає ся в тіни, а великі рами виходять на перший план — тай на тому конець. Публика довідає ся про таку виставу й зовольт дуже ріденькими рядами єї від-відувати, а там і подиває ся по кількох днях мухам і навукам огляд і критику мистецких творів. Тай годі бачити тут на виставах щось знаменитого, бо вся-кий мистець хоче крім добре заслуже-ної слави й дитирамбів преси мати ще й добре заслужені грошакі за свою працю й талант. І як французкі маларі шанують себе і не надіють ся належи-тої оцінки своєї праці від інших країв і тому виставляють свої твори голов-но в вітчині — так всяка чужа знамени-тість не рве ся дуже до нас, спеціаль-но до Чернівців. Тим дасть ся пояснити анемичність тутешних вистав і рідка їх поява на наших ґрунтах. Та все таки предмети штуки єще знайдуть ся: в салонах тутешних маларів (мало їх тут є, меж ними верхує наш земляк Іва-сюк) тай у приватних виставах образів. Та до маларского атеї не всякому до-ступна дорога, рідко хто має нагоду ухилити занавісу сьвятих творчости в одного або другого артиста. А приват-ні вистави образів — се більше дрібні збіркі копій, гарних рам, статуєток і більше нічого, обчислені на буденну потребу — продаж. Рідко забуває ся тут що ориґінального, але й то, зві-сно, не великої стійности. Все те на-ходить своїх покупців і ціль виставки осягнена. Дуже корисно відбиває при-тому приватна вистава образів Грінберґа при ул. Головної, досту-пна для публіки безплатно від год. 8 рано до 8. вечером. Се одинокий в Чер-нівцях приватний салон штуки (публич-них впрочім не має) в більшим стилі. Й збірка образів представляє ся як на Чернівці й їх артистичні потреби (чи-тай: покупки) справді величаво. Є тут заступлені навіть більше звісні мистці

не тільки з Австро-Угорщини, але й з поза границі, яких твори постигав властитель вистави з великою запо-даєністю, здаєть ся, більше для при-мани й приздоби свого артистичного салону, як для комерціальних цілей, бо відай рідко хто такі гарні але й дорогі образи тут купує. З образів заслуго-ють на особлившу увагу гарні твори Гебля „мотив коло Вайдгофен“ і „мо-тив з Горичи“, Дольчіого „краєвид фюрдів“, К. Баєра „На лоні при-роди“, Фіалі „Кози на пасовищу“, миленький образок; А. Баєра мотив з „Zell am See“, влучно віддана живо-лова понурість бурі; Шаллера (се бувший фельдмаршал, померший мин. року) „Жнива“ „Буря“, як також „Фес-ляв“ — дуже совісна робота. Стої-лов, Росіянин, дав два образи козаків серед сьїжної околиці — козакі за штивні, лавлювати, опереткові — при-рода віддана влучно. Зима з єї всіми аксесоріями — се вдатна зима моско-вських маларів. Знамениті є характери-стичні голови І. Фіалі „Dorfschulze“ і „Учитель“, ще ліпші під зглядом тех-нічним Фелля „Ботаник“ і „Полі-тик“. Спеціальною технікою визначає ся образ Йог. Грубера „Дольоміти“. Гарні є дрібні образи Ользера „Від-починок“ і „Понас“, Цвітарки і „го-ловки-студії“ Фрац. Буше вдаряють приадною солодковоюстю. Гарні є обра-зи Даллінґера „Сінокос“ й „На-рілі“. Багато світла й воздуха бачимо в образі В. Франека „Борба оленів“, чудове полудне диме на нас своїм спо-коєм і нестротою з образу Армена-кі „Каїро“, совісною роботою визна-чають ся образи звісного діораміста Адольфа Кафмана („Мотив з Гео-лайн“), як також два образи „Каїро“ Ка-роля Кафмана. Заступлені також Ге-люб з своєю синявостію в образі „мо-тив з Тоблях“. Премалий образ Тер-ночіого „Ave Maria“ настроює нас до сердечного спокою: вечір — поле — річка — за нею церквця, з якої чути дзвіночок на „витай Божа Мати!“ На-поли гурток родинний — молять ся в сторону церквці — молитва плнве немов воздушною снілею голосу-тону дзвінка, чистий воздух; ми неначе так з образу чуємо той дзвінок з далекої церквці. Чудові річи подає Л. Хваля: „Місячно-хмарну ніч в Іраїні над Ду-наєм“ і „норвежский водопад“, а Бонні (Франц.) мотив з австр.-боснійської на-павії. Котрий твір уважати за єї оу сеї вистави? Бо чудовий є образ Заха-рова „Поворот з ярмарку“: рух, життя, природність — а техніка — накладане красок дуже вдатне, ефектовне — і пре-гарні є два образи Вальфреді „Во-допад Траун в гор. Австрії“ і „Wolf-gangsee“, так само заслугоє на пильну увагу образ Петерзена „Мотив з Маслайно“: життя пристані, здорovenні моряки, знаменито схоплені філі водні — а вже геть то мистецкий є неве-ликий образ Печенка „Візд рибаків в Мессині“, віддана звісна матова оріб-лістєть поверхні води італійского при-брежя. Се чудові річи. Гарну тоту ви-ставку доповняють копії з Макарта, Ден-нера, Шена і пречудові річи штуки при-норовленої (Kunst-Gewerbe) з робітні Жольнай (Zsolnay) в Фінфінґен, одно-кої в своїм роді в цілій монархії. Тоті предмети приноровленої штуки, тоті дзбаночки на цвіт одушевляють своєю помисловостію, гармонійностию складу й чарують радужними блесками красок. Се правдива оздоба наших салонів. Властитель вистави має також на складі й гарні копії образів сьвятих — кисти звисних мистців. Стоїть оглянути тоту виставу всякому, хто любує ся творами красної штуки, бо шкода, щоб укривали ся перед оком людий річи правдиво арти-стичні, яких оглядане може принести справді задоволене навіть вибагливому знатокови штуки.

С. Яр.

Богдан Ленкий. В горах. (За-ходом К. Студинського, Львів 1904.) На-кладом А. Хойнацького. З друкарні В. А. Шийковського. Ст. 117 вел. 8°. Зміст: В горах. Ст. 1—37. — Образ. Ст. 39—43. — В масині. Ст. 75—95. — Гостина. 99—117.

Цариця сьвіта і єї тінь. Виклад о енергії і ентропії д-ра Фелікса Авер-баха, професора університету в Єні. За-дозволом автора переклав Яків Микола-евич. У Львові, 1904. Накладом Руского Товариства педагогічного. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка. Ст. 28, вел. 8°.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорожній, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при вулиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламациі неопе-
чатані відішли від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Із кацапського цвинтарика.

Оригінальний похід похоронний пе-
рейшов сего року по Буковині, се хова-
ли кацапство. Не велика жалібна гро-
мада ішла за його домовиною, яку збили
руські виборці не цівками а своїми го-
лосами — але, як то кажуть, порядна.
Ось ступали за нею, зіло ридючи, кон-
систорські ромунизатори, польські шляхтичі
і шкільні какасти et tutti quanti.
Правду сказавши, похорони значно при-
пізили ся, мерлець вже від давна на-
лежав не до країни живих, але до цвин-
тарика. А чого ради гібель сія бисть,
як мовляв Погодин? Бачите, сія живот-
них не було у небіжчика з роду, при
животтю удержував ся лишень морфі-
ною себто блягою і крутіством, що
згадаємо лиш клещичний подвиг неб.
Купчина, який на те, щоб видурити в
р. 1890 мужицькі голоси, роздавав вибор-
цям „ордери“, які не були нічим іншим
як пам'яткою із віденської вистави в
1873 р. В міру, як просвічував ся і ор-
ганізував ся народ до реальної праці, до
самопомочі, завмирало буковинське ка-
цапство що раз більше, а сегорічний
его крик і безпам'ятне заціпення кидане,
се була лише передсмертна агонія, по
якій наступав соромний скін — при ви-
борах, дарма що в недовгого дунули ро-
мунизатори духа, а Поляки й „північний
вуйко“ пишуть і напощ, дарма що галицькі
москвофільські штабовці на силу его під-
ганяли печатним словом і емісарями.

І плачуть приятелі й „онікуни“ на
похоронах, а за те на кацапських цвин-
тариках між недовитками крайне „умо-
столюють“. Одні радіб смерть за-
таїти, щоб інкасувати дальше аліментаци-
ю, яку давав „північний вуйко“, всеж
буде вона цинічна, як кошти похоро-
нів, а другі що взагалі не мали ніколи
політичного змісту, заживають ся то зло-
сттю то воплем.

Найпротестійший і найхитріший, як і
привстало на старого крутія, „Галічанін“.
Він вже заздалегідь достроював ся до
упадку буковинського кацапія відповідни-
ми дописами? Велкіна, якого наша „Ца-
рославна“ аве прямо по..литиком, себто

подлецом, а в 1855. ч. заявив прямо, що
кацапія не уявля, „русько-народна“ партія
навіть „приобріла один мандат“ в осо-
бі п. Малика, другим кацапом є бунім
сов. Калятовский, ну а Левицкий то та-
кий „Українець“, як „все крестяне ав-
стрійської Русі“, що дають ленту на русе-
ких воїнів в Манджурію. (Nb. на Бук-
вині зложив таку ленту лиц 1 — один
мужик). Отже малаби кацапія трох по-
слив, тепер же Василько стоїть понад
партіями — а нам лишив би ся лиц
Стоцький і Пігуляк. Та „Галічанін“ за-
пугав ся в разунку, бо каже, що обі пар-
тії будуть репрезентовані рівним
числом. Як може бути 3 + 1 рівне
2 се піймуть хіба рахмайстри із ка-
цапського штабу. Оттакого нажарив „Га-
лічанін“. Знова видаване для мужиків
„Русское Слово“ в 29 ч. признає отвер-
то, що вибори, „отбыли ся на Бу-
ковині совсѣмъ законно“ etc, а україн-
ські верховоди „перевели виборъ в сѣхъ
своихъ кандидатѣвъ“. Якже се по-
годити із революціями „Галічаніна“
про здобутки „русько-народної“ партії?
Для цовної характеристики кацапско-
го крутарства і „правдолюбности“ зга-
даємо, що і „Галічанін“ і „Рус-
ское Слово“ видають і підпи-
сують ті самі люди іменю Мар-
ковъ і Пелехъ, а помімо того вод-
ній часописі пишуть про ту ж
справу інакше а в другій знов
інакше! Широкая русская натура. Ба
що більше „Русское Слово“ признає, що
сі вибори дають сумний „доказъ не-
доблѣства і легкомудрности перело-
выхъ людей на Буковинѣ“, які „спали
черезъ цѣлый часъ отъ розписани
до дня выборовъ“, а тепер можуть
ся тишити „моральное побѣдою“.
І вони тишуть ся нею, хоч на кутні зу-
би, бо, як пише „Народна Зрада“ (ч. 9),
те, що „українці побѣдили, то совсѣмъ
еще не доказуєть, що они сильнѣйші“, (!)
бо... і тут ідуть найзабавніший теревені,
котрі доходять до того, що се не по-
біда наша а поразка. Хом глу-
по, але смішно!

Конкуренцію під сим зглядом витримує
із „Народною Зрадою“ — „Царославна“

в ч. 20. і 21. Як тогді вийшов звісним
способом в Заставні послом Гакман то
були вибори вільні, і тими вільними ви-
борами страх нас лякано, а попадали
кацапія, то вибори вже „не сво-
бодні“ изъ идеального обожєнія оста-
лась только пуста голосовная фраза“, а
то тому, що над ки. Гогенльогє є през.
Кербер, на якого мають „вліяніє
его слуги и факторы“, як Ник. Василько.
Льогіка незавидна! „Неудивительно по-
тому“, що учителі виконували свій горо-
жанський обовязок і, беручи уділ у ви-
борчій акції, причинили ся до повалєня
кацапія і таких їх кандидатів як Фльон-
дер, до чого „Царославна“ без обиняків
признає ся, а рівночасно надіє ся, що
„супостаты Украинцы“ пропадуть так,
як половцы совершенно счезли съ лица
земли. (Ха, ха, ха!). Але тепер Австрія
буде тобі горе, що червоно-сино-білі
австро-(?)-філи провадили ся, бо ще одні
такі вибори, а підуть „миллионы денегъ
и потоки крови“, бо тоді звуки пісні
„Ще не вмерла“ переміняють ся „въ
дзвонъ мятежного (бrr!) оружія слѣпой
толпы. А первая армія готовится ся въ
„Сіцахъ“. — Хоч для розвеселєня наших чи-
тачів вартаб ще лєщо виписати із
„Царославної“, та думаємо що й напи-
саного вже доста, аби бачити, що стар-
енька „Царославна“ що раз більше
западає в ідіотичне „умономрачєніє“. Не
вже над нею зависла коса
смерти в виді „прекращєнія
послѣбств...“

Суд Европи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Др. Серджі

(G. Sergi), професор університету в Ри-
мі пише:

Боронити власної мови — значить:
боронити власної душі і тим самим ха-
рактеру національного життя; бо мова
є виразом мисли і чувства одиниці як і
загалу.

Чужа накинєна мова похожа на на-
даний рух, що не виходить з внутріш-

ної спонуки, не відповідає людській волі
і змаганню — а через те людську душу
обезображує і перекручує.

Русини домагають ся лише того, що
ім дала природа; — вони — так кож-
дий з окрема, як і весь народ — жада-
ють права, щоби ім вільно було без пе-
решкоди природним способом обьявляти
своє національне житє, давати вираз
своєї душі, або — уживати своєї мови.
Ніяка власть не має права
на се позваляти або заборон-
ювати се так, як не має
права не природно перевер-
тати душу народу.

Указ з р. 1876 се неначе ко-
са, що калічить шляхи думок
і почувань, внутрішнє жи-
тє і звєна суспільного життя.
Се блуд, се сліпота тих, що правлять
народами; се несправедливість, що ран-
ше чи пізніше мусить діждати ся при-
родної погоди.

Н. П. Федерікзен,

бувший посол державної ради і профе-
сор політичної економії й скарбових на-
ук в копенгагені університеті:

Заборона рускої літератури і мови
в Росії є варварська і шкідлива.

Як важні і колючі є школи і вся
інтелектуальна культура — навіть для
чисто матеріального гаразду, — про се
переконали ся ми тут а Данії.

Я не розумію, як така політика є
можлива і що так великий народ тер-
пить її.

Така політика є неспорна. Вона му-
сить зроджувати чим-раз більше нево-
лене і мимоволі відвертати від Мо-
скалів. Се мусить бути тим небезпеч-
нійше, чим гірше відношенє Москалів
до інших сусідів, особливо до Поля-
ків. При такій політиці Росії
можна зрозуміти той факт,
що підчас крмської війни до-
сить ліберальні політики
берлінські — Бетман-Гольверсський
кружок із Бунзеном в Лондоні і з ан-
глійськими політиками, а також принц Аль-
берт — мали мати план розшири-
ти Австрію до Чорного моря.

споді народної душі“.

Прочі, надруковані казки по-
яснила авторка сама у вступній
статі „Що мене вражало“, мені
отже зістає лиш оцінити артистичне
обробленє народних матеріалів.

Ще Бродзінський писав: „Пев-
на річ, що народні пісні є найбо-
гатшим жерелом поезії, а штука,
що робить із них цілість, увіковіч-
нює характер народу і його куль-
туру. На людських піснях оперла
ся поезія Греків і Англичан, до
неї звернули ся Німці“). І роман-
тики справді шукали в людській по-
езії матеріалу зугарного до ар-
тистичного обробленя, отже тим біль-
ше неможливо, щоб і в нинішню
добу загальний зворот наукового
світа до фольклору (у нас Ми-
хайло Драгоманів та др. Іван Фран-
ко) не зробив впливу на поетів і
белетристів тим більше, що симво-
лісти могли там знайти цілі скарби
чудес надприродности і загадок. У
нас виступила Кобринська з рядом
казок, а обробляючи їх, ослобонила
ся очевидно від похиток романти-
ків (сентименталізм, неприродність,
до смішности неправдиві креациї
сільські). Авторку притягав багатий

Надприродний світ в казках Наталії Кобринської.

(Конєць).

Очевидно, що віра в чари і чу-
деса т. є. звичай пояснити явища
іншою ніж причинною звязєю,
чи випроваджувати наслідки з та-
ких причин, з яких в природнім
порядку річи ніяким чином сліду-
вати не можуть, є стара як світ.
Але цікаве, що християнство бо-
рало ся против чарів, злих демо-
нів, що іменю Рим, де преці кож-
дий авгур був всемогучим і упри-
вілейованим ворожбитом і чарівни-
ком, не зробив впливу на христия-
нство, а ще й опісля довго не
мала ся віра приступу до него. За
сим пішла доба переходова, а в XI-ім
в. віра в чарівників була вже за-
гальна, хоч тільки в XIII-ім в. за-
декретував єї Тома з Аквіну. Але
тоді вже напав Іван XXII. (в XIV-ім
в.) поставив чарівництво на рівні
з ересєю і піддав інквізиції заве-
дєній через папу Інокентія III. в
1220-ім р., а в XIV-ім в. появил-
ся сумної слави „Молот на чарів-
ницї“ (Malleus maleficarum) з доклад-
ними приписами езекуції. Можна

мати різні думки що до ересї, пев-
на річ, що хто має силу, сей може
карати всяке відступство від паную-
чих догм, але процеси за чари
різнять ся від всіх інших тим,
що мільйони людей гинули за про-
ступок, якого ніхто ніколи не до-
пустив ся.

У нас також були самосуди
і суди звичайні на чарівницї, на
чарівників, але кінчали ся купелею
чи плавленням чарівницї, значить ся
тим, що в інших краях бувало
лише доказовим средством перед
власною карєю.

Відьму представила Кобринська
з тої нагоди, що таку долю чарів-
ниці звістили і заповіли новонаро-
дженій дівчинці. В „Судільницях“
маємо кілька таких казок, де пред-
ставлена віра нашого народу в фа-
талізм, де дрібку відхилєє ся за-
слова фаталізму і закритих перед
нами прав, які з різних познєк
і прочутя може відгадувати лише
той, хто має тонші нерви і більше
ніж інші чутливу душу. Міріам¹⁾
каже, що маємо дві свідомости:
зміслову і трансцендентальну; нам
здає ся, що вони дійсують не-

¹⁾ Wybór pism dramatycznych M. Meterlinka
tłumaczył Miriam (3. Пшемисльський) Варшава 1894
стр. LXXIX, LXXX.

рівночасно, але се така улуда як
і погасанє зьвізд при сході сонця.
Хоч трансцендентальна свідомість
дійствує постійно, то про те не все
і не всі знаємо, бо по фізіологіч-
ним законам сильніші (емпіричні)
вражіння приглушують слабші (транс-
цендентальні). А Метерлінк каже, що
треба обсервувати се, з
чого не уміємо собі здати
справи, бо в тій несвідомости
є ліпша частина нашої душі. „Ру-
ка, що не належить до нас, шукає
в той спосіб у загадочні ворота ін-
стинкту, можна-б сказати: призна-
ченя, так близько вони себе. Від-
чинити їх не можемо, та треба бі-
ля них надєлухувати“. Отже про-
чутя, сні, видіння, які лучать нас
найтіснійше з природою, повинні
стати головним жерелом поетичної
творчости. І ось драматурги та бе-
летристи звернули ся до сего, що
вже спожитковували романтики, т.
є. до людської віри в духів і весь
надприродний чудесний світ і бра-
ли їх або наївно зі становища лю-
дових понять або як символ для
висказаня нових ідей. Тут бачимо
найлучше, як символісти і модер-
ністи а між ними й Кобринська
сягнули до того, що „дрімає в ко-
рени зруба“, що „лежить дєсь у

²⁾ Pierwiastek ludowy w poezji polskiej w
XIX. w. St. Zdzisławski-oro. Варшава 1901. стр. 6.

котрий доніс, що дня 26. липня російські кружляки Аскольда, Палада і Новік з кількома канонірами вийшли на море, аби бомбардувати японські позиції на берегах коло кріпости. Випливши на повне море, стріляли з чотирма японськими панцирниками, двома кружляками і 30 торпедовцями, котрі заатакували російську ескадру. Гранат з Бояна так сильно ударив в задню часть одного японського панцирника, що сей став ся неспосібним до борби, почім всі японські кораблі уступили на повне море. Міна ушкодила японський корабель Чіюда. Куля з одної батареї на березі попустила японську канонірку так, що Японці потягли її за собою ланвою.

Коли дня 27. липня всі японські війська заатакували кріпость, генерал Штесель вислав на море кораблі Бояна, Ретвізана, Паладу, Аскольда, Гіака, Новіка і Огважнього з 12 торпедовцями, аби бомбардувати праве крило японське. Сі кораблі бомбардували японські позиції через довгий час. Коли кораблі вертали до порту, мимо великої остерожности, Боян наїхав на підводну міну, котра під ним вибухла. Російський адмірал Вітгеф обчислив, що під Портм Артура стоїть 5 японських панцирників, 5 панцирних кружляків, 10 звичайних кружляків і 48 торпедовців.

Здобуте Вовчої гори.

Втікачі в Порту Артура Хінді розповідають що послідня триднівна борба не вела ся у віддалі 1 верстви, але що найменше 10 до 15 верств від внутрішніх фортив кріпости. Японці свилють тепер шанці біля кріпости. Опір Росіяни обмежав ся лиш до того, що они острілювали працюючих коло шанців Японців. На „Вовчій горі“ має стояти тепер 60 японських пушок. Один із втікачів, що брав участь в борбі коло „Вовчої гори“, розповідає, що тої гори боронило 4000 Росіян, котрі на атакуючих Японців валили скали і робили їм через то більші шкоди як карабіни. За помічю зручно устаткованих і в пору підпалених мін кусці скал летіли 1 до 2 верств далеко. Такі міни знищили зовсім дві японські шадрони. Втікачі потверджують, що страти Японців в послідних борбах були дуже великі. Ціла долина довкола „Вовчої гори“ була вкрита трупами. Два французькі кореспонденти воєнні, що на джунках хотіли дістати ся до Порту Артура, розповідають, що перед великим відром виділи 24 кораблі воєнних устаткованих півоколесом. — Дня 30. Японці Вовчу гору, як рапортую Штесель, таки завняли.

Найлютіший бій.

„Daily Telegraph“ доносить із Чіфу: Японці напали д. 4. серпня веч. і розпочали атак на головну лівію російських

укріплень. Борба, в якій брали уділ і обі флоты, тривала до рана. Японців по значних стратах, які перевищують втрати на „Вовчій горі“ і по поновлюваних атаках відверто. Російські втрати виносять понад 1000 людей. Отсей бій вважають найтяжшим із цілої воєнної кампанії. — Не завадить пригадати, що ся вістка походить із Чіфу. Лондонський „Times“ заявляє також, що втрати Японців під Портм Артура в сих донесеннях значно пересяджені.

Балтійська ескадра.

Localanzeiger-ови телеграфують із Петербурга, що балтійська флота відійде на Схід вже мабуть 16. серпня. Командант Рождественський вже вивівся флоту на панцирник Суваров. Флота складає ся із 60 кораблів; між ними є 8 панцирників і 9 панцирних кружляків.

Нова проба утечі.

Із Шангаю телеграфують до Лондону, що 12 протиторпедовців і 4 торпедовці старали ся враз із канонірами втечі із Порту Артура. Однак по двайцяти-минутнім бою повернули назад до Порту. Адмірал Тоґо окружив Порт Артура такою блокадою, що через неї не втече й один корабель.

НОВИНКИ.

Личні вісті. Дентист др. Конст. Клим виїхав на двотижневий відпочинок.

Запозомга. Міністерство рільництва рішило уділити „Селянській Касі, союзови руских опілок хліборобських на Буковину“ на р. 1903 субвенцію в сумі 4000 корон на фонд основний і кошта подорожній.

З краєвого правительства. Сов. кр. пр. Фр. Роллера звільнено від обовязку прав. комісара при бук. касі щадн., а его наступником іменовано старосту Генриха Мікуліґо.

Страйк мулярів покінчив ся. До роботи повернули також мулярські помічники. Есентуальна зміна ситуації може наступати хіба через робітниче віче, скликане на 11. б. м., на порядку денного якого стоїть „Нормальна платня будівельних робітників“.

Огонь в Старій Жучці. Вночі із неділі на понеділок вибух огонь в домі крамара Рібена в Старій Жучці мабуть із неосторожности. При помочи цукроварнянської сивавки і заходів місцевого нароботства, що вже подало статуту „Січи“ до затвердження — огонь швидко вгашено.

Віче і фестин в Снятині. Із Снятина пишуть нам: В неділю дня

31. липня відбуло ся у нас дуже гарне віче під голім небом в городі місцевого бровара при уділі 2 тисяч народа. Головою віча вибрано п. Василя Стефаніка. На вічу реферував пос. др. Андр. Могильницький, а крім него промавали ще др. Трильовський, Ів. Дутчак, Ів. Сандулик, Мих. Крикливець, Лутчак, О. Зінкевич. По вічу відбув ся фестин в микулинецьких дугах, де відбували свої вирави „Січовики“ але без деїт і топирців, бо снатицький староста п. Левицький, повіський (!) сян йти з лентами і топирцями селянам наказав! У своїй „печальности“ пішов п. староста так далеко, що на віче і фестин відслугував аж 3 комісарів і 31, словами: тридцять одного жандарма! Се мабуть тому, аби який Полячок не осмілюв ся напасти або поганьбити кого із наших мужиків... Та помімо сеї асистенції, що мала нашим мужикам без вини пригадувати змору польської шляхетчини, який вислугує ся наш Пілюнь Левицький, ішла завава серед танців і співів та вправ із сивавкою і живих огонь аж до пізної ночі, поки нарід із співом народних гимнів не розійшов ся домів. Свій.

В Дорні-Кандрей розвизало правительство раду громадскої через лихий заряд громадского майна. Правительственным комісарем установлено прав. конд. Пердека.

Новий заказ вивозу. За слідом Румунії пішло і сербське правительство та видало заказ на вивіз кокорудзи і сіна із границь краю.

До прав. гімназії в Сучаві прийнято з початком р. шк. 1903/4 690 учеників, з сего числа 58 виступило підчас р. шк., 435 перейде до висшої класи, а 93 буде мусіло свою класу репетувати. З кінцем року було отже 632 уч., з того 593 публичних, а 39 приватистів. Після поділу національного було учеників, що признали ся до матірної мови: рускої 3 публ., німецької 239 публ. + 14 прив. (між ними 170 жидів), румунської 319 уч. публ. + 18 прив., польської 26 публ. + 3 прив., чеської 5 публ. + 1 прив. а один ученик до мови мадярської.

Загальний страйк вибух в Сарагосі. Всі склени позамикано. Улицями проходять жандармські й військові патрулі. Заряджено багато арештовань. Пекарі, як ходять чутка, мають від страйку незабаром відступити, через що недостача хліба не дасть ся населеню в знаки.

Богато берлінських купців оголосило в часописях, що в часі від 15. липня до 15. серпня будуть замикати свої склени вже о 7-й годині, щоби дати своїм помічникам можливість відпочинку у парні дні. Безперечно, що сей гуманний розпорядок повинен увійти в практику і до інших міст, до чого в значній мірі може причинити ся сама пуб-

лика, не відкладаючи закупна на вечірні години.

Населене Петербурга досягає після послідних обчислень 1,555,242 год., а між тим є 851,944 мужчин. В мин. р. уділено 9,001 сльобів, дітий сльобних уродило ся 36,346, неслобних 9,311. Померло: мужчин 21,248, жінок 17,283.

Подяка. Властитель дібр у Іспасі, Вл. п. Марко Фішер подарував 6. серпня 1904 на прибори наукові для бідних учеників тутешньої школи 100 корон. Підписаний складає сим вище названому за великодушний дар іменем шкільної громади і обдарованих бідних дітий належиту подяку і Спаси-Віг. — Управитель 5 кл. школи у Іспасі-Централь 6. серпня 1904. Антін Симонок, надучитель.

Статистика адвокатів і адвокатських кандидатів. Після обчислень міністерства справедливости було в Австрії 1903. р. 4410 адвокатів, о 96 більше чим в попереднім році. Із того числа припадало: на округ черновецький 112, на краківський 292, на львівський 384, на перемиский 70, на самбірський 64. Протягом 1903. р. висало ся в Австрії нових адвокатів 178, переселило ся в другий округ 18, із адвокатури арештувало 26, вичернено із лівсти адвокатської 3, а 21 уступило із інших причин. Адвокатських кандидатів було в Австрії з кінцем 1903. р. 1664 а з того в черновецьким окрузі 64, у львівським 296, в перемиським 78, в самбірським 92 а в краківським 158.

Желізничі катастрофи. На вузкошляховій желізниці, на саскім перестанку Бергедорф лучив ся карамболь желізничий, в наслідок якого 10 подорожних ранених, з чого 2 вже померли. Крім сего потерпіли багато контузий желізничі слуги. Ще більша катастрофа лучила ся на желізниці Місурі—Паціфік в Америці. Коло стації Еден завадив ся желізничий міст в хвилі, як по ній переїздила желізниця. Локомотива і три вагони впади до води. Підчас сего нещастя мало згинуту 125 подорожних. Причиною катастрофи є повінь, що підмудила мостові філяри.

Пожжежа каварні. В Галаті, в Турції потгоріла передвчера каварня, до якої заходила найбільш убога частина населеня. Із під згарищ добуто зовсім спопеліних 8 трупів. Здогадують ся, що в подуміних стражило жите яких 20 осіб.

Шкоду, яку зробив огонь в французьких арсеналах в Тульоні оцінюють на 2 мільйони франків.

„Руска-селянська бурса“. Управитель бурси зібрав на комерсі гр. прав. півців у Вижниці 9 кор. 20 сот. Жертвували отсі Вл. панове церковні півці: Онуфрій Лемний з Старої Жучки 1 кор., Шандру з Вижниці 1 кор., Н. Н. 40 с., Ю. К. 40 сот., Евген Лупашко, 2 кор., Глинка з Садагурі 40 сот.; Іля Бужор, кошовий „Січи“ в Бергометі н. С. 1 кор., повітовий інспектор Никорович 1 кор., надучитель Брандоль 1 кор., Фридрих Дрезднер з Вижниці 1 кор. Разом 9 кор. 20 сот. — Знова на іменинах жени нашого патріота о. Маланчука, в Лукавці н. С. користаючи з хвилі, промовив управитель бурси гостям до серця і зібрав на бурсу 68 кор. 20 сот. Жертвували отсі Вся. отці і їх доброд.: о. Маланчук 10 кор., добр. Христина Маланчук 10 кор., протоєрей о. Загаровський 4 кор., добр. Марія Загаровська 2 кор., о. Лев Палфевич 3 кор., о. Урсуляк з Бергомету н. С. 2 кор., добр. Філофея Урсуляк 1 кор., о. Лаза з Банилова вол. 2 кор., о. Давид Мунтан 2 кор., о. Калинюк з Прилипча 2 кор. А також Вл. пані і панове: ц. к. проф. Полович, інспектор краєвий 2 кор., Сергій Шойнаровський, ц. к. проф. гімн. 1 кор., пані Шойнаровська 2 кор., надучитель Мих. Данчул 2 кор., Ю. Кобилянський, ц. к. проф. гімн. 2 кор., Наталія Данчул 1 кор., Елісавета Данчул 1 кор., Евген Лупашко секр. громадський і гр. прав. нівець 2 кор., надучит. Годованський 2 кор., учитель Лесь Кислиця 1 кор., Петро Бойчук, секр. грот. з Бергомету н. С. 10 кор., панна Сінітович 1 кор., панна Владківна 1 кор., акад. Іля Попович 1 кор., Іван де Брага, учитель з Багнів 1 кор., акад. Волод. Данчул 20 сот. — Заряд дякує отсім як найщиріше великодушним жертводавцям за їх дятки, а з осібна Вл. пані Шойнаровській за ласкаву поміч при збірці. — П. Клим.

інакше, але часть хорих мусітиме переходити через руки студентів, сього не можна минути і иншого виходу ми тепер не можемо собі уявити.

Незрозумілим є відношене В. Вересєва до секцій, про які він говорить: „Без секцій не може виробити ся гарний лікар, без секцій не може розвивати ся і видосконалювати ся лікарська справа. Се так справедливо і так зрозуміло не лише кождому лікарю але й розвиненому чоловікові“. І рівночасно автор знову заносить ся й починає поважно числити ся з пересудом, після якого секціоноване небіжчика є „наругою“; щоб зробити більше вражінє на читачів, цитує голосне некрасовської героїні, наводять факт шкідливого впливу секцій (хорого беруть перед смертю з шпиталю, старають ся не йти до шпиталів, боячись секцій), і що найдивніше й найнедорічніше, закидає шпитальним лікарям, що вони привластили собі право секціонувати вмерлих цілком довільно: „закон їм такого права не дає“ і родичі мають право вимагати, щоб їм віддавано вмерлих, не секціонованих їх. Про який закон говорить

автор? Атаже найвищим законом для всіх є користь людскости і розвій науки, яка служить йому, а сам автор признав, що без секціонованя наука не може, як треба, розвивати ся і служити хорим людям. Навіщо ж обставати за пересуд і закликати родичів домагати ся, щоб їм віддавано їхніх небіжчиків без секціонованя? Розуміється ся, багатьом важко згодуватися на секціоноване своїх близьких людей, алеж без порівняня тяжше тратити сих людей лише тому, що наука і лікарі не досить сильні в боротьбі з хворобами, а вменшене матеріалу для секціонованя буде ще одною гальмою для сього удосконалення. Автор повинен знати, що не лише провінціальні університети, але навіть і Петербург з його величезною смертельністю часто не дає досить матеріалу для анатомічних і інших занять для студентів і лікарів. Колиж шпиталі віддавати муть родичам усіх умерлих, на чомуж ми тоді вчитимем ся? Далі прибільшує автор значіне страху секціонованя, кажучи, що через нього багато хорих не йде до шпиталю; розуміється ся є й такі, що боять ся привиду, але більшість цу-

раєть ся шпиталів з більш поважних причин, але в кождім разі страх перед шпиталем є річю минулих часів, а тепер, як усім відомо, наші шпиталі переповнені і часописі розповідають про ті чи то інші сумні наслідки відмови прийняття до шпиталю. Закид В. Вересєва одному лікарю за те, що той не вступив пересуду матері, закид шпитальним лікарям за незаконні-б то секції й взагалі усі наріканя з сього приводу аж до кількоразового повтореня слова „наруга“ є противоріченням самому собі й підливанем олію на вогонь народних забобів, а ми, лікарі, яким надто часто доводиться стикатись із масою найшкідливіших забобів, мусимо усіма розумними засобами бороти ся з сією темнотою не лише в простім народі, але й між освіченим суспільством. Образи-ж змальовані автором й кладучі патиє на чуте, служать до противного. Кінчимо питаннями: чи буде В. Вересєв доволений, коли лікарі почнуть тягати по судах за недоволени-б то секції в шпиталях? Чи послужить се на користь науці й добру людскости?

(Далі буде).

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

ВСЕСВІТНА МАШИНА.

(на) Недостача емкості і предпри-
емчивості, байдужність до публичних
справ, недостача розуміння, що треба
рішучо покинути межі маленького мікро-
косму а рівночасно почути себе горожа-
нином цілого світа — се ті хвиби, які
ми одідичили від наших предків, в яких
кости і кров віда ся вбиваюча душа, сто-
літня неволя. І так само обоятний наш
різник на здобутки сучасної техніки,
й науки агрономічної, як байдужий наш
пересічний інтелігент до суспільних кве-
стий, до економічного перевороту, що
йде на земській кулі, а який захоплює
parforce і нашу країну. Завдяки роз-
виткови техніки і зростови капіталу ці-
ла земля стає, мож сказати, полем одної
надзвичайної, кольосальної машини, а біг
її колісця треба пізнати конче й конче
треба до них принорувати ся, а то
прийде ся покласти під них і — згинуть.

Щоби зрозуміти кольосальні зміни
які ввела в світовій господарстві машина,
заступаючи ручну продукцію, згадаймо
лише дещо із області усовершень про-
дукційної техніки, а відтак про розви-
ток комунікаційних засередств.

Ось прим. одна ткацька машина виро-
ваджує в рік 2.500 веретен, а ще в 30
рр. робило веретено 4.200 оборотів на
хвилину, а тепер зросло те число до
11.000. При помочи машини може нині
в гарно улагодженій ткацькій фабриці один
робітник зладити тільки бавовняної тка-
вини, що вона задоволяє потреби
3.500 людей. Парові машини земскої
кулі представляють силу 60—80 мілі-
онів коней, а коли ми признамо силу од-
ного коня рівною силі 12 людей, то по-
бачимо, що сучасна техніка до-
дала людськості силу 720 мілі-
онів робучих рук. Якж вигадати
може мати одна пара робучих рук в
конкуренційній борбі із тим кольосом
сучасної техніки? А та борба насту-
пає всюди, бо артерії залізних
шляхів і парохідів полу-
чили всю кулю земську в один
суцільний організм, якому
цінник як для продуктів про-
мислу так і різниці накла-
дає країна найбільш розви-
неної господарчої техніки.

Епоха вертепних доріг із яругами й на-
лабанями, яка ще доживає в наших за-
кутках, була колись і всюди в Євро-
пі. З кінцем XVIII. ст. ходили лондонсь-
кі депутати на ходильниках, щоб не по-
танати в грязюці, а знов подорожник
Артур Юнг, проїхавши в той час по
Англії 18 миль поломив 3 брички! Так
бувало колись, а одно дев'ятнадцяте
століття перевернуло комунікацію не до
пізнання, на місце кінних підвод і ві-
трильних кораблів приходять пара і
електрика, що перевозить швидше і
без порівняння дешевіше товари і
людей. Перші почини залізниць припа-
дають на 1820 р., а 1830 р. вся же-
лізнична сіть виносила всего
132 км., в 1840 р. 8.641 км., в
1850 р. 40.000 км., в 1860 р. 110.000
км., в 1870 р. те число прямо подвої-
ло ся, а 1890 р. вивисло 610.000 км.,
а в р. 1900 около 800.000 км.
Якж величезна зміна! З кінцем XVIII.
ст. на переїзд з Англії до Нового Йор-
ку треба було 40—35 днів а вже в
40 рр. з заведенем парохідів ішло на те
лише 15 днів, в р. 1850 — 13, в р. 1860
— 11, в р. 1870 — 9, в р. 1880 — 8, в
р. 1890 — 7, а поспішні пароходи пробіга-
ють тепер той самий шлях за 5 днів.
Отже комунікація між Європою а Аме-
рикою стала 8 раз бистріша а заравом
так дешева, що американська пшениця
в конкуренційній борбі побіджує пше-
ницю нашу, через що між ними під-
упадає наше рільництво, коли селяни не
шукать інших галузей зарібку. Но-
вітня комунікація вже най-
далі країни, і заосматрює їх взаїмний
продуктами і силе кожний край
принорувати ся до вимогів
світового ринку, на яким значуще
своє слово говорить всемогутній повитий
капітал і економічна політика держав,
супроти яких одиниця, що стоїть
поза сильною суспільною і економічною
організацією прямо засуджена
на гибель, тим більше, коли вона
навіть не півграмотна і крім передпо-
тової господарки не знає нічого, як ось
наш мужик, який, як на те, вже й не має
на чім господарувати, що раз більш пере-
ходячи на „господаря“, який сидить на
1 або й половині фельді, а там і на без-
земельного пролетаря....

Суд Європи над указом з 1876 р.

(Дальше.)*

З черги поміщений тут в 13. ч. „R.
Rev.“ голос звісного письменника Бер-
ншт'єрне Беризона, та відзив
его помістили ми вже в 81. ч. нашої
часописи в статі „Европа а Русини“
переводом із париского „L'Europeen“,
бо Беризон і там его помістив.

Проф. А. де Губернатіс

з Риму:

Моя гадка така, що тоді, коли всі
народи будуть свободні, не буде війни.
Сю величезну ганьбу, що зве ся війною
і є найбільшим соромом людськості, умо-
жливляють лише поневолені народи.
Звірі пожирають один другого з голо-
ду. Лише чоловік убиває і поневолює
других, щоб заспокоїти свої примхи,
свої забаганки і свою гордовитість. Ли-
ше великі держави піддержують вій-
ну. Модерна суспільність мусить прийти
до розуміння, що ті кольоси, які воюють
і поневолюють другі народи, щоб самим
устояти ся — треба знівечити. Колиб
Фінляндія, Польща, Україна і Вірменія
були свободні, було би ніколи не прий-
шло до тої глузоти, що тепер звела
Росію до війни на далекім Сході.

Я не знаю Русинів, тільки їх наро-
дну літературу, яку подивляю і люблю
са нею. Поетичний дух пронизує жите
того лагідного народу, що під свободо-
любним правительством був би щасливий.
В р. 1876 стрів ся я у Вороблєви-
чах з руским селянином з Галичини і
зауважив ся з ним в розмову. Він гово-
рив до мене по руски, а казав по мо-
сковски, і якось могли ми порозуміти
ся. Не здогадуючи ся, що я Латинець,
готов був мене той чоловік як брата
обняти; однак я не здивував би ся, ко-
ли би я побачив сего моторного чо-
ловіка звільненого з оков якою деспоти-
чною силою при радісній роботі над зни-
щенням того монархального царства.

Мені не остає ся нічо иньшого, як
бажати дожити дня, в яким Фінляндія,

*) В попереднім числі випечатано ошибоч-
но назвище одного із членів анкети Федерік-
зон, коли він зове ся „Фредеріксон“.

Україна, Вірменія і т. д. стануть ціл-
ком свободні. Той день принесе щасте
також і Москалям, бо й вони стогнуть
під гнетом нинішнього царизму.

Початок кінця.

В 4—5. чч. „Праці“ органу україн-
ських робітників промислових поміщена
під наведеною назвою отся стаття, яка
всесторонно і то на основі вирізків із
рос. цензурних часописий змальовує
критично положення нашого народу на
Україні в теперішню пору:

„Ми на передодні великих подій.
Не встигли ми звикнути ся з думкою
про війну та її страшенні наслідки, як
нова небезпечна мов та мара із-за кутка
загрожує нам... Біда ніколи не прихо-
дить одна, каже народне прислів'є... З
усіх боків України та Росії несуть ся
сумні звістки про цілковитий неврожай...
Часописі переловнені сими звістками.
„В Херсонщині як озимина так і ярина
геть чисто пропали, пасовища цілкови-
то вигоріли — лишав ся голій чорний
степ, з якого скотина вертає голодною
і її давно годують торичньою соломою...
Коли цілком виявило ся, що хліб, який
не досаг і 5—6 вершків високости, —
пропав, його почали косити на корм ху-
добі... Деякі встигли вже випасти хліб,
і скотина все-таки без корму. Садовина
і огорожина теж пропала“ (Русск. Вѣд.).
„Тут в деяких місцях Херсонщини люд-
ність збирає нестиглий колос на корм,
місцями завдяки небувалій низькості
хліба, коса не досягає своєї мети і тут
приходить ся збирати хліб просто ру-
ками“ (Кіев. Отг.). В Київщині стан
врожай паганий, чекають гострої нужди,
як в насінню так і в хлібі „для продо-
вольствія“ („Кіев“). „В сквирському повіті
майже все жито і пшениця підуть „на
коси“. Жито низьке, рідке і з малим ко-
лосом, в Липовецькому повіті сіна немає,
ярина й озимина пропали, бураки погані.
В усіх иньших повітах теж саме“ („Кіев.
Слов.“).

„На Полтавщині нема випаса: го-
лий, сірий, за душу хапаючий степ і ні
травинки, тільки голодна змучена худо-
ба видіветь ся на ньому... Будуча зима

Нові книжки.

Богдан Лепкий: На чужині.

Спомини і мрії. (Відень 1892 — Краків 1902).
Львів 1904. Накладом Хойнацького Ст. 48 + 8^о.

На полицях книгарських поя-
вила ся нова збірка поезій Богда-
на Лепкого, а до душ щирих, сер-
дечних, молодечих прилетіли нові,
свіжі подиви привітні і безпосе-
редні, нові звуки повні небесного
чару, спокою, краси і поваги.

На свіжій могилі письменника-
батька зложив їх поет-син. Попли-
ли сумовиті думки, тоті, що на
дні серця родились, тоті, що смут-
ком сірим в душу людську пота-
пають, освідомлюють і відроджу-
ють не одну хвилину прожиту, а
вкінці стають для нас так неви-
мовно близькі і рідні, як всі наші
власні болі й туги, з якими йшли
колись стурбовані душі наші на
стрічу красних, бо безмірно ширих
і сердечних днів, — на стрічу тої
містичної границі, за якою „зати-
рають ся межі між житєм, а між
тим, що лиш снить ся...“

На очах моїх родили ся отсі
сумовиті мрії, складали ся рядки

нанизані подихом любові і жалю
і туги, в пам'яті моїй відроджує ся
не одна прожита колись, передума-
на гадка, не один сердечний спо-
мин — прибраний нині в печатане
слово...

„На чужині“ — се не збірка
т. зв. стихів чи віршів, писаних
„поправно“, „мудро“ — солодка-
во, — отже шабляново, тенден-
ційно і гупо, — се не експортів
і на сензацію обчислені слова. Ні!
В ній містять ся часті глибокого
життя, частина розболілої душі, ки-
неної силоміць від нив зелених і
ланів золотистих до нор, між обма-
рані, невиспані, понурі тіни, де
радість людську глушать — а люд-
ських сліз не сушать, — ся книж-
ка, се слово безмежною, широю лю-
бови природи, гір, землі, села і йо-
го дітий нелукавих, — ся книжка —
се слово великої, з жалю зродже-
ної туги на чужині, слово горячо-
го протесту проти тої великої на-
уки „що всього вчить, а не нав-
чить одного: як жити людям в до-
брі і спокою“, — в ній жаль міс-
тить ся і журба і смуток, покрив-
джена любов і безконечна туга —

і тому — тому тихше читайте сю
річ!...

„Розривало ся серце мое
на куски. І Бігме, що не знаю,
чи на світі що гіршого є,
як туга за тобою, мій краю!
Чи на світі що гіршого є
понад біль, коли тріскають струни?“

Радаби душа вернути ще раз
там, де все їй рідне і любе. В важ-
кій сердечній задумі схиляється
стурбована голова — і снить ся
душі дивний сон: село. Над рікою
лунають співні, — з водоною вер-
тають з кіньми нічліжани. Милій
Боже!... — Сіріють стріхи між са-
дами і двома довгими рядами по-
при дорогу йдуть оселі, біленькі,
чисті і веселі... А поміж ними біль-
ша хата в вінку ялиць: — дім
тата... В тій хатині маленькі вікон-
ця, невисокі пороги і двері. В тій
хатині при заході сонця, а зимою
при скорій вечері — хто так сум-
но ходить і ходить, за собою тїнь,
як друга водить? В очах дивний
жар жарить ся, жар великої духа
пожежі... — чоло біле при чорній
одежі — Гей, Петре, їдь! Чого-ж
ти зліз, чогось нараз задержав віз?

Ворота замкнені — чи що? —

„Ах — мабуть — нас нині дома
вже не ждуть... В тім тихім домі,
в тій хатині тебе не дожидає нині,
ніхто небоже і — нічо... І ніхто
на знак сердечної любови, так, як
колись, — колись давно — до своєї
не пригорне груди... Там нинішній
світ, — там иньші люди...“

„Що йно нині пізнав я ті болі
Вірла-духа замкненого в клітці...“

„Що йно нині пізнав, батьку рідний,
Як великий ти був, — а як бідний!“...

На кладбищі гробар нову кла-
де могилу — а там з краю, при
брамі — гріб. Чий? „Я знаю, чий
то гріб, — я знаю!“... Тихо —
пусто... А в селі?

На порозі сидить смуток сірий,
позіхає з нудьги — а з розпуки
ломить довгі, худі, білі руки...

„Де-ж ті люди, що голови вклали
За вселюдські свята ідеали
а були з гравіту — і зі стали?
...
Нині кожний говорить багато!...
А як дійсно прийдесть ся до діла
Де-ж той розум, де-ж тї науки?
Міє серце, — трясуть ся нам руки...“

обіцяє нашому селянству „недорід“ з усіма його наслідками“ („Кіев. Откл.).

Харківщина не в брачному стані — „врожай не має, городи, сади не принесуть нічого, випасів немає“ („Русс. Вѣд.“).

„На Поділю як ярові так і озимі пропали“ („Кіев. Сл.).

„На Волині врожай не вистарчаючий“ („Вол.“).

„В Могилевській губернії трава настільки погана, що худоба ледви годується, люди з самої Паски годують ся купуванням хлібом та картоплею, в деяких місцях хліб почали купувати від Різдва... Купують хліб, розуміють ся тільки ті, що мають де-що продати з худоби, дров і т. д., решта-ж ходять просто з торбами... Замостянська волость дає своїм селянам бумагу за №, що по причині неурожаю та граду придлявигелю їсти дійсно нема чого“ („Русс. Вѣд.“). Треба додати, що тут вже другий рік „недорід“.

„На Донщині хлібний жук поїв хліб, баптиани знищені заморозками“ („Южн. Рос.“).

„В Бессарабії озимина та ярина пропали. Підножного корму нема, худоба падає від нестачі сил. Виявив ся цілковитий неурожай з усіма його важкими наслідками. Трава по левадах та других пасовищах вигоріла повсюду. Віда небувала“ („Бессараб.“).

В Астраханській губ. цікавитий неурожай трав, Калмиків нема чим годувати худобу, вона здохла“ (Астр. Лист.).

„В Симферополі довго триваюча посуха зісувала хліб та трави, врожай не буде“ („Пег. Вѣд.“).

Подібні звістки приходять і з других губерній України та Росії. Теж саме пишуть і про Петербурзьку, Московську, Псковську, Курзьку, Воронізьку, Новгородську, Тверську, Ярославську, Володимирську і Костромську губ. Словом майже повсюду неурожай з його страшними наслідками. Голод розкриває перед нами свою пенажерну пащу...

По других країнах у Франції, Англії, Сполучених Державах, Італії, Німеччині в цьому році великий урожай, тому-то наші селяни і ту крихту хліба яку дістануть, будуть примушені продати за безцінь.

Наслідки неурожаю вже виявляють ся.

Неурожай увільнив багато робочих рук, ціна на них спала, тепер платять по 20—25 коп. в день, та й то роботи на всіх не вистачає. Сила народу відплинула з села до міста, але й в селі горяче і в місті боляче.

Війна викликала тут застій в промисловій та торговельній силі робітників викинуто на вулицю і їх родини лишили ся без хліба. А річ ужитку тим часом дорожчають. Становище ремісників (шевців, столярів і т. п.) вже дуже погане, і се тепер ще гірше, що-ж то буде зимою?

Се найкращий передвістник голоду, бо-ж тільки підчас його селяни не справ-

ляють собі нічого в осени. Другим таким передвістником є криза в мануфактурній продукції головними покупцями якої є селяни.

Голод не новинка Росії. Вона — голодна сторона. З 1883 р. до 1903 р. голодало разом 100 губерній. За 20 років вистигло голодувати кожда з губерній російського царства, а деяким се щастя випало по декілька разів.

Чим більше проходить часу, тим більше голодує Росія. Селянські сиди надірвані, селянське господарство зруйноване.

Кожний недорід викликає новий голод. Коли-ж і буває врожай, то весь він іде на затикання тих дірок, що поробив бувший голод, і т. д. без кінця. Селянство знесилене. Не витримати йому голоду цього року. В попередні роки був тільки неурожай, а тепер він прилучив ся до війни. Найкращу робочу силу села забрано на війну: приток грошей в село від цієї робочої сили зупинив ся, та й існуюча робоча сила завдяки війні не може знайти собі пристосування. А осінь наближається, наближається ся час платити податки. Звідкіляж їх візьмуть? Та ще й нові податки на війну висять над селянською головою! І бить ся селянство як птиця у клітці, не може знайти собі виходу. Голод-же стучає в двері. Де шукати спасення від нього? Може земство допоможе? Даремна надія! Се наше земство, що для виказу своїх патріотичних почувань поларувало мільйони земських капіталів на війну, тепер принижено прохає хоч маленького кредиту в самодержавя за приводу неурожаю! Яка величезна наївність! Хіба може тепер правительство давати на якийсь там недорід хоч би тисячі, коли йому потрібні мільярди для війни? Воно вже зробило третій зайом, та й те йому не вистарчає, а війна тягнеть ся буде ще не день і не два... Може на Червоний Хрест сподівати ся? Куди там! Все-ж тепер витягли з нього на війну, а коли й кине правительство йому що-будь для заспокоєня, все одно розграбуть всякі благодотримувачі, які й голодом для своїх кишень скористувати ся зуміють. Коли-ж правительство само не в силі допомогти, земство тим менше а Червоний Хрест і зовсім нездатний до нічого, то „світ не без добрих людей, може з'являть ся такі люди, що схотять хоч частки помогти, голодаючим. Розуміють ся, вони можуть з'явити ся і се наші далекозорі правителі „предусмотряли“ і видали ще підчас других голодів відповідний наказ: „Приватні люди не мають права допомагати голодаючим“ і декілька людей навіть заплатили ослонкою за те, що осмілились порушити сей наказ і допомогти там, де відповідала власть краще розуміла розміри нужди і спокійно дивилась як гинули люди. Се було в 97—98 році підчас голоду в Нижегородській губ.

І так і приватна допомога відкинуто. Селянству нема на кого сподівати ся. В них самих їх допомога. Голод без усякої допомоги або з комедією замість неї, війна з її наслідками роздмухають ті іскри народного роздратованія, що ховають ся у кожного селянина та робітника в грудях. І з малої хмари часом великий дощ буває, а не то що з таких великих як війна і голод.

Пального матеріалу зібрало ся за надто багато; скоро зачухе ся вибух“...

Кінцеву частину статті — агітаційну пропущаємо.

Політичний перегляд.

Вальдек Руссо. †

Дня 10. с. м. помер підчас операції Вальдек Руссо, був. французький прем'єр, а зараз один із найвизначніших політиків французької республіки. По званню адвокат розпочав свою політичну діяльність 1879, коли його вибрали до парламенту; засідав навіть двічі в міністерських кабінетах, та властива пора його визначної діяльності розпочала ся із поновним його вибором до сенату в р. 1894. На слідуєчий рік припали вибори президента річпосполитої і тоді при першій голосованню впало на Вальдека Руссо 184 гол., які він відступив Форови. В чотирьох роки пізніше зістав 1899 р., на весну президентом французького кабінету і остав на сім хитким становищі аж до червня 1904, так що його кабінет був найтриваліший за весь час третьої республіки. А й уступивши із уряду не потах в морю забути. Руссо, незвичайно талановитий, а притім холодно думачий, держав ся все уміркованого шляху і не попадав ніколи в екстрем. Йому повело ся очистити Францію від монархістичних заговорників а також зладити закон „про товариства“, в яким вкривало ся жало проти монаших чинів і клерикалізму. В діло перевести свій проєкт Вальдек Руссо не міг рішити ся, передаючи се в спадщині Ом. Комбіві, який робить своє діло із непохитною завзятістю доктринера і не зупиняє ся перед нікими противенствами, до чого Вальдек Руссо при своїй уміркованості був би рішучо не довів. Приміром політичної проворности сего політика най буде й те, що він покликав до свого міністерства першого соціаліста в особі Мілера на і забезпечив собі тим робом піддержку тої сильної партії. Комб робить старання, щоб похорони Вальдека Руссо стали величавою народною маніфестацією республіканської Франції.

Своєрідна академія.

„Освобождение“ доносить, що посліднім проєктом вбитого міністра Плеве був план академії для жандармів і Agents provocateurs. У тій академії малиб вони вчити ся теоретично і практично шкідливих струй, які ширять ся в російській монархії, щоби ознакомити ся із способом на викорінене революції. Та самому проєктантові не довело ся ушасливити Росії сими спасенними студіями, займе тим ся вже хіба його наслідник, якого особи досі не визначено. Найбільше шанс має мати гр. Ігнатієв; Вітте, як інформують Polit. Corr., навіть не входить в рахубу.

Росія й Японія.

Утеча Портартурської флотії.

Бюро Райтера донесло з Чіфу під середовою датою 7 год. 30 минут: Російський антиторпедовець, що приплив тут нині рано, привіз вість, що 6 російських кораблів лінійних, 4 кружляки і половина торпедовців втекли з Порту Артура. Згаданий антиторпедовець виїхав був з Порту Артура вчора вечером. Пять пасажирів, що приїхали на нім, потверджують то і кажуть, що Японці пустились в погоню за Росіянами і можна сподівати ся битви на широкім морі“.

Тогож дня напіла до Лондону via Токіо отся депеша:

Російська флотія виплила в середу з Порту Артура. Відбула ся завзята морська битва, котрої вислід ще не знаний. Панцирники „Ретвізан“ і „Победу“ виділи нині рано поза Портом Артура.

Із Чіфу знов донесло бюро Райтера: Протиторпедовець, що прибув сюда з Порту Артура зове ся „Решітельний“. Капітан его заявив, що великі кораблі опустили Порт Артура, що би полудити ся з владиостоючою ескадрою. Японці атакують твердиню кождої днини із неугавною енергією, причім жертвують своє життя із безоглядною відвагою. Із „Вовчої гори“ засипують місто гранатами. Шпитальний корабель „Монголія“ wraz із жінками і дітьми виплив із російської флотії. Вістку сю потвердила депеша Бюро Райтера із Токіо: Огонь японських батарей під Портом Артура змусив російську флотію виїхати на широке море. Адмірал Тоґо зараз її заатакував, а битва морська, яка в наслідок того настала, тривала цілу ніч. Японські торпедовці виконали кілька атаків на флотію російську, а відтак флотія японська відступила ся, лишивши на сторожі під Порт Артуром один авізовець. Як раз тої корабель дав знати, що по битві російські панцирники „Ретвізан“ і „Победа“ вернули до пристані.

Друга депеша з Токіо каже знов: Великі депеші, які тут напіли з Талієнвану потверджують, що російська ескадра виплила онюди по полудні з Порту Артура. Розпочала ся завзята борба на морі, котра тривала до вечера. Японські контрторпедовці заатакували вночі флотію російську а досвіта видно було як „Ретвізан“ і „Победа“ уступили з поля борби.

Із російської сторони маємо також потверджене утечі. Алексєв телеграфував д. 11. до царя: Після рапорту команданта Порту Артура наша ескадра виплила 10-го на повне море. Шпитальний пароплав „Монголія“ товаришить їй. В хвили виїзду ескадри були на овиді отсі японські кораблі: 3 кружляки 1 кл., 3 кружляки менші і 17 протиторпедовців. Порт обстрілюють від 4 днів японські обложні армати.

Так отже російська флотія, бачучи безвихідність положення Порту Артура, втекла, та Тоґо, хоч его точка опору була аж за островами Едіота, дівав єї помімо того, що машини его кораблів мають бути поповнені і спонував до борби, якої остаточний вислід незвісний, але для Росіян безперечно лихий, бо „Ретвізан“ і „Победа“ вернули до порту, де японських рук не минути, як і „Баян“, який із него не виїздив а про долю „Аскольда“ і „Новіка“ маємо таку депешу із Чіфу:

Російські кружляки „Аскольд“ і „Новік“ із двома протиторпедовцями заплили до Порту Цінґтав, що лежить на німецькій території (в Хінах) при вході до Кіанчав.

Се значилоб, що ті кораблі, рятуючи ся, втекли до німецької неутральної пристани, отже мусять бути обеззброєні і остати тут бездіяльно до кінця війни. Значить ся, для Росіян вони так як пропали. Ще гірше стало ся з „Цесаревичем“. Про него приносять із Токіо Бюро Райтера отсю вістку під датою 12. серія:

Того рапортує, що російський військовий корабель „Цесаревич“ правдоподібно затопив ся.

Деж ті люди? Де діла словам великим рівні? Тихо... Красується в сонці великий лан життя, хилить ся колос до землі... Хто сів — той буде зібрав!... — „А ти, небоже, — де бував?“

„Де я бував?... Ох, не питайте, — і не питайте і не лайте! „Я плакав серцем, не очами над вашим горем... Як раз один я вас забув, — нехай забвен буду на вік і най будуть слова мої забуті вами“...

В важкій, сердечній задумі ялопнть ся голова, — кінчить ся сон, що уявою полинув далеко — далеко — аж там, де по добре втоптанних шляхах — віз людський копить ся до Бога... Поза тим криється ся все то, що радше, а влостиво виключно — відчуті а не переказати словом можна. Треба мати, як каже Метерлінк, той сам тон у своїй душі, щоби порозуміти мелодію другої. І в тім лежить суть а коли хочете, то і суспільна вартість ліричної, правдивої поезії.

Не буду розводити ся над красотою форми і багатством розкритих образів, настроїв — звільняє

мене від того саме доволі добре знане і поважане імя автора. Своєю задачу розумів я як посередництво між книжкою а читачами, посередництво, з гори застерігаю ся, — строго особисте, індивідуальне, без претенсій на т. зв. об'єктивність, оперту на цілком необ'єктивних догмах — підставах. Надто свідомо не старав ся я виїти поза круг моїх власних рефлексій, які навіяло на мене загальне вражінє твору, — а вські вчені квестиї як пр. справа інтерпункції, справа незамикання живої мови в мертві стіни (наголоси: туга і туга, діло і діло і т. д.), квестиї деяких діялєктичних (гарних) зворотів і форм, чужих слів (руссизми, польонізи, японізи), справа посторонніх впливів (Руссо, Шевченко, Гомер, Байрон, Словацькі?) і т. д., і т. д.) — всі тої квестиї полишив я для наших спеціальних критиків і рецензентів. Таким дослідом я не признаю рацаї, що найменше в тій формі, як се у нас робить ся — і загалом з їх прихильниками на одним возі не їду. Остан Луцький,

Пригода „Решительного“.

На жадане хінського адміраля „Решительного“ розбито. Вже при відділенні сей торпедовець незвичайно ентузіастично, а вечором улажено для його залогі пар на німецьких кораблях „Вісмарі“. — А в той час „Решительного“ забразил Японці, як се описує четвергова денеша Райтера з Чіоу: Два японські протиторпедовці вилупили нині вночі без світла до пристані, і стали в віддалені 1/4 милі від „Решительного“. О четвертій годині рано увійшов відділ японських жовнирів серед карабінової пальби на палубу розбитого торпедовця „Решительного“, при чім одного Росіянина ранено. Кількох Росіяни втіло на беріг. Досвіта вплив японський протиторпедовець із пристані і потягнув на лівні „Решительного“. Два другі протиторпедовці слідували за ним. — Японський агент консулярний заявив, що Японці не знали про те, що „Решительний“ розбитий.

НОВИНКИ.

Кітманська гімназія, як нам доносять із Відня, має бути отворена вже із рок. шк. 1904/5.

Акція правительства в справі посухи. По ліквідації в міністерстві рільництва і надрах міністрів фінансів, рільництва і торгівлі, що відбула ся під проводом др. Кербера і при участі угорського міністра рільництва видало правительство спільну заборону вивозу за границю: маляси, кукурудзи, сіна, конюшини, соломи, січки, солоду, макухів, буракового листя і т. д., яка входить вжити з д. 12. с. м. Зниження ціни перевозу наші на жезізінах будуть видані вже сими днями.

Із сторожинецького повіту. За гратуляційну телеграму в день вибору на посаду до сойму, складає Ви. н. др. Стоцький на мої руки учительству сторожинецького повіту щирі подяки. — *Ів. Кошка.*

Зміна в краєвій команді жандармерії. Обершта Юрій Катараджу, команданта краєвої жандармерії в Чернівцях перенесено до Грауа, а Альойзія Відмана, оберштайванта краєв. ком. жанд. в Празі іменовано командантом краєв. жанд. в Чернівцях.

Російська цариця породила в четвер престолонаслідника; із того в Росії велика радість, бо се перший син між царевичами дітьми.

Товариство бук. прав. дяків мало 4. с. м. свої головні збори у Вишні, в яких взяло участь кількадесять членів і кілька священників. Шкода, що наші намотні не звертають більше уваги на се товариство, до якого їхують ся кацанські кирилички, котрі й сего разу вислали на збори Богатирця і Василя Велегорського. Шкода, що й товариство не оповіщує про свої збори і справоздає в руских і н. газетах, а ограничає ся на кацанські шмати, яких ніхто не читає; таким чином змагання товариства остають незвістні а тим то й безуспішні. Та здає ся, що новий виділ, який вибрано сего разу а до котрого увійшли, як зачуваємо, люди рухливі і поступові, введе товариство і саму дяківську справу з кацанської мертвеччини на ліпшу дорогу. Сего кажє надати ся і той факт, що до виділу не вибрано такого зацофаного кацана-кириличника, як звістний Богдан, хоч за ним промазав сам Богатирець. На кожний спосіб крайна пора і нашим дякам визволити ся знід кацанського покрову, з'єднати ся з народом і народолюбною рускою інтелігенцією, коли хочать діждати ся ліпшої долі, коли не хотять, як самі дяки говорили на зборах, аби й на дальше „опікуни“ не мали їх за помело. Руским дякам покинути б службу у кацанських кириличників а служити б в церкві Богови а поза церквою рускому народові а не московським наймитам. Тоді обізвуть ся за їх привиду руский нарід і его правні заступники. Отсе наша щира рада руским дякам в їх власні інтереси і в інтереси руского народу.

Із галицького шкільництва. В Тернополі улажено курс для 30 учительок, щоби привити їх до кваліфікаційного іспиту. Звичайно учасниця таких курсів не мають ніяких кваліфікацій і по перебуттю сего курсу улаженого краєвими грішми, річ природна, кваліфікацію здають і — йдуть „просвічати“ села. Оттак латає ся в Галичині недостачу кваліфікованих учительок, які через нестерпні відносини в шкільництві лиш над тим передумують, як би се звяне тероризованого голодомора — покинути. Яркою ілюстрацією того галицького раю буде й тернопільська конференція. Учасниця поміщено в інтернаті семінарським і там давано їм харч, а сей був так „добрий“, що кілька учительок лежить недужих, а одна Ів. Кречковська по страшних кількадесятих муках померла, осирочуючи двоє дітей.

Концерт устроїло руске дяківське товариство 4. с. м. у Вишні з богатою програмою, яку відспівав мужеский і мішаний хор. Гостий зібрало ся не багато а вина тому брак розголосу. Поручаємо разом наші сільські інтелігенції, головню рускому учительству, щоби в інтересі справи народної стикало ся ближше з руским дяківством і передувало его до праці народної, чим би придбало новий чинник, який доси стоїть осторонь або навіть на заваді культурному поступові.

Загальні збори, вибір старшини і випис членів „Взаємної Вигоди“, як також гімн. пожари. тов. „Січ“, відбудуть ся в Топорівцях дня 19. с. м. н. с. (на Преображеніє Господне) в домі п. Петра Геліча під ч. 52.

„Нема що читати“. Так скаржила ся сільська учениця моєї жінці, просячи у неї „Руску Рад“, яку моя жінка читала під ліском край села. „Шкільні книжки“, жадувала ся дівчина, „що позичили були нан учитель, забрали назад, а через ваканції прийде ся забути й читати“. Що на се наше учительство та „Руска Бесіда“, „Руска Школа“, „Читали“, „Січ“ і т. д.? Чи подбають, щоби молодіж мала що читати підчас сьвят, ваканцій та вільних хвиля взагалі? Се некуча справа, якою конче зайняти ся як найревіційше. *Літчик.*

Із тов. „Січ“ в Неполюківцях. Отсим складаємо Ви. Анні Гавелко, учительці а Шерівцях горішних як найсердечнішу подяку за безплатне вжиті хоругви для товариства. За виділ тов. „Січ“ в Неполюківцях: *Юрій Душманович* кошовий, *Мафтей Олійник* справник.

Гербовий обманець. З Відня доносять, що оподі арештовано там на жадане суду в Горниці Юрія Казимира Яноту Залузького, Залузького засуджено вже перед кількома місяцями на 1 1/4 року визинці за обманства. Тепер Залузький зажадав з Відня телеграфічно в однім банку в Горниці прислати 20.000 корон під фальшивим назвищем. Банк передав сю телеграму поліції, а она постарала ся о арештоване Залузького у Відні. Описля виявило ся, що він у Відні взяв у одного кравця військовий мундир ніби на пробу і продав его сейчас.

Смертельність в Європі. Посеред нормальних відносин умирає в Європі річно 10 до 11 мільонів людей, менше-більше 27 на 1000. Найбільше умирають в Росії, бо 35 на 1000, відтак Мадарія 30 на 1000, в Австрії 27 на 1000, в Італії і Іспанії 26, в Німеччині 25, у Франції 22, Швейцарії 21, Англії 20, Швеції і Норвегії 17 на 1000. 25% случаїв смерті припадає на діти в першім році жити. Однак не всюди сей процент є однаковий. В Скандинавії є смертельність дітей найменша, бо лиш 103 на 1000, в Англії 104. Відтак приходить Франція 161, Іспанія і Португалія 180, Італія 185, Швейцарія 194, Німеччина 230, Австро-Угорщина 240, Росія 300 на 1000! Найбільше число 70 літніх старців є, розмірно до населення, у Франції, бо 44 на 1000, відтак Іде Норвегії 40, Швеція 33, Італія 31, Австрія 23, Угорщина 18. Пересічний людський вік в краях Європи виказує малу різницю, виносить іменно 30 до 34 літ.

Окрадене пам'ятника цариці. Сими днями до вартівника, що стереже пам'ятника цариці Катерини в Петер-

бурзі, прийшло кількох робітників і зажадало від него, щоб їм поміг при відкручуванню красних бронзових канделябрів. На запитане вартівника мними робітниками відповіли, що їм поручено перевозити канделябри до фабрики в цілі відчищення. Канделябри відкручено, аложено на парокінний віз і робітники від'їхали. По тижні вартівник звернувся з запитанем до заряду міста, коли відчищені канделябри будуть на своє місце прикручені. Там про се очевидно нічого не знали. Слідство не викрило сьмілих злодіїв. Нові канделябри будуть коштувати кілька тисяч рублів.

Проти циліндрів і капелюхів. В Англії завязало ся товариство, що поставило своєю ціллю поборюванне ношення капелюхів, а передовсім циліндрів, яке має спричинювати лисину, болі голови, короткозорість і т. д. Отже члени того товариства ходять все простоволосі.

Ярмарок у Вишні, що був власне сего тижня, винав дуже слабо. Першого дня зігнали люди безліч худоби, та ціна її задля браку наші була дуже низька. На другий день не було вже й кількадесять штук на торгівницю. Віда тай годі, а дощу як нема так нема, наші великий недостаток тай на кукурудзу дуже слаба надія. Навіть зарібок з дараб дуже слабкий, бо навіть у Черемоші слабо вода, не то в Путалівці і других потоках а й у гатах мало її назбирале ся. Відний Гуцул поїде з кількометрою тай застрягне на кілька годин тяжкої муки...

Подяка. Властитель дібр у Існасі, Ви. н. Марко Фішер зволив подарувати 6. серпня 1904 товариству „Шкільна поміч у Існасі“ 200 корон. За великодушний дар складає товариство „Шкільна поміч у Існасі“ названому панови належиту подяку. — Товариство „Шкільна поміч у Існасі“ дня 6. серпня 1904. о. *Константин Яворовский*, парох і голова товариства, *Антін Сикюк*, секретар тов., *Петро Шербаль*, начальник громади і заступник голови тов., *Петро Мазурек*, скарбник тов., *Стефан Дінес*, контролёр товариства.

Малій фейлетон.

Петро Альтенберг.

Вдовиця.

Переклав Осип Василевич.

У кімнаті „мінус“ 1. стілець.

Молода жінка сидить по середній хаті на дерев'яній стільці. Вона обвинує в брунатний шаль, на голові має футряну шапочку. Волосє ніжне, кучеряве, русаве.

Старий муштина ходить по хаті і каже: „Ми тепер троха запалимо Маріє — — —“

„Ні — — —“ сказала вона.

„Трошечки запалити — — —“ каже старий муштина.

„Ні — — —“

Старий чоловік думає: „Преці можнаби трошки запалити — — —“

Вона почувала: „Я думаю, що я вже цілком стратила своє тіло, лишив ся лиш клантик сивого волосє. На чімже воно росте — — —?“

„Клантик сивого волосє — — —“ каже вона. „Тату — — —“

Старий муштина думає: „Добре, моя дитино. Можнаби наприклад поробити маленькі трісочки і папір з часописей пімняти. Треба взагалі щось зробити на кожний случай.“

Молода жінка сидить неповорнуто. Футряна шапочка похилила ся трохи на ніжний волосє, так entreprenant*) неначе на дедовім корсо.

Старий муштина думає: „На пшбах в віні є порох. Можнаби пальцем на них написати: Ех — зима! Мошкане так, як мале дитя, зараз забрудить ся.“

Молода жінка каже: „Ой Боже мій — — —“

Старий: „Преці можнаби трошка — — —“

Глубока мовчанка.

*) Бадьоро.

Шибі дрозжать від переїзджаючих фір, трасуть ся, корчать ся, гудять, мов гарматні вистріли з далека, та знова вспокоють ся. Потім злегка тремечуть і бреньять пеначе мухи в літку — — —

Жінка тихо шепче: „Ой Боже мій — — —“

Старий муштина думає: „Певно, як сидить ся у футряній шапці! Я ще ніколи не сидів, аби хто в хаті сидів в шапці! Требаб призбирати трісок, пімняти папір з часописей. — Або найліпше купити трісок, або якусь мішанину якогось підпазу, так зараз розгорить ся, присне іскрами, вигріпнеть мов який штучний огонь — — — Але жінки мають тверде серце — — —“

Він ходять по хаті.

Потім каже: „Ти, а так горячої кави, Маріє — — —“

Він думає: „Сеж таке жерело тепла.“

Вона стає і йде спокійно з батьком до малої каварні.

„Тату — — —“ каже вона по дорозі.

„Що такого?!“

„Я така нещаслива через тебе — — —“ В каварні.

Батько не, кажучи: „Ми, бач потребуємо тепла — — — А що смакує тобі дитино?!“

Але вона не може нічо відповісти.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Домовина Вел. кн. Володимира. Київський кореспондент „Нового Времени“ в 10.198 ч., пише що при переведженю земельних робіт під Десятинною церквою найдено в старих фундаментах простору вишу, а в ній домовину із червоного дупка, в якій находит ся мошці Вел. кн. Володимира. За тим, що се саме тілні останки Вел. кн. Володимира промазав те, що вже при перебудові тої церкви в рр. 1821—42 найдено в останках фундаментів Володимирого храма домовину, в якій був кістяк без голови і правої руки. А звісно, що Петро Могила, який 1632 р. побудував на звалищах первісної Десятинної церкви новий більший храм зарядив досліди старих фундаментів. При розкопах найдено дві домовини із червоного дупка, які після вказівок літописи Нестора призначено домовинами Вел. кн. Володимира і его жінки Олени (Анни). Петро Могила зарядив тоді, щоб голову св. Володимира перенесено до Печерської Лаври, де вона й досі находит ся, а праву руку до Софійського собору. Домовину поховано на місці і замуровано її, а тепер її й найдено. Десятинну церкву побудував кн. Володимир в 989 р. після повороту із Корсуна. Був се каміний храм на 24 сажнів довгий а 16 широкій, прикрашений мозаїкою і фресками а також мармуровими колонами, забраними з Корсуна. Тут поховано також Ізяслава І. Ярославича († 1078) і Ростислава Ізяславича. В 1239 р. Батигей горди зруйнували Київ і сю церкву, так що з неї остали ся лиш фундаменти на яких відбудував її аж Петро Могила, а після того в XIX. ст. побудовано в її місці теперішню Десятинну церкву. *Я. В.*

Денис Лукіянович. Від кри-вди. Львів 1904. Накладом Українсько-руської видавничої спілки. 3 друк. Наук. тов. ім. Шевч. Ст. 135 + 1. Ціна сеї повісті в оправі 2 кор.

Ruthenische Revue Ч. 14 (Zweites Juliheft) містить: Die Klippen im panrussischen Meere. Von R. Smbratowicz. Panslavistische Randbemerkungen. Von N. A. W. Zwei Lehrerkongresse in Lemberg. Von I. Onyschko. Die Ruthenen in Ungarn. Von Wl. Kuschnir. Ein Beitrag zur Lehre von der Teilpacht. Von Univ. Prof. Dr. E. Till und Dr. M. Zolkow. Ruthenisch Volk! Von August Gottbard. Zwischen Fels und Meer. Ein Aquarell von M. Kociubynskyj.

Ярослав Весоловський. Стефан Баторий а Русини. (З нагоди відселення пам'ятника Баторого в Сятині). Видавництво тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях ч. VIII. 3 друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях 1904. Ст. 16—8°. Ціна 10 сот.; 10 прим. 1 кор. з пересилкою. Замовити у п. Ом. Могилянського (Руска каса) Петровича 2.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.

Росія й Японія.

Порт Артурська ескадра у розенці. Доля Порту Артура вже рішена. Під Ляояном стигає ся російська армія в п'ястук, а Японці стараються ся захопити її в желізний перетин. Все змагане Куропаткіна йде на те, щоб цювати ся і не вийти у бій з Японцями, не маючи майже ніяких вигадів на виграну. Цюване — се вся суть Куропаткінової тактики, яка виходить специалізована у славних вже по Європі Куропаткінових рапортах, в яких говорять ся про славний онір російських військ, які заняли всі позиції і... втікали, чи там уступили пізніше із стра-тою естетичного 1 козача... Пів року війни минає, війни, якої вже давно не було із приміненем найновішої техніки і тактики, війни, що йде рівночасно на суші і на морі, у кріпостях і на вільній просторі, на долах і горах. У ній здають мілітарні таланти іспит із по-ступу людскости в царині — з'організо-ваного чоловікубийства ради інтересів гуртка людей, що на війні зроблять славіні інтереси. Певна річ, що хоч пів року війни не довело до рішучого бою всеж таки через численні поразки на морі а ще більше на суші авреоліа не-побідимої Росії значно померкла, а Япо-нія здобула собі місце між перворядними світовими великодержавствами. Японські полководці і японське хоробре військо зуміло переконати Європу, що Японія, вдаючись у війну не робила чогось не-обдуманого, шаленого, як се спершу зда-вало ся. Що буде далі, сего ніх не вга-дати. Але припускати можна, що тепе-рішня доба значно заважить на важких війни. Якби так порт-артурській ескадрі було поведло ся втечи до Владивостоку а Куропаткінові виявляти ся із япон-ських клішів, через щоб мав спромогу дістати нові засоби із Росії, то се шанси Росії значно поправило би, але те декше сказати, як перевести в життя, бо

забава з „жовтими малюками“ — то прикрий танець...

Чого втікали?

Офіцер російського контрторпедовця „Решительний“, Горст, розповів сліду-ючі подробиці про втечу російської флоти з Порту Артура: Флот російська на ви-разний і нагальний приказ адмірала Скри-длова постановила перебити ся через блякаду, щобі полудити ся з влад-востокською флотою, бо Скридлов наміряє візрати у Владивостокі всі російські збройні сили на морі. В послідних днях прибули там також два нові кружляки закупилені Росіянами в Аргентині. Три дні перед виїздом флоти розпочали були Японці шалений атак на головну лінію російських укріплень. Росіяни видержали атак. Борба вела ся з безпримірною за-взятістю. Цілі полки гинули в огні або від багнетів. Генерал Штесель, не зважаючи на небезпечність, обиджав всі форти і захолював вояків до витрева-лости. Росіяни були так змучені, що падали на землю. На другий день Японці поновили атак і вперли Росіян з кіль-кох позицій; їх огонь просто змігав Росіян цілими лавами. В однім форті остало ся при житю з 200 російських вояків лиш двох. На другий день, отже третього дня борби приступив генерал Штесель до контраатаку. Досвіта з не-звичайним напруженням сил видобули ся Росіяни на стрімкі стіни такушанської гори і по завзятій борбі здобули на ново утрачений там давніше форт. При тім помагала їм російська ескадра, засипуючи неприятеля градом куль.

Невдала утеча порт-артурської ескадри.

Адмірал Тоґо зложив такий рапорт: Російська флот замкнена в Порті Ар-тура вилила на повне море 10. с. м. і поплила в полудневім напрямі. Наша флот заатакувала російські крваблі у віддаленю 25 миль морських на полудн. сході від Порту Артура і гонила за ни-

ми на схід. Счинила ся страшна на борба, що тревала від 1. год. по пол. до вечера. Як здає ся неприятель потерпів значні страти. Як вже борба кінчила ся огонь неприятельский ослаб, а російські кораблі втратили боевий лад. Російські кружляки „Аскольд“, „Новік“ і „Падяда“ а також панцирник „Цесаре-вич“ і кілька протиторпедовців утікло на полудне. Решта кораблів ро-сійських завернула, а по виконаню ніч-ного атак через наші торпедники по-вернула до Порту Артура. На-ша флот не потерпіла ніяких поваж-них втрат. Загальні втрати в нашої за-лозі виносять 160 людей. — Дальший рапорт каже, що в тій борбі тяжко ушкоджено 5 російських кораб-лів між ними „Ретвізана“, що одер-жав кілька гранатів із віддалені 3.500 мет. „Победа“ стратила два машини, а одну тяжку армату зовсім здемольовано.

Розбиті.

„Аскольд“ і „Новік“, що були за-винули до Кіевчав набравши ву-гля по 24. год. виплили на повне мо-ре. „Цесаревич“ остав у Порті, бо не може рушити ся. — З Тоґо доносять, що два російські торпедовці осіли на мілині недалеко Вей-гайвей. Із Шангаю доносять, що „Аскольд“ значно ушкоджен-ий із дірою в боці і знищенням комп-ном причалив до Вузам (Порт в Шан-гаю). Має 10 людей вбитих а понад 50 ранених.

Погоня.

Після вісток із Чіфу відлив Тоґо на полудне ід Шангаю мабуть в по-гоню за російськими кораблями, що роз-сипані шугають захисту в нейтральних портах.

Облога Порту Артура.

Як доносить рос. агент. тел. трета і шеста дивізія японської армії полуд-невої разом із резервами відійшла до

Порту Артура. По їх прибуттю буде там 80.000 Японців із 400 арматами. Мікадо приказав, щоб Порт Артур до 23. с. м. здобуто хочби через те занехано операцій в Ман-джуриі.

Розбите Владивостокської ескадри.

Бюро Райтера доносить з Тоґо під датою 14: Нині (т. с. чотир-найцятото серпня) рано відбу-ла ся борба між російською ескадрою з Владивостоку а флотою японською. Російський кружляк „Рурік“ потонув. Кружляки „Росія“ і „Громо-бой“ тяжко ушкоджені втекли на північ. Вістку сю потверджує рапорт Камімури, який наспів до Тоґо. Він доносить, що д. 14. стрінув ся на північ від острова Цузіма (між Кореєю а Японією) із трема панцирними кружляка-ми російської ескадри із Владиво-стоку. Кружляк „Рурік“ від япон-ських стрілів пішов на дно, а два інші тяжко ушкоджені кружляки втекли на північ. Страти япон-ської флоти незнані. — Ось так зрегабілізував ся адм. Камімура, якому закидувано крайню не-вірність, що позволив владивосток-ській ескадрі, яка всего й мала ти-ше три названі кораблі, брости по японських водах. Та ніс вовк, по-несли й вовка...

По Макарові — Віттгефт.

Контрадмірал Матушевич прислав цареві Миколі ось таку телеграму: В морській бою під Портом Артура про-била японська торпеда „Ці-

Лікар Жбанков:

4)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавська.

(Дальше).

III.

Але се ось дійсно вже поважне й справедливе обвинувачуване ліка-рів: робилось і робить ся просто недозволені злочинні про-би над здоровими і хори-ми людьми, проби не з метою лічення, не лише некорисні для хо-рих, алеж безумовно шкідливі для здоров'я і навіть небезпечні для житя, як ось: прищиплювано сифі-ліс, гоноррею, м'яку уразку, про-казу (lepus) рожу, рану, заражува-но холерою і заразними сипли-ми формами, заводжено глисти, роблено не для лічення усіякі встри-кування й оперативні маніпуляції. Цілий VIII. розділ присвячує В. Вересаєв, як він справедливо нази-ває, мартирології хорих і здоро-вих, яких давано на жертву науці, а може й самолюбству тих, що робили сї злочинні проби. Сей список можна побільшити фактами з „Врача“¹⁾, в якому що-року наводжено ряд подібних оголошень, а чи всі-ж отсі

проби доходять до праси? Наведемо деякі приклади, непоказані в „За-писках“:

Лікарі Артур Бідль (Biedl), Ру-дольф Кравс (Kraus) встрикували просто в кров 4-ом хорим 10% роз-від виноградного цукру, і проби сї нічого не дали навіть і для науки. Лікар Генрих Гайман (Heimann) прищиплював в уретру 6-ом хорим і здоровим гонокків Нейссера (Neissera) й інших двококків уре-три. Професор Челі (Celli) встри-кував здоровим людям кров слаби-х на болотну лихорадку (малярію). Проф. Мараліано (Maragliano) брав кров в виснажених хорих на су-хоти для проб над звірями. Лікар Цанон (Zanon) діставав за помочю висназя галки, що складали ся із поражених частий легких у хо-рих сухотами. Лікар Сімоні (de Si-moni) вкладав у ніс хорим бавовну пересіяну молодими агаровими куль-турами прутів Frisch'a — яка ви-кликає ріносклерму.

В пруській палаті один посол в палкій промові напав на профе-сора Нейссера, який зважив ся при-щипити хорим повіям (між ними були й підлітки), без їхнього до-зволу антисифілітичне серум, при-чім нападаючий посол допустив ся пересадити і накинун ся загалом на всіх лікарів і лікарську науку.

Загальна й лікарська праса бу-ла 1900 року обурена обвинувачу-ваннями терапевтичної клініки д-ра Штрібля (Strübell), в якій трапля-ють ся прямо неможливі уступи. Річ іде про лічене цукрового дія-бету сирою їжою: хорих запирано на горниці клініки у невеликій кім-натці, якої вікна були закритовані. Мучений спрагою, хорий пив до-щівку, воду, що приношено йому до випивання, раз у ночі випив вла-сну моч, далі в останній день про-би, виламав ґрати у вікні, виліз на дах і „прокрадав ся до покою служни-ці, де його злапано саме вчасно, коли він підходив до крану водо-проводу“... Другого хорого держано також запертим і вікно було заґра-товане потрійними зелізними ґра-тами. Ось що розповідає далі др. Штрібель: „При сій пробі, правда, як вже настали грізні розстрої в загальному становищу хорого, мені вдало ся значно вменшити постійне відділене мочі й навіть на $\frac{1}{2}$ го-дини цілком спинити його, при чо-му я дуже добре розумів, що, ці-лий час стежачи за живчиком і серцем, я дійшов до межі дозволе-ного. Коли-б хорий премучивсь із згагою ще 2 години, то моч можеб і зовсім перестала йти, але-ж ма-буть, разом з тим перестало би битись і серце“. Сї вчинки асистента

німецька лікарська часопись назвала можливими лише для божевільної людини. Виправдуючи себе, профе-сор, між иньшим писав, що проби сї роблено для лічення хорих і що хорі доброю волею згодили ся на них і уперед знали що їм прий-деть ся зазнати неприємних хвиль, хорий завжди міг по своїй волі пе-рервати лічене й покинути клініку, а про те один з них поступав і в друге для нового лічення. „Сї по-яснення — говорять „Врач“, — розу-міють ся, дуже важні й справу ре-дують, але все-ж таки таких проб, бодай і для мети лічення не повинно би зовсім робитись.

Того-ж року проф. Пфліґер (Pfلیger), обвинувачував проф. Ізра-еля (Israel) й Мунка (Munk) у то-му, що вони дозволили-б то собі зробити фізіологічну вісекцію на людині. Діло було таке: до берлін-ського шпиталю постушила дівчина з слоневою хоробою гомілки, на якій була дірка і з неї довільно відділювала ся посока. Мункові і Розенштайнові схотіло ся досліди-ти, як впливають різні роди їжі на склад посоки, на що й згодив ся Ізраель. Гоєне фістули припи-нили, посоку брали по-багато, бра-ли кров і хору змушували кілька разів голодувати по 9—24 годин, годованої іноді ліпаніном, вугілем

¹⁾ „Врач“ 1896 N. 4, 1896 N. 18, 1900 N. 42, 1900 N. 35, 1900 N. 5, 1900 N. 6, 1900 N. 11, 1900 N. 26, 1900 N. 12, 1900 N. 48, 1888 N. 31, 1884 N. 45 й иньші NN.

саревича". Позаяк було очевидним, що він до Владивостока вже доплив, не встиг, проте для направи заплив він до Кієвчав, де вже були кружляки „Новик“ і міноносець „Везшумний“. В борбі побили контрадмірал Вітгефт і три офіцери, а вісім офіцерів ранених, між ними комендант „Цесаревича“ Іванов. Скільки побило рядових годі було сконстатувати. Так отже за Макаровим пішов на двоє командант порт-артурської флотії Вітгефт. Лондонські джерелам доносять із Петербурга, що рівночасно побило 205 моряків, а 60 ранено.

В справі „Решітельного“.

Російський комендант хотів „Решітельного“ висадити в воздух, аби він не впав в японські руки, але вибух слідував за пізної зірвав лише одну частину корабля. Забране розброєного торговця із неутраляльного порту викликало було в дипломатичних кругах велике занепокоєння перед розширенням війни на мирний простір. — Російський амбасадор в Парижі звернувся на царський розказ до французького правительства, аби воно через свого заступника в Токіо вручило найенергічніший протест царського правительства до японського правительства проти порушення неутраляльності Хіо, рівночасно поручено російському послові в Пекіні, аби він до хінського правительства категоричний протест і вказав на поважні наслідки, які може потягнути допущене через Хіо порушення неутраляльності.

Покутна писарка.

Віднійші малопросвічені верстви населення мають якийсь дивний нахил до всякої фугерки. Мужик як не зарадить ся справі недуги у лікаря, але піде радше до знахора або до баби шептухи, так само і за порадою правною не піде він до адвоката або таки до судії але до покутного писаря, що вилеє в йому на вигранш рішучо програю. Давно і з'єднає дешевістю, яка однак безмежно проволокою і безуспішністю замінює ся в дорожню.

Проти покутної писарки йде боротьба судових сфер від давня, проти неї звертає ся міністерський розпорядок із 8. червня 1857 р. Взд. ч. 114, повнений ореченем Найв. Трибуналу із 7. цвітня 1903 р. Однак наслідки цих змагань окказали ся досі доволі марні і то завдяки проворності покутних писарів, що дають свої подання до перенесування другим особам а також і через те, що су-

ди не взяли ся до тої справи енергічно, відносячись рівночасно до вбогого населення із вичерпуючою, приязною порадою й правною помічю.

Щоби сю справу повести на кращий шлях видав президент висшого суду краєвого у Львові Є. Е. Тхоржинський окремий до підчинених собі судів східної Галичини й Буковини в яким зважає до енергічної акції проти людий, що без законного уповажнення займають ся для зарібку, із жадоби зиску, зладжуванем подань і правних документів, заступанем сторін а також стягнанем чужих претенсій при екзекуціях. До виказаних наміру зиску не треба однак поборати кожного разу винагороди, а вистарчить вже часте виконувание помочи, предкладає позірних песий і т. п. З окрема поручає названий обіжник отей середства зарадчі проти покутної писарки:

1. Суди повинні совіснійше ніж доси наглядати „впливи“, то є подання, які вносять сторони до суду. З такого перегляду суди мусять прийти на слід, чи подане якесь виготовлене самою стороною або особою третьою з доброхотної безплатної прислуги, чи покутним писарем в виконувание его недозволеного ремесла.

Деякі судії покликають ся, що писарів вилудити не можна тому, що змінюють писемно й уживають всяких зовнішніх способів, аби себе укрити. Автор обіжника думає, що зміна писма не є ще вистарчаючою і що судія повинен дивити ся також на інші характеристики знамена, з котрих можна би дійти, чи подане не походить случайно з канцелярії покутного писаря. Колиж знайде хочби мале підозрінє в тім напрямі, тоді урядник приходного бюра чи дотичної канцелярії відділу обовязаний зробити на поданю умовлений знак, аби звернути увагу судії на покутну провенієнцію дотичного подання.

2. Яко друге средство до вислідження покутних писарів служати має судам нереслуханє сторін (згл. свідків).

Се средство має бути виконане в той спосіб, що судія на терміні (авдієнції) випитає сторону коротко що-до автора подання і що-до заплаченого ему винагородження. Коли-б сторона, в данім случаю в повнєшій справі слухана яко свідок, помімо ушїмненія не хотіла визнавати або зізнавала очевидно неправду, тоді можна нереслухати її під присягою, „коли можна надіяти ся, що в той спосіб одержать ся зізнанє вартє для доходження“. Коли писемно споряджене через покутного писаря має бути подано без терміну, (прим. поданє екзекуційне, авіація і т. п.), тоді належить

вискодавця вівзати ад нос до нереслухання.

На списанє протоколів в случаю того рода нереслухань будуть видані спеціально призначені на се бланкети (задля заощадження часу) а при нереслуханю судія повинен користати з нагоди, аби поучити сторону про безплатну поміч правну в самім суді.

Протоколи буде переховувати начальник суду для евентуального ужитку.

3. Яко третє средство против покутних писарів рекомендує обіжник уділюване безплатної помочи правної в суді. Така поміч наказана §-ом 433 цив. проц. Обіжник зважає суди, щоби сю поміч правну уділювали як найобильніше. По §-у 90. інструкції для судів, виданої до нової цив. процедури, до приймає сторін в цілі уділення їм безплатної помочи правної має бути визначений щонайменше один день в тижді — п. президент апелаций зважає однак судіїв, щоби таких днів в тижді бувало більше, а навіть, щоб устні внесенєя приймає в 1—2 годинах урядових що дня, а принайменше в дві торгові.

4. Суди обовязані після § 292 п. п. і § 455 ц. к. п. к. дальше робити як найдальше ідучі перепони покутним писарям там, де вони виступають в заступстві явнім чи тайнім (яко позірні правонабувці) сторони на термінах. В такому случаю судії можуть, коли покутний писар виступає яко повновласник і заступник, зовсім недопустити їх до заступства і розправи, а коли покутний писар виступає яко правонабувець (цесіонар) поучити противника, що він може застеречи ся проти правонабувця яко процесової сторони і допустити її за згодою суду що найвише в характері товариша сторони (побічного інтервенієнта).

В кожнім суді а навіть і в поодиноких відділах можуть бути на случай потреб, споряджені викази осіб караних вже за покутне писарство, або осіб, котрі є о те підозрілі. Ті викази суть пожадані в тій цілі, щоби поодинокі функціонарі суду мали в тім напрямі належні відомости і інформації.

5. В справі вилуджуваня покутного писарства мають бути помічні також власти поліційні і політичні. Се поліційне відносить ся особливо до тих місцевостей, де судам тяжко мати належні інформації і з'орієнтувати ся — отже в більших містах, де найкраще вислідити покутних писарів і зібрати дотичний матеріал можуть виключно власти поліційні. Але і зі старостами можуть суди вийти в порозумінє що-до вилуджуваня покутних писарів а про вилудженє писаря громадского в викону-

ваню покутного писарства належить безпровоочно донести до его верховної власти.

6. Суди повинні взаїмно помагати собі в вилуджуваню покутних писарів, уділяючи собі виказів або й дотичних помічень і інформацій. Богато покутних писарів грає на двох і більше повітах і тому взаїмна обміна помічень може в лудленю писарів принести великі услуги.

Обіжник звертає ще увагу судіїв на те, що супроти покутних писарів ніяк не можна поводити ся поблажливістю, яка саме лише пособляє розвитуку сей групи людий. При караню їх треба все пам'ятати те, що є цілію є відстрашуванє, а се можна осягнути лише через діїмаві, в коротких промєжутках часу повторювані карн.

Політичний перегляд.

Стріча монархів.

Цісар вїїхав нині рано на відвідни короля англійского до Марієнбаду.

Стоїте австрійского цісарства.

В понеділок 15. с. м. проминуло сто літ від прокламованя австрійского цісарства; відповідний документ підписаво вже 11. липня 1804. Змаганя Марії Терези, а ще більше Йосифа Другого довели вже були до значного scentралізованя трох груп країн, що ними правили Габсбурги, рівночасно з тим упадало значінє титулу „римского цісарства“ у німецьких курфюрстів, і він стає прямо ілюзоричним. Ось тому то й зрікають ся Габсбурги сего титулу „дідинного цісря Австрії“, щоб протиставити себе відповідно Наполеонові, який прокламував себе цісарем Франції. Залишило мабуть буде додавати, що нинішня австро-угорська монархія зовсім не те, що давнє австрійське цісарство.

Царевич.

Російському царевичеві надано імя Алексія. В суботу рано оголошено маніфест царський з повідомленєм о народженю вел. кн. Алексія, сина царя. Цар зважає в маніфесті всіх російських підданих, щоби разом з ним молили ся до Всевшнього за благо его сина, котрий покликаний обняти в спадщині власть, яку має цар з божої ласки. Титул наслідника престоло, наданий вел. кн. Михайлови, переходить відповідно до російських основних законів на повновладженю великого князя. Царевич Алексій, який ще й лебедити не годен, вже зістав наділений рангою шефа фінляндської гвардії!

і ниньшим, ставляно із кровної баньки. Оправдуючи себе, Ізраель між ниньшим писав, що хора виступила з шпиталю здоровісенькою й загеною фістурою.

Зрештою чим є відома усім Коєівська буфонада прищеплюваня туберкулози, кільком хорим вкоротило жите знамените серум, яке було приладжене для ушасливленя хорих але без жадної наукової провірки? Може бути се й несвідомий, але все таки злочин, який приніс велику й багату ласку добродієві й його близьким! Але надто старають ся лікарі о злочинців (а по часті преступників) і ниньших відцедепців, позбавлених і без того усякої радости. Не лише в старовину але й за найновіших часів лікарі робили ріжні переступні проби над злочинцями, яких засуджено на смерть; надто визначають ся з сього боку америкаєські лікарі з траченєм злочинців при помочи електрики, про що ми скажемо далі. І ниньші заходжують ся рівно коли не на практиці, то пропозиціями, але характерні й пропозиції. Діюніз де Карер (des Carieres) на француському з'їзді в справі туберкулози поважно доводив, що лікарям требаб зробити проби en grand готування засуджених на смерть мя-

сом худоби хорої перловою хоробою. Проф. Едвард Лянґ (Lang) пропонує скористуватись злочинцями, які сидять по тюрмах для проб над сифілітичною заразою і є антисифілітичним серум, бо „злочинці довго лишають ся в тюрмах і вигідні для довгої обсервації“. Після гадки професора не треба робити сього насильно, але треба переконати злочинців про користь, які будуть мати люди із таких проб, бо-ж „кожний людина, не виключаючи й злочинців здатна до шляхотної саможертви“. Як воно сей великодушний професор зважаєть ся закликати до саможертви людий, в яких меже тільки й лишило ся, що здоров'є! Чи не ліпше було йому самому виявити сю шляхотність, ніж умовляти злочинців жертвувати останнє?

На жалє не обмежили ся самими пропозиціями. Одному засудженому на смерть прищеплювано проказу; в Індиях збирають ся лікарі прищеплювати холерні прутні засудженим на смерть, під умовою, що тих, що переживуть пробу, помилюєть ся. „Врач“ справедливо вважав, що „не лікарям бути катями“. Так, се — сумна сторінка нашої справи, а тим більше, що лікарям же надто близькі людські страждання

й їм же першим доводить ся мати діло з наслідками своїх проступних проб. Мало того, й наука таки не мала жадної користі з сих вчинків, та чи й про науку тут ходить а не о пересадку самолюбності і бажанє вкрити себе недозволеними лярвами ціною здоров'я й жита хорих і здорових людий? Дійсно-ж особи справді захоплені наукою, якої безпосередною метою є вменьшувати страждання, послугували ся чимсь зовсім ниньшим, вони робили проби, часто небезпечні й загрожуючі житю, над самими собою як ось: Спалланкани, Петтенкофер і Емеріх, Аллєрт, Bielt, Tayet, Lenoble, Rindesman і багато ниньших відомих і невідомих другів людскости; слава сїм героям за їх правдиво благородну саможертву!

Де-котрі з переступних експериментаторів наводили на своє оправданє те, що вони робили свої проби за згодою осіб, яким се роблено, або над такими особами, що вони мусіли незабаром умерти або від хороби, або-ж через кару на горло. Але-ж сї оправданя не витримують навіть найменшої критики, або ще й погіршують справу. Людям, близьким до смерти, надто не годить ся затроювати останних хвилин жита зайвими муками й приближувати

таким чином смерть — просто не йменє віри, як може навіть впасти на думку використати вмираючого; щож до згоди, то згоджували ся на проби звичайно люди мало розвинені, люди залежні, що не можуть відмовити зверхникам (жовніри), зрештою навіть малолітні; ані ті ані другі не можуть розуміти цілої тої небезпеки, на яку вони наражували ся, не знали, що в певних случаях (прищепленє сифілісу) вони на завжди випускали отруту в свій організм і западашували ціле своє жите.

Заклятий ворог усіх відхилень від безпосередної цілі медицини, В. А. Манасейн писав, що проби найнещкідлівіші й навіть всілякі спостереження, які завдають біль або турбують в тих случаях, коли те й ниньше робить ся не для ліченя, можна робити лише за повнок згодою й при ясном розуміню хорого й здорового, на що вони йдуть. Що-ж до проб непевних або навіть небезпечних, то тут, нам здаєть ся, не досить самої згоди, але треба, щоб ті, що згоджують ся, були цілком розвиненими людьми, або найліпше лікарями, бо лише вони самі можуть ясно розуміти, на що вони йдуть і які можуть бути наслідки тих проб: бо не можна-ж забувати,

Зять Драгоманова вчителем князів дитин.

Відручним письмом болгарського князя іменовано болгарського міністра просвіти Шішманова, був. професора вищої софійської школи і зять небіжчини Михайла Драгоманова вчителем князів дитин. Шішманов має їх за один рік приготувати до вступного іспиту, щоб вже нарік могли здати вступний іспит до першої класи гімназійної. Отже вістка викликала велике вдоволення між болгарською демократією, яка доволі недоволена гляділа на безперервну неприсутність князів дитин. Можна також надіятися, що молоді князі не мало скористаються від свого учителя, який є визначним учнем, що виробив собі вже поважне ім'я філософічними і фольклористичними працями.

Соціалістичний конгрес.

В неділю розпочалися в Амстердамі наради міжнародного соціалістичного конгресу. Председателем вибрано Ван Колице, заст. пред. Японця Катаяму і Росіянина Плеханова. Як председатель повитав у промові делегатів японського і російського, они оба серед гримих оплесків подали собі руку а відтак виголосили промови, в яких остро осуджували російсько-японську війну. Конгрес ухвалив резолюцію, в якій соціальна-демократія всіх країн зобов'язує ся протидіяти проти теперішньої війни і її розширення на інші держави.

Американсько-турецький конфлікт.

Американці домагаються від Турції відповідної сатисфакції для їх місіонарів, що потерпіли в часі заворушень в османській монархії, та щоб американські піддани одержали в Туреччині такі права, як мають інші чужинці, що належать до великих європейських держав. Та Туреччина своїм звичаєм полагоду американських бажань зволікала із дня на день, передовсім в справі зладження американського консульства. Щоб биж Високу Порту зробити більш схильною до стовнення своїх бажань вислали Сполучені Держави свою ескадру в Європу, яка вже й прибула до Смирни.

НОВИНКИ.

Рішене міністерства просвіти в справі кімнатської гімназії пасіло, як зачуваємо, вже до крайового правительств. В справі введення сеї гімназії в життя із дня 1. вересня с. м. роблять покликані чинники відповідні кроки і заарядження.

що в декотрих случаях сам експериментатор не знає, які наслідки поведе за собою проба, якжеж се розтолкувати нерозвиненому охотникови?

Як же спинити отсі всі проби, що ганблять лікарів і лікарську науку, хто мусить бути ініціатором боротьби? В. Вересаєв кінчить свою мартирологію покликком до суспільства: „Але пора вже й суспільству перестати чекати, коли нарешті лікарі покинуть свою бездіяльність і узяти власні міри для охорони своїх членів від горлячців науки, що забули ріжницю між людьми а морськими свинками“. Розумієть ся, нічого не можна сказати проти кожної самодіяльності суспільства, але в данім разі воно може зробити лише дуже небагато, бож для членів суспільства фактично неможливо проникнути у шпиталі й клініки і втручатись до відносин між лікарями й хворими. Не вибирати-ж таки для сього особних комісій, які все-ж таки не зможуть доглядати сього як слід. Роля суспільства вичерпуєть ся тут самим протестом, а цілу боротьбу проти сього лиха можуть і повинні вести самі лікарі а надто лікарська праса й наші учителі.

(Далі буде.)

П. Євгенія Ярошинська, звівша наша письменниця дуже тяжко занедужала.

Із Кіцманя. На відомість про основане рускої гімназії в Кіцмані, рішив кружок кіцманських Русинів сейчас приступити до основаня селянської бурси, щоби в той спосіб улекшити науку біднійшій молодіжці. Статут товариства, буде безпробовно вивесний до затвердження крайового правительств, а до того часу роблять ся належні приготування, щоби в згаданій бурсі знайшло приміщене поважне число нашої молодіжці. В виду великого вкаду грошей, який основане нової бурси за собою потягає, є безплатне приміщене дитин на сеї рік шкільний майже виключено. Ближні усявія прийняти, що можуть бути вирішані будувати готовими грошми, будувати віктуалами, будуть незабаром оголошені в „Буковині“.

Отворене „Січ“ в Конятині відбуло ся 2. серпня на празник св. Іллі. Святю відбуло ся величаво, але з великими перепонами. Іменно тутешній двірник, Мошко Шефер, хотів нас розігнати. Однак се ему не вдало ся. Він думав, що Гуцули такі дурні як передше, і що послухають его. Але сим обмилів ся. Інший тепер світ настав. Св. Ілля допоміг нам часеви докінчити наше торжество. Отворене відбуло ся о 4. годині по полудні в забудовану Івана Дутчика. За січового батька вибрали о. Попеля з Довгополя, за матір Марію Рейкало. О. Попель промовляв щиро до зібраних та обяснив яку ціль має товариство. По промові наступив випис і вибір старшини. За кошового вибрано Івана Дутчика, Івана Синицю за осявулу, Юрія Гараса за писаря, Проца Іашняра за учителя, Юрія Рейкала за скарбника, а Федора Григоряка за хорунжого. По виборах сідували січові вправи, при чім відспівали „Гей там на горі“, січову пісню. На закінчене засіявав гурт молодяків „Ще не вмерла“ і „Не пора“. — Іван Дутчик, кошовий.

Закладени вугольного каменя під будівлю другої частини Академічного Дому, уаундованого жертвою Марку Фішера відбуде ся в четвер дня 18. с. м. о 6-й годині по полудні на будівельній площі.

Із січового руху. Заповіджені на 19. збор „Січ“ в Топорівцях і о ки що не відбудуть ся. Нові „Січ“ заспокують ся між иншим у Виженці, Старій Жучці і Чорнім Поточі.

Розкопи в Шиницях. В Шиницях перевів брат бар. Василькович Євген Костан розкопи, які уявляли ся гарним успіхом. Знайдено дуже много предметів з епохи каміної, як сокири кремінні, урни, майже на метр високі, жуброві роги і всіляке начиня і т. п. Деякі з тих предметів суть окрашені малюнками і різьбою. Сі розкопи мають ще й тоту вартість, що доказують, що сі околиці були вже замешані в часах передісторичних. Натрафлено також на рештки будівель на палях. Знайдені предмети поміщено в крайовім музею в Чернівцях.

Трясене землі навістидо остров Самос. В багатьох місцевостях позвалили ся доми.

Конгрес німецьких істориків. В днях від 31. серпня до дня 4. вересня с. р. буде радити в Софіїгороді конгрес німецьких істориків. Ураджена буде також тоді вистава старих документів і актів, що відносять ся до історії Німеччини. Участь в тім конгресі приобіцали майже всі визначніші німецькі історики.

Поляків у Вижниці гороточка а в околиці те менше. Мимо того мають у Вижниці „Чателю“, що є осередком їх національного життя. До неї належать всі Поляки з Вижниці й околиці і виявляють незвичайний рух. Ото і минувшої неділі устроили огорожовий фестин, на котрій прибули Поляки і з сусідніх Кут і подальші, та не тільки піддержали духа „кресовців“ але й придбали ім кілька сот корон. А Русини? І їх у Вижниці мало, за те в околиці гук. Та що з того, коли крім філії „Рускої Школи“ нема ніякого товариства. Чи не могли-б і вони, як Вашківські, заложити філію „Рускої Бесіди“, що одержувала-б у Вижниці руску читальню, де-б сходили ся Вижнички й доохрестні Русини, де би

був осередок руского національного життя для цілого повіту, відки-б виходив товчок до всего культурного поступу найбільш занедбаного закутка буковинської Русії? Нумо, панове брати, руска інтелігенція Вижницького повіту, до діла! Киньте всекі академічні спори, заложіть у Вижниці філію „Рускої Бесіди“ та беріть ся до культурної праці в повіті!

Лічене золотом. Безперечно, що найуспішніше і найкраще можна лічити золотом біду, але його а радше хльориду золотого вживають в Англії та Америці до лічення алькоголіків із страшного налогу, який занепащує ціле їх життя і долю їх родин. Після опису д-ра Bockwella Feiss-a те лічене основує ся на вистриканню ін'екцій датурини, атроніни або стрихніни і на заживанню ліку, що має ось такий склад: хльорид золота ($\frac{1}{20}$ грм.), хльорид амонію (1 грм.), альбін ($\frac{1}{25}$ грм.), Extractum biburni (10 крапель) і Tinctura cinchonaе (40 крапель). Сей лік заживає ся що дві години в день і вночі. Якби хорий по пати днях ще забав алькоголю, який йому дають під руки, тоді до того ліку додають ще Тресасу-анна. Рівночасно йде лічене гідропатичне і перекопуване лікаря й доглядачки. Кажуть, що на цілковите виділене недужого треба чотирі а найбільше шість тижнів. Се метода мада вже вилічити 60% недужих. В Австрії і Німеччині лічать алькоголіків інакше, не придержуючись американської методи.

„Руска селянська бурса“. В сийній жертводавців на селянську бурсу поміщені в 90-ім числі „Буковини“ пропущено з недогляду, п. інспектора Никоровича з Вижниці, що жертвував також в домі о. Маланчука в Лукавці над Серетом 1 кор. — Рівночасно запримічує ся, що на складку п. над'учит. Лучинського з Черногузів зложили: П. Мінодора де Брага 2 кор., п. К. Данилюк 1 кор., п. надучитель Лучинський 1 кор., п. А. Дольницький 30 сот. п. Іван де Брага 1 кор. — Заразом подає заряд бурси до відомості, що в її члени спомігачучі вступили: Пані Добродійна Христина Маланчук, подруга о. Маланчука з Лукавці над Серетом з місячною вкладкою 5 кор., пані Мінодора де Брага з місячною вкладкою 2 кор. а пан Іван де Брага з місячною вкладкою 1 кор. Щирій Спасибі! — П. Клим.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Члени берлінського театру столічного гостили у Чернівцях і дали три театральні вистави. Ансамбль сего театру об'їжджає всякі більші огнища культури й наділяє охочих до сего солодошам нової штуки. Є се рід „надсцени“ — Überbrett-l. Історія сеї „надсцени“ недовга та доволі сумна. Помісловий і талановитий письменник німецький, один з „молодших“, Ернест Вольцоген вивав на думку давати замість довгих вистав театральних, що виповняють увесь вечір, короткі одноактівки, частувати публіку декламаціями милозвучних віршів, дотених і артистично написаних сатир, гарних куплетів а іа Бірбавім декламованих і сьпіваних і т. п., позаяпрошував до участі визначні артистичні сили і розпочав свою артистичну прогульку, похід штуки межі суспільності. Та не зайшов далеко. Публіка хвалила помил, надсцена мала свій успіх і, як усе в світі, й свій кінець і то ще зовсім звичайний: не було відвідувачів сеї. Не виховано публіки для надсцени, тому й она сама не могла вижити ся. Та все таки в німецьких містах являють ся проби час до часу сеї водкесити. З дощок театру, що мав з усею повагою плекати часту штуку, зійшла надсцена на почу театрів ріжноманітностей. І завдяки тому бачили ми щось подібного в черновецькім „Орфеум“ дня 13., 14. і 15. с. м. Запопаднала й рухлива дирекція „Орфеум“ отворила ансамблем берлінського резиденційного театру свої гостинні двері. — С. Я.

Ярослав Окуневский: „Листи з Чужини“. Т. II. Львів, наклад А. Хойнацького, видане Д. Лукіяновича, стр. 265. Ціна примірника в оригінальній оправі з посылкою поштовою 4 кор. — Зміст: I. Аярика (Египет. Із Мограбу. Із Занзібару). II. Quae supersunt. (З України, Із Риму, Цейлону). III. Із

записок моряка обіймає цілий ряд прекрасних нарисів, декотрі настроєві, ліричні.

Вже I. том сеї книжочки заслужено звернув на себе увагу рускої читаючої публіки. Автор, блукаючи по чужих землях і морях писав сеї листи до земляків, показував їм, що важного навчаючого там де ся, а все носив у серці тугу за вітчизною, котру щиро любить, хоч і бачить, що далеко їй до поступу освічених народів. На даленім Сході та в Африці, там власне граничають і суперничують впливи і сфери інтересів передуючих нині та володіючих народів, там їх успіхи, хід культури, але й немінше відворотну сторону медалі можна наглядно бачити. Чинить се і автор, а роблячи свої помічання, все запитує: а Русь, а її будучність? І нераз приходить ся йому гірку правду нам написати. Отже то рефлексії, сеї патяки щирого, дуже освіченого патріота роблять його записки незвичайно для Русина милими та цінними, не згадуючи вже про їх вартість через підклад філософічний.

Як раз через всесторонність образованого автора його книжці тяжко діждати ся критичної оцінки. Не зрікаючись написання такої оцінки волись, мушу на тепер вдоволитись тільки новішими увагами і поручити як найгорячіше читаючій громаді книжку д. Окуневського, котра є прикрасою і то цінною нашої літератури. — Д. Лукіянович.

Укр. артистична вистава у Львові. Товариство прихильників української літератури, науки і штуки уряджує під кінець жовтня виставу образів (рисованих і мальованих) українських артистів, артистичної різьби на дереві гуцульських майстрів і українських старинних килимів і плахт. Відділ товариства звертає ся до П. Т. публіки і наших артистів із просябою про як найбільшу участь в проектуваній виставі. На виставу можуть бути прийняті: українські плахти, килими що походять найізнійше з першої чверті 19. віка, ткани на етнографічній території України, гуцульські різьби на дереві з вишоченем дрібних предметів, і образи артистів Українців без огляду на їх зміст і тенденцію. В обем вистави не можуть входити предмети, що визнаються ся тільки етнографічною вартістю, без артистичної, і ті твори штуки, що вже були ваз у Львові виставлені. Про прийняте предметів (надісланих коштом автора або власителя) децидувати буде спеціально до сеї цілі вибрана журі, яка буде складати ся на половину з артистів. По укінченню вистави будуть виставлені предмети відіслані власителям коштом Товариства прихильників укр. літ., науки і штуки. Ближні дані що до терміну надсилання виставових предметів як і дати отворення вистави і місця, де буде устроєна, будуть оповіщені в найближшій книжці Літерат. Наук. Вістника. Інтересовані можуть вести кореспонденцію з секретарем товариства. Голова товариства: проф. Михайло Грушевський. Секретар: Іван Труш, Львів, ул. Чарнецького, ч. 26.

Малий фейлетон.

Детасе фон Літєнікрон:

Як вітри весняні грали,
Зійшла зелень на рілі;
Загонами — в тійшій вечір
Ми поводили разом йшли,
Долона в долони...

Колиж люди нас минали,
Або путь нам забігли —
То ми руки опускали
І в віддаленю йшли

Як велеть закони...

А коли нас вже минули,
Вкруг пространь була пуста —
Знова скоро ся злучали
Наші руки і уста...

Гей шез чар хвилини!

Там на даї — знов весною
Колос хилить ся буйний;
Вкрити ланги нас собою,
Але тим ланом — сумний
Іду сам один! —

Переклав Ст. Чарнецький

БУКОВИНА

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Наведена вище маргірологія
мусить бути побільшена ще безліч-
чу сумних і ганебних фактів з лі-
карського життя, про які В. Вере-
саєв цілком не згадує. Описані
проби оправдуєть ся бодай тим пе-
реконанєм, що їх роблено на ко-
ристь науки, і, значить, для полек-
ші мук хорої людскости, але є й
такі діла й проби лікарів, які або
безумовно шкідливі для усіх людей
або прямо служать для завдавання
муки а навіть смерті. А обширна
царина ріжноманітного катува-
ня, як ось участь лікаря у карі на
горло, при карах на тілі і практич-
не вживане не омальтузіань о-

Аби его ратувати, російські кораблі мусіли довгий час кружати коло него. Команду ескадри обіймав князь Ухтомський, команду „Цесаревича“ найстарший офіцер. Коли настала ніч „Цесаревич“ не здужав їхати за ескадрою, котра его страждала з очей. Він поплив в сторону Владивостока. Вночі піддержав атаку японських торпедовців, а над раном явився коло Шантуна.

Японські втрати.

З Токіо доносять, що японські ескадри в сій битві були слідуєчі: На панцирник Мікаса 4 офіцери і 29 воєнів убитих, 6 офіцерів і 29 воєнів тяжко ранених, 4 офіцери і 29 воєнів легко. На кружляку „Якумо“ 1 офіцер і 11 воєнів убитих, 10 воєнів ранених. На кружляку „Нішім“ 7 офіцерів і 4 воєнів убитих, 2 офіцерів і 14 воєнів ранених. На кружляку „Касуга“ 10 воєнів ранених. На двох торпедовцях 3 убиті, 8 ранених. Разом 12 офіцерів і 47 воєнів убитих, а 12 офіцерів і 121 воєнів ранених.

Японці про заняті „Решітельного“.

Японці так представляють справу завоювання „Решітельного“: Японські торпедовці, вислані за російськими кораблями, котрі пішли в розтіч, помітили, що якийсь російський протиторпедовець поплив скоро на захід. Японці перешукали море і прийшли до переконання, що сей протиторпедовець мусів утекти до порту Чіфу. Вони підплили під Чіфу і аж до рана ждали за портом, але російський корабель не виплив з порту. Супротив того японські торпедовці вїхали до порту і переконалися, що се „Решітельний“ і що він ще не розбровений. Японці вислали до „Решітельного“ офіцера Терашіму, котрий вівзав Росію, аби вїхали з порту, або піддалися. Російський командант не прийняв візвання і в часі розмови з японським офіцером дав наказ стріляти. Рівночасно вхопив Терашіму за обшивку і разом з ним скочив в море. Другий Росіянин вхопив японського переводчика і також скочив в море. За ними зіскакували в воду інші Росіяни, підпалюючи магазини амуніції на кораблі. Вибух поспував „Решітельного“, при чім погіб 1 Японець а 14 було ранених. Японці опанували відтак „Решітельного“ і забрали его з порту. Японці кажуть, що тут не опи, але Росіяни провіняли ся і зломали нейтральність.

Другий рапорт Камімури.

Камімура стрітив ся оногда під Ульсау коло корейських берегів з владивостокою ескадрою о год. 5. рано. Битва тривала до 1/2 11 рано. Кружляк „Рурік“ пішов на дно. Японці вратували з него 430 людей. Кружляки „Росія“ і „Громобой“ тяжко ушкоджені. Російський гранат ударив о один японський корабель і убив 2. людей, а 7 ранив.

Балтійська ескадра.

Балтійська ескадра, якої від'їзд що кілька днів заповідають, як заповнює „Daily Mail“ на основі своїх інформацій засягнених з дуже поважного російського жерела не від'їде швидше на схід, як на весну.

Доля „Аскольда“.

Вождь порт-артурських кружляків Райхенштайн повідомив генеральний штаб маринварки, що кружляк І. кл. „Аскольд“ ізза ушкодження, які потерпів в останній морській борбі мусів причалити до берегів шангайської пристані. Его залого має такі втрати: Погіб капітан Рибіцький, а поручник бар. Майдль, хорунжий Медве і Ідков і сов. Кільов ранені, 10 морців вбитих, 15 тяжко, а 29 легко ранених.

„Бурний“.

Російський штаб генеральний оповіщує отсю денешу получену від команданта англійської ескадри на жовтих водах датовану у Вайгавей дні 12. с. м.: Командант російського протиторпедовця „Бурний“, пор. Трістов прибув сюди нині о 3-ій год. по пол. із залогом того корабля піхотою із Шантуна і довіс, що „Бурний“ о 2-ій год. 8 м. підчас м'раки розбив ся об скалу. Ціла залого виратувала ся, тепер перевезуть еї до Гонгконгу.

Розбрюють.

Губернатор Кявчав, капітан Трупа доносить до Берліна, що дні 15. с. м. приступлено до цілковитого розбрюєння російських кораблів, що були в Цінгітав а то панцирника „Цесаревич“ і протиторпедовців „Безумний“, „Безпоставний“ і „Безсторонний“. — Японський консул в Шангаю зажадав від тамошнього хінського губернатора, аби російським кораблям „Аскольдові“ і „Грозовому“, які там схоронили ся, поставив таку альтернативу: або покинути порт або піддати ся розоруженню. Позаяк хінський губернатор у своїх перетрактаціях проявляє надто мало енергії, то Японці готові зробити з тими кораблями те саме, що з „Решітельним“.

Порт Артура.

Із Порту Артура доносять: Японці здобули напрасним атаким на багнети всі горби під Кушен, що домінують із півночі над східним басеном портовим. Так само атакують вони також зугір'я західні. Бомбардоване місто дуже завзяте від тижня не перериває ся і на хвилину, а тимчасом піхота знаменитими операціями і атаками здобуває що дня дальші терени біля форту. На Вовчий горі уставляють Японці що раз нові батареї, які засипують місто градом куль. — Всі жерела солодкої води довкола твердині знаходять ся в японських руках. Тамтого тижня серед

завішення оруж'я — виїхало з міста богато цивільного населення, а Японці переслали его в части до Нючвану а в часті до Дального.

Японський комендант загрозив Штеслеви, що збомбардує місто лідтовими бомбами, як Росіяни затоплять остали в порті кораблі. Однак та погроза є поки що безпредметова, бо ті кораблі знов покинули порт і ведуть завзятий бій із ескадрою Тога.

Чіфу, (18). Японці вїхали до голубиноного заливу і посувають ся від Палінгін о дві англ. милі на північ від Порту Артура проти твердині. Останньої ночі бомбардовано Порт Артур із голубиноного заливу.

Із манджурського побоевища.

Рос. аг. тел. доносить з Мукдену під датою 17.: Проти нашого крайного лівого крила стоять Японці в Цянчан. Дні 15. с. м. обсадив малий відділ японської піхоти провал Тупіндущан, відки наші відділи уступили.

Недуги у війську.

В Манджурії змогли ся недуги серед Японців і Росіян до небувалої степені. Як доносять кореспонденти із Нючвану незмірна спека а відтак напрасні зливи є причиною частих вибухів маляричної фебри. В санітарних змаганнях роблять все можливе Росіяни й Японці. Російські і японські лікарі, що на полях борби збратали ся у своїй праці, признають, що із можливості вибуху недуг числено ся за мало. По сибірським шляху залізничним переходять без вплину потаги із недугами, а знов до Японії відходять раз у раз шпитальні кораблі. В Доліншім Такушані, Нючвані і Віджу улажено тимчасові шпиталі.

Вори — не переводять ся.

„Освобождение“ приносить із Кіува вістку про незвичайно скандальну господарку в тамошній віллі „Червоного Хреста“. Осє єї предсідателя начальника команданта військового округу, Сухомлінова і его жінку обвинило кількох членів за нечесну господарку грішми „Червоного Хреста“ та про богато інших надужит і неправильностей. На квоту 55.000 рублів виданих Сухомліновим нема ніяких рахунків! Крім сего стверджено, що на поле борби вислано замість нового біля старе. Всі оті справи мають бути обговорені на внесені одного члена комітету разом на однім засіданню. На се засіданне скликувано членів уже два рази, однак оно ще не відбуло ся — задля недостачі комплекту. А хто о него постарав ся, проте злишним буде говорити.

НОВИНКИ.

Із нагоди 74. цїсарських урдин прибрали Чернівці доволі святоточний вид. Богато домів поприбраних зеленим й хоругвами в красках народних, краєвих і державних. По всіх богослужбних домах відбувають ся святоточні богослуження. О 2. год. по полудне відбув ся у краєвого президента кн. Гогенлього, який вже повернув із Відня, галевий обід. — У кн. Гогенлього була нині депутація представителів руских товариств під проводом сов. дир. Филиповича і зложила на его руки цїсареві гратуляції. — Цїсарські уродини святковані величаво також у всіх краях. Вчора вечером улажено по богато містах ілюмінації і огні. У святоточних богослуженнях взяли уділ власти державні, автономичні і військові та численна публіка.

Др. Володимир Филипович, директор краєвого шпиталю в Чернівцях вістав іменованій правительственным советником. Отсе нове відзначення нашого визначного земляка повинна радо повитати вся Буковинська Русь.

Санкціоноване закону. Цїсар савіціював ухвалений буковинським сеймом проект будівельного закону для буковинських сіл, торговельних осад і міст.

Акція правительства з причини сегорічної посухи. Перед кількома днями подали ми, що правительство видало заборону вивозу паші за границю. Дні 12. с. м. відбула ся конференція в міністерстві залізниць, в котрій взяли участь також відпоручники міністерства рільництва, торговлі і справ внутрішніх. Заступники приватних залізниць заявили за тим, що пристають на знижене ціни перевозу паші на їх залізницях в такий висоті, яку дасть правительство на державних залізницях для край діткнених посухою а то: Чех, Галичини, Морави, висшої і низшої Австрії і Шлеска. Крім сего заявили ще заступники приватних залізниць, що знизать о 15% ціну перевозу від звичайних цін перевозу на їх залізницях для ввозу заграничної кукурудзи, кінського звозу і сіна. На сій конференції вибрано вкінці тїснійший комітет, що має як найскорше єї полекші на залізницях ввести в жите.

Вписи учеників до гімназії ім. Франц Йосифа в Сереті на р. шк. 1904/5 відбудуть ся для першої класи дні 1. і 2. вересня. Приняте учеників, що ходили перше до сєї гімназії, відбуде ся д. 1. вересня від год. 8.—10. рано.

Доене коров гегелюндскою методою. В наслідок запроєсн бун. Ради культури краєвої буде п. Ал. Альфонзуо

та, не виключаючи її робленя викидків.

Здавня люди пробували бороти ся з природою що до витвореня потомства — або старали ся перешкодити самому зачатю, або переривали почавшу ся вагітність; економічні умови грали тут меншшу ролю, а головні причини мали морально-естетичний характер: бажане можливо довгий час заховати панянські форми, або-ж сховати наслідки позашлюбних зносин. О скільки відомо, се давнійше було рідким явищем і лише в що-йно минулому віці, надто з другої половини його ся протиприродна борба стала дуже розповсюдженим явищем, і обумовлена вона переважно глибшими причинами: утрудненем боротьби о естество і економічними заставою — краще пожити самим і краще забезпечити одну — дві дитини. Попереду єї неморальні вчинки були питомі лише заможним верствам, а далі повстримуване від родження дитини почало ширити ся і в низших робучих верствах, де, воно викликаєт ся поважнішими причинами а не тими пере-

крученими поглядами, який тримаєт ся висших веретов. Позаяк же люди все старають ся оправдати свої вчинки якими-будь вищими законами і притягти до своєї оборони науку аби й покористували ся цілком не підходящими до сього „правами населення“ Р. Мальтуса, від чого й ціла боротьба проти родження дитини й дістала назву мальтузизму або-ж справедливіше не о мальтузизма, бо-ж Мальтус пропонував повстримане від шлюбу й половых зносин а ніяк не те, що сучасний рознуєний напрям — повстримане від родження дитини при усильних половых зносинах.

На великий жаль сей рух підтримуєт ся і літературою в якій беруть уділ не лише бульварні письменники але й більше менше видатні письменники, що проповідують неомальтузіанство до скрайних границь, як от Брандес, Нордав, Монтегацца й інші¹⁾. Брандес го-

¹⁾ „Врач“ 1899 N. 12, 1900 N. 12, 1887 N. 15, 1900 N. 22, 1899 N. 37, 1899 N. 35, 1894 N. 4, 1897 N. 1, 1889 N. 6, 1898 N. 44, 1899 NN. 4 і 3, 1898 NN. 9, 28, 14, 44, 46, 1899 N. 3, 1898 N. 48, 1899 N. 40.

ворить, що полова роскіш належить до загальних прав людини і нам треба користуватись промісцем. „Шлюб, — після його гадки — є нічим иншим, як законом асекурацією для безперервної половой розкоші“. Нордав каже, що „людина фактично не є моногамним створінєм“ і жінці мусить бути забезпечена її природна участь в любові і життю людскости“. Вкінці Монтегацца прямо радить „amated non generate“. Зрозуміла річ, що єї поради не остають без уваги й дуже сумних наслідків. На заході повстримане від родження дитини і перериване вже наставшої вагітності дійшло до страшених розмірів; надто помітно се у Франції, де скількість людности лишаст ся in statu quo; природний річний приріст населення дуже незначний а иншими роками помічаєт ся навіть перевага смертності над народженнями. Як, в яких формах і в яких гідних і небезпечних формах розвивено неомальтузіанство у Франції, видно з дуже цїнного з сього згляду роману Золі „Родючість“.

Повертаємось однак до лікарів без участі яких не міг би повстати й розвинути ся сей сучасний бич людскости. І дійсно, лікарі беруть в сьому найдіяльнішу участь, а декотрі зробили собі з нього навіть виключний фах. О скільки справедливі єї лікарі і чи відповідає їх діяльність завданням лікарської науки і користі людей? Як ми вже висше сказали, неомальтузіанство полягає або в запобіженню зачатю або в перериванню вагітності, себ то в робленю переступного викиду. Першого досягаєт ся механічними знарядями, хемічними чинниками, ріжними маніпуляціями при зносинах, про які говорити тут не місце. Яко курйоз нагадаємо тут ще радикальнішу пропозицію пані Іє Мок (Моке) на з'їзді американської лікарської спілки 1900 року. Щоб дозволити дружитись недоумкуватим, алькоголікам, сухотникам і не мати від них все-ж таки потомства з хоробливою спадковістю, ся відважна особа пропонує обезпліджувати подібні жінки після способу проф. Спінелло (Spinelli) а чоловіків пі-

дня уділювати практичної науки після методи Гегелянда в Кімповід д. 22.—24. б. м., в Радівцях 25. до 27. б. м., в Сучаві 28. і 29., Кічмани дня 31. серпня і 1. жовтня. да культури краю запрошує отсім сїх буковинських рільників до найкращенішого уділу в названих викладах, щоби метода Гегелянда, так корисна для рільничого населення, стала як найбільше розповсюднена. Близші подробиці про ті курси подасть ся згодом до публичної відомості.

Аматорське представлення в Кичері. Читальня „Рускої Бесіди“ в Кичері устроює дня 19. с. м. (Преображеніє) представлення „Іцко сват“, комедію Із Трємбіцького в одній яві. Початок точно о 4-й годині по пол. Вступ 50 сот., для селян 20 сот. — Частина доходу призначена на погорільців у Вашківцях.

Стипендії. І р. шкільним 1904/5 будуть вільні дві стипендії по 210 кор. призначені для академіків рускої народності, що студіюють право або філософію на черновецькій університеті. Подана треба вносити до 1. жовтня до академічного сенату.

Дезертерів російських прибуває до Буковини доволі багато, а між ними є Жиди, Поляки а також і Українці. Недавно був один такий дезертир із Гомеля в нашій редакції і розповідав, що на границі коло Мельниці пропустив їх чотирох „обезчик“ через границу за два рублі окуну! Отсей дезертир переслав своєму офіцерови писмо, в яким пояснює, що він утік не із лику перед смертю, бо вмирати треба кождому, а тому, що за тєнерішню Росію не варт бити ся. Інша група дезертирів втекла із Київ під проводом капітана, гр. Потоцького, між ними був також один Українець, син панотця при сєфійськїм соборі у Києві.

Календар „Рускої Бесіди“ на рік 1905 вже печатає руска друкарня. Просямо уклїно наших писателїв, присилати чим скорше популярні праці, придатні до Календара на адрес „Р. Бесіда“, Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Із тов. „Січ“ в Юрківцях. Отсім складає Вп. п. Петрови Войновскому, надучителеви в Юрківцях найсердечнішу подяку за 10 корон, котрі жертвував на наше товариство. — За тов. „Січ“ в Юрківцях *Юрій Князький*, кошовий.

В Команештах найдено утопленого у власній криниці господаря Мірона Мораря. Він вже від довшого часу нездужав на пелягрю то й мабуть сам заповдїв собі смерть.

Пригода цикліста. Стаціонований в Горонівцях постєнфірєр жандармерії Омелян Шеєр упав із обцикла так нещасливо на улиці колїєвій у Чернівцях, що по першій помочі удїленій ему мій-

ся способу д-ра Окєнера (Ochsner), при чому здібність до зносин в обох полїв заховуєть ся, здібність же до зачатя усуваєть ся. Взагалї радикальні сї — американські лікарі!

Полишаючи на боці питанє про дозволеність усїх отсїх запобігань з морального погляду, що завелоб нас за далеко й змусїло би переглянути усї підвалини нашого соціального життя, застановимо ся лише на медичнім боці сїх запобігань. Усї совісні обсерватори сьвідчать про більшу чи меншу шкідливість усїх засобів запобігань, які нарушують нормальний фізіологічний акт, наслідком чого є безліч рїзноманїтних жіночих хороб а також нервових хороб у обох полїв. Мало того, не рїдко не осягаєть ся і ґрунтовної мети помєншення уродин: при певних засобах запобіганя обидві сторони не заспокоюють ся своїми половими зносинами й заводять сторонні звязи поза шлюбом. Я сам спостєрїгав такі факти при моїй дуже невеликій практиці між заможними особами на селї. Хтож зискує на тому? Шлюб фактично зруйнований, моральний бік по-

ским лікарем треба було перевезти его до ґарнізонового шпиталю.

Любителька жемчугів. В Тавє арештовано звїєну в ювілієрських кругах ґрафиню Горн за виманєне в ювілієра Марти жемчужного намиста вартости 250.000 франків.

Пожежі лісів. Сєгорїчня спека така, яких вже давно не бувало. Повїтре таке жарке, що попало збіже й трави, а поробило схильними до пожєжі й ліси. З Парижа насїла прим. вїстка, що в околиці Fontainebleau обхопив огонь десятикілометровий простір ліса, який займав ся ще два дні тому. Над погашєнем пожєжі працює вїєско. Ліси займаєть ся також коло Радлова в Галичинї, а коло Нового Торгу палять ся торфовища.

Наслідки темноти. В ґартові, спїшского комітату, захорував небезпечно парїбок М. Шкурица. Мати его, не хотїчи платити лікаря, взялась сама лічити сина. Прикликала сусїдїв, котрі разом з нею стягнули хорого з постєлі, поставили на голову, а взявши за ноги стали ним трясти. Натраєши ним доволї, положили хорого на ліжко, але той лїк помїг хорому так, що він незабаром скїнчив.

Скажєнина між лисами. В золочівськїм повїтї по причинї нечуваної сєгорїчної спеки, вибухла скажєнина між лисами. Кидають ся наївнї на людї. Оногди на подвірїю парохїяльним в Вишнївчику кинув ся скажєний лис на сина місцевого пароха, ученика ґїмназїального, та лиш завдяки смертельному ударови, нанесеному учеником лисови сам вийшов цїло. Лиси покусали також багато псїв і багато з них вже скажило ся. Через псїв розшираєть ся скажєнина також помїж худобою. Характеристичним дри тїй скажєнинї у лисів є се, що дїткєніє скажєниною лиси збирають ся в малї громадки, гребуть сїєльно яму і так гинуть.

Підступ російської поліції. Російські круги офіціяльні роблять багато крику із приводу „предательських“ підступів Японцїв, тимчасом російська тайна поліція не гордує найвузденїйшими підступами і то в часї мира. Про се пише „Джорнале д'Італїя“: Російській амбасадї в Римї дуже залежало на тїм, щоби дістати в свої руки одного російского революціонера, що мешкав в Римї. В тїй цїлі звернула ся до італїйского правительства і розповіла, що один із єї тайних агєнтів у Римї заведужав на помішанє змислїв, тож ходить о те, щоби він у приступї божевїля не вибалавав декого такого, що повинно остати поліційною тайною. Проте цар бажає собі, щоби того хорого агєнта перевезти до Росії для примїєнєня в домї божевїльних. Правительство італїйське сєму повірило і в услужности для російского царату

дружнього життя страждає від усїляких брудних засобів запобіганя і в край нарушаєть ся поза шлюбною звязою і нарештї рїдять ся всеж таки дїти тільки не від подругїв. Подружя нормального не має, а дїти є, і наслідком сього повстають тяжкі родянні драми²⁾. Теж стверджує у своїм романї й Золя. До речї, він же заводить приклади того, що відважну прєпозїцію американки Іє Моєє здійснюють в Парижі навіть над здоровими жїнками і роблять се осбїні знатоки сього діла — лікарі; страшєнні наслідки сєї операції не виключаючи й смертї, описано в тому-ж напїв медичному романї.

(Далї буде.)

²⁾ „Врач“ (1883 р. N. 52) наводить спостєреженя лікаря Лїнднера (Lindner), робленї довгий час в Будапєстї над 52 неомальгуєваними: чоловіки не заспокоюють ся неправильними зносинами з своїми жїнками-неомальгуєванками, ходять до лупанарїв, заражують ся самї і заражують своїх жінок сифїлісом і половими хоробами. Крім того в усїх тїх, що довго вживали тих чи иньших засобів повстрїманя під зачатї Лїнднер знаходив бїльшє жєньшє поважні хороби: гістерїю, маточні кровєтоки, сєвральїю, білі уплави, неправильний перїод і иньшє, а б було заражєних.

казало мнїмого хорого агєнта, який був російський революціонер схопити і відєставити до Венеції на російський корабель. Тепер всьо вийшло на верх і італїйське правительство видало обїзник до прєфектїв поліції, в яких остерїгає їх перед підступами російських шпїонїв.

Рибяча отруя. Орган міністерства рїльництва в Петербурзі помістив ряд цікавих відомостей про рибячу отрую, винятих з праці лікаря М. І. Арїєстамова з ґубєрнї астраханьской. Др. Арїєстамов працює свою над дослїдами рибячої отруї почав ще в році 1890 і провадив єї аж до своєї смертї в р. 1901. Довголітні тотї дослїди увїнчали ся відкритєм мікроба рибячої отруї, котрий не має нічого сїєльного з отроєнем, яке сиринчїє спожитє надгнилої риби і видкликує зовсїм иньші обяви хороби. Спожитє надгнилої риби, що часто лучає ся в Астраханї, не виликає отроєня а радше лише болї жолудковї в протягу 2 до 3 годїн по спожитю, протївно спожитє риби, що має в м'ясї отрую, мїмо зовсїм здорового вигляду сєго м'яса, спричинює болї залєдвї в 12 годїн по спожитю і кінчить ся звичайно смертю в 2 до 4 днї по затроєню. Дослїди бїльшє як в сто случаях сєго затроєня довели до відкритя двох родїв сєго мікроба: один з лосєся, другий з сивруги. Мікроби тотї знаходять ся рїзновж в людєких трупах, померших з затроєня, як і в рибах, що спричинюють затроєне. В м'ясї риби надгнилої знайти можна найрїзнородяїйші мікроби, — в рибї їдовитїй находить ся один їх рїд, тишовий, відкритий власне д-ром Арїєстамовом.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Лєсь Ґриньк. Весняні вечери. В Коломиї, 1904. Накладом Е. А. Крушиньского. Черенками В. Бравєра. Ст. 96, 16°. Цїна 1 кор. 20 сот. Зміст: 1. Весняні вечери. Ст. 9—13. — 2. Картка з дневника. Ст. 17—30. 3. Старий пан. Ст. 33—39. — 4. Настася. Ст. 43—60. — 5. Троє дїтїй. Ст. 67—72. — 6. Синово весїє. Ст. 75—82. — 7. Смерть. Ст. 85—88. — 8. Через гори. Ст. 91—96.

В сїй роскїшно виданїй книжочцї містять ся крім засьїву 8 нарисєв, а всї зони держанї в тонї настроєвих, сєнтїментальних образочків, з мотивом тузи за ясними хвилями, тихой рєзїґнації, непевної будучности, а все те на тлї меланхолїйної задуми, смутку.

Очевидно під сю манєру не всякий сюжет підходить і тому образки, починаючи від двох поезїй в прозі т. є. засьїву і „Весняних вечєрєв“ не всї мають ту саму вартість. Найкращє викиненї вийшли „Настася“ і „Через гори“. Хоч у першїм акція відбуває ся на кількох місцях, хоч виступає бїльшє осбї, то все-ж цїлий інтерєс читача не відриває ся від головної особи Петра, бо все відчуваємо і бачимо через призмат його тузи. Він же їде до родянного сєла, щоби поглянути на єї місця, по котрих ходив із любовю дївчиною. Коли прийшов коло тої криниці, де одинокий раз визнає собі любов, заплакала його душа, а їїма, обєятна природа хоч на коротку хвилю затужила враз із самотним молоддєм за покїйною Настасєю.

Дуже гарний є символїстичний образочок „Через гори“. Молодий чоловік переходить з великим трудом горби, надїючись найти за високою горою яєну, розлого долину. Напружуєть ся фізичні сили, тратив рівновагу духа, вїнци сєред великої небезпєки, лєдвї-лєдвї поборовиши всї перешкоди, вийшов на високий шпїль і — побачив тоді ще виєшу гору! Щож робити? пішов без скарги своєю дорогою. „А чи дїйде коли на яєні долину, чи під лєдом засєє сном без пробуджєня — на що питати?“

Де замїєсь рєфлексїй передає ся безпосєредно цїлу силу почувань, де коло одного почування незґрупованї иньші, там не відносить читач одиєцїльного вражїня, хоч се прєцї є цїєю малюнкю.

В „Картцї з дневника“ бачимо в шпиталї молодця, жертву кровавих розривів робїничих. Се викликало цїлу бурю чувств у хорого обсерватора, а в тїм нагадо підчеркєно інтерєс до „ясної хвилї“ у третєї особи, рудого мужика цїлком ненадїєно.

„Старий пан“, се психологічний нарис. Батько тогож зраєного студєнта,

якого ми що лиш бачили в шпиталї. На відомість синового нещастя розгадав цїлий конфлікт із своїм одинаком з причини, що сєй пішов у ворожий табір. Вже він лєден поєднатїє із сином, хоч надурно ждав, коли сєй прийде покорити ся перед ним. Нарисови пєдєстає вїєстка, рєфлексїям поглублєня.

За те жауємо батька і тої матери, що вибирала ся їхати на синово весїє, та не поїхала. Батько не гнївом і криком, але слухною критикою вибив їй всї їллюзїї з голови: їх син поїхав ся в пани, котрі погорджають мужиком, взяв за жїнку Ляшкю і пїрвав нитки, якими був звязаний з родитєльським домом. („Синово весїє“).

Нїяк не годить ся туди „Смерть“. В таких малюнках грає велику ролю форма. І на похвалу авторови треба сказати, що перестєрїгав чистоти мови, дбав про добір слів, а з вїємком „Смертї“ добрав гарних образів та виказав вправу в доборї артистичних средєств.

Так можна пожелати доброго поведжєня єїй першїй книжочцї початкуєного автора та дальшим його працям.

Д. Лукїянович.

Наймичка, цикль переписних карт кисти Е. Турбацького, які появили ся сими днями і в деяких черновецьких торговлях. Прикро нам, що не можемо повитати їх добрим, прихильним словом, ба — що гірше мусимо звернути ся до „вїтворца“ їх з уклїним проханєм, щоби не кпив собі вже так дуже з вимогів естетики у нашой публїки, шануючи бодай Шевченка, якого поема подала ему тему до згаданого циклю. Цїнімо й поважаємо патріотичні почуваня, які спонукали молодого артиста до сєї непродуктивної праці, але з другого боку мусимо таки зробити ему замїт, що така „штука“ не є нїякою штукою і може лише перед чужими обнизити думку про нашу артистичну кєбету й хист у наших мистецїв. Тепер, коли спорт карт з краєвидами чи в загалї з вськими образками, стоїть так високо, що в сьвіт пливають справдї артистичні, чудово гарні рїчи з тої ґалузи, не можна в нас Русинїв подавати мазанини, глядїть, мовляв, і ми в Европї, а се наша штука! Ну, такої штуки втєє у иньших народїв першїй лїпший мазайло, тай у нас, цївроку, такоґо знайдєть ся доволї. Фїрма Я. Оренштайна в Коломиї, львівський „Сокіл“ і ще де хто пуєтили доси неодну гарну карту в сьвіт — найжє й дальшє їдуть лише добрі рїчи від тих, що умїють зробити що порядного, а не копїї з глїдких манекїнів, бриднї, відражаючи... Говоримо се в їїя пошанованя рїдної штуки й естетики. Д—д.

Аделя Сандрок знаменита вїдєньска артистка драматична, яка минулої зими гостила і в Чернівцях, забатла стати оперовою сьпївачкою і тамтоґо тижня виступила в Ґуєновїм „Фавєст“ в ролї Марґєрєтї у дїтнім театрі в Ілїю перед незвичайно добірною і численною публїкою. Однак в ролї сьпївачки Сандрок соромно провалила ся, бо не має — зовсїм голосу. Сєред представлєня вийшов цїсар з театру, а оплески другїв дебютантєв не могли заглушити пєсиканя рєштї публїки.

Лїтературно Науковий Вїстник. Рїчник VII. Том XXVII. Книжка осьма 1904 р. за сєрпєнь мієтїть а) в частї бєлєтрєстичнїй: Із поезїй Богдана Лєпкого: Над рікою. — Лїрник Кость: І. В. дороґу, II. Казка. — Ігор Савин: I. На границї, II. Зимова думка, III. Промов до мене, весно. — Яків Жарко: Баштанник. — Іван Франко: Хома з сєрдєм і Хома без сєрдєя. — Ґнат Хоткєвич: Пристрастї, драма в 4 дїях (кєнєцє). — Зєльма Ляєрлєє: Чуда Антихриста, роман (кєнєцє). — Лєонїд Андрєєв: Книга. — І. Турґєнєв: Баба. б) в частї науковїй: С. Загородняй: Вїйна і опозиційні елєментї в Росїї. — Василь Панєйко: Фїлосєфїї оптимїзму. — Музично-драматична школа М. В. Лисєнка в Київї. — Іван Крєвєцький: Вїльнї унївєрситєти. — М. Грушєвський: Антїн Чєхов. — Хронїка і бїблїоґрафїя. — Редакційний комітєт: Володимир Ґнатюк, Михайло Грушєвський, Іван Франко. Передплата рїчно 16 кор. Адрес редакції і адмїністрації: Львів, Чарноцкоґо 26.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Реклямації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератів
платні в Чернівцях.

Буковинський сойм в освітленю вірмено-польского обшарника.

Четвергова „Газета Народова“ помістила ось такий лист одного із буковинських вірмено-польских дідичів про політичну ситуацію на Буковині: „Становище клубу вірмено-польского в новім соймі буковинським є з гори ясним; він не повинен опустити Румунів т. є. поєднати румунської більшої посілости раз тому, що угода з минулого року так наказує, по друге тому, що Румуни консервативні репрезентують тут се, що шляхта в Галичині: засади автономічні, засади „цолігодеці гісторичней“ (!) і прч. а по третє тому, що поступові Румуни Оичуа, Сімйонович, Луну і Бубурудзан ідуть рука в руку з Русинами радикальними (!), т. є. з тими, котрі для польскої суги в теперішню хвилю найгірше (?) унесооблені. Наша група буде отже складати ся з 4 нас, з 4 послів румунської більшої посілости, з 2 послів духовної більшої посілости (Бежан і Калінеску) з митрополита, з посла з селянської курії в Сучаві (Вартерес Прункуа), але також з сегоднішнього ректора університету (Гарнаевский). Тим способом крім вірлістів (2) буде з нами 6 Румунів з більшої посілости і 1 з сільскої = 7 + 2 вірлістів + 4 членів клубу вірмено-польского разом 13 (але лише в тім році, бо в слідуючім случаю вибору ректором Німця лише 12). Соймова більшість має: 6 Русинів (др. Смал-Стоцкий, Пігуляк, Никола Василько, Левицкий, Малик і Калитовский), 4 Румунів (др. Авр. Оичуа, Луну, Бубурудзан і Сімйонович), 7 Німців і Жидів (Лянгенган, Ляндвер, др. Скедль, Відман, др. Штрахер, Тітінгер і Вайденфельд), а також з поза сторонництва Юрій Василько, разом 18.

Отже відношенє сего року є 13 : 18, та позаяк бар. Юрій Василько стане маршалком краю, отже 13 : 17. На бу-

лучий рік, коли ректором буде Німець, буде 12 : 17. З поза румунського табору ми не можемо надіяти ся союзників, хіба колиб котрийсь з румунських опозиціоністів (се вже буде тяжше Ред. Бук.) схотів зрозуміти, що дають оманити себе рускій політиці і виступив з союзу freisinnig ів; на разі на се не можна числити. З Німців жаден не піде з нами, бо навіть др. Скедль, котрому в обиятих вольнодумних є дуже невигідно, не піде з Поляками і консервативними Румунами з обави перед німецькими шовіністами, які поза соймом значать богато і з обави перед д-ром Штрахером. На політичні здобутки не можемо числити в тій хвилі, бо політичний тон надасть соймові більшість, яка в своїй програмі внової виключила національні справи, а наразі змагає до виборчої реформи, знесення двірских обшарів і т. д. Маршалком краю стане Юрій бар. Василько, котрий має великі плечі у д-ра Кербера. Заступником маршалка стане мабуть проф. др. Смал Стоцкий. Вправді меншість зажадала від президента краю, щоби їм признано місце заступника, що відповідало би парламентарним звичаєм але здає ся, нічо не буде з того. Отже так і маршалок і его заступник будуть в більшості: маршалком Румун, заступником Русин; коли давніше маршалком був Румун (Луну), а его заступником Кохановский (Поляк). Становище правительства є неясне, але прихильне теперішній більшості, яка зуміла зеднати собі правительство тим, що виключує національні справи, а ограничує ся до суспільно-політичної програми, що очевидно є найдогідніше для правительства. Теперішнє правительство волить, аби сойм спорив о національні справи, чим, щоби ми займали ся „народною працею“ (?), якої Німці боять ся. Прз те, що буде, трудно судити в сій хвилі. Ситуация є дуже немила: бути може що треба буде зуживати всі сили в оборонній борбі, бо і виборча реформа і

знесенє двірских областей є для нас грізні (отже справедливість грізна для шляхти. Незле признанє! Ред.) Виборча реформа є грізною тому, що стремить до помноженя руских мандатів і жидівских; знесенє двірских областей знов тому, що тим способом значіне нашого „земьянства“ зазнало би обниженя“.

Розводити ся над снм листом не станемо, бо в тій справі забирали ми вже не раз голос, все таки згадаємо про охоту Поляків повести інтригу між вільнод. Румунами з Русинами та безвинне сугіерованє своєї публіці нашої ворожості. Але в листі єй опрокінєне давнійших елюкубурацій „Народової“. Перше писала вона і „Słowo pols.“, що Вільнодумні ширять народову „васнь“ а тепер вже констатує, що они національних справ не будуть нарушувати.

Росія й Японія.

Ескадра владивостоцка.

Владивостоцка ескадра, яка своїми набігами і затоплюванєм безборонних японських кораблів перевозових викликувала в Росії таку радість — так як не існує. Японці, хоч вона їм тільки страт завдавала, не відвеликали із під Порту Артура Тога, і терпеливість оплатила ся, бо і Камімура і Тога сповнили свою задачу. Се тим характеристичнійше, що владивостоцка ескадра мала кораблі ліпші і швидші від японських, а немимого того потерпіла поразку. „Рурік“ о поємности 11.000 тон пішов на дно, як се стверджує й телеграм Алексеєва, его залоза в части потонула а в части і то переважній понала в японську неволю. „Россія“ і „Громобой“ виправді вернули до Владивостоку, але значно ушкоджені. „Россія“ має в кадовбі 11 дір під водною лінією, а „Громобой“ таких самих шість. Залози обох сих кораблів потратили половину офіцерів і

четвертину моряків. До Владивостоку має збирати ся тепер велика сила війська російского, щоби по здобутю Порту Артура там боротись із Японцями.

Ескадра Порт-артурска.

В п'ятницю доніс Тога до Токіо таку вістку: Дві японські канонірки, що кружляли біля Гатінгао побачили, що російська канонірка „Гіліяк“ і „Отважний“ острілювали японське військо на суші. Японські канонірки сейчас заатакували Росіян. „Гіліяк“ влучений японським набоем цофнув ся до портартурскої пристані.

„Новік“ після того як виплив із Цінгтав десь пронав. Має він плисти до Владивостоку обходячи широким луком „Япоцію“. Ходить чутка, що Камімура відплив до Владивостоку, щоби перетяти дорогу „Новікови“. — Що діє ся із „Палідою“ також певно не знати. Тога висловлює здогад, що пята флотія японських торпедовців спричинила затопленє „Паляди“ вночі 10. серпня. Вожд тої флотії доніс, що один російський кружляк типу „Паляди“ був влучений японською торпедою, і стверджено, що торпеда вибухла.

Розброєнє російських кораблів, що втекли до Цінгтав, уже переведено. Амуницью перевезено до німецького арсеналу, а армати вчинено неспосібними до стріляння. Росіяни зобов'язали ся словом чести, що остануть в Цінгтав до кінця війни. — Справа із розброюванєм „Грозного“ і „Аскольда“, які потерпіли великі ушкодження йде доволі циняво. Остаточно справа стоїть так, що хінський ком. Таотай дозволив російським кораблям остати до 23. 6. м. Як до того часу кораблі пристани не покинуть — будуть розброєні.

Порт Артура.

Якою тайною окружують Японці свої акції, про те найсвідчить хочби се, що доєї не знати, хто властиво командує Японцями під Портом Артура. Отже

НАШ АЛЬБОМ.

Франц Михайлів.

Ридання.

Незабутій-чужій.

I.

На ридань безмежне море
Я покину серце хоре, —
повні суму і задуми
я покину свої думи
на ридань безмежне море...

5./VIII.

II.

Думі моєї ходять шляхами
сумні, страшний хвилі безтисн,
а мое серце чахне і вane,
очи гіркими плачуть сльозами,
бо вже для мене сонце не встане...

3./III.

III.

Весьо то, що було, вже більше не верне..
В часу безодній хвиля потанє —
від мене втіло щастє химерне
і то, що було, більше не верне —
тебе не має, ах, тебе не має!..

Сум лише чорний лишив ся в груди,
сум лише чорний і певність того,
що ти зі мною жити на будеш,
що сам перейду життя дорогу —
сум лише чорний лишив ся в груди...

3./III.

IV.

Як в серцю чую ще яку тривогу,
то лише того бою ся, що може
ти з ним перейдеши всю життя дорогу,
при його бої (ох Боже, мій Боже!..)
й я тобі сього заказати не змогу...

3./III.

V.

В погоду хочу я лице убрати,
щоб було чисте мов блакити неба
і між людьми все веселим здаватись,
хот мені сумно і плакати би треба —
в погоду хочу я лице убрати...

3./III.

VI.

Знаю, що власне мое вагання
то не мала є причина сього,
що днес з тобою жити не могу,
що мої груди дере ридання,
що свого болю втішити не могу..

Плачу, хоч знаю, що се конечність
яку не змогу я вже змінити,
з якою вічно треба в муках жити,
хоч се природі й Богу суперечність,
знаю і мушу плакати, тужити...

V./VIII.

VII.

Серце не цукло в моїй груди
і в мозок кулі не післав я,
хоч все життя своє програв я,
хоч біль важкий шалів у груди, —
серце поволи все забуде...

6./VIII.

VIII.

Життя програв я, так життя
не пощастилась мені карта,
але то добре знаю я,
що марно я програв життя,
бо ставки гра не була варта...

3./III і 5./VIII.

IX.

(На чужий мотив.)

Як пливе тихо лебідь чорний
крізь нерухомі, сині води

і криз ніколи не розгоріє,
з вихром не піде у заводи,
Як чорний лебідь, суму птах
через від сонних лине шлях —

пливуть часом так мої думи
через життя бурливі води
покинені в глибині задуми
і з вихром не ідуть в заводи,
а крізь один лиш ходять шлях,
як чорний лебідь, суму птах...

X.

(На чужий мотив.)

Іду в країну сірих мар
іду в чужий далекий світ,
де мрії буду серед хмар —
іду вглубившись в душу ваяну,
в якій давно згас сонця світ,
як гарє розбитих тонн гаснуть...

Іду самотний... Не на бій,
не де нових зір сяє світ,
а щоб притих на вік жалі мій,
щоби притих мій смуток сірий,
а засияв у груди світ
ясний у лучшу долю віри...

25./X. 1903.

XI.

У серцю маю смуток сірий
і навкруги лиш смуток бачу,
за днями дні йдуть у зневірі
за днями дні лиш марно трачу,
без щастя правди і без віри...

У груди маю сум великий,
в душі нема ні крихти сили
лиш туга чорна й сум великий
і бажаннє: десь край могили
мрій — раз повластись вже на віки.

7./VIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламні неопе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
пів року	10 „ — „
чверть року	5 „ — „
місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Гімназія в Кіцмани.

Як ми перші із часописів подали, справа основана кіцманської гімназії зістала порішена перед кільканадцятьма днями. Урядова „Czernowitzer Zeitung“ поміщує в 190 ч. в сій справі таку оповістку: Їго Величество Цісар найвищим рішенням із 6. серпня с. р. — з задержанем законної ухвали на потрібні средства — зіволів вселаскавійше на основане державної гімназії в мійській громаді Кіцмань із руско-німецькою мовою викладовою із початком року шкільня. 1904/5, приймаючи предложені свідчення міста Кіцманя.

Активоване нової гімназії державної, яка спершу буде існувати лише яко державна низша гімназія, послідує в той спосіб, що із роком шкільним 1904/05 отворить ся І. класу, а відтак кожного слідуочого року шкільного наступачі вищі класи, так що заведене із 1904/05 роком шкільним буде зорганізоване як чотирьокласова низша гімназія. Вищі класи гімназії будуть у відповідний час отворені і то суцесивно після потреби виказаної ереквенційними відносинами у низшій гімназії.

Що відноситься до улагодження язикових відносин у названім заведеню, то у всіх класах сєї низшої гімназії предмети: Релігія (для учеників рускої народности), латина, математика і руске будуть викладані у мові рускій. Що до науки релігії для учеників нерускої народности, для яких задля евентуальних обставин буде треба спеціального управління, увійде п. к. рада шкільна краєва в порозумінє із віроповідними верховними властями, і відтак вийде в тій kwestії додаткове міністерське рішення. Всі прочі предмети будуть викладані в мові німецькій.

Заведене а саме тепер перша класа увійде в жите із днем 1. вересня с. р., а іменоване директора і потрібної сили учительської послідує вже в сих днях.

Святочне отворенє сєї гімназії відбуде ся д. 7. або 8. вересня

вже по від'їзді д-ра Кербера. Про отворенє повідомив през. мін. Кербер листовно пос. Ник. Василька, який око-ло сєї справи дуже багато лично потрудив ся.

І так по довгих десятиліттях майже безвинних старань наших послів одержуємо нове огнище науки. Не сумніваємо ся, що наша суспільність з'уміє его належно оцінити і подбає о відповідну ереквенцію. Кіцманська гімназія стане в пригоді нашим селянам, яким удержанє синів в Чернівцях було за дороге, хоч сему у великій мірі зараджували дві чернівські бурси.

Оригінально повитала нову гімназію „...gemeine Lügen Zeitung“. Після неї гімназія а той утравістична (в сїм і сук невдоволення „...l. Ztg.“) злишна, бо у нас гіперпродукція інтелігенції, а за мало фахових шкіл. Безперечно, що годі всім йти до гімназій а треба кидатись до торговлі і промислу, та в сїм напрямі треба виховувати суспільність, яка не дуже то обсидає й естувочі фахові школи. За то нам Русинам як раз треба і то дуже треба безвинного вихованя в рідній мові своєї інтелігенції; до єї гіперпродукції у нас ще далеко.

Політичний перегляд.

Буквинський сойм.

Буквинський сойм буде скликаний на вівторок 20. вересня. Іменованє краєвого маршалка і его заступника наступить мабуть ще таки сего місяця. Про личности тих соймових достойників нема двох гадок. Будуть ними бар. Юрій Василько і др. Степан Смал-Стопний. До будучої сесії вже й роблять ся задалегідь приготування. „Вільнодумні“ вже взяли ся до праці, щоб перевести в діло свою програму для добра населеня. Розділивши між себе працю приготувають „Вільнодумні“ проекти поодиноких законів і так др. Авр. Ончул обняв реферат про виборчу реформу і санацію

краєвих фінансів, др. Штрахер про регуляцію учительської платні, дир. Відман про реформу громад і знесенє двірських обшарів, проф. Скедль про улагодженє шкіль для меншостий а др. Люпу про краєвий банк. Всі тогі проекти будуть вперед оповіщені і публично в пресі обговорені щоби відповідали ви-могам населеня.

Атентат на Плевого.

По довготривалих доходженнях ви-казало ся, що убійник Плевого називає ся Сазонов, і є бувшим студентом московського університету, сином купця і походить з Уфи. Співвинновником є арештований Сікорський, котрий по атентаті винайми лодку на Неві, а перепливаючи ріку, випустив до води якийсь на-кет. Показало ся, що се бомба. Третій арештований, Браунштайн, хоч є політично скомпромітований, участі в атентаті не брав. Та перед російських судів справедливих Сазонову вже мабуть не прийде ся стати, бо він, як доносять із Петербурга, перед чотирма днями по-мер, не зложивши — о скільки відомо — ніяких зізнань що до свого вчинку.

Угода між Австро-Угорщиною а Англією.

„Pol. Corr.“ доносить: „Вість, яку подала одна льондонська газета, що не-бавком можна сподівати ся яко висліду естрічі цісаря Франц Йосифа з королем Едвардом в Марієнбаді, мирової угоди між Австро-Угорщиною а Англією, єсть — як довідуємо ся — за скоро. З ан-глійської сторони, що правда, предложено ту гадку австро-угорському правительству, але справа знаходить ся ще лиш в ста-дій розслідув“. — З того видно, що Англія робить дійсно заходи в справі закінчення угоди з Австро-Угорщиною, після котрої всі спори межи обома дер-жавами мали би полагоджувати ся в мирній дорозі. Треба признати, що ко-роль Едвард увихає ся з правдиво купецкою енергією і зручностю і заклю-чує всюди „контракти“, щоби опісля за-безпечити собі відповідні зиски. Цікава безперечно річ, який інтерес має на оці

намірений контракт з Австро-Угорщиною. Коли цар Николай перед кількома роками так шумно проголосив ся спасителем мира в Европі, то річ певна, що ему не так розходило ся дійсно о мир як лиш о свободну руку в Европі, щоби в ріша-ючій хвилі звернути всі сили на далекий Схід. То само можна сказати і про ко-роля Едварда, бо преці угод ніхто не заключає без інтересу. Цікава лиш річ, де евентуально могли би вибухнути між Англією а Австро-Угорщиною тоті спори, котрі треба би залагоджувати в мирній дорозі. Австрія не має колоній, що сусідували би з англійськими а задля тих бідаків, що виходять з Галичини до Ка-нади, певно до спору не прийде. Але за то на Балкані могло би дуже легко прийти колісь до спору і король Едвард хоче очевидно вже наперед тому зара-дити. Нема сумніву, що намірена угода буде також рішати і про всі тоті точки на Балкані, які могли би бути предметом спору. Може навіть бути, що поза миро-вою угодою криє ся ще щось вишнього, але зручна політика Англії вбирає все у спільну назву мирової угоди, щоби не дразнити Росії.

Німецькі культурники і герерські дикарі.

Німці йдуть шляхом крайних дра-коньств супроти Герерів і думають в той спосіб укріпити своє панованє в Африці. Насамперед визискували Герерів на всякий можливий спосіб аж остаточно до-вели їх до ворохобні. Ворохобня — як звісно — тягне ся вже більше як пів року. Герери з разу нападали на кольо-ністів і убивали їх та й побили кілька разів німецьку залозу. Але остаточно Німці вислали більше войска і почали ворохобників розбивати. По послідній битві яка відбула ся в днях 11. і 12. с. м. коло Ватерберґ, піднесло німецьке правительство — як доносить „Köln. Ztg.“ — гадку, щоби всіх Герерів яко наріз знищити! Всю землю і всю худо-бу треба їм забрати і дати колоністам яко відшкодованє. Племянної організації у Герерів не треба терпіти, лиш треба їх розділити на малі громадки і поста-

Лікар Жбанков.

7)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Але-ж се ще „квітки“. А яке відношенє до медицини покликаної лічати хорих і помагати природі в боротьбі з юрбами, має нарушенє законів природи й викликанє хороб, які не рідко ведуть до смерті, при перериваню вже розпоча-тої вагітності за помічюю переступних викидів? А прецінь велику участь лікарів в сій огидній справі, найхосенніший пі-сля свого гонорару, доведено неза-перечно, доведено рекламами, при-вселюдними повідомленнями самих учасників і судовими справами; останних булоб далеко більше, ко-либ і постраждавших не карано та-кож строго за дозвіл зробити ви-кид, завдяки чому сї жінки лише в крайних случаях зважують ся доводити справу до суду; Найчас-тійше справи сї виточуєть ся після ініціативи близьких або сторонніх осіб. Література з приводу сього питання єстувє багата; застанови-мось над головнішим. Каліфорній-ська праса скаржить ся на зроста-

не числа переступних викидів, о-бурюючись тим, що сею ганебною, та за те дуже хосенною практи-кою не погорджують і лікарі на-віть дуже поважані. З приводу обвинувачуваня двох парижських гінекологів в робленю переступ-ного викиду, французька праса при-знала сумний факт, що „дійсно єст-вує певне й до того не дуже то малє число несумлінних лікарів“. Дотепного способу взнати лікарів і баб, які займають ся робленем переступних викидів ужила недавно одна чикагська часопись: молода й гарна жінка, яка мала посаду у сїй редакції побувала в багатьох мійських лікарів і баб і, плачучи, благала поратувати її від її поза-шлюбної себто вагітності. Наслід-ком сього за кілька день був ого-лошений список осіб, які займають ся вигнанем плоду і між ними на-звиска кількох відомих у місті лі-карів. Почала ся буча; медичне то-вариство обговорювало сю справу й одного з лікарів присуджено ви-ключити з товариства. Др. Ортман (Orthmann) звернув увагу на стра-шенне побільшенє числа викидів в Берліні (30—40% і більше з усіх злогів при звичайному відсоткові 10—20) і пояснює се незвичайно

частими переступними викидами. Причиняють ся до сього численні безличні оголошеня по часописях „про певну поміч проти спину мі-сячки“ і т. и. Між авторами сих оголошень є й лікарі але надто ба-гато повитух. Ортман пропонує строго переслідувати сї оголошеня; але-ж після справедливої гадки „Врача“, оголошеня сї безперечно шкідливі, та єдиним сям способом не вдаєть ся викоренити зла, дуже розповсюдженого не в самому лише Берліні. В англійських часописях також появило ся багато реклам осіб, які займають ся робленем пе-реступних викидів під видом про-понуваня „ліків проти неправиль-ностей у жінок“. Льондонська лі-карська часопись „The Lancet“ по-вела завзяту боротьбу проти сих оголошень і де-котрі часописи по-кинули їх друкувати. Впрочім спра-ви про викиди не рідко поветають перед судом, найчастійше поклику-єть ся до відвічальности повитух і ріжних шарлятанів обох полів, яким нещасні жінки поручують свою долю й жите.

Не втікають від суду й де-ко-трі лікарі, які, розумієть ся, ве-дуть справу умілійше і обережній-ше, старанно ховаючи сліди або, ще

краще, наводячи наукові докази того, що викид треба було зробити для поратованя здоровля пациентки. В „Врач-і“ за 1898 рік ми поди-бали три такі справи про англій-ських лікарів: д-ра Shorhouse за-суджено на 7 років на каторгу за те, що разом з Сміком і одним шарлятаном робив штучні викиди; на таку-ж кару засуджено й д-ра Collins'a про якого судия визнав, що він із робленя викидів зробив собі фах; зрештою д-ра Whitmarsh'a засуджено на смерть на ши-беници за те, що він зробив пере-ступний викид дівчині, яка від то-го на 3-й день умерла. „Врач“ го-ворить з приводу останньої справи: „колиб ми взагалі могли визнавати кару на горло, сю публіку осві-чених держав — то що-йно наве-дений присуд ми мусілиб признати цілком справедливим. Трудно уявити собі щось огидній-шого над лікаря, що ро-бить переступні викиди!“ Англійська часопись „The Lancet“, порівнюючи справи Collins'a й Whit-marsh'a, показує на непевність ан-глійського закону і звертає увагу законодавців на те, що смерті на-слідком переступного викиду не можна вважати умисним убійством.

вити під надзир начальників племен иншої раси в т. зв. резерватах. З тих резерватів має ся їх спроваджувати там, де потреба людей до роботи. Коли би число жінок для теперішнього племен було за велике, то має ся їх роздавати иншим племенам. Тим Герерам, що призначені були би до колоністів на роботу, має ся давати лише харч і нічліг, але не давати ані платні, ані одягу, ані тютюну або якого небудь ужитку.

Із Крети.

Генеральний комісар Крети, син грецького короля кн. Юрій дає знова спонуку щодо про него говорити. Ось після „Pol. Corr.“ має він вибрати ся в подорож по європейських столицях як Рим, Париж, Коненгага і Петербург і робити там старання, щоби вже покінчено провізоричний стан управи Крети. Отже планує ся нова ампутация „хорого чоловіка“ — Турції, яка має суверенну власть над Кретою.

Росія й Японія.

Затоплене „Новіка“.

По погромі довго блукав „Новік“. Єго залоза хотіла кінче добити ся до Владивостоку. Набравши вугля в Цінг-тав він прямо пропав з очей. Говорено, що він обіздить великим дуком Японію, розійшла ся навіть погослока, що він вже затопив ся. Се було обчислене на те, щоб Японці перестали сим кораблем займатися. Вони й не пускали ся за ним в погоню на широке море, тільки уладили ся так, що адм. Камімура із своєю ескадрою станув на чатах біля Владивостоку, щоб загородити дорогу „Новікови“ до того порту. Перед кількома днями доїс Камімура до Токіо, що все вже готове до недопущення „Новіка“ до Владивостока — ну і свого слова додержав, бо понеділкова депеша із Токіо приносить урядове потверджене затоплення „Новіка“. Зробили ся японські кружляки коло Корсаковск на Сахалінських островах. Видно „Новік“ справді значно колував — та не вратував ся. Так отже випад ро-сійської Порт-Артурської флотії, коли він мав на цілі сполуку обох ескадр через затоплене „Новіка“ лише припечатав повну невдачу сего російського плану.

Про затоплене „Новіка“ наспіли дальше отсі вістки: В дорозі до Владивостока завинув він до Корсаковск на Сахаліні. За ним поплинули японські кружляки „Сітозе“ і „Пузіма“ і забомбардували єго. В Петербурзі обігбає пого-лока, що на „Новіку“ зняла ся від ворожих гранатів пожежа і знищила єго.

Очевидно в сій часописі заговорив фах, бо-ж В. А. Манасеєн цілком справедливо показав, що лікар, роблячи переступний викид, дуже добре знає, що наслідком сього може іноді бути і смерть матері, поминаючи вже вбиване плоду.

Що до стану сєї справи в Росії, то, як здаєть ся, російські лікарі менше ніж західні винні в сих злочинах; з одного боку, боротьба о ествоване і конкуренція між лікарями у нас менше розвинена, з другого ж може, російські лікарі ширіші й совісніші люди. В кожному разі, проникає й до нас зараза. Жінщина-лікар Н. В. Тальберг в справозданю про переступні викиди на Ш-му Пироговським з'їзді лікарів зазначає, що переступне зігнане плоду і в нас в Росії дуже розповсюдило ся і помічаєть ся сумний факт, що особи лікарськ. стану так чи інакше помагають сьому. Судових справ у нас дуже багато про баб а про лікарів ми стрічали лише одну: юреєвського лікаря д-ра Крамера засуджено за переступний викид.

Відашене медицини й лікарів до переступних викидів мусить бути безумовно негати́вним з чисто медичних причин (поминаючи вже

За „Аскольдом“.

Бюро Райтера доносить із Шангаю під датою 22. серпня: Через Вузунг (порт Шангаю) переплив вчера в полудни в найбільшій розгоні японський торпедовець і задержав ся коло доку, в котрім знаходять ся російський кружляк „Аскольд“. За тим торпедовцем плів американський контрторпедовець „Чанп-сег“ котрий станув межі доком а японським торпедовцем. Таотай хінський просив телеграфічно о приславе хінського кружляка і о уділене американським торпедовцям приказу, щоби они були готові стерегти неутральности Хін. Наспівши тут корабель „Haising“ доносить, що вчера видів коло острова „Gitzlaiff“ (положеного не далеко на полудне коло Шангаю) японську ескадру. Російський конзуль відмавляє дати приказ „Аскольдові“ і „Грозовому“ щоби виїхали з порту. — Таотай повідомив американського конзуля, що Хіни не в силі боронити колонії чужинців.

„Діана“.

„Matin“ довідує, що міністерство справ заграничних одержало офіціальну телеграму з повідомленням о приїзді російського кружляка „Діана“ до Сайгун (в Кохинхіні).

Репорт Штесля.

Штесель телеграфував д. 16. серпня до царя, що Японці через два дні атакували гору „Угловая“ але зістали відперті, причім потерпіли значні страти. Росіяни відбили назад три горби. Нині появив ся перед передніми сторожами японський парламентар із письмом підписаним Тоґом і Нодзу, у якім звизають залозу до підданя твердині. Розуміє ся, що сей проект відкинено. Війська, яких стан знаменитий, борять ся по героїски.

Телеграма царя.

Цар вислав до Штесля таку телеграму: Поручаю Вам в імени моім, а також в імени цілої Росії висловити залозі, військам, морянам і мешканцям Порту Артура бажання із за успіхів осягнених в борбах 26, 27, і 28. липня с. р. Я непоколибимо переконаний про вашу готовість удержати воєнну славу нашої зброї через Вашу нечувану хоробрість. Даюку Вам найсердечніше. Най Всемогутній благословить важкі і повні посвятити Ваші вчинки і най стереже твердиню Порт Артур перед ворожими атаками. Николай.

Адмірал кн. Ухтомский про Порт Артура.

„Daily Chronicle“ доносить із Чію під датою 20. с. м.: Нині вечером надійшла тут телеграма кн. Ухтомского, який по смерті Вітгефта обняв провід російської ескадри. Він доносить, що

моральний бік справи) бо-ж, як би штучно не зробити викиду, він є смертельним для плоду і, що важніше, безумовно шкідливим для здоров'я і навіть небезпечним для життя матері. Але не можна забувати й соціального мотиву сього сумного явища і тому ми наведемо дуже справедливі слова д-ра Н. F. Byford'a, який цілком відкидає роблене викидів у заміжних (крім випадків, строго визначених наукою) а про незамужних, які звертали ся до нього і для яких сховати наслідки упадку є мало що не питанням життя й смерті, говорить: „Але коли потративши безплідно і сили й час, щоб знайти такий вихід для сєї жінки, щоб вона не потребувала робити викиду, попробувавши й вмовляти й грозити, я її відпускав, відмовившись помогти їй позбутись сорому, то я почував, що або я, або суспільство робить якусь несправедливість, що помилки їх ніяк не можна направити і що вона мусить віддати своє жите до рук такої людини, що промишляє робленем викидів“. Вказавши на цілу небезпечність звертання до сих останніх, Byford кінчить так: „Коли поглядів суспільства не можна переіменити, коли не можна навчити його

в останній морській борбі влучило „Ретвізана“ 11 японських гранатів, а в „Палладі“ зробили вони 15 др. Японці викинули 60 торпед без успіху, 15 рур торпедових є знівечених. Числа вбитих депеша не подає. Ранених було 50 офіцерів і 280 жовнярів. Адмірал доносить, що в твердині зачинає давати ся в знаки недостача амуніції і поживи. Є лиш чорний хліб і риж.

Порт Артура.

Бюро Райтера доносить, що Японці прогнали Росіян із Голубиноного залуви і заняли найбільш на північ висунений форт західної лінії. „Daily Telegraph“ доносить із Чію, що атак на Порт Артура йде днем і ночью. Останнє бомбардоване Порту Артура повело за собою страшенні наслідки. Богато кораблів у пристани стоїть в полум'ї. (В порті стоять „Победа“, „Полтава“, „Ретвізан“, „Севастополь“, „Пересвет“, „Паллада“ і „Баян“. Туди спасли ся вони, мимо того, що останнім розказом умиряючого Вітгефта було: „Пам'ятайте на розказ царя, не вертайте до Порту Артура!“). Як нинішній (22) атак не поведе ся, то Японці присилують твердиню голодом до здачі.

В Манджурії.

Бюро Райтера доносить, що після вістий із Токіо дня 20. с. м. заняли Японці Аншанчан а Росіяни цоюнули ся до Мукдену, отсе цофана однак дуже небезпечне, коли вірити кореспондентові „Daily Mail“. Він пише, що Курокі вже загрожує російській лінії відвороту. Єго відділи стоять майже в половині дороги з Ляояну до Мукдену, супроти чого поворот Куропаткіна більш похорий до утєчі чим до правильного уступованя. Як ходить чутка, то Японці відтяли навіть задню сторожу російської армії. Корпуси ген. Нодзу і Оку виконують рухи окрилюючи, щоби удержати контакт з армією Курокого. Щоби змилити чуйність ворогів виконує японська армія часто відвороти. Мабуть і поворотний марш Японців до Гайчен був лиш тактичним маневром обчисленим на змиле-не Росіян.

Російська мобілізація.

Цар наказав покликати резервістів із 47 округів сідуючих губерній: Полтава, Курск, Твер, Самара, Саратов, Астрахань, Уфа, Симбірск, Перм, Петербург, Новгород, Псков, Інфлянти, Естонія, Архангельск і Олоонець. Крім того мають бути покликані деякі категорії резервістів з двох округів губерній: Полтава, Харків, Київ, Поділе, Чернігів і з 7 округів тверської і нижно-новгородської

відноситись толерантно до подібних помилок молодості, то, щоб запобігти робленю переступних викидів, треба дати таким нещасним змогу заховати від суспільства свій сором, давши їм і їх дітям захист в зроблених для сього шпиталях“.

Розумієть ся, др. Byford безумовно справедливо каже, що лікарі відмовивши брати участь в робленю викидів, зовсім ще не розв'язали сього питання, і їм все доводитиметь ся здібувати сумні наслідки його; ні, лікарі з огляду на близькість їх до людських страждань, мусять боротись усіма залежними від них способами з тою величезною неправдою, яка ествує в нашому суспільстві в царині відносин обох полів, неправдою, яка доходить до того, що й тепер дітий, роджених поза шлюбом називають незаконними, наче-б то не всі родять ся після одного закону природи! Але самі приюті й спеціальні шпиталі не допоможуть справі, треба неправду знищити в корені й переіменити наші погляди і закони про шлюб, а з другого боку — боротись з розповсюдженням у суспільстві блудом, що полова повздержність є шкідливою для здоров'я. Богато гріхів побачимо ми

губерній. Дальше наказав покликати всіх офіцерів резервних з цілої держави.

Квестия неутральности.

Росія запротестувала енергічно против забрання Японцями корабля „Решітельного“ з „неутрального“ порту в Чію і занятала рівночасно хінське правитель-ство, що оно зробить, щоби Японці вернули корабель назад. Що відповіло хінське правительство не знати, але Японія дала вже відповідь на руки правительства у Вашингтоні і Лондоні, в котрій каже, що корабля не зверне, бо Росіяни самі перші нарушили неутральність, втягнувши неутральний порт в Чію в округ, на котрім веде ся війна; они зробили собі в Чію стацию для бездротного телеграфу і звідси перекрадають поживу до кріпости. Впрочім „Решітельний“, як то сам командант єго потверджує, не зайхав до порту, втікаючи з битви, лиш приплив як би до своєї стациї з депешами; корабель той не був ще роззброєний а залоза єго перша кинула ся на Японців.

Японські фінанси.

Граф Мацуката, визначна японська личність в справах фінансових виступив колись в розмові із одним діялем в Токіо проти думки, неначе фінансові спосібности японські мали бути через війну в короткім часі виснажені. Граф Мацуката заявив рішучо, що під тим зглядом нема в Токіо найменшої журби, бо офіціальні круги японські є певні, що фінанси Японії вистарчать і на довше треване війни.

Воєнна контрабанда.

Англійський і американський посол в Петербурзі вручили ноти своїх правительств в справі контрабанди. Обі держави протестують против дотеперішнього поступованя Росії, котра уважає всі артикули поживи везені Японії за контрабанду. Америка і Англія жадають, щоби артикули поживи уважано лиш тоді за контрабанду, коли буде виразно доказано, що они призначені для війська. Америка жадає того самого ще й для вугля, нафти та иншого опалу, а Англія прилучить ся також до сего жагання. За затоплене корабля „Knight Commander“ жадає Англія відшкодованя.

НОВИНКИ.

Із університету. Професор державної школи промислової в Чернівцях Кароль Грuber стане із 1904/5 р. шк. лектором єрануської мови на тутешнім університеті.

й далі в верстві лікарів, але майже усі вони є наслідком загальної неправди нашого життя, і в сих разях винні ми усі і ціле суспільство; провиня лікарів, може, більша лише тому, що вони, як люди науки, люди незаалежні, що можуть говорити правду отверто й щиро, не роблять сього, і не протестують, а навпаки самі потурають фальші й неправді життя часто задля інтересу. Одні грішати із нужди, а лікарі із інтересу — се провина непростима.

V.

Неомальтузіанство в поодиноких случаях строго зазначених наукою, вимагає участі лікарів, але вже ніяк не обходять і не повинні обходити лікарів карина тілі; а прецінь лікарі і до тепер відграють при них понижуючу ролю; лікарі оглядають засуджених на кару і рішають, що засуджений може перенести кару без небезпеки для життя (!?), лікарі-ж часто бувають присутні при самій карі, очують покараного й рішають, чи можна ще карати чи відсунути кару на дальше, в останньому случаю той самий лікар видічує заму-

Із суду. Надсудник Володимир Ясеницький розпочав 6-тижневий урлюп.

Ц. к. П. (руско-німецька) гімназія переносить ся із новим роком шкільним до нової власної хати на площі Фердинанда (біля народного городу.) Святотичне відкриття відбуде ся д. 5. вересня, причім буде відслонена пам'яткова таблиця.

Посол сов. Фил. Калитовський переслав на руки інсп. п. Мик. Синиула у Вашківцях отсі слова подяки: Високоповажаному Учителству Вашківського округу засилає на ваші руки за желани до побіди при сеймових виборах як найсердечнішу подяку Калитовський.

Рада культури краю оповіщує подробиці про курси доєня коров геологією методом, яких речинці оповістий ми в однім із попередніх чисел. Вони будуть відбувати ся: 1. в Кімполоні в тамошнім товаристві рільничім; 2. в Радівцях в тамошній крайовій низшій школі рільничій; 3. в Сучаві в гімнастичній салі; 4. в Кічмані в крайовій низшій школі рільничій. Селяни й селінки, що хотіли би в тих курсах взяти уділ, мають про свій намір як найшвидше повідомити: 1. в Кімполоні председателя повітового товариства рільничого о. парха Пуркана; 2. в Радівцях директора рільничої школи А. Мотрескула або економічного управителя ц. к. військової стадинни Ландвера; 3. в Сучаві совітника суду крайового Якубовича або владетеля дібр Христофа Арионовича в Скеї або остаточно й тамошнього гр. пр. парха о. Вальяна; 4. в Кічмані директора рільничої школи Жуковського або бурмістра Бажана. — Початок курсів у всіх місцевостях визначений на 9. год. перед полуднем. Про дальшу, подрібну програму курсів повідомить ся учасників на місці, а вже заздалегідь звертає ся увагу всіх їх на те, що по скінченню кожного із курсів буде п. Альфонзус ще викладати і про пільництво. Із п. Альфонзусом їхати ме інж. Дінерман. Він буде учасником курсу показувати центрифугу „Melotte“. — Із нагоди сих курсів председатель ради культури крайової, п. Теодор Фльддор в товаристві еї ад'юнкта п. Авреля Воронки відвідає названі місцевости, щоби увійти у ближні зносини із зібраними там господарями, та щоби дати ініціативу до закладання рільничих товариств в поодиноких громадах краю а вкінці й тому, щоби лично перекопати ся, яку би акцію треба в тих повітах розпочати, щоби піднести рільництво.

Із лікарських кругів. Дентист др. Константин Клим вже повернув із своєї подорожі на Україну.

ченого і віддає його для відібраних недоданої йому порції нагайок або різок. І усе отсе робить ся на підставі найгуманнішої науки, яка змушує нас складати таку присягу: „Обіцяю в кожен час помагати після найліпшого мого розуміння страждущим, які звертають ся до мене по поміч“. Усім ясно, що в цілій діяльності лікаря при карі на тіло не має нічого, що полекшувало би страждання, а навпаки лікар підготовлює і віддає людину на муки; не буде дозволу лікаря і кара не може здійснитись, а лікар після даної обіцянки і після усіх наукових показань не може й не повинен давати такого дозволу.

І дійсно — відомі лікар не має ніякої наукової підстави ручити, що покараний не умре від шоку, внутрішнього кровотоку, зараження, або не наложить на себе руки або не збожеволіє. В прасі загальній і медичній останніми часами наведено цілий ряд таких нещасних випадків навіть після пропорціонально легкої карі на тілі, різок, смерть же під нагайками цілком залежить від кати і трапляється часто, та тільки се дієть ся далеко від нас — у Сібіру¹⁾. Можуть покликати ся на

На маневри. Черновецький полк оборони крайової ч. 22 вибирає ся для 28. с. м. в дорогу на маневри до Галичини.

Генеральний страйк будівельних робітників, порішений на п'ятничних зборах, розпочав ся в понеділок і триває вже другий день. Численні розпочаті будівлі опустіли; не чути ударів мулярських молотків, ні протяжних окликів за вапно-о-ом. Всюди тишина, не гомонять вже й дзвінки клепади, що сигналізували початок і кінець роботи. Виглядає начеб святотично настало. Святотично виглядають і робітничі гурти, що проходжують ся по вулицями то ринком. А страйкарів сила: самих мулярів буде з пів тисячі а їх помічників буде вдвоє тільки. Провід у страйку ведуть мулярі із Рош. Страйкарі з кор. висотою платні вдоволені, домагають ся лише виключення роботи акордової. Помимо того, що нашло ся кількох страйколомів, напаве всюди сунопої, так, що поліція не мала потреби істервенювати. Ведені в бюрі секр. маї. Поповича переговори не довели досі ні до якої угоди. Нані вечором о год. 6. відбуде ся нарада всіх будівельних скликама маїстратом. Від їх схильности до уступок буде залежати скоріє покінчене страйку, на що однак нема багато виглядів. У страйкарів настрий дуже добрий.

Нарада в справі станового органу руского учительства „Промінь“ відбуде ся в неділю, дня 4. вересня 1904 точно о годині пів до 11-ої перед полуднем в Чернівцях в салі „Народного Дому“ (ул. Петровича ч. 2), на котру всіх дотеперішних членів видавничого комітету „Проміня“, членів еїзекутивного комітету першого руского учительського віча, як також відпоручників „Руского Товариства Педагогічного“ і „Рускої Школи“ і їх фізій уклінно запрашаємо. Відповідно до ухвал, які запали на першій вічу руского учительства має ся на сій нараді вибрати редакційний комітет з Галичан і Буковинців і обговорити справи і спосіб дальшого ведення редакції „Проміня“. З огляду, що сї справи є для руского учительства обох країв незвичайно важні, просимо о як найчисленнішу участь. — Редакція „Проміня“ в Вашківцях к. Ч.

„Січ“ при пожарі. Пишуть нам: Дня 16. серпня с. р. о 9-й год. вечором вибух в Іванківцях в домі Кічманського банку огонь. До гашення огню наспіла сейчас „Січ“ з Гаврилівців під проводом надчителя Володислава Кукеки. По 4-годинній праці вдало ся „Січі“ огонь зьлокалізувати і запобігти, щоби не запали ся сусідні будинки, між якими найближчий був критий соломом, а до того

службовий обовязок лікаря, але-ж се пуста вимівка: не може лікар давати дозволу і ручити за те, чого він сам не знає. Узнають же лікарі можливим і законним відмовлятися від сього не належного до них обовязку: так, нам, служачі лікарі Лїбов і Хлебніков висловили ся проти карам мужиків ріками під час самарської еїзекуції 1899 р. і не дали свого дозволу на сю кару, її-б і не виконано, коли-б не трапив ся третій лікар, Т. І. Дюнтер, який узнав можливим дати хлопам по 25 різок! „Хотілось би пізнати наукову підставу „експертизи“ п. Дюнтера?, питає „Врач“. Ми думаємо, що власне лікарям не треба доводити цілої шкідливости і небезпачности таких кар. Нам здавалось, що усі лікарі можуть висловлюватися лише проти кар на тілі вже через те саме, що цілком неможливо в кожному окремім випадку определити заздалегідь степень шкоди для здоров'я й життя того, кого мають покарати... На жаль, ми помиляли ся. („Врач“ 1899. Ч. 30).

(Далі буде).

дї Вл. Яковенка і Д. Жбанкова 2) Карм на тілі в сучасній Росії“ в ряді моїх статей в „Врач“ за 1897—1901 р.

тягнув на него й вітер. Якби не була прибула Гаврилівська „Січ“, то огонь мав ся неминуно розширити, бо прибувши Іванківські люди стояли по найбільшій часті безчинно. — В. К.—а.

Отворенє „Січі“ в Старій Жучці відбуде ся в неділю дня 28. серпня с. р. на толоці о 1-й год. по обіді з слідуючою програмою: 1. Вибір кошового батька, 2. поясненє статутів товариства, 3. вибір старшини товариства, 4. вільні внесення й гратуляції. По загальних зборах відіграє товариство читальня „Рускої Бесіди“ в Кичері комедію в однім акті „Ціко Сват“ Ізидора Трембицького на фонд товариства „Січі“ в Старій Жучці. Вступ на театральне преставленє від селян 10 сот., а інтелігенції 50 сот. При сій нагоді просить комітет сїчовий нашу інтелігенцію й всі тов. „Січі“ численно прибути на наше народне святотич, щоби воно й в нашім закутку торжественно відбуду ся. — За старшину: Іван Жульський.

Пожар кладовища. На кладовищі місточка Крайови, в Румунії, перевернула ся горюча лампа. В одній хвилі займила ся довкола суха трава і в наслідок великого вітру в кілька хвиль пізнійше ціле кладовище представляло одно велике море полуміння, з під котрої виривали дерев'яні хрести і пам'яткові таблиці. Аж по кількох годинах, коли майже всі хрести дерев'яні згоріли, потащено огонь.

Товариство „Січ“ в Оршівцях. Позір! Отсєм маємо честь запросити Вп. П. Т. Патріотів і чесних наших Товаришів-Січовиків на Народний Фестин, який відбуде ся в Празник пресвя. Богородиці, в днях 28-го і 29-го серпня с. р. Танці і забави розпочнуть ся о годині 12-й в полудне на сухім ковборі, де відбували ся „Перші загальні збори“, на галицькім куті під голим небом. Програма: 1. Хор і декламації. 2. Вправи з сивакою. 3. Вільні вправи, а) без топирців; б) з топирцями. Танці і забави при штучних лампах. Аматорське представленє „Лихий день“ комедія в одній дії. Вступ для інтелігенції: I. місце 60 с., II. місце 50 с., III. місце 40 с. Вступ для селян: 20 с. Карти вступу суть важні на фестин, на забаву і на представленє аматорське. — За комітет: Іван Чобан, кошовий, Афремія Николійчук, писар, Дмитро Николійчук, осавул, Козьма Горук, учитель.

Із тов. „Дністер“. В конкурсі на пляни фасади і розкладу наміреної будови дому „Дністра“ постановила дирекція Товариства обезпечен „Дністер“, по вислуханю запрошених знатоків і згідно з їх внеском признати конкурсову премію 250 кор. проектови означеному „мotto 11“, а окрім того нагороду за проект фасади по 200 кор. проектам „мotto 11“, „три марки фонду народного“ і „для народа“. По відкритю запечатаної коверти okazaло ся, що автором нагородженого проекту „мotto 11“ єсть п. Альфред Захарієвич, архітект у Львові. Дирекція просить Вп. авторів інших проектів, щоби зводили подати писемно свою заяву що до прийнятих повисших нагород або відібраних своїх праць.

Відважні подорожники. З Понта Дельгада на Азорских островах доносять, що канадійський човен „Тілікум“ збудований Індіанцями з пня одного дерева, відплив перед тижнем до Лондону. Сей човен виїхав в маю 1901. р. з Валькувер на західнім березі північної Америки і віз капітанів Фоса і Гарісона. Оба сьмільчаки порішили переїхати через Тихий океан, коло берегів полудневої Африки, голо острова св. Єлени до Європи. Дорога виносила 40.000 миль. В Понта Дельгада задержав ся човен 8 днів, аби направити керму. По приїзді до Лондону виставлять човен в „Хрусталивій палаті“ на публічний вид. — Подібну лише не так довгу подорож відбувають норвежські моряки. На човні 18 стіп довгім виїхало трьох моряків з Алезунду в Норвегії і в дорозі до Нового Лорку приїхали оводі до Англії. Харчів забрали з собою на 6 місяців.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Богдан Лепкий: **В горах.** Львів 1904, виданє К. Студинського, наклад А. Хойнацького, стор. 117. 16^с.

Лепкий не потребує виробляти собі імени в літературі, він тішить ся заслуженою славом, а його писаня після Фраанка й Стефаніка розходять ся найбільше серед нашої публіки.

В отсій книжочці містять ся 4 оповіданя.

„В горах“ се властиво початок повісті. На таї гарних, гірських краєвидів дунають сьвіти, чергують ся веселі жарти з поважними розмовами молодих людей, які уряджують собі прогульки, користаючи з літнього часу. Чотири особи з поміж гурту пізнаємо ближше, пізнаємо вже відразу з самої експозиції ріжницю їх характерів та якусь колізію на тлі любовних чувств. Очевидно акції вижидати треба аж у повісті.

За те „Образ“ річ не тільки викінчена, але й найкрасше оповіданє в сій книжочці і одні із найліпших творів Лепкого. Мала Рута огірчений поступованєм заряду палати шток, котрий уряджуючи виставу руководить ся иншими зглядами ніж артистичною стійністю образів, забирає ся до змалювання образу, за котрий ніхто не зважить ся йому відмовити признани. Мала Рута серед голоду і холоду, нікого не приймав і сам не виходив з дому і справді передивав жите (свое) з одної форми в другу безмежно кращу і тривікійшу. В міру, як на образі менше ліній оставало до викінчення, у Руті не ставало житевих, фізичних сил. Та одного дня случайно закрив ся до його ателіє товариш і своїми ціннічними притинками на адресу дівчини на образі заколотив рівновагу бідного Рута, а спровадженний через него лікар своїм поведенєм упевнив малюра, що его чиста ідея не раз іще буде зневажена через видців образа. Щоб до сего не допустити сам він нищить твір своєї душі, але й лікар відставляє його в Кімнату Nr. 6.

Се оповіданє має високу артистичну вартість.

„В Касині“ бачимо картарів, що „на першого“ програють гроші і засуджують себе й свої родини на недостаток, а ще й занедбують свої обовязки. Річ написана живо, хоч обробляє оклепану тему.

В останнім оповіданю „Гостинка“ представив автор тугу молодого вдівця — сьвященника за небіжкою жінкою. Кожного вечера вона йому привиджує ся, тому він ні одної ночі поза домом від еї смерті не почував іще і коли зближаєть ся година їх стрічи, він покине все, наймиліше навіть товариство і їде домів хотьби в тучі і громи. За те придбав собі славу — дивака.

Невеличка книжочка стає гідно побіч своїх 13 товаришок і збільшає славу автора. Д. Лукінович.

Малий Фейлетон.

Альфред Момберт.

Із збірки: „Der Glühende“.

77. Серед вузких вулиць старинного міста. Я ступаю поруч молодої жінки. Струнка, в зад вигнута стать у темній фляковій одязі. Ми сьмієм ся. Любов. Я все маю певну свідомість: „Вона цілком не є жінкою; вона лиш перебраний молодець“... А вона жартує і блискає очима. І нагло чую я, як глибоко мое серце еї любить; що майже кєрватитись мусить. А преці знаю: „Сеж молодець“... І я приневольний думати: „А хоча вона і молодець; — чи ж я про те не можу еї так само любити?“... І при тім корчить ся мое серце і слези ллють ся з віч. І вона нагло спішить кроком і сьміючись зникає. Я лєчу зі своїм безмірно тижним серцем через багато вулиць по нерівних камінях і ціле тіло болить мене. Аж нагло виходить вона ізза одного угла просто мене. Така любя! — І сьміх і горе, утеча і погоня ранять мене невпинно що дня.

І я чую, як мое серце все а все змінюєть ся. Моя любов стає тихша; довша. Так весела в далеку будучність; коли перед тим так сумна була. Знова надія: я усьміхаюсь: ти можеш змінити ся, можеш бути! А я ступаю тепер цілком спокійний поруч моєї любі паві, і весело думаю про будучі пляни життя. І чую, як еї молодий чар огріває мою заковязлу силу. Старинне місто, далека будучина, моя власна весела душа сподучають ся у одній одноцілій душі. А ним є праця. Перевів Осип Васильевич.

¹⁾ Про участь лікарів в карах на тілі і шкідливість тих кар докладно написано в книж-

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Царський маніфест.

Із нагоди уродин престолонаслідни-
ка видав цар ось такий амнестийний ма-
ніфест:

Тілесну кару для селян, а також
для привласнених до армії і флоти, де
єї примінювано за кількарізове на-
рушуване обов'язків, зносить ся. — Усі за-
леглисті селянські в оплатах за ула-
щенє, в податках земських і других умо-
рює ся і увільнює ся сільське населенє
від звороту пожиток уділений в часі
недородів. Крім того дарує ся різні
кари. — Провини, що потягають за со-
бою гривни, арешт, або кріпость без
утрати прав остають безкарні, як в дні
наслідника трону не були ще донесені
або осуджені. Крім сего признає ма-
ніфест ряд пільг для злочинців і вазнів.

— Політичні проступники, що відзна-
чили ся добрим поведєнем, можуть по
відбуттю кари на порученє міністра спра-
ведливости набути на ново горожанські
права. Політичні злочини, числячи 15
літ назад від уродин наслідника пре-
столу, які до тепер не зістали відкриті
йдуть в забутє. Політичні проступники,
що втекли за границю, можуть за до-
зволом міністерства справ внутрішних
вертати до Росії. — Фінляндцям дарує
ся всі податки і податкові залеглисті
до 1. січня 1904. р. і четвєртину уділе-
ної пожитки в готівці або збіжжї і
муці. Всім їх громадам дарує ся нестяг-
нені ще гривни за невикористанє членів
до асентерункових комісій 1902./3. рр.
Фінляндії, що без дозволу покинули
Фінляндію можуть вернути до року.
Фінляндії, що ухилили ся від служби
військової будуть некарані коли до 3 міся-
ців після уродин престолонаслідника зго-
досять ся до військових властей. Про-
ступки, з виїмком крадіжб, рабунку
і сиронєвірєня, остануть безкарні. Ген-
губ. Фінляндії одержує порученє заста-
новити ся над полєкшою долї тих осіб,
що їм не вільно пробувати в Фінляндії.
Сімї жидів-дезертирів звільнює ся від
військових кар. Війниці прирікає маніфест
забезпечує вихованє дїтїй офіцїрів і са-
датів, що погибли у японській війні.

От і конєць маніфєста, на якого ви-
дачу мабути не мало вплила європейска
опинія і тепєрішня політична ситуація
в Росії. Правда сей маніфєст улекшить
долю багатьох людям, але в нїм нема
й слова про зміну осуджувальної системи,
якою править ся Росія, нема й згадки
про людські права і свободу. Помилуване
політичних являє ся супроти сего ілюзо-
ричним, вониж не можуть спочити у борбі
проти абсолютизму. Колиж так, то сей
маніфєст є хіба розтягнєнем пєтїї, яка
знов стягне ся на ший російських підда-
них, доки сама не трїсне, на що вже
країна пора.

Політичний перегляд.

Галицькі Русини а др. Кербер.

На день 31. с. н. т. є на час побу-
ту др. Кербера у Львові сликанє політ.
товариство „Народна Рада“ всенароднє
віче у Львові, щоб на нїм, як говорить
ся у відозві, „сам наряд публично
але льовлянськи і отверто, як пристало на
свідомих і вольних горожан конетиту-
ційної держави, проговорив про свої
кривди, дав свідомство правди
тому, що говорять наша прєса, що го-
ворять і говорили вже від давна наші
дїйсні заступники в соїмі і державній
радї. Др. Кербер оголосив через віддані
собі дневники, що він хоче особисто і
на живо пересвідчитися ся про положенє
в краю — пєхай же має нагоду почу-
ти се від самих народних мас, котрих
голосє в тану хвилю хіба ніхто не ва-
жить ся обкрити, нї задавати“. Проти
віча сего виступили вже москвофіли у
своїм „Галичанїні“ із ріжними виводами
в яких одважє не в силї вкрити
свого гнїву, що при організації віча по-
минєно кацаїв, якіж прєці повинні раз
зрозуміти що руськіє не можуть бу-
ти представителями нашого народу.

Нові пушки.

З Відня довосять, що справа нових
пушок в австро-угорській армії буде ще
перед кінцем сего місяця остаточно за-
лагоджена. В останніх тижнях відбу-

вали ся проби з новими пушками коло
Вєшпрїму на Угорщинї під командою
будапєштєвського команданта корпусу
ви. Лобковича і випали дуже добре. Те-
пер ті пушки перевезено на пробу на
Штанфельд коло Вїнер-Найштадт і тут
будуть до них стрїляти з інших пушок,
щоби тим способом випробувати видер-
жимість матеріалу. Отже зараз по тїй
пробї військово-технічний комітет займе
ся остаточно залагодженєм справи пу-
шок. Деякі фабрики понадалили вже
свої оферти.

В Македонїї.

Відносини в Македонїї мало що змі-
нили ся на дїше. Туреччинї й не при-
думї якісь реформи. На жаданє держав
установлено міжнародну жандармерию,
котра однаков показує ся за мала. Ам-
басадори Австро-Угорщини і Росії до-
магають ся побільшеня числа офіцїрів
при жандармерії і пишуть ноти до Пор-
ти, а Портї то й байдуже. В санджа-
ках скопайським і дїбрїєким вибухли
знов розрухи, а магомєтанське населенє
в скопайським вілєтї противнє рефор-
мам і бурить ся. Борис Сарафов, про-
водир македонських ворохобників в розмо-
ві з кореспондентом газети „Petit Parisien“
так характеризує положенє в Македонїї.
Відносини в Македонїї — каже він —
суть дуже злі. Турки старають ся зре-
дукувати мірштерську програму реформи
до мінімум. Організація жандармерії
не доведе до ніякої цілі і вийде більше
в збиток Туреччинї як Македонїї. На-
сильством зі сторони турецької нема кін-
ця. Туреччина й доси не відбудує спалє-
них міст і сіл, ані не виплатила відшко-
дованя. В виду того не може бути й
бєсїди про скорє здуженє революційного
руху. Не зложимо оружжя — закінчив
Сарафов — доки не осигнемо нашої цілі.

І справді в Македонїї починає зно-
ву ширити ся ворохобня. З Константи-
нополя потверджують вість, що властям
полїційним удало ся прихопити якогось
підозріного чоловіка, у котрого знайде-
но плани васаждения у вєздух двірця і ва-
рєтатів залїзничих в Єдікулу, передмістїю
Константинополя. Зачувати дальше, що
дирекція залїзниць орієнтальних одер-

жала знову письма з погрозами від ма-
кедонських комітетів революційних. В
виду того власти збільшили ще сторо-
жу над шляхами залїзниць і на двірцях.

Плєве заговірником.

Нечаяна смерть Плєвого подає на-
году до публікації ріжних спогадів і за-
міток, які відкривають не одно темнє
місце діяльности сего представника ре-
акції а заразом кидають ясне світло на
внутрішні відносини російської імперії
за останні часи. Часопис L'Europe
принєсє в 140-ім числї один такий
спогад п. заг. La conspiration
Plehwe-Soudéikine-Dégayeff.

В році 1883 склала ся в Петербурзі
інтрига, котра складає один із найбільш
сантастичних розділів російської історії.
Роля, яку відіграв тут Плєве, так ха-
рактерна а при тїм мало звїстна, що не
завадить розказати ту подію незвичайно
важну для характеристики російського
міністра.

Дмитро Андрєевич Толстой, ультра-
реакціонер, був міністром внутрішних
справ. Як автократ, він зовсім не вагу-
вав ся кілька рази вмішати ся в справи
всємогучого начальника поліції — Плє-
вого. За се той дуже негодував на него.
Попри се Плєве стремив сам до тені
міністра внутрішних справ; але що він
ще був за молодий, хотїв випхати на то
становиско чоловіка без найменшого
хисту а при тїм певного — а сам стати
его „товаришем“ (заступником).

До сего треба було двох річїй.
Перш завсє уможливити наслідство
по Толстєвї, себєто дати его убити нї-
гілістам. Відтак найти наслідника, котрим
серед даних обставин не міг бути ніхто
другий як сей, що вславить ся при-
дужєнем революційного руху.

Сим чоловіком був Судєйкин, факто-
туп Плєвого, его полковник жандармерії,
чоловік без скрупулів, котрий виконував
все, що Плєве придумав, при тїм дурний
і честилєлюбивий. Плєве впровадив его в

Лїнар Жбанков.

8)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Верєсєва).
Переклала Маруєя Полтавка.

(Дальше).

Мало того, знаходять ся навіть
профєсори, медичні журналі й то-
вариства, які обстають за карами
на тілі і пропагують заведенє їх
навіть там, де їх нема¹⁾. Проф.
Бєргман (Bergmann) у судї в Бер-
лінї обставав за педагогічною висї-
канкою і доводив, що 59 ударів, які
дали хлопцеві монахи бамбусовою
палицею не є катуванєм, але лише
педагогічною висїканкою, на яку
хлопець цілком заслужив. Прези-
дент суду висловив сьому хїрург-
ови й тайному совїтникови догану
за його недозволєну промову а пуб-
лика нагородила його пенсїанєм і
наріканєм. Німецька прєса виєснила
сей вчинок Бєргмана тим, що він
родив ся й виховував ся
в Росії! Льондонська дуже роз-
повсюджєна лікарська часопись „The
Lancet“, скаржучи ся на те, що в
Льондонї побільшало убійств і ра-
бунків, що походить, мовляв, від

¹⁾ „Врач“ 1899 р. Ч. 16, 1900 р. Ч. 43,
1899 р. Ч. 33.

легкости кар — пропонує провчати
злочинців різками або тяжкою ро-
ботою, при чім усі винуватники
не людських нападів конче
підлягати мають обов'яз-
ковій висїканцї. Усі отєї
пропозиції робить ся із таким лег-
ким серцем тому, що вони не ти-
кають ся ані нас, ані нашої вер-
стви. І та-ж сама часопись (див.
висше) заступила ся за лікаря, за-
судженого на смерть за переступ-
ний викид, хоч, розумієть ся, кра-
діж поповнена голодною людиною
є більш зрозумілою нїж убійство
поповненє лікарєм, що робив се за-
для великого гонорара. Судово-ме-
дичнє товариство в Новім йорку
1899 р. обговорювало питанє про
привселюдну кару бичами при тому
майже усі, що брали участь в дис-
кусїях висловили ся за бичами за
певні провини. Та сама часопись
„The Lancet“ висловлюєть ся і за
карами на тілі для дїтїй. („Врач“
1901 р. Ч. 43); слушаючись тої по-
ради старший лікар дїточого шпи-
талю Lionel Stretton („Р. Врач“
1902 р. Ч. 4) визнає конєчність
кари на тілі для школярів, вима-
гаючи лише, щоб кару уживано
лише на тих частях тіла, які, як

здаєть ся, природа спеціально при-
значила для сїєї мети?! (до біль-
ше цинїчної безличности трудно
добалакатись!) Сей гуманїст висло-
влюєть ся дальше проти караня тон-
кою лїскою, позаяк вона може роз-
сїкти шкіру, а пропонує для сього
„добру грубу лїску, півдюжану“ уда-
рів якою навряд чи можуть коли
небудь пошкодити“. І такі цинїчні,
противні усїм законам медицини
дає старший лікар шпиталю у про-
сєвіченїй Англії. Тому цілком зро-
зумілим є те, що публіка взагалї
мало йме віри лікарям, що для сво-
їх особистих інтерєсів і переконань
перекручують усі закони науки.

Отже, просєвіченє заграниця по-
чинає забувати й наслідувати нас (т.
є Росіяни Пр. Ред.), заховавших ганебні
кари на тілі. Але-ж в чєстє
російських лікарських зїздів, това-
риств і поодиноких лікарів треба
сказати, що вони в останніх восьми
лїтах уперто борють ся проти кар на
тілі путем петицій, протєстів і пра-
си, доводячи цілу ганєбність і шкід-
ливість сих кар. Піроговський зїзд
усїх російських лікарів, земські
зїзди: пермський, смоленський, мо-

²⁾ Дюжин = тузїн = 12.

сковський, александрєвський пові-
товий, вітебський сїлський, лікар-
ські товариства: казанське, сара-
товське, смоленське, новгородське,
воронїжське, іркутське, єнісейське,
омське, ярославське, міньське й ин-
ші ріжними часами виступали про-
ти кар на тілі. З поодиноких ліка-
рів треба згадати надто завзятих
противників їх: небїжчика Є. Н.
Сребренїкова, Вол. І. Яковєнка, В.
Ф. Бушуєва, Н. С. Лобаса, А. П. Че-
хова, Н. М. Коновалова, І. М. Гвоз-
дова, Н. І. Кірілова, В. М. Михай-
лова, Ниф І. Долгополова, М. О.
Шайкевича і інших і на чолї їх
стояв Вячеслав Аксєнєвич Манас-
сєїн, який цілє своє житє присвя-
тив боротьбі з усїякими насиль-
ствами й не правдою житя.
Піроговський зїзд, який що-їно
скінчив ся, знову повторив свою
петицію й треба сподїватись, що
за ним знову підуть і инші лікар-
ські зїзди і товариства, позаяк, пі-
сля справедливої уваги казанського
проф. І. М. Гвоздева, „лікар біль-
ше, нїж хто инший повинен з усїх
сил, і усїми залежними від нього
способами причиняти ся до викиненя
тих постанов з законодавства“. Тре-
ба сього не лише в інтерєсах ка-

зносини з найбільш честлюбивим нігілістом, Дегаєвом. У Дегаєва відбувалися звичайні сходини нігілістів. Судейкин, прокладаючи по порученню Плевого убитого міністра Толстого, придбав собі довіру Дегаєва. Дегаєв виводив його на нігілістичні сходини і так копіювала поліція на спілку з нігілістами.

Гра була небезпечна для всіх. Коли Судейкин зміркував, що у Дегаєва честлюбивість сильніша чим переконане, познайомив його отверто з планом Плевого. Дегаєв організував убитого Толстого. Плеве, ознайомлений зі всім, мав казати через Судейкина арештувати деяких нігілістів, але не тих що були дійсно винні і їм відтак дозволено би утечи. Судейкино було би легко доказати, що вилловив цілу правлячу групу революційної партії. При помочі Плевого Судейкин став би міністром внутрішніх справ з Плеве його заступником. З другого боку Дегаєв мав стати начальником поліції. Дегаєв, як сам відтак запевнявав, прийняв се місце, кажучи собі, що в такому положенні міг би відповідно до обставин ділати або против правительства або против своєї партії. Він не мав нічого до страченого. Деякі з його товаришів, вважаючи його чесним, віділи незвичайний успіх в тім есентауальнім іменованню.

Між тим Плеве домагався від Дегаєва доказів його поліцейської лояльності. Сей не надумував ся довго. Він видав Плевому дві революційні найславніші і найбільш пошукувані; придворне тих революціонерок мало бути незвичайним успіхом для змовленних. Таким чином зраджено Веру Фігнер і паню Волькенштайн; одна з них ще сидить в шліссельбургських казематах, другу увільнено перед кількома літами. Зраду Дегаєва швидко відкрили другі революціонери. І від сеї хвилі не було й бесіди про успіх змови, так як серед таких умов ніхто член партії не згожувався на убитство Толстого. Плеве знав про се добре. А що зрада Дегаєва дала ему в руки великий успіх, котрого він потребував, щоб стати заступником міністра внутрішніх справ (хочби й при Толстим), він закинув давній намір і оставив Судейкина і Дегаєва їх судбі. Що до першого, він був певний його мовчання, бо міг на него кожної хвилі донести, що він був на нігілістичних сходках. Про другого був певний, що той не уїде літати своїх товаришів. Що більше! він повідомив царя про деталі заговору на Толстого, не згадуючи імені Судейкина і удостоїв ся незвичайного признання і похвали за відкрите заговору, котрим сам кермував.

Дегаєва завізвано перед революційний комітет. Опираючи своє оправдання на урядових документах, він всів викрутити ся. Революціонери переконали ся, що Судейкин небезпечніший чим

Дегаєв і приказали сему послідньому убити Судейкина і втечи за границю. Дегаєв організував заговор. І в хвили, коли его висланники забили полковника поліції (атентат з 28-го грудня 1883), він утік до Америки, де живе досі.

Плеве відітхнув свободніше. В найбільшій часті став він „товаришом“ міністра внутрішніх справ.

Росія й Японія.

В Шангаю.

Члени тіла консулярного в Шангаю відбули 22. серпня пополудні довшу конференцію, в справі запутаних, які наостали в наслідок того, що російські воєнні кораблі „Аскольд“ і „Грозовой“ задержали ся в порті по над приписаний час, однак не порішили нічого. Таотай заявив іменем хінських властей, що дозволяє Росіянам позістати до 23. с. м. Американський адмірал заявив, що готов супроводжати Росіян аж на три милі поза округ порту.

Справу російських кораблів в Шангаю порішив остаточно сам цар, приказавши контр-адм. Райхенштайнові їх розброїти, що виконано вчора о 7. год. веч.

Порт Артура.

У Вашингтонських правительствених кругах одержали вість, після котрої укладку Порту Артура можна сподівати ся кожної хвилі. Здогадують ся того також і з того факту, що американський аташе військовий, капітан Меклі, котрий заявив, що позістане в Порті Артура аж до хвилі, в котрій упадок або капітуляція будуть вже лиш kwestією кількох годин. Рапорт присланий Меклієм до Вашингтону описує страшні муки і страданя, які мусить зносити російська залога. Шість тисячів ранених воєнків лежить в лазаретах, а для прибуваючих щораз нових нема вже ані постелі, ані взагалі місця. Воєнки особливо же від артилерії мліють від утоми і зморені сном засипають при пушках навіть підчас борби. Японські кулі летять цу-сто на улиці міста. Коли Меклі виїжджав з кріпости, щоб в голубинім залві вїстист на хінську джунку японський гранат вив до его помешканя і знищив его зовсім.

„Севастополь“.

Бюро Райтера доносить із Токіо. Панцирник „Севастополь“ котрий вівторок рано виїхав з Порту Артура, наїхав на міну і потернів так значні ушкодження, що его до порту вже затягнули.

Нові офіцери.

Указом царским із 22. серпня іменовано 2039 воєнків офіцерами.

ного для нової кари. Які слова благаганя говорено йому, якими повними розпуки очима на нього дивили ся, скільки смертельної муки у кожному русі...“ Тоді він знову просипав ся і шептав своєму слугі: „А я хотів спочити! Хіба можна думати про спочинок, коли страшно жити?“

А яке безпосереднє відношене до лікарської діяльності має також участь лікарів при карі на горло, участь не пасивна, а діяльна, яка виявляється в робленню проб над винайденем гуманніших (?) способів позбавити людину життя? Познайомимо трохи із сею гуманною діяльністю, з якою покійний редактор „Врача“ Вяч. Акс. Манассейн без перестанку боров ся³⁾. Др. Абот (Abbott) запропонував тріти злочинців окисом вуглеця. Ся гарна думка, підтримана й иньшими американськими лікарями, не вмерла і 1897 року зібрала ся особна комісія — Allgheny Medical Society, яка й висловила ся за переміною уживаної в Пенсильванії ка-

Ще про „Новіка“.

Телеграма ген.-поручника Аннова до царя під оногдашню датою о 1. год. в подудне звучить: Командант стоячої в Корсаковскі залози, телеграфує, що нині о 7. год. рано неприятель заатакував вистрілами від моря Корсаковск і наробив великі шкоди. Друга доповнююча телеграма подає, що неприятельський корабель появи ся перед Корсаковском о 6. год. рано і почав стріляти з віддалі 7 кілометрів. Бомбардуване тревало до 1/9 і корабель счез відтак поволи на овиді. Шкоди незначні, з людей ніхто не згинув. Командант япон. кружляка „Чітозе“ доносить знов до Токіо: Кораблі „Чітозе“ і „Чузіма“ заатакували дня 21. с. м. вад раном російський кружляк „Новік“ в Корсаковскім залві (на Сахалін). „Новік“ тяжко ушкоджений затонув, а японський „Чузіма“ одержав незначне ушкодження, котре вже направлено.

Дбайливість ген. Штакельберга про ранених.

Після борби під Вангану, в якій погбло кілька тисяч Росіян, було так багато ранених, що прямо годі було знати, де їх примістити. А що у ген. Штакельберга є власний поїзд, то хотіли там помістити тяжко ранених офіцерів, але генерал сему енергічно супротивив ся. По перше він сам не конче був здоров, а по друге сей поїзд ховав він для своєї жінки і сеестер, котрі товаришували ему на війні і ходять за ним. Крім того частину одного вагона займає корова, що слідує всюди за генераловою сімєю. В часі більшої спеки приказував генерал поливати криші своїх вагонів сьвіжою водою, якої й так важко роздобути, так, що возять єї в окремих вагонах-цистернах. Нехай ранені, як пише одна загранична російська часопись, глотають слину в той час, як водою поливають криші вагонів, щоб его превосходительству генералови не було горячо.

Ранені Японці.

Американський лікар штабовий Сеатон, спеціаліст в області воєнної хірургії поробив на полі борби в Манчжурії дуже цінні замітки про те, як Японці обходять ся з раненими. Їх система дає знамениті висліді. В своїх лазаретах, що устатковані вздовж боевої лінії уділяють раненим лиш найшвидшої помочи і заосмотрюють рани лише антисептичним бандажом, а відтак відсилають ранених як найшвидше до Японії. Завдяки сему багато ранених а то передовсім кулями із мало-калібрових карабінів, вже висідаючи на землю японську, находять ся в стадії реконвалесценції. Maximum смертності між раненими не перестуває 3%. На шпитальнім кораблі, який звиджував Seatan, їхало до Японії 2.000 ранених, а з них по дорозі не умер ніхто.

Російські зимівки.

Eclair-ови доносять з Харбіну, що російське правительство приготує ся до будівлі зимівок для російських військ біля Харбіну. Там будуть 60 касарень деревляних, по одній для кожного полку. Складають також великі деревляні шпиталі. На ярмарку в Новім Новгороді закупила військова управа багато футер і овечих шкір. Може отсі квартири будуть ліпші ніж торічні, бо війська що прибували сеї зими під Лаоян неопаленими вагонами — мусіли розкладатись під голим небом серед снігів. Не було там ні хат, ні землянок — нічого. Люди спали прямо серед снігів. Потім стали рити землянки: вириють яму на аршин, прикриють жердками і землею і житло готове, хоч у сій собачій ямі мокро й холодно. Із сеї причини розвельможнили ся були між російськими військами пошести, які робили може й більші шкоди ніж японські кулі.

22. липня в Садагурі.

Вже від двох неділь зачало часте небо над Садагурою мутитись. Грізні хмари, чорні та темні підносили ся із сходу і тягли повільно на захід, а з заходу на схід. Десять недесять блискавиць та грохотів глужо, як із великого віддалення. В парнім воздуху гомоніло щось невразно і кожний мав неприємне чуте, що щось тяжкого на тонкій нитці висить і має невагом впасти.

І надійшов великий день: п'ятниця 22. липня.

Враз із сходом сонця стояв вже я на Садагурскім малім ринку; він був вже цілком оживлений. Ген повисше громадського уряду, аж поза головну процінацію повно народу, чорна тьма жидів. З межі сеї темряви, вириває де не де як маленький островик з моря: біла сорочка, солом'яний капелюх. То селяни, по части з нашої партії, балакають з жидками, по части люди з противної партії, вже порядно підохочені, свою совість заглушили, кричать диким звирячим голосом. Десять недесять згінці в масних кашкетах, водоноші, яткари, підпанки і иньші індивідуа загадочного занятя. Від п'ятки їх очі мутні, лиця червоні, набресклі, рухи небезпечні, в руках грубі палюги. Иньші індивідуа фашкають ся ба сюди, ба туди, розглядають вулицями, ніби когось шукають і зникають у товні.

В реставрації на сходах — головній квартирі противників — на широкім ганку, заняв місце ворожий штаб. Стоять там кілька панотців, „руссів“ і водоских, кілька дідичів та посесорів, грубих та товстих, аж їм очі позаплавали а шиї не видно, німецькі жиди і кілька паних селян, виборців-зрадників. З

раемих, але й тих лікарів, які після своєї безвольності беруть участь в сій ганебній карі.

Як се відхилене від наших заповітів і обіцявок мстить ся за себе, видно з вдатного описання настрою сибірського лікаря, який збирав ся спочити від служби (Мамін-Сібіряк „На покой“, начерк). Він усе згадує своє минуле життя і службу у Сибіру; темні образи кар на тілі скатованих злочинців устають перед очима лікаря, не дають йому спокою в день, будять у ночи. У ночи від страху кличе він до себе свого небожа й слугу й розповідає їм про страсти, які бачив підчас своєї служби: „Але найстрашніше бувало, коли доводило ся виписувати з шпиталю для слідуочної порції квів. Відтягавш кожен тиждень, кожен день, кожную годину. Боже мій! яка мука!... Попереду я сам млів, а далі привик, себ то не привик, а отупів, як от людина тупіє від фізичного болю“. Стрібує лікар заснути, а йому ввижаєть ся минуле в найстрашніших образах: „Він обходив тюремні шпиталі, де лічено побитих злочинців; потім проводив на руштованя, потім лічив покара-

ного для нової кари. Які слова благаганя говорено йому, якими повними розпуки очима на нього дивили ся, скільки смертельної муки у кожному русі...“ Тоді він знову просипав ся і шептав своєму слугі: „А я хотів спочити! Хіба можна думати про спочинок, коли страшно жити?“

А яке безпосереднє відношене до лікарської діяльності має також участь лікарів при карі на горло, участь не пасивна, а діяльна, яка виявляється в робленню проб над винайденем гуманніших (?) способів позбавити людину життя? Познайомимо трохи із сею гуманною діяльністю, з якою покійний редактор „Врача“ Вяч. Акс. Манассейн без перестанку боров ся³⁾. Др. Абот (Abbott) запропонував тріти злочинців окисом вуглеця. Ся гарна думка, підтримана й иньшими американськими лікарями, не вмерла і 1897 року зібрала ся особна комісія — Allgheny Medical Society, яка й висловила ся за переміною уживаної в Пенсильванії ка-

ри на горло на шибениці на задущене газом. Лише де-які лікарі лишили ся при окремій думці, сумніваючись про конечність кари на горло взагалі, як би й чим би її не поповнювано. Але надто багато попрацювали американські лікарі над траченем людей за помочю електрики. „Чи не зла се іронія долі — запитує Вячеслав Аксент'євич — що навіть найбільшими винаходами послугують ся для ділань ганьблячих людскість!“ З неменьшою різкістю висловлюєть ся про се Philandros в „The Lancet“. З великим жалем прочитав я про участь лікарів в пробах над страченем електрикою 4-х злочинців. Єдиним громадським завданням і обовязком лікарів є ратувати людське життя а не нищити його. Тому я енергічно протестую проти такого протиституованя нашого чоловіколюбного стану“. Попереду сим прекрасним ділом займали ся окремі лікарі, а далі й лікарські товариства, що вбили для проби багато малих і великих звірят. Дальше ново-йорське судово-медичне товариство вибрало окрему комісію для рішеня питання про найліпший спосіб вбиваня злочинців електрикою;

комісія видумала особний стіл, який і зроблено потім, а який коштував 10.000 доларів. Фаховці в області електричності повстали проти лікарів, доводячи, що вони не знають електричності і що нова кара на горло є болснійшою чим иньші. Так один з найвідоміших електриків Ральф В. Поп (Ralph W. Pore) заявив, що „убиване електрикою буде ще жорстокішим, чим вішане, розстрілюване і иньші цивілізовані способи кари, бо воно визначаєть ся найбільшою неневністю і злочинець мусить перенести більшу духову муку підчас приготування до вбитя. Не відомо навіть о скільки сама електрика може убити чоловіка. Ріжні люди ставлять ріжний опір, який до того-ж може різко міняти ся протягом 1/2 години таки у тої самої людини... і на решті може стати ся, що ток усе-ж таки буде не смертоносним“. Такі переконання між американськими електриками такі міцні, що де-котрі з них жертвують гроші для наймания оборонців злочинцям, яким загрожує присуд на кару на горло при помочи електрики.

Однак, гадки лікарів перемогли і нову кару заведено в Америці,

³⁾ „Врач“ 1899 N. 46, 1897 N. 1, 1900 N. 30, 1891 N. 32, 1888 N. 43, 1889 N. 25, 1889 N. 31, 1892 N. 10, 1898 N. 42, 1896 N. 38, 1900 N. 45, 1900 N. 42.

відтворених вікон реставрації чути вражливий голоси снідаючих людей і дзуркане кригілів. Фіакри гальопують до ганку, члени штабу сідують і гальопом гонять на всі сторони світа. Інші фіакри приїжджають, привозять якихсь людей — ніби виборців — а товпа витяє їх, ілючі:

Вів а-а-а-а... брав-о-о-о-о!

Привезені з'являються поважно з фіакра, члени штабу скачуть з ганку, хапають бідного чоловіка і не беруть, а несуть до реставрації. І знов: віват — дзуркане кригілями!

І так все в одно далі. Товпа противників страшенно зростає...

Долішня частина ринку майже пуста. Стоять кілька коників привязаних до мушкетерських таралайок, вони поглядають сумно в порожній кошик і дрімлють.

Наш льокаль також отворений. Господар стоїть на порозі, поглядає заздрісно до реставрації противників та почуває ба бороду, ба потилицю. На лавці під стіною сидить кілька бадиків. Один курить з люльки і спльовує за кожним паканем, другий щось паллячею по камію нмше, третій позиває а четвертий спер лїгтї на колїна а голову на долонї і дрімлює. Кілька кроків перед ними стоїть гурток виборців, глядять на галакаючу товпу і посмішкують ся.

— Гм, гм, буде кибеско — каже високий сухорлявий чоловік, з на пів сивою головою.

— Що кибеско, куми? — спитало кілька разом.

— Що? А ви не видите що! там ф у р т сьвіжих привозять а нас з десяти.

— То вони лиш так гіц робють — каже один молодий виборець з годинником в кишені — я видів, як один і той самий чоловік вже три рази фіакром їде. А по другім воно ще не пізно і то не всі виборці.

— Я знаю, що не всі виборці — відповів високий ображено. Я се шестий раз при виборах, я вже тільки знаю і сам.

Молодий чоловік з годинником спустив застиджений старим „полїтиком“ очі в долину і зачав крутити вус.

— Не всі, не всі, але є багато виборців між ними а трахтирня набита ними. Одні пють ще від учера, я видів кризї вікно.

Іван Ситюк

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Др. Кербер в Чернівцях. Президія крайового суду розіслала отсей комунікат: Президент міністрів др. Кербер з нагоди свого побуту в Чернівцях як урядовий міністерства справедливости буде дня 3. вересня, від год. 12-ої в полудне розпочавши, уділювати аудієнцій

при чому болїсність її для караних і ганебність для лікарів доведе ся слїдуючими случаями винятими „Врачем“ із чужих часописів. Недавно др. Мекдонельд (Macdonald) фігурував як кат при траченю електрикою. „Ся форма траченя“ — як посвідчили всі присутні а в тім числі й лікарі: „є найстрашнішим видовищем, яке можна де-небудь на сьвітї добачити“. Попереду лікар-кат перепустив тік через руки жертви і почали ся страшенні загальні конвульсії, але смерть не наступила. За 49 секунд кат зважив ся повернути до старого способу (електроди до лобу і т. д.) Щоб приладити прилад треба було 4 хвилини, а нещасного усе корчило. Коли поставлено електроди, корчі ще подужшали і по сали пішов дух від паленого мяса! За якийсь час лікарі заявили, що покараний „тепер вже мертвий“. Бувшого при траченю делегата поліції винесено тяжко зомлілого; проснувшись він висловив ся про наглу конечність внесеня до парламенту проекту про скасоване якої будь кари на горло. Годї собі уявити — говорять „Врач“ — щось ганебнїйшого над ролю лікаря-ката, і навіть думка про скасоване кари повстала не у лікаря

в будинку карного суду (австрійська площа). Хто хоче одержати послухане повинен зголосити ся болай на один день перед тим у судового секретаря д-ра Гандля в президії крайового суду.

Іменования. Укінч. студ. фїл. Івана Керша а іменовано суплентом радовецької гімназії. — Др. Юлїєви Конови надкомісареві уряду для вимїру належностей надав цісар титул і характер фінансового совїтника. — Мин. фін. іменував секретаря Генрика Круппера сов. фінансовим в окрузї чернов. дирекції фінансової. — Др. Микола Гакмаи, конзулярний аташе в Галаці іменованій тамже віцеконзулем.

Із ц. к. П. гімназії в Чернівцях. Вступні іспити до 1. класу будуть відбуватись дня 1. і 2. а еwentуально 3. вересня. Кандидати мають в однім із цих днів зголосити ся між годинною 8 а 10 перед полуднем в товаристві родичів або їх уповновласнених заступників в канцелярії директора і через предложене легального свїдоцтва хрещени або уродження вказати, що они 10-ий рік жити покінчили або в біжучім році календаровім покінчуть, а коли ходили до публичної народної школи, то мають принести із собою ереквентацийне свїдоцтво або шкільне повідомлене найменше із 4-го року шкільного. Кождий нововступающий учень має зложити таку прийнятї в висотї 4 кор. 20 сот., 2 кор. датку на средства наукові, 1 кор. на забави молодїжї, 1 кор. на чорнило і 6 сот. на дисциплїнарні приписи; загалом отже 8 кор. 26 сот. — Поправки і іспити до висших клас будуть відбуватись дня 2. і 3. вересня від 8—12 год. пер. пол. і від 3—6 по пол. проте до тих всіх іспитів треба зголосити ся вже 1. вересня. — Ученики, що вже тамтого року належали до заведеня мають зголосити ся до вписів дня 2. і 3. вересня в часї від 8—10 год. пер. пол. в визначених до того комнатах а при тім показати свїдоцтво із послїднього курсу і заплатити 3 кор. таксі і 1 кор. на чорнило. Ученики, що приходять з иньших гімназій, мають зголосити ся дня 1. вересня між год. 10 а 12 в директоровій канцелярії і вказати ся важним свїдоцтвом хресту або уродження і всіма свїдоцтвами семестральними, при чім послїднє має мати клявузу відхїдну і зложити таку 8 кор. 26 сот.; однак при прийнятї чужих учеників може наступити рішене аж по укінченнїх вписах. — Приняте приватистів відбуде ся в той сам спосіб і в той сам час, що учеників публичних; зголошеня чужих приватистів до II—VIII кл. може наступити писемно. Рїк шк. 1904/5 розпочне ся дня 5. вересня о год. 8-й рано богослуженєм. По богослуженю мають всі ученики зібратись у своїх

у поліціянта. Але сього за мало: в статї „Хто кат?“ др. О. Найль (O'Neill) висловлює страшенне підозріне що до осіб, які секціонують трупи злочинців, страчених електрикою (після закону їх конче мусять секціонувати). Секціонувати після слів О. Найля починають ранїйше чим труп охолоне, а позаяк секціоноване не виявляє причин смерті і не показує чогось навчаючого, то ділюю сеї секції е, після гадки автора, просто добити злочинця... Автор розповідає про таке трачене в серпні 1898 року. Злочинцю привязано до крісла ремнями, замкнено ток, який викликав пожеже на грїм судорожне скорчене усіх мязів. За хвилину ток перервано, тіло караного осунуло ся в кріслі, він видавав звуки, подібні до ржання коня, з відкритого рота текла слїна, сонна артерія билась. Ток знову замкнено на 30 секунд... Свою статю О'Нейл кінчить покликком до лікарського стану — отверто повстати проти виконання примушень надаваних лікареві обовязками ката! Але й до тепер знаходять ся ще лікарі (і се в найсвобіднїйшій країні — Америці), які згоджують ся бути катами! А в тім, американ-

клясах, де їм прочитає ся дисциплїнарні приписи і подїл годни. Правильна наука розпїнче ся дня 6. вересня о 8. год. пер. пол. Вкінці пригадає ся, що гімназия находить ся в новім будинку на площі Фердинанда.

Із суду. П. Василь Івасюк, учитель семенаріє на власне жадане зїстав увільнений із уряду судового знатока.

Збори пасїчників. Пан Альфиз Альфонзус при нагодї свого побуту на Буковинї як делегат центрального союзу австрійських пасїчників відбуде дня 1. вересня о 3-й год. по полудни в кр. середній школі господарскїй збори пасїчників, на які отсим Рада култури крайової усіх буковинських пасїчників уклїнно запрошує.

Осїнні маневри Х. (перемиского) і XI. (львівського) корпусу зїстали із причини наслідків посухи т. е. недостачі нашїй водї відкликанї. Буковинський (22.) п. п. крайової оборони місто виїздити на маневри буде лише відбувати більші виправи біля Черновце.

Господарська вистава в Чернівцях. Товариство господарске „Буковина“ уладжує на міській стрільниці в Чернівцях в днях 25.—28. вересня виставу насїнь і машин рілїничих і дробу. Предсїдателем комітету виставового вибрано д-ра Каєтана Стефановича. Краєвий видїл виасїгнував на ціля вистави субвенцію в квотї 500 корон. Комітет сподїває ся, що міністерство рілїництва яко премїї для виставляючих ви значить дипломї золотї, срібні і бронзові.

Генеральний страйк будівельних робітників. Ситуация на полі страйку погіршила ся. Позаяк будівничі відкинули на своїх зборах різко бажаня робітників, то вони на вчерашнім вічу рішили тривати в страйку дальше, а навіть збільшити свої домаганя, домагаючи ся тиждневої виплати і 20% підвищення платні. Так отже покінчене страйку відсунуло ся в дальшу будучність. На цілі страйку прислав віденський центральний фонд страйковий 9000 корон. Страйком проводить комітет, що складає ся із 36 членів, чи єму однак вдасть ся добути побїду при убожествї і браку організації тутешних мулярів — годї предвидїти.

„Сїч“ в Гуцульщинї. Із Жабийого пише нам селянин і бувший кош. Юрій Соломїйчук, який сам не мало натерпів ся за „Сїч“ таке: „Ми Богу дякувати всі Гуцули не злякались лїцької нагіянки. Дух в нас не застиг. Ми духом все з просьвітою і незабуваемо кличу: „У Сїчї гуртуйтесь брати!“ В нас сила і воля. Поки „Сїч“ відновимо мнужимо склени, порядкуємо кождоу читальнею і заложуємо касу райфайзенську. Дяхи встїкають ся, а ми все працюємо

ські лікарі й лікарські виданя взагалї радикальні скрізь, де не ходити о їхню користь. Цїлий ряд лікарів Д. Б. Бровер (D. B. Brower), І. Фраціє (I. Frazier) і иньші і медичних часописей збираєть ся обезплджувати усіх злочинців схильних до злочину, ідіотів, зіпсутих людей і т. п., бо-ж се є вигідним средством проти розширення природженої схильности до злочину і дегенерації. Після слів Бровера обезплджуване вже від кількох років вживає ся в державі Канзас в притулку для ідіотів при упертому ручному блудї із видимою користю. Хто дав право лікарям так знущатись і лютувати над беззахистними людьми? Фїладельфїйський медичний журнал, що боронить сю радикальну пропозицію, говорить, що обезплджуване злочинців вже ухвалено законом в державі Мічїган, а в державі Пенсильванії викінчуєть ся подібний закон! „До якої неможности треба дійти, каже Манассейн, щоб пропагувати такі річи? Надто сумно читати їх по виданях лікарів, яким вже зовсім не личить бути катами“.

(Далї буде).

і не лякаємось нічого. Доки відбуде ся розправа в судї коломийскім про „Сїч“ — то ми заложуємо нову „Сїч“ в понедїлок 29. серпня с. р. Вже заложили ми „Сїч“ в Криворівнї, Устерїках, Яблонїци а другї вже прилагодились. Нам дуже приязно чути, що на зеленїй Буковинї загостив гаразд. Ви маєте своїх послів, ви маєте велике число своїх „Сїчїй“, котрим вільно носити ленти, а ми бїдуємо. Ось ми й будемо просити кого небудь з Вашої інтелїгенції, може би прибуди до нас на заложене Жабівської „Сїчї“ дня 29. серпня с. р.“

Міністерство фінансів жертвувало на середню крайову школу господарску в Чернівцях 300 кор., а на крайову школу рілїничу 500 кор. яко датки на удержане; на запомоги бідних учеників крайової школи господарскої 500 кор.; на буков. господ. часон. 1250 кор.; на курс садівників 550 кор., а на вандрівні виїзди 500 кор.

В Тораках повісив ся дня 12. с. м. 75-лїтний мужик Стефан Дмитрук, не могучи перетерпіти боїв своєї прикрої невилїчимої неруги.

Цикльон. В Рауль і Мінеаполїс лютував передучера страшенний цикльон. Богато людей потратило жите або потерпіло рани. Шкода матеріальна дуже значна; обчислюють єї на кілька мільонів долларів. Богато мостів позриваних. Католицкий дїм сирїт зовсім знівечений; 25 дїтий потерпіло рани. Крім сего — як доносить друга депеша — втратило ще в містї 10 осіб жите.

„Руска селяньська бурса“. На бурсу пожертвував п. совїтник правит. др. В. Филинович з нагоди свого відзначеня 5 кор.; дальші жертви наспїли від п. учителя Івана де Брага 1 кор. і єго подруги панї Мінодори де Брага 2 кор. за місяць серпень. Заряд бурси дає перед початком шкільного року всім патріотам-Русинам до відомости, що знов розсилають ся поданя селяньської бурси до урядів громадских, читалень і райфайзенських кас о запомогу. Заряд бурси просить уклїнно щирих людей, котрі засїдають у видїлах названих інституцій, щоби підперли справу бурси. До тепер спомогли бурсу отей громадскїй уряд: Вашківці 35 кор., Заставна 20 кор., Гаврилівці 5 кор., Кисилівці 13 кор., Шипківці 5 кор., Дорошівці 8 кор. 4 сот., Мілівці 5 кор. і Лукавець н. С. 50 кор. 3 кас жертвували до тепер: Каса райфайзенська в Прилишчу 10 кор., Каса райфайзенська в Старій Жучї 3 кор. і читальня в Кадобівцях 21 кор. 50 сот. Заряд дякує сердечно за данї запомоги і просить о дальші. — *Панїю Клим, др. Костя Клим, дентист, Ник. Ісупенко, п. к. проф. гімна.*

Посмертні вісти.

† Катерина Маковой, мати д-ра Осипа Маковой, померла в Яворові дня 19. с. м., проживши 54 роки. Похорон відбуд ся в недїлю при незвичайно великій участі яворівських міщан, котрі високо цінили покійну за єї гарні прикмети душі. В. І. и.!

Малий Фейлетон.

У воріт раю.

(Із Конрада Фердинанда Масера).

В раю воріт — я бачив сном —
Ти любко проживала,
Сидїла там над жерелом
І ніженськи вмивала...

Бїленьку вмивши мов обрус
Ти ніжку — страх — чудову —
Відтак на ново плює! і плює!
І вічно мила знову...

Питав: „Нащо так митись ту
З засьобзавленим оком?“
А Ти: „З тобою в гиду
Застрягла так глибоко!“

Переклав Андрій Парашан.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщенях опускається на цілих процент після скількох уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осипа Піхлера і Синів білий вибір капелюхів Габіа, найліпший льодену, пайну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Кравати і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних краєках найліпшого реда, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начинне, нецесарія, коці і т. п. шкряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморднішої конструкції і амуніція.

Обув. Склад н. к. гоудиярської фабрики Найбільший вибір різномордної обуви для Corcaif, з телячої сатинованої шкіри і турнована. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. м. Черевки до пошеня дома і до

Товари паньчохів. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стрільців систему Д-ра Лямана, шкарпатки, казасони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glace, Chair, з оленевої шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найліпший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракети, бальони, черевки, поєски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу н. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і запряженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярія

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

створена

в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одинокое руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечує будинки, движимости, збіжжя і нашу против шкід отневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трех літах виносил зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує швидко дуже скоро а оцінку шкід переводнає разом з делегатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161,668.— К.

ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченнях на жите в краківському Товаристві відступає часті провізії з таких обезпечень на русні добродійні ціли; для того на жите треба обезпечити ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять 1,013,691 к. і всі уміщені в цінних пап. пунілярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 537,815.— крон провізії.

(—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Оповідка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаюї фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде пошціати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кожнім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (1—25)

Розписане конкурсу.

В громадї Руска Молдавиця буде обеаджена стала посада громадского секретаря після закону із 19. грудня 1889, кр. зак. і V. Л. Ч. 24.

Із сею посадою є получені отей побори: а) 800 К пенсії, б) помешкане, в) потрібна скількість опалового дерева в незменьшенім стані, і г) яриновий город.

Подани треба вносити до 20 вересня 1904 у підписаного, заосмотривши їх в слідуючі прилоги:

- 1) урядове свідоцтво про вимагані від громадских секретарів і бодай з добрим успіхом зложені іспити;
- 2) виказане знання рускої мови краєвої в мові і письмі;
- 3) свідоцтво дотеперішнього занятя і
- 4) свідоцтво моральности.

Руска Молдавиця, дня 20 серпня 1904.

(2—3)

Начальник Громади

Димитрій Балабашук.

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Українець
Дезертир з Росії

що розуміє добре господарство і купецтво, а передовсім торгівлю церковними ризами пошукує сейчас занятя. Листи адресувати до редакції „Буковини“ для Емануїла Н.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

ОВОЧІ АБРУСЕНІЯ.

(яв) Підпори російського самодержав'я безвину працюють над тим, щоб стоміліонове населення Росії прибрало один вид, одну форму, як відділ сіро умундурованих салдатів. І йдуть їх змагання на те, щоб навчити людей „не розсуджати“, щоб від Молдавана аж до Фіна на всіх язиках все мовчало, щоб не було ніяких відступок від „казьонної“ мови й літератури. От і давить ся всі народи, переслідує ся їх письменства юнацькими цензорами а то й удержує ся в силі таке Lex Jusephovica, яке справедливо звуть європейські світоці — пощочиною культури. І сей постидний указ з р. 1876 остає далі в своїй силі, його знести не зважив ся Імператор Всея Рассеї і в своїм маніфесті, як йому після довголітніх очікувань за ласкою ново аванзованого св. Серафима уродив ся наслідник, який вже й одержав номінацію на гетьмана всіх військ козацьких.

Нового престолонаслідника, який і не дуже крепкий, охрестили Алексієм на спомин того Алексія, що 250 літ тому пригорнув до свого батьківського серця Україну та так здорово, що їй сердешній і дихати важко.

Отже російський уряд, видавши присуд смерти на українську літературу, звернувши своє милостиве око й на її мову й чудову безсмертну народну пісню, що була

сотками літ єдиною щирою подругою сего народу, у якій він виспівував все своє горе й веселчани мрії. Ось і розпочав російський уряд боротьбу проти української народної пісні. Заказують по селах „вулицю“ ту вулицю, без якої й годі подумати розкішного українського села, серед зелених садів і гаїв озарених місячним сявом. Нельзя! Вже молодіжи не вільно вийти гуртом у вечір на „вулицю“, щоб заспівати своїх пісень, а за те пропадає ся російську культуру в виді піяцьких московських пісень, які заносять у село вислужені салдати, що навчили ся в армії гордувати рідною „хахляцкою“ мовою, а намагають чесати по московськи, так як і наші „знімчені Юрки“ по німечки. Сеж не просто а по панськи.

Та викривлюване форм народного життя веде за собою важкі наслідки. Не обмоскалити-ж обрусителям мільонів нашого мужицтва, а за те вириває із обрусительської акції инше лихо. Молодіж надмір своєї енергії десь мусить подіти — і діває її тепер на монополіях, на заколочуванню супокою по селі, на деморалізації.

На лихі овочі абрусенія жалів ся було Данило Лукич Мордовець у своїх споминах з подорожі по Україні, а тепер зустріли ми сеї в російській часописі. Ось „Ст. Петербургскія Ведомості“ принесли в 214 Ч. із 20. VIII. таку допис із Вороніжа (губ. Чернігівська):

„Почварних видів набирає в послидних часах сільське житє. Вечером ви майже не почуете гримких хороших пісень, що давно колись розливали ся селом. Вони заказані. Народна поезія, чудові народні пісні, в яких відбивала ся народна душа принесено в жертву тишині й ладові. Та, як показує ся, абсолютно тишину установити не так легко; прояви народного життя так важко убити, як спонукати море, щоб воно покинуло своєї брижжі¹⁾. Місто пісень чути тут та там инші крики:

— Каравул!

— Що се, зачитає хто небудь із горожан.

— Се хлопці бють вікна у Палатнички.

Тільки й чуєш: там вибили вікна, там побили парубка, там коня украли... Буквально нема иншої забави, як горівка та поличники. За те вже горівки випиває ся незчислиму скількість! Пють єї серед улиці, і під сьвято, коли на домагане духовенства особливо строго переслідують тих, що нарушують тишину, пють єї і в сьвято, пють єї і в жиниві літні дні, як дозріле жито домагає ся невідкладно робучих рук. У нас не рідкіє такі „горожани“, що пропивають рішучо все, що є дома, а жінці і дітям приходять ся голодувати. Ми знаємо один такий случай, що одна жінщина, жінка п'яниці мало не по-

¹⁾ „Баранки“, що повстають на морських хвилях.

мерла із голоду; як про се довідали ся сусіди принесли їй хліба, якого вона не бачила вже чотири дні. А муж здоровенне хлопоще крутив ся коло „винополі“.

А лихо в тім, що сї случаї не спорадичні. Пожежі не переводять ся. Сими днями згоріла клуня одного хазяїна. За кожний раз при огни показує ся неспроможність місцевих протипожарних средств...

Ось невідрадна картина нинішнього українського села, що мусить кушати гірких овочів „абрусенія“.

Із сеї дописі видно однак ще й щось инше.

Видно, як щасливою була думка основувати у нас „Січи“, що подають селянству, а головню молодіжи можливість корисного для загалу зужитковування своєї енергії. Та наших „приятелів“ так поміж Москалями як і Поляками саме те й найгірше болить, як селянство зуживає свою енергію на працю около самопознання й організації. Іnde й іграє та нагінки на „Січи“.

Політичний перегляд.

Автономія православної церкви в Боснії і Герцеговині.

Постідне число „Вістника православної дальматинської церкви“ приносить з Константинополя відомість, що патріархальний синод займає ся статутом для православної церкви в Боснії і Герцеговині, який предложило австро-угорське правительство. Боснійським і герцеговинським митрополитам дає ся після статута

НАШ АЛЬБОМ.

Богдан Лепкий.

Намалюй мені, брате картину,
Щоб я мав який спомин по тобі,
Намалюй мені гріб а на гробі
Білий хрест і червону калину.

Або ні, намалюй мені друже
Таку довгу, підгірську долину
У вечірню, спокійну годину;
Таку синю, задуману дуже.

А долиною яр нехай вєть ся
Глибочезний, глухий і бездонний.
А ярм най потік невгомний
По каміню бурлить і пінить ся.

Намалюй над ярм тим тернину
Бодяки і кропиву і глоги.
Поміж ними пусти дві дороги,
Одну в гору а другу в долину.

По одній най вона їде друже,
А на другій пусти його брата.
Перед ними ні ліса, ні хати
А між ними яр глибочий дуже.

Так ідуть вони мовчки в долину,
Доколя спокій мов у гробі...
Намалюй мені друже картину,
Щоб я мав який спомин по тобі.

Франц Михайлів.

Мій корабель.

1.

Мій корабель розбивсь на гострій склї,
вихор буйний подер його вітрила —
мій дїм пожежа в попіл замінїла...
минули марно молодечі хвилі...

На поли град все збіже поточив —
минуло все, про що колись я мріяв,
сльози лише печуть зболїлі очі
й на все гасять послїдний луч надїї.

А грим хрести з могили скинув ясенїй,
душу звалила отрута любови,
звалила хвилі молодечі, красні...
Мій корабель розбивсь на гострій склї,
залюга вся попала ся в окови —
минули марно молодечі хвилі...

2.

Мій корабель пливе по від глибини,
а перед ним в віддалі сьвітло мріє,
мій корабель пливе крізь води синї
й висонї фїлі до лучів надїї...

Мій корабель пливе спокійно нанї,
хоч буря їде, хоч вихор буйний віє,
він скоро там пливе крізь води синї,
де ясенїй луч з країни щастя мріє...

Може колись вихор підре вітрила,
може колись його зменшить ся сила
може колись його бурливї фїлі
Заллють й в свою пірвуть глибину,

але тепер... тепер він ще при силї
і я на нїм в країну щастя лїну...

3.

Я не журю ся, що мене чекає
і де пливу я, все менї однако —
сумні позаду спомини лишаю,
пливу в віддалі і все менї однако...

Минули марно літа молодї,
мрії мов цьвіти осїнні вянуть —
скрізь пустку бачу, де лише погляну,
жаль за минулим сльози шле на вії...

Сумні позаду спомини лишаю,
лишаю тоску сумну за собою
і сіру мрану і тугу безкраю...

Я не журю ся, бо менї однако,
чи я дібу ся ще коли спокою,
чи може нї... Усе менї однако...

Мінар Жбанков.

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

VI.

Є одна, буцімто медична діяльність лікарів, яку, для надання їй більшого значіння, називають навіть запобігаючою або санітарною; се — догляд над проституцією, який повинен охороняти людність від ширення сифілісу і полових недуг. Догляд полягає в тім, що лікарі, переважно мїські й військові, мусять двічі на тижню оглядати усі повії, ті, що зареєстровані в публичних домах, або що мешкають одинцем і хорих з поміж них відсилати до шпиталю поки вилічуть ся. Кождому невтаємниченому сей спосіб поміщено хору, положено до шпиталю і консументів охоронено від зарази. Та не так є се в дійсности: цілий догляд є в самій річі фікцією і дуже мало обороняє від зарази; мало того, він є провокацією до розпусти і веде за собою безліч небажаних і шкідливих явищ для суспільности, жінок і самих лікарів. Передовсім властительки сих домів уміють все частину своїх жінок ховати від догляду, і саме найкращі, а значить такі, які най-

більше практикують, які й заражують ся раніше і більше заражують инших. Далі лікарі, які роблять огляд, звичайно мають багато инших обовязків і дістають часто від сих домів певну квоту, яко роз'їздне і т. и., а тому не рідко зовсім вже не так строго відносять ся до сих оглядів і роблять їх на швидку, без усіх потрібних мікроскопічних і инших досліджувань. Але припустім, що всі лікарі найсовіснійше, lege artis, виконують свій обовязок — чи можуть они ручити, що жінщина, яку вони оглянули, цілком здорова і, найголовнійше, що вона не може заразити? В багатьох случаях — ні; жінщина, яку при найнижньому огляді признано здоровою, може заразити инших. А якже страшенно небезпечним є час між одним а другим оглядом, а надто коли пригадати неймовірне число відвідин: сьвятими в дешевих петербургських закладах на одну жінщину приходять 60—70 гостей! (М. І. Покровская „Борба з проституцією“). Безуспішність оглядин доводить приклад, поданий Фурнієром (Fournier): один лікар, що хорував ще до шлюбу, дуже пильнував ся і все-ж таки заразив жінщину. Коли лікар у власнім інтересі не міг досягнути мети, то як же вимагати сього від лікарів, що оглядають повії? Де-ж

верховна влада в чисто церковних ділах; під їх управою будуть знаходитися й церковні школи. Митрополити будуть вибирати членів консисторій, однак правительству прислуговувати право затвердження. Згаданий „Вісник“ доносить, що в синоді вирішувалася гадка, чи не признати би церкву в Боснії і Герцеговині самостійною а разом прокламувати боснійської митрополита наслідником старих сербських патріархів в Печі (місцевість в Старій Сербії). Відомо однак, що синод звичайно протиставляє усамостійненню церкви, але в тім случаю парогодський синод готов ухвалити усамостійненню боснійської і герцеговинської церкви, бо деякі члени сего синода побирають сталі субвенції від Австро-Угорщини. Для Австрії є усамостійненню боснійської і герцеговинської церкви великим пожаданним, бо тоді Боснія і Герцеговина була би церковним центром для всіх Сербів.

Убийник Пасового.

Російські круги офіційно заперечують вістку, неначеб Созанов помер. Він має як раз що раз більше приходити до здоров'я так, що зняти з него бандажі. Після інформацій „Lokalanzeiger-a“ він є 30-ти-літнім мужчиною, православним Росіянином, який ходив до семинарії.

Царський маніфест.

Амнести́я царська викликала загальне невдоволення. Єї межі так сукупі, що не сповняли навіть бажань російських кругів консервативних. Віденські днівники обговорюють его в дуже неприхильнім тоні. Прям. „Zeit“ посвятила для него окрему статтю під напівсю — „Велике нічо“. Загально підносять, що в нім не знесено кари смерті для політичних проступків, яку вже давно знесено для звичайних розбійників і душегубів.

Процес о шпіонажу.

У Перемишлі відбув ся знов один шпіонський процес проти Сильвестра Маркевича. Із візнань свідків виявилось, що він студіював улажене твердині, а відтак передавав їх до відомості російським офіцерам пограничними. Ізза сего признано обжалованого винним шпіонажі й засуджено его на два роки тяжкої в'язниці.

22. липня в Садагурі.

(Конець).

— А я навіть в середині був — відозвав ся з лавиці гадка, що писав палицею на плитках.

— Як, то ви були там в середині? — питали ся здивовані всі разом і приступили ближше.

— Був, бігме був!

— А то як?

— От-так! Ідучи сюди, став я на роздоріжжю і дивю ся на комедію...

— Ціла комедія! сказав хтось.

— Дивюся, аж тут надіймає філаркер. Два жиди вискакують, беруть мене по під паху та у філаркер. Я співаюсь, педаюсь. Але они кажуть — я з ними добре знакомий — що якийсь великий пан хоче зі мною кілька слів поговорити а відтак зможу собі йти.

— І ви пішли? — спитав молодий виборець з грізно підрученим вусом, бурячковим лицем і карком з безліч веснянками.

— Пішов. Або що? Ніби мене хтось годен прислуговувати туди тла сува тв, куди я не хочу?

— Тай? спитав нетерпеливо рудий — веснянковатий чоловік.

— Тай понесли мене до реставрації. На столах лежали стирти ковбас та булок, а люди — а є там багато наших, що дали панови докторови у неділю руку — пили вірлями ниво та вино.

— Бог би їх скрав! заскреготав рудий зубами і ступив кулак.

— Напили би вони си болячки, хориби та нужди! кляв старий політик.

— Всі мене обступили, кричали „браво“ та „віват“ тай на руках підіймали. Потім завели мене до маленького темного анкіра і якийсь старий нанок з спічастою бородою, дзуркаючи по кишені повно грошей, хтів мене перемалудити.

— Далі, далі! крикнуло кілька голосів.

— Що далі? Нема нічо далі. Я ему сказав, що прийду зараз з товаришами і будем говорити.

— Ото лайдаство!

— Гей люди, пропадає! крикнув вже з далека задиханим голосом чоловік середнього віку, з Girard-капелюхом на обстриженій голові.

— Як пропадає?

— Най вороги пропадають!

— Голову свою даю, що ми побідимо. У нас самі чесні люди, вони бор-

ше дали би собі руку відтяти ніжби відступили від Стоцького.

— Говоріть ви своє — каже Girard-капелюшник і обтирає піт з чола — ви тут кинки бете, а вороги стали на всіх роздоріжжях з фіяками та переловлюють наших. Правда наші чесні люди, дуже чесні але бідні. А вороги сиплють грішми, сотки дають. А гроші то біда, покуса, вже не одного чесного, лайдаком зробили. Що, не правда може?

— Правда, правда грішн лакомий! потакують виборці.

— Отже панове гадки, не сидім пусто. Чим скорше на вхідні дороги. Гайда по три, штири на всі боки і боками, сутичами, навіть городами з виборцями сюди.

І скорим кроком розійшли ся на всі сторони Садагури.

За якийсь час зачали і наші сходатись. Приходили пішки, не їхали фіяками і ніхто не кричав їм: браво — віват.

— Стоцький, др. Стоцький прийхав! загомоніло тихо але радісно ринком. І всі наші зіткнули локтем і як пчолы за маткою рушили до нашого локалю. Вороги посмішувались лихорадно. Ми зібрали си і обрахувались. Обрахунок виявив добре, що грішми „Славно“ привпано. Відтак вибрано кандидатів на членів комісії і написано картки. Все тихо спокійно.

— Рушаймо, бо вже пора! сказав хтось.

Наш кандидат промовив до нас при відході ще кілька слів, починаючи: „Як жаде́н з вас не відскочить, не зрадить, як всі підете в одну руку, як тут стоїте, то наша побіда, побіда бідних селян над дідичами, що сиплють грішми і їх похвостичами. Ідїть щасливо, кріпко держіть ся, най вам Бог до доброго помагає“.

По сій ядрестій промові вибухли виборці з неописано великим одушевленням в кланки:

— Ми не зрадімо свого тата, що нам лиш добро робив!

— Ми не зрадімо свою маму Русь-Україну!

І ми пішли. Пішли в бій, що мав за чверть години зачинатись. Всі відважні, всі охочі, але на серці так тяжко, так важко, як-би на грудях Цеци лежав. Кождий побоював ся зради в останній, рішучій хвили, бо гроші біда, велика скуса.

Понеже ринок, вулиця і вхід до громадського уряду були гуето покриті во-

рожею товною і при великім роззяренню обох партій мож було сподіватись бурливих сцен — не хочу казати бійки, до якої противники наших людей провокували — зайшли ми бічною уличкою на подвірє громадського уряду.

Подвірє було порожнє, пусте. Лиш на головнім заході, на брамі, стояв гурт противників, між ними зо три, чотири панотці.

Противники щось такого не сподівали ся, в першій хвили засторонили. Але зараз пустили ся два панотці а за ними кілька виборців як шалені оси до нас і на млі ока настала велика галабурда. Они два хотіли нас з подвір'я вигнати, а я не знаю, чи всі противники годні би се виконати. Настала сіпанина, буркане, штуркане і сварня. Слова летіли сюди й туди, палиці, парасолі та кулаки замиготіли грізно ввоздухом.

— Назад! назад! сюди не можна!

— Засїй, тобі назад, церкву пазь, не вибори!

— Мадзуря, Йойляки. Уніяти!

— Цигани, до шатра, кадигрови.

Такими і ще гіршими словами поздорувались виборці при першій стрічі. А уздрівши руских виборців-зрадників, що під якоюсь шопчиною як на грани стояли сховані, закричали наші обуреним голосом.

— Зрадники! Сором і ганьба вам! Панцік помийники хочете назад панцини, ворогам воду носити, хруї, продаєте себе і свої діти.

Зрадники поспускали мовчки голови засоромлено в долину і слівця не промовили.

Роз'ярене на нашій стороні дійшло до крайности і хто знає, до чого мало прийти, як би в сій критичній хвили не був появил ся староста і не помирив зворушені умн.

Дуже смішно було, як один панотець з страшно витріщеними очима, зацінений та червоний як бурак, вимахував палицею, скавав то крок наперед то два назад.

Наші виборці втихомирили ся, але при виборі комісії, як стали з противниками око в око і зрадники давали друковані картки (ми мали писані картки) мало що не вибух вулкан пристрастий на ново. Ми стояли праворуч, противники ліворуч, серединою вузьенька уличка. Грізні погляди, повні ненависти, червоні лица, закушені зуби, горячий короткий подих, тремтуче тіло і затиснені кулаки було видно по обох сторонах.

Громадський уряд, властиво подвірє облягла нечислима тьма народу, сотки повилазили на дахи сусідних стаєн і шоп. З напруженням глядять всі на відтворене вікно громадського уряду, звідки має ся оголосити вислід виборів до комісії. Велика тишина запанувала кругом.

Аж тут раптом, несподівано загреміло: Славно! Славно! Славно!

До комісії вибрано самих наших.

Панотцям упав вус, що був перед тим так відважно підкручений. Їх лица почорніли, очі в голову потахли, як парені поспускали голови і забрались по части до виборчого локалю, по части у холод до шопи. І наші посідали у холод, лиш кілька патрулює подвірє, аби в останній хвилі не скоїло ся якесь нужденне діло.

І кінце було треба мати очі і уха відтворені, бо кілька раз кликали якісь панки та жиди наших виборців до паркану, щоб переконувати їх „дзвінками“ аргументами.

А сонечко так нече, аж дух спинає. — Ну — каже один виборець до панотців, що нервово бігають то сюди, то туди — ви вже своє „браво“ й „віват“ викричали, тепер приходите черга на наше славно.

— Мовчи ти — гукнув на него панотець на увесь рот — Фьондор має уже щось 46 голосів а Стоцький ледво 20. Ото буде сорому та встиду! Ха-ха-ха!

— Та не знати кому? До тепер мололо ся ваше, але кіш вже порожній. Зараз зачнем ми молоти і... ну, будем видіти, хто буде на кінці сьміяти ся.

Вибори поступали чим раз далі а враз з ними загальне зворушення.

І наші, як зачали молоти, мололи, мололи майже без перерви до кінця. Ми Фьондора наздоганяли, перегнали і побідили.

Безперестанні, радісні, гучні „Славно“ дзвеніли кругом і трасли горячим, парним воздухом.

воно та безпека? А прецінь консументи, покладаючись на значіне оглядин, не обмежують своїх бажань і не бережуть ся і... заражують ся. Отся ошукка й є покликуюванем до розпусти, а до тогож дають зайвий привід, і до тогож привід поважний до нарікань на лікарів і медицину!...

Отже лікарі грішать проти науки і проти моралі свою фіктивною безпекою і, крім того, підтримують ту неправду, що ради фантастичної охорони одних можна робити насильні оглядини других, які й без того є паріями в нашім несправедливім суспільстві, сї оглядини, після слів знайомих з сїєю справою, псують і понижують повій далеко більше чим їх зносини з багатства. Але се не все. Регляментоване проституції, яка опираєть ся саме на медичнім огляданю (а без такого огляданя всі регляментації ні до чого) веде до маси надужити, відомих і невідомих і літерально додає до білого рабства, в виді облав, торговлі живим товаром, зневагу невинних. Закордонне товариство аболіціоністів, яке бореть ся за визволене білих рабів — жертв суспільного неладу, викрило безліч неймовірних фактів і надужити, в яких були замішані урядники і лікарі. В нашій прасі також все частіше і частіше пишеть ся про ринки й торговлю білими рабів як у самій державі, так і за кордоном; усім відомі факти роб-

леня облав на підозрюваних о проституцію, в які попадали і невинні дівчата, нераз виточувано справи за огидні обзори невинних дівчат, на яких, як на проститутток доносили різні нікчемники, аж допняли то, чого хотіли. І яку огидну ролю в сих оглядинах, в сій невинтравній зневазі доводить ся відограти представникам гуманної професії — лікарям; з них один лікар Сеффер, признав проститутками двоє дівчат, яких при другому огляданю признано невинними, і суд сьому лікареві уділив нагану¹⁾. А за кордоном лікарі не рідко відограють у сій справі справжню ролю звідників. В Англії існують лікарі, які оглядають осуджених на розпусту дівчат і дають їм свідодства, що вони ще невинні; одного такого лікаря судило медичне товариство і уділило йому нагану, „лише нагану“, додає „Врач“. Другий лікар давав такі свідодства маленьким дівчаткам, призначеним для дідів, третій купував дівчат собі і давав різні „свідодства“, щоб заховати різні проступки в сій торговлі.

Та чи сама Англія й самі англіїські лікарі винні в сьому? Адже-ж регляментацією проституції можна покористуватись для різних „гарних“ цілій. Памятаю дуже сумну історію одного студента ме-

дика, який жив якийсь час з одною дівчиною, покинув єї і коли вона почала жити з иньшим, доніс на неї, яко на тайну повію, від якої-б то він заразив ся. Ще прояскавійшу подію з минулого розповіджено мені про одного лікаря, який був тут пасивною особою. Лікаря сього, що жив з невинною жінкою, вважали дуже невинним за його боротьбу з ріжними надужитями; усі проби присмирити лікаря були даремні, і тоді йому загрожено, що його жінку візьмуть на медичні оглядини, яко повію, щоб видати їй відповідний білет. Лікар мало не заповідяв собі смерті... і покинув місто на радість своїх ворогів, які звернули ся до гуманних правил регляментації проституції...

Досить і сих прикладів. Лікарі не повинні прикривати своїм іменем не маючого наукової підстави догляду проституції і випливаючої з сього, мовляв, догляду ошукки публіки; а разом із сим згине й ціла уґрунтована на сьому догляданю регляментація проституції з усіма її надужитями і огидними подробицями: най проституція — ся неправда нашого суспільства — лишаєть ся незамаскованою наукою і неприкрашеною а в цілій своїй огидній наготі, а з отвертою неправдою даєть собі суспільство раду швидше.

(Далі буде).

¹⁾ „Врач“ 1885 р. N. 25, 1885 р. N. 44, 1886 р. N. 1, 1885 р. N. 32, 1885 р. N. 40.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При нількаразових уміщенях опускається на цілі процент після скількох уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів в ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Грау Борсоліна в Александри. Найкращі і найдешевші фабрикації в Фільду, льодену, паїну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних краках найліпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, коники на начине, нецесарія, коци і т. п. пікріяні товари.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізномоднійшої конструкторії і амуніція.

Обув. Склад ц. к. гоудиярської фабрики Найбільший вибір різномодної обуви для Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і турновани. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохів. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стрільців систему Д-ра Лямана, шкарпетки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оденової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевики, пояски і инші до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребені. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярія

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

створена

в неділю і свята від 1/2 10 до 11 години рано.

Товариство взаємного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки забезпечені тревало в „ДНІСТРІ“ від огню. Членський уділ 50 корон можна зложити в ратах; внесове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затагати позички на 6 % за предположенем відновідної гіпотeki або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшій купні землі нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНІСТРА“.

ВКЛАДНИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від уділів а часть зиску признає ся на добродійні цілі; до тепер уділено на церкви, бурси, школи і т. п. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1.698.786 К.	Позички	1.403.472 К.
Уділи	115.947 К.	Цінні папери, льок.	
		в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде поціняти, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

магазин одягів.

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (2—25)

Розписане конкурсу.

В громадї Руска Молдавиця буде обсаджена стала посада громадского секретаря після закону із 19. грудня 1889, кр. зак. і V. Л. Ч. 24.

Із сєю посадою є получені отсі побори: а) 800 К пенсії, б) помешкане, в) потрібна скількість опалового дерева в незменьшенім стані, і г) яриновий город. Подана треба вносити до 20 вересня 1904 у підписаного, заосмотривши їх в слідуєчі прилоги:

- 1) урядове свідцтво про вимагані від громадских секретарів і бодай з добрим успіхом зложені іспити;
- 2) виказане знання рускої мови краєвої в мові і письмі;
- 3) свідцтво дотеперішню занятя і
- 4) свідцтво моральности.

Руска Молдавиця, дня 20 серпня 1904.

(3—3)

Начальник Громади

Димитрій Балабашук.

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можнапо дуже дешевій ціні
в друкарні
„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Українець
Дезертир з Росії

що розуміє добре господарство і купецтво, а передовсім торгівлю церковними ризами пошукує сейчас занятя. Листи адресувати до редакції „Буковини“ для Емануїла Н.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсертат
платні в Чернівцях.

Др. Кербер на Буковині.

Вже небогато днів відділює нас від хвилі, коли до нашого краю за-гостить керманіч австрійської полі-тики державної а заразом началь-ник австрійського судівництва. Поки що здержуємо ся із обговоренем значіння й характеру, який мають сї відвідини. Та можна вже зазда-легідь бути певним, що не проміне се без користи для нашого краю, коли начальник двох так важних магістратур державних, що норму-ють відносини горожан до держави і їх приватні зносини між собою — наочно переконає ся про потреби мешканців нашого краю і почує на авдієнціях із їх власних уст усі жалі й бажання.

Зложило ся так, що перший привіт д-ра Кербера послідує на рускій землі, в місті Кіцмани, де як раз завдяки прихильності до нас д-ра Кербера основано нову гім-назію, чим сповнено довголітні ба-жання нашого народу, який свою будучність може добачувати лише в культурній і економічній ево-люції.

Відповідно до того повинен ви-пасти і привіт д-ра Кербера на Бу-ковині.

Із Заліщик приїде др. Кербер до Кіцмани в суботу д. 3. вересня раннім потягом о год. 7:40 перед пол. (час залізничний). Тут приви-тає его президент краю кн. Гоген-льогє іменем краєвого правительства Буковини, а в слід за тим подякує президентови міністрів за нову гім-назію в Кіцмани начальник тамош-ної громади п. Дмитро Бажан а ра-зом із ним гурт усіх руских послів

із Буковини, іменем яких промо-вить пос. Николай Василько. На привіт д-ра Кербера зберуть ся на кіцманьскім дворці також і „Сі-чи“ із околиць Кіцмана, іменно із Кіцмана, Суховерхова, Кліводина, Лашківки, Веречанки, Ошихлів, Гаврилівців і Ставчан. Названі „Сі-чи“ являть ся на дворці вже точ-но о сем і й годині рано. Всі „Сі-чи“ прибудуть на дворець торжес-твенним походом, про який нале-жить заздальгідь політичні власти повідомити із наведенем ціли походу, себто для повитання през. міа., міні-стра справ внутрішних і справед-ливости. Всі „Січовики“ із пооди-ноких копів повинні явити ся по можности в однакових одягах, як се й досі водилось, із відзнаками, топірцями і прапорами. Дальших інформацій уділять „Січам“ на міс-ці наші послі, що заздальгідь вже прибудуть до Кіцмана.

Із Кіцмана відіде потяг до Лу-жан; там прибуде о год. 7:30 хви-лин і задержить ся довший час. На дворець в Лужанах прибудуть „Січи“ із Лужан, Шиницець, Ду-бівців, Неполоківців, Мамайців ст., а також по одному делегато-ви селяньському із усіх „Січий“ на Буковині, які під про-водом одного із руских послів по-витають президента міністрів як „Січова“ депутация, дякуючи ему за можливість свобідного розвитку і плекання січової ідеї під справедли-вим краєвим правительством, яка є корисна для цілого буковинського населення без ріжниць народности й віроісповідання.

Потяг із Лужан прибуде до на-шої столиці, до Чернівців о годині

8:48. Тут послідує знова привіт ріжних властей, а тут також являть ся ін согроге наші товариства „Мі-щанська Читальня“ і „Міщанський хор“ у відзнаках з прапорами. У-лиці, якими буде в'їздити премієр до міста, будуть замаєні і прикра-шені хоругвами. На загальнім при-нятію депутатий явить ся у през. міа. др. Кербера також депутация руских товариств черновецьких враз із парламентарними й соймовими заступниками.

Думаємо, що не треба додавати сего, що точність і акуратність се головні умовини, від яких зависіти буде те, щоб Буковинська Русь на-лежно заманіфестувала свою участь у привітанню визначного гостя і ви-словила ему свої почування й по-треби.

Hands off!

Поляки і їх преса прямо не можуть прийти до себе із за вислідом буковин-ських виборів. По галицьких часописях немовнає хор ріжних „гласув“ менше і більше поважних „родакув“ в справі привди і недолі, яку приходить ся тер-піти нещасним букованьським Полякам, які серед нечуваної для них ситуації в виді вільних виборів, творачи 4% кра-євого населення, мають чотирох послів! Знаючи шляхи, якими вандрують поль-ско-шляхотські політики, мож було певно надіятиє, що вони візьмуть ся інтри-гувати. А нагоду до сего дає їм як раз подорож президента міністрів по Гали-чині. Про подорож сю заговорили ріжні польські часописі переліцтовуючи себе в домаганнях, які має сповнити др. Кер-бер, щоби уґрунтувати панованє шля-хотсько-польської кайки в Галичині. Ба га-лицкі Поляки не малим світї, вони про-стятаять свою руку й на Буковину, ви-ступаючи в роли онікунів наших Поля-

ків, яких хотять спасти від руского ра-дикалізму і жидівського сіонізму. Ось у „Газеті Народовій“ лише хтось із буко-винських Поляків, які по галицьких часо-писях радїб настроїти публичну опінію проти буковинського краєвого прави-тельства:

Понеже теперішня ситуація на Бу-ковині — а іменно се загальне зможенє руского радикального і сіоністичного ру-ху є прямо небезпечною річю для Га-личини, тому звертаємо на се увагу міро-датних соєр і питаємо, чи для наших політиків подорож д-ра Кербера не бу-ла би найліпшою нагодою, щоби вико-нати вплив на зміну буковинської си-туації?

Коли др. Кербер хоче дійсно ґрун-товно пізнати потреби нашого краю, су-спільности, коли теперішній шеф кабї-нету намірає усунути бодай важніші перешкоди в більшім культурнім розвою нашім, то нехай між иньшим зважить і се, що підпіраючи на Буковині ради-калізм серед Русинів і сіоністів, віддає медвежу прислугу польській суспільности в Галичині. А може др. Кербер припу-сказ, що Галичина як до недавна, так і далше з замкненими очима буде ди-вити ся на все, що дїє ся на єї схід-них „кресах“? Може др. Кербер мавив ся надїєю, що ріжними обіцянками, які привезе нам з Відня і висипде як з ро-га обильности, успокоївши Поляків в Галичині, буде далше впливати їм свою нежичливість через підпіранє на Буко-вині тих течій, які в своїх наслідках діткнули би також нашу суспіль-ність у східній Галичині. Против сего належить выступити рішучо і енерґічно і в польських кругах на Буковині спо-дівають ся, що галицькі політики уймуть ся за кривду (!!!) і недолю буковин-ських Поляків тимбільше, що се лежить у власнім інтересі польських мешканців східної Галичини. Чи ж маємо спокійно дожидати сєї хвилі, коли Русини за при-кладом буковинських земляків прикли-чуть собі до помочи жидів, перенятах сіоністичним духом? А ся хвиля надїйде певно (!), коли позволимо їй зблизити ся, коли з цілою певністю не запобіжимо

Лінар Жбанков.

10)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Поляк.

(Дальше).

VII.

Відношенню медицини і лікарів до жінок і навпаки уділює В. Ве-ресаєв в своїй статї, як і треба було сподіватись, місця чимало, із ріжних приводів порушує се пи-танє не раз. Се цілком зрозуміле: до останних часів ціла медицина була в руках мужчин, до яких і доводилось звертати ся всім жінкам, а тому у сих відносинах, як і в решті житя, мусїла виявлятиє полова ріжниця в той чи иньший спосіб, в тій чи иньшій формі; сї відносини були не лише відносинами лікаря до хорого, аде й мужчини до жінки, і після цілої складности вимагали докладної аналізи. Дока-зом того, що сї відносини не бай-душні, досить навести відомі всім факти; є дівчата й молодичі, які до останньої можливости не хотять лічитись лише тому, що треба звер-татись до мужчин лікарів, і навпа-ки, є жінки, які і тепер звертають ся тільки до мужчин, і то кенських,

хоч є відомі жінки-лікарки. Так само є чоловіки-лікарі, які ухияють ся від лічення жінок, а надто з жіно-чими хворобами, иньші-ж навпаки, волять лічити жінок і стають аку-перами і гінекольогами. Не має байдужности в усіх иньших людсь-ких відносинах, не могло їй бути і в парній лікарювання.

В. Вересаєв аналізує сї відно-сини, хоть і недокладно, бо-ж гово-рить переважно лише про себе, про свої відносини, вражіння й пригоди і майже зовсім не торкаєть ся инь-ших, може ще менше непохитних з сього погляду. Насамперед сту-діюване анатомії вивело автора з того стану, який так подобавсь на-шому легкомисловому поетови, який вважав що „тїмь мелких истинъ намъ дороже насъ возвышающій обманъ“ і усі люди а надто люба-дівчина тратять свій німб і почи-нає здаватись позбавленою усієї привади і поезії. Чи можна того жалувати? Розумієть ся ні; не ро-бити сього і автор; адже не сама наука розбиває наші ілюзії і мрії, але й перші зіткнення з житєм і близші зносини з жінками приво-дять до тих самих наслідків і чейже, до ще сумнійшого характеру. Не

даром Надсон з тугою говорить в своїй чудовій поезії про повста-вє й дальший розвиток любови: „Тільки ранок любови й красний!“ Тут ми принаймні маємо до діла з наукою; вона, правда, обнажає людину і розкриває їй цілком, але вона-ж таки дає нам знання і зако-ни, які дають моральне заспокоєнє і розкїш намість загублених ілю-зий. За помічю науки ми визнаємо усе чисто про людину, визнаємо, що усі люди однакові, не має ні в ко-му чогось невідомого і осїбного і се зрівняне усіх може також давати й певне вдоволенє. Правда, ілюзії і мрії прекрасні є оздобою і ну-тою жити, але-ж однаково їх зни-щити і без науки скрійний і перо-зумний світовий досвід; однаково і без науки, як справедливо гово-рить Надсон у тій самій поезії:

„Нудно так тягнуть ся довгі дні
Скрійної прози, нудьги і ошуки“.

Ідїмо далї за автором. В перші часи перебування студентом, обна-женє перед аудиторією молодої хо-рої жінки викликало в ньому лю-башне чутє або обаву перед ним. Студенти часто приходили перкутіровати серце у серцево хо-

рої, гарної дівчини, що лежала в клініці. Спогади дома про перший випадок набрали делікатно-любащ-ної відтіни, і я з тайною приємні-стю думав про те, що далї нам трапить ся чимало таких випадків“.

Ся отверта сповідь автора ви-кликала трохи чи ненайбільше з усьо-го варіань і заперечень з боку лікарів, які дійшли навіть до того, що сконстатували у автора полову неврастенію.

Мені здаєть ся, що ті, що пе-речать Вересаєву, або забули своє минуле, або не ширі, або навіть просто лицемірять. Я дозволю собі посвідчити, що полове чутє в тій чи иньшій мірі, яко втіху красою або навіть з любашною відтіню по-чуває з початку дуже багато сту-дентів (чи не всі?) і що се є ду-же природним, хоч і не бажаним. Адже при огляданю хорих студен-ти відграють пасивну ролю і поки увага їхня цілком не захопить ся наукою — поясненнями професора, їм вільно віддаватись зовнішнім вражінням, а з них в даній хвилі найсильнішим є обнажена жінка, до гарного тіла якої вони ще не привикли, воно ще не обридло не-

грозячий нам небезпечності через підотнене коріня там, звідки оно надійшло бисе е на Буковині".

Вінцем сих перемелювань старої а фальшивої пісоники е апелю до д-ра Керберера, щоб він перестерігав законів та не юдив (!) одних народів проти других із шкодою для цілої держави!!!

На щось подібного може собі дозволити лише чоловік у якого пахальство переходить в безличність. Прикро нам, що мусимо ужити сих твердих слів, але нема иншої назви на ту роботу. Безвинне вмовлюване в публичну опінію вічної кривди Поляків, без подання фактів того стану, вічне юдження на руский радикалізм (!), який настає на Поляків, про що нема й мови, інтервюване проти краєвого правительств, яке старає ся, щоб в Австрії конституція була виконувана, імітуване правительству, що воно ширить національну ворожнечу із рівночасним признаннем, що теж правительство саме тому прихильне „Вільнодумним“, що вони елемінують із своєї програми національні спори — иншими словами, які ми їх ужили, схарактеризувати не можна. Не можна сего зробити тим більше, що те все нарікане неправдиве, а облудне. Воно нагадує того спекулянта, якому дуже добре веде ся, а який вічно кричить, що не має грошей, щоб часом не підвищили ему податку! Полякам буковинським аж надто добре, та нехай вони розважуть, до чого доведе те, що вони тепер роблять, бо се аїж забувати, що всяка акція викликає реакцію. Гайв польських шляхтичів хоч безосновний але зрозумілий. Їх прямо пориває пасія на думку, що е деє на сьвітї кусник землі, де супроти Русинів приміює ся закон, супроти тих самих самих руских мужиків, які мають із здоймленням капелюхом на кілометр обходить панський двір, тих самих мужиків, яких прадідів саджали предки тепершніх галицько-польських верховодів зовсім без жемани — на палї! Пани, в яких жилах пливе кров просіяна атавізмом анархістичних відносин у шляхетській Польщі, не можуть погодити ся з тим, щоб у державі панував закон а не шляхетство-панська самоволя. Та таке ельдорадо може бути хоч і не довго лише в Галичині, по той бік Черемошу, бо із сего боку йде на зустрічу польско-шляхетським інтригантам згідний наїж усіх буковинських націй: Hands off! Проч від наших справ із руками замараними кровію галицьких мужиків, стріляних при виборах в імя „ладу і пошорядку“, для якого на Буковині місця нема!

Політичний перегляд.

Др. Кербер в Кракові.

Президент міністрів др. Кербер прибув в суботу до Кракова о 6. годні

19 минут рано. На двірці повитали его намісник краю, бурмістр міста і зверхники урядів та властей. О 9. год. міністер-президент перевів аустрацію староства в товаристві намісника, а еще перед тим приняв урядників дирекції краківської поліції. О год. пів до 10. зачав принимати довгу чергу депутатів капітули, генераліції, ради міста Кракова, повітових рад, університету, академії наук, міст краківського округу, лінарської і торговельно-промислової палати, фльоріанки, гіпотечного банку, антикарського Греміум, жидівської громади і др., — а вкінці репрезентантів правительственных властей і державних інституцій. По скінченню авдієнцій др. Кербер аложив візити презесови Академії гр. Тарновскому, кардиналові Пузині, командантові корпусу Горескому, а відтак поїхав на сїдане до шляхоцької ресурси, дане президентом висшого суду др. Гаванером. Новий бурмістр Кракова др. Лео, який провадив депутатів міста, порушав в своїй промові справу обвалованя Висли, прискорене будови пристані, третого мосту на Вислі, знижене домово-чиншового податку і знесенне консумційних оплат, будови висшої промислової школи. ще одної гімназії і реаліної школи, учительської семінарії женської, палати справедливости і инших публичних будиноків. На сю промову др. Кербер дав успокоючу відповідь, що дотичні роботи е в части вже постановлені, а в части запевнені. Пополудня президент міністрів звидів катедру на Вавели, Ягайловську бібліотеку, народний музей, Марійський костел, заведене ім. Любомирських, а о 6. год. поїхав на обід до намісника гр. Андрія Потоцького. Другого дня в неділю був др. Кербер в костелі на Службі Божій, почім звидів будинок висшого краєвого суду. Там привітав его промовою президент Гаванер, а др. Кербер відповів в довшій промові. Описля представлено ему урядників суду і депутатів канцелярийних урядників, які просили о поліпшене їх материяльного битю. Далше звидів президент міністрів будинок гр. суду карного і в'язниць. Звідтам поїхав оглянути шпиталь ОО. Боніфратрів, а о 12. год. в полудне лїйшов оглянути металеву виставу. По звидженню вистави міністер-президент був на сїданю в Гранд-Готелі, данім президентом міста д-ром Лео. По сїданю поїхав на аустрацію староства в Подгуржу, а звідтам до копальні соли в Величці, де в его честь названо его імєнем одну новоотворену комору. По обіді відїхав др. Кербер до Тарнобжега пращаний на двірці представителями властей. — Відповідаючи на провіти політичних урядників сказав між иншим сказав др. Кербер отсі золоті слова:

„Хочу з притяском сказати, що держава ніколи не може руководити ся иншою засадою, як засадою справедливости. Не можуть тутки мати місця жадні кручки в толкованю законів, жадні химери при їх виконюваню. Політичний

урядник, котрому найважнійші інтереси населєня е повірені, повинен бути лише одною гадкою перенятий: як би можна закоми примінювати на користь загалу і одиниць. Давні часи, в котрих одиниці, сотки а навіть тисячки ексистенцій мадо значили, минули безповоротно. Тепер треба числитись з кождою одиницею і жадної навіть найубожшої одиниці не можна злосливо або легкодушно нищити. Хто е помічний в праці творчій, той е правдивим австрійським урядником“.

А до судових урядників сказав:

„Справедливість зображають звичайно з завязаними очима. Хоч воно може не цілком влучно, все таки річ певна, що її цілю не повинно бути ані споглядати на ліво ані на право, але на саму лише правду і тільки на правду“. Далше зазначив міністер, що найновіший дух в новочаснім судівництві чимраз більше покидає засаду, що строгою карою має ся відстрашувати, а чимраз більше приймає задачу, поправляти суджєних. З сего випливає засада лагідности для тих, що провинили ся не з переворотности і злоби. Для того новочасне судівництво покидає звичай безоглядного і незмінного драконького приміюваня карних законів, а глядає способу, як би охоронити від еще більшого зїснутя тих, у котрих не находить згаданой вже переворотности. Строга кара для винуватців затверділих; але умірене для тих, що не відбирають еще надії на поправу, — особливо для молодїж. Можете бути певні мого попертя, коли будете тримати ся сєї засади“.

Рим і Ватикан.

Борба Ватикану із Парижем обмежує ся тепер на газетні статї, яких велика скількість походять таки із кругів французского висшого духовенства. Частина французских єпископів держить ся правительств, а за те друга виступає безпошадно проти Комбоних змагань як в пресі так і з проповідництв. Із дипломатичних квестій оставав ще по звєсім розломі до поладженя протекторат над католиками на сході, який на основі численних папських инсем оставав досі при Франції. В сій справі забрав голос урядовий орган Ватикану „Osservatore Romano“ і оголосив в числі з дня 24. с. м. статю про протекторат над католиками на Сході, в якій підносить до Апостольський престол не відніс ся до ніякої держави з просьбою о обняте протекторату. Позаяк однакж дипломатичні відносини межи Ватиканом а Францією зїрвані, то протекторат з натурі річи припадає Австрії. Оттак коротким шляхом ушаславлює Ватикан Австрію новою агєндою, котра дадаб богато клопоту а мадо користи.

Вірмени на Кавказі.

На заграблене російськими властями майна вірменської церкви, з якої удержувано народні школи вірменські і ви-

давано вірменську літературу, і на инші насилья російского уряду відповіли навказні Вірмени терором. „Московскія Ведомості“ подають такий спис осіб, які впали вже досі жертвами вірменського комітету революційного: головний начальник Кавказу Голіцин, начальник семіаджинського повіту Шмералінг, царский поліцмайстер кня Херхеліндзє, протоерей Васінов в Александрополю, губернатор Андреев і ще один начальник повіту. Крім сего замордовано ще отсі особи приватні: дивенікаря Терхінянца в Батумі, богача Таміранца в Сумі, архимандриту Дольвида в Ечміадзині, богача Адамова в Баку, банкира Джембарова у Москві, а вкінці Грігоріано, Семейна і Карапетяна в Лондоні.

Бунт Гереріа.

Побіда Німців під Ватсбергом виправді значно поліпшила їх шанси, однак ще не полагодила рішучо діла із Герерами, які розсинали ся по цілїм краю. Тепер треба буде вести проти них борбу підїзду, яка е неминучим наслідком кождой війни в Африці. Треба буде Німцям перєбігти й перешукати численні й просторі геререкі гори і там кінчити дрібними відділами борбу із Герерами, яка ще буде коштівувати Німців немало жертв і крові, заки зможуть кінчити свою „високу культурну місію“ нївчене Гереріа.

Росія й Японія.

В Манджурії.

Генерал Куропаткін телеграфував до царя дня 26. с. м.: „Японці розпочали дня 25. с. м. зачіпну акцію, але тільки на східнім терені (Куроні). Японські війська в сій стороні обчислюють на дві дивізії з дуже сильною артилерією. Обі сторони переночували на позиціях, віддалені лише 3 до 5 км. від себе. Росіяни стратили коло 100 ранених і убитих. На слїдуючий день Японці перейшли до офєнзиви на цілїм фронті“. Про дальший хід битви Куропаткін не доіс еще нічого. Дня, 26. с. м., заатакувала Росія полуднева армія японська. Про сєй атак генерал Сахаров доіс генеральному штабові: „Дня 26. с. м. Японці перейшли до зачіпної акції на цілїм фронті“. О годні 6. рано російські війська на західнім терені почнули ся на головне становище боеве. О годні пів до 6. Японці розпочали канонаду головно в полуднево-східнім напрямі. О годні 6. пальба розвинула ся на цілїм полуднево-східнім фронті, а також ударили Японці на праве наше крило (полуднево-західне). Атак відіерто. О год. 11. перед полуднем російські батерії присилували до мовчаня японську батерію коло Тудїяну, зложеноу з 24 гармат. Пробя Японців, аби змінити позицію батерії, не повели ся. О год. 1. Японці перейшли до офєнзиви коло Кот'юш. По-

переченному молодикови, як-коли дуже чистому.

Се відношене е продовженням лише в дужчій мірі наших звичайних відносин одного пола до другого: крім вївмкових случайів, жаден чоловік не забуде, що він має діло з жінкою й жадна жінка не забуде зробити відповідну міну при чоловікові. Як се намітно по ріжних зборах від студентських зібрань аж до учених засідань, скоро появить ся особа другого пола, усі підтягають ся — розмова стає жвавїйшою, суперечки завзятїйшими, одним словом перед вами усе той самий „середновіковий турнір на славу пань“, лише не зброєю, але словами, руками і т. и. Те-ж саме, але в рідшій формі е й при облаженю жінки (для тїєї-ж ціли матїрки вивозять своїх облажєних доньок на балї!)

Так ось як вони вчать ся! Не наука, а тіло вабить їх! скажуть де-які. Проч з лицемірством і брехнею, беріть факти таки такими, якими вони е. Коли починають ся поясненя, досліджуване, то наука перемагає вплив тіла, в усіх по-

важних випадках, коли помочи треба зараз, коли форма хороби не звичайна, а має значний науковий інтерес, там сторонні почуваня не повстають цілком і ціла увага студентів звернена на науку і пол хорого тоді не істнує. Так буває звичайно, але бувають відхиленя в той і другий бік. Є студент і лікарі, яких природа в цілій своїй наготі, з цілим своїм пагим брудом, так відражає, що вони надто сторонять ся усіх царин медицини, які тїчуть ся жіночого організму і сї особи ніколи не будуть гінекологами й акушерами. Але за те е инші, яких надто вабить ся царина і вони роблять ся лікарями половой сфери взагалі а спеціально жіночої. У де-яких гінекологів і сифілідологів і помічаєть ся певна ціха мясожерности, особна невимущена манера поведженя з хорими і певне відношене до другого полу і взагалі до полового життя, що так рідко відзначають їх від осіб инших фахів: повтараємо, що кождий фах накладає свою ціху. Як не дурно минає для гінекологів їх занятя, видно із слів одного з них,

сказаних своєму братови не лікареви: „Ви щасливійші від нас, нас в кождім віці зворущуватиме облажене жіноче тіло, а ми вже привикли до облаженя жінок, і воно нас не зворущує“. Сї слова лікаря середнього віку показують між иншим і на дальші відносини лікарів до другого полу: чуте не о днакого з того відношеня що-раз то більше слабне або зовсім зникає, і лікарєви, який богато практикував, однаково чи перед ним хорий чоловік чи жінка, він бачить тільки страждущих і стремить до того, щоб їм помогти.

Переходимо тепер до другої сторони — до хорих жінок. В. Вересаєв безумовно справедливо каже, що для більшости жінок, надто молодих і дївчат, оглядане лікарями а до того в присутности студентів і перед цілою аудиторією, завдає багато муки і неприємности, а соромливість відіграє тут найголовнійшу ролю. Але автор і тут малює за темними красками: майже всі, за небагатьма сумними вївмками, старають ся милувати хорих, і тому слова, що одну хору на

прийомі у професора-сифілідолога „оглядаю довог, оглядаю мерзко, огидно...“ сказані в зайвїм запалі і бють лише на почуваня. Розумієть ся, оглядане було докладне, якого й треба було при сифілісі; до чого-ж тут „мерзко, огидно“, сї-ж слова припускають якесь насильство ради приємности дослідників або нарочне роблене неприємности хорій.

Крім зневаги соромливости, лічене жінок у чоловіків-лікарів має ще й другий дуже некорисний бік для лікарів і хорих: через те-ж саме чуте встиду хорі дуже багато ховають з свого анамнезу або-ж просто брешуть і не лише при студентах, але навіть сам на сам з лікарем (а в тїм, не рідко через встид роблять те саме й хорі-чоловіки, надто що до полового життя, піяцтва). Се викликає трудність пізнаня хороби й правильного ліченя. Хорі надто з вищих верств (з так зв. товариства) часто заперечують, начеб у них був сифіліс і коли нема ясних об'єктивних даних доводять ся робити на помацки.

(Далї буде).

мічено значні сили японські в напрямі Ляошан'яну. Атаки Японеців відперто, почім російські війська перейшли до зачіпного діляння і виперли Японеців до долини Нагайгон. Росіяни стратили 300 людей. Бій був дуже завзятий, приходило навіть до бою на багнети. Завзятий був бій в часі атаки Японеців на праве крило російське. Російські війська пофнули ся з занятих становищ на головну боєву лінію. Росіяни стратили коло 1500 людей.

Зміни вождів.

Генерала Штакельберга, який програв битву під Вафанку, а крім сего вславив ся своїм „extra-zugom“, яким виїхав на війну а притім був командантом 4. корпусу сибірської армії відданий із поля борби, а його наслідником іменовано генерала Флайшера, команданта другого корпусу сибірського, що стоїть в Ерайвану.

Желізня хрест.

Із Ляошану пише один російський офіцер до „Русского Слова“: Війна у східній Азії вивела на перший план важну справу а то похорони погиблих воїнів. Їх ховають із військовими почесностями або в гуртових могилах або на військових кладовищах. Заходами дбайливого начальства або товаришів кладуть на могилах деревляні хрести без ніякої написі. А гроби забувають ся і по дїтах не буде з них ніякого сліду. Щоби сему зарадити проєктую сей офіцер осунути добродійне товариство „Желізня хрест“, що має займатися похоронами воїнів, їх гробами та повідомлюванем сім'ї про вбитих, бо про багатьох пропавших солдатів у Росії нема й вістки.

Російське корсарство.

Морський трибунал видав сими днями осуд, що російський торпедовець затопив „Гінсанта“ без ніякої справедливої причини. Сей англійський пароплав не віз ніякої контрабанди, не мав на палубі ні одного Японеця а до того йшов нормальною дорогою і мав позапалювані всі сьвітла. На приказ російського торпедовця станув сейчас, а захоплене его капітана було без закиду. А помімо того багатьох людей погубило від російських армат, а пароплав затоплено. Подібна доля стрінула рже англійські пароплави „Алантон“, „Кальхас“ і „Кінг Командер“, проте нема що й дивуватися, що обурене Англії зростає що раз більше так, що лорд Лендсвон сказав: — „англійський парид бачить зневагу в цілїм рідї зневаги, а воїни вичерпують его терпеливість, через міру досвідчувану і виставлену на пробу незвичайно небезпечну“.

В філях алкоголізму.

Зріст а радше спад населення Франції вже від років прибирає так сумні форми, що стали їх студіювати різні учені, дошукуючись причини лиха. Ось в журналі „La Revue“ доказує др. Левенштайн, що се діє ся не так із за зменшення числа родин як радше через надмірну смертність. Після обчислення Bertillon'a припадає на Францію 500.000 сконів. Алкоголізм знімає із сьвіта що року до 300.000, а чахотка 150.000, заражуючи при тім в двоє тільки людей. Інші пошестні хвороби роблять решту а при тім безвинно зростають, так що у віці до двох літ змирає 100.000 французьких дїттей. Причину сего треба добачувати в непомірнім зрості алкоголізму у Франції. За послідних 50 літ населення Франції зросло в відношенню 100:112, а рівночасно алкоголізм у відношенню 100:355. На голову припадає тепер у Франції в одному році пересічно по 18 літрів спиритусу, отже найбільше із усіх європейських країн. Замітне що алкоголізм найбільше розповсюджений у північних провінціях Бретані і Нормандії, що рівночасно славлять ся осідками клерикалізму. В тамшнім містечку Одієрн в одному році припадало по 27 літрів на голову. Наслідки сего очевидні. Смертність між дїтьми змагаєть ся, населене марнїє як під зглядом духовим так і тілесним. Лікар французький Шаркот каже, що „краплина крові алкоголіка має в собі зароди всіх можливих недуг“. І справді жертвами алкоголізму се безконечні ряди — гістерики, розпущеники, епідеміки, боже-

пильних, ідіотів і півголовків. Хоть число населення не змінює ся, за те число злочинів подвоює ся а самоубійств стає там чотири рази більше.

А бороти ся проти алкоголізму у Франції важко. Преса мовчить, бо мораль публіка читати не любить, а до того напрям публічного життя зависимий від людей, які майже всі повязані своїми грошовими інтересами із продукцією алкоголічних трунків. Як на те й чернечі монастирі стали фабриками найславніших і найбільш кріпких горівок, доки не мусїли покинути Франції після нових законів проти монашів. Значить ся із того боку анти-алкоголічна акція не знаходила хіба пособлянь. Оттак приходиться ся французькій суспільності понути у отроуючих очах алкоголізму.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. серпня 1904.

Кірманська гімназія. Як зачуваємо з цїлком певного жерела, то вступні іспити до І. класу кірманської гімназії відбудуть ся 5. і 6. вересня. Родичі дїттей, що хочуть до сєї гімназії бути прийняті, мають між 8. а 10. годиню передпозднем зголосити ся в дирекційній канцелярії (в будинку, де доси було старство) і виказати метрикою, що їх дїти вже мають 10 років або в біжучім році закінчать 10. рік життя. Окрім того належить предложити шкільне свідцтво що найменше з 4. шкільного року. При іспиті буде вимагати ся з рускої мови вирази в читанні й писанні, знання правопису і елементів з науки про форми (відміну імен і дієслів) і вирази в аналізі поєдинного речення. З мови німецької вистарчає вирази в читанні й писанні, знане що найважливіших правил правопису, знане що найважливіших і найчастіших форм відміни, дещо з аналізи поєдинного речення, викиди лиш такіх засіб слів, який можна набути з німецько-руських учебників Рота-Гілбоуицького для шкіл народних. З разунків вимагає ся знання чотирох головних операцій цїлими числами. Викиди подаємо до відомости, що тим ученикам, що вже зробили іспит перед вакаціями до І. німецько-руської класи II. гімназії в Чернівцях, вільно перейти без нового іспиту до гімназії в Кірмані. Отже хто би хотів туди перейти, нехай заявить се при записках (1.—3. вересня) дирекції гімназії черновецької і зверне отримане перед вакаціями потверджене прип'яття („Aufnahmsschein“), почім дістанє назад такову й документи і зможе записати ся в Кірмані.

Із ц. к. II. гімназії. Директор II. ц. к. гімназії Корнило Козак повернув дня 25. с. м. із уральону і знов обняв управу заведення.

Ремісничка „Зоря“ в Чернівцях відіграє в неділю дня 4. вересня с. р. в саль „Народного Дому“, на дохід погорільців міста Вашківці н. Ч. аматорське предстваленє, в якого програму входять: „Золоте теля“ комедія в 1 акті Добжанського, переклад Ів. Захарка, і „Українець“ комічна оперетка в 1 акті Мирославського. Ціни місць: І-рядні крісла (враз з податком від карт) по кор. 1-32. II-рядні по кор. 1-10. Партер 44 сот. Початок о годині 1/8 вечером. — Сподіємось, що наша публіка численною присутністю на тім предстваленні належно розпнє новий сезон товариського руху, що отсе розпочинає ся по вакаційній мертвечині.

Руска бурса в Кірмані буде отворена дня 1. вересня і прийме двайцять незможних, селянських хлопців. Ціну удержання мож буде оплачувати грїшми або в натуралїях. Кошта удержання, розуміє ся умірковані, определити ся при вписі учеників. Зголосувати ся в тій справі можна до дра А. Воевідки або судїї Осипа Бурачницького. Кождий ученик, що буде прийнятий до бурси, мусить мати своє шмате, ручник, убрание і сінняк. — Ось і приступає громада кірманських Русинів до заснованя бурси, що стала би поміжною нашій убогій молодїжї, яка обирати буде науку у новій нашій гімназії. Говорити про потребу вищого образования для нашої молодїжї хіба вже не треба. Не треба згадувати й сего, що удїлене помочи нашій молодїжї се не лиш справа гуртїа кірманських Русинів, але цїлого

нашого інтелігентного загалу. А до его жертволюбивости приходиться нам відкликати ся тим більше, що уладжене бурси і введенє єї в житеє подучене з коштами, які переходять спроможність нашої громади! Оттому то просимо щедрою рукою посилати датки на нашу бурсу на руки одного із названих вже членів заряду нашої бурси. Нехай на се сьвяте діло ніхто не жалує своєї лєнти, бо кождий даток пожертвованний на образованє молодїжї се капітал, із якого процент буде колись побирати нарід цїлий, здобуваючи собі що раз красну будучність! — *Від учасни рускої бурси в Кірмані.*

Перейти на православіє цїлий громадї у Австрії не так легко. Всім же в пам'яті сирава галицького села Залуча, а щось подібно стало ся і в словиньській селі Ріцмані. Там селяни із за спорів із латинським парохом забагли перейти на православіє, та сирава їх ще й досі неполаджена мимо переговорів із зарєсним прав. митрополитом Ник. Милашом, церкву у Ріцмані стоїть вже 9 місяців залерта. За той час родило ся вже 48 хрещених дїттей, а з них 5 померло, а крім сего померло 26 старших людей. Староста Бердан благословив за той час 12 пар новоженців.

Обкраданє скарбонюк. Злодій викрадають із церковних скарбонюк крейцари в той спосіб, що витягають їх пасками паперу намащеними клеєм. Щоб від сего захистити ся треба зробити ось що: До скарбонюк всипає ся дуже м'якого піску на висоту двох-трьох пальців. Гроші викинені до скринки занирати муть в пісок, а злодій буде мусїв по доконанню своєї операції вдоволяти ся лиш піском що поприліпало ся до наклеєного пасака. Такий спосіб поручає „Frankf. Ztg.“

Холеру сконстатовано урядово в росс. місті Мерві.

В Константинополі помер вчера на diabetes ex-sultan Мурад.

З японської педагогіки. В японських шкільних свідцтвах нема так як у нас рубрики „обичай“ а є замість того рубрика „склонність“, бо після японських педагогічних поглядів обичай учеників не повинні підлагати осудови учителів, бо они є наслідком характеру і виховання шкільної молодїжї. В рубриці „склонність“ учителі обовязані вписувати, до якого предмету або до якого заняття вже змалку проявляє ученик цікавість, щоби потім улегчити ему вибір заводу, до которого він чуже нахил. Если приміром ученик вже в наймолодших літах любить будувати доми з глини і каменя, то є обовязком шкільної управи прийти ему з помічню, щоби по укінченню школи міг вписати ся на техніку. Дїтвак, котрий з ранніх літ мріє про се, щоби зістати лікарю, если его нахил до медицини стверджують свідцтва, може надїятися ся, що буде прийнятий до медичної академії. Самопонятно, що є й такі ученики, що не оказують жадного нахилу до якогонебудь предмету чи заняття або дуже часто сей нахил змінюють, то все те точно вписує ся в рубрику „склонність“.

Генеральний страйк будівельних робітників вже покінчив ся і нині розпочала ся вєрода робота. До позавчора прийшло вже в суботу завдяки інтервенції кн. Гогеяльго, о яку просила его робітничка депутація під проводом адв. др. Хомера. В неділю підписали обі сторони протокол важний до кінця 1904 р., в яким починає ся обопільні уступки. На сїдуючий період часу переведе угоду комітет, до якого увійде по 5 членів з обох сторін, а який має свою задачу викінчити в часі між 1. листопадом а 15. груднем.

В Іджештах (нов. Сторожинець) заводять ся з днем 1. вересня почтovou складницю; вона буде подучена із почтовим урядом в Чудині желізничними пошляками ч. 2751 і 2754, які що дня куреють між Карапчівом а Чудином.

Посмертні вісти.

† **Николай бар. Мустаца** помер в неділю о 2. год. рано, а похорон тїлних останків покійного відбудуть ся в середу о 2. год. по пол. після того перевезуть їх до Садагури для зложеня в ро-

динній гробниці. Покійний належав до найвишарніших личностей на Буковині. Потомок грецького роду прилучив ся до рум. дїдичів і став на довгі літа їх політичним вождом, а обставини зложили ся так, що враз із зломанєм їх сили сходять і він із житевої арени. Покійний чоловік незвичайних спосібностей і політичного талану родив ся 1839 в Ясах, до 1892 був совітником в дирекції дїбр, коли сей уряд покинув. Від р. 1869 був послом спершу із громад сїльських а відтак від р. 1878 із більшої посїлости, займаючи крім сего безліч визначних становищ передовсім в Краєві Видїлі, де від 20 літ навував безмежно в користь боярської клїки, котра тратить в нїм найхитрийшого свого покровителя! Супроти Русинів покійний відносив ся скрайне ворожо, кривдачі їх де тільки міг. Ще у всіх пам'яті братоубійча боротьба, яку Мустаца викликав був у буковиньській соїмі між рускими послами, звабивши покійного Воляна і Тиміньського на свій бік. Се й була его послїднє більша штучка політична, по котрій пішла руска справа вперед, а Мустацова і боярська зоря стала головно завдяки вмїлій політиці наших послів все більше погасати. А коли перед роком Мустаца занепав і фізично, рускі послы відомстили ся над ворогом, виведавши ему в соїмі довічну пенсію в значній сумі. Так Русини відплачують своїм ворогам.. В. е. п.!

Малий фейлетон.

Мультиплаті (Е. Деккер).

Закопи природи.

На одній високій вежі стояла матір з дитиною. Дитина вилетїла їй з рук.

В тім самім часі падав якийсь инший предмет так за тяжкий, як і дитина. Сила притягаюча землі, опір воздуху... все, що мало вплив на паданє було при тім предметі такеж саме, як при падаючій дитині.

Тільки що дитина жила і мала матір, яка з розпучки виривала собі волосє.

А про сей другий предмет ніхто не журив ся.

О Боже, Боже, мое дитя, мое дороге дитя — заводила матір. О Боже, ратуй мою дитину.

За другим предметом ніхто не заводив.

І оба тіла спадали одно при другім все низше з рівною шкороїстю.

І природа — се було ще перед Ньютоном... знала сама докладно, як вона має казати тим тілам спадати — природа поступала своїм ходом. Вона обчисляла зовсім спокійно квадрати... старалась про більшу перешкоду на долині, де воздух є менше густий... і сю надвншку відтягала від шкороїсти...

Єще раз крикнула мати:

„О Боже, мое дитя!“

Дитина впала на долину і розбила ся. Мати надармо благала — змерла. Батько дістав помішаня змислів по тім випадку... і т. д.

А сей мішок з корком, чи там шинка, або що там вже небудь, що рівночасно падало з дитиною — остало ся все мішком з корками, або шинкою, і виглядало так, як би йому нічо не стало ся.

А преці ніхто не молив ся за сей корок.

І чи се є як раз „добре“? Певно, певно!

Найменший рух, найменше схибленє є не раз причиною, далеко більшого нещастя, як смерть дитини.

Я не розказую сїй події для розважання природи, але на те, щоби кождий зрозумів, що ні просьба ні мольба нічого не може, коли хто сам собі винен, і що дитину треба сильно тримати, коли стоїть ся на високій горі, чи там вежі.

Бо про се також дбає природа — і коли єї послухаєм, то вона не впаде. Злишнім є наводити правила Ньютона: Вони є лиш дробиною того загального права, що його в малій часті висловив Ньютон, хоча перед тим воно вже з поконвіку зовсім коректно ділало.

Переклад Осипа Василевича.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламні неоче-
кутані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Продюжне число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.

Др. Кербер у Львові.

Після короткого побуту в Тарно-
бжегу, Ланцуті, і Перемелі прибув
др. Кербер передвечером до Львова пови-
таний львівськими достойниками і заше-
нав в палаті намісництва.

Вчора рано розпочав лекції, при-
бувши до краєвого суду. На привітну
промову през. Тхоржинського, в якій він
запевнював про найліпші інтенції су-
дів і висловив різні бажання щодо ре-
форм у судівництві, відповів др. Кербер
довгою промовою, у якій сказав між
іншим: Чого хочемо ми, те дасть ся
висловити коротко, в кількох словах:
Хочемо справедливого судів-
ництва. В краю таким як Галичина,
що поступово змагає ся з давного за-
небання нема певнішого дороговказу
до піднесення, як справедливі суди. Їх
ореченню підлягають дві народи, перед
їхнім форумом стають люди різних віро-
сповідань; якуж ліпшу охорону можна
составити тут для сумління судіїв як
справедливе, невіддаючи нікому судів-
ництва. Якж красна слава може усмі-
хати ся судіїв як опінія, що він спра-
ведливий. Певне, що домагання, які кладе
ся супроти судіїв, ростуть безвинно.
Матеріал росте, форми судового посту-
повання зазнають цілковитого переоб-
раження. Ба що більше, змінюють ся закони,
після яких треба орієнтувати, змінюють ся
навіть в своїх основах. Та не лиш
скількість матеріалу є значно більша,
також і дух, після якого з законом в
руці треба вимірювати справедливість
став ся інший і змагає до того, щоби при-
норовити ся до нашої генерації. Колиш
вояки для власної оборони кожний чоло-
вік зброю, нині боронить его людська гід-
ність, а законодавство справедливо змагає
піднести ту гідність до значної висоти. А
при тім є обов'язком судіїв поступати на
чолі, бо в своїх руках має він долю
стілько людей. І я прошу Вас мої панове,
виконуючи свої обов'язки, пам'ятайте все
на людність і вартість чоловіка. Вінци
запевнив, що буде старати ся о побіль-
шене судейських місць і унорядковане
грунтових книг. По прийняттю депутації

надати нотарів і адвокатів і авскуль-
тантів переїхав до намісництва, де в
бюрі президіяльним промовив до него гр.
Потоцький, хвалячи своїх підвладних уря-
дників „з нечисленними винятками“. У своїй
відповіді не жалів Кербер признати для
намісника гр. Потоцького, а відтак завзя-
вав політичних урядників до послуху і
до коректного поведіння. Між іншим
замітив, що Галичина є країною окремих
питомостей, тому як тут не є все так як в
інших краях, то та різниця має свою
причину, і треба її поперед усунути, нім
буде можна жадати, щоб устав той
стан річий, який повстав із
сеї причини. Відтак перейшов до
авдієнційної салі, де прийняв кра-
євого маршалка, капітула, депутацію м.
Львова і многих інших товариств та ін-
ституцій а між іншим депутацію мо-
сковіських товариств і депутацію
„Народної Ради“, в якій під проводом
пос. Романчука взяли участь Русини сьві-
тські, духовні й селяни а між ними „Січо-
вики“. Відтак уділював ще др. Кербер
до год. 2. 90 авдієнцій приватних, після
того пішов на „сніданє“ до народного
насна. — Рівночасно із сими авдієнціями
відбувало ся кількатисячне руске віче
під приздією др. Окуневського. Перший
реферат про уносіджене Русинів виго-
лосив др. Евген Левицький кінчучи ре-
зольцією проти безправств галицько-поль-
ських властей, які толерує доктор Кербер,
йдучи в сліди своїх попередників.
В слід за тим пішов лілий рад промов,
підчас яких вернула руска депутація
від Кербера, який він висловлював
надії на безборонність гр. Потоцького та
запевнював про добайливість правитель-
ства о всі народи. Відповіді сеї віче до
відомости не прийняло і ухвалило за неї
вотум недовіри і обурення през. мін. Ре-
зольцію сю ухвалено, після чого серед
народних гимнів віче замкнуло, а ти-
сячна товпа пішла походом ул. Краків-
ською, Галицькою, Бернадинською під на-
місництво, але вінци поліція пішла і
кінна похід спинила, рубаючи лю-
дей без розбору голими ша-
блями. Кілька осіб ранено і
арештовано між ними священни-
ків Селянського і Приватя. Конфлікти

сему приглядав ся др. Кербер із гр. По-
тоцьким із намісницького балкону.

Суд Європи над указом із р. 1876.

(Дальше.)

Др. Е. Гассе,
проф. унів. в Липську:

Від кількох літ слідує я з великим
заінтересованем судбу, в західній Ев-
ропі майже незнаного 25,000.000 руского
народа, що вінци зачинає вже опи-
рати ся польським гнобителем в Галичи-
ні, а в Росії ставати сьвідомим того,
що він не є підплемем російського
народа, тільки самостійною нацією. Ко-
ли узглядивати ся сеї послідній факт,
то відчуває ся дуже несправедливість
російської держави, котра старає ся пере-
свідчити сьвіт, що она є державою
одної нації, а всі інші нби то малі
народи, що мешкають в Росії побіч Ро-
сини можна і мусить замінити ся на Ро-
сини.

Яких строгих средств уживає ро-
сійське правительство, щоби знищити
руську народність, видко як найліпше
по указі з року 1876, що був дословно
передрукований в „Ruthenische Revue“
в першій річці ч. 1. сторона 7. Тим
указом хочуть 25 мільоновому народови
в Росії забрати всю его літературу і
через те також унеможливити і даль-
ший розвиток его матерної мови, поз-
ая робити ся майже неможливим привіз
і друковане творів в рускій мові в
Росії.

Зі становища націоналізму, на яким
я стою, мусить ся такий спосіб як най-
остріше осудити, який навіть і мало
ся припустити, що сеї указ при віджи-
ттю національної сьвідомости Русинів, ли-
ше якийсь час може устояти ся і ледво
чи зможе досягнути бажану ціль.

*) Гл. 91 часоп. „Буковини“.

Політичний перегляд.

Бюджет на 1905 р.

Віденські часописи доносять: конфе-
ренції в поодиноких ресортах про уста-
новлене бюджету на 1905 р. у розгари
праці. Загалом задержано рами тороріч-
ного бюджету, однак треба було числити
ся із поменшенням доходів. Побільшили
ся потреби міністерства справ внутріш-
ніх на водні будівлі і регуляцію рік,
дальше потреби міністерства торгівлі
в наслідок більших видатків на порти.
Міністерство краєвої оборони своїх жа-
дань не побільшило. А що до міністер-
ства залізничного, то его прелімінари ма-
ють випадути корисніші завдяки успіш-
ним транспортним кон'юнктурам. В по-
датках не видно зросту в податку домо-
вим і ґрунтовим. При податках посеред-
них годі добачити тенденцію до зросту
у податках від пива і горілки. За те
можна вище прелімінувати доходи із
стемпів, скарбових належностей і ко-
мунікацій.

Коронація сербського короля.

Урядовий дневник в Білгороді опо-
віщує програму коронаційних торжеств
в днях 20. і 22. вересня. Дня 21. ве-
ресня відбуде ся властива коронація в
катедрі а відтак велике прийняте в коро-
лівським замку.

Димісія Гоєса.

До N. F. Presse доносять із Три-
єсту, що тамошний намісник гр. Гоєс,
що був давніше президентом Буковини,
подав ся до димісії. Причиною димісії
мають бути ще давні розрухи триєстен-
ські, які его ситуацію в Триєсті мали
зробити безвихідною.

На султановім дворі.

На султановім дворі — коли вірити
вістям, які приходять із Константино-
поля — панують дуже дивні порядки.
Ось ізга грізного поступовання палатної
сторони альбанської визвано сими днями
інші військові відділи, щоби її засту-
пили і завели лад. Між Альбанцями і

Лікар Жбанков.

11)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Лічене жіночих хороб і неврас-
тєнї іноді веде ся довго і без
жадного успіху лише тому, що
жінка не хоче признатись і поки-
нути вживати різні ліки проти
вагітності. Іноді помічаєть ся знаки
хронічного алкоголізму і на всі
питання дістаєть ся вражливе запе-
реченє, а далі виявляєть ся, що па-
нї усильно заливаєть ся, коли не
вином, то ріжними сурроґатами ва-
леріановими, гофманськими кропля-
ми, одекольоном і т. п. Штуки мор-
фіністів відомі усім. Селянки і мі-
щанки брешуть і затинають ся час-
то з переступною ціллю — викли-
кати викид, бо після розповсюдже-
ного повіря вагітній жінці не можна
закривати ніяких ліків, а то скине.
Пригадую собі одну дівчину, що
прийшла до мене в амбулаторію,
скаржучись на те, що в неї нема
місячки; раніше її лічив другий
лікар, який вірив їй на слово і не
оглядав її, як треба. Розумієть ся
вона цілком відкидала, що мала по-

лові зносини. Однак вона легко зго-
дилась на те, щоб я її оглянув і
виявило ся, що вона вагітна. Хора
не була зовсім дурною, і чи вона
безсумлінно затиналась чи її справ-
ді цілком найвно не розуміла спра-
ви — я її досі не знаю.

Так чи інакше, але соромливість
жінок, що змушує їх брехати сьві-
домо, а як інколи то може й не-
сьвідомо, перешкаджає пізнавати хо-
роби й лічити їх а надто молодим,
починаючим лікарям, які не рідко
астидяють ся не менше самої хо-
рої і не важуть ся розпитувати
про інтимне жите й примусити хо-
ру, щоб дала себе докладно огля-
нути, коли хора вагаєть ся або від-
мовляєть ся від сего — через се
сифіліс можна з початку признати
за жабу, вагітність в перші місяці
просто за брак місячки.

Але бувають і інші хорі, які
як раз, ходять до лікарів і навіть
до університетських амбулаторій
для заспокоєня свого полового чу-
тя. Лікарі знають се добре, а тому
обмежимось на небагатьох прикла-
дах. Насамперед треба зазначити,
що де-які жінки просто говорять
що ніколи не будуть лічити ся у
жінок-лікарок; причини того різні:

вікові традиції, недовіре до кожно-
го нового діла, образа самолюбства,
коли приходить ся лічитись у осіб
свого пола (адже жінкам-лікарям
багато інших жінок завидує) і на-
решті... не останню роль відіграє
потяг до другого пола. Гарні з ли-
ця лікарі мають більший успіх в
приватній практиці, і кар'єру їх
роблять звичайно жінки. Один з
таких лікарів скаржив ся мені, що
в перші-ж роки його діяльності
його зіпсували жінки і наводять
факти натрутливости своїх soi-disant,
пацієнток; а в тім треба додати,
що він сам вибрав своїм фахом жі-
ночі хороби. Другий лікар — те-
рапевт недавно переказував мені,
що до него заходила пацієнткою дів-
чина, яка бажала спробувати усе...
без ніякого обов'язку для лікаря. А
яку масу всьляких і дуже дорогих
дарунків дістають лікарі, а сї да-
рунки далеко не все є наслідками
вдячності пацієнток, а радше ба-
жанем звернути на себе більшу
увагу сподобавшого ся лікаря. В
багатьох случаях мабуть відіграє
головну роль не лише суто звірин-
не чуте, але й певна схильність,
бодай і невисокої ціни, що розвиваєть
ся на ґрунті близьких стикань з

ним, розповідання усіх своїх тайн.
До речі, кумедний, але справедли-
вий факт: на одну посаду, після
налягання матірок, кликано лише не-
жонатого лікаря, і треба було ба-
чити, як рідний, в яких були до-
рослі доньки, спішили познакоми-
тись з наслідним лікарем, заклика-
ючи його лічити. Значить, нема чо-
го обвинувачувати самих лікарів
в зіпсутості; тут винне й окру-
женє.

Ідмо далі: є й інші пацієнт-
ки, які для заспокоєня своїх жалоб
не спинаєть ся ні перед чим і мо-
же навіть знаходять більше вдово-
лення при невідповідних умовах і
неморальних способах. У хорих,
що приходять до гінекологічної ам-
булаторії, можна все помітити ціл-
ком відмінні відносини до прийому;
де-які дуже соромлять ся і черво-
ніють при самому приході профе-
сора і студентів, другі цілком бай-
душні завдяки своему стражданю або
привички, у третих на лиці відби-
ваєть ся і страх, а вінци де-які
почувають себе цілком свobodно.
Пригадую собі одну, середнього ві-
ку, грубу жінку, яка уперто і дов-
го ходила до клінічної амбулаторії
з цілком незначною хоробою; вона

візваннями відділами прийшло до формальної борби, в якій були вбиті й ранені. Між раненими знаходиться один баша, один ад'ютант і командант палатної сторожі. Причиною бунту Албанців мало бути те, що від довгого часу не побирали таксі.

Росія й Японія.

В Манджурії.

Бюро Райтера доносить: Російська армія стоїть під Ляояном, куди вернули в порядку всі пушки. Послідня битва тривала 4 дні. Японські війська з найбільшою енергією поступають наперед і не лишають собі навіть найбільших жертв; так один батальон, котрий дня 28. с. м. брав участь в битві під Сялінче, стратив всіх своїх офіцерів. Російська артилерія удержувала огонь зі всіх своїх пушок без перерви і мимо того, що Японці з великою точністю посувалися наперед, не переставала холоднокровно піддержувати огонь. Російська агенція тел. доносить під датою 31. серпня. Після поголосок йде віднинішнього ранку завзятий бій біля Ляояну. Всі зусилля Японців, щоб обійти нашу крилу зістали ударемнені. Зачувати, що неприятели втратили більше чим 10 армат. Подробщи досі не має. — Після нинішньої депеші із Токіо борба коло Ляояну триває далі. Вчора до пізнього вечора не досягнула ні одна сторона якийсь наглядний успіх.

Порт Артура.

Berl. Tagblatt доносить із Токіо: Вісти, які надійшли з Порту Артура під датою 26. с. м. потверджують донесення, що японська піхота по завзятій борбі дійсно здобула форт Ідшан, з якого японська артилерія розпочала тепер страшний огонь на місто і внутрішні форти. Як Росіяни не зуміють виперти Японців із того форту, то дні російського пановання в твердині будуть почислені; до Standard-у знова доноситься, що від днини в якій висаджено магіазин пороку коло Маотішан не має вже портартурський гарнізон бездимного пороку. В наслідок величезної спеки працюють сапдати без мундирів. Залого зовсім здеморалізована (?). Передні сторони наближають ся до Японців лише тоді, як офіцери їх до сего прислугоють. За те Хінці, що прибули не давно до Чіфу із Порту Артура розповідають, що ген. Штеселев впровадив частину військ і провіантів до тих форти, які вважає неможливими до здобути. В останніх трох днях відперто Японців із значними втратами від кількох внутрішніх позицій Порт Артура.

Оборонцям Порту Артура.

На основі царського указу всім воїнам в Порт Артурі числиться, почавши

від 1. мая 1904, до кінця облоги, кожний місяць облоги за рік служби. Цар надав ген. Штеселеву за его хоробрість ордер Юрія III. класу.

Князь Борис.

Великий князь Борис Владимірович, як телеграфують з Петербургу прибув передвчора вечером до Владивостоку. — Значить ся Куропаткін таки донняв того, що бутного князя позбув ся із своєї квартири.

Манджурске пекло.

Немирович Данченко описує в „Русскім Слові“ манджурску спеку так: „Яка страшна спека! Я був підчас „несейх днів“ в Марокко, я обїздив в літі Кавказ і Персію і палючу спекуту Андалузії чув я на собі — але ніколи не відчув я щось такого, щоби рівняло ся манджурській спекоті. Сонце і небо видають ся тут бути найбільшими ворогами. Грізно блищить перше, як знами не примирної вражди; безмилосердя обнімає его пекуча синь неба і здає ся до нас ось так говорить: „Перед мною не сховаєш ся нікуди!“ І на доді все жарке, сухе, пирекаюче отримує як паці вужів. Світ крутить ся — зіпреш ся на скалу то попечеш долоню; сядеш на сїрий відламок скали і здає ся тобі, що понав ся на жаріночі жєлїзну пилу. Сидеш на коня, щоби відїхати — за пів години сїдло наче яка горюча матерія. Це ся огонь з воздухом, котрий вдихує ся, очи засліплює страшний блеск, в ушах шумить, серце роздуває ся... Ти відчуваєш те все ще одну хвилину, і надиш обезсилений, побіджений манджурскою спекотю. І не довго тому мусїли в такий гарячи машерувати жовїри з двома пудами тяжкої амуїції на плечах. Подивим ся тільки на них: вони були вже перед битвою побіжені тим немилосердним небом і спекотю замучені на смерть. Всї слабі, обїяті потом... Вія проникає сорочку, блюзу й славені англїйскї хакї. Мокрі ви і ваш кїнь, та від сеї волюї нема полєкші, як нема его в російскїй банї на лавї в розпаленїй парї. Та на лавї ви посидите кілька мїнута, а тут їдуть година за годинами, з ранку до вечера, коли віяїти повія на вас оживляюча прохолода. А означеного мїсця не вільно опустити. Радо би то кождий зробив та пішов би до жєрєла, але не можна, бо в такий спосіб зрадив би товаришів, що укрїпили ся в окопах — неприятели чуйний... Мозок топить ся під шапкою. Щось ярке ослїплююче мріє з пересиченої сьвітлом віддаї. Чути якісь голоси, голоси з блискучої огненної пропастї... І вони кличуть, вони ваблять... Подивїть ся в таку пору на сапдатів: що їдуть куда небудь походом. Не має лица без муки, нема думки необпаченої тим сонцем. Потїлицї червонї, здаєть ся, в ту мить продрє ся кров. Ди-

вїть ся, що там дїє ся за тим нужденним обпалєним пожовклим лїсочком. На зеленавїй муравї лежать якісь тїла. Дивите ся ближше, а то тїла погвблєних жовїрів на удар сонця. Лице їх червоне, набренїле, уста широко отворенї наче би ханали воздух, а вїн затроєний убїйчий — очи набїгли кровю, отворенї. Руки безсилно опущенї ноги конвульсїйно дрожацьї...“

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. вересня 1904.

Др. Кербер на Буковині. Черновецькі посли і бурмістер міста видали відозву, в якій взивають до численної участі в приватно през. міністра і декораваня домів. — Ще раз пригадуємо, що до Кїдмана прибуде др. Кербер в суботу о год. 7-40, до Лужан 8-30, а до Чернівців о год. 8-48. Не сумніваємо ся що в приватно, якої програму подали ми в попереднім числї, возьме численний удїл наша сьвітська і духовна інтелїгенція.

Личні вісти. Із лїтного відїху повернули вже пос. Ст. Стоцький і Ер. Пігуляк; пос. Ник. Василько вертає із за границї завтра. — До Чернівців повернув також і обняв своє урядованє інсп. Ом. Попович.

Початок року шкільного відмінв Чернівцї. Всюди глїтно і гамїрно. Улицї, склєпи повні приїзжих батьків і дїтїй, що прибули знов до школи. Місто ждало на них цїлих шість недїлї, захопивши їх, витягає від них послїдний крейцар, бо у приїзжих накопичилась сила орудок.

Із маїстрату. Віцепрез. маї. др. Райсє і дир. маї. Відман повернули з урляону і обняли урядованє.

Сьвяточне відкритє жидївського сиротинського прїюту ім. Франц Йосифа I. відбудє ся в суботу дня 3. вересня 1904 о пів до 5. год. по пол., в лїокалі сиротинського прїюту при ул. різнїцїкї ч. 26. В сїм сьвятї возьме удїл також презид. мїв. др. Кербер і през. краю кн. Гогенльогє.

При учительскїй семінарїї в Чернівцях міністерство просьвітї на внесок краюї рада шкільної, поставлений др. Стоцьким, знесло курс для учительок ручних робіт а намість него отворило прїготовляючий курс для дївчат, до котрого вписують учениць 1., 2. і 3. с. м.

Душехватство. Як що року, так і тепер при записах до шкїл в Чернівцях переловлюють Волохи наших дїтїй і фабрикують з них волоских Яничарів.

Найважнїйшу руку у сїй професїї має совїтник конспаторїї Бежан, що уживає ся по мешканях учеників, по школах і улицях, приїзжує ся до темних татів, мамів, опікунів і маснєнько проповїдує румунїзацію, а з себе робить великого добродїя. Власне передвчєра перетягнув він так до волоского інтернатула двоє руских дїтїй з Іспаса; Николая і Евгенія Зоту, з котрих першїй ще тогїд був учеником 1 кл. рускої гїмназїї а другий є учеником шкїл народних. Через свого крєвняка, резєша Бежана з Волоки, заїнув свою сїтку й на резєша Мирюша з Станївцїв, та сїй покино опер ся ему й записав обоє своїх дїтїй Русинами. Ми звертаємо увагу нашої інтелїгенції на ту лукаву роботу совїтника Бежана, котрому вже перед кількома роками хотїли дати пацпорт до Букарєшту. Митрополит скаржїть ся на тяжку долю правосл. церкви на Буковинї, та як їй процвітати, коли має таких ревних ворогів руских правосл. дієцєзан. А Ви, рускі родичї, не давайте ся піддурювати, а твердо держїть ся свого.

Кїдманьска гїмназія. Управу кїдманьської гїмназїї поручило міністерство проф. П. п. к. гїмназїї в Чернівцях л. Сергїєви Шпойнаровскому. Отворєна гїмназїя відбудє ся, як ми вже писали, дня 7. вересня, а вступні іспити дня 5. і 6. Коли в новїй гїмназїї буде треба відкривати лише один віддїл, то крім директора буде у нїї занято лише одна учительска сила. Навїшня „Wiener Ztg.“ принєсла саме іменованє учителем в Кїдманьскїй гїмназїї п. Іларїя Федоровича, дотеп. заст. учт. в П. п. к. гїмн. в Чернівцях.

Панна Евгенїя Ярошиньска має ся значно лїпше і є надїя, що небагом виздоровїє. Дїламо ся сею радїстною вісткою з руским загалом.

Президентом найвисшого трибуналу іменований на мїсцє д-ра Габєтїнка дотеперїшний другий президент того трибуналу Ом. Штайнбах.

Товарискї сходи́ни, на котрих черновецка руска громада попрощає паньство Шпойнаровских з нагоди їх відїзду до Кїдмана, відбудуть ся в сїю суботу 8½ годїнії вечером в готелю „Central“, на котрі панї і панове зволять численно явити ся.

Що думав Наполеон I. про мїсїонарїв і конгрегації? В „Archives nationales“ знаходїть ся ось такий цїкавий лист Наполеона I., датований: Шенбрун 12. вересня 1809. а адресований до міністра віроїснєвданя першого цїсарства французького: Я не хочу мати мїсїї в Франції. Ви виготовїть ласкаво обїянки до архїєпископів і єпископів, щоби їм оповїстити, що я із сьвященства нікого не знаю тільки Вас, сьвя-

дуже радо давала себе досліджувати багатьом студентам (звичайно нїньших оглядало двоє, троє) і ніколи не протєстувала, як нїньші. Не відмовляти-ж їй було, гаразд, що трапив ся такий вигідний матерїял для досліджуваня й вчєня. А гїнекологїчний масаж, до речї заведений навіть не лїкарем — який то вигідний ґрунт для штучного заспокоєня жаги! Хиба не до того-ж типу належить і панї, що про неї згадує В. Вересаєв, яка незнайомому студентови-медикови розповїдала всї тайнощі свого жїтїя і свого гїнекологїчного лїчєня?

Але в кождім разї жїнок, які, так сказати, знескують від лїчєня в чоловіків без порівнаня менше чим таких, що програють, себто відчувають встїд і неприємність ізза обнаженя свого тїла і виявленя своїх тайн перед чоковїком-лїкарем а надто в присутностї студентів. Ся соромливїсть доходить іноді до того, що доводилось нераз відмовляти лїчити жїнок, які не згоджувались дати себе оглянути, або дївчатам, які не давали вислухати своїх грудий. Бажаєм є увільнити жїнки від сїєї бїльше-менше поважної неприємностї, але з

другого боку, де-ж і на кому-ж ми будемо вчити ся? Де-ж вихід з сього стану? питає В. Вересаєв і не дає відповїдї.

Справдї, чи може бути вихід з сього зачарованого колеса? Ми тепер по частї наближуємось до розв'язаня сього питання утворєнем інституту жїнок-лїкарок, які з часом і лїчитимуть головну масу жїнок, а тому суспїлєстєство і всї, хто страждає від сучасного ненормального стану жїнок, повинні дбати, щоби як найшвидше було бїльше жїнок-лїкарок, що можливе лише тоді, коли жїнок пустить ся до унїверситетів. І колиб ходило лише о лїченє поодиноких осіб, то питання може-б було цїлком розв'язанє таким способом: коли досить лїкарського перзопалу обох полів, тоді всї лїчитимуть ся у лїкарів свого пола. Але на сцену являєть ся наука і осьвіта лїкарів — чи можливо-ж, не шкодячи їм, зосередити лїченє осіб одного пола в руках осіб того самого полу? Сучасний стан науки змушує нас відповїсти на сє питання безумовно негуючо: жїночий і чоловічий організми річєво відмінні і в своїх відносинах і залежностях так переплутують ся один з

другим (а надто всї залежать від матерного організму), що ми не можемо уявити собі поправного розвою науки й науково-осьвіченого лїкаря, який не знав би анатомїї, функцій і хороб осіб обох полів. Досить навести такий приклад: Чи може-ж лїкар лїчити дитину хлопця, не знаючи матерї, яка його годує? Отже в інтересї науки і тогож таки лїченя не може й не повинно бути строного відокремленя лїченя хорих в лїкарів лише свого пола. А як же тоді уникнути всїх тих неприємностїй і бїчних комплікацій, про які сказано више.

Соромливїсть є почуванєм дуже складним і — окремо сє підчеркуємо — дуже умовним, сєб то виявленє його залежить від найріжнїйших умов віку, полу, часу, мїсцевостї, стєпеня розвою і т. и. Ми не можемо застановлять ся над докладною аналізою свого жїтїя, але мусимо навести кілька прикладів кінєчних для ствердженя сїєї гадки і для розв'язаня поставленого питання. Усїм відомо, що люди мало розвинєні, на пр. нашї селяни, дуже мало соромлять ся сповняти свої природні потреби; російскї городяни і культурні верстви нав-

паки з усїєї сили старають ся замаскувати сповненє своїх природних потреб; нарештї-ж на заходї, а надто в Парижу є багато виходків а надто пісуарів, і публіка цїлком не соромить ся користуватись ними. Доводилось спостєрігати такі факти, що їдуча під руку парочка разом вступає до виходка і занявши сумєжні кабїнєти продовжує почату розмову! (По отсїх звичайно платних виходках є слугами звичайно жїнки і часто дуже молодї).

Отже, село й Париж, природа й культура зїїшли ся в сьому відношеню, а ми, незвиклі до того Росіяни соромимось дуже звичайї сєла і Парижа, але чи можемо-ж ми назвати їх безсоромними і чи дїлання їх ображують соромливїсть? Думаємо, що нї.

Ідїмо далї. В. Вересаєв наводить приклад, коли студентка свобїдно говорила про материньство і зачатє але навіть руки її не цїлували чоловіки, а друга, не варуючись заковує сорочку і показує лїкареви жївїт, але не дозволить сказати собі щось перченого. Теж саме бачимо ми й на противному бїгунї; нашї селянки, навіть наймолодшї, звичайно не соромлять ся давати цїцьки

щенників-парохів і їх помічників. Я не хочу, щоб місіонарі яко вандруючі проповідники блукали по державі. В тім змислі даю привіт міністрові поштів. Я не хочу ніякої місії. Я позволив місіонарам осісти в Парижі і дав їм один дім. Тепер віддаю все та вдоволяюся тим, наскільки тільки у моїй державі буде держати ся релігія, але цілком мене то не обходить, щоб розширювати релігію поза границями краю. Місіонарі є в кінці для того, хто їх платить; для Англичан, коли вони хотять мати їх услуги. Предложіть мені проект декрету в тій справі. Хочу раз із тими покінчити. Роблю вас одвічальним за те, як у Франції дня 1. жовтня будуть місіонарі або конгрегації. Наполеон.

Похорон бар. Мик. Муштапи відбув ся вчора незвичайно величаво при участі корпорацій, товариств, майже всіх визначних личностей і незчислимій товпі народу. По нахалі рушив похід ул. Амброзія і Головної, коло церкви св. Параскеви сідувало покроплене тайних останків. Звідси подав ся похід до мосту на Прут, а відтак переїхав до Рогізної, де похоронний похід переняло численне духовенство, в супроводі якого переведено тайні останки до садагурської церкви, а відтак похоронено в родинній гробі. Над гробом промовив катедр. проповідник о. Попович і краєв. марш. Лупул.

Із любови. Дня 25. м. м. вечером напав на шевського майстра Гайтнера в Радивдах один тамошний парубок і завадав йому ножом кілька ран із німсти за те, що сей мав безпокоїти його любові своїми адораціями. Виновника найдемо швидко — і, як показало ся, его удари належали ся ньшому шевчухови а не тому, якого поранено. Любов тай то пака і ревнива — осліплює.

Смерть при роботі. В Сучавиці погіб дня 24. м. м. Іван Петрук, задавлений кльцом при задованню бутуків на лісну залізницю.

Добрий спосіб найшан американої купці на приєднуване клієнтів. Кождий купець при закупці товарів обов'язує ся направляти куплені у него річі аж до зношеня. Рукавичник прим. що тижня відшнурює і направляє рукавички зовсім даром. Канцелярник відпрасовує куплені у него канцелярні. Модярки самі пришивають до канцелярних цв'ягів і стрічки куплені у них. В складах чобіт і черевиків кождому клієнтові в кождій годині очищать даром обуву. Властитель складу удержує в тій цілі кілька хлопців, а видаток на них ему зовсім оплачує ся, бо старі клієнти для вигоди не покидають его склепу.

Хмаролом. В Мераї лучив ся сими днями хмаролом; злива тривала

майже годину. Більша часть улиц міста стала залита. Потік, що плив із Ріхельбергу зібрав так нагло, що за кілька мінут розлила ся вода по площі Головної, Бесідочній і шляху перегонів. Виявила ся конечна потреба посиішого барикадованя склепів і брам домів. Рівночасно унав великий град.

Замах на місто. Лондонська часопись Daily Telegraph одержала з Нового Йорку вість, що вівторок наміряли невисліджені доси злочинці висадити у воздух при помочи динаміту великанський збірник води над містом Ст. Марі в державі Огайо. Колиби дійсно було удало ся висадити у воздух гать збірника, то великанська скількість води, вдерши ся до міста, наробила би страшенного нещастя. Вибух динаміту ушкодив виравді камінну гать, але не перервав єї. Кілька домів є ушкоджених, а багато осіб було оглушених вибухом. Мешканці міста так обурені на злочинців, що грозять айнцем, воли їх зловити.

Оригінальне виховане. Незвичайна справа займає під єю пору угорські власті. Урядник Берг, котрий мешкає під Пештом виховує свого сина в клітці, котра в диті стоїть на подвір'ю, а в зимі в кімнаті. Підлога клітки вислана піском, поставлено також в клітці лавочку, на котрій дитвак може спочивати. Факт такий не міг остати тайною; говорено про него широко, аж вкінці хтось завідомив власті. Прийшли з поліції до Берга, котрий завів урядників до клітки і заявив їм, що думає сина котрий тепер має три літа, виховувати в клітці; дитвак є дуже живою вдачею, на слугу, котра би пильнувала его сина, п. Берга не стати, а в клітці має забезпечу перед всяким випадком: не впаде до води, не дістане ся під колеса, не може бити ся з другими, не буде зривати цв'ягів в огороді, нищити домової посудини, стягати обрусів зі стола, товчати, що лише впаде ему в руки. Дитвакови поводити ся в клітці дуже добре, одержує правильно харч, купають его що дня, а вечером заносять его до постелі. П. Берг відказав власті права мішати ся в єю справу. Каже він, що кождий має право виховувати дитину своєю так, як ему подобає ся, щоби тільки не зі шкодою для дитини; а преймь его санови не дє ся ніяка кривда. З причини, що ані поліція ані судия окружний не могли найти параграфу в законі, котрий би зборонював виховувати дитя в клітці, відіслано протокол до прокураторії державної. Оногоди прийшли до п. Берга судия слідчий і лікарі судові піддали дитвака докладним оглядам, але не найшли нічого, що вказувало би, що побут в клітці шкодить дитвакови. Лишили его проте п. Бергови, а прокуратория шукає тепер параграфу, на основі якого можна би п. Бергови забирати держати дитину в клітці.

ра, її не свататимуть, бо-ж чоловіки після економічних причин треба здорової а не хорої жінки. Що не вєгид, а саме обави „слава“ перешкадає дівці лічитись видно з того, що вони надто не хотять лічитись на очах у своїх односельчан і знайомих, а також по шпиталях і амбулаториях, де їх можуть побачити знакомі, я навпаки дуже радо лічать ся потай, приходячи до дому до лікаря або навіть уїзджаючи не в свій а далечній медичний округ, де вони значно менше ризикують стрітись із знакомими; я не один раз чував подібну причину від батьків, що привозили здалека свою доньку, яка при таких умовах лічить ся цілком свобідно. Траплялись часто й такі випадки: приїдеши на село до якого-небудь хорого, тебе кличуть до иньшої родини оглянути хорого хлопця; в дійсности-ж хлопець тільки притока, а треба оглядати хору доньку-відданицю, при чім тебе слізко благодять не казати нікому, що кликали лічити дівчину. Так само не соромливості змушує селян ходити перед всіма, що в них у родині має родити жінка, а пересуд, що чим менше людей про се зна-

Учительки по мужеских школах. У Америці виринуло в послідних часах питанє, чи учительки, що заняті по мужеских школах не будуть впливати лихо на своїх учеників, затираючи в них мужескість. Сю справу просліджує окрема комісія, а „New York Herald“ уладив в тій справі нарочну анкету. Головно побоювано ся, що хлопці будуть ставати за „чемні“ за „послушні“ місто того, щоб ставати „атлетичними“ і доволі самостійними. Відповіді і то преріжного змісту не забракло, а найцікавіше відповіло товариство бувших учеників шкіл середніх, які виступили різко проти вислідів комісійних нарад, прокладаючи між иньшим, щоб члени комісії поспробували, о скільки вони через учительки занепади в атлетиці. Далше виписують вони в своїм письмі атлетичні побіди над англійськими студентами. Вкінці замічують, що „любимці професорів“ є все осоружні, чи вчуть жєнщини, чи мужчини; вони всі є однак того переконані, що те, що їх вчили жєнщини було для них получене лише з користю, бо се впливало на них лиш образуючо й уніжнюючо а ніколи розпещуючо.

Влучна відповідь. Полковникови сербському Машинюви, одному з головних провідників заговору на жите короля Александра і Драгі, приключила ся оногоді підчас побуту на курації в Піщанах, на Угорщині немила пригода. На хіднику зустрів він п. Квасильову, яка свого часу виступала в білгородській театрі. Коли єї Машин побачив, поклонив ся їй, але она навіть не глянула на него і пішла далше. Машин приступив тоді до неї, подав їй свою візитку з запитом, чому бокує від него, немов би его бояла ся. На се відповіла ему артистка коротко: „Я не є королевою і не маю причини вас бояти ся“.

Напад. В Люді-Горечій напали д. 20. м. м. незвісні людиці Симеона Ткачука і так побили, що він у шпиталі в наслідок зазнаних ушкоджень помер.

Із команди жандармерії. Новоіменований підполковник 13. краєвої команди жандармерії Альойзій Вайман прибув вже із Праги до Чернівців.

Із маневрів. Нині вечером повернув із військових вправ в Галичині 41. пол. піх. ім. арх. Євгена.

Шість годин у морі. В ночи дня 21. м. м. підчас їзди із Мальти до Мессини випав до води із надуви парохода „Ледерер Сандор“ моряк Франц Шпайх, що задрімав на кораблі. Те, що він зник, на кораблі не спостережено, тому не заряджено нічо для его рятунку. Заглянувши смерті в очи, став Шпайх із усіх сил пливати, а щоб мати більшу

тиме, тим лекші будуть злоги; коли потреба часом покликати на поміч лікаря або акушерку, то той, хто іде за ними старанно ховає перед сусідами, по що він іде, і з лікарем старає ся перебалакати на самоті.

Побутові і економічні умови а надто близькість до природи привчили селян відноситись просто і правильно до усіх прояв сеї природи так поміж людьми як і поміж звірятами; се все добре знають усі, що жили на селі і стикались з селянами. Не можу не навести тут одної події з сільського життя, яка різко врзала ся в мою пам'ять: якоесь рано весною, зустрів я дві селянки, доволі молоді жінку з дорослою донькою — дівкою, що йшли з того села, де я жив. Вони вели корову до сусіднього панського двора. Я здивував ся, чому се вони в початку весни продають свою корову, але мати відповіла просто, ані трішки не засоромившись, що вони ведуть корову не на продаж а до бугая сусідного дідича.

(Далі буде).

свободу руху розібрав ся цілковито. Остаточно по шестигодиннім плаваню, коли вже добував послідних сил, побачив світлість. Се плив якийсь напролав; Шпайх став кричати із послідних сил так, що пароход „Вакіно“ задержав ся і врятувавши Шпайха із очевидної загибелі, завіз его до Палермо, звідки він прибув щасливо до сім'ї у Фюме.

Знайдений корабель. Мало кому так щастить ся, як одному австралійському поселенцеві, котрий після довесення англійських часописий знайшов цілий корабель. — Корабель „Dumfriesshire“, їдучи до Нової Каледонії, понав на рафу коралеву і залаго уважала его вже за пропавшого, тому не постагавши навіть щоглів, вїсла на лодки ратункові і відплила, а на другий день, не побачивши его на горизонті, думала, що він потонув. В дійсности було инаше. Приплив моря підніс корабель до гори, а відплив зніс его з рафи, а фляга загнала его о 30 миль морських далше, до спокійного заливу, над яким недавно осів новий фармер. Сей зловив корабель, спустив якор і доніс властям морским про знайдену згубу. Корабель сей представляє вартість більше як 20 тисяч фунтів штерлінгів. Як „зналізне“ одержить фармер десятю часть вартости корабля, а крім сего значнійшу нагороду за его уратоване від затоплення.

Дирекция черновецького „Орфеум“ постарала ся із днем 1. с. м. о нові сили і нову програму, яка буде виповнювати послідний сезон орфеальних вистав, що будуть тривати ще до 15. вересня.

Руска селянська бурса. На бурсу пожертвував пан Йоакім Петер, директор банку в Садагурі 50 кор. В імені заряду бурси складає як найщирішу подяку П. Клим канд. філь.

Малий Фейлетон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індійська легенда.

Були колись дві великі країни, що межували з собою як дві безмежні левади. Ділив їх лише один чистісенний ручай.

В однім потоці береги розійшли ся, а вода розлила ся в невелике гарне озеро.

Крізь прозору голубу воду сияла в споді озера золотави земля. З тої землі виростали льотоси й стелили ся зеркалом озера в рожеві і білі цв'яги. Над тими квітами і пальмами на побережжю уносили ся метелики із весільчаними крильцями а попід і понад надбережними пальмами колісали ся чудові птвиці, що співали чарівними голосами.

Як раз оттут був перехід з одного краю на другий, із одного царства у друге. (Один край звав ся левадою життя а другий левадою смерті. Обидві левади сотворив всемогучий бог Брама. Першу леваду передав доброму богови Вішну, а другу проворному богови Шіву, аби вони там царювали кождий по своєму.

У царстві Вішну заворушило ся жите. Почало сходити і заходити сонце, повставали дні і ночи, безконечні моря стали прибувати і спадати; на небі з'явили ся наповнені россою хмари, а на пустій землі заметушали ся люди, звірота і птвиці.

А щоб ті сотворені живі ества множили ся і пробували щасливо на падолі життя, то добрий бог Вішну сотворив і любов таї приказав їй, щоб вона була щастем того царства.

Тепер окликав всемогучий Брама доброго Вішну таї сказав ему: „Ти не в силі більше нічо совершеного сотворити, як я вже вперед сотворив небо, тому відпочивай уже, а ті ества, що ти назвав їх людьми нехай торочать далше нитку життя самі, без помочи“.

Бог Вішну новинував ся приказам всемогучого Брама і люди мусили з того часу самі про себе думати й дбати. Вили на добрі гадки, то повставали із сего втіха, впали на лихі, то повставала з сего гризота. Тепер люди здивували ся і пізнали, що жите не є безконечним празником втіхи. Пізнали, що вони торочують жите неначе дві прасі, у яких одній сияє в очах втіха, а другій блищать ся слізи.

(Далі буде).

дитині в присутности не лише своїх родичів а навіть і чужих. Далі через свою довголітню практику між селянками я зустрічав лише поєдинчі факти відмови датись оглянути або розслідити себе найдокладніше з боку молодих і дівчат селянок, а між напів культурними городянками такі факти трапляли ся частійше. А преймь, ті-ж самі напів-розвинені наші дівчата і навіть 40 літні пані зовсім не вважають непристойним являтись на балі з напівобнаженими грудьми, що робить ся з ясною метою викликати полове почуване у чоловіків і придбати собі молодого або поклонника.

Перш чим робити виводи з наведених прикладів, застановимось над фактом, про який розповідає В. Вересаєв: сільська дівчина Тетяна 1½ місяця соромилась звертати ся до лікаря і неможливо задала хоробу. Такі випадки можуть, розумієть ся, траплятись, але те, що селянські дівчата ухилиють ся від лічення кождої хороби, при якій зовсім і не треба обнажатись, походить найчастійше не від встиду а зовсім від другої причини: про неї говоритимуть, що вона хо-

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після скількох уміщень.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

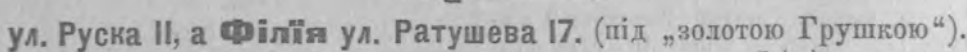

0 2 U2

обуви Ф. А. Понера як також Чапека, панів, пань, і дітей. Черевики з Chevreaux, т. ж. Черевики до ношення дома і до айбиної сорти.

Шітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожчих.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

Самуїл Кремер.

в неділю і свята від $1\frac{1}{2}$ до 11 години рано.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

33 (1—24)

30 (4—25)

8 (—)

	К. с.
* * * „Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Сивюк. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омелян Попович. „Розмови“ . . .	—40
Корнись Н. Устиянович. „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський. „Як повстала земля і який буде її кінець.“ . . .	—30
Проф. О. Єремічук. „Іван Сучаский“ . . .	—40
Ів. Бажанський. „Пропасть“ . . .	—20
Гаршин. „Малаярі“ . . .	—20
* * * „Зерна“ . . .	—20
* * * „Котюзя по везлузі“ . . .	—20
* * * Толстой. „Два старці“ . . .	—14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочкики). 2-	

Барановский Мечислав, „Педагогіка“	1.20
Ом. Попович, „Методика“ I. часть	—60
„ „ „Гаврицку Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як біди збогатила“	1.—
„ „ „10 казок для дітей“	—20
„ „ „Збірка законів“	1.—
Ів. Сянчук, „Образки з життя“	—20

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ . . .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	120—
Франчук: „Оверда“ . . .	20—
Підєша: „Восток і запад“ . . .	2—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	30—
Марченко: „Власна хата“ . . .	20—
Яричевський: „Серце мовить“ . . .	60—
Сильв. Яричевський: „На філях життя“ . . .	40—
Serriß Шойнзаровский „Ausgewählte Schwewzenkos-Gedichte“ . . .	50—
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторій а Русини“ . . .	10—

При заговлених книжонк упушае ся присилати на порто.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середн, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і надешитість за інсертати
платні в Чернівцях.

Привіт Буковини др. Керберови.

Ранням потягом із Заліщик прибув др. Кербер в товаристві гофрата Вля-
лебена, сов. през. Завадського і през.
висш. суду Тхоржницького до Кіцмана.
Загомоніли моздріні вистріли і оклики
а в сід по повитанню представив през.
краю кн. Гогенльогге приїзному кнм. ста-
росту, Кісесньовського і управ. руху, Гей-
дого а посол Николай Василько рус-
них послів др. Смал-Стоцького, Калп-
товського, Малика, Пігуляка і Левицького.
Відтак виступив нач. гром.*) Д. Бежан і
повитавши др. Кербера хлібом і солюю
подачував ему іменем міста за основане
нovoї гімназії, що запіше руский нарід
в своїм серці незатертими буквами. По
подяці президента міністрів промовив пос.
Василько, зазначуючи ріжницю почувань,
з якими відноситься ся руский нарід
в Галичині і в Буковині супроти
правительства. Хоч се буковинських
Русинів незвичайно діймає, однак
они уважають своїм обовязком іменем
руського населення Буковини як найщирі-
ше повитати его з огляду на прихиль-
ність, з якою през. мін. до него відно-
ситься, що докажує хочби кіцманська
гімназія. Впрочім речник надіє ся, що
бистре око прем'єра й за короткий час
догляне те, чого краєви ще не достає, й
сему зарадить. На се відповів др. Кер-
бер, що він уважав своїм обовязком зви-
дїти Буковину, яка так гарно розви-
ває ся. Відтак запевнило про поміч
і на будуче, коли між працюючими
для добра краю буде панувати згода.

Після того відїхав др. Кербер до
Лужан. Тут вже із ранного ранку гур-
тували ся січові табори так, що до при-
їзду през. міністра неспроглядно залягли
із своїми прапорами желізничу платформу.
Тут уставили ся також і шкільні
лужанські діти із своїм прапором і учи-
тельством. Як надїхав потяг, усі сурмачі
затрубили гримкомо генерального марша а
там затрасли воздухом оклики: „Слава“.
По привіті нач. гром. Орелюцького і жид.
віроїсн. гром. приступила до д-ра Кер-

бера січова депутация із усіх кошових
під проводом пос. Пігуляка, який про-
мовив ось так:

Ексцеленце! В імені руских охот-
ничих товариств пожарничих, що в на-
родних устах зовуть ся „Січами“, ви-
таю Вашу Ексцеленцію як найсердеч-
нійше на буковинській землі. А сей сер-
дечний привіт пливе із душі буковинь-
ских Русинів тим щирійше, що ті про-
няті високою християнською любовію
близького, гуманітарно-культурні і серед
широких мас народних так дуже попу-
лярні товариства саме під режимом Ва-
шої Ексцеленції можуть у сім краю без
ніяких перепон розвивати ся тепер, ко-
ли подібні товариства у сусіднім нам
краю, що нам завдає найглибшого болю,
наші споріднені нам кровію сусіди під
усякими покривками переслідують і гно-
блять.

Товариства якого небудь народу
рівнозначні із нервовими вузлами, вони
є інтелектуальними проявами життя на-
родного організму, пособляти їх розвит-
кови значить творити для народу куль-
турні умовини життя, їх лавити значить
спихати народне життя на рівень зви-
чайного вегетовання. Такими саме това-
риствами є „Січі“, що вчуть не лиш бор-
би з огнем але й сповнюють велику
культурну місію, виховуючи молодіж, що
покінчила нар. школи, отже нарід на кар-
них горожан свідомих організацій і
ладу.

Колія Ваша Ексцеленція дає буко-
винським Русинам можливість безперепон-
ного розвитку на світських областях, що
документують стоячі ось тут „Січі“ і
вишні наглядні докази прихильності Ва-
шої Ексцеленції із послїдних часів, про-
те створили собі Ваша Ексцеленція в
серці і історії буковинських Русинів,
які довго терпіли горе, неминаємий на-
м'ятник вдячності.

Тож вітаю Вашу Ексцеленцію на
буковинській землі як найсердечнійше
ще раз і кличу Вам у привіт трикрат-
ним одушевленням: „Слава“.

Огос „Слава“ повторили гримко чис-
ленні січові сотні, а відтак промовив др.
Кербер, висказуючи свою радість із се-
го привіту. Він признав дійсно велике

значінє таким товариствам в житті на-
рода, коли вони строго держуть ся по-
станов своїх установ, тож заслугоють
вони на підпору, бо їх розвиток причи-
нює ся до розвитку народу і краю. Роз-
виток же Буковини лежить ему все на
серці, тож дякує за витанє ще раз.
Після того обійшов двічі довжезний
фронт Січових товариств, розпитуючись
пос. Пігуляка про осідок поодиноких ко-
шів. Під той час коші один за другим
схиливали Січову пісню: „Гей там на
горі“. Кілька лишніх хвилин проминуло
стрілою на розмовах і незабаром надїхав
потяг із Залуча, до якого всїх пререр.
Тут заграла січова музика ще раз свого
марша, ще раз загомоніли оклики „Слава“
ухилились прапори і др. Кербер відїхав
до Чернівців, де ожидали его на двірці
численні достойники. Відси переїхав до
краєвого правительства, де по представ-
ленню урядників став приймати пооди-
нокі депутации.

На загальних авдененціях прийняв
през. мін. др. Кербер також депутацию
русько-народних товариств в Чернівцях,
яка явила ся у него у год. 11. під про-
водом дир. й сов. д-ра В. Филипо-
вича, що промовив до д-ра Кербера
сими словами: Ексцеленце! Зібрані ось
тут заступники руских товариств, що
змагають до культурно-національних ці-
лей, вітають Вашу Ексц. як найгорячі-
ше на своїй рідній землі. Із великою
втіхою і вдоволенням можемо ми сказати,
що наші культурні змагання в послїднім
часі не лиш не зазнавали перепон але
навіть були підпирані, як із боку централь-
ного, так із боку льонального правитель-
ства а передовсім із боку Его Свїтл. па-
па президента краю, якого ми вельми
поважаємо, як знаменитого, модерного,
пронятого найліпшими інтенціями мужа.
Ми в повні свідомі того, що се завдя-
чуємо ми передусім високом, вільнодум-
ним, свїтовим поглядам Вашої Ексце-
ленції, позволили собі протев імені ці-
лого руского народу зложити тут за се
Вашій Ексц. найглибшу подяку а рівно-
часно висловити свою надію, що насту-
пить зміна і на перковних полях, на якім
від більше, чим 24 літ годї сконстату-
вати яке небудь поліпшеня хочби тому,

що ми будучи чисельною більшістю,
стремимо лише до — рівноуправленя“, на
жаль і досї безуспішно. — На се відпо-
вів др. Кербер менше більше так: „Дя-
кую сердечню руским товариствам за
привіт. Тішити мене дуже, що руский
нарід, як самі Ви признаєте, під згля-
дом культурним поступає наперед. Під-
пирати его у сих змаганнях буду старати
ся і на будуче. Певне, що сїд се при-
знати, що не все ще зістало осягнене,
але я надію ся, що й се дасть ся пола-
годити.“

Росія й Японія.

Російська поразка під Ляоном.

Урядовий комунікат із Токіо про
борби із 25. до 27. звучить: Перша ар-
мія розпочала дня 25. м. м. атак на не-
приятеля, що заняв становище на однім
із стрімких горбів у віддаленю 23 миль
на полудневий схід Ляоюну. До вечера
дня 25. удало ся японському осередкови
по виконанню атак на баїгети заняти
російські позиції, але праве і лїве кри-
ло опирало ся далше. Дня 26. розпоча-
ла ся борба на ново, а опір Росіян був
знова завзятий. По кровавій борбі пра-
ве крило японське відперло лїве росій-
ське і забрало 8 армат. Дня 27. всі японські
колонни знов розпочали борбу, а при
заході сонця ціла дїля російських пози-
цій попала в японські руки. Росіяни
страли поверх 2000 людей. Рівноча-
сно вечером помашерували японські від-
діли в напрямі до Ашандучан, відки не-
приятель уступив. Один відділ япон-
ський неприятели гонив а другий пере-
різав ему дорогу. Неприятель уті-
кав в найбільшій замішаню в
напрямі до Ляоюну, причім япон-
ська палба завдала ему важкі страти.
Японці здобули 8 полевих армат, аму-
ніцію і багато возів. — Із Токіо принесло
бюро Райтера в п'ятницю ось таку віст-
ку: Під Ляоном ставила сконцентро-
вана російська армія полученим
японським арміям, якими доводив Ояма
опір якнайзавзятійший. Оста-

Лікар Жбанков.

12)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

Як се просто і природно! Але
се було з початку моєї знайомости
з селом, і, признатись, я пожалів,
що селянським дівчатам доводиться
визнавати усі тайни не лише
звірячого але й людського життя.

В сьому случаю я як і більшість
з нас, виявив себе людиною, що ві-
давивавсь від природи, але не о-
сягнула найвишого розвою, який
так само, як і близькість до при-
роди, змушує просто і природно
відноситись до всіх животних по-
треб і відбувань. Тільки середні
ступені розвою і культури виявля-
ють багато фальшивого встиду а раз-
ом з тим безсоромности, а люди
природи й люди висшого розвою го-
дять ся з собою в сьому відноше-
нню, і відносять ся до наших функ-
цій і до нашого тіла в його цілос-
ти просто і природно: як видно з
висше наведених прикладів, сту-
дентки і селянки — сї два бігуни
розвою — мають справедливий по-
гляд на се, який виключає багато

непотрібних і шкідливих вязань і
умовностей, хоч вони без порівняня
моральнійші, чеснійші й ближші до
природи, чим наші панї і панни,
що приходять напів-обнаженими на
баль, ходять на неморальні оперет-
ки а разом з тим вважають непри-
стойним для дівчини студіювати
анатомію.

От ми й думаємо, що в висшій
розвитку і в близькості до природи
і є відповідь на поставлене висше
питанє, і В. Вересаєв має повну
рацію казати: даремне гадати де
й на чому стануть в будучности
межі соромливости; але в одному
не можна сумніватись, що люди де
далі то поважнійше й з більшим
поважанем будуть відносити ся до
природи й її законів, а разом з
тим перестануть встидати ся, того,
що в них є тіло і що се тіло живе
після законів показаних природою.
Осягаєть ся се, розумієть ся, за
помочию правильного розвою і ви-
ховання; ще Руссо вимагав, щоб
батьки й виховувачі обясняли ді-
тям все, а не полишали робити се
брудним язикам слуг.

Вимога ся така ясна й спра-
ведлива, але В. Вересаєв і тут до-
пускаєть ся противеньств і пересад;

„ріжниць тут рішучо нема жадної,
вихованє дитини ведеть ся так, що
не може вона, хоч як „чисто“ ви-
кладай йому справу, не побачити в
ній найстрашнійшого й найбезсором-
нійшого бруд“. Грі словом „бруд“
і порівняня безсоромного нашенту-
вання слуг з розумними поясненнями
батьків ми вже цілком не можемо
зрозуміти, і навіщо автори треба
усе заплутувати ся в видуманих
противеньствах, коли й без того
є багато дійсно нерозвязаних пи-
тань?

VIII.

Розділи XIV. і XV. присвячує
В. Вересаєв важному питанню од-
носторонности медицини
і рядови проклятих питань про бу-
дучий розвиток і долю людини, яко
homo sapiens.

Застановимось над першим пи-
танєм. Де-котрі учені винувають
медицину за односторонність
і її непевну користь для людскости;
медицина, помагаючи і ратуючи чо-
ловіка-одинацію тим самим завішує
діланє природного добору, шкодить
цілому гатунку людности. Рату-
ючи сухітника, сифілітика, родило
з вузкою крижовою костью і т. и.
ми дозволяємо їм плодити потом-

ство хоробливе, слабе, з всілякими
вадами і таким чином погіршуємо
будучність цілої людскости, яке ро-
битиметь ся усе менше витрева-
лим, менше здатним до боротьби
з хоробами і шкідливими впливами
природи. Розумієть ся ціле питанє
про діличність, передаване вад, пе-
реступности і хороби і взагалі про
модну дегенерацію найліп-
ше розвязуєть ся спартанським спо-
собом — убиванєм всіх слабих но-
вородженців або ще радикальнійше
пропозицією німецького ученого,
тратити всіх злочинців, з усіма ва-
дами і хоробами, які передають ся
в спадщину. Але при першому спо-
собі ми не малиб Нютона, Ренана,
Шілера, Гюбо, Беранже і багатьох
інших, а виконуючи другу пропо-
зицію ми наражуємось на небез-
печність, що нарешті лишить ся
тільки двоє людей і їм вже дове-
деть ся льосувати, кого першого
з них, яко маючого більші недуги,
що передають ся в спадщину, тре-
ба повісити — а той що лишить
ся останнім, мусїтиме також пові-
ситись, бо не лишатись же самому
на свїті... і тоді цілий свїт засяє
здоровлєм і силою але лише без
людей. А поки ще ся радикальна

точно вчора хіве кріло російське зістало відверте, а праве проломане, супроти чого мусіли Росіяни уступати. Хіве кріло японське стало нині відшпирати Росію в напрямі Тайтіго, а праве приняло борбу коло Гейнінгау. Японські втрати у сій страшній борбі від понеділка обчислюють на 10.000.

Здобуте Ляояну.

Вже в четвер вечером наспіла була із побоевища вістка про те, що Японці по завзятії борбі взяли Ляоян. „Kölnische Zeitung“ потверджує сю подію і каже, що вона наступила 1. вересня. — Із Мукдену доносять, що залізничне подучення між Ляояном а Мукденом перерване. Дорогами не можна пройти.

3 Порт Артура.

3 Чіфу подають звістку про облогу з наспілого там числа „Нового Краю“ з дня 26. серпня. Від трех днів триває сильний атак неприятеля на кріпость. Дня 23. м. м. вчором ударили Японці з великою енергією на сильний форт Каредонте, на правім російським крилі, при тім дерли ся на гори, як Індіяни і мимо нагального російського огня додерли ся до рівнини перед фортом. Звідтам підняли новий атак, однак їх змів сильний російський огонь. Тільки одна японський відділ, машеруючи по трупах своїх товаришів дістав ся до форту, але оборонці форту відперли его багнетами. Неприятель одержав підмоги і виконав новий штурм, але Росіяни відперли его три атаки. Японська артилерія стріляла гранатами понад голови власних колонн, щоби привгадати їм обовязок, що мають або побідати, або згинуті. Російська залюга форту зажадала підмоги на случай, колиб неприятель виконав дальший атак, однак до сего не прийшло. Огонь артилерії з обох сторін був завзятуцій. Капітан Лебедев, який проводив відділом маринарки, стояв на мурі і звин 20 Японців застрілив з револьвера. Неприятель через піраміди убитих старає ся добити ся під мур. В часі третього атак згинув кап. Лебедев. Ген. Горбатовський перебув ність безсонних ночей на окопах і управляв особисто російським огнем. Японські гранати виражали в фортах великі шкоди, так що ген. Горбатовський дав волякам розказ скрити ся в окопах. О год. 10. рано японська гірська артилерія устала ся так, що Росіяни могли еї успішно обстрілювати. В полудне два японські відділи, один за Цукровим горбом, другий коло залізничного мосту поєнуди ся під сильним російським огнем. О год. 2. пополудни Японці розпочали з 12 гарматами марш на Палінчен і коло год. 6. розпочали атак, однак їх відверто. Капітан Степановський ударив на неприятеля, щоби відверти японські батерії.

Селитьба міліонерів.

Найдорожшим куснем землі, який де небудь існує, а безперечно частина одної Новоборської уділи, що зве ся пятою Апенне; тут стоїть всего вісімдесять домів, в яких мешкають самі міліонери. Цілий сей простір займає 5.280 стп, а кожда із них варта 25.000 до 40.000 зр., а фронт кождої із палат займає найменше по 30 метрів. Дільниця міліонерів складає ся або з комплексів, що обнимають кілька домів, або з будівель, що творять окремі квартали, як прим. величавий дім Корнелі Вандербільта, що отвиряє сю закутину володарів торгівлі і промислу, або пашна віла Кернеджія, що гідно замкає серию багатих палат. Сі будівлі, в яких зібрані багатства цілого світа, повстали переважно в поєднанні десятиліттях; кожда будівля є в нійшій густі, а разом творять імпуозуючу цілість. А що найзамітнійше — то се, що се селитьба людей, які зросли з нічого. На вісімдесятьох мешканців сеї дільниці всего може десятиох одличило своєї маєтні, а решта доробила ся своїх достатків сама.

Палату найбагатшого крєза-Карнеджія, того рідкого доробивця, що збирав на те, аби тепер роздавати і, то гідити ся се признати — на найліпші цілі, вквітчено аж перед кількома місяцями в чудовім парку. Кошта еї будована досягли 5 міл. дол. Як еї покінчено, то Карнеджія жертвував еї своєї дочці в дарунок на уродина. Не кождою хіба пощастило ся одержувати та кі дарунки. В недалекім сусідстві від Карнеджія мешкає Кароль Еркеє, що в своїй палаті зібрав цінні збори шукки, які знатона оцінюють на 3 міліони. Самий вхід до сего музею може справедливо належати до найзнатніших чудес світа. Кождий стень сходов, що ведуть до еї притвору поштує ні менше ні більше лише по 7.380 корон.

Та не лиш мужинам вдало ся придбати ласку „золотого тельца“, між вибранцями долі є пятацять жінок.

Найкрасні і найдорожші палати належать до Вільяма Астора і Вандербільта. Перша є копією замку Шамборд у Франції збудованого Францом I. в стилі раннього ренесансу. В тій палаті може перебувати сто гостей, а кождий в окремих апартаментах. В палатнім купалі є виконана одна ванна із мармурової брили, що важила 4.000 кт. Та найвеличавішою палатою є таки Вандербільтова, у ній є балова зала, що має 4 квадратних метрів простору. У ній є золотий фортеціан, на яким грають міліонерим гостем до танцю. Колиж міліонери поєнують ся такими дорогочинними меблями, то се нікого не подивує, коли скажемо, що знатона оцінюють саму обстанову чи закатих міліонерських замків на 10.000.000 кор.

діяльність разом з надмірною працею вискажує селянок.

Сумніваю ся також, що до уздоровлюючої діяльності всіх наших державних і земських вихованих домів, які ще випереджують в сьому зміслі село в діяльності усіх отсех фабрик ангелів „на підставі закону“, де відсоток смертності диточої вагаєть¹⁾ ся між 60%—90%. Адже не можна думати, що усі отсех нещасні діти, загинувши по отсех домах, були неприяровнені до життя — навпаки — ми їх приєнорили, щоби вони швидше очистили сьвіт для інших — таких самих нещасних.

Нарешті, хто зважає ся за певняти, що дана дитина дійсно слаба і сьвіт тільки зискає на її смерті? Ньютон і Ренан родили ся недоношеними, Гюго, Шілер, Беранже і інші родили ся кволими, нужденниками і однак усі, за винятком Шілера (45 літ) дожили до глибокої старости: від 69 до 85 літ, значить ся організм їх став кріпким, а рівночасно для людскос-

¹⁾ Ся смертність більша від звичайної смертності дітей в Росії в 1 1/2—2 1/2 рази. Див. Докладъ правленія пироговского общества русских врачей VIII, сьвіда²⁾.

Читавши про се, годі не подумати рівночасно про міліони вбогих робітничих родин, що коротають свій вік у вогких підземних сутеринах, про міліони селян із їхніми задушавними, безпросвітними хатами, що на їх городі сидить — як каже поет — голод і обгрізає кости. Яких контрастів накопичили на сьвіт нездорові суспільні відносини. Чи прийде сему який стрим, чи рості будуть они безвинну, за чим мусілаб прийти якась катастрофа, бо тоді рівновагу хіба годі буде вдержати і найхитрішими средствами...

Політичний перегляд.

Угорський лизик в армії.

Дяєвник військових розпорядків оголосив розпорядок міністерства війни в справі уживання угорської мови у внутрішній службі командантів відділів і військових властей в зносинах з цивільними властями і особами. Сей розпорядок постановляє: 1. Всі начальники військових властей і інституцій та маринарки, де небудь они є, мають приймати урядові писма і подання поодиноких осіб в угорській мові. Не вільно відказати прийняти урядового писма тому, що оно не писане в німецькій мові. 2. Військові відділи, які доповняють ся з країв угорської корони, без огляду на те, де они розміщені, а також тамонші доповнюючі команди, мають вести службову переписку з угорськими властями цивільними в угорській мові. 3. Всі інші під 1. і 2. наведені військові власти, коли находять ся в краях угорської корони з винятком Хорватії і Славонії, мають переписувати ся по угорськи зі всіма угорськими цивільними властями.

Екссултан Мурад.

В Константинополі помер бувший султан Мурад, брат теперішнього султана Абдул Гаміда. Коли султан Абдул Азіс, що панував через 15 літ, вступив був на престол, держав Мурада, котрий мав європейське вихованє і учив ся в Парижі, в палаті Дольмагче як би у в'язниці, в наслідок чого Мурад живучи у вічній обаві о своє житє і шукаючи відради у виш, ослаб на умі. В маю 1876 року вибухла була в Константинополі палатова революція; Абдул Азіс скинено з престолу, а Мурада посаджено на ній під назвою Мурада V. Та не довго побув він на престолі, бо під вражієм смерті Абдул Азіса — чи в наслідок убийства, чи самоубийства, сего й до нині не знати — понав в таку задуму, що остаточно і его усунено з престолу, а на его місце став султаном теперішній султан.

Письмо з краю.

Отворене „Січи“ в Потоці.

Дня 18. серпня с. р. відбуло ся відкрите сїчового коша в Чорнім Потоці, заставненського повіта. З причини слітної пори не випало се торжество так як годило ся, а іменно давав ся відчувати брак інтелігенції з сусідних сїл. Заповіджене отворене на другу годину пополудни — відбуло ся аж о годині четвертій ізза опізнення черновецьких делегатів п. Волод. Калиновича, студ. філ. і п. Андрія Парашака, урядника „Селянської Каси“, котрі ледви на силу прибули на місце непригожою під ту пору дорогою.

Спора товпа народа дожидала їх на просторім обійстю хати, в котрій міститься ся місцева читальня. Тут привитано делегатів хлібом і солю і гарним військовим General-Marsch-ом на трубі.

В відкритю коша сїчового брав участь місцевий парох о. Тимкович, дідич п. Саламон Мердінгер, учитель з Мосорівки п. Михайло Іваніцький і ученик учит. семинарія Партемія Петрюк родом з Добринівців. — З сего села прибув між іншими голова каси райо. Іван Гаврилюк, будучий осаул добринівської „Січи“, Стефан Маціборський і спорий гурток парубків.

На одноголосну заяву вибрано батьком сїчовим Тодора Костиюка двірника з Онута, маткою сїчовою п. Зяновію Коверчукову. На секретарів вибрано Андрія Парашака і місцевого господаря Василя Паліброду.

Збори відкрив вибраний председателем місцевий надучитель п. Володимир Коверчук бесідою, в котрій взивав зібраних до єдності і згоди, даючи запоруку, що лиш сим способом можна вибороти собі ліпшу долю серед незавидних условин, в яких живе наш руский парід, а головню мужицка верства.

По ній виступив з промовою відпоручник товариства укр. студентів „Січ“ в Чернівцях, п. Вол. Калинович. Зложивши привіт від згаданого товариства, пояснив бесідник назву і ціль теперішньої „Січи“ і вказуючи на статуті, збивав великі закиди, якими обєсипують вороги рускої справи сї товариства, підносячи заслуги сїчової діяльності, між іншими заслуги „Січи“ в Ворохті, яка змогла недавно уратувати загрожений огонь ліс.

При кінці бесіди став падати густий дощ, а парід мусів товпитись по під стріхою та в комнаті читальні.

По грімких оплесках бесідникови розпочато обділювати молодих Січовиків лєнтами.

За врученням кождої відзнаки трубів трубач удачно грімкі військові сьїгнали.

В склад старшини ввійшли Волод. Коверчук, кошовий; Пантелей Василен-

пропозицію ще не швидко здійснити ся, подивимо ся, чи так винувата медицина в односторонности?

Почнемо з дїтвї. В. Вересаєв говорить: Чим дужша смертельність дїтвї, з якою так евергічно бореть ся медицина, тим невнійше очищаєть ся покоління від усіх слабих і хоробливих організмів¹⁾. Ся теза справедлива тільки по часті. Наша російська болячка, страшна смертельність у селян зовсім не є наслідком природного добра, а наслідком нашої бідноти і темноти, бо безліч зовсім здорових і крєпких селянських дїтвї умирає від випадкових причин, від яких умерла б і дитина-геркулєс: топлять ся, горять, троять ся, обгодовують ся, вбивають ся, дають їх матіркі, що сплять з ними в купі (як кажуть прості люди „приєспляють“) і нарешті... ідять їх свині. Думаю, що від усіх сих смертей людскість не зискує для свого уздоровлення, а навпаки, програє хоч би й в тому відношеню, що після смерті немовлят, настає нова вагітність, і ся безперервна і передчасна полова

ти зробили вони так багато, як мало хто з тих, що родили ся геркулєсами. Ясно, що догляд разом з медициною і гігієною, ратуючи сї одиниці, зробили велику користь і цілому гатункови людскості.

Дальше питає ся про дїдичність ще зовсім не розв'язане остаточно, і ми доси не маємо математичної формули, яка дозволила б нам пізнати дві сї незвістні: дїдичність і вплив обставин у найширшому значіню сього слова. Ми бачимо, що від геніальних людей походять невідомі діти, від пересічних людей геніальні діти, від добродішних людей зіпсовані діти і навпаки, від сифілітиків і сухотників здорові діти, а від здорових батьків хоробливе потомство і т. н. Деж межі дїдичности і де починаєть ся вплив обставин? На се питає ся доси відповіді не знайдено і можливо, що при величезнім значіню дїдичности, відповідні противні дїдичности обставини мають ще більше, так сказати, рішаче значінє для спосібности до життя, здоровля і розвою людини. Мало того, і в дїдичности треба мати на увазі двоє родичів; повстає неминуча боротьба і хто й зна, чий вплив перемаже,

здорового чи хорого з родичів. Коли-ж сих основних питань не розв'язано, ми не маємо права відноситись негатиивно до хорих людей і до можливости мати від них потомство, а навпаки наша паука повинна надто напружати свої зусилля для поліпшення обстанови і перших і другого.

Ідмо далі: нема сумніву, що суть такі хорі, які мимо усього лічення і відповідних обставин цілє життя тільки „скриптимуть“ і породять таких самих „скрипачів“ дїтвї, та все-таки, чи має право людина з погляду інтересів гатунку, відвернутись від сих людей? Чи можна се фактично здійснити? Про фактичну нездійсненність сього нема що й говорити — навряд коли небудь повстануть поміж людьми такі умови, які дозволять здійснити єдиний відповідний радикальний спосіб висше згаданого німецького ученого, і навіть відважні Американці не зважають ся виконати пропозиції своїх непроханих реформаторів-лікарів — повалашати або зробити безплідними (див. висше) усіх хоробливих родичів. Але ми сумніваємось і в праві, з погляду щастя того-ж самого г а т у н -

чук, осавул, Іван Николійчук, справник, Матей Паліброда, учитель; Павло Безручак, скарбник; Павло Запаренюк, Іван Безручак, Пантелей Запаренюк і Паліброда — чотирі.

П. Коверчукова роздавала ленти, а коли вже всіх удекоровано — яли снівати добринівські парубки народні пісні. І ось залунали в глухих куті Буковини, саме над границею держави кнута „самодержца“ гриміє „Не пора“.

На очах присутніх слідно було розривне і одушевлене, а вже найбільше ликували обділені лентами молоді січовики. Слухав пісень зібраний на рід тай прихвалював собі, слухав діди і пан-отчик, а коли заснівано „Ще не вмерла“, пан-отчик завертів ся неспокійно, мов покусавий мурашкми, і під позором хрестин — бігетом спасе ся. Та все-ж таки був бодай в „началі комедиї“, за теж его донечка підучителька п-на Евгенія не змогла ніяк погодитись зі слітною атмосферою.

До „Січі“ вписало ся 41 членів між ними 8 дівчат.

По сїм відбулись загальні збори читальні, де реферував Андрій Парашак. Він обговорював сучасну добу економічного уладу і застою земельної сільської господарки, наводячи сему причину в невіжжї і темноті, та заскорузлості наших мужиків і в старосвітських звичаях що до погляду на школу і просвіту.

Вінчив радий піти за приміром інших сїл та оснувати в сїм селі касу райфайненську, яких на Буковині є вже чимала кількість, і всюди стають такі каси в великій пригоді зuboжним членам громади. Нарід прирік, що невдовзі о се постараеть ся.

Відтак забрав голос господар Іван Гаврилюк, старшина добринівської каси, вказуючи на хосен, який віддає вона громадянам і радий рівнож завести і в Чорнім Поточі се дуже хосенне стоварищенє.

По нїм промавив еще свідомий труженник народної справи Стефан Мациборський з Добринівців, ставляючи наглядно перед очі всілякі мужицькі кривди і поневірки, з такою силою слова, що не в одного газди або газдині закрутили ся в очах слези...

Торжесцво замкнув п. Коверчук, попрацювавши і подякувавши всім присутнім за участь.

Та нарід не рухав ся з місця, немаче держаний якою невидимою силою.

Тут виступив ще раз академик Калачович і мусїв на загальну просьбу розповісти теперішній стан російсько-японської війни, чого слухали всі з надзвичайним зацікавленням.

По сїм став нарід розходити ся, а місцеві парубки провожали через село добринівських товаришів. Селом махерувала новозорганізована „Січ“ серед снігів „Гей на горі Січ іде“, та серед сильних звуків труби вправного трубача. На сей гомін очинив ся рух в російській граничній касарні. На двір вибігли сал-

дати, а один затрубів звучний російський „General-Marsch“.

Коли будинку шкільного похід установив ся. Тут запросив до себе п. Коверчук добринівських людей на чарку і перекуску, почім тіж вибрали ся до дому.

Нова „Січ“ під проводом свого учителя, вислуженого підполітора розпочала муштру, що виклигало загальне заворушення. По дорозі та коло хат ставали жінки і діти любуючи ся тим „походом“ нових „козаків“.

А. П.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. вересня 1904.

Із краєвого правительства. Управу президентської капілярії краєвого правительства обняв знов єї начальник, надком. Антін Кешман, що повернув вже із урлопу.

Відкрите будинку ц. к. П. Гімназії. Комітет будівельний і дирекція сего заведення запрошують на торжество вложения останнього каменя, згідно розпочата науки шкільної, що відбуде ся в понеділок дня 5. вересня 1904 о год. пів до 11. із сего програмою: 1. привіт през. краю, 2. промова надсов. будів. Фр. Габерлянда, 3. відповідь кн. Гогенльоге, 4. прочитанє грамоти основи, 5. відкрите пам'ятної таблиці відтак о год. 11. у сали 1. промова директора Козака, 2. хор, 3. промова проф. Хрїстова (німецька), 4. промова проф. Ю. Кобляньського (руська), 5. хор, 6. закінченє директора, 7. народний гимн, о год. 12., огляненє будови і представленє. — Дивно що на запрошенях на се свята німецько-руської Гімназії зовсім помінено мову руску. Сподіваємо ся, що до часу отворення наступить справленє сего промаху і в написях на новім заведеню.

Ратушкова станція в Чернівцях. Заходами заряду черновецького охотничого товариства ратушкового уладжено ратушкову станцію, яка є так необхідно потрібно у величї місті; отворенє єї відбуде ся в неділю, дня 4. вересня о 11. год. пер. пол. на площі Елісавети ч. 4.

Діточу захоронку при ул. Петровича число 6. відкрито знова винї в суботу.

Другим президентом найвищого трибуналу іменував цїсар тайн. сов. і през. сенату найв. триб. др. Ігнатія Рубера.

В справі признання дорожняного додатку відбули в середу віче урядники державні і професори і рішили вислати в сїй справі депутацію до кн. Гогенльоге, який обіцяв їй вчера пере-

крім свідомої себе істоти і кожна з сих істот є осередком усього світа“. І помімо сього автор таки виводить: „А все-ж таки факт лишає ся фактом: природний добір усе дужче перестає ділати, медицина усе дужче причиняє ся до сього а натомість не дає нічого, що бодай трохи заступало-б його місце“. Ми-ж жадним чином не можемо признати сього фактом, а лише більше менше ймовірним припущенєм, на яке ми можемо відповісти другим також ймовірним припущенєм; репрезентанти науки признають, що медицина навряд чи когось-небудь рятє в літеральному значіню сього слова (крім певних хірургічних випадків), а лише помагає певному організмови перемогти хвороботворчі основи і саму хворобу.

Коли-ж справа стоїть так і медицина є тільки помічним засобом, що визволяє від смерті одного і не ратєе другого від той-ж самої хвороби (при однакових умовах і в тій самій кліматі), то природний добір захищений тут в цілій своїй силі: перший організм, завдяки доборови й медицині, подужає хворобу,

дяти їхню петанцю премд. міп. Кер-бери.

Президент краю кн. Гогенльоге звидів в четвор по пол. в тов. сов. правит. Дузінкевича і промислового інспектора цегольню „Patria“ де его повитали властители Тавбер і Кієлінгер. Кн. Гогенльоге оглянув се гарно ведене заведенє і процес виробу як найдокладніше а відтак увійшов у розмову із робітниками, виштуючи їх про условия праці і висоту нагороди. Коли робітники заявили, що они одним і другим вдоволені, заявив президент кр., що се его незлимовно радує, бо лише при обонільних змаганнях робітників і їх принципалів може промисл розвивати ся. Промову прийали робітники гримкими окликами. Із словами признаня розпрошав ся відтак достойний гість із властителями заведеня.

Страйки вибухли по шклярських заводах в окрузі Шарлерой, між фіакрами в Рамі і різницниками челядниками в Чикаго.

Відзначенє. Краєвий президент признав правит. сов. в буковинськїм відділі краєвим, Антонови Захарови медаль, установлений найвищим відручним письмом із 18. серпня 1898. за сорокалітню віру службу.

Із буков. гімназій. Міністер просвіти іменував дійсними учителями таємн. суплентів: Емануїла Антоновича для гр. прав. гімн. в Сучаві, Германа Гінггофера для гімн. в Сереті, Ів. Ністора для гр. прав. гімн. в Сучаві і Льва Тумліржа для І. гімн. в Чернівцях.

В Мігові вибух 24. м. м. огонь в хаті Николая Хованича і спалив ціле забудованє господарське. Шкода виносить 3.700 корон, а була заасекурована на 1.700 кор. Огонь повстав через те, що занадто напалено в печі.

Із гр. прав. вищої школи дівочої в Чернівцях. Минулого р. шк. сїм темізовано в перших двох класах відділу рускі й волоскі а тепер основує ся їх у класі третій. В тих класах було тамтого року 70 учениць, із яких 65 публичних, а 2 приватні одержали поступ добрий, дві виступило а одна через недугу не могла бути класифікована.

700 років визинці. Російські власти поводять ся безцеремонно супроти визинців а то й підозрілих о проступок горожан, щож діють вони із „політичними“ проступками на далекім Сибірі те не важко буде собі уявити. В крайній розпуці взяли ся „політичні“ в Іркутську за оружний опір супроти властей забарикадувавши ся у своїй тюрмі. Між поліційними чинниками а визинцями прийшло до формальної борби, в якій — річ природна — поліція побідила. Тепер суджено за той опір 55 соціялістів і соціялісток і засуджено їх разом на 700 літ визинці, себто на поодинокую особу

а другий слабший, назначений добром, не переможе її.

Наведемо ще один приклад з царини сифіліса. По глухих селах і доси подибуєть ся сифілітики, які або лічать ся у знахорів, або зовсім не лічать ся, але завдяки доборови перемагають сїю страшенну хворобу, лишають ся жити часто з проваленим носом, знищеним піднебінем і все-ж таки плодять здорове потомство. Так хіба-б же було шкідливіше для гатунку, колиб медицина вчасно прийшла до них на поміч, помогла-б їх крїпкій натурі, що витримала добір і охоронила їх від страшеного опоганеня й руйнованя? Отже, беручи на увагу, що ніхто і ніколи не згодить ся на корінний спосіб, щоб зовсім нищити усіх хорих і слабих, або бодай робити їх безплідними, ми думаємо, що медицина не ворог, але друг природного добору там більше, що її головним завданням є бороти ся зі шкідливими і утворювати нормальні умови для життя людей.

(Далі буде).

принало по 13 літ. Проти сего засуду висели „політичні“ рекурсе.

В обороні зьвірат. Патий міжнародний конгрес зоологічний в Швайцарії поставив резолюцію, в якій настоєє на неаходимість робленя всіх можливих старань, щоб охоронити від гибелі висші роди зьвірат, які гинуть під впливом поступу і цивілізації.

Малий фейлетон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індійська легенда.

(Дальше).

Пішли вони перед престол Вішну і стали жалітись: „Господи! Як тяжко жити в гризоті!“

А добрий Бог каже їм: „Я сотворив вам любов, нехай вас потішить любов!“

Людий се заспокоїло. І дійсно, любов стала для людий такою благодатню, що гризота життя, проти неї нікла до майже незамітного значіння.

Але з того вишшов знов пинший клопіт: любов стала причиною помноженя життя, помноженя живих істот. Хоть царство Вішну було безгранично велике, то з часом не ставало вже людем агід лісами, овочів деревами а межу по розколібинах скал від скалових пчіл. Тоді почали найрозсудливіші між людем корчувати ліси, обробляти і засівати землю та збирати плоди землі.

Але з сего зродила ся на світ праця. Вона захопила небавом всіх людий, ба стала властивістю життя.

А з сего знов зродив ся труд а з труду утoma.

І Вішну знов перед престолом Вішну. „Господи!“ ридали вони піднявши руки, „змилиуй ся, наше тіло уявляє від труду а утoma вселилась нам аж у глущину костьї, ми хотїли відпочати, але жите силєє нас до безконечної праці.“

На те відповів бог Вішну: „Всеомогучий Брама наказав мені розвивати жите дальше. Мені можливо хіба сотворити ще щось такого, щоб перепинило жите, звачить сотворити відпочинок.“

І Вішну сотворив сон.

Сей дар прийняли люди з великою втіхою. Вони признали, що се найбільший дар, який вони доси із рук доброго бога приймали.

Бож сон втихомпрював гризоту і розчарованя життя; сон вселяв свїжїу силу в змучене тіло; сон втирав блаженною рукою матери сльози гризот: сон огортав людські облича тихою мраккою забути. Люди тішили ся сном і казали:

„Слава тобі, бо ти ліпший, як твєреже жите.“

Лиш одно недоводило їх: що сон не трєвав вічно. По сїй слїдує знов твєрежіть, по отверєженю знов праця — знов новий труд, знов нова утoma.

Отсе пригноблювало людий і вони ступили у трєте перед Вішну.

„Господи! Ти обдарував нас великим, неоціненним добром, але добром не-со-вер-шен-ним. Зроби щоб сон трєвав вічно.“

Вішну зморщив своє божественне чоло, его вже гїявила вїдливїсть людська і він сказав:

„Сего я вам вчинити не можу, але відїть до Броду над потоком а там найдете на другім березі те, чого бажаєте.“

Люди, послухали божого голосу і цілїями товпами пішли над озеро та гляділи з сего берега на тамтой бїк.

А там за тою, ясною, оживленою свїтїями, тихою глибокою озером простирала ся левада смерті, царство Шіам.

Там сонце ні сходило, ні заходило, там не було нідня, ні ночі, там цілий безконечний простір наповняла і пересїнувала янась принадна ледаїна ясність.

Нїякі речі там тіпи не кидали; там пронизала та дивна ясність все немов становила там суть всего єства.

Країна та се була пустинєю, там видїли доли і гора. Горами стелили ся чудові дерева а із скал звисав невидано гарний блюшч і виноградинні віти. Але все те, скали, пні дерев, гнучкі стебелині зїлї, все те було майже прозоре і яснє, немов би сотворене із згущеного свїтла, блющевим листом сивло немов рожеве сїєво ранїшого зарєва.

(Далі буде).

ку — людскости. Історія дійсно великих людий — наших учителів — показує нам цілий рід хорих і хворобливих людий. Белінскій, Добролюбов, Помяловскій, Бокль, Гоголь, Достоевскій, Гайне; як багато зробили вони для щастя, людскости, і де-котрі саме в тій царині, яка нас найголовніше цікавить тепер, для поліпшеня умовин, витворюючих хороб і вад. Чи може медицина відвертатись від таких людий і чи не пошкодить вона сам же більше г'а т у н к о в и? Дозволяю собі висловити теж саме і відносно дрібних, непомітних людий; багато молодих сухотників є такими ідеально-чистими, чаруючими і безконечно-добрими, що за свою шкоду для гатунку над міру платять своїм добродієм впливам на окруженє (на пр. Станкевич). Сих людий зветь ся „не сьогосвітними“, вони і нас підносять понад сьвіт бруду і пожадливости. Та зрештою на питанє, чи можна ігнорувати для „щастя людскости“ окремих особами, можна відповісти словами самого Вересаєва: „Та в житю-ж то може нічого нарешті і не істнує

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціну процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів в п. к. надвірних фабрик капелюхів в Ірану Бореодіна в Александрий. Найшпальт і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, пайну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дитий.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, копички на начинне, нецесарія, коці і т. п. шкіряні товари.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізноманітнішої конструкції і амуніція.

Обув. Склад п. к. гоудіарської фабрики. Найбільший вибір різноманітної обуви для Corcaif, з телячої сатинованої шкіри і турнованя. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дитий. Черевки з Chevreaux, т. к. Черевки до ношеня дома і до турнованя.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дитий, найліпше біле для стріпців систему Д-ра Лямана, шкарпінки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glace, Chair, з оленевої шкіри і т. к. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, пояски і инші до тої гри реквізита для пань, панів і дитий.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського куреу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дитий.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде пошціати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдовольмо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ
НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (5—25)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окопійске пиво, бочкове і фляшнове, лягер і експортовое пиво, знамениту кухню як також у молдавскі і инші натуральні вина.

О численні відвідини просить

з глибоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (2—5)

Канцелярия

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена.

в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дитий по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРИАНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

33 (2—24)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателіе

Беркарда Зальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публику всі свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одинокое руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шнід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шноди дуже скоро а оцінку шнід переводиває разом з делегатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161,668.— К.

ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченнях на жите в краківскім Товаристві відступає часті провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціли; для того на жите треба обезпечити ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять 1,013,691 к. і всі уміщені в цінних пап. пуцілярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 537,815.— крон провізії.

(—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — в.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковина“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Президент міністрів про національне питанє.

Між численними промовами, які
виголосив др. Кербер підчас подоро-
жи по Галичині, висловлюючи свої
погляди й дезидерати що до поступова-
ня державних органів супроти горожан,
яких треба шанувати й ціняти — без
огляду на те, якої вони національності і
віросповідання, визначає ся передовсім
знаменна довша промова виголошена на
обіді у краєвого маршалка гр. Ст. Ба-
дєного у відновід на тост господаря,
яку ось тут наводимо:

„Прийміть, ваша експеленцие мою най-
щирішу подяку за незвичайно приязні
слова, якими зводили ви звернути ся до
мене, а також і подяку за те, що ваша
експеленция, як і всі, котрих підчас сеї,
для мене так гарної подорожи я пізнав,
промовляв до мене по німечки. Підчас
цілої подорожи я жалувал глибоко, що
не володію мовами вашого краю і що раз
більше брало у мене гору пересвідчене,
що принайменше урядники, заховуючи
свою народність, повинні говорити кіль-
кома краєвими мовами. Не стали ся ви,
панове, гіршими Поляками через се, що
говорили зі мною по німечки, і ніхто
не спроневеріює ся своєму народови че-
рез се, коли учить ся другого і третього
язика. (Се повинні тямити польські урядни-
ки в поведєню супроти Русинів. Ред.) Для
мира в державі було би найшчасливі-
шим прогностиком, колиб держава могла
розпоряджувати великим числом урядни-
ків, які були би в можности без пере-
шкід порозумівати ся живим словом з
горожанами, приналежними до иншої
народности.

Недавно тому піднесено против нас
тяжкі заміти з сеї причини, що ми умо-
жливили австрійським студентам на за-
гребським університеті вступати до ав-
стрійської державної служби, коли пе-
ред тим піддадуть ся іспитови з най-
важніших частин австрійського права.
Коли се було несправедливим, — то ми
були до сего примушені, бо не мали до-
статочного числа кандидатів на посади
урядників в Далмації: Від богато літ

вже поручувано властям, щоби зверта-
ли увагу урядників на особливі кори-
сти, які на случай, коли навчать ся хор-
вацкої мови і підуть до Далмації, узи-
скають по часті сейчас, почасти будуть
їх могли узискати на будуче. На жалє
не зголосив ся ані один урядник. Ми
звернули ся також до університетів,
аби студентів, з між яких богато дійсно
боре ся о будуччину, поучено в тім са-
мім дусі — але і се не мало наймен-
шого наслідку. А понеже ми мусимо ма-
ти урядників, тож вибрали ми вихід так
строго критикований, — бо населєне має
право домагати ся, щоби єго справи бу-
ли полагоджувані.

Язикова справа стала великою кве-
стиею в сій державі і нічо не є більше
пожалована гідним, чим се, що сю кве-
стию трактує ся з пересадю і єї, а не
справу народного загального розвою чи-
нить ся головною квестиею, з єї причи-
ни віддає ся через довгі роки парла-
мент під панованє обструкції і не зва-
жає ся на се, що абсолютне ідентифі-
кованє язикової квестії з народністю
загрожує прямо державі в єї екзистен-
ції. Позвольте мені, мой панове, гово-
рити раз зовсім отверто про ті справи
і про наші відносини. Також серце пре-
зидента міністрів може бути повне, а
навіть переповнене. Теперішнє прави-
тельство є пересвідчене, що не дійми-
ло в який небудь спосіб жадної з жи-
вучих в Австрії народностей. Що про
нас говорять в тій квестії, є або пере-
крученем нічо не значучих випадків,
або знов бранє тому, се вже є прави-
лом, взагалі якої небудь підстави. А що
по правді не можна нам закнати жад-
них позитивних гріхів, тому обвиняють
нас тим насильнійше за негативні грі-
хи, за минім занедбаня. Якжеж маємо
оправдувати ся з того, чого ми не вчи-
чили? Се вже понад наші сили. Коли
однак нас хто запитає ся, чому ми не
вчинили того, або сего, то я відповім
єму на се через повторєне нашої про-
грами, якій завсїгда незломно оставемо
вірними.

Бажаємо кожного часу всі наші
скромні зусилля посвятити ділу порозу-
міння, коли народности що борють ся між

собою, в дійсности бажають сего порозу-
міння. Однак не будемо ніколи, серед
жадних відносин, робити односторонних
національних концесій. Для сеї програми
ми не затягнули зобовязань супротив
себе самих і нашого слова додержимо.
Не даємо ніколи права приписувати
нашій діяльности вишних тенденцій, як
ті, які з наших діл виникають ясно.
Так само в Тішині і Опаві ми за-
селокошли тільки культурні потреби
двох, управнених до сего народностей.
Колиб коли небудь повстала небезпеч-
ність — однак після наших диспозицій
уважаємо єї за цілковито виключену —
колиб отже повстала небезпечність, що
справу тих шнїл втягнуло би в механізм
національної борби, так, кажу се вже
тепер, тоді зробимо всі кроки до ради-
кальної оборони, бо уважаємо себе обо-
визаними не дозволити на зменшенє на-
родного стану посідаєня Німців.

Нас не перестрашує крик, в котрім
є богато автосуггестії, однак питаємо
ся, чи сего треба, чи для народности є
пожиточним шукати щоденно нових
причин, аби ними роздратовувати ся?
У радикальних політиків може се стати
єї другою натурою, але розсудним му-
жам не пристойть, аби давали себе по-
ривати. Для австрійських народів се було
би спасєнням, колиб найшов ся гурт
рішучих патріотів, що постановили би
єдиною волею положити кєнець тим
борбам, таким повним небезпечностям.
Коли сонце зійде, тоді мрака мусить
опастись.

Правда, що стоїмо серед нагальних
національних борб, однак ми одідичили
їх вже перед столїттями. Що нині они
їдуть сильнійше, то се стало єї єдиною
в наслідок конституції, яку, що дивно,
хотять цїрвати як раз ті, яких голос без
неї гомонів би богато тихше, єї, що ко-
либ не було конституції, мусїли би зно-
сити правительство, найбільше неприязні
для них. Австрія стала згерманізованою
і зцентралізованою, коли єще не була
конституційною і тоді ані один акт не
був писаний по чески в урядах. Не
тверджу, аби се було справедливим, але
з сего видати, що конституційна ера
дала також ческому народови і я задаю

соби питає сам собі, чи се відповідне
і гідне, щоб сїй так високо розвятий на-
рід поборював так пристрасно нову Ав-
стрію? А коли таке саме питає зверну
до Русинів і Словенців, до Волохів та
Італійців, чи може бути инша відповідь?

Ся монархія повстала як щит против
нападів зі сходу; так легко забуває ся
про се, що богато єї народів добровільно
злучило ся з нею як раз з причини сеї
цїли. Хотий ся цїль нині стратила бо-
гато на значіню, держава єстєве, а
клеї поміжи поодинокими звязаннями сеї
будови стверд. Численні, єпільні інте-
реси потворили ся межі народами, дер-
жава посїдає основні закони, які кождому
народови дають заступку, що єго голоє
буде вислуханий, а тепер могутну, на-
родну думку, яка своєю силою могла би
бути кріпєстєю згоди, перековано на
якийсь пароксизм, котрий нищить дер-
жаву.

Кєнець легко предвидїти. Се лихо
мусить довести до стану, який не буде
зовсім приемним для народної і політич-
ної свободи сего цокрою. Безнастанні
змагання, щоби другого перестигнути,
кінчат ся катастрофою, банкрутством.

Під сумний образ теперішности кладу
як підпис дєвізу правительства: без-
пристрастна витрєвалість. Ніхто не зду-
жає намовити нас до жадної несправе-
дливости, до жадного насильства; коли
парламент вчинить нас кураторами сеї
держави, то знаємо, що ми самі маємо
журтєти ся про єго добро дотє, доки не
найдуть ся сторонництва, які вийдуть з
лабіринту народних неприязнїй і повер-
нуть до яєних галь єпільної праці. Однак
Австрія не може чекати на се, а під
примусом, який плиє з того, як до те-
пер, так і на дальше в цїлій нашій ді-
яльности будемо поступати з чистим
сумлєнем“.

Кєнець промови творили конвенціо-
нальні компліменти для Поляків, галиц-
кого сойму і маршалка Бадєного.

Лікар Жбанков.

13)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавца.

(Дальше).

Дальше віддаєть ся В. Вересаєв
ще більше припущєням і думає,
що медицина не лише не робить
слабих сильними але навіть сильних
робить слабими, бо-ж охоронює їх
від шкідливих условин (обеззаражу-
ване кождої рани, убиванє зародків
заразливих хороб і т. н.), а не прив-
чає самого організму боротись з си-
ми умовами, вадами й їдми.

На доказ своєї гадки наводить
автор той факт, що кожна зараз-
лива хвороба, звичайна в певній міс-
цевости, губить менше людей, а в
боротьбі з чужосторонніми хвороба-
ми організм виявляє себе менше
витрєвалим, так н. пр. шкарлатина
і другі заразливі форми убивають
серед дикунів половину людности.
Дійсно акліматизация і привичка
до певної заразливої хвороби зна-
чать чимало, але для заразливих
хороб більше значінє мають умови-
ни тої місцевости, де вона повстає.

Автор допустив ся великої хиби
не довівши свого порівняня до краю.

Справді наші заразливі хороби
є згубні для дикунів, але чи теж
саме бачимо ми на відвороті? Да-
леко не те і вривають ся до нас
чужі нам хороби — чума і холера
і гинемо ми від них далеко менше
ніж дикуни від шкарлатини і віспи.
Колись, коли ми мало відріжнювали
ся від дикунів, чума і холера стра-
шенно опустошували Європу, а тепер
вони для нас далеко не такі небез-
печні. Холера підчас найголовніших
холеричних епідемій дала такі числа
захорівших і вмерлих (в круглих
числах):

В роках:	захоріло:	умерло:
1830—31	534.000	234.000
1847—48	1,932.000	767.000
1853—55	609.000	245.000
1866—67	215.000	74.000
1871—72	632.000	238.000
1892—93	528.000	254.000

Таким чином ми бачимо, що ко-
лишні холерні епідемії (до того-ж
і записи ведено ранїйше дуже але;

що сифілітики дають багато безплідних подруж
або жінки їх євдають. Мої-ж спостереженя в
сольтаїлицькому повіті (перемської губ.) доводять
протинє: далеко більший % сифілітичних жи-
нов родить доношені діти не рідко цілком вдо-
рові. „Врлч“ 1889. Ч. 13.

мабуть і хорих і вмерлих було ще
більше) у нас в Росії були далеко
страшнійшими, а з поліпшенєм умов
і боротьби значно ослабли; на За-
ході справа стоїть ще без порівняня
ліпше: за виїмком дуже забрудне-
них і бідних місцевостей; там хо-
лери тепер не боять ся. Чума до-
водить се ще ліпше: в старину
вона пустошила мало не на поло-
вину великі міста і цілі держави,
вона була карою й Росії й Захо-
ду а тепер, не зважаючи на часті
занесєня, вона обмежуєть ся окре-
мими випадками. В вітчині чуми й
холери, в Індії, єї хороби знов
таки більше нападають на звиклих
до них тубильців, а не Європейців,
бодай і не звиклих але живучих в
ліпших умовах. Нарешті Англія
з її малим захворюванєм заразливи-
ми хворобами (чума не пристає до
Англії помімо частаго занесєня) і
смертельність є найліпшим доказом
того, що санітарні умови роблять
людей витрєвалїйшими в боротьбі
з заразливими хворобами, як раз
противно припущєню В. Вересаєва.

Далі він цілком віддаєть ся при-
пущєням у дуже важних питаннях
про недосконалість сучасного ста-
ну розвою людського організму,

сліпа кишка з її відростком, супе-
речности в царині полового чутя
і т. н.) про непринаровленє орга-
нізму до сучасної культури і про
шкідливий вплив культури; нарешті
наводить розваги ріжних авторів,
після гадки яких мозок з часом
поглотить все, визволить людий від
турботних зовнішних вражінїй і на-
віть обидва поли сполучать ся в
в одному третьому полі якого мо-
зок заступить місце чоловічих і жі-
ночих половых органів. Застановля-
тись над сим довго ми не будемо,
бо-ж се завелоб нас далеко в бік
і лише скажемо кілька слів про
нашу культуру, о скільки вона ти-
каєть ся медицини. Коли Руссо,
може не зовсім справедливо каже,
що „все є доскональним, виходячи
з рук природи“ то він цілком спра-
ведливо говорить, що наша цивілі-
зация несе з собою богато шкідли-
вого і нездорового; для нас надто
важно зазначити дві умови, які є
наслідками нерівномірного подїлу
дібр життя — усе поступаєче від-
далєне висітих і заможних верств
від природи і погіршенє умов житя
й праці робучих верств. Якось дав-
но бачив я карикатуру ідеального
робітника: маленька голова і жи-

1) Звичайно сифілідольогі після своїх спо-
стереженєв над городами євильні запевняти,

Учителі царя.

В хвили, коли вбито головного представника режиму заведеного в Росії по смерті Александра II., більш чим колишній інтересно познайомити ся з внутрішньою ситуацією царства, з кругами, в яких дійсно спочиває керма сеї великої держави і судба мільонів людей.

Вже давно закинули люди байку про ефективне самодержавіє. Цілий світ знає, що цар відділений від своїх підданих недоступним муром цілого ряду посередників, що він в дійсності лише невіддільний тит, котрі его інформують, і що правління в дійсності знаходять ся в руках високої бюрократії. Однак загально понятє сеї бюрократії звичайно невільне. Загально думають, що вона складає ся з товпи одиниць, де кождий працює лише для себе самого; росписка бюрократія мала би бути після сеї думки найповнішим і найбільш ненависним взірцем цілковитої анархії, борби всіх проти всіх. А всемогутність Царського посягають тим, що він мав силу заволодіти цілковито сею товпою і покласти на який то час кінець анархістичним відносинам серед високої бюрократії для своєї особистої користі.

Між тим сеї погляд хибний. Висока російська бюрократія не є конгломератом анархістичним; вона складає ся зі солідарних, карних кадр. Се що кермувало через Царського, не була одиниця, яка носила се або друге імя, але олігархія. Се що володіє царем, не є особиста воля сего або другого члена его окруження, але ціла олігархічна група, що працювала над досягненем сего результату від 30 літ цілком свідомо. Власне історію розвою і роботи сеї олігархії, незвичайно цікаву а мало відому, подає часопис „L'Europeen“ у 141. числі.

Кліка, що держить керму правління в Росії складає ся з трьох частин: політичних урядників, високого військового начальства і честливих великих князів (членів царської родини). Саме друга частина сеї кліки зорганізувала ся найскорше і взяла ініціативу в просторій акції для захоплення державної керми. Її початки давні; она витворила ся в „Другій каденції військовій школі“ в Москві. В тім шляхетнім закладі було в роках 1862—1868 кілька „нероздільних“, себто товаришів наук, що творили замкнене кільце і визначали ся незвичайною честливістю. Саме визначені імен вказує вже знатокам бюрократії цілу вагу сего почину. Тут були слідуєчі товариші: Безобразов, Ванялярський, Василь Сахаров, Валеріан Сахаров, Волков, Петровський і Пузанов. Всі ті молоді офіцери, коли вірити нотам їхніх професорів і наставників, не визначали ся ні талантом, ні пильністю, ні прикметами воєнними. Але вони мали деякі зносини і дар інтригування, вони попірали ся взаємно. Ось чини, до яких, вони добились ся по злуці, як се пізніше буде вказано, з

двома другими групами (поліцією і двором): Безобразов, міністер без теки, директор справ далекого сходу перед війною; Ванялярський, дивізійний генерал; Василь Сахаров, міністер війни; Валеріан Сахаров, начальник генерального штабу в Манджурії; Волков, генеральний командант Харбіна; Петровський, директор „Московских Ведомостей“, головна підпора реакції; Пузанов, генерал жандармерії, командант поліції.

(Конець буде).

Гостина д-ра Кербера на Буковині.

В Кіцмані.

В доповненню нашого справозданія із попереднього числа подаємо повні тексти кіцманських речників. Начальник громади Дмитро Вайан, подаючи д-ру Керберові хліб-сіль говорив так: „Ваша Ексцеленція! Високоповажаний президенте міністрів! В імені міста Кіцманя позволю собі Вашу Ексц. повітати із найбільшою пошаною і найгорячіше подякувати за те, що нам першим на буков. землі припала можливість повітати Вас, Вл. пане міністер! Прийміть Вл. пане міністер запевнене йдуче із глубини серця, що В. Ексц. через великодушне рішення основана нового культурного огнища для нашого, досі так занедбаного, народа записали ся на віки в серцях сего міста й повіту, та що ми всі без ріжниць віросповіданя і народності нічого иншого горячіше не бажаємо як того, щоб В. Ексц. було можна ще много, много літ трудити ся спасенню із незменшеною силою на чолі правительств нашої горячо улюбленої держави на добро і щастє всіх її горожан. Дякуючи ще раз найгорячіше В. Е. за ласкаву гостину позволю собі старим звичаєм нашого народу піднести отсі наглядні докази нашої преданности із сердечним бажанєм: Его Ексц. пан президент мін. др. Кербер най жне!“

По представленню урядників судових і політичних виголосив пос. Николай Василько отсю знамениту промову: Ваша Ексц.! Внов. п. міністре-презид.! На берегах Сяну вступила В. Ексц. на історичну землю руского народу, на ту землю, яку нині границя країв поділила між провінцією Галичину і частину Буковини. Ся границя країв ділить на жаль також і почування, з якими відноситься ся тепер руский нарід супроти високого ц. к. правительств. Помимо того буковинські Русини, мимо жалю, який вони притім відчувують і мимо співчуття з яким відноситься до своїх одноплемінних братів із найбільшою радістю використовують сю хвилю, щоб на буковинській землі повітати Вашу Ексц. із найглубшою пошаною як шефа правительств, як приятеля й щиробажачого добродія сеї країни. І се як раз задача,

яку маємо сповнити ми, рускі послі у руским повіті, до якого Ваша Ексц. як перший президент міністрів загостила. Передовсім маємо Вашій Ексц. нашу найглубшу подяку зложити за те, що ми получили тут, в місті Кіцмані руску середню школу, якої Русини вже від 30 літ собі горячо бажали. Сего не можемо ми заперечити, що є ще просьби й жалоби не лиш нашого народу але й цілого краю, які — мабуть не уйдуть быстрого зору Вашої Ексц. підчас подорожи по сій провінції. Ми маємо почувати, що до нас прибув, щиропрхильний добродій, добре бажачий приятель сего краю, тож із щирого серця вітаємо Вашу Ексц. а до сего повитаня додаємо ще й отверте бажанє, щоб як найдовший діяльності Вашої Ексц. яко кермантця державних справ сеї монархії повело ся довести до того, щоб руский нарід в цілій державі, так як колись козаки боронили оружем своєї землі супроти Татарів, був сторожкою й обороною Австрії на сході і оставав тривало в любови й пошані до династії, а вдячності до управи Вашої Ексц. і того можна надіятись для цілого народа. У сій надії і з просьбою прийняти ласкаво наш поклон кличемо: Ваша Ексц. най жне! Славно! — Его Ексцеленція президент міністрів др. Кербер подякував за привіт найсердечніше. Він уважав своїм обовязком, будучи в Галичині, прибути й на Буковину хочби на короткий час, щоби переконатися про її поступаючий розвиток, яку він вже знає із давніших часів, і якої відносини зробили на него вже тоді добре вражінє. „Не забувайте — кінчив він свою промову — що цілість може лиш тоді повести ся, коли одиниці взаємно розуміють себе, та що лише згода може привести для краю ті успіхи, яких ви, назове собі бажаєте. Продовжайте далше свою невсипучу працю для добра краю і держави. Такий праця уділит правительств все своєї помочи“.

Відтак оглядав стоячі рядом товариства (між иньшими і частину „Січак“) та розмаляв із ріжними личностями між ними із дир. Шойнарівським, а відтак прийняв ще депутатів Заставнівщини, в склад якої входили пос. Ф. Калитовський, дідич С. Вайсглас і антикар Шехт, що просили оснувати в Заставні старство. Премієр обіцяв се зробити, коли те по розслідуженню обставин остане ся можливим, бо ему се звісно, що громада Заставна за сим вже з давна побирає ся.

В Чернівцях.

О год. 9:30 рано прибув др. Кербер із Лужан до Чернівців. Президент краю представив репрезентантів властивих зібраних на двірці. Президента міністрів повітати маршалок Луцук, мерополит Репта, гр.-кат. сов. Костецкий, жи д. гр.м. віроєн., бурм. Кохановський представителі унів. і шкіл і товпи народу. З двірця удав ся др. Кербер уде-

корованими улицями до краевого правительств. Тут в сали засідань слідувало представлене політичних урядників, причім промовив презид. краю кн. Гогенлоге, даючи вираз своєї радості із можности витати примієра та просячи о більше число систематизованих місць для політ. урядників, які дуже перетяжені працею, а вкінці обіцяє іменем підчинених держати ся все закона і уважати цілію праці загальне публичне добро. — Мін. презид. у своїй відповіді висловив передовсім признанє для краевого президента, що він і в Буковині спрямував діяльність урядників на кожодчасне спомоганє населєня словом і ділом а за тим згадав, що *служу держави мусять бути безсторонні, зичливі і неуродажні, бо їх мораль стає моралєю краю*. Буковина є в добі розвитку, а се булоб сумно, якби недостатні урядники звели її на безпутє. Вкінці радує ся із за ревної трудолюбности урядників і обіцяє сповнити по можности бажаня що до побільшеня сист. урядів.

Відтак прийняв др. Кербер російского і ромуьского коззюла а вкінці численні депутатії, які устами провідників висловлювали свої бажаня передаючи їх дуже часто ще й в окремих меморіалах. Так прийняв він депутатию краевого відділу, в склад якої входили під проводом маршалка Луцук сов. Калінеску, сов. Лянґенган, проф. др. Ст. Смал-Стоцкнй, Николай Василько і прав. сов. А. Захар і Сіміґінович; депутатию міста Чернівців, в склад якої входили дир. маґ. Відман і оба віцебурм. під проводом бурм. Кохановского; депутатию гр. прав. консисторії під проводом митроп. Володим. Ренти; депутатию рим. кат., гр. кат. і вірм. кат. кліри під проводом кріл. Каспровича; суперіора Єзуїтів о. Меліна; пресбітерію евангел. чернов. громади під проводом сеніора Фроніуса і фінанс. надов. Маєра; жид. віроєн. гр.м. під проводом предс. д-ра Бенна Штрахтера, старшого раб. д-ра Розенфельда і раб. Вайса; депутатию армії під проводом генералмайорів Ванки і Горніка та полковників Двожана, Лавріча і Коха; депутатию буковинської Ради культури краевої під проводом президента Теодора Фальондора; депутатию торговельної й промислової палати під проводом сов. Лянґенгана; депутатию університету (проф. др. Воуцкнй, сов. двору проф. др. Кляйнвехтер, проф. др. Гандль, проф. др. Тарнавський, проф. др. Саґін, проф. др. Гаїна, бібліотекар др. Полєк під проводом проректора доктора Шарієра); члена палати вельмож Ю. Васильє-Серєцького; урядників ескарбової дирекції під пров. наде. двору Кіппера; уряд. дир. дїбр. під проводом сов. двору Ульмана; уряд. фінанс. прок. під проводом сов. д-ра Лєрбера; директорів шкіл середніх під пров. краевого інсп. др. Тумлєржа; офіцерів жандармерії під пров. підполковника Ваймана; ромуьское тов. жіноче під пров. проф. п. Ст. Стефано-

віт і здоровенні руки й ноги; противна карикатура могла-б бути ідеалом маючих людей. Невідбийне стремління до сих ідеалів є ґрунтовною несправдою нашого життя, величезним лихом, яке викликає безліч страждань і хвороб в обох клясах; на боротьбу з сим злом і мусять бути звернені всі сили медицини і лікарів, та медицина поки що мало звертає на се уваги. А в тім рекомендує ся ріжні забави, гімнастику, спорт, гуляня, але усе се не поважне, нагадує переливане з пустого в порожнє і не може бути виконане дорослими людьми, які потребують справжньої користної фізичної праці. Ось один приклад того: шведська королева запала про нервову хворобу, усі засоби лічення перепробовано без жадних наслідків: тоді лікар звелів пацієнтці не користуватись прислугами слуг а усю роботу коло себе робити самій і королева видужала. Кождий, кому доводило ся працювати фізично, добре знає те чуте задоволення організму і роскоші, якого ми часто не відчуваємо від наших культурних розривок. В. Ве-

ресав досить мальовничо описує вплив естования сеї праці і недотачі її на організм і чутя чоловіка. Але фальшивий встид, брак часу і неормальні умови міського життя позбавляють нас не лише тої приємности але й конечної умови здоровля.

Кінчимо слухним бажанєм В. Вересаєва: „най усе дужче розвиваєть ся мозок, але най при тому в нас будуть крепкі мязи, витончені органи чутя, зграбне і загартоване тіло, яке даватиме змогу дійсно жити одним житєм з природою а не лише спочивати на її лоні яко зніжненому літникови“.

IX.

Але ось лікар покінчив студію. Відношенє його до медицини різко міняло ся: поступаючи на виділ, він думав все; побачивши факти безсилля медицини, він як і усі пізнатоки, стає нігілістом і глузує з медицини, нарешті, познакомившись ліпше з наукою він переконуєть ся, що медицина все-ж таки може робити багато, і з таким спасенним і близьким до правди пе-

реканем виходить молодий лікар із університету. Сі переходи від віри до невіри і від невіри до свідомого відношеня до науки відомі мабуть, великій більшости лікарів; а в тім, бувають і такі лікарі, що мало знають, а разом з тим дуже певні себе і зважують ся на все, треті, може менше реагуючі і спочутливі, беруть від медицини цілу її силу, задовольняють ся нею для помочи там, де можна, а безсилє медицини і усі невилічні хорі їх турбують мало, сумнієн і прокляті питання їх не мучать; нарешті четверті — таких є меншість — вважають медицину ремеслом, яке дає „великі і багаті милости“ і поза сим для них не має сумнієн і мук. Молодий лікар дістав диплом і переконуєть ся, що, хоч він і робив не менше товаришів і знає не менше їх, ба, навіть „більше дуже багатьох“, але що він знає дуже мало, а до практичної діяльности і зовсім неприготований: в університетах нам усе лише показуєть ся, а не даєть ся нічого робити — бачити-ж не значить уміти зробити. Почалась практика; молодий лікар

дуже бажав її — треба-ж з чогось утримуватись — але ще дужше бояв ся, було менше радостий і більше горя. Рядом слухно вибраних фактів автор показує помилки і митарства молодого лікаря і приходить до такого висновку: „Я особисто, не зверну ся по поміч лікаря, який що йно покінчив студію, не ляжу під ніж хірурга, що робить першу свою операцію, не дозволю дати своїй дитині нового мало спробованого ліку“.

Се дуже вдатні сторінки „Записок“, які роблять велике вражінє, але вони то й були одною з головних причин нарікань на автора за його розмаскованя. Але ми вважаємо сї наріканя несправедливими і нещирими, якими хочеть ся заховати дійсний стан річий. Я знаю одного лікаря, який скінчив студію одним з перших не лише сит ехіміа laude, але навіть з премією і він, дістаючи посаду в земстві, не брав ні разу ножа у руки, не вживав акушерських щипців, не вмів зробити гіпсової перевязки і навіть не бачив, як щіплять вісну. Може було багато ліпших і практичніших за

вичевої, румунські тов. під пров. конс. сов. Бежанаї рускі тов. „Народний Дім“, „Руска каса“, „Руска Школа“, „Буковинський Боян“, „Тов. Православної Шляхти“, „Зоря“, і „Міщанська читальня“ під пров. сов. дир. Филиповича; товариства польські під пров. дідича Ф. Пасакаса; товариства німецькі під пров. бр. Фірта, німецький союз господ. спілок під пров. дир. Баєра; депутацію московієльських тов. під пров. о. др. Козака; депутацію міста Радівців під пров. др. Скедліа з речником дром Брунштайном; дел. міста Вишнівці під пров. пос. Ник. Василька; деп. міста Кімнопольна під пров. пос. д-ра Аврели Ончула а вікниці депутацію поштових практикантів (Бреннер і Вайс).

О год. три чверті на 1. по пол. явився президент міністрів по огляненню будівлі палати спрavedливости в прибранім будинку краєвого суду карного в тов. презид. висш. суду кр. Тхоржинського і мініст. сов. Завадського. По представленню урядників промовив през. суду Клар, запевнюючи про безпартійність судів і їх лояльність супроти цесаря й держави. У відповіді своїй говорив др. Кербер як шеф міністерства спрavedливости, щоб судії високо держали гідність свого звання. Судія се нечаче сльозив, усім своїм поведенням повинен він оправдувати незвичайне поважане, якого вимагає его зване у публіки. Вони мають населенню за кожним разом показувати, що *судебне лише одно право, якого не вільно нікому висмикати, перед яким боїся і бідак є рівні*. — Судейська незалежність лежить в самостійности судії супроти всіх посторонних впливів. Судія має також справляти закорінені в народі давні блуди і вселювати в него висшу мораль. Відтак оглянув др. Кербер судовий льокаль і прийняв депутацію сучаскового суду окружного, адвокатської й нотаріальної палати, лавичних судіїв, судових авскултантів, урядників судових канцелярій і книг ґрунтових; товариства адвокатських і нотаріальних урядників; депутацію м. Радівців з просьбою о суд окружний і депутації Чудина, горішнього Вакора і Стражі з просьбою о основане у них судів повітових. Вікниці др. Кербер уділяв приватних аудієнцій а о год. 2-й по пол. взяв уділ в обіді у кн. Гогенльоге, в яким взяло уділ 36 осіб, начальників всіх урядів світських і духовних.

О год. 4. по пол. оглянув президент міністрів квалейний шпиталь в товаристві президента краю кн. Гогенльоге сов. двору Бляйлебена і Фекете та президіяльного секретаря Кешмана. У входу шпиталю ожидали на него краєвий маршалок Лунул, дир. др. Филипович, краєв. реф. саніт. Ключенко і старш. управ. цис. сов. Найнтайбел. По представленях оглянув др. Кербер в супроводі директора д-ра Филиповича поодинокі відділи шпиталю, комнати хорих, операційну салю, будинок управ. відділ „Червоного Хреста“ і пресектуру, розвідуючи ся про все із великою

свого премійованого лікаря; ще безсумнівніше, багато було менше знайомих і практичних за нього. Але в кождім разі се питане розв'язується ся дуже просто: най кождий з противників В. Вересаєва щиро відповість собі самому, чи був він таким досвідченим, певним себе й безпосереднім в ділгозах і ліченнях, з самого початку своєї практики, і взагалі чи почував себе таким сильним, як за 2—3 роки праці в яким будь шпиталі? під проводом досвідчених товаришів? Ми не думаємо, щоб хто небудь був такий певний себе і зваживсь дати позитивну відповідь. Мало того, найліпші наші учителі давно визнають konieczність практичного приготування для починаючих лікарів.

2) Щасливі ті в молодих товаришів, що, подібно до висше згаданого премійованого лікаря, почали свою самостійну діяльність у шпиталі, де вони можуть довше вчитись, перевіряючи на многих хорих свої припущення, перебіг хороб, пізнання їх і т. и.; становище лікарів тих, що починають свою діяльність в амбулаторії або приватною практикою, а без порівняння гірше: змога спостереження й перевірки в них доходять до minimum.

(Далі буде).

цікавостію. Вікниці зложив свій підпис в пам'ятній книжці в директоровій канцелярії і розпрощав ся із словами признання для дир. Филиповича і лікарського збору, з яким познайомив ся, обходячи шпиталь, і урядників управи за їх працю для добра терплячої людскости. Вікнавши із шпиталю зложив др. Кербер візити маршалкови краю Експ. Лунулові, Вир. митрополиті Ренті, бурмістрови бар. Кохановському, членови пал. вельмож бар. Юрієви Василькові і генералом Ванці та Горішкови, а о год. 5. взяв уже уділ в відкритті жидівського приюту сиротинського ім. цесаря Франц Йосифа I., на яким зібралось чимало визначних гостей, жидів, акад. товариства і весь заряд жид. віроїсн. громади. Св'ято отворив президент др. Штрахер обговорюючи велике гуманітарне значення сего заведення, що має заступити батька-матір бездомним сиротам і виховувати їх на добрих горах і висловлюючи своє вдоволене, що про патріотизм жидівського населення може запевнити тут першого дорадника цесаря, під якого іменем внесено сю будівлю. По відсвяткуванні народного гимну відповів др. Кербер, дякуючи всім жертводавцям, що причинили ся своїми дел. тами до сего незвичайно корисної для загалу будівлі. Із сиротинського приюту відіхав др. Кербер на оглядині буковинського акційного бровару, парового акційного млина і парового тартаку Геттін & Комп.

Вечером о год. пів до дев'ятої відбула ся в величавих комнатах митрополітської палати ввечера, на яку митрополит Рента запросив півтретя сотки осіб, заступників духовенства, військовости, шефів державних і краєвих урядів, обох консулів, парламентарних і соймових послів, засідателів преси, адвокатури і нотаріату і т. д. Вечера відбувала ся в монументальній Ідальні і в митрополітській Ідальні. При шампані тостував митрополит Рента на честь цесаря а відтак і д-ра Кербера, який відповів тостом на честь митрополита й цілої Буковини, дякуючи за сердечний привіт і радіючись із розвитку сего краю. Під час вечері пригравала військова музика 41. п. н. — По вечері відбував ся през. мін. сесія із многими особами а по опівночці при звуках колодийки стали гості розходити ся домів.

Відїзд.

В неділю о год. 8-2 відіхав др. Кербер із Черновців до Станіславова. По дорозі на дворець вступив на коротку молитву до рим. кат. парохіяльного костела відтак на двірці розмовляв із многими достойниками, що численно зібрались на его пращане, поки поїзд ведений др. Гнїдим не відіхав до Неполоківців, де в прибраній ждальни чекали вже громадська старшина, старшина райфайз. каси, жид. віроїсн. гром. і шкільна молодіж, всі рускі послі, пач. Вишнівці, Лювіш, вишнівцеський учительство під проводом інспектора Никоровича, архипресв. чернов. дек. Осташек і двірники ґуцульських громад із пов. вишнівського і вашківського. Порядок удержувала ме-полоківська „Січ“. О год. 8-28 наспів поспішний потяг і др. Кербер враз із кн. Гогенльоге і сов. двору Бляйлебенем і опустив свій вагон сальоновий, а Ник. Василько промовив до него на розхідне отсими словами:

Ваша Ексцеленція! Високоповажаний Пане Президенте! Як поспіш до Ради державної із сего повітустою я отсе на чолі усіх руских послів та присутних тут делегатів повітів вишнівського, вашківського і кіцманьського, щоб Вашій Ексцеленції при відїзді із Буковинської землі викликати із щирого серця: „Бувайте здорові“. Із вдоволенем констатую, що щирі, повні довіри вчерашні привіти, якими ви-тали ми Вашу Експ. в часі по-ступлення ногою на землю сєї провінції, зустрінули Вас та-

кож у дальшій Вашій подорожі в краю, головна-ж у столиці нашої при співучасті усіх народів і віроїсповідань, що замешкують сю країну.

Ваша Ексцеленція безпечно могла пересвідчитись ся, що правительство жде на се, щоб державна управа довела до краю богато ріжних оправданих домагань, які без державної підпомогі ніколи не могли сповнитись ся мимо того, що у сїй провінції всі нації згодились на одну програму, яка має на меті піднесення материяльного і культурного добробиту краю і усунення по-можливости національних змагань і суперечок. Око Вашої Ексцеленції як мужа стану побачило, що *руський нарід уміє показати ся дуже вдячним, коли із ним справедливо обходять ся і поступають із ним після букв закону*. Ваша Ексцеленція зволює отсі спостереження утвердити собі в пам'яті, пращані нашими найщирішими бажаннями для Вашої тяжкої політично-державної роботи. Єго Ексцеленції нашому президентови міністрів: Многая лїта! Славно!

Президент міністрів відповів на се: „Дякую вам мої панове! За короткий час, який я між Вами пробував зміг я зробити миле спостережене, що край поступає шляхом розвитку вперед, та що всі покликані чинники причинюють ся до піднесення краю. Я ґратуюлю всім тим панам, що до сего причинили ся; *поступайте сим шляхом далше*“. — Стискаючи руку пос. Н. Василькові замітив: „Мущу коротко висловлювати ся, бо втече мені потяг!“ Ще представлено др. Керберови нач. гром. Давіра, після чого визначний гість, попращавши ся сердечно із кн. Гогенльоге, в тов. сов. Бляйлебена всім до потягу. Січовий сурмач затрубів, сиво-жовтий прапор похилив ся і відіхав перший й презид. міністрів, що завітав на Буковину.

Кн. Гогенльоге розмаляв ще із послами, познайомив ся із непополківським двірником, поговорив ще приязно із ґуцульськими громадськими старшинами і в тов. др. Гнїдоґо відіхав дрезиною до Чернівців.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. вересня 1904.

Із **крутих судейських**. Цесар надав сов. суду краєв. п. Антонови Невечержілову в Чернівцях при нагоді его переноси в стан супочнику титул совітника суду вишнього. — Прокуратор держ. п. Володимир Михальський задала приїзду управ. міністерства справ. перервав свій урлоп, і повернувши до Чернівців обняв, урядоване.

Судовими знатоками при тутешнім суді краєвим для справ дивенікарських установлено шп. правит. сов. Антона Захара, секрет. унів. др. Антона Норета, канд. адв. Филипа Мечля, проф. унів. др. Стефана Смал-Стоцького, ред. Евзебія Стефанелього і ред. Генрика Цукера.

Новий кіш січовий. Отворене „Січ“ в Драчинцях відбуде ся в неділю, дня 11. вересня с. р. під голим небом а в разі непогоди в стодолі чесь. господаря Николая Антоюка із звичайним порядком денним. О численну участь в сїм св'яті просить за старшину тимч. кошовий *Даміло Прокопеч*.

Дволітний курс висшого образования для дівчат, який утворило й удержувало доси краєве товариство учителів в льокалі ц. к. учительської семінарії із причини недостатчі місця бу-

де від тепер знаходиться в давнім приміщенню ц. к. П. гімназії (ул. Шкільна vis-a-vis театру). Вписи тривають до 15 вересня кожної днини від 10.—12. рано і від 4.—5. ввечером у названім помешканню. Близші поясненя при вписах.

Вільгельм II. — непокоїть і вмерлих. Як пише „Berl. Tgb.“ замовив німецький цесар у різьбяря Шебеля образ: „Фридрих Великий перед домовиною фельдмаршала ґр. фон Шверіна“, але забажав, щоб домовина була під зглядом історичним представлена зовсім вірно. Щоб цесарську волю сповнити прийшло ся отворити склепине в шверінбурзькїм костелі, де поховано пок. фельдмаршала і вносити з відси его домовину на світ.

Холера в Перзії і в Росії. На холеру померло доси в Перзії поверх 20.000 осіб. Як возьме ся під розвагу, що в перській столиці Тегерані, в якій живе 100.000 душ населення, а як деякі статистики подають, аж 300.000 жителів, панують страшні неприятели і бруд, то можна вносити, що жертв холери було там далше більше, чим 20.000. Холера вибухла найперше в Тегерані, а звідтам рознесла ся по цілій Перзії. До сего причинила ся та обставина, що Перзи ховають померлих на спільних цвинтарях в деяких містах як Мастеда, Гарозаму і в Кебалі на турецькій області. Мастеда і Гарозаму лежать на російській границі і тому звідтам перенесла ся холера до закаспійського округу в Росії. В Мерві занедужало на холеру 53 воєнів, а 9 з них померло. З цивільного населення занедужало 13 осіб. До Мерви заволокли холеру козаки, які стережуть кордону. Аби ся грізна пошесть не рознесла ся далше, заряджено квантанту в Красноводську, порті на Каспійськїм морі, а надто в Баку зроблено лікарську стацию для приїзжих з Перзії і з місцевостей навіщених холерою.

Малий фейлетон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індійська легенда.

(Дальше).

Там було все таке пречудне, таке пречисте, якби потоплене в якійсь світлій дрімоті блаженного вічного сну, з котрого нема пробудження.

Ніякий легіт воздуха не ворухив ся, ніяка квітка, ніякий листочок не хитав ся там.

Галазуючі товпи людей, що станули над берегом, замовкли в обличчю отих нерухомих мільйонів мас на тім боці; вони лиш шелестом кликали:

„Яка там тишина! Як все в св'ятлі спочиває!“

„О там, справді, вічний супокій, вічний сон!“

По якійсь хвили сказали найтрудніші з них:

„Ходім туду, шукати там вічного сну!“

І не надумуючись довго, вбрили вони у воду. Дуговимі красками іграючі хвилі розступились, як би хотіли їм улекшити перехід. Людей, що стояли на сїм боці берега і придивлювались ся тому, обхопила раптом туга за віддаляючими ся товаришами, вони почали прикипувати їх назад до себе — але жадеи з них і не оглянув ся назад. Противно вони ступали легко, весело далше, немов тягнені все дужше а дужше преображеностю чаруючої країни.

Тим часом зауважила товпа на березі життя, що тіла віддаляючих ся товаришів чим далше немов рідшали та ставали чим раз прозорішими, чим раз лекшими, чим раз більш світлючими, немов би розплавлялись ся в тім загальнім св'ятлі, що наповняло країну смерті.

Колиж ступили на тамтой беріг, то положили ся одні під цвітими, другі під деревами, або і під скалами. Очі в них були зачиплені а твари виражали не лиш невимовний супокій але таке щасте, яким в країні життя, не в силі була навіть любов обдарувати.

(Конець буде).

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після скількох уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осипа Шхлера і Сипів білий вибір капелюхів Габіа, найліп-

люхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Граду Бореоїна в Алаксандри. Най-ших і найдешевших фабрикатів з фільду,

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого роду, модні ковнярики, маншети і хусточки до носу.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, плади, мішочки на біле, парасолі, кошики на начине, нецесарія, коці і т. н. шкряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморіднішої конструкторії і амуніція.

Обув. Склад п. к. гоудіарської фабрики Найбільший вибір різноморідної обуви для Corcali, з телячої сатинованої шкіри і турнована. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. н. Черевки до ношеня дома і до

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стріців систему Д-ра Лямана, шкарпетки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glace, Chair, з оленевої шкіри і т. н. сорти.

Парасолі Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракети, бальони, черевки, пояски і инші до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковинська.

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „Золотою Грушкою“).

7 (-)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню прантику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посіщати, а дякуючи вже з горі за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

магазин одягів.

30 (6—25)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Дентистичне Ателіє

Бержарда Фальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звана входячі роботи.

32 (-)

Найкраще і відповідне виконане по найнижших цінах.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечает будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трех літах виносил зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шноди дуже скоро а оцінку шкід переводнає разом з делегатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА полєси приймають при позичках Банк краєвий і касп ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченях на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізії з таких обезпечень на русні добродійні ціли; длятого на жите треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять 1,013.691 к. і всі уміщені в цінних пан. пушлярих.

ДНІСТЕР уділяє аґенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНІСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізії.

(-)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окопмске пиво, бочкове і фляшнове, ляґер і експортное пиво, знамениту кухню як також у молдавекі і инші натуральні вина.

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (3—5)

Канцелярия

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

створена

в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують велику конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК, в найбільшим виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

33 (3—24)

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Рекламациі неопе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

З краю політики.

Кн. Гогенльогге опускає Буковину? У триєвських кругах думають, що вибір на наслідника гр. Гоеса хитає ся між краєвим президентом Буковини, кн. Гогенльогге, а намісником Дальмаці бар. Гандлем. Іменоване кн. Гогенльогге має, як запевнює N. Fr. Pr., шанси більші.

Скликане буковинського союму, яке спершу мало припасти на кінець сего місяця, зазнало тепер відрочення мабуть до перших днів жовтня раз тому, що ще не всі приготівні роботи полагожено а друге тому, що й парламент не буде швидше скликаний як на листопад, бо справа будучої парламентарної більшості ще не зовсім вияснена.

В неділю перед пол. відбув „Вільнодумний Союз“ під проводом пос. др. Авреля Ончула засідане, в яким взяли участь всі вільнодумні посли. На сьм засіданні переведено уконституоване „Союзу“ в отсей спосіб: головою вибрано др. Авреля Ончула, першим заступником головою Николая Василька, а другим заступником др. Осипа Відмана.

Поодинокі національні клуби, які разом творять „Вільнодумний Союз“ уконституовали ся також. В румунським клубі переведено сю справу вже давніше. Головою сего клубу вибрано др. Авреля Ончула, заступ. др. Флореа Луну. Крім сего належать ще до рум. клубу: Сіміонович, Бубурдзан і бар. Юрій Василько.

Головою німецького клубу вибрано проф. Скедла, який свого часу усе пити, які лучили его з хриет. Німцями

був так пірвав, що виступив із „Arminii“ і всіх їх товариств, а по виборах за посередництвом бар. Фірта і ред. Маєра увійшов з ними знова у порозуміння ради одноцілности роботи буков. Німців; заступ. голови вибрано пос. Лянґенга. Крім сего належать до німецького клубу ще пос. Ляндвер, Тітінґер і Відман. — Посол др. Штраухер заявив, що до сего клубу не вступити так само пос. др. Вайденафельд відкинув запитання що до вступлення до німецького клубу.

Со співренієм відповідає „Gazeta Polska“ на те, що буковинські часописи дали рішучу відправу галицькій шляхетчині, яка забрала вести інтригу із приводу буковинських справ. „Gazeta P.“ удержує, що галицькі Поляки мають право заримати ся справами цілого польського народу без огляду на провінції — бо вони незвані російською цензурою. Дивно, що такі сердечні приятелі наших „markowanych Rusinów“ сирім московілів нараз беруть ся відказувати на російські порядки, до яких зітхають їх найсердечніші. Нуби брата люблять ся — але відвертають від себе лица. Та до речі треба й те сказати, що за сьм саме справу годі й дати російську цензуру, бо „Gaz. P.“ повинно бучи звісним, що і варшавські часописи і петербурзький „Kraj“ поміщують статі і дописи як із Галичини так із Познаньщини, не раз навіть дуже влучні і їм сего російська цензура не боронить. Навіаки буває і так, що передруку із варшавських польських газет копіює по польських тани часописах — прокуратория галицька, щоб не „йонтиши“ населення проти шляхетських верховодів.

Воевничий тон польських часописей повсюде „Gazeta P.“ уносліджує польської мови на Буковині. Чиж сьму винні Русини, чи може загалом вільнодумні посли? Таж відносини есентуальних польських кривд про які пише „Gazeta P.“ тривають ще із часів панована боярецького-румунської кляки, чомуж проти неї не ломля копія „шляхетні рецези“?

„Gazeta Polska“ бачучи вини, що галицькі заштитники буковинської Polonii значно попереаджували в ріжних справах, за що дістали по пальцях — отрицає ся тепер всего того, хоч перше сама ті статі перепечатувала. Ва що більше, „Gazeta P.“ простеує звісню статю п. Р. Сембратовича п. з. „Hannibal ante portas“ із „Ruth. Revue“ новими — назвім се делікатно — помилками. Ось редактори „Gaz. P.“ опрокидують сей факт, веначоб галицькі газети кинули ся на кн. Гогенльогге за послідні „вільні вибори“ і нажуть, що вони сего нігде не читали, що подають розстріленим друком. Щоб богато над сьм не розписуватись сконстатуємо лше, що такі ереміяди були поміщені між пншам в 365 ч. „Słowa Polsk-ogo“ річник IX. із дня 4. серпня 1904, видане попол. в статі під заголовком „Вийкі виборув сеймових“ а статю сьм внові перепечатала „Gaz. P.“! Як се незване із перепечатанем погодити сего не вгадаєм, най се зроблять редактори „Gaz. P.“, які, як із сего виходить, хіба самі не читають своєї часописи!

Промова, якою повитав пос. Ник. Василько през. міа. др. Кербера в Кіцмани дуже діймила вшехпольське „Słowo Polskie“. Воно коментує єї як доповнене демонстрацій галицьких Русинів. А найбільше непокоїть его те, що Русини, коли їм признасть все, що їм належить ся, можуть стати заборолом Австрії на сході, таким як колись козацтво, що своєю грудью захистило Европу від хижої Татарви. St. Pol. удає на кінець недотепу й питає, хто саме є Татарами XX. ст. Дивно, що сих гнобителів другого народу, гасителів его культури не може воно — впрочім таке бистроглядне — добачити, а може се приписати надто пильним дослідям над генеалогіями японських генералів

а la Курокі-Kurowski. Як вижалин сьвій зір у-недосяжну віддаль віяк не добачим того, що діє ся біля ніг.

Учителі царя.

(Кінець).

Тут бракує кілька визначних імен, особливо Плеве, Муравев, міністер сирведливости, Алексеев, віцекороль далевго сходу, Клейгельс і Валь, давні начальники Петербурга, а також кількох великих князів, царів-матери і Победоносцева. Але відносини уладили ся зовсім природно відносно до діяльности кожної з названих осіб.

Найшвидше на ногах були Петровський і Ванялярський. Перший з них був в родинній звязи зі славним Катковом, малим Гамбеттою російської реакції. Петровський став его приватним секретарем і рівночасно секретарем в редакції „Московских Ведомостей“; его вплив у реакційнім кружку ріс враз із впливом славного директора. За міністерства Дмитра Толстого він вийшов через Каткова в зносини з правлячими сферами, де Катков був інспіратором. Вже в той час він знав Плевего, начальника політичної поліції, і підняв его брутальну діяльність. За посередництва Каткова перенер Петровський іменоване Пузанова полковником жандармерії в Петербурзі, хочачи умістити громаду старших своїх товаришів при Плевім. Таким робом став Пузанов повірником Плевего і одним з рідких ініціаторів в тайнах реакційного правління. По смерті Каткова, Петровський заняв его місце при „Московских Ведомостях“ а через се й в реакційній групі на дворі, себто у царії і єї інспіратора Победоносцева. Так завязав ся кружок: Петровський, Пузанов, Плеве, Победоносцев і царіца.

Додаймо до сего Муравева, теперішнього міністра судівництва і его брата, міністра війшних справ в 1900 р. Муравев був „аташе“ прокурора в Москві 1870 р., коли Плеве був прокурором. Оба Муравеви були добре записані у двора

Лікар Жбанков.

14)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересова).
Переклада Маруся Податка.

(Дальше).

Де-ж вихід? Кожний лікар, що скінчив студії повинен перебути ще практичну школу — приготоване протягом 2—3 років в шпиталях або клініках під проводом досвідчених товаришів. Про се приготівлене й треба сказати кілька слів. Медичні виділи при сучасному їх стані саме до практичних знань студентів не можуть додати багато — чого, бо для сього є чимало перешкод. Медикам викладає ся так багато природних і спеціальних наук, з яких трудно що-небудь скоротити, що їм доводить ся майже цілий час обертати на слухане викладів і читане підручників; часто в ту саму годину відбуваєть ся виклад, практичні заняття, ординації, і студент повинен вибрати що-небудь одно і залишати усе инше. Велике число студентів медиків і пропорційально мале число хорих у клініках також дуже перешкаджає не

лише щось зробити але навіть подивити ся: кождому студентови доводиться бути куратором через цілий рік лише в одного хорого а через цілий час студії бачити 1—2 злоги. Нарешті, професорський персонал, з дуже малими виїмками, є недоволюючим, але не після якості — є ріжні — але після кількості часу, який вони віддають викладанню: майже усі вони усильно займають ся придбанем грошей, з сього походить ріжне скуплюване посад аж до посади підрядного ординатора в шпиталях. Про одного професора казано жартом, що він має так богато посад, що іноді забуває, де він ще має узяти пенсію, більше менше активна участь в приватних лічницях, великі прийоми в дома, навідуване хорих і промислової екскурзії. Усе отсе забирає так багато часу і так утомлює професорів і їх помічників, що клініці й викладанню вони присвячують за мало часу, а далі утомлений професор дуже довго спочиває в літку, пізно починає і рано кінчить свої заняття в університеті. Відома усім московська „Захаріада“ ясно показала, до чого можуть доходити лікарі в гонитві за набутком, а в

тім, до сього ми ще повернемо далі. Відність багатьох студентів змушує їх давати лекції, але також чимало шкодить їм в придбаню солідного знання.

Деякі з висше згаданих причин, що стоять на перепоні ліпшому практичному приготівленю студентів, можна більше-менше усунути, але все-ж таки студент при сучасних умовах не може скінчити студії добре приготівленим практичним лікарем і, значить, скінчивши студії, він муєть ще приготівляти ся. Де-ж і як се робити? Якесь частина може проовжати свою фахову освіту при університетах, як асистенти, ординатори в клініках, але більшість муєть вступати до шпиталів: столичних, міських і земських. Шпиталі столичні і по великих містах мають свою перевагу, бо-ж ліпше обставлені, ними заряджують більше досвідчені фаховці, далі жите в сих містах таке чаруючо-привабливе, і в них легше зробити собі ліпшу кар'єру, тому до сих міст і збираєть ся так багато лікарів. Переваги дрібних і земських шпиталів ще більші: у них багато праці а мало помічників

і молодим лікарям доводиться ся робити на всі заставки, що в великих шпиталях, завдяки тому, що там багато помічників їм дістаєть ся не так легко; крім того село й мале містечко не мають того неуючого впливу — не приучують угадати за практикою, що з часом перетворюєть ся в гонитву за набутком. З молодих лікарів, які почали свою діяльність по великих, бодай і земських губерніяльних шпиталях рідко йдуть потім служити у земство та й то не на довго; у них зникають громадські інтереси, заціплюють ся особисті схильности лікаря-практика і ремісника, а земські а надто участкові шпиталі власне й приціплюють схильність до сих громадсько-земських інтересів, що цілком відповідає задачам нашої гуманної науки.

Які матеріальні обставини молодого лікаря, що продовжає у шпиталях своє практичне приготівлене? Усі великі, а надто столичні шпиталі нічого не платять сьм практикантам, що немилуче змушує їх вгаляти за практикою; в земських, дуже небагатьох знаходиться посади асистетів, які дістають пропорційально малу пенсію, але позаяк

й стрий Муравев-Вешатель виробив ціла як найліпшу оцінку у царя, Плевака жав їх неопієвими. Він підняв їх відомі зміг. Як начальник поліції, сприйняв, що Муравеву, тоді прокуророви в Петербурзі, поручено судити на смерть нігілістів — ні один з прокурорів, як думали тоді, не був так добрим бесідником, як таким реакціонером. Так задовольняв Муравев цілу свою кар'єру Плевому. І він ніколи не перестав разом працювати.

Двірець звязи Петровського і Муравєвих булиб може не вистали, щоби помогти й другим товаришам з Москви. Але Бог любови прийшов їм на поміч. Ваняларський, гарний і сміливий парубчак, дуже цінний шляхотним дамами у двора, мав щасте добути собі серце одної з найбільш впливових великих княгинь, котру годі назвати по імені, так як вона ще живе. Це велика пані не відмазала нічого свого поклонникові, ні чинів, ні ласк. А щасте бойкого офіцера спало й на его товаришів у формі авансів без числа. Талані старих товаришів, досі темні, заясніли на царсьм дворі. Таким чином цивільна група Петровських, Плевих, Муравєвих, Пузанових, котрі вже у замахистих фінансових плянах хіснували ся особливим таланом свого товариша Безобразова, доповнила ся щасливо військовою групою оживленою тим самим змаганням, а через се й членами царської родини, котрих тамта група, біля поліційна, булаб не придала.

Під ту пору великий князь-наслідник Николай замотаний у невідповідну любовну інтригу мав бути усунений на який то час. Порішено подорож довкола світа. Всі офіцери маринарки співубігали ся о ласку командувати кораблем, котрий повезе будучність Росії. Але на поручене великого князя Владимира, а властиво за протекцією Ваняларського, віддано се капітанови Алексєєву. А в часі побуту престолонаслідника з Алексєєвом на далекім сході можна було замітити в его окруженні й Безобразова.

Від сеї пори „делки“ між Алексєєвим і Безобразовим ніколи не переривали ся. І ми бачимо, як від сего часу кліка дійшла до найбільшої влади і сильно держить ся у спільнім інтересі. Її діяльність за останні роки так добре відома, що моглоб видавати ся безхоченням її даліше аналізувати.

Визначними противниками сеї кліки було двох людей: найспосібніший фінансист і знаменитий генерал — Вітте і Куропаткін. Експанзивна політика Віттого могла помішати інтересам кліки лиш так довго, доки вона розвивала ся мирною дорогою і фінансовими способами. Перемінити економічну експанзію у експанзію воєнну значило поособити військови і морським, належачим до кліки, до більшого впливу; се значило отворити

можливість ріжних „делок“ поза міністерською фінансів; се значило наконці витворити ситуацію, в якій ті, що працювали у внутрішніх справах (Плева, Муравєв і т. д.) найліпше відносили заворушені, котрі послужилиб їм відразу за диверзію у адміністративних трудностях і за драбину до диктатури.

Річ стала дуже можливою з хвилиною, коли брат Муравєва обняв управу заграничних справ. Велика інтрига, яку провадив Вітте на далекім сході посередством свого російсько-хінського банку, була так знаменно паралізована Муравєвим, що оружна інтервенція в Манджурію була рішена в 1900 р. мимо сильного негодовання Віттого. По тім успіху умер Муравєв у невинесений спосіб. Однак від сего часу працював сам Вітте над знищенням своєї політики.

Так володіли Алексєєв і Безобразов на далекім сході — Плева і Муравєв, сей від судивництва, в Росії. Благодать не минула й других.

Між тим існували Вітте, Куропаткін і Лямедорф, протегований Віттем. Треба було забезпечити собі особу самого царя. Плева як міністер внутрішніх справ, се було щось трохи; креатури: Валь через Плевого, Клейгельс через царицю-матер поставлені на високі становищах, се було також цінне. Але на царському дворі заволоділа нова особа; дами Ваняларського постаріли ся між тим. Победоносцев бачив, що Плева его посує трохи на бік, а цариця-мати, хоч реакціонерка як бажалося, була за дуже авторитетна щоб дати себе ужити до нього ціли як саме власна всемогутність. Треба було нового туза на дворі. І найшли великого князя Александра-Михайловича, який із прямої ненависти до Віттого не вагував ся кинути ся із замкненими очима в обійми нової олігархії. Яка се була підмога! Він оженив ся з сестрою царя, котра була перш за все дочкою своєї матери, себто представителькою ідей Победоносцева. І саме вона мала досі, зі всіх осіб які стоять у зносинах з царем, найбільший вплив на царські рішення.

Через Александра-Михайловича усунено Віттого. Через него прислужав Безобразов до війни царську родину, котра не хотіла тратити своїх міліонів. Через него захитана позиція Лямедорфа. Через него вислали Куропаткіна до Манджурії на очевидну погубу. Через него на конець, і мимо рішучого заперення даного генераліссімови, іменовано Сахарова міністром війни, а его брата начальником штабу Куропаткіна, а его товариша Волкова командантом Харбіна. Таким робом Куропаткін має дорадниками а разом шпіонами своїх найгірших ворогів.

Побіда кліки була вже рішуча, коли її начальник і її підпора, Плева, унав. Думати що тепер та кліка зникне булоб

жиде на селі коштує дешево, то її для самітвого вистає.

Є спосіб досить слушно розв'язуючий трудність: по всіх земських шпиталях є по 2—3 фельчерські посади, одну з них посад і повинно ся давати молодому лікарю, який, виконуючи часті фельчерської роботи, робитиме головним чином, яко лікар, під проводом досвідченого товариша. Я знаю задалегідь, що така пропозиція здобле багато нарікань і заперечень, але я, в інтересі населення і самих молодих лікарів вважаю потрібним обставати за неї. Населення на сьому без сумніву зникає, бо приєднання другого лікаря дасть змогу і малим шпиталям заспокоювати її потреби що до хірургічної помочи. Молодий лікар також багато зникає: він саме навчає ся усіх практичних заходів, вправить руку до того, чого йому не міг дати університет, мало того, як фельчер він ближше стикатиметь ся з людьми і ліпше пізнає їх потреби і запиту. Що до матеріального боку, то нема сумніву, що теперішню фельчерську пенсію 240—400 карбованців на рік, земства охоче згодять ся піднести до 500—600 карб. для фельчера — лікаря, а при та-

кій пенсії молодий лікар житиме, розуміє ся, незгірш тих столичних екстернів і інтернів, які не побирають ніякої пенсії і змушені шукати практики. Нарешті було-б се фальшивим самолюбством, кодиб молодий лікар вважав для себе понижуючим вибути 1—2 роки фельчером, а тим більше, що кождий земський лікар поводитиметь ся з ним як тонариш, а не як зверхник, що дозволяють собі робити старші по столичних шпиталях.

Отже практичне приготування для молодих лікарів є конечним і немінучим, бо-ж незабаром, ані земства, ані інші заклади не даватимуть самостійних посад лікарям, які щодня кінчили студії, бажанем є, щоб се приготуване вело ся по таких шпиталях, переважно земських, де-б молоді лікарі переймали ся громадськими інтересами а не особистими алетитами.

Х.

Чимало нарікають лікарі на автора „Записок“ і за те, що він, мовляв, виявив перед публікою ціле безсиле медицини, показав, що хорі за багато сподіва-

наивно. Але вона потребує нового начальника.

Ціла надія в тім, що вирід в роді Плевого лиш раз знаходить ся.

Політичний перегляд.

Наслідник Плевого.

Російським міністром внутрішніх справ іменовано сенатора Платонова. Ось так по тритижневім очікуванню засів на місці Плевого кандидат кн. Мещерського, який у своїм „Громадяніне“ за ним завзято побивав ся.

Програма Комба.

Французький презид. міністрів Комб промазав сими днями на великім банкеті в Оксер, підносячи успіхи правительства при останніх виборах громадських і департаментових і заявляючи, що правительство стреміти ме до підчинення всіх інституцій під супрематцію святаї республіканської держави, яку буде старати ся охоронити перед всякою зависимістю із боку релігійної влади. З огляду на те, що Ватикан від 30 літ не дотримував зобов'язань конкордату правительство рішило ся на зрівняне конкордату. Новий конкордат, після думки Комба немислимий. Одноко можливим розв'язком теперішньої ситуації є розділ-за-обопільною згодою, не із ворожнечі до віруючих християн але ради основ соціального мира і релігійної свободи. — Відтак перейшов бесідник до справи протекторату, замічуючи що єї не треба мішати із справою розділу держави від церкви. Франція сповняє свої обов'язки, виникаючі із трактатів вповнігідно. Ми — говорив даліше Комб — не претендуємо більше о титул „найстаршої дочки церкви“, а радше маємо переконання, що наш поступ угоджений в нашою економічною могутністю і береженням принципів, що кажуть шанувати закон і підтримувати солідарність, які заперенюють Франції питоме становище в світі. Своєю промовою закінчив Комб апелем до всіх республіканців, щоб еднали ся ради заведення двоїтної військової служби, доведового податку і робітничого забезпечення на старість, а після того прийшов би під обради розділу держави від церкви.

Розрухи на Гайті.

На острові Гайті тамошні жителі переслідують страшенно Сирійців. З міста Архарес товпа вигнала 100 родичів Сирійців, зрабувавши вперед їх торгові і мешкання. В уличних брбках бере також і військо участь. В многіх місцевостях загрожені також і чужинці. Аме-

риганський конзуль зажадав рішучо від тамошнього правительства оборони чужинців і в сей спосіб забезпечив їх жите і маєток.

Подорож кретийського губернатора.

Кретийський губернатор, грецький кн. Юрій вже вибрав ся в заповіджену дипломатичну подорож, яку розпочав від Риму — зглядно Мільану, де конферував довго із італійським міністром справ вищих. Тіттонім і вручив ему меморіал в справі сполуки Крети із Грецією. Дня 3. с. м. виїхав кн. Юрій із такою самою місією до Парижа. Свій меморіал зложити він також на дворі льондонським і петербургським. Які успіхи мати буде ся подорож годі вгадати. В Константинополі пильно слідять єї хід, однак не припускають, щоб кн. Юрій перевів в діло свою погрозу, що зложити свій уряд, коли великі держави не згодять ся на аннексію. В Парижі має кн. Юрій зустрітись із цілковитою обоятністю до своїх постулатів а зглядно до бажань Кретийців, бо вони всі без ріжниць партій заявляють ся на віках і прокламаціях за покінченням дотеперішнього провізоричного стану і за сполукою із Грецією, за чим они вже довгі літа побивають ся. Зачувати що король грецький Георгіос І. і атинське правительство хоч безперечно раді би були прилученню Крети до Греції відносять ся до подорожі кн. Юрія неприхильно, виходячи з того переконання, що при такій справі можна надіятись на успіхи лише тоді, коли єї веде ся тихенько без лишнього шуму, який викликає лише непоборимий опір із усіх інтересованих кругів.

Росія й Японія.

В Манджурії.

Коди пляном Росіяни було бути побитими і уступати — то справді все йде після плану. В страшних змаганнях під Ляонном побідили Японці, вигравши одну із найбільших борб світа і займаючи ту сильну кріпость. Армія Куропаткіна у відвороті має бути розділена на дві часті, із яких більша відрізана Японцями не знати чи вивене ся із засідки. Японці заняли вже і Янтай і підступають під Мукден. Намістник Алексєєв із своїм штабом вже поїхав аж до Харбіна, а колиб Мукден понав у руки Японців то прийшлося би Куропаткінові уступати аж до Теліну, що лежить серед пустої неурожайної пустині Гобі.

Порт Артур.

Порт Артура ще держить ся, та Японці безперервно поновлюють атаки, носять й самі шкоди і що раз більше зменшуючи залог, яка виравді має

радне, з межами нашої науки, себто з тим, що дійсно може робити медицина для хорих. В сьому відношенню можна порівняти двох моїх учителів Боткіна і Айхвальда після впливу їх на мене і декого із моїх товаришів. Боткін все ставив на першій пляні усе те, що є в медицині наукового — проби, об'єктивні досліджування, наслідки секцій, а ліченню, яко штуці, що має в собі мало наукового і справжнього, уділяв не багато місця на викладах і прийомах. Навпаки, Айхвальд, як практик і завзятий терапевт, за багато вже місяців уділяв ліченню і славив всеможність лікучої медицини, але хорі в його клініці були якравим простованем сього і доводили безсиле найріжностороннійшої і найенергічнійшої терапії. Наслідки сього були такі: з викладів і прийомів практика Айхвальда із їх арсеналом ліків я уходив часто пригноблений, з повною невірою в медицину, а виклад ученого теоретика — Боткіна з його десятком улюблених ліків заспокоював мене і змушував вірити у медицину і її будучність, московська захарійська школа з своїм учителем на чолі пішла ще далі Айх-

ють ся від медицини й лікарів і повторив те, що говорять наші учителі: „наші успіхи ідуть через горі трупів“, позаяк нові операції, проби з новими ліками дають з початку не мало невдач і жертв, так в. пр. овариотомія з початку в найліпших хірургів давали сумні наслідки, а тепер навіть у пересічних лікарів ратує вона жите безлічи жінкам.

Щож тут несправедливого і чи не теж говорять Пірогов, Боткін, Більрот і багато інших видатних учителів? І хіба-ж тепер лікарська часті медицини не є менше наукою, ніж штукою, яка потребує талантів? Коли що й можна закінчити авторови, то лише властиве йому прибільшене, коли він немов відкидає ціле наступство і значіне досвідку інших і говорить: „Вчись без упередження спостерігати живе жите і кожен починай усе з початку“. Але автор далі сам наводить приклади того, як багато значить для нас досвід минулого і сталі надбання науки.

Не можна не згодитись з В. Вересаєвом і відносно до того, що наші професори мало знайомлять нас з нашою будучою діяльністю, або

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотки за верш. — При кількаразових уміщенях опускається на півні процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Грану Бореоліна в Александрий. Найбільший вибір капелюхів Габіа, найлізльодену, піпну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних краках найлізльодену, модні ковнярки, манжети і хусточки до носу.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начиня, пенсери, коці і т. п. шкряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморднішої конструкції і амуниця.

Обув. Склад п. к. гоудирської фабрики Найбільший вибір різномордної обуви для Corcal, з телячої сатинової шкіри і турнованя. Все з найлізльодену сорти.

Обуви Ф. А. Попера як також Чапека, панів, пань, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. п. Черевки до ношеня дома і до турнованя.

Товари паньчохові. Паньчохі для пань, панів і дітей, найлізльодену біле для стрілів саетему Д-ра Лямана, шкарпінки, калесони і пр.

Рукавички найлізльодену сорти Glace, Chait, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракети, бальони, черевки, понеки і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

ПОДЯКА.

Не могути кождому з осіб подякувати за співчуте, яке оказали на похороні мого покійного мужа, Вп. Пани п. і к. офіцери, Всч. Духовенство, Представителі властей політичних, і громадских корпорацій, як також і всі, котрі заняли ся будто складками на вінці, будто взяли чинну участь у відданю покійному послідної прислуги, складаю на сій дорозі всім згаданым Вп. Добродіям як найсердечнішу подяку.

Чернівці, дня 6. вересня 1904.

34 (1—1)

Анисія баронова Мустаца.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерского курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і запряженого судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних
урядів парохіальних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можнапо дуже дешевій ціні
в друкарні
„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.За вигідною сплатою по 50 сот.
тижнево з гори, або по 2 кор.
місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий магазин товарів
Енценбер- Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простирала, як
також накривала, сальонові і хід-
никові дивани, машини до шитя,
зеркала і святі образи.

35 (1—20)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателіє
Бержарда Кальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того
званя входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по
найнижших цінах.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми
в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба
затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо
надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так
і нашу ново отворену буде пошцяти, а дякуючи вже з гори за
довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику
і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (7—25)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я
нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окопмесе пиво, бочкове і фляшкове,
лягер і експортовое пиво, знамениту кухню як також у
молдавскі і иньші натуральні вина.

О численні відвідини просить

з глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (4—5)

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видер-
жують всяку конкуренцію.ФУТРИНІ ВОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

33 (1—24)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим податком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламації неоче-
кувано відні під оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік 20 К. — с.
„пів року 10 „ — „
„чверть року 5 „ — „
„місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Краєві постуляти.

(яв) І. Др. Кербер пробує на Буковині все 24 години, тож про те, щоб за так короткий час міг наочно ознайомити ся із краєвими потребами не може бути й мови. Значіне его коротенької гостини на Буковині і проголошених підчас неї промов се хіба призване для теперішнього краєвого правительств і для політичної ситуації, яка тепер втворилася в краю і поставила собі за ціль перевести ряд суспільно-економічних реформ. Вони невіддільні для нашого краю, коли хоче ся Буковину виділити із багнато економічного банкруцтва, в яке завела її довголітня господарка румунсько-польської дідичівської класи.

А ситуація теперішня незвичайно поважна і задача, яку прийдє ся сповнити „вільнодумний“ більшости не аби яка. Тут треба буде й талантів визначних і ревниго труду, як се побачимо із поверховного ознайомлення із краєвими потребами. Ані одного, ані другого „вільнодумним“ не забравне, та до заспокоєня краєвих потреб треба докочне ще й поміччя центрального правительств, на яке наш край хіба реалізувати може.

Про краєві потреби поінформував президента міп. побіжно краєвий маршалок Лупул у своїй мові, а крім того передав ему доволі просторий меморіал складений в сій справі буковинським Віділом краєвим, а заосмотрений підписами чл. Від. краєвого Лупула, Калінескула, Лангенгана, Онуца і др. Ст. Смал-Стоцко.

Пригляньмо ся бодай побіжно тому, як Буковина виглядає в світлі назначного меморіалу:

Прелімінар краєвих фондів виказує на 1905 р. суму видатків на 2.863.000 кор., з чого сам даток на краєвий фонд шкільний виносить 886.303 кор. т. е. 31% загального запотребованя. На покриття тих всіх видатків остають до розпорядимости отсі доходи:

1. Удїл із суми безпосередного особисто-доходоного податку 80.000 кор.
2. Удїл із підвищеного податку горівчаного 620.000 „
3. 30% краєвий додаток до державного податку кон-

сумишного під винаїт. д.	12.000 кор.
4. Державні підмоги для за-	
водних шіп	16.000 „
5. Дивіденди із акцій буков.	
железниць льок.	62.000 „
6. Краєвий додаток за спо-	
требованне нива	200.000 „

отже все разом є доходів 990.000 кор.

Із сего вже видно, до якої степені треба буде вишрубувати всілякі додатки, щоби досягнути рівновагу в краєвій бюджеті. Передовсім треба порішити 67% краєвий додаток до безпосередних податків із винємом податку особисто-доходоного. До сего треба ще додати 50% додаток до безпосередних податків, призначений на краєвий фонд шкільний який виказує загалом 2.080.000 кор. видатків, а по відчисленю власних доходів і зазначеного вже перше удїлу краю, виказує ще 672.345 дефіциту, який саме треба покрити названим 50% дод. на краєв. фонд. шк. Дотепер маємо отже вже 117% краєвих додатків до безпос. податків, а крім сего висять над буковинськими податківцями пересічно 60%-тові додатки громадеї, 3% додатки на громадських лісарів і 18% додатки на повітові дороги, отже разом є всіх додатків до податків є й більше й більше лише 198%, отже майже в двоє тільки, що безпосередних податків, не вчислюючи в те додатків конкурентних на церкви й приходства та на удержанне шкільних будинків.

Край, не маючи вільних жерел доходу є приневольний заспокоїти свої потреби підвищуванем додатків до податків, котре остаточно також мусить мати межу. При тім треба тямити, що ці додатки до податків головню пригнітають селянських податників, а недосягають ділчів захованих у своїх обшарах двірських.

Доходів нових не видати, за те виступають на овид нові потреби і то такі, що їх треба кочне сповнити — а передовсім треба кочне побудувати нові шпиталі. Буковина має доси все 4 шпиталі: краєвий у Чернівцях оснований 1886 р. який має тепер ліжок 400, шпиталь т. зв. „фондації Рудольфа“ в Радівцях (із р. 1874) із 60 ліжками, заг. шпиталь в Кімполонгу (із р. 1889) також із 60 ліжками а в вінці

заг. шпиталь в Сучаві (із 1895 р.) із 66 ліжками; загалом 4 шпиталі із 586 ліжками, так що в Буковині припадає одно шпитальне ліжко на 1245 мешканців тоді, коли в цілій монархії припадає воно на 558 мешканців. Із того є такі наслідки, що буковинські шпиталі переповнені, а багато хорих ніяк прийняти. Оттому треба буде оснувати нові шпиталі у Вишніви, Сереті і Сторожинці і розширити краєв. шпиталь в Чернівцях через вибудоване навільону для очних недуг а також розширити шпиталь в Сучаві і Кімполонгу; Кошта цих інвестицій будуть виносити 1.250.000 корон.

Також треба поробити якісь кроки для успішнішого лічєня і піклуваня умово недужих, яких число через розпавшене нелягрі в останних часах значно зросло. У чернов. заведеню для невеличких божевільних є все 6 місця на 150 хорих, а в першій половині 1904 р. містило ся їх там аж 280. Супроти сего виговору краєвий відділ для сейму предлогу побудованя 2 нових навільонів для божевільних, а 1 для різних недуг, що буде коштувати 300.000 кор., отже на самі шпиталі треба буде видати в найближнім часі 1.610.000 кор. Крім того треба буде чимось покрити кошти регуляції Сучави, Серету й Черемошу, кошти дренаваня, й видатки на перебудову краєвого виділу.

На те все треба міліонів, яких край не має. І колиб удало ся навіть роздобути де позичку, то треба мати кочне якісь жерела доходів на сплату рат і оцінєній! Осє і нагально видно, що без державної, фінансової помічі Буковині із теперішнього положєня ніяк вибрієти. А тут має наш край ще й инші потреби й домаганя.

Політичний перегляд.

Зміна в краєв. правительстві.

Вістка про перехід кн. Гогенльогє на незвичайно важке становище в Триєсті удержує ся. Як

би се мало сповнитися, то булоб воно великою викодою для нашого краю, в яким він розпочав нову еру поступу і розвитку. Наслідником кн. Гогенльогє мавби стати міністеріальний секретар Октавіан Регнер-Блілєбен, що їздив із др. Кербером по Галичині і Буковині.

„Через Черемош“.

Під таким заголовком обговорює „Діло“ в 193 ч. гостину д-ра Кебера на Буковині і між иньшим пише: Так витали д-ра Кербера наші буковинські братя не забуваючи при тім і на се, що воно є органічною частию того самого народу що й ми, і обнимаючи політичним поглядом не тільки інтереси буковинських Русинів, але все руского народу в Австрії. Серед инєловів признаня за прихильє для буковинської Руси поведєне правительств не забути буковинські наші одноплеменники устами посла Василька пригадати д-ру Керберу ще раз положєне галицько-руского народу і вказати за горячє на се, що „руський нарід вміє бути вдячним, коли з ним поступають після букв закона“.

Коронація сербского короля.

Хоч економічне положєне Сербії в сю пору таки зовсім не відрадне, хоч проби, щоби Англію склонити до признаня пануючого ладу в Сербії зовсім не повели ся, то король Петро І. рішив ся таки коронувати. Корону „світ“ і берло зроблено в Парижі з бронзи якоїсь старої пущки, уживаної ще за Петрового предка Чорного Дьордія. Сі королівські відзнаки є зовсім поєдинчої роботи і скромні під виглядом вартости; лиш на берлі умі-

Андрій Паращан.

Стара пісня.

Зів'яли цвітї; хмарозом
Розбурхав їх по поли —
Рясї нависли над чолом
Запались очодолї.

Мов ці на битий тік,
Паде за роком рік.

Конає молодість буйна
Сльїва трівожну путу —
Вже чаря випила до дна,
Прійдець ся пить отруту.
Мов хмара повад гаєм
Старий вік зазирає.

А хмара ясну пїтку літ
У темну краску вбрала —
А в нашім серцю пьвіт побайд,
Що ненька підливала,
Тривожно чашу клонить,
А серцем холод гонить.

Рясї нависли над чолом
Запались очодолї —
Зів'яли цвітї; хмарозом
Розбурхав їх по поли,
По терню, по каміню...
Не знайдеш їх, легіню! —

Чернівці, 31. VIII. 1904.

Мультиплі.

Японський каміяр.

(Казка.)

Переклав Ярослав Весоловський.

Жив колись чоловік, що із скель витискував каміне. Його праця була безмежно важка, труд великий, але платня була дуже мала; із сєї причини був він невдоволений. Часто зітхав, а раз один навіть закликав:

„Ех, якби я був так багатєм та міг спочати на „балиг-балєт“*) із опоною із червоного шовку!“

Незайно явив ся із неба ангєл і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня.“

І заботатів. Спочивав на „балиг-балєт“ із опоною з червоного шовку.

Саме туди проїздив король із почетом лицарів біли своєї колєси. Слуги держали над головою короля золотий „пайонг“**).

Як багатий чоловік се побачив, став завидувати, чом се над його головою не держать золотого „пайонг“ і був невдоволений.

Зітхнув тай промовив: „Хотїв би я стати королєм.“

*) Балиг-балєт — східні поші походжї на ліжко.

**) Пайонг — парасоль, ознака значєнного роду.

В ту мить появил ся з небєс ангєл і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня.“

Так став давний каміяр королєм; перед і за його возом їхали лицарі, а над його головою держано золотий „пайонг“.

Сонце сьвітїло ясно, а його жарї промінї палили землю так, що всюди повили трави.

Король став нарікати, що сонце обпалїло йому твар, та що має над ним власть. Проте не був вдоволений.

Зітхнув знов і закликав: „Хотїв би я стати сонцем!“

В ту мить появил ся з небєс ангєл і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня!“

Король став сонцем. На всі усюди висїлав своє промінє і в долину і в гору; на право і на ліво. Палив земельну траву, обпалював обличчя кнїзїв, що жили на землі.

Та між ним а землею станула хмара, а від неї соняшнє промінє відбивало ся. Розгнівав ся, що знова стрїтив ся із опором і нарікав, що хмара могутїйша від него і знов був невдоволений.

Хотїв бути, хмарою, що мала таку силу.

І знов прилинув із небєс ангєл і промовив: „Нехай стане ся після твого бажаня!“

Отже зробив ся хмарою, станув між сонцем а землею, поглотував соняшнє промінє, а трава знов позелєїла. Хмара

посилала на землю дощ у великих краплинах, ріки зібрали, гудїли потоки. Над мїр води понївчєв велику скількїєтї пїль, та одна крапля впала на скалу, що не хотїла помякнути. Спала з неї відтак струмїп, але скала не змїкала.

Розгнівав ся, що скала не змїкла помімо сили і знов був невдоволений. Закликав: „Отже скала могутїйша від мене! Хочу бути скалою!“

Знов прийшов ангєл із неба і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня!“

Перемїнив ся в скалу, став неповоротно, як сьвітїло сонце, не рушав ся ся й тоді, як їшов дощ.

До скали прийшов чоловік із джоганом, острим долотом і важким молотом і став дупати із скали каміне.

А скала мовила: „Щож се? Той чоловік має надї мною перевагу і дупить із мене каміне.“ І знов був невдоволений.

Тож закликав: „Я слабший чим він; хотївбим бути тим чоловіком.“

Із небєс зїстунїв ангєл і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня!“

І знов став каміярєм. Віддуплював камінї відломи із скали. Була се важка праця тай заробок був невеличкий, але чоловік... був вдоволений.

(Із „Макса Гавалїра“).

щено не конче великий брильянт мабути із шаблі Чорного Дьордія. Королівську мантию зроблено в Білграді. Коронація має відбутися також зовсім скромно і тихо дня 21. вересня; із заграничних дворів не запрошено на коронацію нікого. В навечері коронації перенесуть королівські відзнаки в торжественним поході до соборної церкви, де їх митрополит поблагословить, а на другий день відбудеся коронація. Акт коронаційний підпишуть король, митрополит і президент ради державної, найвищого трибуналу судейського, ради міністрів і скупщини. По сьм верне король до своєї палати і оточений членами своєї родини засяде на троні в тронівій сьвітлиці. Тут сам вложити собі корону на голову, убереся в пурпурову мантию і возьме „сьвіт“ в одну а берло в другу руку. Всі присутні віддадуть відтак коронованому королеви поклін. Вечером буде місто ілюміноване, а на другий день відбудеся військова парада і на тім закінчить ся торжество коронації, якого кошти обчислені на 100.000 динарів (95.000 корон).

Наслідник Плевого.

Вістка Бюра Райтера про номінацію Платонова оказує ся неправдивою. Урядово оголошено номінацію міністром внутрішніх справ дотеперішнього ген.-губернат. Вільна кня. Сьвятополка-Мірекого. Він є так само польським ренегатом як і Плев. Із того, що його жінка княжна Бобрінська є ліберальних поглядів, комбінує Berl. Tgbl., що він буде гуманніше поводити ся чим його попередники. Однак такі комбінації є поки що передчасні.

Необзнакомленому „Знакомому“.

Діа на трушку, рван петрушку...
Нар. прип.

Нема може другої нації на сьвітї, де булоб тільки людей, що знали б і а ще від других як у нас, що уважали своєю професією бути менторами других, не завдаючи собі й тільки труду, щоб коли вже не загодити вперед ся оїх справ то бодай належно ознакомити ся із справами других, до яких адресує ся послання з адмоніціями. Се приходить ся згадати,

читаючи статтю якогось „Знакомого“, поміщену в 190 ч. „Діла“ л. з. „З нашої недоліци“, а присвячену справам Буковинської Русі.

П. „Знакомий“, який ще тому 20 літ розмаляв із якимсь черновецьким визначним Русиним, видно від чого часу був у далекій подорожі: тільки є в его статі ігноранти, бо о злу волю не хочемо его посудити. „Як не будемо робити то лінохам Бог не дасть нічого“ пише п. Знакомий і спиле свої поученія. Та пригляньмо ся їм ближше. Значім відвінці. П. Знакомий каже буковинським народом працювати на полі економічним, а неже ему не відомо про 88 руських райфайзевських кас у маленькій Буковині, заснованих протягом 4 літ, неже не відомо про консумційні спілки „Взаїмна вигода“, про розвиток „Рускої каси“, про діяльність Русинів в Раді культури краєвої, яка так запомігала наших селян на полі економічній? Неже не відомо ему програма „Вільнодумних“ в тім напрямі, яку старають ся перевести рускі посла в діло? Та п. Знакомий загалом радби в друге відкривати Америку. Він каже, що на Буковині треба окремого руского православного єпископа і поділу семінари на руський і румунський, так якби буков. Русини не старали ся о руского ген. вікарія і о поділ семінари. Але неже п. Знакомий не знає дороги від: хотіти до: зробити. Дальше виводить, п. Знакомий, що православіє не є охороною рускості, а тут варта вже знати що віру із нацією нині хіба вже не час утотожнювати, тож боротись із такою тезою се забава в Дон Кішота і втраків. Та неже п. Знакомому не відомо борба буковинських Русинів із нонами румунізаторами і з румунською консисторією? Се вже класичне!

П. знакомий опровержує тезу, начеб Буковина випередила Галичину в розвитку русини. Хтож сю тезу висказав? Се нова борба із вітраками, тай то дуже „кортава“, бо п. Знакомий, ведучи єї, при селянах попутив русини із добробутом наших мужиків, що хіба тут їй при чім. П. знакомий закидає, що буков. Русини вживають залюбки німецької мови, ба він стрітив навіть такого прав. Русина, що звав себе ein Slave. Чи за се сьїд ячнувати провідників буковинської Русі? А неже п. Знакомому не відомо, коли стала зростати національна сьвідомість між буков. Русинами і чи в такім разі він не в силі добачити кольосального поступу за той час? Чомже сего не зазначає і чи не розуміє, що еволюція в тім напрямі йти все перед мусить. Чи впрочім п. Знакомий до зросту русини не зволить почислити майже цілковите виконане москвофільського хабузи із буков. ниви. Ні, він радше воліа робити такі „бистрі“ поміччя, що в Галичині є більше руських інтелігентів як

на Буковині, забуваючи, що на Буковині Русинів є тисячі, а в Галичині мільони.

Та найдовше розводить ся п. Знакомий над черновецькою п. к. II гімназією. Неже п. Знакомий думає, що лад який є у ній, є ідеалом для провідників буков. Русі? П. Знакомий видно зовсім не знає Німців і то тих із ческими назвами, коли говорить про їхню прихильність до русини. А повинен би він знати, що добуто гімназію таку, яку в той час було мож добути, що й тепер треба вести борбу за мізерну руску напів на ній, що треба Бог зна яких старань, аби прим. II. руску кл. із 81 учениками поділити на два відділи, коли I. класа нїм. із 79 має їх два. П. Знакомий певно й сього не знає, що сего року вже вкладає ся в ті гімназії і географію по руски. Впрочім є у ній ще велика сила такого чогоб не повинно бути. Ось класифікація учеників за 1903 р. шк виказує на 614 учеників аж 256 недостаточних поступів, а на сьм тлі загальної класифікації є такі цвіткі як 24 двійки + 6 поправок = 30 недостаточних поступів на 23 добрих в (кл. IV.), або 16 недост. поступів на 21 добрих в VII. кл. В VII. знова класі заведемо такий педагогічний дивогляд, що два відділи злучено разом, а ученики розходять ся лше на латину, а впрочім вчуть ся всего по німечці! є ще й такі історії, що ученикам із німецьких відділів до руських переходити не позволяє ся, позволяючи рівночасно не перехід оборотний єй такі, що на 80 кандидатів до приготів. класи від разу не прийнято, не знав чому, аж 20 а відтак ще видалено додатково 9-ох і т. д. і т. д. Із такими обставинами доводить ся мати до діла, але п. Знакомий видно з ними не познакомлений і менторствує. На папері все зреформувати легко, не так оно на ділі. А коли п. Знакомий те все написав ради обниження Буковини, то нехай подивить ся і на Галичину, чи не булоб ще там треба его реценз. і то не лиш писати але й виконувати.

На ківці ще одна замітка.

Коли що буде шкідливе то, заострене контрастів між Галичанами а Буковинцями. Зріст таких сенаратизмів був би незвичайно шкідливий для національної справи рускої, а чи до его зросту не причинюють ся такі статі, як саме обговорював, най подумай п. Знакомий і — редакція „Діла“, яка дала їй примічене без жадних застережень від себе. (ос.)

Арматний бій.

(Із „воєнних образків“ Вол. Неміровича Даньска).

Серед холодної мрачної ночі уступали ми із Айшанчуану. Покиневі по-

зиці занав полк і батарея воротів, які безпроводочно розпочали безхосенну стрілянину по непрогляднім просторі, по яким звільна порушували ся Росіяни. Дрезиною їхав я на полудне. Всюди тишина і лиш здалека греміли гаухо японські армати. В далечі вибухали також і гасли карабінові салви до уступаючих відділів. В глибокій провали видно було в полумінні великий міст за Айшанчуаном. Станцію занав уже неприятель і вислав численні передні сторожі. В нічній тишині чути всюди таємничий, зловіщий гомін. Росіяни займають суцільні позиції. Тимчасом на горах перед мостом на ріці Шахе і на сході, сейчас розложили ся бівани й запалили ватри. Цофане йшлоб швидше, колиб не табор, що розтягнув ся через міру на шляхах, поцсованих дощами.

Ніч проминула тихо. Японці не надючись того, що Росіяни будуть уступати йшли звільна на нові для них позиції. Як небо проявило ся і місяць облив своїм сьвітлом пусті гори й дрімучі долини, видно було поза занятими через Рвсіян постерунками рух боевих колюми. Було чути глухий гомін їхньої гірської артилерії, що вдирала ся крутими доріжками і шедест проса, яким продірали ся відділи стрільців і неприятельських звідунів.

На другий день розпочала ся боротьба на цілій лінії.

Ціла долина під нами гуділа й стогнала. Тисячі ставевих та гнучких бичів перехрещувало ся над нею в різних напрямках. Тисячні бичі сичіли, свистіли і несли в незчислимих білих облаках чийсь смерть. Серед білого облаку зловіщо займав ся огонь, відтак розлягав ся зловіщий трескіт і щось падало на землю, розсипаючи й пробиваючи єї поверхню. Гранати вривали ся в середину землі, а відті вибухали нараз якісь підземні страховіти, вибухали цілі гори землі і в задавлюючій поросі вбивали всіх докола.

А зойки і стогони росли й зростали і здавало ся, що не може бути нічо грізнішого від сего. А однак через хвилину заглушили нас нові крики перераження, новий свист ставевих бичів, трескіт пукуючих набобів і свист відламків і куль. Чути було якесь неможливе до опису тет-тет-тет-тет, яке кожного незвичного до сього мимоволі склонювало припасти до землі і сховати ся в ній, щоб не чути того некла і виїти із області дької, мордууючої артилерійної борби. Сталеві наці, викинувши набій цофали ся назад. Здавало ся і нам, що шрапнель пугав кедалеко арматного дула.

Десять або дванадцять разів, вилітав шарпел в виді білого облачка біла самого дула передовсім в лівій батареї. Як проймав і тих канонірів, що

Лікар Жбанков.

15)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З правду „Записок лікаря“ В. Вересаяна).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

Науково-осьвітений лікар повинен твердо знати межі нашої сили, бо-ж, за виїмком хірургічних заходів і гігієнічних средств, усі наші ліки, крім дуже небагатьох, непевні і користь від них сумнівна. Для доброї половини наших хорих ліки, які ми записуємо, що найменше некористні, коли навіть не шкідливі і сї хорі чудово видужали-б при самому нашому догляді і виконуючи показані їм гігієнічні приписи. Але лікар-практик не може так поступати — бо в нього перестануть лічитись і він лишить ся без кусника хліба.

Другим конечним завданням лікарів є не ховати від суспільства сили й безсилля медицини а ясно й отверто показувати, що наука може, а що є понад наші сили й знане. Таке ознайомлене є корисним для обох сторін і зробило-б наші відносини значно простішими:

публика вимагатиме від лікарів і медицини лише того, що вони можуть дати, більше числитиме не на лічене а на запомігання і правильне гігієнічне житє, й не кидатиметь ся, від лікарів до шарлятанів і від шарлятанів до лікарів, сподіваючись від ліків чуда. А тепер лікарі навпаки підтримують віру в чудеса а, противні усім законам природи: хіба-ж не до сїєї царини чудодійного й шкідливого, треба рахувати н. пр. славетні браун-секаровські вциркування, за допомогою яких лікарі обіцяли старим людям повернути ослабнувшу, або зовсім зниклу полову спроміжність? Адже се противне усім законам природи і всякому здоровому розумови, щоб цілком зужита клітина почала знов ділати — тоді не булоб ані старости ані смерті. Можливо, що сї вциркування під впливом аутосуггестії іноді і ділали до певної міри, але, в кождім разі на шкоду хорому, а препінь завдяки сьому нерозсудному бажанню діда, щоб „повернути неможливе“ повстало чимало лікарських крамничок і немало лікарів поробило свою кар'єру.

На жаль, се друге завдане є доти неосяжним, поки усеї лікарі не

будуть громадськими, у яких прямим інтересом буде мати менше хорих а більше здорових; тепер же більшість лікарів здержуєть ся і багатіє коштом хорих, гаразд лікаря пропорціональний до числа хорих і їх вірі в чудодійну силу медицини а тому боротьба таких лікарів з антисанітарними умовами і хороботворчими причинами не може бути енергічною й хосенною. Сучасний стан річий, при якому лікарі удержують ся безпосередно з платні, яку дістають від хорих, змушує і лікарів і хорих надто триматись лічення усіх хороб ліками, і таким чином підтримує пересадну віру в медицину і тягне за собою шарлятанство, яке не дурно закидаєть ся лікарям. Хіба не шарлятанством є безліч нових ліків, які що дня випускаєть ся на ринок, і які часто появляють ся лише на те, щоб завтра зникнути і відступити місце іншим не довговічнійшим? Чи не ради „пущання пороку в очи“ хорим уряджено багато лікарських кабінетів і закладів з усіма їх хитроцями. Неже можна поважно вірити, що вживанем різних екстрактів і усіляких патентованих харчових средств, можна поліпшити

відживлене більше, ніж сьвіжими харчовими продуктами. Розумієть ся, багато з сього робить ся на те, щоб переконати публику, яку масу цілющих средств має медицина до розпоряджування. Приходить до лікарів неврастенік, і лікар згадавши йому меляком про найголовніше: про нормальне пожитє і конечність фізичної праці, чого в самій річї й булоб досить для більшости таких хорих, — приписує йому ряд ліків від нервових хороб і строго приказує заживати їх тоді — й так то — і т. д. Хорому лекше й вигіднійше бавитись з ліками, і бачучи строгий приказ лікаря і його пернність себе, коли він давав сї ліки, хорий більше покладаєть ся на них, а перемінене способу жити відсуває на далі. Ліки, розумієть ся, помагають мало і хорий перемінє лікарів, а часто вдаєть ся і до шарлятанів. Другий приклад: звертаєть ся до лікаря неомальтузіянка; він приписує їй усі такі ліки, тоді як повинен був би сказати їй ясно, що поки вона не покінне неправильних полових зносин, про жадне лічене не можна й говорити. Отже й тут зустрічаєм ся ми з неправдою нашого житя. Ся не-

набивали армати і інших, що стояли подаліше.

В долині були такі місця, що над ними вистріли залюбки ся; так було їх багато! А через них ширила смерть спустошене серед всього, що жило. Під таким трескотом і в таких обставинах прожиди ми цілу днину, серед якої не було й хвилини відпочинку.

А із лівого боку доходила із одного села відгомони зовсім інших солдатів, що мішали ся до загального гуку цієї воєнної опери. У тому селі верещали козаки, ірзали коні, скликали ся Хини, хтось безуспішно шукав за своїм відділом, а інші вторували своїм риком загальному замішанню. Нараз розлигає ся із віддалі хорова пісня, яку перериває воєнний сигнал, а те все разом, той вишор звуків, та мшана ріжних трескотів, свистів, стогонів, пісень і сигналів переносить в якийсь недосяжний простір і вбиває в голову усі думки.

Та знова он там на лінії швидко захопила лютесть якісь чорні точки, відмірено простір і знова ілюють туди шарпінелі. І відти починають утікати, не знаючи з відки падають на них стріли. І прямо прикований до скали. Розум переконує, що вид, як одні люди ніве-чуть других є оесоружний, а рівночасно розвиває ся ясь жажда, жадоба, щоби ворога вилло, як мога більше. В таких хвилинах видно виразно, що розум із серцем не мають нічо спільного, так як творять два окремі ества, неначе то замкнені в одній спільній людській в'язниці.

Японські батерії шукають наших безуспішно. Неначе сталевими руками шукають і мацають всюди, але вони заховані в гаоліні недоступні для металевих крил ворога. Усі горби так дуже заспані вистрілами, що бувають хвиля, в яких здавало ся, що утіра диміють, що палають величезні жертви на честь якогось незнаного божества, що розносять і дусячий дим і туман. Та не лиш дусячий але прямо задущуючий. Ось тріє літвовий гранат, вирвав із землі страшні клуби піску і пороку, що помішав ся із димом вистрілу. Ми всі почули відразу, що наші горла стискають ся, що в серцевій щось падає нас, що всі віддихові шляхи поранені. Оесоружний газ викидає у всіх торс і ще по двох тижнях пчизави і напшаєш, щоб викинути із грудий ті отрийні гази, що продерли ся до грудий. (я)

Росія й Японія.

В Токіо із побіди велика радість. В Петербурзі відорот Куропатина, по яким наділяв ся вже раз побіди викликав значне пригноблене. З Токіо і Петербурга йдуть на поле борби помічні війська.

правда змушує лікаря прибілшувати значне лічночної медицини, а хорих заживати без жадної користи безліч усїляких ліків, і лише громадська медицина може почати правильно боротись з сям злом, а наші учителі, повторяємо, повинні бути справжніми ученими, а не практиками, привчаючи своїх учеників „вірити в невідоме“ себ то приписуваню безліч непотрібних і безкористних, коли не шкідливих, ліків. „Практику полішімо практикам“, наука-ж і її репрезентанти не повинні самі блукати і інших водити в пільмі і грати на хорім почуванню хорих людей, які ханають ся за кожну соломину й вимагають від лікаря, щоб він приписував ліки: се-ж також шарлатанство і забава в „авгурів“. Кожний поступ і справжня боротьба можливі лише тоді, коли зло названо власним його іменем а не замаскованою самоопукою і фальшивими надіями, так і в сьому случаю: наука повинна сказати просто, що надії на лічночної медицину за надто пересадні, бо вона лише помагає а не вилічує — тільки тоді почне ся боротьба з умовами, які ніве-чуть

Японці останніми часами роблять заходи околом здобути Сахаліну.

Порт Артура.

Із Чіфу доносить бюро Райтера вістку, випечатану в рос. час. „Новий Край“, що 3. вересня сімсот Японців, мамеруючи на Порт Артура, наступило на електричні мінні. Росіяни викликали їх вибух, який спричинив страшно спустошене між Японцями, так що лише не-многі спасли ся. На дня 26. і 27. серія мали такі нещає стрінути Японців біля ексонів ч. 2. Подробиць про сю справу — нема.

Са пригода на війні, де падають тисячі, невзначна але вражує своїм трагізмом. „Daily Telegraph“ доносить із Чіфу, що в останніх днях відбували ся лиш дрібні борби, за те старають ся Японці підмінувати із свого боку російські форти.

В Манджурії.

Вісток певних із Манджурії нема. Англійські часописи доносять, що Куропатин вже в Мукдені, отже він всів винувати ся Японцям від рішучого розбиття. Тепер відбувають ся борби вже незначні, лише із відділами, що криють російський відворот. „Echo de Paris“ доносить знов, що коло Мукдену кинуть значний військ бій між Куроком а 16 і 17 рос. дивізією під вождом Маєндорфом. Помимо відвороту в „добрім порядку“, здобули Японці на Росіянах 132 вагонів поживи, 38 вагонів провантів і 97 армат полевих.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. вересня 1904.

Нині о 9. год. відбуло ся в римокат. парохіальнім костелі номінальне богослуженне за душу бл. цесаревої Єлисавети.

Іменования. Міністер різництва іменував рахункового практиканта при дирекції бук. гр. прав. фонду п. Александра Садагурського рахунковим асистентом.

Букваринське кр. тов. охорони збірник в Чернівцях відбуде дня 17. с. м. о 6-й год. вечером в сьомій сали свої загальні збори. Заряд товариства просить членів о численню участі, бо розходять ся о те, щоб те товариство знова покинуло до життя. Загальні збори відбудуть ся із отсім днівним порядком: 1. Звіт із дотеперішної діяльності товариства. 2. Вибір усіх фуніціонерів. 3. Есентуалія. Рівночасно звертає ся увагу членів на те, що на виплату членських вкладок залеглих до 1904 року зовсім не рефлектуюсь. — Завидія: Проф. Жуківський.

людей. Ми не ховаємо від себе трудності такого перевороту радикальної переміни поглядів публіки на медицину, але-ж коли-небудь починати треба і треба знищити сю неправду.

XI.

Два молоді лікарі, які що лиш покінчили студії замишляли разом в одному помешканні в Петербурзі, щоб вчитись далі, а щоб мати засоби до життя, рішили зайнятись приватною практикою. Довго їм прийшло ся чекати на хорих, але нарешті прийшла якась хора з незначною хворобою; зрадлий товариш виявив до неї цілу свою участь і оглядав її після усіх правил науки трохи не цілу годину, поки вінци хора не заблагала: „та пустіть же мене, я зовсім не хора“. Сей лікар плакав і не спав цілу ніч, коли вмер його перший хорий на сухоти; в земській амбулаторії серед стогону і плачу дитий він буквально кидав ся сюди й туди, стараючись швидше заспокоїти страждання і утишити сльози. За 5 років хорі, що збирали ся в тогож лікаря в земській амбулаторії по сто й більше людей, скар-

Речинці іспитів зрілості. Письменні іспити зрілості будуть в осіннім терміні відбувати ся в ц. к. І. гімназії і гр. прав. пвешій школі реальній в Чернівцях та в гімназії в Радівцях і Сучаві від 12. до 17. 6. м. Письменні іспити зрілості, згідно поправки в учительській семінарії в Чернівцях розпочинають ся дня 12. с. м. Письменні поправки в дівочім ліцею відбудуть ся 12. згідно 13. вересня, а усні іспити дня 14. 6. м.

Іспектор поліції — стріляє! Вчора відбула ся перед судом др. Гольдом, карна розирава проти іспектора черновенської поліції др. Мироновича, який мав в почи із 29. на 30. липня стріляти із свого помешкання до прокожих інтелігентів на уащи, які зайшли в дрібний конфлікт із поліціантом. Свідки, судові аверуальанти др. Грінфельд і др. Премінгер візнали для обжалованого обтяжуючо. Для покавання дальших свідків і знатока в справах оружя п. Вацеловска і проф. д-ра Наймана-Вендера розираву відпочено.

Інтернаціональні конгреси. В Будапешті покінчив свої наради конгрес міжнародного союзу спілкових товариств, який відбував ся під протекторатом архиски. Посифа. В конгресі взяли удіа представники Угорщини, Австрії, Німеччини, Англії, Франції, Швейцарії, Росії і балканських держав. — В педіло знова розпочне свої наради ІХ. міжнародний конгрес преси у Відні. Народи відкріє в заступстві цесаря архиски. Райнер. Перший прасовий конгрес відбув ся в Антверпені 1894 р.

„Король хініни“. В Філадельфії помер сими димми Віліям Вейтан, який полишив у спадку своїй повдовілії вже дочці 250 міліонів доларів зароблених на торгівлі ріжних хінінових медикаментів власного виробу.

Пригода львівського Дон Жуана. На львівську іменувачу поліційну згодосив ся вчора п. Н., а складаючи плац і капелюх із жалібною креною заявив, що забрані річи належать до одного студента політехіи, якого він приловив на любовній сцені із жінкою і які він по „вишлітимуванню“ може собі забрати. При тім заявив, що неспрошеному помічникові в двиганню сунуружеского ярма належну заплату в готівці вже виплачено грубою налесею. Сама подія любовна в величій місті се іччо дивного, але характерне для цивілізованого Львова те, що муж спандал будь що будь із своєї родини уважав за відповідне згодосувати із цивілічною втхою аж на поліції.

Число лісничих і різничих в Австрії зросло сего року до 184, се значить, що сего року прибуло 5 нових шліа сего рода. Перед ведуть між тими заведеннями Академія земельної культури

у Відні і різничі студії на краївесім університеті. До сих заведень учацало із кінцем 1903/4 загалом 583 слухачів. Поміж них роздано загалом 49 стипендій в сумі 27.803. Зсадати годить ся, що агрономію студіює у Кракові також кількох закордонних Українців.

Кн. Людвіка Кобурека, що наробила кілька міліонів довгів і признана умово хорою пробувала, пильно стережена в Бад Ельстер, втекла сими димми із того заведення і через Берлін враз із своїм любовником б. поручником Гезою Матисіч прибула до Парижа.

Жінки на університеті. На будапештєнський університет виписало ся так багато слухачок, що угорське міністерство просвіти завело нові обмеження для дівчат. Іменю на університет приймають лиш ті дівчата, які поробили іспит зрілості з відзначенням; тих що поробили іспит зрілості без відзначення приймають але лише услівно, інших зовсім не приймають.

Фортепан домовиною. Американський автомобіліст Леандер забав ся недавно в часі перегонів автомобілів. Родина рішила перевезти его тіло в Америку, але жадне французьке товариство пароходів не хотіло перевезти домовини до Нового Йорку, знаючи що се викликало би не зовсім добре вражінє між пасажирями, колиб они довідалось, що їдуть разом з труном. В тім клопоті прийшло одному з членів родини на гадку зашакувати домовину в фортепан і так вислати. На ошанованю фортепану нашла ся напис: „фортепан! оосторожно!“ В таким виді привезено трупа Леандра до Нового Йорку.

Виказ жертви на тов. „Народний Дім“. Членські вкладки зложили Ви. пи.: Марія Бобикевич 60 кор., Юрій Кавула 20 кор., др. Стефан Гордінський 20 кор., др. Михайло Литвиневич 6 кор., Казимір Петрачук 15 кор., Володислав Кунелва 8 кор., Николай Гелка 4 кор., Партемія Данчул 10 кор., др. Мирон Кордуба 12 кор., Осип Григорчук 20 кор., Емануїл Ярошинський 10 кор., Кость Павнел 6 кор. — На буреу жертвували Ви. пи.: Залінка 80 сот., Омелян Попович 8 кор., Володимир Михальський 16 кор., др. Ст. Смал-Стоцький 8 кор., Володимир Ясєвичський 6 кор., др. Кость Клим 8 кор., Сергій Шойнарівський 4 кор., др. Стефан Гордінський 12 кор., Єротеї Пігузлик 4 кор., Володимир Кмишківський 4 кор., лорд Йосиф Барбер 1057 кор., наса в Приличу 10 кор. і Гедимін Лисаєвичський 4 кор. — За виділа „Народного Дому“ сердечне спасибі! Микась Івашко, каспер.

Просимо відновити передплату і вирівнати залеглості!

ність до приспособленя є навіть доконечною для багатьох а надто для лікарів. Колиб лікар до крови і стогову відносив ся так само як і з самого початку, то його вистарчило-б не на довго, і, найголовніше, він через свою чутливість і зворушене не міг би подавати потрібної помочи; коли настає ся нечутливість і минає зворушене, і до якої міри стаєть ся се, се залежить від індивідуальності і умовин життя кожного лікаря. Тому скарги В. Вересаєва на очерствіє лікаря суть, що найменше, безцільними; він сам узнає, що воно є не лише неминучим, але й бажаним. Розумієть ся, має рацию і хорій, що жде від лікаря не самого знання, але й „душі“ — особного спочуття або участі, але в лікаря, що робить що-денно десятки візитів або має в ординаційній кімнаті сотку хорих, не стане на се ані часу ані сил, або-ж він мусить пожертвувати масою хорих для кількох лише, на що громадський лікар не має права.

(Далі буде).

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Шість сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При нелінійних розмірах умовляється на цілий процент після кількості уміщених.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Грацу Бореоліна в Александрий. Найбільш і найдешевших фабрикатів з фелу, льодену, пайшу і т. п. в різних фасонах. Циглири і клики після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для панів, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужські, білі і в різних криках найліпшого роду, модні коньярки, манжети і хусточки до носу.

Артикули до подорожі, таски з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, коники на начини, вежері, коши і т. п. пікнічні товари.

Артикули до полювання. Револьвери, рушниці найрізноманітнішої конструкції і амуниція.

Обув. Склад н. к. гоудварської фабрики. Найбільш вибір різноманітної обуви для Corgali, з телячої сатишованої шкіри і турована. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чанека, панів, панів, і дітей. Черевки в Chevreaux, т. п. Черевки до ношення дома і до турована. Все в найліпшій сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для панів, панів і дітей, найліпше біле для стрільців систему Д-ра Лямана, шкарпетки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти (Glace, Châir, з оленової шкіри і т. п. сорти).

Парасолі Entoutcas, як також на дощ, найліпший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, поски і інші до тої гри реквізита для панів, панів і дітей.

Щітки і гребінці. Найбільш вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Ви. П. Т. Публіку, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Ви. П. Т. Публіка як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде поєшати, а дякуючи вже з гори за довіре, заведемо, що в кождім згаді вдоволимо Ви. П. Т. Публіку і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (8—25)

Канцелярія

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена.

в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Товариство взаємного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки забезпечені тревало в „ДНІСТР“ від огню. Членський уділ 50 корон можна зложити в ратах; висове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть зятати позички на 6 % за предложеном відповідної гіпотети або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦІЯХ і інших купні землі позай купуючі звертають ся за позичками до „ДНІСТРА“.

ВКЛАДНИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від уділів а часть зиску призначає ся на добродійні цілі; до тепер уділено на церкви, бурев, школи і т. п. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1.698.786 К.	Позички	1.403.472 К.
Уділи	115.947 К.	Цінні папери, льон.	
		в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Перша буховинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського куреу ц. к. технікологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати а'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателіе
Бержарда Вальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публіці всі свої у круг того звана входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНИ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

33 (5—24)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в обоимське пиво, бочкове і фляшкове, лягер і експортное пиво, знамениту кухню як також у медзавені і інших натуральні вина.

О численні відвідини просить

З глибоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (5—5)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ шість років	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Росія й Японія.

В Манджурії.

Людським силам є також по-
ставлена межа. По страшних зуси-
лях, які виконали японські й ро-
сійські війська в 12-денних боях
під Ляояном, був коначним відпо-
чинок, розуміє ся відпочинок, який
є мисливий підчас війни. Щоб уя-
вити собі, до якої ступені доходила
лють в тім бою се не важко собі
уявити, коли 18 ст. ст., як пише
Нов. Врем., на одні окопи вико-
нали Японці 20 атаків! Отже за-
взяте й страшне повітряне ору-
дство одночасно можливе обміркувати
велич обопільних страт, які від 50
тис. певно не будуть менші. Із
Токіо подає урядовий звіт страти
японські від 25. VIII. на 17.539
жовтнів і 136 офіцерів, російско-
го звіту поки що „не зредатовано“.
„Нов. Врем.“ згадує, що на північ
висилає „Черв. Хрест“ (у якого
заряді виявили ся нові фінансові
„операції“) тисячі ранених; се
справджувалося доносене Курокого
про 10.000 ранених Росіян під
Ляояном. В п'ятницю спала в Ман-
джурії величезна злива, перемочу-
ючи до нитки утомлені війська й
змиваючи із землі потоки людської
крови. Та страшний молох війни
наточить єї знова ради зросту ве-
ликодержавного імбу...

Поле війни, як шахівниця, тож
тим більше там, де противники є
рівно сильні, нераз може нападаю-
чий попасти в дуже скрутне по-
ложення. Ось російські кореспонденти

розповідають, що Куропаткін вве-
дений у важке положення мало не
зловив до своєї лапки Курокого,
який наступав єму на п'яти.

Куропаткін машерував правим
берегом із переважними силами і
хотів відтяти Курокого від решти
військ японських, та ново прибулі
дивізії із Росії ізза нестачі до-
свідку не зуміли спинити Японців,
які перебили ся. Через те відсо-
лено ліве крило самого Куропаткі-
на а плян єго розбив ся і він му-
сїв уступати.

Порт Артура.

Подрібності атаки Японців на Порт
Артура дня 3. с. м. дуже інтересні. Атак
відперто вибуховими мінами. Японці ма-
шерували долиною, яку Росіяни перед
двома неділями підмінували були на ці-
лота кілометра. Міни тоті приєпали
землю, утовчили, а потім підсипали на-
мінем. Вночі йшли Японці до атаки,
Росіяни не відповідали на огонь, лише
освѣчували неприятеля рефлекторами.
Коли неприятелі станули на підмінованій
полі, Росіяни підпалили міни; єї екс-
пльодували, а вислід експльозії був та-
кий страшний, що навіть Росіяни по-
тратили дещо людей. Експльозія поро-
жувала на всі боки карабіни й пошар-
пані японські тіла, так, що не можна
було навіть ствердити японських страт.

Суд Європи над указом із р. 1876.

(Дальше*).

Едвард Ваврієнскі
член шведського парламенту, міжпарла-
ментарної ради й народного бюро ми-
рового в Берлі (Швайц.).

Штокгольм.

Імперіалізм нашого часу, що має на
цілі витворювати великі держави, до-

* Гляди ч. 99. „Буковини“.

шуєкає вільні форми й значну самостій-
ність всьляких націй становлячих дер-
жаву, аби добути силу так в нутрі, як
і на зовні. Бистрозора штука правління
має нині більш як коли задачу вислі-
дити потребу самостійного життя наро-
дів в нутрі держави або державного со-
юзу й викинути єї. Навіть правитель-
ства більше та менше деспотичні му-
сять в слушну пору глядіти на те, аби
заховати національну живучість всіх
своих народів і розвивати єї, замість
угайтати.

В тому освѣтленю є указ із р.
1876, заборона руско-українсь-
кої мови більш як жорстоко-
стю й злочинно — є се само-
калічення, нерозум.

Хочеш мати мир — готови війну
звучить старе політичне евангеліє бру-
тальності й гнету. Проти сего му-
симо заперестувати — сло-
вом і ділом. Хочеш мати мир
— дай справедливість і свобо-
ду, от яке є евангеліє нинішнього дня,
а особливо будучности.

Вашу борбу за національну вашу
питоменність витяє з одушевлення ціла
армія правої людскости в усіх краях, хоч
не правительств. Ви-ж ведете бор-
бу за добро одно з найбільших і найдо-
рожших людскости, за найголовніші
права людини: за рівноправність усіх
народів.

На почві могутньої ідеї духових зу-
силь може й найменший народ стати
найбільшим. А Вас є більше як 25
мільйонів борців „за вашу живу душу“.
А що Ви ніколи не дали загинути
тій боротьбі, за се правдива честь Вам.
Майте добру надію. La verité est en
marche.

Др. Г. Бухгольц,

професор унів. в Лиску.

Мій погляд про указ із р. 1876.
основує ся на досвіді, який подає нам
ясно розважане над історією. А сеє
не вчить нас, немов би то національ-
ності не дали ся знищити, однак не да-

дуть ся й згубити дорогою законодав-
ства й управи.

Можна се зрозуміти а навіть зі
становища Росіяни уважати за ділом
понятне, що вони старають ся засимі-
лювати Русинів національно. Але се є
певна річ, що не дасть ся се зробити
брутальною силою, ба навіть буває ви-
слід як раз противний. Саме історія
Вашого народу дає на се примір. По-
малу довершало ся відродження єго в
протягу минулого століття так на Укра-
їні, як і в Галичині. Нині воно так зміц-
ніло, що починає з ним числитися ся на-
віть публична думка Європи. У нас в
Німеччині звернули ся бачніші вже
давно з повною прихильністю до ру-
ського руху і витяють в ній союзники
супроти агресивних великопольських пів-
нів, що загрожують нашій східній гра-
ниці.

Певно, що Росіяни не віднесуть
отак вини-завтра побіди й не стануть
тріюмфувати, але річ несумніва, що ані
польська зрада, ані російське насиле не
в стані їх на довше придушити. Бож
врешті є се прецінь ідеї тим,
що відносить побіду, а не
якісь там міри.

Політичний перегляд.

Англійці в Тибеті.

Ситуація Англіїців в Тибеті робила
ся чим раз більше скрутна. Ляскі уряд-
ники на словах дуже чемні і уступчиві,
але трактатів між Тибетом а Англією
підписати не хотіли, звиняючи неспри-
ятності верховного начальника Далай
Ляма. Се продовжувало побут Англіїців в
Тибеті, а зима вже не далеко, що булоб
зовсім не після їх думки. Самий трактат
торговельний урядники підписалиби радо,
якби не те, що треба рівночасно запла-
тити Англіїцям кошти їхньої експедиції.
Така непевна ситуація тривала аж до
9. с. м., коли Тибетанці остаточно тра-

Лікар Жбанков.

16)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Лікар мусить однаково гу-
манно відносити ся до усіх хорих,
але-ж не повинен він через цілі
години слухати розповідань де-ко-
трих нервових хорих, коли на ньо-
го чекають хорі поважнішими хо-
робами. Хора людина ще єгоїстич-
ніша ніж здорова, їй конче хочеть
ся, щоб лікар визначив єї, спочував
її більше ніж иншим, бо-ж їй зда-
ється, що її хвороба болючіша ніж
инших. Вона навіть вважає обра-
зою те, що її хворобу можуть рів-
няти до инших, як се було в опи-
саному автором випадку з його
сестрою, який здавало ся, що її го-
ре зроблено скріпним через слова
професора, що таких хорих є ти-
сячі. Тактовність лікаря, розумієть
ся, повинна рішати, в яких випад-
ках з хорими треба осібно поводи-
тись, але що в сьому відношеню
трудно догодити хорим покличує
на В. Вересаєва і себе. В. Вересаєв
поводить ся зі своїми хорими гу-
манно, але він заздалегідь жахаєть
ся того, що до нього, яко хорого,

инші лікарі відноситимуть ся так,
як він відносить ся до своїх хорих.
Про гуманність і про шире спів-
чуття В. А. Манасєєва говорено й
писано чи-мало, я сам на собі зав-
жди відчував сю щирість і таку
увагу, якої можна сподіватись ли-
ше від найблизшого родича, а все-ж
таки мені, хорому, здавало ся, що
він не достаточною участю відніс
до моєї хвороби, тоді, як я тепер
здоровий, розумію, що більше
незвичайно щирого від-
ношення і бути не може!

Заспокоївшись гадкою, що ме-
дицина може де-що робити, автор
натикаєть ся на перешкоду, яка
і се де-що часто приводить до зе-
ра; се — умови, в яких живе біль-
шість людей. Та й справді, яка ко-
ристь приписувати зелізо людині,
якій нема що їсти, приписувати
ліки хорому, в якого хорі легкі,
який мешкає в такій комірчині,
якої повітря містить усе, а дуже
мало кисеня? Вийшло, що медици-
на є наукою про лічене самих бо-
гатих і незалежних людей. В сути
річ се справедливо, і тепер цілу
користь медицини можуть мати ли-
ше багаті і незалежні люди, біль-
шість же бідних дістає самі крих-
ти; але в сьому уступі треба зро-
бити поправки і в той і в другий

бік. Багато хорих, що лічать ся в
шпиталях і клініках — а бідних
між ними найбільше число — ко-
ристують ся усім добром медици-
ни майже в такій самій мірі, як
і багаті. З другого боку не треба
забувати про мєсть природи
і багатим. Коли-б ся мєсть могла
потішити і заспокоїти, справедли-
вість бідняків. І багатство не ра-
тує від своїх виключних хороб, усі-
лякий надмір, пересит, отовщення і
неврастенія є переважно хоробами
багатих, яких печений організм
тяжше перемагає де-які хороби і,
нарешті, продукт бідности — маса
заразливих хороб вриваєть ся тоді
і в багаті палати. Розумієть ся мо-
жна пожалувати, що ся мєсть мало
даєть ся у знаки; ділала-б вона
сильніше, то багаті давно-б уже
взялись за розум і зрозуміли-б, що
їхне здоров'є і щастє залежить так
само від здоров'я і щастя усіх:
усі перекоування і доводи вплива-
ють далеко слабше, ніж шкіряні
інтереси, і часті епідемії тифів в
багатих домах змусили-б поважно
подумати і про ліпшакі.

Вкінці висловлює ся В. Вере-
саєв за санітарним напрямом ме-
дицини, що давно проповідує зем-
ська медицина, і за те, що „лікар
повинен насамперед боротись о у-

сунене тих умовин, які роблять йо-
го діяльність безрозсудною і без-
плідною; він повинен бути громад-
ським діячем в найширшому зміслі
слова, він повинен не лише пока-
зувати, він повинен боротись і шу-
кати засобів перевести свої вказівки
у жите“. (На жаль се, одно із най-
головніших питань автор порушив
лише злегка і йому треба-б було
освітити се питанє і фактами і
причинками; гаразд, що їх так ба-
гато). Але сього ніколи не буде,
поки лікарі займають ся і удер-
жують ся приватною практикою;
лікар-практик, не покликаний і не
здатний до такої справи: розум
його спеціалізував ся і звернений
на видумуванє засобів лічення і на
боротьбу о існуванє — здобуванє
пацієнтів і кусника хліба, він від-
вик від узагальненя і громадської
діяльности. Та лікарєви-практикови
й ніколи і ніяк займатись такою
справою, бо-ж боротьба з санітар-
ними непорядками вимагає багато
часу і боротьби з особами, а се
відтратить багатьох пацієнтів.

До сього питання ми переходимо
зараз, а тут завважимо, що лікарі-
практики уживають лише одної са-
нітарної, чи радше, при сучасних
способах виконання байдужної і без-
користної міри — дезінфекції, до-

татат угодний підписали. Вільний час зуживали англійські офіцери на огляданні лесних будівель і монастирів.

Ще про наслідника Плевого.

Наслідником Плевого не став сепатор Платонов, як се ошибочно донесла була агенція Райтера, але став ним іменований генерал-губернатор Вільна, князь Святослав Мирский. Новий міністер внутрішніх справ у Росії се чоловік доволі молодий, має 47 літ, походить з польської родини — дідо его мав брати участь в польським повстанню з р. 1830 як польський офіцер — і має мати досить ліберальні пересвідчення. Худий, низького росту подабає Мирский на старшого, як е. В салоні его, що ухвалив до тепер за неутралий терен, заявили ся навіть політичні противники, як Вітте й Мещерський. Жінка его залюбки віддає ся студіям хемії.

Іменований се було несподіванкою навіть для правлячих кругів російських. „Чоловік з залізною рукою“, Платонов, за яким розбивав ся Победоносцев, перепав, а з ним упадає видимо й вплив его протектора Победоносцева на царя. А програма Мирского? Тяжко про неї сказати нині що певно — одно хіба, що новий міністер не зажене ся в ліберальні напрями, але й не буде ширити реакції. Се отже щось в роді побіди той партії на царським дворі, що сподіває ся більше добути полесками, як гнетом й терором. В Петербурзі уважають се іменоване продовженням гуманітарного напрямку, який вибрали собі найвищі ефери з хвилею народни наслідника престолоа. Сей напрямок зазначив ся знесенням тілесної кари, лагідним зворотом в виду Фінляндії і звільним указом про Жидів.

Особистим бажанем царя єсть мабуть надати внутрішній політиці патио-лагідності й поблажливості, аби тим чином успокоїти обурене. А до такої політики як найкраще падає ся саме ки. Святослав Мирский. — Єсть ще й поголоска, що кандидатуру Мирского перенерда парци-мати і граф Шереметев. Дивна се поголоска, бо парци-вдова ухвалить за прихильницю реакції.

Султан Мурад.

До „Pol. Corrresp.“ пишуть з Цареграду ось-що: Не було се ніякою тайною, що померший султан Мурад належав до вільномулярської лєбжі, навпаки — говорено про той історичний майже куріоз доволі голосно. Его приступлене до стамбульської лєбжі масонської припадає на рік 1872, коли султан був наслідником престолоа. На церемонію прийняти удав ся в перебраню, бо стерегли его пильно вже й тоді. На звичайний занят, що его спонукує належати до масонського союзу відповів Мурад: „хочу стати корисним для людськості й тому хочу належати до союзу, що на цілім світі проповідує науку любови ближнього. Маючи надію стати колись володарем народу, маю охоту ділати в тім напрямі й ушасливити своїй підданих. В півтім р. 1877, по експонію Мурада з престолоу, намагав ся вольномуляр Грек Скалєрі разом з иньшими „братями“ увільнити его з в'язниці. Не вдало ся. Скалєрі й сам з товаришами дістав ся до тюрми. Султан Абдул Гамід не явив ся навіть при смерті Мурада. За цілих 28 літ пробування Мурада в в'язниці бачили ся брати лише раз по оголошенню відозви Алі Соєві за вивободженем Мурада. В похоронній в'язло участь всего 50 осіб визначених теперішнім султаном.

Справа Крети.

Донесуть із Цареграду, що поголоска, немов то би Туреччина мала намір супротивити ся всюю своєю воєнною силою прилученню Крети до Греції, не має ніякої підстави. Порта вишле в разі потреби до великих держав поновну ноту проти сеї сполуки, але буде викидати з цілим довірем успішної полагоди сеї справи так потрібної для пожаданого утримання мира на балканським півострові.

З судової салі.

„Не ратуйте Жидів!“

Нашим читачам стоїть певно ще в пам'яті подія при пожежі Вашківців, де оклеветано др. Петровського, тамошнього лікаря немов би він мав спинювати людей від акції ратунової словами: „Не ратуйте Жидів!“ Як звисно др. Петровський сказав був тогди до одного жиди по німечці (щоби мужики не розуміли): „Jetzt brauchen sie Bauer, und in dem Gemeinderate nicht!“ бо дійсно при виборах громадських, які відбули ся були перед виборами соймовими Жиди стояли против народу. (Відтак відносини змінили ся на ліпше). Ті слова сказані др. Петровським неперекрутили наші і его вороги в ділах агітаційних і винули клевету на сего чесного чоловіка. За те і відповідали они як раз перед судом, — а оскільки правди містить ся широко й далеко із перебігу самої розправи судової, що відбула ся у вашківців п. к. суді повіт. дня 9. вересня 1904. Приват. жалібника д-ра Льва Петровського заступає адвокат др. Константин Ончул (брат пос. Аврели Ончула); обжадувані: двірник Дмитро Балощескул і шивкар (член ради громадської) Йосель Простак о обиду честі (§§ 488 і 491) за те, що сказали і розширювали вість немов би др. Петровський мав виразити ся при пожежі: „Не ратуйте Жидів!“ що донесли про те старості Штронерови, а відтак підносили се публично еще раз на засіданню ради громадської в Вашківцях н. Ч. дня 12. серпня, 1904. Розправу переводить адюнкт др. М. Беріфельд.

Салю заповнена аудиторією. Є там урядники, учителі, пані, правосл. панотечі, Купчанко, міщани і мужики. Напружене велике.

Розправа починає ся.

Обжадуваний Йосель Простак (некараний) виширає ся немов би казав, що др. Петровський виразив ся: „Не ратуйте Жидів!“ Се міг казати доперва по огни, коли те „стояло“ в часонісах. Можливо, що се сказав дня 18. вересня на засіданню ради громадської, але сего не пам'ятає. Знає лиш тільки, що др. Петровський виразив ся до Мешулима Люшиса по німечці: „Jetzt brauchen sie die Bauer und in dem Gemeinderate nicht!“

— Судия: „Чи були там хлони?“ — „Ні!“ (а по часі) можливо що і були, але я сего не видів!“ — До старости об тім не донсисв. — Судия: „Чи ви вірили, що др. Петровський мав сказати: „Не ратуйте Жидів?“ — „Так! бо се стояло в часонісах.“

Обжадуваний Дмитро Балощескул двірник (караний): Об тім що др. Петровський мав виразити ся: „Не ратуйте Жидів“, донесли ему щиро-достойні люди, на котрих правдомовість міг спустити ся. Оскаржений на тій підставі сам хотів усунути др. Петровського із площі вогню, та не мочуи его найти доніс про те старості, однак не пам'ятає добре якими словами. „Не ратуйте...“ а далі не пам'ятає як казав. На близші запитання судий каже, що донесене було менше більше так сформу-ловане: „Се нічого дивного, що ту так мало ратув, бо др. Петровський кличе до себе людей і каже їм не ратувати!“ При засіданню ради громадської не було про се бесіди. Оскаржений переконаний, що др. Петровський виразив ся „Не ратуйте Жидів“ і переведе доказ правди. Судия жадає, щоби оскаржений подав свідків, однак Балощескул не може собі ані одного свідка нагадати. — Судия: „Як? Таке ви самі сказали, що вам о тім донесли віродостойні люди! А ви тепер не можете надати ані одного імені?“ — „Ні! бо я не був на се пригатований!“ Остаточно по великих пересравах подає свідків: Мешулима Люшиса, Шауера, Йоселя Тріхтера, Марцеля Еренсхоха і еще двоох-трох, а решту ви шукає і їх імена подасть до 8 днів до суду.

Для ілюстрації, якій з др. Петровського великий антисеміт наводять обжадуваний „факт“, що др. Петровський не хотів лічити дитини господаря Митра Лютика Танасієвого, котру він вдарив був а ногу лиш-тому, що названий господар жертвував більшу квоту (50 чи 100 кор.) на погорільців-Жидів.

Заступник др. Петровського вносить до протоколу нову скаргу з причини сеї нової обиди его клієнта зі сторони Балощескула перед судом.*)

Судия: „Подайте свідків!“ — Оскаржений: „Я пізнійше подам, бо тепер не знаю!“ Судия: „Може подасьте са-мого Митра Лютика?“ Оскаржений: „Нехай буде Митро Лютик.“

Свідок переслухав свідків.

Свідок-староста н. Штронер (некараний): Балощескул доніс ему, що др. Петровський стримує людей від ратования. Якими словами він се ему доніс, свідок собі не пригадує. На підставі сего доносу староста скартав д-ра Петровського дуже острими словами і вівзав его, аби усунув ся з площі вогню, що др. Петровський вчинив сейчас без найменшого опору. Свідки: комісар стар. н. Юзєвевич, секретар стар. н. Шармаркевич і радні громадські: нн. Зайде Вельцер, Іван Дарій, Николай Мельник, Міхал Зелінський і Танасій Адам нічого не знають.

Всі єї свідки заявляють, що вони не є своїми Балощескула, лиш Танасій Адам констатує, що він „собі з ним куми!“

Свідок-капцїст н. Гугельспергер (некараний) під присягою: Об тім що діялось при огни нічого не знає. Знає лиш, що Простак ставляючи вие-

*) Для роз'ясненя сеї справи подамо нагий факт: Коли Митро Лютик Тан. прийшов до д-ра Петровського, щоби він лічив его дитину, котру зранив кін, др. Петровський записав ему медикаменти потрібні, казав ему іти їх купити до аптеки, а він сам удасть ся тимчасом до суду, де мав пильний інтерес, а відтак приїде до него до дому і дитині рану перев'яже. Коли др. Петровський скінчивши оруди в суді прийхав до дому Митра Лютика, того не було еще з аптеки. По довгий часі той прибув, і тогди др. Петровський очистив і перев'язав рану та казав на другий день привезти дитину до себе, щоби рану зашити, бо не мав з собою потрібних приладів. На другий чи третій день привіз Митро Лютик дитину і спитав чи не обійшло би ся без зашиваня. Др. Петровський сконстатувавши, що рана гоїть ся правильно сказав, що рана загоїть ся та к і навчив Митра Лютика перев'язати рану, щоби не потребував за кожний раз їздити і платити лікарю. §

бре, що вона задовольняє обидві сторони: лікар порадив, пацієнт покликав фельчера виконати сю пораду і клоніт не великий і життя перемінити не треба і авторитет лікаря збережений. Дезінфекція, як її робить ся тепер, є шкідливою самоощукою, що заспокоює обидві сторони і маскує сучасний, неможливий стан санітарної справи. Під час минулої холерної епідемії багато соток тисяч видано на дезінфекційні средства і заспокоєне суспільства, а наші міста лишили ся, як і поперед, авієвими стайнями; ся холерна епідемія ще раз показала, як інкодить кожна заспокоюча ошука і яку невідповідну ролю грали в сій кампанії законодавці санітарної справи — лікарі.

XII.

Беручи загалом, становище лікаря нагадує становище першого ліпшого інтелігентного робітника, але-ж є цілий ряд відмінностей, над якими й застановимо ся.

Насамперед чим раз частійше роздають ся голоси про над-продукцію і злий матеріальний стан лікарів. Чудно чути про над-продукцію, коли на Заході в ріжних державах один лікар приходить ся на 500—1000 людей, а в

нас по цілій Росії 1 лікар пере-сично на 6000 чоловіка; є правда міста, де і в нас 1 лікар приходить ся на 1000 голов, але часто по селах лікар має в своєму окрузі 15.000—50.000 людей. Отже пита-не не в надпродукції, а в непра-вильному поділі лікарів і в умовах винагороди за лікарську пра-цю. На Пироговським з'їзді в Києві, коли обговорювано справоздане про побут лікарів, один бесідник почав свою промову літерально паравра-зом звисної поезії Некрасова: „Вдль на Волгу, чей стон раздається? То стон врачей бѣднѣице!“

Матеріальне становище лікарів, загально беручи, не гірше від становища иньших інтелігентних робітників, коли пенсія служачих лікарів часто менша від пенсії иньних служачих осіб, то се дієть ся з огляду на можливість приватної практики, яку вважають за-конною не лише самі лікарі, але, на жаль, і всі заклади, які дають лікарям посади. Се становище є решткою передпотопової старовини і заклади ще й доси не переконали ся, що не можна служити двом бо-гам і що служба і приватна прак-тика не лише не дають ся пого-дити з собою, але після своїх ін-тересів просто противні собі. На

підставі усіх фактів і спостережень можна рішучо сказати, що жаден служачий лікар, який рівночасно займаєть ся приватною практикою не може виконувати, як слід, своїх службових обовязків, коли не вважає таким виконанем шаблянового відсиджування кількох годин на вказаному службовому міс-ці. Проста розвага показує, що не може людина звернути усіх своїх сил і часу на одну службу, коли все тягнуть єї цілком в другий бік пильні інтереси і справи, які вима-гають багато часу, цілком иньшої справи, особного уміня. Такий чоловік не йти на перед і не по-сувати ме своєї справи: він здат-ний лише виконати шабляново свої зовнішні обовязки, а про душу — внутрішній зміст, нема що й казати.

Крім приватної практики багато служачих лікарів побільшує свої доходи комуляцією обовязків, себ то крім своєї підставної посади зай-мають вони ще кілька иньних плат-них лікарських і навіть цілком сто-ронних посад. Комуляція, здаєть ся, в жаднім фаху так не розви-нена як у лікарів, форми й розмі-ри його дуже ріжнотанітні. 1888 року¹⁾ мені вдало ся зібрати відо-

мости про 73 таких лікарів по ріжних містах, для справозданя на Пироговському з'їзді. Наведемо деякі дані, які й доси не втратили свого значіння і доводять, як засібні лікарі не варують ся заїдати хлїб в своїх товаришів. Сих 73 лікарів мало разом 209 посад, від двох до семи на кожного. Посади єї були дуже ріжні: воєнний і земський лікар, професор і працює в шпитали, професор і на залізницях, урядовий і фабричний, в шпитали і на залізницях і т. д. і т. д. Один відомий лікар у Петербурзі мав 4 посади, і з них 2 у шпиталях (як же він міг навідувати їх обидва у ран-ці?) І в обох шпиталях мав по-меншканя, з яких одно винаймав за гарну плату. До якого скупарства і дрібязковості міг дійти сей лікар! Професори займають посади ординаторів і старших лікарів у шпиталях. Є повітові лікарі, які займають посади фабричних лікарів в 11 фабриках по ріжних частях повіту. Лікар, що має півмільона маєтку залишає посади в губерні-яльнім шпиталі жіночім інституті і фабриці, і в тому ж самому місті 30 лікарів не має жадної посади.

(Далі буде).

¹⁾ „Врач“ 1889 ч. 1.

сене на засіданні ради громадської на усунення д-ра Петровського зі становища лікаря громадського мотивував це вношенням аферю при огні. Те саме і Балашеску.

Між оскарженнями велике порушення і неспокій.

Свідок по хвилі: „Чи і Балашеску це сказав, не можу собі пригадати“. По запитанню: „Я собі не пригадую, щоб ні. Простак сказав це на раді“. Судия: „Алеж перед хвилею твердили, що казав. В протоколі вже зазначено! Чи бажаєте собі це змінити? Свідок: „Так! Прошу за протоколювати можливо, що Простак мотивував... і т. д. По запитанню судия: „Ваші зізнання противорічать собі“. Свідок: „Або то не все одно?“. Судия: „А вже, що не все одно!“

Свідок п. Антін Вольп, комісар сторожи заркової (некарний) під присягою зізнає, що при засіданні ради громадської Простак мотивував вношення на усунення д-ра Петровського зі становища лікаря громадського паганим поведенням того ж при огні. Якими словами не пригадує собі, бо знаючи справу з часописий не звертав на сей часус належної уваги. Те саме підносив пізніше і Балашеску піддаючи вносок Простак під голосоване.

Свідок радний громадський Ян Домбровський під присягою зізнає, що при засіданні ради громадської сказав до него Простак в присутності більшого числа радних: „Нам такого лікаря не треба, що сказав не ратуйте жидів!“

Між оскарженнями констатация. Що до огню, то свідок там не був і о ніч не знає.

Свідок антикар Еміль Вільнер під присягою зізнає, що чув від одної особи, як д-р Петровський мав виразити ся: „Не ратуйте жидів“, але тому не був віри. Однак д-р Петровський зараз по вибухові вогню вислав коні з возом на місце нещастя, щоб ратувати річи. Коні дуже похилили ся від вогню, тому мусіли коні виірчи і відірвати до стаїні, але докторовим возом перевезено річи від свідка (антикара Жидів) і від адвоката д-ра Каніза (також Жидів) до дому д-ра Петровського. Дитина антикара враз з нимкою перебувала у д-ра Петровського через цілий час, як тривав вогонь. — Також потім, як староста усунув вже д-ра Петровського з площі вогню, то той не забрав з собою свого воза, але лишив его до полудня і ним ратувало ся жидівські річи, аж доки не минуло небезпеченство!

Новий термін назначив судия на 20. вересня 11. год. пер. пол. §

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. вересня 1904.

„Destepare“ю, яка впроді, як вся боярщина Русинів дуже люблять, болять швидке основане кімчанської гімназії, вонаж напустила лише по 30 літніх старинах Русинів. Боярка гриняція кривдує собі, що Русини мають вже дві гімназії, а Румуни лише одну в Чернівцях. А деж пропала з рахунку румунська гімназія сучавська?

Галицька краєва рада шкільна придумала спосіб, якби зарадити еміграції учителів на Буковину. Ого вона жадає від бувших стипендістів звороту етипендії або відслужити в Галичині цілості літ. Звертаємо на се увагу галицького учительства з тим, що ніхто із тих, що нобирали в Галичині стипендію, а не відслужили за неї цілості літ, або не звернули єї, не може одержати на Буковині посаду. Галицькі газети зволіють подати се до відомости тамошних учительств-стипендістів, щоб не убігали ся на дармо о посади на Буковині, бо не одержать їх, ба ще й виставлять себе непотрібно на різні сепатури в Галичині. Заразом додаємо ще раз, що без матури сем. уч. нема вже місця на Буковині.

Устні іспити зрілості будуть в осінній ретинці відбувати ся: а) під проводом ц. к. краєв. ісп. шк. д-ра А. Тумайка в гр. прав. гімназії в Радивцях від 19. до 21. вересня, в гр. прав. гімназії в Сучаві від 22. до 24. вересня,

в і. ц. к. гімназії в Чернівцях від 26. до 30. вересня, а в учит. семінарії в Чернівцях від 16. до 17. вересня: під проводом ц. к. унїв. проф. д-ра А. Галдая в гр. прав. висшій школі реальній від 22. до 24. вересня.

Новий Русин-адвокат. Др. Теодот Галітін, фонценіст скарб. дир. і звисний наш поет зажив у висшій краєвій суді у Львові адвокатський іспит із добрим успіхом.

З Кічманської гімназії. Віддалиши 29 (10 Бук. а 19 Галичан) учеників, перепавших від загальної суми 132. всіх, що ся згодилися, остає при нятих 103. З них припадає 59 на Буковину, а 44 на Галичину. Після віроісповідань є: гр. пр. 42, гр. кат. 43, р. кат. 9, Жидів 9; а після рідної мови: Русинів 86, Німців 11, Польків 4, Чехів 2.

Голод в Росії вже розпочав ся. Після інформацій, які роздобула часопис „Басеарабен“ в офіціальних кругах положене населення в кишинівській повіті дійшло до того, що в деяких селах багато родин буквально голодує. Велику скількість родин можна зустріти по улицях, де вони жебрають милостині. А що до населення бендерського повіту, то після даних із того ж таки жерела воно таке, що прямо нема слів, щоб його доволі драстично змалювати.

Чи Вагнер походить з жидівського роду? Ось яке питання затрудняє голови вагнеристів. Джемс Гінекер видав недавно книжку, в якій повідає рішучо, що славний починувель „музики будучности“ походить з жидів. В одній частині сеї книжки п. з. „Парсифаль“ розповідає якийсь дїрігент вагнерівських опер своїм приятелям в Новім Йорку, що бачив у віллі Вагнера рукописну автобіографію Вагнера, яку можна буде опублікувати доперва по певній часі. Тут отже стоїть чорне на білім, що Вагнер не є синім актуара поліційного Вагнера, лише якогось Людвіка Гаєра (?), що був малярем, поетом, драматургом, композитором, актором і режисером — словом чоловіком всесторонньо даровитим — а той Гаєр мав бути жидівського роду. Ще й біограф Вагнера Анрі Фінк мав у віллі Вагнера бачити лише портрети матери Вагнера й Людвіка Гаєра, образу Вагнера, що уходить за отца геніального композитора, не було нігде. От повині на ріжкі „походження“! Пана римський Сарто — з Польків, спора найка російських генералів походить із Жидів, Курокі — навіть шехнолак! Повині — тай годі.

В Барбівцях (нов. Вашківці) отворено дня 9. вересня при тамошнім почтовім уряді телеграфічну станцію із обмеженою денною службою.

Протоігуменом оо. Василия в Галичині вибраний о. Платон Філас, настоятель василіанської мисії в Канаді. Вибір відбув ся в той спосіб, що кождий монастир вислав свій голос на протоігумена і опечатаний конверт до Риму. З іменованем сего протоігумена уступили вже зв'язи з василіанськими монастирив в Галичині.

Бойкотують „Nene Fr. Presse“? „Słowo polskie“ з дня 10. с. м. доносить, що населене Чернівців порішило(?) бойкотувати „Nene Fr. Presse“ ізза зобидливого фейлетона „Aus der Bukowina“. Свого часу мав сеї дивенник потратити багато передплатаників ізза „безличної“ статті про Польків. — Про бойкот сеї якось у Чернівцях не чувати нічого. Але „Słowo polskie“ має слух феноменальний.

З Парижа доносять, що княгиня Людвіка Кобурка удає ся на осінь до Риму, де хоче виведати анульоване свого подружжя.

Жертва алькоголю. В поліційнім арешті повісив ся оводі на ремінь 31-літній Йосиф Пегеля в нападі божевілля пияцького.

Загальні збори товариства „Взаїмна вигода“ в Топорівцях відбудуть ся в неділю дня 18. с. м. у годині 3-ій по полудні в власній домі читальні під числом 1232 — Петро Геліч, голова.

Особисті вісти. Секретар буков. торговельної палати др. Губерт Вілліч починає з днем 12. с. м. свою чотиритижневу відпустку. Заступати его буде концентований ад'юнкт Фридрих Ернест Декер.

Малий Фейлетон.

Іларій Нарбуляційний.

Дітям про дітий.

Кілько то разів доводить ся родичам перед своїми дітьми говорити неправду — і то у великих формах. От приміром говорить ся неправду, коли страшиш ся малих дітий „вовою“, „чортотом“, „відьмою“, „вовкуном“, „ониром“, „жебраком із торбою“ або „жидом“. Хот той, хто страшиш, певно не має злого наміру; противно — найчастіше думає відвернути дитину від пустоти, непослуху або унервості, але звичайно мають такі брехливі страхи дуже лихі наслідки. Вони виливають звичайно на дитинячу душу так нещасливо, що витворює ся відтак у дітях безмірний страх перед темнотою і доводить дитину до всіляких страшливих привидів і поганих снів. Що такі діти попадають часто в певні слабости і нервовість, то річ звична.

Говоримо даліше дітям неправду, коли заставляємо їх вірити, що святий Николай приносить чечним дітям дарунки — а чечемним пруг, або, що „Ісусик“ дарує послухним дітям на святий вечер „деревице“. Хоч віруване в сю неправду не має злих наслідків, але все таки викликає в тих дітях, що принадеко дізнали ся про неправдивість таких річий, насмішки і глуз.

Та в дуже трудне положене попадають родичі, коли приміром їх цікава дитина поставити таке питанє: „Татю, відки беруть ся маленькі діти?“ На таке питанє мають родичі вже давню — всім звисну відповідь. Інтелігент відповідає: „То є, синку, далеко в світах став, в тій ставі є дуже багато маленьких діточок, а довгоногий бузко бере їх в дзоб і розносить по людях“.

Ну, та коли дитина завядто цікава і рада би дізнатись, відки беруть ся ті діти в ставі і яким способом бузко дитину вносить до хати, то законотаний батько не знає що відповісти і може лише сказати: „Се тобі не треба знати!“ — або — „сега малі діти не сміють знати!“ Селянин має на таке питанє коротшу — і по своїй думці лучшу відповідь: „Так Бог дав“.

Про се питанє висловив ся д. Гуго Салюс в одній числі німецького журналу „Das literarische Echo“ (1903) в той спосіб, щоб в такім випадку дати дитині правдиву відповідь, лише в доступній формі, не зражаючи дитячого сорому.

Для зрозуміння думки сего німецького письменника, подаю шановним читачам дотичний уступ в рускій перекладі.

...Огже там високо на небі, діточки мої дорогі, де власне бачите тепер ту ясну курашку, там бавлять ся звичайно ангелики. А як часом буває дуже гарна погода, то вони слізять на землю і заглядають до поменшань тих людей, яких вони люблять і котрі між собою люблять ся.

Так то одного разу заглянули були ті ангелики ще перед сімома роками й до нас і вздріли, що ми з мамою сиділи при купці і зараз пізнали, що ми нара після їх вої, та що ми би дуже радо хотіли мати Вольфганга і Рікарду. А коли ті хитрі ангелики щось такого побачать, то зараз хватають ся за рученята, стають танцювати навкруги зьвізди а при тім ще приспівують:

Яне небо, небесні зорі
На землі там діточок двоє
Бажають Н. мати —
Вперед хлопчика, дівчинку потім.
Хто ж хоче вчинити се діло їм —
Хлопчика вперед подати?

Потім танцюють знову, раптом опускають руки і скоренько біжать кожде до одного ріжка зьвіздного; бо така зьвізда має дуже багато ріжків. А той ангелик, що спійнять ся і не досягне ніякого ріжка, мусить іти на землю і оповістити родичів, що вони мають дістати дитинку. А щоб він добре трапив дорогу, доміть собі кавалочок зьвіздного ріжка і видає на землю, щоб йому добре світило. А на дозвілі — в кімнаті сидить собі тих двоє людей, я і мама, і дивлять ся на небо. А як побачать той спадуючий ясеній кавалочок зьвізди, замикають сильно свої очі і щось собі з серця бажають; і як обоє мають одно й те саме бажанє, то воно певно сповниться ся. І от, бачите, того вечера бажали ми собі обоє з цілого серця мати Вольфганга і ангелик був зараз коло

нашого вікна, хукав тричі на віконну шибку і благословив нас. А шибка засинала мов срібло і ми знали, що наше бажанє сповниться ся.

Ог бачите, діточки любі, що як такий ангелик спустить ся на землю до людей, щоб їм приректи Вольфганга або Рікарду, то їм дарує ся опісля дитинку, але дарує ся власне лише батькови, бо матір дістає від ангела такий лише наказ подарувати батькови дитинку. По такім благословенстві стає під матерним серцем кільчити ся дитинка так само, як я показував вам тогдіного року фасолію, що зачала була в вохлій землі кільчити ся; земля дає єї свої соки й силу, щоб з тої фасоліки могла вирости ростица. І так само росте й те під матерним серцем маленька дитинка, а матір дає єї силу, кормить і огріває єї своєю кровю, пропикає єї своєю любовю, а материна надія, що єї дитинка буде красна й добра, допомагає їй, що вона росте і білішає.

І от бачите, діточки, — а тепер мусіть би мій голос так дунати, мов супроводжало би його святиочна гармонія органу. — так лежали ви під серцем вашої матери, вона вас кормила своєю кровю, берегла і плакала вас у своєму тлі. І се не байка, діточки мої, се найсвятіша тайна і чудо, яке творить ся на сій землі. Се є така тайна, що найбільші мудерці клонять в помері свої голови перед нею. Коли єї слухають і наймогутніші царі падають перед своїми матерями на коліна, і дякують їм за їх любов, котрою обдарували їх матери тоді, коли вони не бачили ще світла. І тому не сгидяйтьсь любі діточки, тих сліз, що котять ся вам тепер личком долів, бо се слози вдячності і любови, а на таку вдячність і любов заробила собі ваша матір тисячу раз у вас!

Але тепер хочу вам сю байку вже до кінця розказати. Через той цілий час все ангелики бавили ся коло тої зьвізди і от одного вечера заглянув той самий ангелик, що приходив тоді до нас, знов до наших вікон і закликав всіх прочих ангеликів, котрі зараз посідали навкруг зьвізди, а ріжок зьвіздний, що був тоді відломив ся, знов виріс — а саме того вечера був він вже цілий і чудно світлив на землі. А ангелики знову взали ся за ручки і стали співати так тихоно і так красно, що жадець чоловік на землі не міг так співати; але то означало, що нам мала уродити ся дитинка, що матір вже досить дала їй свого життя і що вона вже може на світ прийти. І ангелики знову злетів на землю, але сего разу він вже не потребував світла, щоб дорогу трафити і знов хукав тричі на віконну шибку; а матір вздріла его і єї так якось зробило ся, мов мала би умирати з того щастя, що їй мала дати ся дитинка, єї власна дитинка. А дитинка відриває ся від єї серця, мама омліває і не бачить вже ангелика, але опісля очує від тяжкого болю, а перед нею лежить дитина і глядить на неї своїми великими зачудованими очима. А батько стоїть біля неї, бо то її его дитинка, а матір усьміхає ся і подає ему ущасливлена дитинку в руки. І аж тоді чують вони обоє, як в небі ангелики співвають свою прекрасну пісню...

От бачите, діточки, се та байка, і так приходять діточки на світ.

І я знаю, що підчас того, як я би сю байку вносив, то діти сиділи би дуже тихоно і безчисто задумали би ся, а матір стояла би біля нас, дроздала би зі зворушення і певно плакала би зі святочної стидливості і щастя та тихоно, тихоно вислухала би ся з кімнати. А діти й словечка не промовлять, вони ледво що дихати будуть, так вишине на їх душі ся казка. А я возьму кожде на руки і покладаю в ліжечко до снуочинку; бо вони навіть їсти не схотять сего вечера. Навіть цілком не потрібно їсти того вечера, котрого вони вчули історію свого повстання!

А матір певно робила би мені того вечера виклики за мою правдиву байку, але я боронив би ся; бо такий мій погляд на виховане дітий в нашій ясновісності і така байка, то по мой думці гарніша від всіх прочих байок. А наколи-б матір вірити не хотіла, то я указав би їй на небо, як власне на землю на зьвіздний відлом, і шепнув би їй щось у вухо. І вона вже би певно мовчала...

Та ба... наколи-б ми мали діти...

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламіції неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 K.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Vindobona locuta — causa finita!

Найвищим цісарським рішенням із 11. вересня висловлено подяку кр. марш. Ів. Дунюлови за його дотеперішню діяльність і рівночасно покликано нових людей до сповнювання найвищих автономних урядів у краю. Буквинським маршалком краєвим іменував монарх соймового посла бар. Юрія Василька, а віцемаршалком соймового посла д-ра Стефана Смал-Стопко. Рівночасно покликає ся цісарський патент, скликаючий буквинський сейм на 10. жовтня 1904. На першому його засіданні зложать новоіменовані достойники обіт на руки вже нового президента краю.

І розпочне ся новий період в історії Буквини. Ні, він вже розпочав ся. Розпочав ся із хвилю, як народ став освідомлювати ся, як дано можливість, щоб його воля виявила ся вільно на виї. Із виборчої урни виходить нова більшість, що на своїм прапорі виписала широкі суспільно-економічні ключі, які єдино можуть повести Буквину на красний шлях.

Мира і труда вимагає наш край. Під сям прапором бороли ся при виборах „Визнодумці“ і ось із монаршого престолу наде пласет для такої спасенної праці через іменоване найвищих краєвих достойників із поміж нових людей.

Маршалком стає прихильний селянським змаганням бар. Василько, а його заст. таки син мужицтва др. Ст. Смал-Стопкий, який цілий вік свій посьвятив для праці над буквинсько-русинським єдинством. І так по довгих літах опинює ся маршалківська булава і в руках сьвідомого Русина, чим признано й ставиши, яке належить ся в краю довгі літа кривдженій релятивній русинській більшості. Се призванне наступило із хвилю, коли русинський нарід проявив силу, із якою треба числити ся, якої не могли одолати ніякі інтриги ані перед виборами ані по них. А силу єю сотворила єдність усього народу, селянства і інтелігенції та єдина праця. Єдність лише

може бути й на далі запорукою, що Русини на здобутих становищах удержуть ся і будуть далі наперед поступати.

Іменоване нових достойників се примінене до нового фактичного стану краєвих відносин, і за се належне поінформоване центрального правительтва про ті відносини нехай буде дика краєвому президентови кн. Гогенлоє від усього нехтованого досі населення Буквини, а передовсім від нашого народу.

Суд Європи над указом із р. 1876.

(Дальше).

Проф. Анатоль Леру Боле, з Парижа.

Я висловив уже й в часописі „L'Europeen“ мій погляд на сумне положення Русинів, втворене царським указом з р. 1876. і — як то я вложив в дотичній статті (ч. 135) — ніколи не престав протестувати против гноблення Вашої гарної мови. Бо вже в р. 1877 указав я в нашій найвишнійшій часописі „Revue de Deux Mondes“ на се розпоряджене російського правительтва та дав вираз обуренню всіх культурних людей на той напад на найсвятіше право народу, яким є свободне уживанне своєї рідної мови.

З того часу пам'ятав я про єю справу і в кождім новім виданні моєї обемистої праці „L'Empire des Tsars et les Russes“ I. т. указував на неї; так само і в III. томі, де я нап'ятував насильне поведене з тими Валлими зв'язками з царства польського, що остали вірними в унії з Римом.

Свобода мови і віри є справді — в моїх очах — одним з тих прав як великих так і малих народів, котрих не вільно порушувати.

Я повторюю, що завжди однаково інтересує ся Вашим народом. Сподію, яким я в р. 1877 станув в єго обороні, довів мене до знакомства з проф. Драгомановим, котрий мене не раз навідував в моїй хаті у Virolay.

що прибічні їхні обов'язки виконують фельчери, або й ніхто їх не виконує, треба тільки подивляти, як у таких лікарів стає сьмилівости приходити скрізь, де вони мають посади, по пенсії... винагороду за ту величезну шкоду, яку вони роблять хорим тим, що не подають їм потрібної помочи і цілому закладови — фабриці, школі і так н., дбати о їх санітарний стан, на що у них не стає часу.

Скільки заробляють лікарі приватною практикою? Порахувати се, розумієть ся, дуже тяжко, тим більше що багато лікарів ховає се навіть від добрих знайомих і завжди схильні сказати менше. От кілька значних прикладів. Про Захаріна говорено, що він заробляв далеко більше, ніж 100.000 карб. на рік; наші (розум. російські) професори дістають також десятки тисячів, славні англійські лікарі заробляли річно¹⁾: Radcliffe 350.000, Mead 200.000, Baillie 450.000, Harford 550.000, а Brodill навіть 850.000 карб. Один американський хірург заробив практикою 5.000.000 доларів. Др. Shelton

¹⁾ „Врач“ 1884 N 39, 1889 N 25, 1888 N 39, 1891 N 20, 1884 N 9, 1885 N 18, 1900 N 10, 1900 N 23.

Вашу „Ruth. Revue“ читаю тим більшою цікавостію, що знаю, що ся часопись рускою справою зацікавила французький народ. Я сам згадую Вашу справу моїм ученикам в Ecole des Sciences politiques в Парижі так основно, що декотрі з них взяли ся до спеціального вивчення положення Вашого народу.

В „Europeen“-ї писав про єю справу д. Боле під заголовком „Из привоу Русинів і Росії“ ось так: „П. Редактор! Позвольте мені відповісти в „L'Europeen“-ї на питанє поставлене національним комітетом у Відні.“

На се питанє, як гарно говорить „L'Europeen“ і як се виказав в єго числі із 4. червня д. Марбургер можуть приймати свободи дати лиш одну відповідь. Вони обов'язані грімко осудити усю систему нереслідівань, якої вживає петербургське правительтво супроти рускої мови, яка чи не найбільш гармонійна із усіх славянських мов.

Як се позволяю собі тут пригадати Русинам, то на те, аби показати, що у Франції мають вони старих друзів, а до того, щоб зацікавити єю справою ми не ждали, аж на поклик їх комітетів або журналів, як „Ruthenische Revue“. Відтак згадує д. Боле так само як в „Ruth. Revue“ про оборону в нашій справі, яку він вів друком і живим словом, безупинно говорючи читачам і студентам про гнет, якого жертвою являє ся в Русинській мові а вслід за тим русинський нарід. Давшиши пише він: „Тут може й не місце на те, щоб говорити про відносини Поліків і Русинів в Галичині, та що дотичить мене, я ніколи не переставав дораджувати першим, щоб вони були більш великодушними і згідливими у відносинах до других. Я позволяю собі в тій справі поручити як одним так другим серию етюдів одного із моїх трудолюбивих учеників д. Леру, які появили ся в єгоричних „Річниках полі-

тичних наук.“ Свої уваги вичають д. Боле заміткою, що „братоубійча руско-польська борба“ перейшла аж за океан, до Америки, де польські діти кричуть: Най живе Японія а рускі знов: Най живе Росія! „мабуть забуваючи про те, як обходять ся із їхньою мовою в країні, де іменем царя панує дд. Победоносцев і Плеве“. (Оя замітка відноситься до ам. капітів, які улаждували в Америці з иньшими славянами руссофільські маніфестації! — Ред.)

Політичний перегляд.

Відгук війни з Герерами.

Цісар Вільгельм II. вичають як пише „Journ. des Déb.“ проект таблички, яку будуть розсилати родинам німецьких жовнів, що погибли в кампанії із Герерами в полудневій Африці. На тих табличках буде зображений св. Юрій на коні, що в лівій руці простирає лавровий вінок над пірамідою із прапорів, шоломів, труб і т. д. Під сям буде підпис „Пам'ятка по (тут прийде імя покійного), що положив своє життя за цісаря і вітчизну“. З лівого боку підвищено місце на портрет убитого жовніра. От війна з Герерами осирочує родини німецьких підданих, а рівночасно дає їх цісареві тему до артистичних проектів...

Кн. Фердинанд болгарський у цісаря.

У вівторок о годині 1-ій з полудня прийняв цісар Франц Йосиф I. на окремій аудієнції кн. Фердинанда болгарського. Князя супроводив болгарський ген. Марков в повнім мундурі. Ген. Марков полишив ся в комнаті перед цісарським кабінетом, а князя вивчено самого до аудієнційної салі цісаря. Розмова цісаря з князем, в чотири очі, тривала три чверти години. По тій розмові цісар позволив собі представити ген. Маркова. Пополудні о годині 6-ій видав цісар обід для князя в так зв. малій галерії шебрунського замку. Віденські часописи кажуть, що ту аудієнцію у цісаря за-

Лікар Жбанков.

17)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікарів“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Податка.

(Дальше).

Пенсія за сторонні посади вносьть від 60—2400 кор. річно, а саме на 97 посадах від 60—600 карб., на 18 від 600—900 карб. і на 15 від 1000—2400 карб. Ікрім того усі лікарі мають приватну практику. Рішуче не знавши кого треба більше жалувати: чи отсех нещасненьких лікарів, які не мають ані хвилини спокою через невиспущу любов до „страждаючої людскости“, чи отсех страждаючих, які дуже рідко бачуть своїх змучених надмірною любовію лікарів. На фабриці трапивсь нещасливий випадок, який вимагає негайної помочи, а лікар мешкає за 50 верств відтілю; родила сходить кровію, а лікар поїхав за сотку верстов навідувати залізничних хорих; ліжкові і амбулаторні хорі чекають в шпиталі, а лікар-професор викладає в університеті, або-ж студенти і хорі чекають а професор ординує в шпиталі. В дійсности-ж, діяльність комулянтів часто зводиться до того,

на платню належну лікарям за їх труд зовсім відмінно, не так як на винагороду иньших фаховців: багато — де-хто не вважає зовсім потрібним платити його і лікарям приходиться ся правити судом гроші у своїх пацієнтів. Російські лікарі в таких случаях найчастіше махають рукою, вважаючи непристойним виточувати такі справи. Ось тому в нас такі справи дуже рідкі не стали звичайними, а на Заході вони — звичайне явище, що між иньшими видно з справоздання за 1883 р. берлінської спілки для охорони прав лікарів, яка веде такі справи: з 1882 року справ полішилось 1516 на квоту 35.928 мар., 1883 року знову почато 6073 справ на квоту 108.635 мар., з них простили лікарі 645 справ, за 3941 додержано 71.105 мар. і т. п. Багато справ доводить ся обличати для бідноти пацієнта, що ще раз доводить цілу ненормальність постанови лікарської справи за кордоном, де бракує громадської медицини і лікарям доводить ся розплачуватись за цілу єуспільність — робити за дура. Мало того, такі справи забирають багато часу і чинять чи-мало неприємностей, усеяких зайвих виявленнь для обох сто-

в Новому Іорці за лічене одного мільонера дістав 87.000 дол., а другий відомий американський практик правив з спадкоємців небіщика 191.864 карб. за 2200 візит по 87 карб. за кожду візиту. Нема що й казати, що такі неможливо великі гонорарі псують не лише тих, що їх дістають, їх окружене, але й иньших лікарів, розвиваючи в них зависть і захлапність до такої-ж самої швидкої наживи. Російські звичайні лікарі, після причинків д-ра Гребенщикова заробляють мало, а саме 77 проц. з них дістає за приватну практику меньше 1000 карб.²⁾

Угорські лікарі по тих містах, де їх приходиться по 1 на 750 чоловік, заробляють більше: тільки 22 проц. заробляє меньше ніж по 4000 корон (1000 карб.). 53 проц. від 4000—8000 кор. і 25 проц. по-верх 8000 кор. Американські лікарі (їх припадає по 1 на 600 людей) ще щасливіші в сьому відношенні, вони заробляють пересічно по великих містах 2000 дол., по середніх 1500 і по селах 1200 дол.

До сього треба додати, що так у нас, як і за кордоном дивлять ся

²⁾ 1000 карб. = 1250 російських.

вдячує ки. Фердинанд посередництвом англійського короля Едварда, котрий мав встановити ся за ним у цесаря Франца Йосифа I. Цесар, нарадившись з гр. Голуховським, згодив ся на уділені авдієнції болгарському князеві. Ки. Фердинанд хотів бути прийнятий тому, аби лично пересвідчитися цесарю про миролюбивість болгарської політики. Князь мав заручити цесареві, що болгарське правительство постарале ся о здалеке діяльності революційних комітетів болгарських в Македонії. Цесар прийняв то задоволене ки. Фердинанда з відволенем. По полудні віддав цесар візиту ки. Фердинандови.

Росія й Японія.

Ситуація в Манджурії.

Із Лондону телеграфують, неначе маршалок Ояма заявив, що Куропаткін знаходиться в прикрім положенні і вже зрозумів, що его справа програна.

Операції Курокого.

Бюро Райтера доносить, що до Токіо надійшов уже звіт Курокого про его важкі операції за час від 28. серпня до 5 вересня: Армія Курокого терпіла в тім часі безвиинно великі недостачі, бо Росіяни віддали всі подучення і довіз поживи. Одного разу не дістало війська через 24 години ані напору ані поживи і мусіло заспокоювати голод малою кількістю сухого рижу. Підчас борби вночі 30 серпня коло Гайчен освітили Росіяни поле борби рефлекторами і спрямували на Японців страшний огонь. В середині обсадили Японці, відперши російський атак, височину, положену недалеко кональні в Янтай, що протягає ся півноччю на захід до Таян. На другий день розпочала ся знов борба артилерії. Японці пересунули ту колючку, що стояла в Пеншіку до Пінтайфу. Тут полишив ся один відділ, а решта війська пішла далі на захід. Центрум японської армії заняло після того височину на захід від Гайнтай і лише з трудом її удержало, бо вона була виставлена на сконцентрований японський огонь. Росіяни обстрілювали центрум і праве крило японське рівночасно із обох боків. Японська артилерія мала дуже некорисне становище і понесла великі втрати. В п'ятницю (2. вересня) три російські бригади заатакували японське праве крило і центрум. Їх відбито лише тому, що ліве крило японське прибуло в пору із поміччю.

Манджурські оселі.

„Фанза“ — ліпня манджурського мужика зроблена із глини й соломи. Вікна звернені на полудне і місто шиб заосмотрені перетовщенням папером. Попри стіни тягнє ся щось таке неначе лава із масивної глини. По під ню йде рура від печі, що огріває сю лаву сповнюючу рівночасно функції ліжка. Посеред „фанзи“ жевріє вугля, при яким варить ся страва а головно чай. Повали в хаті нема, а здаху висять визанки рижу, пантофолі, сушена риба, захмани і т. д. Під однією стіною знаходиться ся щось похуже на в'язар а імено ріжні статуї Будди в виді товстолузог Хінця. Перед тими статуями стоять в деревляних ліхтарях червоні свічки, а біля них мисочки на жертви. Кількадесяті таких фанз творить манджурське село, у яким є ще й святиня — також фанза як інші, лише окружена валом і цотом з соломи й глини.

Хліба! Хліба!

(Із „воєнних образків“ Вол. Неліровича Данкека).

Я лиш що вернув ся із позицій змордований, змучений і мені — совісно. Право- і ліворуч ідуть люди, що мають більше від мене право на відхід. Вони зовсім сколочені. Сі люди від десяти днів не знають справжнього спокою. Та тут важна не лиш утомка. Ось утомлені, що ледви держуть ся на ногах, стають, і жадно дивлять ся на нас. В вагоні, що сповнює роль саадатської їдальні є саадатський борщ:

— Чого тобі голубчику?

— Хлібця би.

Даво йому грошей.

Не хоче.

— Покірно дякую. Мені би хліба треба... Уже другу добу не їмо. Ми роздали все, що у нас було. Наші саадати — також. За годину в цілім потязі не стало й кришки хліба, а люди із дальших позицій, куди ніяка інтендатура не змогла доставити поживних средств, все йшли і йшли і просили одного лише „хлібця“. І ніхто не бере грошей. Тільки й чуєш, що напружені, жалібні, умолюючи прохання: „хлібця!“

Надіждає другої днини стійчии.

— Ваше високоблагородіє! Позвольте хліба!

— На маєш!

— А ще трохи — мене він перішучо.

— Уже досить.

— Для мене досить... Але для капітана — вказує він на верхового офіцера, що відвернув ся від нас.

— Нехай же він сам прийде.

— Вони не придуть.

— Чому?

— Ім ніяково.

Йому дають для офіцера хліба і вареного мяса.

Той з далека кланяє ся і ми бачимо, як зненацька радість озарила його лице.

Незабаром приїжджає із поза кількох верстов С... офіцер ген. Міщенка.

— Раді Бога. Генерал не має що їсти. Дайти що-небудь.

Наші ділять ся, чим можуть: пів бутельки „водки“, хліб, мясо, трохи консервів.

Офіцер прямо одушевлений. Навіть руки дрижать, а весь він у румянці.

— Спасибі! То радість. Буде чудний празник. Ми вже місяць чогось подібного не бачили.

І мало не танцює на сідлі. Не відпочиваючи, летить з поворотом, несучи дорожній набір.

Один присталий офіцер примістив ся коло нас.

Просимо обідати — що є.

Дякую.

— Я вже забув, як їдять... тихо, тихенько говорять він.

— Чим же ви жили?

— Чаєм.

Весь хорий. Дрижить... На чай напив ся, а у самого — молоде, гарне лице і зуби такі величаві, що ними кости перегризби.

Другий офіцер пінув ся на саадатський „зразок“ з такою жадобою, що у мене мало слюзи не ринули із очей.

— Такої розкоші ми вже давно не бачили!...

Чи ви бачили коли, як люди пють воду з брудних, волючих кадуж повних пугловниць і всякої повзаючої нечисти? Приїжджайте сюди і подивіть ся. Подивіть ся, як із заплісненого хліба зігнуту зелену паїєнь так, що й кусочка не урвуть і їдять з апетитом, як пожирять мясо, покрито сирим налетом — та ще й Богу за се дякують. Є консерви; блишанки роздуті, стали випуклими. Продає їх — відті бє смердачий газ. Дадуть йому вийти і їдять та ще й підхваляють. Інтендатура уладжена в те перішну війну знаменито, як порівняти її із війною турецькою 77—78 рр., але там де вона не може доставити своїх засобів, або де попадає ся непомірюваний офіцер із резерви, що вимагає формальностей, яких ніяк сповнити, там справа стає поганною. (яв.)

До Вп. Руского учительства вашківського виборчого округу.

Коли вже минула виборча борба, котра закінчилась повною перемогою „Вільнодумного Союзу“, чую ся спонуканим сказати пару слів заяви, які дають мені совість, а то тим більше, що Вп. Учительство через цілий час виборчої акції — з поминенем власного кандидата — щиро і енергічно працювало для мене — висланика з мужицького стану і в першій мірі учительству належить завдячити, що шалена агітація ворогів просвіти і поступу не взяла вершу над щирими змаганнями українсько-русского народу.

Роблю се як раз тепер — вже яко посол, щоби ніхто не підозрівав мене про нещирість моєї заяви, що могло б статись, як я ще був кандидатом.

Я глибоко переконаний, що економічний стан народу є тісно зв'язаний з просвітою і нарід лиш тоді може піднятися з економічного занепаду, коли народне шкільництво устроїть ся так, щоби задоволювало всі его просвітні потреби. Очевидно до сего пожаданого стану лиш тоді можна дійти, коли належимо ситуацію учительства буде могло весь час присвятити научно-виховачим справам, боли не буде змушене шукати інших жерел доходу і тратити сили і час на їх здобування.

Отже я, яко заступник народу, що бажає ему а тим самим і цілому краю лиш добра, — чуюсь обов'язаним при кожній нагоді по всім моїм силам поширити шкільництво і учительство, бо я переконаний, що весь селянський стан думає так само як я.

З поважанем

Годер Лезицький

посол до сойму крайового.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. вересня 1904.

Із буюов. виділу крайового. Наві о год. 10. пер. пол. передав б. краєв. марш. всі агенди членови вид. краєв. і новому заст. марш. проф. др. Ст. Смаля-Стопкою а відтак розпирцав ся із усіми урядниками. Як зауважимо Екс. Луцук розпирцає ся взагалі із Буюовиною, переїзджачи на сталий побут до Відня.

Від виділу „Буюов. Бояна“. Проба мішаного хору відбуде ся в понеділок 19. с. м. точно о год. 7-й вечером. Просимо о комитет і точність. — За виділ: М. Лезицький.

рін³⁾, понижують лікаря перед публікою і взагалі цілу справу помочи страждаючим становлять на промисловім ґрунті. Лікар, замість бути другом родини і хорого, є ворогом, якого старають ся онукати не лише в платі гонорару, але й розповідженню своїх тайн і т. н. потрібних для правильної діагнози лічення: не можна-ж справді довіряти людині, яку вважаєть ся лише ремісником, з якою завтра познватиметь ся. І дійсно тепер лікарі й публіка усе більше ділять ся на ворожі табори, а тому à la guerre comme à la guerre...

Страждаючи хорого й труд лікаря не можна виносити на базар, робити їх предметами попиту і пропозиції, гонорар, приватну практику і взагалі усі грошові угоди хорого з лікарем, повинно знищити, медицина поміч повинна бути безплатною і справою з громадською організацією. Розумієть ся, заздалегідь можна сказати, що не тільки лікарі, маючі велику практику, але й середні лікарі віднесуть ся згідно до цієї пропозиції: в них так уїдась привичка діставати, почувати в своїй руці після кожної ві-

зиту „де-що“, що зрезигнувати з сього дуже тяжко, а до того-ж ми після своїх поглядів на винагороджене не далеко зайшли від нерозвиненої часті публіки, на пр. від слуг, які не так цінять свою пенсію й правильне піднесення її, як усілякі нагороди і случайні доходи. Так і служачі лікарі: піднесіть їхню платню до конечної норми, обумовленої звичайними потребами — що й спостережено не раз — і все-ж таки вони не зрезигнують з приватної практики, поки не знищить ся саму можливість її.

XIII.

В. Вересаєв мало порушив питання про практику, але, як художник, дав два яскраві образи, які показують на ненормальність існуючої системи плати. Три карбованці, які він дістав за візиту до жінки урядника, що померла, палили його кишеню. „Яким брутальним різким диссонансом увірвали ся вони у їхню горе! Я уявляв собі, що так у мене перед очима умерла жінка — і в той час шукати якихось трох карбованців, щоб заплатити лікареві! Та коли-б усі лікарі були ангелами, то саме се плачевне їм за поміч тоді, коли, здаєть ся, цілий світ повинен замис-

тити від горя — саме се гідно викликати гідливе й вороже чуте до них“. „О, ся платня! Кілько часу треба на те, щоб хоч трохи привикнути до неї! Кожний крок твій зазначуєть ся карбованцем, брязкіт цих карбованців усе стоїть між тобою а страждучим чоловіком. Скільки утруднень викликає він в відносинах, які часто перешкаджає роботі, виже руки... Далі автор каже, що з початку усіляка платня страшенно тяжіла йому, припинувала його в своїх власних очах, брудною плямою лягала на його діло. Платня — се лише сумна конечність, і чим менше вона мішатиметь ся до відносин між лікарем а хорим, тим ліпше; вона робить сї відносини неприродними, напруженими і часто цілком зв'язує руки“.

Після таких палких і глибоко-справедливих слів, природним було чекати, що В. Вересаєв висловить ся за знищенням приватної практики й переміною способу винагородження лікарів, але він обмежуєть ся самими дотепними скаргами на ненормальне становище лікарів, які самі повинні подавати іншим поміч за дурно і кінчить такими заспокоючими для лікарів словами: „За свою працю лікар, як і кожен робітник, має право діставати нагороду й йому нема чого встида-

тись сього; йому нема чого брати платню потай, соромлячись, немов який небудь ганебний незаконний хабар“.

Се перозв'язане питання і незаспокоєне, а повне заперечення усьому, що сказав він про платню: най мішають ся ті самі неприродні відносини, най лікар далі підтримує гідливе й згідне відношене до себе публіки, най платня лягає брудною плямою на лікарську справу й принижує лікаря в своїх власних очах, най ся платня о стільки зіпсує лікаря, що він почне бачити замість хорих гонорарі, най нарешті гуманна справа лічення хорих стане справою наживи, яка не спинаєть ся перед жадними способами добування грошей з людських страждань! Кажемо знову, що се не є розв'язане питання, і вже самий той факт, що платню лікареві даєть ся і бересть ся „тайно й соромливо“ показує, що сей спосіб винагороджування лікарів є ненормальним; адже усі ремісники й усі служачі, а між ними й лікарі, одержують своє винагороджене і пенсію отверто і не соромлячись. В чому-ж тут різниця? Коли купуєть ся яку-небудь річ або навіть працю зrealізовану в формі певної видимої роботи, кожен покупець бачить й цінує те й

³⁾ Завважимо для куріозу, що самовбийні, яких лікарі повернули до життя й виачили, звичайно відмавляють платити гонорар лікарям за неспрохані прислуги.

Личні вісті. Пос. Николай Василько виїхав з Чернівців за границю. — Дир. пошти Осип Пош повернувся із урлопу і обняв з днем 14. с. м. урядоване.

Із кругів військових. Цесар надає капітанові І. п. Іванові Мінкушові 22. пол. піх. обор. краєв. в Чернівцях із нагоди его власновільного переходу в стан супочинку характер майора ад'ютанта із увільненням від таксі і паданем лицарського хреста Франц-Йосифового ордену.

Доповнюючі вибори до ради міської. Виборчі листи до І, II, і III. кола виборчого вже зладжені і виставлені в президіяльній бюрі до публічного перегляду для евертуальних рекламаций, які можна вносити в речинці між 3. а 10. жовтнем.

Жіночий виклад. В п'ятницю дня 16. с. м. виходить віденська журналістка, п. Вілгелміна Мор відчит про „Жіночий рух в світі міжнародного жіночого конгресу в Берліні 1904 р.“ Відчит відбуде ся в замкненім павільоні Грудера, де досі гостило „Орфеум“. По відчиті епацеровий концерт військової музики 41. п. п. Ціна місць І. р. 2 кор., II. р. 1 кор. 20% чистого доходу призначено на черновецьке ратункове товариство.

Віче буковинських учителів відбуде ся в неділю дня 18. вересня о 11. год. пер. пол. в „Гімнастичній залі“ в Чернівцях (ул. Йосифа ч. 10.) із отсим порядком денним: 1. Регуляція учительської платні (реф. Ю. Петровський), 2. Школи для мал. меншостей (реф. М. Кісанович), 3. Нова організація шкільництва і науки та реформа учительського образования (реф. Кіндер мол.), 4. Організація буковинського учительства (реф. Дубенський).

Почта на виставі. На час господарської вистави, що буде тривати від 22. до 27. вересня уладжує ся на виставній площі окремий уряд поштовий із назвою „Чернівці — виставова площа“, який буде приймати всіякі посылки а також буде мати публічну телефонічну станцію.

Урядова мова в бук. судах. Міністерство справедливости розпорядило, щоб буковинські суди вживали від тепер воверт із реченіями заосмотреними в напіві в трех мовах: рускій, румунській і німецькій.

Із черновецького університету. Найвищим цесарским рішенням із 26. серпня іменовано надзвич. проф. догматисти др. Василя Гайну і надзв. проф.

церковнослов. мови і літ. др. Евгения Козака звичайними професорами богословського відділу чернов. унів., а дня 13. с. м. іменував цесар надзвичайного проф. др. Раймунда Кайндла, який немало своїх праць посвятив також і змалюванню побуту нашого народу, звичайним професором австрійської історії на тут. унів. — Проф. др. Альфреда Галбана іменував міністер просвіти членом правничої екзаменаційної комісії для державного іспиту.

Конкурси виписані до 30. с. м. на місце надчителя у Вербівцях (Кіцманського повіту) і на управителя школи в Острі (Вашківського повіту) з рускою мовою викладовою.

Штекець—Бежан. Дневникар, що хоче виступити проти промахів і надумити „можних сего світа“ а до того полишивши на інформаціях посторонних людей, яких правдомовности сам рішучо не в силі провирити, мусить понадати у дуже прикри ситуації, тим більше, коли ще его особа має впасти жертвою мести ворожої партії. Оттаке скоїло ся було із рел. „Bukow. Post“, якого за поміщене звисної нотатки про прот. о. Бежана засуджено свого часу на 3 місяці арешту заостреного постом. Сей присуд однак ізза многих недотач найвиший трибунал зніс так що до вини як і що до кари дня 9. VII. с. р. Нова розправа в тій справі вже не відбуде ся, а справу покладжено в дорозі мировій. П. Штекець маючи тепер переконане, що отся нотатка осноувала ся на неправдивих інформаціях зложив тепер ось таку

Заяву.

В справі „Виборчого образка“ поміщеного в 1487 ч. „Bukow. Post“ із 6. серпня заявляю без обиників, що він зістав поміщений в моїй часописі лише на основі неправдивих інформацій та що він зовсім неправдивий. А що Веч. о. Омелян Бежан міг справедливо почувати ся его змістом зобидженим, проте виявляю тут публічно мій жал із сеї причини, що названа нотатка появилася в моїй часописі.

Чернівці 10. вересня 1904.

Моріц Штекець.

Із кругів лікарських. Наш краєв. др. Р. Міннер, який довгий був занятий на клініках професорів Гаєка і Шреттера, осів у Абзіві як спеціаліст в недугах горла, ями устної, гортани, носа і грудий.

Самоубійство. Дня 10. с. м. відобрав собі жите у Львові революєровим вистрілом Ізидор Вагнер, концепіст скарбовий в Гадівцях. Денат полишив

про таку за лікарську працю не принесуть користи ані хорим ані лікарям і їх завжди легко обминути обом сторонам.

Розглянемо докладніше, як відбуває ся приватна практика на лікарях і суспільстві. Ми вже вже виеше зазначили, що ненормальність відносин публіки до лікарів і цілої лікарської справи обумовлена двома головними причинами — недокладністю і недоскональністю медицини і браком знаня і досвіду в декотрих, надто починаючих лікарів; не менше сих двох причин винна і третя — грошеві рахунки лікарів з хорими в так званій приватній практиці.

Який же настрій і інтереси лікаря-практика? Людина мусить жити із карбованців й копійок, які дістає безпосередно від хорих, і, щоб не вмерти з голоду, мусить бажати, щоб були хорі, багато хорих і щоб вони воїли його, а не інших лікарів, одно слово — торговля з її попитом і пропозицією. Відразу витворюють ся нездорові небажані умови — ґрунтувати свій гаразд на нещастю й хворобі інших.

(Далі буде).

пять листів а також бажане, щоб его поховати після католицкого обряду. Причиною самоубійства мала бути невилічима недуга.

Товариство Січ в Юрківцях складає отсим найгорячішу подяку Ви. п. Петрові Войновському, що подарував на товариство 2 кор., а Ви. п. Юрєви Бурикови за 16 книжок в вартости 5 кор. Спаси Біг за отсі дари. — За товариство „Січ“ в Юрківцях. Юрій Книзький, кошовий.

Утік зі школи. Із румунського інтернату пропав 10. с. м. чотирирічний дитиний Александр Балашескул. Збіглиць в середнього росту, чорнявий, ходить в міській убраню.

Загальні збори Січи у Драчичах відбудуть ся у неділю дня 18. вересня.

Напад на каравану, що везла золото, виконали мароканські розбійники в 25 мильовім віддаєню від Танжеру біля Акбалабри. Золото везли мули, та в руки розбійників попав ся лише один, що віз із собою 6000 пістрів. Прочі мули враз із набором уратовані.

Війна з Японією дала ся в знаки і кінцевим торговельникам церковними речами й самими монастирями, бо скількість богомолців, а разом із тим і доходів із них значно підупала. До Усенія Богородиці заходило звичайно в Лавру до 12 тисяч богомолців, а сего року приїхало їх ледви 6.000, через те втратила Лавра бодай яких 25—30 тисяч карбованців, які звичайно бере із богомолців під всякими претекстами.

Против страйку. Один багатий фабрикант в Меридіні (Міссісіпі) висадив динамітом всі свої фабрики й заявив, що „не буде робити ніяких інтересів“, бо не хоче робітничого страйку. От радикальне средство проти страйку — але „американське“!

Американська спадщина або 274 мільонів доларів дістане ся в уділ одній жидівській родині в полудневій Угорщині. Богатий промисловець американський Емануїл Гутгард вибрав ся був перед 40 літами до Америки як зовсім бідний чоловік. Перед 14 роками умер, полишивши по собі 37 мільонів доларів. За той час сума зросла до висоти 274 мільонів; так рідня его зложена з 8 голов сестер і братів поместить собі гарненько зголоділі голодуди.

Нові поштові значки. Ц. к. міністерство торговлі завело отсі зміни в зовнішнім вигляді поштових значків від квоти 1 до 60 сот. Поштові значки від 1—6 с.: числа, які представляють вартість марки, будуть поміщені в волієтатах на чотирох рогах значка; закраска чисел така як закраска значка, поле біле. Поштові значки від 10—30 с.: числа поміщені в квадратах; закраска чисел чорна, поле біле. Поштові значки від 35—60 с. числа з закраскою білою поле з закраскою самої марки. Значки 40-сотникові будуть крім того закрашені на фіолетово, щоб їх легше можна було відрізнити від 35-сотникових. Змінені в той спосіб значки будуть видавати ся аж в міру зужитя значків давньої емісії.

Нещана пригода в горах. Недалеко Адроль, в Швайцарії, найдено сими днями труна капітана італійського генерального штабу бар. Сальватора, котрий унав із скали високої на 200 м. і погіб на місці. При труні найдено записки і плани, з котрих показало ся, що капітан Сальваторе займав ся відрисовуванем швайцарської твердині на горі сьв. Готгарда.

Величезний пожеар ліса. З Гельбанде, в Меклембурії, доносить, що оної вихуб там в двох місяцях рівночасно великий пожеар лісів, котрий удало ся спалити аж вчера по полудни. Члени княжого двора разом з німецьким наслідником престолоа, котрий там тепер перебуває в гостині, брали живу участь в ратованю.

Еміграція до Америки. Статистичне бюро в Вашингтоні виготовило вже спис емігрантів, котрі прибули до новоїорського порту в місяцях маю і червня с. р. З того спису показує ся, що в маю приїхало до Нового Йорку 662 Русинів, котрі мали при собі 7417 доларів, Словаків 2116 з маетком 39.527 доларів.

Найбільше прибуло в тім місяці полудневих Італійців, бо аж 14.359 з маетком 221.647 дол., а найменше Філіппинців, бо лиш 1 з 164 дол. Всіх разом прибуло в маю 76.312 з 1.931.556 дол. В червні прибуло Русинів 770 осіб з 8976 дол., Словаків 2432 з 45.509 дол. Найбільше в тім місяці прибуло Жидів, мабуть задля війни, бо 12.424 з 209.666 дол., а Філіппинців знова лиш один з 506 дол. Всіх разом в місяці червня прибуло 56.411 з 1.615.621 дол. Треба зазначити, що за Русинів уважають лише тих, котрі походять з Галичини, а угорських Русинів зачисляють до Словаків.

Національна нетерпимість. Оповіді відбувала ся в краєвім криміналі суді у Львові розправа перед трибуналом судив присяжних, в склад котрого входив також п. Кость Папківський, директор руского Союзу кредитового. По відчитаню звисної роти присяги, очевидно в изиді польським, п. Папківський попросив президента, що проводив розправу, п. Пшилуского, щоб з огляду на важність самої справи та її лішого зрозуміння, повторив для него виголошену присягу як і пояснене поимання обовязковости судії в виконуваню справедливости — по руски. Президент Пшилуский відмовив сему оправданому домаганню, заявляючи, що присяжний судія є підчинений нормам внутрішнього урядованя в суді як инший судовий урядник обовязаний користуватись такою мовою „уржендовою“, супротив чого п. Папківський відмовив зложеня присяги. Трибунал по довшій нараді візвав п. Папківського зложити присягу по польськи і загрозив гривною 50 кор., а коли сей опять відмовив, мотивуючи се в відповідній спосіб, през. Пшелуский наложив на п. Папківського гривну в квоті 50 кор. і увільнивши его від розправи, покликав на его місце одного із заступників. Против сего засуду п. Папківський вносить відклик до вищої інстанції.

Всесвітні вистави не є спеціальністю нових століть. Таку виставу був уже уладив єгипетський король Птолмей VI. 180 літ пер. Хр. Ще цікавіша була вистава уладжена звисним татарським володарем Тамерланом 1404 р. На неї прислали були незчислимі держави свої вироби й твори штуси, а все потападо в морі цвітів. Для предметів вивислених побудовано тоді аж 500 амфітеатрів. Вистава була така величава, що нею захопив ся сам Тамерлан і для виживленя гостей славив на кухонні потреби цілі ліси, а вкінці на час її триваня зніс ріжакці станів між людьми. А те все так радувало людей, що перебірали ся за звіряг, і знаменато їх насмідували. Передовсім удавало ся се дівчатам, що виступали як кози.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Промінь“. Зміст 18. числа: Задача організації і станового органу руского учительства. — Регуляція учительської платні. — Проблем сексуальний в школі. — Вєлячя. — Надіслане.

„Молодіж“. Зміст 9. числа: До праці, Amicus. — Розмова небіжчиків, F. Corée. — Казка о японським каміняри, Мультатуй. — Моя борба о образоване, B. T. Washington. — „Жарт і правда“. — Загадки і питання. — Переписка редакції.

„Дзвінок“. Зміст 17. числа: Сатири. — Котик і дротик до роблення панчів. — Товаришки. — Похорон на-барка. — Радісні хвилі. — Праці і забавка.

Літературно-науковий Вістник 1904. Річник VII. Том XXVII. Книжка IX. за вересень містить: Часть белетристична: Б. Гринченко: Леандро; І. Франко: Конкістадори; Ганна Барвінок: Садонича школа; Ольга Коренець: У тиних ночи; Надія Кубальчик: З малих краєвидів; Незнайомка: І. Перший сніжок, II. Стріча; Павло Барвінський: На захальній ниві; Редіард Кіндінг: Три казки; Антонін Сова: Анна; Казимір Пшерва-Тетмаер: Із Фрагментів; Г. Гайне: Із поезій. — Часть наукова: др. Евген Олесницький: З перед четвертиної століття; Іван Раковський: Вплив цивілізації на людські нерви; І. Франко: Східно-західні непорозуміння; П.: В справі перекладу Сьвятого Письма; Хроніка і бібліографія.

иньше, рішає свідомо чи те, що він купує, відповідає його бажанням і вимогам. Купуючи-ж лікарську працю, публіка не знає, за віщо вона платить, бо-ж приїзд і зужитий лікарем час, складають найневажнішу часть його праці — ціла вага в ліченю, а як ведеть ся се лічене, чи як слід, чи ні, чи старанно чи недбало, ані хорий, ані оточене його оцінити не можуть, і їм доводить ся платити лікарєви навіть тоді, коли хорий умер. А ми-ж не платимо, міркує публіка, а навіть правильно зворотно шкоди у кравця, коли він зіспеу дану йому матерію! Друга відміна ще важніша: хвороба є нещастем і в сьому нещастю хорий часто зовсім не винен, а винні або явища природи, яких ми ще не можемо подолати, або частіше ціла суспільність, що витворила такі ненормальні умовини, що безлічи людей доводить ся жити й працювати при шкідливих і хвороботворчих умовах. Коли-ж хвороба кожного є так чи инакше провинною усіх, то цілком природним є те, що всі й повинні відповідати за одного себ то санітарна і лічевна справа повинні бути загальним обовязком. Без громадських лікарів ніколи не можна як слід управити відносин лікарів до хорих; всілякі примусові закони

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотки за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілих процент після зменшення уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Р. Іта у Відні, і Осенні Піхлера і Сінні білий вибір капелюхів Габіа, найліпшого, льоду, пайну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужські, білі і в різних кольорах найліпшого роду, модні ковчарники, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожі, ташки з застібками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пелери, мішочки на бісе, парасолі, кошики на начинне, пенсери, кози і т. п. шкіряні товари.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізноманітнішої конструкції і зупинки.

люхів а. к. надвірних фабрик капелюхів в Грау Бореоліна в Александрії. Найліпших і найдешевших фабрикатів з філану, льоду, пайну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Обув. Склад н. к. гоудієвської фабрики Найліпший вибір різноманітної обуви для Corgall, з телячої сатинованої шкіри і турновани. Все з найліпшої сорти.

обув Ф. А. Повера як також Чапека. пайну, пайну, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. п. Черевки до пошени дома і до турновани. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стріпця састему Д-ра Ламана, шкарпінки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Châir, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entoutcas, як також на дош, найліпший вибір палачок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, поєски і аплі до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребіні. Найліпший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Ви. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба zatrudнені у загальної знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Ви. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде пошнати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Ви. П. Т. Публику і пишемо си

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (10—25)

Шерша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абеольвента майстерского курсу н. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового анатома поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадає, аби прислати зужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателіе

Бержарда Вальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звана входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що вно отворений

кредитовий магазин товарів

Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простирали, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шити, зеркала і сьваті образи.

35 (3—20)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних урядів парохіяльних так для гр.-ор. як і гр.-кат. дістати можна

по дуже дешевій ціні в друкарні „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

37 (1—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований магазин

фарб тертих, олійних і инь, лякерів, покретів, посторонків, щіток, пензлів, чокколади, смаровил до шкір, олій і инь. товщі, артикулів технічних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до прани і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампи електричні, домові ліхтарі, шпальки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого роду.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

Канцелярія

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від 1/10 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ОПОВІСТКА.

Отсим маю честь повідомити Ви. П. Т. Публику, що я на себе перебрав і наново з найбільшим комфортом урядив

Каварню і реставрацію (Hotel Metropole)

Маю на складі онокімске і марцьове пиво бочкове, молдавські і угорські столові вина, зимні перекуски, і веду знамениту кухню.

Принимаю замовлення на обіди і вечери.

Ретельна і скоро обслуга. — Незвичайно мірні ціни.

Дякуючи Ви. Гостям за доперішнє поперте і довіре яке оказали мені на давнім місці в реставрації „Zur Buche“, маю надію, що і тут будуть мене відвідувати а тим самим дадут мені спримогу до дальшого істнованя моєї реставрації

пишу си з глибоким поважанем

Бернард Цайг

власитель каварні і реставрації „Hotel Metropole“.

36 (2—2)

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсертат
платні в Чернівцях.

З краєвої політики.

Квестія зміни личности краєвого президента набирає на жалі виглядів певности. Іменоване нового краєвого президента наступить вже в перших днях слідуєчого місяця, отимто й не від річи буде познакомити ся із особою загально вважаного наслідника кн. Гогенльоге, гофрата д-ра Октавіана Регнера фон Влілєбена. Чоловік він молодий ще, має всего 38 літ. Родив ся 25. листопада 1866 в Берні, де его батько був професором техніки. По покінченню шкіл середніх і правничого відділу вступив до політичної служби. Кар'єра его в сій царній розпочинає ся аж із настанням Керберового міністерства. Від 1897 р., коли др. Регнер-Влілєбен був звичайним комісаром староства, перейшов за кілька років усі щаблі урядничих авансів аж до гофрата. В міністерстві славить ся він як незвичайно спосібний урядник адміністративний.

* * *

Ще сейм і не зібрав ся, а Буківинська Польонія вже грозить, що він буде неспосібним до позитивної праці „бо в обещаних варунах — як пише „Gaz. Narodowa“ ч. 211. — ані мислєць о тим можна, би мислєць сеймова мога і хила поддає ся волі венкшосні“. Потомки шляхотско-анархістичної Польщі грозять, що не дадуть ладони окарити ся на Буківині, а рівночасно мають ту відвагу закидувати кн. Гогенльоге, що „его дзелєм ест так вельке розпаношенє сен на Буківинє радикального руху руского і сновістичного“. Отже ті самі ворохобинки — зайди, які хотять заколотити мир між автохтонним населєнем краю ще сьміють комусь приписувати якийсь радикалізм?! Кажє дальше „Gazeta Narodowa“ що Буківинські Поляки не будуть жалувати з причини „тих прогрішеній“ за кн. Гогенльоге. За сеє признание треба їм бути вдячним, вониж ним розоблєчують своє інтригантство, від якого „Gazeta Polska“ недавно відхрещувала ся. І той сам обладник, що

хоче спинювати сеймові наради, потрібні для ратованя краю проливає кілька десятків стрічок низше сялози над тим, що прийдуть спори між автохтонними народами! Нема чого лякати ся сього. Народи автохтонні не мають чого зводити колатєч, бо представники всіх народів з'єднали ся у „Вільнодумнім Союзі“ для позитивної праці для добра усіх народів і тої згоди не розібє ніхто. На тих, що жили лише колатєчами, видала ціла Буківиня засуд при виборах. А й нині є ще на те сила, аби провчити польських інтригантів. В тій тоці всі Буківинські народи зєднують ся, щоб як пише „Buk. Post“ „оборонити ся проти планів малої горєтки галицьких емісарів, аби з Буківини зробити польський пашалик“. Поляки неможуть собі дати ради, тому, що „Русіном позволено побавити сен в господарстві краю“. Із сего йдуть всі їх зрозумілі жалі і „утисківаня“. Одно лише незрозуміле, як можуть вони мати ще чолу кривдувати на невідчистість Русинів супроти Поляків у Галичині, які з ними так „справедливо“ поводити ся! Чи се кпини, чи що? Ба, Поляки удають жертвених козлів і ждуть коли правительство заспокоїть їх бажання, висловлені през. „Kola polsk-ого“ на Буківині. Паскасом д-ру Керберови. А ті жаданя такі „справедливі“, що Поляки хотіли би ні менше, ні більше лиш того, щоб завести у нас галицький лад, аби в сї діти вчили ся по народних школах „найпекшеїшего звизка на свеце“, бо польським дітм не дє ся там ніяка кривда. Воюди де є вимагана правом чєсло польських дітм, польської мови вчить ся. Вчуть єї по богато селах, де навіть нема й позволия вимаганого числа і вчуть єї по черновецьких гімназіях. Крім сего мають Поляки свого інспектора шкільного, але й тут бачуть вони свою кривду. Хотіли би ще польського лекторату на чернов. університеті, не добачуючи того, що польська мова не є тут краєва, тож урядники мусять вперед вміти мови краєві. Але „воплє“ кривди піднимати вигідно хоч на жалі — безцільно.

„Защитница“ народної просвіти.

„...gemeine Lügen-Zeitung“ забавила ся в защитницю народної просвіти!... Вже на першу вістку про основанє кіцманської гімназії виступила вона, як ми се свого часу належно осудили, з нотаткою проги „гіперпродукції“ інтелігенції, дарма що єї у нас зовсім нема. Незабаром виступила в тій справі наша приятелька із окремою статєю п. з. „Gymnasium und Volksschule“. На сєю статю відповідає влучно 1659 Ч. „Bukow. Post“, виказуючи недостачу урядників і духовецтва, що зналиби руску мову, аби могли належно сповнювати потреби населєня. До тогож руский нарід потребує своєї інтелігенції а тут в середних школах панує прямо система, щоб до І. класи найменше Русинів прийти, а відтак найбільше „палити“, щоб не знайшли доступу до університету.

„...gemeine Lügen-Zeitung“ іде ще далі. Вона обвинює руских послів, що вони стараються о рускі гімназії заведуть шкільництво народне. Рівночасно клеветє учительство, що воно бавить ся в політику місто працювати над дїтворю і уморальняти єї. А вже найбільше діймає бодрєского пєсьмака, що учитель, живучи в крайних лихих матеріяльних обставинах, домагають ся підвищення своєї платні. Полемізувати з сим шкода. Сеж річ загально звісна, яких старань докладали й докладають рускі провідники над піднесенєм школи і народної просвіти. Очевидне і те, що учительство не дасть собі відобрати горожанських прав, чого ба-

жали би румунсько-польські ділчі і... кацапські недобитки. Вкінці наведемо ще кілька дат про зріст Буків. нар. шкільництва, щоб вони непокоилимь завдали брєхню крутіїствам обговорюваної статі. За час від 1892/3 і 1902/3 р. зросло число народних шкіл із 319 на 386 отже о 67, число однокласівок спало із 203 на 93 отже о 110; число шкіл більше-клас. зросло із 116 на 293 отже о 177; число клас зросло з 540 на 1090 отже більше чим о 50 проц., а фреквенція шкільна зростає із 66 проц. на 88 проц. Неправда й те, щоб учительство не працювало, бо урядові звіти признають успіхи науки серед пануючих обставин вдоволяючими. На загальне число учащих було 90 проц. класифікованих, із чого 87 проц. перейшло до вищої класи. Інспекційні звіти признають успіхи в 349 класах (т. є. 29 проц.) дуже вдоволяючими, в 683 (т. є. 57 проц.) вдоволяючими, в 118 (т. є. 10 проц.) достаточними, а лише в 46 (т. є. 3.5 проц.) мало або в 7 (т. є. 0.5 проц.) зовсім невдоволяючими, отже признано загалом 96 проц. добрих а всего 4 проц. лихих успіхів, а „...gemeine Lügen-Zeitung“ управляє своє „ремєсто“ дальше...

Росія й Японія.

Порт Артура.

Ген. Штесель в телеграмі до царя з дня 28. серпня доносить: Вчєра о год. 3-ій рано Японці заатакували підчас сильного віхру наші позиції на лівім крилі, іменно один форт і гору Кудянча. Атак відперто на всіх точках. Наші

Лікар Жбанков.

18)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

Може хто на се відповісти, що лікарєви нема чого і бажати сього, й без його злих бажань будуть хорі. Так воно не є: хорих, розумієть ся багато, але се — бідняки, з якими лікарєви-практикови самі клопоти, а треба, щоб хоровали заможні люди, які можуть багато платити. Памятаю, як засьвітили ся очі від зле захованої радости у лікар-практика, коли, що-йно прийшовший товариш сказав йому, що його сєї ночі покличуть на конзилію до доньки важної й багатої особи, і який хмурий був він другого дня, коли його помочи не було треба. Між міськими лікарями-практиками не рідко чуєть ся скарги на „глухий час“. Публика чудово се розуміє і, рівняючи приватну практику до кожної торгівлі, випуватить лікарів в ошуках і на правду змислює на них нісенітницї, буцім то лікарі нарочно проволікають хоробу,

і се змушує і хорого і його близьких відносити ся до лікаря з підозрінєм — а хіба-ж таке відношенє є корисним і бажаним для здоровля хорого? А яку шкоду задають собі хорі, коли боючись видаєть кличуть лікаря, не з самого початку хороби, або перестають його кликати, ще не вповні одужавши. А як повинні ображати лікарів підозріння, що їх можна закупити, задобрити гарною платнею — з чого походять постійні просьби як найшвидше і найліпше вилічити, надто характерні у вустах простих людей: „Та вже, батечку пострайте ся, а ми нічого не пожалуємо, останнє заставимо та заплачимо“. Нарешті, яку незгоду між публикою а лікарями викликають висше згадані судові розправи за гонорар!

Епідемії публика просто називає „косовицею для лікарів“; сєй погляд був одною з причин того, що колись народ винуватив лікарів за те, що вони-б то троять колодаї, щоб викликати епідемії і т. н. і вбивав їх за се...

Можуть відказати, що не годить ся усе звертати на гроші і

забувати про самолюбність і амбіцію практиків; розумієть ся, мають значінє і сї чутя, але вони часто є другорядними і залежать від першого чинника — гроший, і майже усі шанолубці разом з тим і грошолубці.

В. Вересаєв цілком справедливо говорить, що гонорар звязує руки; завдяки платі лікар не може бути цілком щирим і щирим з хорим, платня муром стоїть між ними, і часто робить їх ворогами, між якими панує взаїмна ошука. Дуже не здорово впливає практика навіть на видатних людей, що доводить слідуєчий уривок у листу С. П. Боткіна д-рові Белоголовому: „Від трох тижнів почали ся виклади; з цілої моєї діяльності — се єдине, що мене цікавить і животить, решту-ж тягнеш, як тягло, приписуючи безліч ні до чого непотрібних ліків. Се не є фразою і дає тобі зрозуміти, чому практика діяльність в моїй поліклініці так тяжить на мені. Маючи дуже багато хронічно-хорих, я починаю вирабляти собі сумне переконанє про безсилє наших терапевтичних средств. Рідко коли відвідини поліклініки пройдуть без

прикрої гадки, завіщо узав я з більшої половини народу гроші, та змусив їй видати гроші на один з наших аптичних ліків, які, давши полєкшу на 24 годин, нічого річево не переміняють. Вибач мені мою нудьгу, але сього дня я приймав дома хорих, і ще не пройшло вражінє сєї безплідної праці“.

Коли вже Боткін не міг визволити ся від засмоктуєчого впливу практики і розуміючи цілу її фальш, не міг визволити ся від неї, то як же повинна впливати вона на інших¹⁾, які зовсім не помічають цілої ненормальности стану лікарської справи? Ще кілька слів про шкідливий вплив приватної практики на лікарів. Лікарі, які дістають певну пенсію, впорядковують своє житє відповідно до сього, обмежуючи свої апетити; у лікарів-практиків бюджет непевний а разом з тим не-

¹⁾ Белоголовий також не уник суперечности. Він хвалить Боткіна за те, що він видавав академії свої найліпші сили з такою ретельністю і з такою безінтересною любовю, які дуже рідко бувають у сучасних клініцистів, яких завжди практика відкидає від викладачів. А в другім місці, кажучи, про побільшенє приватної практики в Боткіна, Белоголовий називає сєю працю не такою привабною, „але-ж прецінь немилуче сполученою з обовязком і фактом“. Як се несправедливо. Боткін сам доводить своїм листом.

страсти були незначні. Згинуло 3 офіцери, а 2 офіцери і 98 воїнів є ранених. Вранені знаходяться в лікарській опіці. Трупи японських воїнів хоронять наші війська. Однак неприятель утруднює свою працю, стріляючи до відділів Червоного Хреста. Друга телеграма ген. Штесла до паря з дня 2. вересня доносить: Нині вночі неприятель розпочав гарматний огонь і рівночасно виконав атак на гори Високу і Довгу. Однак передні сторожі вчасно зустріли неприятеля і рівночасно розпочали сильний огонь. Одна неприятельська колумна, машеруючи через долину, натрапила на автоматичну міну, яка експлодувала. Велике число неприятеля вилетіло у воздух. В протязі одної години ми відіерли атак. Наші втрати незначні. Ранений 1 офіцер і 7 воїнів.

Ранорт Куропаткіна.

На основі одержаних подрібних рапортів від поодиноких корпусів про тяжкі бої в часі від 26. серпня можна зложити В. царському Величеству слідуюче справоздане: Армія манджурска будня 20. серпня поділена на три часті. Перша займила простір між Гедрон і Аннін на лівім крилі, середина була устаткована коло Ляндзіан, а праве крило Анпанчун. Того самого дня розпочали Японці борбу на цілій лінії. Центр коло Ляндзіан відіер всі атаки ворога. На лівім крилі удалося нам не завзятих боїв удержати ся на головних становищах коло Аннін. Неприятель зайняв тут лиш одну нашу позицію і загрозив відворот нашого лівого крила вздовж долини ріки Лян. Я випровадив всі корпуси на передні становища перед Ляонюм, а становища коло Ляндзіан і Аннін ужив я до використання часу і завдання ворогови тяжких страт. Внаслідок гористої околиці на західнім фронті і розмокших від дощу доріг на фронті позаднім був дводневний похід дуже тяжкий і відбув ся лиш завдяки посвещенню всіх воїнів на східнім крилі. Удалося нам тут перевезти цілу артилерію і табори. Ще тяжший був марш через долину. Середньому і лівому відділові удалося так само щасливо перевезти цілу артилерію і табори до Ляоню. Далше дуже тяжкий був похід на захід від землінич. Неприятель заатакував значними силами нашу задню сторожу, котра мусіла вести з ним завзяті бої. Батерії в часі дальшого маршу застрягли в багнях і треба їм було посилювати з поміччю. Для їх охорони полишила ся задня сторожа під проводом генерал-майора Рутковського лише на позиціях, як би то сталося в інших обставинах. Той відділ потерпів тяжкі втрати. Генерал-майор Рутковський і підполковник Рабен погибли. Мимо всього напруження і жертв мусіли ми з артилерією уступити. Дня 29. серпня ціла армія була стягнена до Ляоню.

Перший корпус обсадив правий беріг ріки Тайце, а другий лівий берег. Дня 30. і 31. серпня атакували Японці з величезною завзятістю наші найбільше висунені становища, але воюючи відіерли їх з величезними втратами. Наше праве крило і центр перевели в часі битви кілька атаків, котрі перемінли ся в завзиту борбу на багнеті. І резерву спеціальну і загальну треба було стягнути до борби. Дня 31. серпня перейшли значні відділи Курокого на правий берег ріки Тайце. Дня 30. і 31. серпня було наше ліве крило, наиротив котрого ішов Куроки, розмірно слабо атаковане. Можна було з того здогадувати ся, що головні сили Курокого обходять наше ліве крило, аби відігати наше подуче. Серед тих обставин рішив я стягнути військо з найбільше висунених становищ на головні позиції і обернути значні сили против Курокого, аби відіерти його до ріки Тайце, котру лиш в одні місяці можна було перейти. Той рух довершено з добрим наслідком. Непокоєні Японцями розпочали ми опорожнюване наших найбільше висунених становищ, котрі вже віддали нам великі прислуги, бо подали нам можливість ослабити ворога і завдати йому великі втрати. Завдяки тому удалося вночі на 6. вересня, мимо літми всі наші війська, призначені до атаки перевести на правий беріг ріки Тайце. Аж вечером того дня обсадив неприятель опорожнені нами передні позиції і відіер огонь на Ляон. В руки неприятеля не впадо нічо. Для армії переведеної на правий беріг ріки Тайце мав я такий план: Армія та мала розвинути ся між Сіквантун і горами коло козалень вугля в Янтай.

Ті козалень мав обсадити відділ генерал-майора Орлова, зложений з 13 батальонів. За середню точку операцій вибрав я позицію коло Сіквантун; армія мала зробити оборот на ліво, аби заатакувати японські позиції, котрі розтагали ся над Тайце коло місцевості Квантун в напрямі горбів Янтай. Атаки зачали ся дня 2. вересня. Вночі на 2-го вересня довів мене вояк армії на правім крилі, що Японці довершили вночі атак і займали дуже для нас важку часті позицій в напрямі північно-східнім від Сіквантун. Позаяк поля бороничий ту позицію мусіли уступити, був я приневолений змінити первісний план і на день 2. с. м. як першу свою задачу поставити відобрані утрачені позиції. Аж вечером того дня знайшли ся гірські хребти при селах Сіквантун і Сомий назад в наших руках. Около 6-ої години вечером розпочали ми атак на горби на північний захід від Сіквантун. З початку атак наш був безуспішний, але мимо ночі ми поновили його і взяли ті горби, котрі відтак кілька разів переходили то в наші

руки то в Японців. Позаяк відділи помішали ся, тяжко було удержати провід в руках. По кількох атаках удалося нам удержати ся на становищах на горбах. В той спосіб винувнено задачу призначену на день 2. с. м. правому крилу. Того самого дня на лівім крилі в напрямі козалень Янтай зайняв відділ Орлова на горбах на полудне від козалень дуже сильне становище з фронтом в напрямі полудневім. Розпочав він огонь з 2 батерій на неприятеля, котрий стояв в віддаленні кількох верств на полудне. Підчас того було ліве крило корпусу в віддаленні ще лиш двох верств від правого крила відділу Орлова. Для уділення поміччю військам, котрі займали Сіквантун, відіклав Орлов часті відділу з горбів і післяв її наперед в напрямі східнім до Сагулюн. Військо мусіло перейти околицю, покриту високою травою, де неприятель прийняв його огнем. Військо страovalo напрям і мусіло уступити. Прочі відділи на горбах також уступили на захід. В борбі потерпів генерал Орлов рани, а генерал Соїні погіб. По полишенню тих позицій на горбах, котрі мали служити за точку опори в часі переходу лівого крила нашого війська, обсадили Японці коло години 5-тої пополуночі цілий ланцюг горбів і козалень Янтай. Сотні свірсних козаків під проводом генерал-майора Самсонова боронили до останку дуже успішно наших позицій, але відтак мусіли їх покинути. Корпус лівого крила мусіли би атакувати сильні позиції неприятеля на горбах. Але то було для корпусу, котрий в останніх 5 днях потерпів тяжкі втрати, за тяжкою задачею; тому уступив корпус до села Лянку. Позаяк заняті нами важкі позиції коло Сіквантун, о котрі мало опирати ся праве крило переходячої армії, мусіли бути вночі з 2. на 3. опорожнені, рішив ся я уступити до Мукдену і перевів той план в часі до 7. с. м. Опорожнюване Ляоню зачало ся на днях 3. с. м. і було укінчене 4. с. м. рано. Всі запаси для наших військ цілковито вивезено і лиш один склад, містичий запас на 8 днів, знищили ми, не могучи тих запасів вивезти. Війська уступили в повнім порядку. Неприятельську погоню відіерто. Дня 3. і 4. с. м. зарядив я средства, аби перешкочити окружені армії від сходу. Неприятель з полудня не гонив за нами, лиш від сходу грозила нам армія Курокого. Наше військо, займаюче становища в Гаєнгте мусіло вночі на 5. с. м. звести завзату борбу. Ми удержали тут наші позиції, але втрати лиш одного полку виносили 500 людей. Дня 5. с. м. вечер не було вже небезпечности рівночасного атак неприятеля на наш фронт і ліве крило. Серед величезних трудностей дійшло наше військо і артилерія з таборами дня 7. с. м. до Мукдену. Сильна задня

сторожа, зложена з кінноти, осланяла відворот. В борбах від 30. серпня не мав неприятель ніякої добици. Відділи японців віддали армії великі услуги.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. вересня 1904.

Личні вісті. Віце-маршалок др. Ст. Смаль-Стоцький виїхав до Відня.

З Вуковинського Бояна. Прягаємо, що проба мішаного хору відбуде ся в понеділок 19-го с. м. точно о год. 7-ій вечером. Запрошуючи членів на сю пробу, звертаємо увагу їх на се, що учитель співу безусловно не буде держав проби, як не явить ся повний комітет членів і то точно на означену годину. З сего, як комітету не буде, виїде отже для „Бояна“ лиш безцільний видаток, до чого члени хита не допустять. А як раз тепер маємо дуже важну пробу, якої ціль в понеділок близьше подасть ся. — За виділ: *Модест Левицький*.

На руки посла д-ра Стефана Смаль-Стоцького зложили свої ігратуляції із приводу його іменования краєвим віце-маршалком всі визначніші буювинські личности. Ігратуляційні телеграми наспіли між иншим ще також від давнього президента Буювини й сесійного шефа в міністерстві справ внутр. гр. А. Паче та від секр. мин. гофрата д-ра Онтівіяна Регієра-Байлєбена та від голови клубу галицьких руских посів соймових, д-ра Євгена Олесницького. Сей надіслав депешу ось такого змісту: „Витаю сердечно ваше іменоване заступником маршала буювинської сойми яко новий триумф нашої справи і світлий результат вашої розумної політики.“ Та найбільш радісно відчула се іменоване Буювинська Русь, для якої номінат показав такі неоціннімі прамі заслуги. Вислів тій радості дала черновецька громада Русинів, вислаючи представників своїх товариств, щоб вони зложили послови д-рови Смаль-Стоцькому свої ігратуляції. Вчора в полудне удали ся голови а аглядно заступники голов всіх руско-і народних черновецьких товариств а то „Народний Дім“ (п. надс. Ясеницький), Комітет бурев „Народного Дому“ (сов. др. Вол. Филипович), „Руска Рада“ (пос. др. Пігуляк), „Руска Весіда“ (інспектор Попович), „Руска Школа“ (проф. Клям), „Буювинський Боян“ (п. М. Левицький), „Руска Каса“ (п. Івашко), „Селянська Каса“ (п. др. Клям), „Тов. православної Шляхти“ (п. де Влад), „Оіч“ (ак. Весоловський), „Союз“ (ак. Ясеницький), „Сокіл“ (п. Ів. Радомський), „Історичне товариство“ (п. др. Кордуба), „Райо. Каса в

обмежений і ціле їх житє нагадує лотерію, в якій можна виграти багато або мало, що плодить надії на припадок, розвиває апетити й бажане діставати усе більше та більше. Приклади практиків-генералів розпалюють завжди зависть і жадобу наживи, яка робить з практика грача, який бачить скрізь і виключно карбованець. Подивім ся, як лікар практик, упорядковуючи свою долю, принаровлюєть ся і до чого доходить в погоні за наживою.

Бажане лікаря-практика, щоб хорі звертались саме до нього а не до інших, витворює погоню за хори і неможливу атмосферу довкола практикуючого лікаря. Стаючи річию попиту — товаром, лікар повинен дбати про те, щоб „захвалити товар“ і наслідком сього являють ся на сцену різні способи, як і в торгівлі, — себ то реклама.

Насамперед рекламують родичі, знайомі, хорі, старі практики свої „послушників“, далі просять²⁾ о

те-ж саме акушера, аптикарів, учителів, ветеринарів, господарів готелів, а менше перебірчиві спускають ся до кельнерів і слуг, за прислуги сим особам або нічо не платять ся або платять ся умовлену квоту за кожного хорого. Більше натрутиві закордонні лікарі приходять самі на колю й до готелів, пропонуючи свої прислуги. Наймаєть ся навіть осібних окличників: в одному угорському містечку, мійський лікар після умови мав лічити дитий дурно; тоді двох нових лікарів, що замешкали у сьому містечку, наняли осібного чоловіка, який ходив по місту з барабаном і голосив, що вони лічитимуть дитий також за дурно, а дорослих значно дешевше проти міського лікаря. Так само і в однім містечку в Арканзасі: з 12 х лікарів, що займають ся практикою по е 1—11 о-количників на кожного, що ходять по вулицях з барабаном і закликають хорих до крамничок своїх патронів; вони мають осібну бляху і дозвіл на се занятє. Медичне товариство пробувало боротись з сим злом, але, видно без успіху.

А дальше до послуг лікарям стає праса загальна й медична і

різні афіші. У нас в Росії уживаєть ся їх рідко а за кордоном се звичайне явище. Після лікарської етики оголошення по часописях в нас неприяні, але те обминають ся за поміччю конечних би то оголошень: переніс ся до нового помешканя, поїхав за кордон, повернув ся із студій, зза кордону і т. и. Але сьмільні не варують ся й отверто повідомляти про себе по загальних часописях: доктор закордонного університету, ординатор відомого професора переїздом задержав ся на кілька день і приймає хорих, досвідчений фаховик, майстер таких а таких операцій (достоту як „кравець з Москви“, „швець з Петербурга“); часто багато назв буває фальшивих і в лікарів і в ремісників. За кордоном уживають і курйозів; один німецький лікар оголошує, що стайня тепер біля сьомого його помешканя, так, що він тепер на кожде запрошене може приїхати зараз же. Фаховики потайних мочево-полових хороб і лікарі, посідаючі різні кабінети цілком виповнили своїми оголошеннями перші сторінки великих часописей, знаючи, що такі хорі через встид шукають лікарів не через знайомих

а по часописях. Сі панове доходить до того, що віденська колегія лікарів висловила жалє, що лікарі, які лічуть полові хороби, друкують про себе такі оголошення, які викликають обуренє поміж лікарями і публікою і понижують достоїнств лікарської верстви. Французські лікарі пішли ще далі і повиклеювали своїми оголошеннями внутрішні стїни численних парижських пісуарів.

Крім оголошень ведеть ся реклама ще й иньшим чином: в загальних часописях друкуєть ся похвальні статії про професорів і лікарів в виді подяки їм, описаня операцій, які вони зробили, надрукованих праць, списку справоздань, добродійної їх діяльности і т. и. і т. и. Нарешті останніми часами багато професорів і лікарів у нас і за кордоном послугують ся „інтервюерами“, які потім захвалюють їх під тим чи иньшим позором. Де-котрі російські лікарські товариства протестують проти подібних захвалювань або самореклам, але жадобу наживи не так то легко перемогти без спочутя усіх або більшости лікарів.

(Далі буде).

²⁾ „Брач“ 1884 N. 24, 1886 N. 30, 1890 N. 8, 1891 N. 40, 1901 N. 50, 1900 N. 35, 1885 N. 42, 1886 N. 14, 1885 N. 30, 1884 N. 4, 1890 N. 14, 1885 N. 24, 1900 N. 15, 1900 N. 25, 1900 N. 51, 1600 N. 27, 1898 N. 5, 1885 N. 13, 1886 N. 52, 1890 N. 14.

Чернівцях" (п. Захарієвич), "Тов. св. Тадея" (п. Коралевич), "Шкільна поміч" (п. Кумановський), "Міщанська читальня" (п. Мицак), "Зоря" (п. Созанський), "Селянська Бурса" (п. Клим), "Тов. укр. дівчат" (п. О. Шкурганівна). Крім сего прибув ще Вєч. о. кр. Костецкий, о. Ев. Семака, дир. гімн. п. К. Козак і пос. Ф. Калитовський, а від учит. збору проф. Ю. Кобилянський. Іменем сего депутата промовив на сес. В. Ясеняк, висловлюючи сердечними словами радість Буковинської Русі із іменования посла Стоцького віце-маршалком та подаючи наглядний провал, який ділять стан розвитку нашої країни в часі, коли посол Стоцький розпочав свою діяльність а в теперішній хвили. Все те треба завдати невтомимій праці і політичному талановитому д-ру Стоцького. Організоване селянство, послобване зросту національно-свідомої інтелігенції через нечуживість о руске шкільництво, економічна і політична наша сила се очові его труду. Окликом "Многая літа", який зібрані грімко повторили, покінчив бесідник свої бажання. Видомозворушений відповів віце-маршалок др. Стоцький менше більше так. Усіх висловлених заслуг не приписую собі але єдиний праці щиро-з'єднаної рускої громади, про яку згадував передбесідник. Так само й особа его в теперішній відзначеню обонти. Головно тут те, що буковинським віце-маршалком став Русин, чим признано надзвичайне становище нашому народови, який творить релятивну більшість краю. А се, знова як раз вислід нашої спільної довголітньої праці. І коли щирий труд для народу буде далі гуртувати всіх Русинів у одну цілість то усім в здобутках поступити ще о один щабель вище. Ось тому не сміємо ділити ся і розбивати ся. Сего вимагає добре зрозумілий народний інтерес. Новий уряд се не лиш відзначене але й тяжкий труд. Але він бере бере на свої плечі сей тягар, щоб послужити усім силами для нашого народу в тім переконанню, що добуток его праці буде лише причиною до того, щоб наслідники могли добути все, що нам належить ся. Дякуючи ще раз за бажання й заявляючи, що як досі так і на будуче вважати мо себе лише слугою громади просить о взаємне порозуміння і о удержуване безпечного контакту ради одноцільності всієї роботи, о що тепер тим легше, коли вибудували ми спільне вогнище "Народний Дім", і безвинно мірене кожного вчинку під кутом інтересів народу. Відповідь ся прийняли усі зібрані грімком "Славно", ще з окрема витаючи сердечно із заслуженим номінатом.

Учительські іспити кваліфікаційні для публичних шкіл народних і міських розпочнуть ся в осінній речинці перед ц. к. комісією іспитовою в Чернівцях дня 9. листопада 1904. Подання зладжені відповідно до II. арт. точка 1. згідно III. арт. точка II. міністерського розпорядку із 31. липня 1886 ч. 6033, В. з. д. ч. 52 треба в написаній службовій дорозі вносити найдалше до 22. жовтня до кр. ради шк. повітових, які обов'язані переслати їх до 8 день перед іспитом до іспитової комісії.

Із бук. шкіл середніх. На за сіданю ради шкільної кр. із 16. с. м. іменовано між иншими сулєнтами п. С. Яричевського в Кіцмани, п. Осина Прокурницького в м. в. П. гімн. в Чернівцях, а п. Алекс. Поповича у учит. сем. в Чернівцях. Учт. вправ чернов. семин. Оттона Жуковського іменовував міністер просвіти головним учителем в тішинській семинарії.

Знайдені гроші. Д. Яків Маркевич ділч у Паскій найшов в лісі калитку із грішми і депонував в путилівськ суд. Пошкодований має подати число сгод. п'ядесити, двайцяти- і десятикоронівок.

Загальні збори "Січ" в Барбівцях відбудуть ся в неділю 25. вересня с. р. — Н. Кушнірюк, кошовий, Никифор Петрашук, осавула.

Із учительського семінарія. Міністер просвіти іменовував учителя гімнастичн при гр. прав. вишній школі реалій Леоніда Боднарескула тимчасовим головним учителем гімнастики в учт. семінарії.

Бузьки сего року дуже чемні супроти чануючих домів. Ось після довголітнього очікування одержала престолонасідниця Росія, а вчера припало се по

довгих заводах в уділі й Італії. Королева Олена повила сина, якому надано імя Гумберта і титул піємонтського принца.

Загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Барбівців відбудуть ся в неділю дня 25. вересня с. р. з наступним порядком нарад: 1. Вибір ради надзорчої. 2. Установлене висоти наїв, укладок шадничих, пожичок. 3. Установлене стопи процентової від укладок шадничих і пожичок. 4. Візні внесени. — Н. Кушнірюк, начальник.

Від кривди, від нужди тікають селяни за далеки моря і в поті чола працюють там на кусень хліба. Навіть заощаджують грохи гроша і посилають до "старого краю". Але й тут досягає їх рука "галицьких порядків". х гроші і перекази крадуть польські урядники в Кракові і Ваволицях! Ось тепер виконали гімназійні ученики в Кракові цілу пачку таких переказів із Америки, яких приложили себго гроші пропали в кишенях поштових урядників.

Утонив ся паним. Дня 4 с. м. переходив садівський господар в піднітій стані по кладці ріку Сучаву, та похитнувся і внав до води, де найшов смерть.

Надзвичайні загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Кадобівців відбудуть ся дня 25. вересня 1904 в 2. годині по полудне з отсим порядком денним: 1. Вибір касиєра. 2. Шконтроване рахунків. 3. Візні внесени. — Старшина Мельниченко, голова Веселий.

Виділ тов. "Шкільна Поміч" скликає отсим звичайні збори сего товариства, котрі відбудуть ся в четвер 22. н. ст. вересня о год. 6 ій вечером в кімнатах "Народного Дому" з наступним денним порядком: 1. Отворене зборів головою товариства і прочитане проголошу, 2. Справоздане уступаючого виділу за минавший рік, 3. Вибір нового виділу, 4. Візні внесени. Колиб в назначений час не явилось достаточне число членів, відбудуть ся загальні збори в той сам день о год. 7-ій вечером при доволній числі членів. — За виділ тов. "Шкільна поміч" О. К. Костецкий голова, др. М. Кордуба секретар.

Вибір із м. Львова. В четвер відбудув ся доновлячий вибір соймового посла із м. Львова на місце пош. Тадея Романовича. Борба йшла між виступом русинським др. Стан. Ізюмбинським а консерватистом, апеляційним віцепрез. др. Ів. Дзевеским, якого кандидатуру висунуено доволі пізно. Русини і социал демократи від голосованя відтягнули ся. На 15.000 управнених до голосованя голосувало всего 4199 виборців із чого др. Ів. Дзевеский одержав 1031 голосів, а др. Ст. Ізюмбинський, який мав на свої услуги уся махерку виборчу, 3151 голосів, отже вийшов із виборчої урни послом; 17 голосів було розстрієнних.

Аналіфаетизм рекрутів. На 1000 новобранців припадало аналіфаетів: в Німеччині (1901 р.) 5, Швеції (1900 р.) 8, Данії (1892 р.) 2, Швейцарії (1900 р.) 20, Голандії (1901 р.) 23, Англії (1889 р.) 37, Італії (1900 р.) 329, Австро-Угорщині (1900 р.) 351 а в Росії (1894 р.) 617.

Арештоване трупа. В Лондоні задержала поліція цілий похід похоронний молодой дівчини Гертруди Гаррісон і забрала караван із домовиною на поліцію. Тут переведено секцію покійної, із якої виявилось ся, що вона померла через затроєне крові викликане злочинною операцією одної новитухи.

Людоїди. "Daily Telegraph" доносить із Ліверпулю, що вісьмох моряків із залогі корабля "Heskbarth", який застряг біля Нової Гвінеї впало жертвою канібалів.

В Гішпанії бомби хіба засіянні вже всюди, бо ось одна бомба вибухла оноді аж в барселоньськ сиротинськ заведеню.

Вік японських генералів. Дуже цікаві дані що до віку японських генералів подають лондонські дневники. Маршалок маркір. Ямагата має 66 літ, мркір. Ояма 61, генерал гр. Нодзу 62, мркір. Кацура 56, генерал бар. Куроки 60, ген. бар. Оку 57, ген. бар. Ногі 54, ген. бар. Кодама 52, ген. князь Фушімі 45, ген. бар. Гасеява 54, ген. бар. Окадава 60, ген. віцеграф Сакума 58 а ген. бар. Ніші 58 літ.

Демонстрації в гельзінгфорскім університеті. При нагоді святкового відкриття нового семестра зайшла на гельзінгфорскім університеті така подія: По промові ректора і проти его приказу виступили два студенти і відчитали в мові фінляндській і шведській протест проти того, що рос. прав. видавало із Фінляндії кількох професорів унів. Ректор і частина професорів покинула сали, але більша часть студентів і професорів остала. Проти згаданих студентів заряджено дисциплінарне слідство.

Заява. В 56. ч. "Буковина" обвинувачено під написю "Тяжкі ориґи" Вєч. о. пароха Антона М. Тофана, неначебо его гірняки чинно зневажили. Отсе тверджене є зовсім неправдиве, а що воно загалом могло в названий часопис появити ся треба се тому приписати, що я, Іван Захарко, підписаний одвічальний редактор "Буковини" перегажений працею не міг на час перед появою того числа перевести ревізію. Заявлю отсим виразно, що згадане в горі тверджене є цілком неправдиве, жадаю, що тверджене такого рода зістало винечатане і прошу отсим Вєч. о. Антона М. Тофана о прощене. Чернівці, 17. вересня. — Іван Захарко.

Міжнародний зїзд дерматологів почав свої наради в Берліні при участі около 150 лікарів. Зїзд буде займати ся головню: проказаю, венеричними недугами і чахоткою. Оноді ведено наради в справі сировиці протисивої стичної, яку виробляють французькі лікарі др. Кір і др. Шампан. Оба дослідники заявляють, що віднайшли бацили тої недуги та що при помочи спеціального способу закрашуваня можна его легко відняти в крові осіб, які хорували на сифіліс. По відкритю бацили оба лікарі перевели его годівлю і втворили сировицю, яку виробували спершу на малпах, а пізнійше на людях. Проби мали вдати ся. Зїзд лікарів недонустив до відкритю про сей винахід яко ще незрілий.

Отворене "Січ" в Шинківцях відбуде ся в середу 21. вересня 1904 о 2. годині по полудні на толоці серед ссел з отсим денним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір січових батька й мати. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір старшини. 5. Установлене висоти вкладки. 6. Візні внесени. 7. Привітні промови і деклямації, потім танці "Січовиків". Просимо всі "Січ" і всіх прихильників "Січової" справи, особливо нашу всю інтелігенцію прибути на сі збори як найчисленнійше, щоб дати доказ нашої єдності і сили. — За старшину Дмитро Тотоєску, кошовий.

Подяку панови Е. Стрийському ц. к. нотареві в Вашківцях за безплатне дегадізоване статутів складає вдячний основатель каси. Барбівці 16. вересня 1904. Денис Севеску.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сильвестер Яричевський. **Пестрі звуки.** Поезії. Чернівці 1904. Ст. 157 — 16°. (з портретом автора). У сій російно виданій збірці містять 100 поезій, що розпадають ся на отсі розділи I. Невислізані пісні. II. Пестрі звуки. III. Наддунайські мелодії. IV. Вітчині. V. Поеми. VI. З чужого зільника. Ціна принадно оправленого примірника 2 кор. 30 сот.

"Учитель". Зміст 17. числа: Наука географів в школах народних і виділових. — Які норови і хибі мусить на родний учитель у дитий поборювати і викорінювати? — Як має учитель будити і образувати амбіцію у школярів? — З педагогічної спадщини Оскара Егера. — Новинки.

"Ruthenische Revue". Зміст 16. числа: Das Verbot der ukrainischen Sprache in Russland. Von Prof. Anatole Leroy-Beaulieu (Paris); Fredrik Bajer (Kopenhagen). — Die Liebesgabe des russischen Kronprinzen. Von Roman Sembratowycz. — Das Ausland über die ruthenische Frage in Russland. — Zur Politik des offiziellen Russland. Von I. L. N. (Petersburg). — Die ruthenische Bibelübersetzung. Von W. D—j. (Lemberg). —

Die Steinbrecher. Von Iwan Franko. (Пер. Вільгельма Горюховського). — Die ruthenisch-ukrainische Presse.

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілізації на людські нерви.*)

Був Прометей, що впривав насильно заздрим богам животворне полум'я, яке розігнало тьму і рознесло тепло по всій землі і за те карав ся вічними терпіннями... Та полишив він на землі невідродних своїх дітей, що без впливу видирають природі що раз то більше таємних іскор, та за те мучать ся тисячними питаннями, що з'являють ся як раз наслідком збільшуваного знання та зросту культури і цивілізації.

А ондям із найважніших таких питань, що томлять душу найліпшої частини сучасної, культурної людскости, єсть безперечно питане, чи сучасна культура і цивілізація для людскости пожиточні чи шкідливі — бо сеє питане по-зволяє нам сумнівати ся про достаточну причину істнованя усеї культури і цивілізації, а від рішення його буде залежати, чи ті, що бажають добра для усеї людскости, мають пособляти дальшому розвоєви культури і цивілізації, чи може спиякувати їх у їхньому побідному поході.

Всім нам добре звісно, що людська культура і цивілізація поступили незвичайно вперед в останній десятих літ у всіх напрямках життя людської суспільности. Згадаймо тільки для прикладу, що перед 45 ти літами люди почали тільки що пживати нафти до освітлюваня, що сили електрики до порушуваня машин спробувано вперше ужити що йно перед 31 літами; згадаймо й се, що багато величаво розвинених тепер наук, як електромеханіка, органічна хемія, порівнююча анатомія, антропология і багато инших, се діти остатніх 50 літ, і певно не дуже помилимо ся, коли скажемо, що в остатній сотці літ поступила наша людська суспільність далеко більше вперед, як за тисячу літ попередніх. Розумієть ся, що такий незвичайний поступ культури і цивілізації має величеський вплив на жите самої тієї людскости. Для прикладу згадаю тільки про те, що вживане парових машин викликало не тільки цілковитий переворот у промислі й торговлі, але й далекосяглі зміни в устрою самої ж суспільности. Було-б дуже півним розслідити сей вплив розвою культури і цивілізації на людську суспільність у всіх напрямках, та ми займемо ся лише розслідком одної частини сього великого питання, а то впливом цивілізації на на людські нерви.

Розвій цивілізації в останній десятих літ проявив ся незвичайним розвоєм наук та величеським розширенням просвіти — науки давні резштриють ся та поглиблюють ся безчисленими новими дослідями та видають із себе нові численні галузи, що дуже швидко, не раз у протягу кількох літ розростають ся в самостійні, величні дерева знання. Для прикладу згадаємо тут про хемію.

З початком дев'ятнадцятого столітя хемія ледви почала прозябати завдяки гениальному Лавуазієрови, що видобув єї із знахарської альхеми та поставив єї на дорогу строго наукову, на дорогу досвідну — експерименту, а ось уже в половині тогож столітя завдяки меньшим талантам таким як Велер, Лібіх, наш Горбачевський, Ле-Бель, Ван т'Гоф, Менделєєв, Маєр, Томсен і инші, розвивають ся нові галузи хемії, т. зв. хемія органічна, а далі стереохемія, термодемія, електродемія та хемія молекулярна, аналітична і анатотична, теоретична та ріжні прикладні, практичні відділи, як хемія лікарська, фармацевтична і різнича і т. и., а всі нові галузи хемії виростають далі не з кожним роком, але з кожним днем, збогачують ся що хвили новими здобутками та розвивають в наших таки очах чарівним півтом.

(Далі буде).

*) Із "Літ. Наук. Вістника" кн. IX. за 1904 р.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщенях опускається на цілий процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з п. к. надірних фабрик капелюхів і Грапу Борсоліна в Александриі. Найбільший вибір капелюхів Габіа, найліпшого, найнужі і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди.

люхів з п. к. надірних фабрик капелюхів і Грапу Борсоліна в Александриі. Найбільший вибір капелюхів Габіа, найліпшого, найнужі і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди.

Шалки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних краках найліпшого роду, модні ковчирки, манжети і хусточки до носу.

Артикули до подорожи, танки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начиня, нечесарія, коці і т. п. шкрані товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморднійшої конструкції і амуниція.

Обув. Склад п. к. гоудварської фабрики Найбільший вибір різномордної обуви для Corcali, а телячої сатинованої шкіри і турнованя. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дітей. Черевики з Chevreaux, т. п. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все в найліпшій сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стрілів систему Д-ра Лямана, шкарпінки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glace, Chair, з оленевої шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteaux, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракети, балюни, черевики, пояски і диньні до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Шітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляються сейчас. Товари котрі не подобаються, приймають назад.

Дентистичне Ателіє Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звания входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Перша буковинська цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (1—4)

ВИРБИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ГЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в різних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНИКИ (до тонких стін)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовлення виготовляємо сейчас, точно і дешево.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведення

ІВАНА ДІКА

абсолютного майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

37 (2—8)

Юзефи і Мілер

дротерія, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр., поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертах, олійних і инь., лакерів, покостів, посторонків, щіток, пензлів, цюколяди, смаровил до шкір, оливи, олію і инь. товщів, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свичок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, напір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого роду.

Цінники даємо на жадање. Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

єдинокє руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечує будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межі членів яко звороту; в послідних трьх літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шноди дуже скоро а оцінку шкід переводив разом з делегатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА позієи приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпечанях на жите в краївскім Товаристві відстунує часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціли; длятого на жите треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносят 1,013.691 к. і всі уміщені в цінних пан. цуніярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 537.815.— керон провізії.

(—)

Маґазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК, в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (8—24)

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 10 до 11 год. рано.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламці неопла-
чаний вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерта-
ти платні в Чернівцях.

Краєві постуляти.

П.*) Букovina бажає у цент-
рального правительства не лиш
помочи для переведення санаций
краєвих фінансів, вона ще має до-
магає й що до інших областей
державного організму.

Саме судівництво було
вже з давна предметом постулятів
краєвого союму, над якими цент-
ральне правительство найчастіше
переходило бодай часово до поряд-
ку денного. Та помимо сего виділ
кр. ще раз домагає ся у зв'язі
меморіалі, щоби 1.) вже в найбли-
знім часі основано для князівства
Буковини висший суд краєвий із
осідком в Чернівцях, а коли ні то,
щоби бодай делеговано сенат висп.
суду кр. у Львові до Чернівців для
виконання приналежної ему юди-
катури і то зовсім незалежно від
проектowanego побільшення судових
трибуналів І-шої інстанції; 2) щоби
можливо як найскорше креовано
судові трибунали першої ін-
станції у Вишнічці, Радівцях а
евентуально в Кімполонгу, та
3) щоби приспівшено побільшене чис-
ла судів повітових, іменно, щоби
основано нові суди повітові пере-
довсім в Горішнім Викові, Чудині,
Глибокій, Веречанці і Бергометі
н. С. а рідтак в Ватрі-Молдавиці,
Ілішештах і Босанчу. Також і під
зглядом чисельности політич-
них урядів не вивінувана Бу-
ковина в тій мірі, як би сего нале-
жало бажати для успішного і швид-
кого полагоджування справ населеня.
Деякі повіти розтягають ся на ду-

же широких просторах, а ситуацію
погіршує ще й те, що ті повіти
гірські, де средства комунікаційні
перозвинені, тож далеку дорогу до
староства відчуває населенє дуже
болючо. Щоб сему зарадити вно-
сить краєвий виділ, щоб вже в най-
близнім часі поділено повіти: Кім-
пань (обимає 838 km² простору і
96.633 мешк.), Чернівці (на 876 km²
99.438 мешк.), Кімполонг (на 2349
km² 55.668 мешк.) і Вишніцю (на
1289 km² 56.285 мешк.), зглядно
утворено чотири нові староства.

Голоси праси про нову президію соймову.

Іменоване нового маршадка і віце-
маршадка краєвого не могло пройти без
відгому в прасі. Тут же йдуть в ра-
хубу не лише нові особи іменованих, але
також нові думки, новий напрям краєвої
політики, який вони будуть заступати.
Та се іменоване значуче не лиш для
краю, воно відбило ся й в часописіх
позакраєвих. Як віднеси ся до нього
наші брати в Галичині, се вже ясне
хочби з привітної телеграми д-ра Евг.
Олесницького. „Діло“ ч. 199 констатує,
що „серед нинішніх відносин як раз ті
два мужі являють ся найбільше приго-
жими кандидатами на зверхників краєвої
управи, а своїми личними кваліфікаціями,
як не менш дотеперішню публічною ді-
яльністю дають нову заперуку, що з
повіреною їм задачею виважають ся згідно
з інтересами не верховодячої кількі кіль-
кох магнатів, але всіх верств буковинь-
ського населеня“. „Руслан“, обговорюючи
в 201 ч. справу скликання краєвих соймів
нішче про нас отсе: „Серед велич-
ких змін збере ся буковинський сойм.
Із щирою радістю бачимо там не лише
одноцілну і укріплену репрезентацію
русского народу, але на єї чолі велич-
ко заслуженого, рішучого і свідомого мети

проф. д-ра Стоцького не лише яко провід-
ника послів але на становищі віце-мар-
шадка сойму. Не можна сумнівати ся, що
і новий президент краєвий др. Блайбен-
ніде дальше дорогою кн. Гогенлоге і до-
вершить початого діла, а Русини на Бу-
ковині здобудуть поступенно приналежні
їх числовому значінню права. Се не-
перечно одна світла сторона на хмар-
нім овиді руского народу і до сего по-
ступу і розвитку шлемо нашим буковинь-
ським братам сердешне щастя Боже!“ На
іншим знов місці в дописі із Буко-
вини читаємо, що „іменоване бар. Юрій
Василька краєвим маршалком, а посла
д-ра Стефана Смоль-Стоцького его за-
ступником повитано, як початок нової
ери на Буковині. Головно буковинські
Русини можуть гордитись, що їх проводир
є першим чинником краєвої автономії.
Се місце належить ся заступникови
репативної більшости населення по спра-
ведливості; а що оно дістало ся про-
водирів народного руху, се новий доказ,
що вложена праця руских проводирів
привносить сподівані користи для народу.
А подвійно-радувати може се нас, що
саме др. Стоцький тим способом дістав
заслужену нагороду за свою невтомну
працю“.

З черги перейдім до часописей кра-
євих. „Bukowiner Post“ (ч. 1661) по-
св'ячує сему іменованню окрему статю
п. з. „Акт справедливості“, зазначаючи,
що „цілий край прийме се царське рі-
шенє із особливим вдволенєм, як новий
доказ розумного почуття справедливості на-
шого монарха“. Згадуючи про дотеперішню
діяльність бар. Юрія Василька пригадує
его вільнодумність, характерність і добре
серце, яке ему забезпечило вже й досі
симпатії у цілого буковинського насе-
лення. Оттимто й належить ся ему бути
на чолі краєвої автономії. До сего має
він усі условини. „Рівно незалежний
і з гори і з долу зможе він піти пря-
мим шляхом рівноуправлення і безпере-
судности, який лежить в душі нової ери,
що має тепер бути заініційована на
Буковині. Саме ті дві обставини є най-
непівнішим забором мира, який виборили
„Вільнодумні“, а якого удержане буде

одного із гарних хоч важких задач крає-
вої репрезентації“.

Символом мира є й те, що поруч
бар. Василька засяє проф. др. Смоль-
Стоцький. Через его іменоване не лише за-
спокоєно вимогу справедливості супроти
релятивної найсильнішої національної
групи в краю але також забезпечено для
краю визначну робучу силу і то на дов-
ший час. „Проф. Стоцький знає основні
краєву управу. А его невтомна пиль-
ність і незломима витривалість так само
звісні й цінні як его правність і гли-
боко віднодумні почування і горяча лю-
бов до Буковини, з якою може рівно-
важити ся лише з его жертволюбивостію
для свого народу. Як бар. Василько так
і проф. Стоцький будуть через охоту до
праці і невтомний жар в пособлюванню
піднесення економічних і культурних від-
носин Буковини чесно стремити до того
й можна надіятись досягнуть те, що ми
станемо краєм культури, що автономія
заустане кріпке коріне, немов могутнє
крісло дерево, в якого тіні добре спо-
чити. А в сій справі допоможуть їм „Вільно-
думні“ кожного часу охотно, бо й вони
стремлять до того самого“.

На трудності, які прийде ся поборю-
вати новій більшості соймовій, із помежи
якої іменовано президію сойму, в стрем-
лінню до санаций краєвих відносин вказує
„Czernowitzer Tagblatt“ в 1188 ч. ви-
словлюючи при тім надію на успішність
їхнього труду. Окремо ще подає ся часо-
писє життєпис обох номінатів, підносячи
при проф. Стоцькім сесі его заслуги для
краю: спонуку до заснованя райфайзен-
ських кас, акцію для ревізії ґрунтового
катастру, вироблене будівельного закону
для міст і громад та заініційоване акції
в справі поправи ґрунтових книг.

Отсе голоси прихильних дневників;
середина творить „Bukow. Nachrichten“
і „Desteparea“, які обмежили ся на сухій
нотатці, а тепер перейдемо до невдоволе-
них. „Gazeta Polska“ вважає що через
факт, що заступником не став хтось із
лідицької більшости (певно із Поляків)
єї „кшівда сен стала!“ Через те „від-
тручено цілу меншість від управи сойму
і надано вже заздалегідь управи ціху

*) Гл. 103 ч. „Буковини“.

Лікар Жбанков.

19)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаяна).
Переклада Маруся Полтави.

(Дальше).

XIV.

Привичка діставати більше мен-
ше багато гроший від пацієнтів
розвиває апетити — l'appetit vient
en mangeant — змушує лікарів не
вдоволяти ся гонораром, а уживати
і інших способів, щоб побільшити
свої доходи коштом хорих. Де-ко-
трі з сих способів просто переступ-
ні — як от участь в робленю ви-
кидів; другі-ж такі загально
прияті і розповсюднені, що ані
з боку публіки, ані навіть з боку
найліпших репрезентатів медицини
не подибують жадного опору. Так
суспільство привикло до фальши
і взаємної ошуки, що вважає єї
способи тільки наслідками свободної
конкуренції, забуваючи, що хвороба
і нещастє повинні-б стояти поза
всяким суспільством. Треба заздалегідь
пояснити, що російські
лікарі до тепер менше
ніж чужоземні уживають

більше шкідливих спосо-
бів наживи. Залежить се най-
головніше від того, що в Росії
конкуренція і боротьба о'єствоване
далеко не дійшли до такої межі,
як на Заході.

Почнемо наш перегляд від про-
мислових екскурзій, які
роблять професори, лікарі міських
шпиталів і, на жаль, навіть зем-
ських губерніяльних шпиталів; а в
тім єї шпиталі є взагалі наростями
на земському тілі і земськими гро-
мадськими інтересами кермуть ся
мало. Екскурзії єї бувають трох
родів: тимчасові на заклик окре-
мих хорих, об'їзди цілого ряду міст
з відповідними оголошеннями по ча-
сописях, або навіть афішами „про
прїїзд відомого професора“ на кіль-
ка день, і нарешті гостинні виступи
по різних лічних естаціях. Усі отсі поїздки, крім шкідливого
впливу — розпалювання жадоби до
наживи і погорди в багачів до про-
фесорів, які ради гроший покида-
ють свою справу, мають ще й важ-
ніші некорисні боки: шпиталі і
клініки з їх масою хорих лишують
ся без достаточного догляду, а ви-
клади і вченє зовсім завішують ся.
На те одинокє запереченє, що не

можна-ж, мовляв, полишити без по-
мочи відомих фаховців і мешканця
якої-небудь Тматоракані, приходять
ся відповісти, що сей хорий, хоть
і багатий (до бідного-ж ніхто не
поїде), варт все-ж таки далеко мен-
ше ніж полишені сотки хорих і ка-
тедри.

Наведемо кілька прикладів; на
жаль усі так привикли до екскур-
зій професорів, що про се й не
пишеть ся, річ звичайна й достой-
на — а шпитальні лікарі їздять
звичайно тихенько. Проф. Білорот¹⁾
їздив до Александрії до одного бан-
кира за 25.000 фр., проф. Найман²⁾
до Португалії до короля за 24.337
карб. золотом, проф. Скліфасовскій³⁾
з Москви до Одеси робити опера-
цію Рамлі за 11.000 карб., проф.
Грубе⁴⁾ з Харкова до Астраханю
до торговця рибою за 5000 карб.
він таки⁵⁾ до Курска (квоти не
написано), Бергман⁶⁾ до Петербур-
га до Боголепова, Шарко до Москви
й Петербурга, берлінський проф.
Зоненбург⁷⁾ приїздив до Одеси ро-
бити операцію лікареви, а звідти
поїхав до хорих у Варшаві, Бука-
решті, Константинополі, проф. Шер-
винський⁸⁾ їздив до Метери до ба-
гатого фабриканта а не сховав за-

їхати до хорого земського лікаря,
хоч і проїздив попри самий дім
ського хорого (ясно що не любов до
закинених недужих тягне сих ван-
друючих промисловців); проф. Лей-
ден приїздив до Харкова до бага-
того купця Гладкого⁹⁾, який заслаб
на запалене легких. Де-котрі чужо-
земні професори, що приїхали були
на з'їзд до Москви поотворювали
літерально крамнички. Нарешті, про-
мислові екскурзії проф. Захар'їна
зробили ся просто „притчею во изи-
цях“. Наведені приклади добре пока-
зують, як оплакуєт ся любов про-
фесорів до покинутих (надто які
живуть по університетських містах)
хорих. Як далеко їздять вони через
сю любов і кілька часу лишують
ся університети без професорів! Шпитальні лікарі вдовольняють ся
десятками і сотками карбованців
і також ради любови до хорих
їдуть до інших губерній і поки-
дають шпиталі на кілька день.

Другий спосіб наживи — про-
фесори й шпитальні лікарі або за-
кладають свої приватні шпи-
талі, або, що ліпше і безпечній-
ше, беруть активну участь в шпи-
талях заложенних на чуже імя. Се
явище дуже розповсюднене й вва-

стороннику". Не так трагічно задивляється на ситуацію „gemeine Lügen-Zeitung". Вона, признаючи в принципі рашію малюнком, каже, що в сім случаю через таке іменоване зроблено би лише лиху прислугу і соймові і більшість, бо через те втерля би вона свободу акції „в очікуванні горячих (!) борбах, в яких помімо бажання всіх мирних елементів можна надіятись уживання найкрасніших (!) средств парламентарної боротьби". Вирочім коментує названа часопись, що властиво у президії заступлена і більшість і меншість, бо бар. Василько поглядами належить до меншости. Те „властиво" властиво знамените!...

Мовчанка „Deșteptare-й" і поміркованість „g. L. Ztg." спонукують шукати властивого голосу боярщини де инде. І ось виліває ся він із непогамованим протаством у Чошові „Buk. Rundschau". Та чин остане все чопом, годі з ним ставати на розмову тим більше, як він добре „помашений". Полак каже що „все глоси не ідон в небіоси", проте глоси такої „преси" як Чошова поминяє ся згрідним ігнорованем.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

Галицький сойм збере ся на перше своє засіданє дня 30. вересня. Виділ краєвий вже оповістив прелімінар бюджету на 1905 р. із сумою видатків 26.907.766 кор. себто вищою від попереднього року о 1.678.385 кор., а позаяк доходи зовсім не зросли в рівномірній мірі, проте вирінає в бюджеті дефіцит. Кр. виділ вносить, щоб его заспокоїти підвешенем податкової стони від податків безпосередних: на 65 сотників від корони податків державних а на 71 сотників від корони податків особистих введених законом із дня 25. жовтня 1896. за вільною податку особисто доходного та перенесенем давніших кредитів до доходів краєв. фонду на р. 1905. Замітне й те, що місто 1.300.000 вимаганнях кр. радою шкільною на просвіту прелімінне краєв. Виділ лише 884.584, не очеркуючи зовсім нічого із міліонових субвенцій польсько-шовіністичних товариств. — Яка буде роля нововибраних руских послів у соймі годі предвидіти. Поки що нутемо отсей комунікат руского клубу: Дня 15. с. м. відбуло ся засіданє нововибраних руских послів соймових, котрі звязавши ся в клуб вибрали предсідателем посла Олесницького, его заступником пос. Короля, а секретарем пос. о. Богачевського. До парламентарної комісії вибрано послів Олесницького, Короля, Могильницького і о. Богачевського. При тій случайности обговорено всесторонньо теперішню ситуацію в краю,

розділено працю межі послів і уложено план поступованя в часі сегорічної сесії соймової.

Страйк в Італії.

Щоби зашпротестувати проти події в Бужеро, де карабінери застрілили кількох селян, порушили крайній сторонництва сираву загальної страйку в Італії. І рівночасно із телеграфічною депешою про радість Італійців із приводу уродин престолонаслідника розійшла ся свѣтом вістка про вибух страйку в Медіоляні, Монци, Генуї, Римі і Турині. До страйку прилучили ся були робітники міських газівен так, що міста були через ніч на 17. с. м. неосвічені. В Медіоляні відбули ся на катедральній площі великі демонстрації. Відтак звели демонстранти бійку в шинку Казанова, в якій убито лікаря Вентоліо — В Монци піднято роботи на ново ще в суботу, а в Римі і Турині в понеділок.

Протижидівські розрухи в Сьмільї.

Дня 22. серпня ст. ст. вибухли в містечку Сьмільї, чернігівської губернії київської губернії, в доволі оживленім промисловім районі (головно займають ся там цукроварством) значні протижидівські розрухи. Київський кореспондент „Нового Времени" малює їх перебіг ось так: „В одній із жидівських крамниць, між купуючою мужичкою а продаючими жидами прийшло до такого конфлікту: Кажуть, що мужичка хотіла хустину украсти. Зачала ся драча, а жид-субект ударив мужичку і викинув єї із краму. На улицю звела селянка крик. Зібрала ся товпа народу. Розійшлась поголоска „що жиди бють і обиджують людей". Крики і метушня зібрала багато народу. За кілька хвилин кинула ся товпа на жидівські крами, були шибби і вдирали ся до жидівських магазинів, граблячи їх. Заворушення розпочали ся около 11. год. рано і тривали до вечера. Кількатисячна товпа, зложена із селян, ремісників і ріжної наводило вдирали ся до жидівських домів, ломали меблі, грабала й допускала ся надужити. Погроми пособляло те, що поліції зовсім не було. Місцеві власті віднесли ся телеграфічно до Києва, просачи о посилку війська. Заряджено вистилку війська із Чугуєва. Та воно змгло наспіти аж около полудня 23. серпня. Заворушення покінчили ся, аж за прибутем війск. Підчас їх тривання продавали ся із посеред товпи вистріли. Кажуть, що стріляли жиди (?); одним таким вистрілом ранено жиди смертельно. В рух йшли також палиці і каміне. Більше менше потерпіло около 50 людей. Хто саме стріляв годі сказати. Війську не приходило ся уживати оружжя, бо за его появою товпа „громилів" розбігла ся. Загалом потерпіло около 250 жидів, що остали ся без даху. Розграблено із сотню

ріжнородних торговельних заведень. До Сьмільї прибув київський губернатор генерал-майор Савич; поліційний і судові власті. Розпочало ся слідство. Около 30 осіб, обжалуваних за уділ в демонстраційних арештовано. Поліція занята вишукуванням розграбленого майна. В міську управу ввозять цілі фіри річні пограблених в склепах і жидівських домах. Кажуть, що в розрухах брали уділ також і робітники та ремісники із станиці Бобриньск. (Ся станиця віддалена від Сьмільї, що числить 20—25 тис. населена, всего на 5 верств). — Ось знов одна із відражальних драматичних картин, зааранжованих деспотичною Росією. Із дрібною причиною вдає ся „громилів" підодити тисячі людей до грабованя й ріжні жидів — а з поліції, яка в иньших обставинах находить ся все, підчас розрухів не було й сліду...

Англії в Тибеті.

Юнгхесбенд вже повертає з Лясси із готовим договором в кишені. Виправді нема на нім підпису Далая-Лами, а за те є прибіта его печатка, яку він забув у Ляссі. Крім того є він підкріпленій печатками иньших трох начальників великих монастирів. Згаданий трактат заключає в собі отей постанови: Тибет зобов'язує ся отворити три торги для англійської торгівлі а також иньші торговельні шляхи між Індіями і Тибетом. Тибет платить Англії відшкодоване у висоті 500.000 фунт. шт. в трох річних ратах. Яко запоруку одержуть Англії в своїм посіданю долину Чумбі. Без дозволу Англії не вільно тибетанським просторів ані давати в державу, ані продавати иньшим монарствам, також не вільно винаймати желізничних шляхів, телеграфічних ліній і копалень.

Другий з'їзд буков. учителів.

„Сонце сходить на сході". Так кликав з емоцією один із вікових бесідників, констатуючи, що буковинське учительство дало провід австрійському учительству в змаганнях о здобуте політичної сили. Нехайжеж воно дасть провід і в здобутю красних матеріяльних обставин, бо й справді учительство, яке сповняє в суспільности так важне й високе післанництво живе пригноблене в нужді. Отгитмо заспокоєне потребу учительства в тім напрямі се добро вчинено для школи і для краю. І в боротьбі учительство мусить побідити, коли буде бороти ся в єдності. Та на жаль борба о хліб знечулює деколи гуманні, етичні почування, затемнює політичну биєтроту, а в слід за тим втручає в вир прикрої безпощадної борби. З отсим об'явом зустріли ся ми й на названім, вічу. Краєва учительська егізкутива по-

ставила проект платити кривдячий значно учительки. Се вже надало різкий тон нарадам, а оживило до огню долила різкість і прямо провокаційна нечепність багатьох бесідників, та учительки станили до борби веденої найострійшими парламентарними средствами, витревали єї і — побідили, так що проекту референта п. Кісановича навіть не піддало під голосованє.

*

Ось звіт із ходу нарад сего віча що відбуло ся дня 16. вересня.

На сали понад тисячу учасників. Учителство із найдальших околиць помімо неогоди поприбувало, щоб постояти за свою справу, бо головна точка нарад се регуліція платні, на иньші теоретичні kwestії й часу не стало. Учителки знаючи, що тут лагодить ся щось проти їх інтересів, прибули теж у великій числі й не переважній числі. Із гостей прибули соймові послы: Калитовський, Штраухер, Відман, Лянґенган, Сіміонович і бар. Гормузакі, а дальше інсп. Попович, сеер. краєв. вид. Гостюк, адв. др. Хомед і мати дра Оячула. Преса заступлена доволі. Політичним заступником комісар Гевельб.

Збори отворив о год. 11. надуч. Дубенський привітом присутних, вказуючи ціль збору — пригадати послам, що є на Буковині учителі, які беруть платню таку як поліціянти й нічні сторожі, а заравом повідомляє, що справу „організації" відрочено до загальних зборів краєв. учит. тов. Вже підчас сего привіту прийшло до несуюкоїв. Бесідник стало ігнорувати присутність учителок, які при кождім вимовленім слові „учителі" — додавали із салі звучно „і учительки" — і то тривало до кінця промови.

На внесене учит. Кісановича вибрано через аклямацію серед окликів і одесків головою зборів дир. Ісакевича, а заступником надучителя Дубенського.

Голова Ісакевич витяє товаришок (грімкі оплески серед учительок) і товаришів. Згадує, що 8 літ тому заповів свитане. „Я казав тоді, що наша задача — се роздуги іскру народної свідомости в полуми, що наші ідеали здійснять ся, як зійдемо в нарід і станемо серед него і для него працювати. Серед тривання завзятої національної ворожнечі заповідав я, що наша сила лише в єдності всіх. (Оплески). І бажаня сповнили ся. Учителство з малими вийсками з'єднало ся, здобуло собі силу а за тим і поважане. Ми нині чинником, із яким треба числити ся. Нашим змаганням удало ся обіслати репрезентацию краю людьми, що хотять для него посвятити всі свої сили. Маємо повну надію, що вони не забудуть і про нас, а нашим обовязком буде посвятити всі свої сили на те,

жаєть ся таким невинним і дозволенным, що небишак московський професор С. Корсаков, якого усі вважають ідеальним учителем, брав дуже діяльну участь в подібнім шпиталі: ані йому ані його окруженню у голову не клалось, що не можна поспіти бути в двох місцях і що професура є за поважною й надто одвічальною річю, яка виключує купецькі підприємства. Не як закид С. Корсакову¹⁰⁾, якого я щиро поважав, наводжу я сей факт (як і висше згаданий лист С. П. Боткіна) а як доказ величезної непереможної шкоди, яку заподіває фальшива система приватної практики, від впливу якої не можуть ухилитись навіть найліпші наші учителі — щож лишаєть ся робити нашим звичайним лікарям? Ось що на пр. пише катеринославський земський лікар на зазив, що він брав гроші за операції в шпиталі і приймав до шпиталю за гроші своїх приватних хорих: „Обвинувачене-ж повстало з того, що декотрі мої приватні хорі, яким я, для браку власного шпиталю і ради хірургічної асептики робив операції в земськім шпиталі, вийшовши із шпиталю лічили ся дальше у мене

дома, або й я відвідував їх у них дома, иноді досить довго, і в таких випадках я не відмовляв брати гопорару, який вони мені пропонували за мою працю". Цілком віруючи авторови що платня за операції в шпиталі не містилась у гонорари, який він діставав за самі відвідини дома, ми не можемо погодитись з його гадкою, що можна мати посаду а разом з нею ще й свою приватну практику. Шпитальні лікарі все так скаржать ся на утому, яку на них наводять шпитальні заняття, що лишаєть ся лише дивуватись, як в них стає часу і сили на те, щоб робити ще в приватнім шпиталі. Я знав два роди лікарів в однім шпиталі, які робили в нім від 9—10-ої рано до 4—5 годив по обіді і ані часу, і не мали й бажання робити в приватних шпиталях або займатись приватною практикою.

Хорі, що лічать ся по шпиталях також не ратують ся від апетиту лікарів. В Парижі є звичайним явищем, що вони платять лікарям за операцію і лічене. У нас почав був робити те-ж саме казанський проф. Кузьмін, але протест студентів підтриманий профе-

сорами спиняв сю експлоатацію хорих. Чи роблено те й по иньших університетах, не знаємо, але міністерство видало обіжниц, заборонючий професорам брати платню у хорих по клініках. До чого не доводить практика та жадова наживи! Клініки а навіть шпиталі повертаєть ся на крамнички!

Надто сильною є конкуренція лікарів і боротьба о пацієнтів по ріжних лічних станицях: сюди приїзять все багаті хорі, грунт для наживи підхожий, і хто має велику практику той везе звідель через 2—3 місяці тисячі й навіть десятки тисяч карбованців — є до чого свѣтити очима. До всіх ліпших уздоровищ підчас сезону приїзять десятки професорів, асистентів і дрібних практиків і починають ся лови, які відомі усім, хто бував на водах, а тому обмежимось кількома прикладами¹¹⁾. „Новое Время" пише, що по російських курортах лікарі вживають наємних хвальків, закупляють службу готелів і т. н. В одному такому місті 7 лікарів добилося того, що городський голова розклеїв по місті оголошення і в них хвалив лише сих 7¹²⁾ лікарів із 60¹³⁾ які були в

місті. Один лікар, що побував на кавказських мінеральних водах, писав, що по готелях продаєть ся списки лікарів, які займають ся практикою, в яких підчеркнено імена найліпших.

Урядовий купелевий лікар в Гансалі розпорядив, щоб усі хорі приходили до нього й показували приписи иньших лікарів, на яких повинна була бути написана хвороба й способ її лічення. Він без ніякої потреби оглядав сих хорих, за огляд брав гроші і давав дозвіл на своїй приватній картці, рекламуючій його кабінет. Те-ж саме було й на курінських водах, де не можна було купити навіть ричинового олію без рецепти лікаря, що заряджував водами. За кордоном справа ведеть ся простійше і отвертійше. В Америці на теплих водах в Арканзасі 40 лікарів має особних окличників, які по желізницях і шпиталях захваляють виравність і т. н. своїх патронів; на платню окличників іде около половини заробітку лікарів. Міський уряд, бажуючи знищити сю ганебну професію, наложив на окличників податок і думав, що вони не являть ся, але помилив ся: прийшло по дозвіл 21

аби бідний, виснажений нарід добув собі красу долю і не втік за море. Після того ще раз витає прибулих, поєднуючи окремі привіти визначнішим гостям. (Опески).

До слова зголошує ся надуч. Дубенски і читає отсе писмоки. Гогенльогге: „Чернівці 13. IX. 1904. Ви. ексекутивний комітет учителів! Прошу прийняти мою найсерdecнійшу подяку за ласкаве запрошене на буков. учит. з'їзд а рівночасно вирази найщирішого жаль, що по причині пильних занять не можу брати лично уділу у ваших нарадах, яким я бажаю найліпшого успіху із цілого серця. Добро й лихо школи, сего найважливішого культурного чинника нероздільно получене із добром і лихом учителя. Без учителів годіших, свободних бодай від найтяжчих матеріальних задень нема школи, а без школи нема поступу в цивілізації. Проте хто бажає добра учителям, і після своїх сил дбає про їх інтереси працює не лише над вдоводенем од чого стану але для великої цілості. Тому ще раз кличу: Щастя Боже Вашим нарадам! Колиб із них зросло добро для учителів і школи то ніхто тим так би не радував ся, як Ваш найщиріше переданий

Гогенльогге ц. к. президент“.

Надуч. Дубенски пояснює причину неприємності князя ще й тим, що він незабаром Буковину покидає, проте булоб йому важко прийти тут хіба на те, щоб працювати. За тим зголошує ся до слова уч. Кіппер мол. і славлячи дотеперішню діяльність кн. Гогенльогге просять прийняти отсю резолюцію:

„Буковинське учительство довідує ся із найщирішим жалем, що Е. С. князь Гогенльогге Шлінгсфелет, якого надамо убогому краю Буковині в найкритичніший пору рівнозначно як епископа і вибавника, так пчасно і саме тепер із нами розстає ся, коли его посів починає в краю сходити і розцвітати. Кн. Гогенльогге се перший шеф краю, що зачав помагати народови через учителя, що дав волю учителям, а через те освободив убоге населення нашого краю. Сему мужеві, що через свої вчинки не лише став на він безсмертним в краю, але якому також кожний мужик і прийняв учительства а передовсім учитель поставив пам'ятник у своїм серці, висловлює кожний буковинський учитель із найглибшого серця свою подяку і з горячим бажаннем щоб незабутний, дотеперішній буков. шеф краю кн. Гогенльогге найшов свою заплату в далеко ширших кругах борців за поступ і свободу!“

Сю резолюцію прийнято серед гримих оплесків.

(Конець буде).

3 судової салі.

Новое посрамление.

Із Вашковець н. Чер.

Дня 17. с. м. відбуло ся в Вашківцях розправа вашківської „Січи“ проти о. д-ра Богатирця о обиду чести — і підсуду „Січи“ ложних, небувалих фактів. Обжалованого заступав др. Алексєвич, звисний із обидани гнилыми яйцями пок. кард. С. Семиратовича на віденським двірці, а поодиноким обжаловуючих Словинський нотар Скрипський. Інкримінований факт після зізнання свідків і заяви о. Богатирця мав ся так: День чи два перед виборами сидів о. Богатирець і о. Маскевич, а з ними кілька жадів і інших ріжних осіб в коршмі вашківській, де о. др. Богатирець з подиву гідною витревалостію тонив свою журбу і сумні вигляда на пословане в шкляниці. При тім говоривсь багато, о. др. Богатирець перекопував невірних о своїм покликанню на посла і серед ріжних аргументів сказав таке: „Ви жиди ідете за Левицким, а як „Січ“ вас заведе (чи буде різати) — тоді Левицкий вам не допоможе“. — О. др. Богатирець (залив через свого заступника), що сей — негідний — висказ вирвав ся ему всего — і то в жарті! І якраз отсей „жарт“ (сказаний перед виборами в цілі агітаційній) був сутею обжалована. Перед розправою предложив оборонець о. Богатирця згоду, заявив, що зложить заяву чести — однак та заява була так недостаточна — а що більше: обжаловуючі так бажали доказати перед судом, яких средств уміє ужити о. др. Богатирець і які „віци“ пускає по коршмах на чесні і невинних, що жадали розправи! Переслухавні свідки висказувались по мислях обжалованих. — Остав еще один важний свідок і підчас того, як над відроченем розправи велась розмова і факт був доказаний, удало ся оборонцеві о. Богатирця намовити обжаловуючих до згоди. І так о. Богатирець зложив заяву, що він своїм висказом не думав обидити „Січ“ і не мав до сего причини. На сім розправа скінчилась.

І от нова цвіткі з віночка чесних поступків, якими вінчають ся голови наших москвофілів! А прещінь оно сумно, що наветень до того Доктор, так далеко забуває ся, що по коршмах за шканикою накипає ся на чужу честь, — хоті би воно було і жаргом! — А Вам „господина“ оборонець о. д-ра Богатирця пригадаю, що закон о обиді чести § 488 з. к. не знає „жартів“, тож те, що Ви скінчили заявою, зробили ви дуже мудро!

Січовик.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. вересня 1904.

Герберт Бісмарк, найстарший син пок. німецького канцлера номер д. 18. с. м. у Фрідріхсверге.

З'їзд буков. лікарів. Дня 14. с. м. відбули ся в салі засідань лікарської палати збори громадських лікарів Буковини, на яких раджено під пров. сов. саніт. д-ра Ремера над поправою власної долі. На внесення д-ра Вебера рішено перевести організацію бук. лік. гром., а справу сю поручено комітетотови рушеному із д-рів Гарта, Гутшнейкера, Рунеса, Сейка, Шадта, Вебера і А. Вовєдкі.

Конкурс на запомогу. Із фонду Кароліни Самборської, який остає під зарядом тутешнього міста надасть рада міська, дня 15. жовтня 1904 стипендію в висоті 100 кор. зубожілому а гідному чернівському промисловцеві христ. віроісн. есентуально убогий а гідний вдові по чернов. пром. але також христ. віроісн. — Петенти о сю стипендію мають внести свої подання, заосмотрені в докази виматаних умовин, до черн. маг. найдалше до 30. жовтня 1904. Бурмістер Когановский.

Наука в державній школі для новитух в Чернівцях рознічає ся дня 5. жовтня 6. р. в мові рускій і німецькій. Виписи учениць будуть відбуватися в перших трох днях місяця жовтня між 2—4 год. по пол. в канцелярії школи для новитух при ул. Св. Николая. — Подаючи отсю податку не можемо не

висловити свого здивованія, що помімо того, що наука для новитух буде відбуватися ся також і в мові рускій оповіщене про виписи і умовини прийняті оголошила дирекція заведена лише в мові німецькій! Чи може се е обчислене на те, щоб рускі інтересанти із того оповіщення не могли користати?!

Каналізація Чернівців. Незабаром переведе магістрат м. Чернівці каналізацію улиць Войнаровича, Войнаровича-бічної, Броварняної, Ветеранів, Еміль, Фабричної і Нового-Світа. Для переведення сих робіт розписано саме тепер оферти із речинцем вношеня до 30 вересня 1904.

Вінчане п. Евгєна Гудайла, учителя з Глібокої з н. Недею Лукіянів, підучителькою в Глібоці відбуде ся в четвер перед полуднем дня 22. вересня 1904 в парохіальній церкві в Коломий.

Дешеві пральні. За ініціативою лікарів заводять ся у Варшаві по убогих передмістях народні пральні, у яких за дешеві гроші (1 коп. за штуку білі) будуть прати народова біла, піддержуючи таким робом чистоту. Лікарі проєктують, щоб рівночасно із тими інституціями заводили ще й дезінфекційні кімнати для того біла а також і одягів, які бувають звичайно перенесені заразливими бактеріями, бо бідні люди купують собі їх звичайно у похатників. Дезінфекція має переводити ся безплатно. Добре було, щоб таї справді фінантронійні інституції позаводжували і по інших європейських містах.

Безконечна тринадцятка. Підчас рос. війни із 1877 р. припала борба коло Зевіну на поведілок 13. червня. Російським військом командувало 13 ене-ралів, війська було 13 тисяч, а бій тривав 13 годин.

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілізації на людські нерви.

(Дальше).

Та рівномірно з простором наук збільшуєть ся й число тих, що займають ся науковими дослідями, і тих, що не маючи спромоги займатися тими дослідями, з замишування до правди і науки старають ся бодай зазнайомитися із остаточними вислідами ріжних наук — словом, збільшуєть ся стремління до освіти.

Висловом сього стремління єсть також постійний зріст шкіль усякого тпцу, найнижших, середних і найвищих і постійний зріст фреквенції тих шкіль. Томаєр обчислює, що в протягу останнього етолітї в самій Празі число людей, що вчать ся, потроїло ся; звісно, що у нас на галицькій часті України перед ето літами етоліта просвіта на далеко нижнім ступні, як у Чехах, проте думаємо, що не помилямо ся, приймаючи, що в нас число тих людей збільшило ся що найменше в десятиро.

Як бачимо, наслідком сучасного поступу цивілізації єсть із одного боку зріст числа тих людей, що займають ся умовною працею, а з другого боку і зріст матеріалу для тієї умовної праці. Усяку умову працю виконує чоловік особним до сього призначеним приладом нашого тіла т. зв. нервовим укладом т. е. мізком із хребетним стрижем і нервами. Всякий прилад нашого тіла може працювати тільки до певної границі, а коли ми пере-тяжимо його працю, то він ослабає. Коли ж се перепрацьоване повторять ся частіше або й систематично, то се викликає неміж і хворобу даного органу або й цілого тіла.

Заходить проте побоюване, чи ся напружена умова праці, що їй віддаєть ся тепер чим раз то більше людей, не спричинює перетяження ума, а що за сам іде, і ослаблення нашого нервного укладу або й його хвороби. І справді в останніх десятих літ почали завважувати лікарі чим раз то частіше і чим раз то більше випадків роздрознення і ослаблення нервного укладу, а Американець Бірд (Beard) виступив у році 1881 із заявою, що сучасне людське жите з своїм дуже зложеним обставинами, зусиллями і стремліннями, займає дуже і підбадьорє людський ум своєю ріжнородністю і скіль-

ністю матеріалу до умовної праці, — та напружує його занадто сильно так, що наслідком сього викликає властиву хворобу, яку він назвав неврастенією.

Бірд зробив се спостережене виключно на Американцях і думав, що неврастенія — хвороба виключно американська, але його книжка дістала ся швидко до Європи і ще й того самого року переклав її Найсер на німецьку мову і аналогічні прояви ослабленя нервового укладу, неврастенії почали відкривати лікарі і психіатри скрізь по цілій Європі. Мантегацца, Ломброзо, невроволог Ерб, Цімсен і Айленбург повели провід у тих розсїдах і дискусіях і до нині нагромадилась уже так велика література про сю справу, як мало про яку иншу.

Вислід тієї розширеної дискусії був той, що не лише загально сконстатовано істноване тієї страшної хвороби неврастенії та розріжнено всякі її відміни і ступні, від незначної надмірної дразливости до цілковитого розстрбю ума, але ще й статистично доведено постійний зріст тієї хвороби, та згідно засуджено цивілізацію, що се вона єсть причиною сього лиха.

Доведено до сього, що Ломброзо, а за ним Гірш і инші орекли що й геніальність, та виїмова здібність до певного рода умовин праці, се те-ж прояв хворобливої психіки — тільки на жалє не доведено, щоб ся хвороба збільшувала ся та обіймала чим раз ширші круги всієї людскости.

Та питання, чи умова праці шкодить людським нервам, се не лиш справа чисто теоретична, але й має дуже велике практичне значінє: сотки, тисячі людей займаєть ся тепер умовною працею, а се число постійно зростає і зростає, а проте не може бути байдужим для цілої нашої суспільности, чи ті люди й їх потомки призначені на загладу, чи ні. Особливо для нас Українців се питання важне тим, що як раз нам закидають ся часто нездібність до висшої культури тай усім Славянам кинено в лице закид Цімсеном і иншими, що наш мозок менше витривалий та менше здібний до умовної праці та що причиною сього єсть питома вроджена невитривалість чи нездібність сього мозку.*)

Мусімо поставити собі вперед питання, чи в инших народів менше або й зовсім некультурних є також хвороби ума, чи ні.

Маємо вже до тепер багато праць, що займають ся описом або й розсїдом духового жита т. зв. диких народів, як от праці Тайльора, Вайда, Люмгольца, Буша і инь. і на основі тих праць можемо вже представити доволі ясний образ душі тих народів. Стенєнь умовного розвою тих диких народів незвичайно низький, а головною його ціхою єсть незнанє причин найзвичайніших навіть явищ природи. Вони бачать, що сонце, місяць і зьвізди світають і рухают ся, що день і ніч чергуют ся зі собою, що буває вихор і буря, що вода пливе, що рослини виростають із землі, ростуть і всихають, що в кінці чоловік хорєє і вмирає — бачуть те все, та не знають найближших навіть причин тих проявів. Природним наслідком сього єсть удоховлюване природи — т. зв. анімізм. Ціла природа роїть ся у них від ріжних духів: каміне, рослини, зьвірі, сонце, місяць і зьвізди або є прямо самі духами, або мешканцями духів. Низький ступінь культури робить їх безрадними супроти найпростіших явищ природи: звичайні бурі і зливи наносять їм велитєнські шкоди та наповняють їх душу невимовною тривою, що степенують ся з причини удоховлюваня самого-ж явища та почуванем безсилности супроти виспих сил, всемогутних духів. І так дикі народи живуть у постійному страхі перед всемогутними злими духами, а ся постійна тривога дає знаменитий підклад до зворушеня рівноваги духа, до деяких психоз та хворобливих духових проявів, дарма, що ціле їхнє жите вишпівуєть ся всякими обрядами, що мали-б їх заспокоювати та хоронити перед уроеними страховищами. Найменша причина викликає в них тривогу та доводить до нестями, а всякі святоточні обходи, ба навіть звичайний таєць кінчити ся звичайно громадними проявами катаценії, епілесії, гіпнози або прямо дуру.

(Дальше буде).

*) Ziemssen. Die Neurasthenie.

¹⁾ „Врач“ 1886 р. N. 12. ²⁾ „Врач“ 1880 р. ³⁾ „Врач“ 1890 р. N. 17. ⁴⁾ „Врач“ 1891 р. N. 6. ⁵⁾ „Врач“ 1891 р. N. 9. ⁶⁾ „Врач“ 1901 р. N. 8. ⁷⁾ „Врач“ 1899 р. N. 30. ⁸⁾ „Врач“ 1890 р. N. 14. ⁹⁾ „Врач“ 1898 р. N. 44. ¹⁰⁾ Взагалі в своїй статті я мав на увазі досліджуванє загальних умов жита і діяльности лікарів, а не докори окремим особам, тому і факти наводив я лише яко докази моїх тез, а назвища російських лікарів подавав лише там, де се було безумовно konieczним. Розумієть ся, одні лікарі винуватіші за других. Але не о полішенє їх — що також дуже важно — а ходить тут о радикальну переміну загальної системи, яка робить виродні явища звичайними і змушує і инших, як таких, що дивлять ся окрізь призму сєї фальшивої системи, віддаюватись більше менше далеко від вимог науки і справедливости.

¹¹⁾ „Врач“ 1902 р. NN. 4 й 12. ¹²⁾ „Врач“ 1899 р. N. 19. ¹³⁾ „Врач“ 1896 р. N. 24.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осенна Шхлера і Сіннів білий вибір капелюхів Табіга, найліпшого, п'яну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди

Шапки найновішого фасону для панів, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних кольорах найліпшого роду, модні ковирники, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожі, танки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, леди, мішочки на біле, парасолі, кошики на начинне, нечесарія, кози і т. п. шкряпані товари.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізноманітнішої конструкції і амуниція.

Обув. Склад н. к. гоудинської фабрики Найбільший вибір різноманітної обуви для Corcal, з телячої сатинованої шкіри і турнованих. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Понера як також Чанека. панів, панів, і дітей. Черевички з Chevreaux, т. п. Черевички до ношеня дома і до турнованих. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для панів, панів і дітей, найліпше біле для стрільців системою Д-ра Ламана, шкарпетки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевички, поєски і інші до тої гри реквізита для панів, панів і дітей.

Щітки і гребені. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Шерша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу н. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТЛЯНИ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (9—24)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба zatrudнені у загальному знамені фірми Янова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Янова Гольда, так і нашу ново отворену буде поціняти, а дякуючи вже з гори за довіру, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

**СТАЛІ ЦІНИ
НАЙДЕШЕВШІ!!**

30 (11—25)

37 (3—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, матеріялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

порукає

свій великий ново-сортований магазин

фарб тертих, олійних і ані, лакерів, покостів, посторонків, літок, пендаців, чеколати, смаровил до шкір, олівки, олівки і ані, товщі, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до права і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого роду.

Ціники даємо на жадане.

Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

**Дентистичне Ателіе
Беркарда Вальтера**

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звання входячі роботи.

32 (-)

Найкраще і відповідне виконане по найнижших цінах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 3.

8 (-)

**Учебник
рільництва**

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковині і практичний рільник.

До набутия в друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Ціна 4 корон.

При замовленнях поштою, належить посилати 30 с. на порто.

(-)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий магазин товарів
Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шиття, зеркала і святі образи.

35 (5—20)

Канцелярія

друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератом
платні в Чернівцях.

ТЕРЕВЕНІ Fr. L. Ztg.

Із кругів руского учительства одержуємо отсю відповідь „Fr. L. Ztg.“ на послідню її статтю п. з. „Allerlei Brüder“:

Здавало ся, що „Fr. L. Ztg.“, відігравши при послідних виборах таку незавидну роль а la попиране Фльондора, спічне на „лаврах“, заверне ся з безпутя та щирою працею над організацією і єднанем учителів поправити важкі свої промахи. Та ся часопись а зглядно її редактори живуть тільки криком та підюджуванем; до позитивного труду у них хисту нема. Ось „Fr. L. Ztg.“ хоче ввести конче ворожнечу і роздор між руским учительством і тому вмовляє в буковинських учителів-Русинів, що учителі з Галичини — се по більшій часті карьеровичі, доносчики і лизуни. Гадав ли хто, що „Fr. L. Ztg.“ опирає свої вискази на яких фактах. Та ні! „Fr. L. Ztg.“ ні звідси ні звідти обкидає болотом руских учителів без найменшої причини. — Далі каже вона, що в кождім числі руско-галицьких газет, як „Проміна“ (sic!) або „Ruthenische Revue“ (!) можна вичитати про упосліджене руского народного шкільництва в Галичині і запитує: Як може руске шкільництво піднести ся, коли ті, що покликані піднести его, шукають за 50 злр. річно більше посад в інших краях. Ну, щоби писати такі нісенітниці треба бути крайнім ігнорантом або чоловіком злобним і треба не знати цілковито обставин галицьких ані галицького шкільництва. Таж се кождий знає, що учителі, що прийшли з Галичини, се не карьеровичі чи які ще там, але люди ідейні і поступові, котрим добро і поступ школи лежало на серці, та що лиш через се польська шляхта змусила їх переслідуванями в ріжний спосіб до еміграції на Буковину, де також ще ліпше працюють над руским селянством. Впрочім, чи такий, хто є доносчик, лизун і т. д. потребує емігрувати? Таж такому й там добре, бо шляхта любить таких. Редактори „Fr. L. Ztg.“, які так завертали очима до Фльондора повинні знати, що пани люблять, все одно чи польські, чи румунські. А хочби і найшов ся який негідний учитель із поміж тих, що приїхали з Галичини, то чи з сего виходить, що всі они такі? Коли такий знайде ся, нехай „Fr. L. Ztg.“ наведе факт і нап'ятує его. За се загал учительства певно не буде гнівати ся, але нехай вона не обкидає болотом ціле руске учительство! Чи так пише поступова газета, що хоче витикати блудн другим?

„Fr. L. Ztg.“ каже далі, що галицькі учителі роблять конкуренцію буков. учителям-Русинам. Розуміється ся, що се все голословна бляга,

але що то шкодить писати! „Fr. L. Ztg.“ хоче мнимом обороню учителів роджених на Буковині проти тих, що прибули з Галичини, з'єднати собі перших, щоб вони забули те, як виступала „Fr. L. Ztg.“ підчас виборів проти інтересу всіх Русинів-учителів.

А вже прямо сьмішним видаєть ся нам висказ „Fr. L. Ztg.“, що галицька рада шкільна краєва жаданем звороту пібраної стипендії зискає — після льогіки „Fr. L. Ztg.“ — учателів для руских шкіл. Чи „Fr. L. Ztg.“ не знає або не хоче знати, що галицька краєва рада шкільна в руских школах власне не хоче мати учителів-Русинів, тому кидає їх до західної Галичини між Мазурів? Се може „Fr. L. Ztg.“ вичитати що дня із галицьких газет.

Вкінці „Fr. L. Ztg.“ бажає собі, щоби галицька рада шкільна краєва енергично виконала свій розпорядок в справі звороту стипендії. (Читай: Polizei! Polizei!)

На конець порадимо ще раз редакції „Fr. L. Ztg.“ ось що: місто того, щоб мішати ся до справи руского учительства і Русинів взагалі, та щоб обкидувати болотом загал руского учительства, нехай вона красше запізнаєть ся та й більше розважає над тим, про що пише, а то такі статі, як „Allerlei Brüder“ в часописі, що хоче бути поступовим органом всего буковинського учительства, прямий сором!

Учитель.

Політичний перегляд.

Буковинський сойм.

Виділ краєвий розіслав уже запрошеня до поодиноких посів на перше засідане соймове, що відбуде ся 10. жотня. — О мандат із більшої посілости опорожнений через смерть пок. М. Мустиці старає ся субститут прокураториї др. Константин Ісупескул, який згодив ся своєю кандидатурою в еізекутивний комітет більшої посілости.

Соймові вибори вибори в Стурій.

При виборах до стурійського сойму, що відбули ся в понеділок вибрано в новокреованій четвертій курії: одного соціал-демократа (із міста Градця), двоє клерикалів, одного християньського-соціала (антисеміта) і одного національного а одного клерикального Словінца. В двох виборчих округах прийде ще до стислішого вибору.

Коронація сербського короля.

Коронація Петра I. заповідала ся невідрадно. Почта приносила що дня листи із погрозами для морального вбійника Александра і Драги, являли ся і „божевілля“, що кричали улицями: „Проч із убійниками короля!“ Супроти того завела поліція строгий догляд. Із дахів публіци заказано придивляти ся, за видців по вікнах зроблено відвічальними властителям домів. Чужі держави також не дописали. Англія не прислала ніякого заступника, а Росія заступила ся звичайним послом. Лише Австрія, Німеччина і Італія ввезли надзвичайних по-

слів. В коронаційнім поході ступав лише один „помазанник божий“ — кн. Черногорський. Отже коронація відбула ся не величаво але й без пригод, яких сподівала ся поліція.

Другий з'їзд буков. учителів.

(Дальше).

Відтак слідувало відчитане дальших привітів, які наспіли від С. Кеслера, голови звязку німецько-австрійських учителів (із Мансверт), посла до долішно-австрійського сойму і парламенту, учителя Зайца (із Відня), та від віце-марш. Стефана Смал-Стоцького, (із Одербергу), Николая Василька (із Відня), Флореа Любу, відтак відмитрополита Рентта та від кількох учителів, які не могли прийти лично, бодай телеграфічно заявили свою солідарність із вічевими нарадами.

Нім приступлено до порядку денного, ухвалили ще збори на внесені уч. Кінера мол. ось таку заяву для Вільнодумного Союзу:

„До Влов. Пана д-ра Авреля Ончула в Берлі“.

Другий Зїзд буковинських учителів зазначає із незвичайним вдоволенем побіду Ваших товаришів партійних при послідних виборах, як побіду вільнодумности і поступу над реакцією, висловлює заступникови „Вільнодумних“ довіре і має всяку певність, що вільнодумне стороництво буде заступати інтереси учительства як інтереси народу. Ісакевич, председаєтель.

При приступленню до порядку денного виголосив перший реферат про економічне положенє учительства уч. Петровський із Соливи.

Довгі роки вже бере ся учительство, як досі безуспішно, за поліпшенє свого незавидного матеріяльного добробуту, але маємо повну надію, що се досягнемо. Поки що, у нас дбають про саму „школу“, не розуміючи хіба, що проживаюче в нужді учительство не зможе просвітити голодуючого мужика. Тут полила ся із уст бесідника справді проймаюча до живого одна страшна скарга на нужду учительства і селянства. Бесідниє не добирає гарних слів і фраз. Ні, він ділав лише тим, що виводив перед очі образи блідих а немічних сільських дітей, які не мають чим путнім дома поживити ся і йдуть до школи, де зустрічають ся часто (ось як се стало ся не давно в Іурагуморі) із учителем, який теж примирає з голоду і йде до школи із тою свідомістю, що не лише він не має що їсти, але, що він не лишив дома куся хліба для дитин і жінки. Якже можна тут думати про якісь успіхи науки? А вигляди сєї справи тим невідрадніші що школою й народом наша (себто волоска — Ред.) інтелігенція не интересує ся. Ій більше в голові „тріколяр“ чим те, щоб мужик мав що вхонити до уст. — І ми учителі, добиваючись красної платні задалегідь застерігаємо ся проти тому, щоби на ту ціль придавати селян більшими податками; на се мусять найти ся інші жерела доходу. Дальше піддає бесідниє острій а заслужений критиці до теперішнє поведєне конвенторії із вільнодумним фундаційним дїб та поступки боярщини, яка так злощасно держала досі Буковину в своїх тенетах. Та по тяжких хмарах, що прислонили наш небо звід політичний — кінчив бесідниє — прийшла буря, вибори. І проясніло. Маймо протє повну надію, що і для нас прийде красна доля. Сєж сонце сходить на сході! (Грімкі оплески).

Справу самої реґуляції учительської платні реферував учит. Кісанович. Референт, заявляючи, що ему припав реферат неприємний хочби тому, що буде проектувати платню низшу для учительок чим учителів, сподіє ся однак, що зуміє переконати слухачів про справедливість того проекту ріжними зґладами, коли вже не говорити про те (!), що учительки не ходять по каварнях і по реставраціях, не пють і по більшій часті не курять (!). Справа реґуляції зустрічає трудности в тім, що на єї цілі може сойм ухвалити всего 500.000 кор., а тут би треба суми далеко більшої. Супроти сего треба держати ся в тих рамках, які є можливі. Бесідниє виходить із того переконання, що платня зростає не після видатности праці лише після зросту особистих потреб учителя з огляду на удержанє родни. Супроти тої рішав ся учительський комітет запроєктувати для учительок платню більшу чим для учителів, які й так становлять передовім по містах „billiges Material“ — за се знов усунено би зовсім категорію помічних учителів обсаджувану досі головно жіноцтвом, яке робить учителям по більшій часті „Schmutzkonkurrenz“.

Остатоточно ставить референт такий проєкт платні:

а) для учителів, що мають ієніт зрілости і кваліфікацію і сталих учителів реаліи творить ся три категорії:

I. категорія: се директори і учителі шкіл виділових із платнею: I. степ. платні 4000 кор., 20% загалу — II. степ. платні 3200 кор., 50% загалу — III. степ. платні 2800 кор., 30% загалу.

II. категорія: се народні надучителі і учителі, що належать до перзонального статусу із платнею: I. степ. платні 4000 кор., 5% загалу, — II. степ. платні 3000 кор., 20% загалу, — III. степ. платні 2400 кор., 30% загалу, — IV. степ. платні 1800 кор., 45% загалу.

III. категорія: се народні надучителі і учителі, що ще не належать до перзон. статусу із платнею 1200 кор.

Категорію підучителів зносить ся. б) оля учительок установляє ся таж дві категорії:

I. категорія се директорки і учительки шкіл виділових із платнею: I. степ. плат. 2400 кор., 30% загалу — II. степ. плат. 2000 кор., 50% загалу — III. степ. плат. 1600 кор., 20% загалу;

II. категорія се народні надучительки і учительки, що вже находит ся в перзональнім статусі із платнею: I. степ. плат. 1800 кор., 20% загалу — II. степ. плат., 1600 кор., 30% загалу — III. степ. плат. 1440 кор., 50% загалу.

Категорію підучительок зносить ся.

Учителі і учительки, що мають лише одно свідомство зрілости одержать адютом в сумі 900 кор.

Учителі I-ої і II-ої категорії одержать квінквенія по 200 кор. на кождім степені платні. Переходячи на висший степен платні, тратять попередні квінквенія. Учительки знов без огляду на степен платні одержують по 4 квінквенія і то в першій категорії по 200 кор., в другій категорії 2 перші по 100 кор., а 2 послідні по 200 кор.

За діловодство удержують управителі одно- і двокласівок по 200 кор., трикласівок по 250 кор., а чотирокласівок 500 корон. За кожду класу рівнорядну одержує управитель ремунерацию 40 кор.

Додаток на помешканє (Quartiergeld) по тих громадах, що мають мешканців менше як 8.000 — 480 кор.,

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середн. п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неоче-
кувано від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Росія а Русини.

Саме познайомлене із гнетом, який мусить терпіти наш нарід, приєднує нам що раз то нових прихильників між західно-європейськими народами. Ось в 381 ч. „Berliner Zeitung“ помістив єї початковий редактор і один із визначніших послів до німецького парламенту Г. фон Герлях отсю статью в нашій справі, що визначає ся знаменитим познайомленням із нашою долею:

Чим більше займаємо ся російськими відносинами, тим прикріше стає вражінє, яке вони роблять. Про те, як переслідують там Поляків, Фінляндців, Вірмен, балтійських Німців і Жидів, се менше-більше річ звична. Але про те, що мільйони Русинів зазнають в полудневій Росії гнету завданого усіма засобами варварства, про те знає в західній Європі ледви зникаючо мала скількість людей.

Отим то вельми заслужило ся для руского народу кількох визначних австрійських Русинів через те, що оснували перед кількома роками німецьку часопис „Ruthenische Revue“. Два послы до ради державної і звичний письменник Роман Сембратович видають єї двотижневник, який дає влучний образ духового життя Русинів а також і погляд на російські насили.

Самостійність руского народу покінчила ся із хвилиною, як Петро Великий побив під Полтавою українсько-гетьмана Мазепу. Землю Русинів — Україну влучено до Росії. Правду сказавши, силою Перейславського договору Україну при-

звано автономію. Але царат, який яко найзнаменитшими своїми подвигами може поведати ся безвинним ланом записаних договорів, прямо аннулював єї договори, так само як пірвав недавно тому конституцію Фінляндії, немов не потрібний клаптик паперу. Розпочала ся насильна русифікація Русинів. Передовсім заходили ся всілякими способами около того, щоб змести з лиця землі руску мову. Вершком єї борби се указ із 1876 року.

(Дальше наводить ш. автор до-слівний перевід ославленого указу із 5. червня 1876 р. ч. 3158 М. В. Д., яким заборонено 1) ввозити до Росії українські книжки із заграниччя, 2) печатати що-небудь в українській мові крім а) історичних пам'яток з задержанем правопису оригіналу, б) творів белетристичних у правописі російській, при чім дозвіл на печатанє має походити від „Головного Управління по дѣламъ печати“, 3) давати українські пред-ставленія і виклади а також текети до муз. нот.)

Єї указ виконують, як пише Ром. Сембратович, із безпримірною строгостію. Недавно тому сконфісковано в Камінці-Подільським навіть рускі весільні оповістки. У славянській великанській державі, у якій появляють ся часописи у всіх можливих мовах — французькій, німецькій, російській, польській, литовській, фінській, вірменській, гебрейській, грузинській, татарській і н. не вільно нині на початку 20 ст. видавати ніже єдиної рускої часописі. Навіть літературно-науковий місячник „Кіевская

Старина“ мусить виходити в російській мові, і лише белетристичні приклички може печатати в мові укр.-руській. Переступити границі велитенської славянської держави не вільно найвизначнішій рускій публікації навіть рускому перекладови єї в. Письма, виданому британським товариством біблійним. Всі старання, щоб добути дебіт бодай для рускої біблії — розбили ся. Російський метод кнута захоплює найбільш особисту домену чоловіка — заспокоєнє релігійних потреб.

Во виду єї брутальності звернула ся недавно „Ruthenische Revue“ до багатьох визначних мужів найрізнішних країв, щоб вони висловили свою думку про указ із 1876 р. та про єго виконуванє Росією Плявх і Сіягінів. Відповіді, які вони получили, виявили, як се-го можна було й надіятися, нове безпощадне осудженє Росії.

(На сїм місці наводить ш. автор вислови італ. проф. Серджія, М. Рамісарді, швед. посла Адольфа Гедіна, б. франц. мін. Іве Гію, данського професора Фредеріксена та Бернстерна Бернзена, яких тут у переводі не подаємо, бо вони були вже печатані на сторінках давніших чисел нашої часописі.)

Кожний культурний чоловік, який погляне на руске питанє мусить симпатизувати із борбою пробудження до національної свідомости, російських Русинів проти царського утиску. Сеж розходить ся тут в першій мірі о борбу за найцінніше добро чоловіка, за єго рідну мову. Колиж російські властидержці старають ся брутальними засобами

деспотизму позбавити терпеливий і лояльний руский нарід єго національної питомости, то се не можна чим иньшим пояснити як тим, що російський абсолютизм прагне не лише володіти над одним народом невольників — але домагає ся ще й того, щоб невольники були також тільки одної мови, одної віри і одної думки.

Другий з'їзд буков. учителів.

(Конець).

Непевним голосом, із нотатками в дрожачій руці промовила перша уч. Тофанелі із Радівців, застерігаючи ся передовсім супроти того, щоб д. Кісанович називав учительки „billiges Material“. Учителі і учительки працюють однаково, тимто й мають право до однакової платні. Сеж і дивно, що учительське товариство, що має дбати як про інтереси учителів так і про учительки виступило з таким несправедливим проектом. Бесідниця апелює однак до присутніх послів, щоб они в почутю справедливости сего проекту не ухвалювали. (Оплески і іронічні оклики.) До голосу зголошує ся богато учительок, але дістає його уч. Чернавцян, та він також противить ся проекту референта, який веде до розділу між учительством. Учителі і учительки мусять іти до борби плече об плече, тіло об тіло! (На сали невгомний сміх.) До слова зголошує ся уч. Молодичка. Одигнена в жалобу читає зворушеним голосом задалегідь уложений протест учительок проти внесеню референта, доказуючи, що воно в устах учителя, який хоче уходити за вільнодумного прямо абсурдне, коли пригадаємо собі послідний з'їзд жіночий в Берні та признає учителькам частинного права виборчого в Австрії. (Предсідатель звертає тут увагу бесідниці, що читати не мож! Голоси: Ого, чому ні? Інсп. Долінь-

Франц Михайлів.

VOX MYSTICA.

Др. Д. Лусилоничев в доказ щирої присильности присильно.

I. Я чую голос дивний в своїй груді, а хоч не знаю, звідки він лине і хоч так часто в вірі мрій він гине, то люблю чути його в своїй груді...

Його поняти я чомусь не могу, а виспівувати силою ся даремно, хоч чую радість якусь і тривогу, як озове ся він у груді темній.

Йі знаю, що якби у зневірі хвилі не відозвав ся він у моїй груді як його тамти задавиваб люди,

то миттю-б зникло єйво золотее, що мінї світить, як нливу крізь фіал рознуки й згаслоби життя пустее.

1/IV. 1904.

II. Все мені звонить єнів тихий, химерний в ушах мов казка якась вікован — деє із віддалі йде весна нова, шире всміхне ся і більше не верне...

Ні, повертає!... А хоч сам не знаю, звідки вона йде, ні й збагнути не могу, звільна вона повертає й знов никне — казка о весні забутий...

Я мов дитина слухаю й думаю, що деє в країну піду якусь тайну, а країну гарну, чудову, без краю...

Що там я піду, де півітка не віне, весни шукати, та її нечаяно знайду — як мого життя вже не стане...

1/IV. 1904.

III. Чому ся тайна, що здавна до мене вже загощила, так вічно шепоче, що треба жити, хоч серце студене, що треба жити, хоч жити не хочесь...

Ляк якийсь дивний кожної ночі, кожної хвилі приходить до мене і каже жити, хоч жити не хочесь і каже жити, хоч серце студене...

Ляк, чар і розкіш якась непонята, плач якийсь тихий прорваної струни, якась розлука забутої труни,

і якась радість мов в дитині на свята кожної ночі родять ся у мене і кажуть жити, хоч серце студене.

27/VII.

IV. Я тайне Слово, твій слуга повірний, що євї щоденний лан сльозами оре, якому, серце зникнув жаж безмірний туга бліда, розпука і горе...

Чомуж ти кажеш мені через море життя безмежне мовби степ безмірний тугу тягнути, розпуку і горе, як я, слуга твій слухняний і вірний?

Чому ти кажеш дальше, чим ордині сягають очі, мені в даль глядіти, чому ти кажеш тугою на сніг

гори і бори соколом летіти, як я не могу та як серце в мене давно застигло, як давно студене.

27/VII.

V. Скажи раз, Слово, якими думками тебе хвалити, тебе величати і яким ділом, якими словами, як мало того, що я могу дати?

Чи мені з євітом бороти ся стати, чи вкорити його євітними думками, щоб від тебе спокою зазнати, щоб не знати муки до безтани?

Чи хто повірить мені ту, де гора біди, розпуки і муки чимало, де сїз горячих пролили ся моря,

де може навіть віри вже не стало, де в кожній груді серденько студене, чи хто послуха, чи повірить я мене?

27/VII.

VI. О дійсно, братя, гірший богомілий, що веде нас чужими шляхами, чим той, що з гора, туги і безділя веде до праці, добра тай отями.

О, дійсно, братя, гірше до безтани плазати і вилути мов сухе бадилля, чим шлях веретати, отгой, що сльозами і тернем тягнесь з країни безділя,

єсли піти ся має в ту дорогу, з якої люди вернути не можуть, з якої часом, а чїсом поверне

чи надлюдина, чи звіря химерне і з палким зором, зі словом огненим, та з серцем в груді зівалим, студеним...

27/VII.

VII. Мов давний спомин йде воно до мене крізь буйні ниви поранком весняним — а його сила наче сталь студена в мить огортає мое серце пiane...

А його сила мовби добре зіля — хто всього зіля обчислив вже силу? а його сила має розкіш малу, яку дає лиш чудотворне зіля...

Мов блідий спомин давних євітів зорі йде воно д'мині, а я сам не знаю звідки воно йде й чи в спокою морі

воно потоне, чи деє на безкраю гору долине, чи може в засвіти мого серця пожене го вітер...

27/VII.

VIII. Хотяй для його краше місце гідне, Слово сїдає на душі престолі мов спокій серця тихе і погідне і благословить колоски у полі...

Все благословить, що не знало долі, все, що не знало про життя погідне, що гяло горе мовби вітер в полі згинає абже самотнее, бідне...

Море колоса до його хилиєсь, серденько музика євята йому грає й лине до його мов голуби білі

тихі, спокійні а дуже несмілі, а Слово тихо говорить до мене, що треба жити, хоч серце студене...

27/VII.

з 6 світличних сухих кімнат, досить обширного подвіря і малого огородинця.

З причини, що сего року згодилось ся аж 157 учеників, мусіло ся на жалі не прийняти і кількох дуже бідних і здібних хлопців. Вибір був великий, тому прийнято ся дуже здібних, які крім 2 є надзвичайно убогі.

З цим же днем закінчено розсилання подань о запитанні до громадських урядів, читальні і кас. Просимо ще раз всіх щирих людей, котрі засідають по вишені названих урядах і є приятелями нашої бідної молодіжи, нехай з своєї ласки підпруть нашу просьбу!

В останній часі запитали селянську бурсу отці Ви. пані і панове: совітник прав. др. Филинович подарував 9 штук одяжі у вартості що найменше 50 кор., Корн. Шкраба, пісень церк. в Селетині 3 кор., Юрій Вороник надуч. в Молдаві 2 кор., Олекс. Перч, учитель в Станіславці 2 кор., пані Зиновія Канюк 1 кор., надучитель Лагедни Прокій 1 кор. а тов. св. Тадея обдарував 3 учеників потрібними шкільними книжками. На краєвих зборах учителів в Чернівцях 18. с. м. зібрав управитель 23 кор. 70 с. Жертвували отці Ви. пані і панове: пані Качковська 1 кор., пані Прокопівна з Білманя 1 кор., пані Жуковська 2 кор., пані Суханос з Мамайців 1 кор., п. Карбулицкий Іларій 1 кор., п. Ол. Івановський 2 кор., п. Влад з Шерівців 1 кор., п. Куцель Волод. 1 кор., п. Данчул Ксеноф. 1 кор., п. Юрій Костюк 1 кор., п. Іван Кошка 1 кор., п. Денис Севескул 1 кор., п. Циганюк Т. 1 кор., п. Т. Гордінський 1 кор., п. Іван Бережан 10 сот., п. Григорчук Осип 20 сот., п. Константинюк 30 сот., п. Перч 50 сот., п. Газа 40 сот., п. Іля Ілюк 50 сот., п. Х. 20 сот., п. Орест Ілюк 40 сот., п. Н. Н. 40 сот., п. Л. М. 40 сот., п. Галицький Николай 40 сот., п. Луцценко 20 сот., п. Данилюк 60 сот., п. Роніш з Гайбоки 60 сот., п. Х. 40 сот., п. Х. 30 сот., п. К. М. 30 сот., п. Стришка Касія 40 сот., п. Альбота Касія з Рівної 1 кор. 60 сот., студ. техн. Іля Попович 20 сот. — В зномаючі члени бурси вступили далі: пан сепр. суду Цурковський із місячною вкладкою 2 кор., п. Іларій Карбулицкий із міс. вкладкою 1 кор., пані Суханос із міс. вкладкою 1 кор., п. Евд. Федорович із міс. вкладкою 1 кор., п. Скакун Нікон із міс. вкладкою 1 кор і п. Ант. Маркевич із місячною вкладкою 1 кор.

Заряд селянської бурси складає всім щирим панам і панам, що причинили ся і причиняють ся до розвою і підтримання сеї бурси як найщирішу подяку.

Панько Клим

управитель

Др. Конст. Клим Николай Ісупенко
лікар п. к. проф. гімн.

куратори.

уючу в Франції і яку він справді признає публікою для лікарської верстви: „Торговельні приклички, логічні й дозволені в професіях, яких законною й визначеною ціною є добуване грошей, проникли і в медицину. Хірург платить певний процент терапевтові, який дає йому нагоду зробити операцію, або просто бути покликаним на пораду. Таким чином терапевт дістає $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ і навіть $\frac{1}{2}$ того гонорару, який хірург мав би право дістати собі. Придумане навіть і нове слово для цього — діхотомічний поділ. Наслідком сього терапевт шукає вже не того хірурга, який міг би дати йому найліпшу пораду та запропонувати й ужити найліпшого лічення, а того, який заплатити йому найбільше. Але позаяк за операцію платять ся далеко краще, ніж за неоперативне лічення, хоч які-б не були гарні наслідки його, то й терапевт і хірург мають спільний інтерес запропонувати операцію й умовити хорого згодити ся на неї, хоч може й можна було-б обійтись без неї. З таких сумних угод природно випливає інколи неможливе піднесення гонорарів для хірурга“. Далі додає автор: „се зло стало так явним, що торговці цинічно пропонують нам особними обіжн-

3 судової салі.

„Не ратуєте Жидів“.

Розправа з дня 20. вересня 1904. стигнула незвичайно велике число аудиторії. Сала прямо за маза. У всіх сиділо велике напружене.

Судня вибирає тогу і починає ся переслухання.

Д-ра Петровського заступає др. Константин Омуд, обжалованих Валомескула і Простака др. Ебаер.

Обжаловані покликують ся на попередні зізнання.

Найголовніший свідок Мешулем Ліфшес, айт 68 зізнає під присягою: др. Петровський сказав до мене отці слова: „Jetzt verlangen sie von den Leuten, sie sollen sie retten und wenn es zu Wahlen kommt wollen sie von Leuten nichts wissen“.

Судня: „Як ви уважали ті слова, чи яко пошук до людей, щоби не ратували?“

Свідок: „Ні, він се сказав приватно до мене, бо там не було людей, що найвище Простак і може ще кілька жидів“.

Судня: „Чи не було се звернене до мужиків?“

Свідок: „Ні, бо там мужиків зовсім не було“.

Судня: „Чи не чули ви, як др. Петровський сказав? „Не ратуєте Жидів“?“

Свідок: „Ні! То доперва в назугодні пізніше ходила така версія по місті, але я сам нічого не чув, нічого не знаю“.

Що до засідання громадської ради з дня 12. серпня, то не пригадую собі, щоб обжаловані сей висказ там повторили, але здає ся була об тім бесіда.

Свідок Шауер зізнає, що кількох жидів прийшло до него і сказало, що др. Петровський мав виразити ся: „Не ратуєте Жидів“, а іменно ці слова мав сказати в розмові з Мешулем Ліфшесом. (Котрого перед хвилиною переслухувано). Об тім доніс свідок двірникови. Коли відтак староста виступив з тої причини проти др. Петровського, останній нічо не відповів. Присутні там люди (Жиди) потверджували голосно, що др. Петровський виразив ся: „Не ратуєте Жидів“.

Др. Ончул: Чи не пригадуєте собі хоть одної особи котра вам донесла про висказ др. Петровського? Таж се, як кажете, були самі Жиди, котрих ви лично знаєте!

Свідок: Ні! Не пригадую собі нікого!

Др. Ончул: Чи не пригадуєте собі, хто стверджував при старості, що такий висказ нав від д-ра Петровського.

*) Гл. 104 ч. „Буковини“.

ками зробити скидку з приладів і машин і т. и., які ми приписуємо хорим. „Новое Время (1902 Ч. 85) пише, що й російські хірурги почали дуже часто уживати операцій, назначаючи за них великі гонорарі від 500—2000 карб. самій „знаменитості“ і 50—60 проц. з сеї квоти асистентові і на інші видатки. Часопісє думає, що коли операція кінчить ся зле, гонорар повинен бути звернений родичам або йти на добродійні ціли. Усе подібні пропозиції не приведуть ні до чого, поки між хорим а лікарем існують грошеві рахунки.

Як здаєть ся, теж саме робить ся і в Америці. Тут треба згадати ще про одну згоду лікарів, яку практикуєть ся за кордоном, надто у Франції: мійські й сільські лікарі, які займають ся приватною практикою, переносяться до иншого місця, продають практику в полишенім місці кому-небудь з молодих товаришів; як відносять ся мешканці сих сіл і міст до такої продажі неіснуючих прав на їх лічене, не доводило ся подібати вказівок, але, в кождім разі, звичай сей навряд є бажаним для пацієнтів.

(Далі буде).

Свідок: Не пригадую собі ані одної особи.

Др. Ончул: Се „Schlamperei“, що двірник в урядовім характері на підставі таких голословних висказів робить донесене до староства! Се лиш в Вашніх руках можливе!

(Конєнь буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. вересня 1904.

Із найвищого поручення передав президент краю, кн. Гогенцоллерн-Нассаву подяку руско-народним товариствам за жєлани аложені в день цїсарських іменин.

Проба „Буковинського Бояна“ відбуде ся в понеділок о год. 7. веч. Просимо щє раз о точність і компетентність, коли „Боян“ має взагалі продукувати ся. За виділа М. Левицький.

Новий адвокат. Надрадий судовой н. С. Антін Невечезіль зложив адвокатську присягу і отворив адвокатську канцелярію в будівлі біржі при ул. Почтовой.

Концерт в Заліщиках устроєє музичний кружок Академічної Громади дня 28. вересня 1904. в великій салі „Сокола“. По концерті забава з танцями. Початок точно о 8й вечером. Ціни місць: Крісло 2 кор. Вступ на салю 80 сот. — Вступ на забаву: 1 кор. за оказанєм запрошеня. Білетів можна дістати в торговлі Ви. Стернюка, а вечером при касі. — За комітет: Олена Охремівичева, Іван Туркевич.

Отворене „Січи“ в Драчинцях. Задля непогоди не відбуло ся отворене нашої „Січи“ 18. с. м. Ми постановили невідкладно відєватувати отворене нашої „Січи“ 2. жовтня с. р. на котрий день запрошуємо всі пильші „Січи“ і взагалі всіх приятелів „Січи“. Отворене відбуде ся о 1-й год. по полудні з звичайним дневним порядком — За старшину „Січи“ у Драчинцях: Василь Арішчук.

Оновістка. Магістрат м. Черновець розписує конкурс на надане п'ятих вільних місць застережених радою мійською в школі музики і співу тутешнього товариства музичного для вбогих учеників згідно учениці на рік шк. 1904/5. Подання грєба вносити найдалше до 10. жовтня безпосередно до виділу музичн. товариства. — Бурмістр Кожановський.

В справі переписних листків пригадує дирекція почт, що їх не можна вєсєлати яко друки із 3 сотиковою маркою, коли на них напише ся яке небудь инше слово крім дати, підпису і місця пробування вислаючого. Принясє що до дозволених до уміщування п'ятих слів відносить ся до білетів, які й тоді можуть бути переслані яко друки. Набудуче будуть переписні листки, наколи на них буде написє „переписний листок“ черкнена а уміщенє „друки“ при 3-сотиковій марці а більшим тексті із почтового обігу виключені; переписні листки оплачені 3 сотиковою маркою без змінені назви будуть до ручувані у внутрішніх зносинах по подвійній доплаті недостаючого порта, а в заграничних по подвійній доплаті вимаганій до листу.

Академія ветеринарії у Львові. На основі нового плану студій затверджених Найвищою постановою дня 31. грудня 1896, потрібні до прийняті на звичайного слухача Академії ветеринарії у Львові: свідомство зложеного з успіхом іспиту зрілості з гімназії або з реальної школи. При вписі, який триває від 1. до 8. жовтня, належить предложити крім свідомства зрілості метрику, а в случаю довшої перерви по зложеню матури, свідомство моральности. Вписове вносить 10 кор., а чєсного не платить ся. Час студій триває 8 піроків; доктори медицини можуть покінчити ті студії в двох роках. Вигляди для покінчених ветеринарів є тепер надзвичайно корисні, бо вєсюди настав великий брак ветеринарів. Многo міських посад, добре платних, є необсаджених а також потреба щораз більше ветеринарів на державні посади. Ранг державних ветеринарів управильнені (від Х.

до VI. ранг); плати асистентів Академії ветеринарії зрівнані з платами асистентів політехнік і університетів. На жаданє присилає план студій і уділяє всяких пояснєнь ректорат Академії ветеринарії (Львів, ул. Кожановського 33).

Страйк будівельних робітників вбух у Великій Вараждині. Між страйкарями а жандармерією прийшло до конфлікту. Жандармерія ужила оружия і ранила важко 20 робітників.

Кроваве весілля. На весілля гостодаря Грегора в Кромілю, на Угорщині прийшло до бійки між гїстями, в якій убито 5 людей.

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілізації на людські нерви.

(Дальше).

Тим то нічо дивного, що як раз у диких народів найбільше трапляєть ся людий хорих на ріжнородні умові схиблення, маніяків, ідіотів, кретинів та божєвільних, що і вважають ся в них святими або одержимими диким духом.

Фетишизм, себто віра в чародійну силу найзвичайніших намінів та кавалочків дерева та бляшок із ріжних металів, шаманізм, щось у роді нашого колишнього відьмацтва, та чарівництво так звичайні дуже у всіх сучасних диких народів; т. зв. божі суди у Африканців і Мадагаскарців і инших народів, аскетизм і самоумучення азіатських Індіанців; убиваня людей в жертву богам так загальне у американських Індіан, Малайців і Полінезійців; людобїство, що подібуеть ся скрізь у диких Американців, Середно-Африканців та Австралійців; добровільне убиванє власних дітей усьвяченє віруваннями й обрядами у численних племен Мадагаскару, Полінезії, Океанії й Австралії; мучене невільників і полонених у Індії і Дагомеї, та багато инших проявів суспільного життя у диких народів — се безперечно природні наслідки їхньої некультурности, та в освітленю иншіх наукових дослідів являють ся вони нічим иншим, як лиш неправильностями, схибленнями, чи прямо хворобами їхнього ума, що їм підлягають цілими віками цілі племена диких народів та, що їх можна би назвати постійними, суспільними хворобами ума або нервів.

У народів трохи більше культурних як згадані повисше „дикуни“, як приміром у Індіанців, Китайців, Японеців (необразованих но європейських), Арабів, Турків та инших, не бачимо майже зовсім таких страшних суспільних схиблень і неправильностей у духовому життю як людобїство, вбиванє власних дітей або мучене невільників та полонених і жертвоування людей богам, а чарівництво, відьмацтво, божі суди та фетишизм проявляють ся в далеко лагіднійшій формі.

У проявах духового життя культурних Європейців згадані суспільні нервози ледви помітні. Правда, неосвічені верстви всіх європейських народів теж дуже забобонні та податливі на схиблення на тлі релігійнім і моральнім і то більше на сході Європи, пр. у Москалів, як на заході, пр. у Німців і Французів. Правда, і тут бачимо доволі ще розширений фетишизм, ворожбництво, знак некультурности ума, нерівноваги його чинностей та податливости на умові хвороби; правда, що от хоч би й наш селянин боїть ся чорта а не Бога, та се вже лиш сліди згаданих повисше проявів суспільних умових схиблень і хворіб, так що хоч ми не маємо ще статистичних даних, що могли-б нам вказати, чи культурніші народи менше хорують на нерви, як мало- або й некультурні, все-ж таки маємо право сказати, що чим більше культурний народ, тим менше в нього загальних, суспільних неправильностей і хвороб ума.

(Далі буде).

Переписка Редакції.

Вн. Ер. в Г. Дякують за прислане. Анонси до редакції преці не належать. Відповіді у Вашій справі одержите вже незабаром. — Вн. М. Д.—ич в Ш. Відповіді листовно. — Вн. О. Ф.—ич в С. Підє аж по випечатанню „Про лікарів“. — Вн. А. К.—ий в К.—ї. Ждемо на давно вже обіцяно.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осина Шклера і Синів найбільш вибір капелюхів Габіа, найліпше, льодену, пазіну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди

Шапки найновішого фасону для панів, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і білі після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних кольорах найліпшого роду, модні ковзарики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожі, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начинне, цецесарі, коці і т. п. шкряпані товари.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізноманітнішої конструкції і амуниція.

люхів а п. к. надвірних фабрик капелюхів в Грапу Бореоліна в Александри. Найліпших і найдешевших фабрикатів з фільду,

Обув. Склад п. к. гоудіарської фабрики Найбільший вибір різноманітної обуви для Corgak, а також сатинової шкіри і турнована. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека, панів, панів, і дітей. Черевники з Chevreaux, т. п. Черевники до ношеня дома і до турнована. Все в найліпшій сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для панів, панів і дітей, найліпше білі для естрілці системо Д-ра Лямана, шкарпетки, каласони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільш вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, пояски і інші до тої гри реквізита для панів, панів і дітей.

Щітки і гребні. Найбільш вибір від найдешевших до найдорожчих.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймають назад.

Дентистичне Ателіє Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Нароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнижчих цінах.

Перша буковинська цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (2—4)

ВИРОВИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРИВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ГЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Цегли „Rekontr“ до плоских склепін, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовлення виготовляємо сейчас, точно і дешево.

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в різних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОВІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНИКИ (до тонких стін)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після пресування).

37 (4—8)

Юзефи і Мілер

дрогерія, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр., поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олійних і инь., лікерів, покростів, посторонків, щіток, пендалів, чекочадів, смаровил до шкір, оливи, олію і инь. товщів, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прає.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампи електричні, домові ліхтарі, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого роду.

Ціники даємо на жадає. Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАґАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба zatrudнені у загально званої фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посіщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

маґазин одягів.

30 (12—25)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки забезпечені тревало в „ДНІСТРІ“ від огню. Членський уділ 50 корон можна зложити в ратах; висове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затагати позички на 6 % за предположенем відновітної гіпотекі або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦІЯХ і иньшій купні землі нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНІСТРА“.

ВКЛАДКИ ШАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від уділів а часть зиску признає ся на добродійні ціли; до тепер уділено на церкви, бурей, школи і т. п. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вклади	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Уділи	115.947 К.	Цінні папери, льок.	
		в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Десеровий Виноград кураційний, еолодий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шен-40 (1—5 тендре (Угорщина).

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів
Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простарада, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шити, зеркала і святі образи.

35 (6—20)

ВІДОЗВА.

При надходячим сезоні осміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецьких,

котрий заосмотрів я в найбільш вибір названих товарів, а то: в матерії шовкові, пліши, кльоти, гафки, стелівки, дивани, різноманітні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, газах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріно і шовках, як також в біло і Glacé-рукавичках.

Склад всіх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрощає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse)

(в сусідстві Дорібавна.)

39 (2—10 с. п.)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламації непе-
чатані відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„пів року	10	—	„
„чверть року	5	—	„
„місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

УРЕГУЛЬОВАНЕ УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ПЛАТНІ.

(Стаття надіслана).

В останніх днях виникло в нас велике непорозуміння а саме сказати б правдоподібно боротьба між учителями а учителями з причини проєкту урегулювання учительської платні, який то проєкт виготовив — а згідно прийняв виділ централь. тов. „Landeslehrerverein“, та в яким зроблено різницю між учителями а учителями. Іменно жадає ся в тім проєкті підвищення платні для мужеских сил після чотирох найнижчих ранг державних урядників. (1800 кор., 2400 кор., 3000 кор. і 4000 кор.) а для женських осібного статусу зложеного із трох клас. (1440 кор., 1600 кор. і 1800 кор.). Отже різниця не аби яка.

На останнім учительськ. вічу, на яким сей проєкт виголошено, запротестували учительки всіма можливими способами обструкції проти такого унослідження їх становища прав і помімо того, що майже всі учителі прийняли сей проєкт із великим одушевленням, то найшли ся й такі, що теж запротестували. Між ними був і я, і під час моєї бесіди нагороджено мене зі сторони учителів деякими глумливими міжовідками і сподію ся ще не дуже то ласкавої левції в „Freie Lehrertztg.“

Пити се не з тої причини, щоб може накинути ся на тих, що проєктом тим займає ся, але щоб учителям підласти ся. І не з тої причини виступив я проти того проєкту, щоб до того спонукали мене егоїстичні мотиви з причини, що моя жена є учителькою. Ні! Наколи-б навіть сойм прийняв той проєкт, го я нічого не втратив би, бо освітньо дістала би моя жена менше, остільки дістав би більше я. Але з тої причини, що я задивляю ся на сю справу не лише яко учитель але й яко чоловік, що має претензії звати себе поступовим і яко чоловік, що бажає, аби не лише его трактовано справедливо, але й самий хоче бути справедливим. По силам моего невеличкого розуму і серця, хочу сю справу троха заглубити ся.

Референт умотивував той куріозний поділ тим, що сойм не має більше на наше урегульоване платні як 500.000 кор. Далше, що учительки не мають удержувати родин, і тому їх видатки о много менші, а по кутках дехто навіть говорив, що учительки менше працюють і більше не заробляють. Отже поділ дуже практичний.

На се треба би сказати, що тому, що хтось зі сойму сказав комусь, що нема більше грошей як 500.000 кор., хоч нігде сего не було написано ані офіційно стверджено, далше, що ніхто зі сойму не вдавав ся до централ. тов. „Landeslehrerverein-ny“ з просьбою о виетавлене для сойму такого інформаційного реферату, не було причини нускати в світ такої дурниці, що опирає ся на таких безпідставних аргументах. Мої навіть дивно, що майже всі учителі прийняли той проєкт із великим шумом радости та не мали навіть настільки часу, щоб хоч троха заглубити ся в самі сутні речі і подумати над его евентуальними лихими наслідками. І хоч той проєкт вічем неприйнятий, то все таки дуриння вийшла в світ і викликала поодну усмішку в поступових людях, чим нанесла на наше учительство, яке уходить перед загалом за дуже вольнодумне і поступове, сором.

Думаю, що з боку правого і принципу справедливості

зроблено велику помилку. Прецінь край платити учителям не за те, що вони женять ся, мають діти і удержують дім, й не на те, щоб вони мали за що йти до каварні, курити і аби „Schnottegram“ давали надувати ся, але за те, що вони працюють і своєю працею приносять краєви — а згідно его населенню моральну й економічну користь. Про добробит краєвого населення є кожний край зобов'язаний турбувати ся; і тому він засновує школи і удержує учителів. Учителі є за коном зобов'язані так само працювати як і учитель, а коли бувають случаї, що вона сего не робить, то в тім лежить вина десь инде: іменно в лихих порядках, в недостаточнім надзорі самих таки управителів шкіл і протекційних випадках звертностей, в індоленції поодиноких учительок, а головне в не дуже то добрім вихованню п'ятимів в учительськ. семінарі. Але се случаї, хоч і дуже часті, але все-ж таки случаї і після них не слід міряти одною міркою цілого загалу. Бо-ж є учителя дуже пильні і працьовиті, що сповняють свої службові обов'язки дуже точно, і колиб таких були лише одиниці, то узвала такого закону була би крайню несправедливою і деморалізуючою. В данім випадку, треба ти й всіх тих учителів, що не мають дітей і жінок, а наколи-б брадо ся й службову діяльність під увагу, — то всіх тих учителів, що не сповняють точно своїх обов'язків, просто сказавши є недбайлими (а такі найшли би ся також) брати в одну рубрику з учителями. Що управителі шкіл більше працюють, то також мильне твердження, (думаю тут про більше-класові школи), бо вони беруть собі звичайно менше години, хіба щона те місце шкільні обставини не дозволяють. Зрештою кожний управитель школи дістає за провадження аґенд (і в тім лежить властиво его більша праця) функційний додаток, помешкане та город і користе ся ще й иншими бенєфіціями.

Що тичить ся діяльності учителя по за школою, то закидати таку недіальність учителям є прямо сьмійно. Бо-ж до такої діяльності закон не зобов'язує ані учительку ані учителя. Учителі працює по за школою тому, що того вимагають его політичні і національні амбіції, але кілька учителів найшло би ся, що по за школою нічого не роблять? А противно знаю багато учителів, що ревно займають ся деякими хесеними позашкільними ділами, або хоч матеріально піднімають подібні справи. Зрештою годі ждати від учительки агітаційної роботи, коли вона часом і учителям не вдає ся.

Що до самого грошового недобору (думаю про тих 500000 корон) то дадоб би ся також дещо сказати. Всіх учителів у статусі є щось 146 а учителів 511. Отже різниця між сими числами а різниця в розмірі проєктованої платні є завадою велика. Сконстатувавши це й те, що в 1 ступ. другої категорії (нашого теперішнього статусу) є всего 20 учительок, а в 2 ступ. всего 53, то решта припадає на 3 ступ. Значить, що коли-б дало ся всім однакову платню, то в найвищий ступень (якби VIII ранг) прибуло би дуже мало, або може й жадна учителька, в слідуючий троха більше, а решта припала би останнім двом ступеням. Отже моментально дала би ся са справа якось залагодити, вимагаючи не дуже то великої суми понад тих 500.000 корон. Що пізніше буде тим не слід нам журити ся, бо хто зна, чи за який час не роздобуде край ще й иньших грошових жерел. Се що до фактичного стану річі, але по моїй думці не є задачею учительства „заїхувати вже на перед лоша“, ломити собі

голову такими рахунками, і пророкувати що буде — а що ні. Ми маємо право домагати ся, ким хочби й чотирох ранг, а наші теперішні приятелі в соймі потрактують справу по совісті і можностях. Бо колисьмо дали їм наше повне довіре, то вже й при сій квестії мусимо мати до них повне довіре.

Виходячи зі становища морального, думаю, що доконалисьмо на учительках також акту насильства. Хто инший як не ми є покликані до тої великої і святої задачі зацілювати в серцях молодіжи принципи справедливості, рівноправності для всіх і солідарності? Хтож инший як не ми є зобов'язані на кождім кроці поборювати аномальні відносини в нашій простолюдній суспільності? А чи-ж було би то злогічно, голосити такі ідеальні річі, як справедливість, рівноправність і солідарність а иншим боком робити різницю між однакою працюючими? Такий поступок учителів не лише, що був би перед поступовим світом дивовижною, але вплинув би навіть на душу учителя дуже шкідливо. Бо чи-ж сьміла би учителька вірити в якісь ідеали рівноправності і справедливого трактування однакою працюючих елементів, коли самі її товариші по званню уносліджують її. Ба, навіть до самого учительського звани відносна-б ся кожда учителька з певною апатією і відразою. А чи-ж не звернуло би на неї увагу навіть її окружене? Чи-ж не була би вона в очах загалу чимсь менше вартим, чимсь менше упривілейованим ніж її товариш-учитель? І чи-ж сьміло би допустити наше сумайне і принципово-варіантське солідарності до того, щоб нашими товаришками погорджував загал і відбирав їм те одинокое часте нашого стану — поважане і вдячність родичів. Та-ж се наша одинокое осолода, одинокое моральне сатисфакція за наш мозольний труд для суспільності; а Ви Панове Товариші, будьте переконані, що добре вихована жєницца багато прикріпше відчуває такі оскорблені ніж ми — мушани!

Ми не маємо що глядіти на деякі західно-австрійські провінції, найначе на такі клерикальні гнізда, в яких провадять ретроградні елементи верх. Роді нам взорувати ся і на Прусах! Абож все, що робить ся в Німеччані мусить бути для нас мірдайним і взірцевим? Та в Прусах будь що будь инші обставини. Там величезна гіперпродукція учительських сил, так, що навіть укинчені фізіолоґії учителюють по народних школах... А хто може знати, чи в нас, наколи б такий закон ухвалено, не форсувало би ся учителів, щоб дійти до меньших видатків на цілі народної школи?

Тепер вдарию об клявіш поступовості і вільнодумності. Наше учительство уходить, як я то вже перше сказав, за велими поступове і вольнодумне. Вирочім кожний учитель, остільки я учитель знаю, чванить ся своєю поступовістю і вольнодумством, але я думаю, що саме чванене не вистарчає. Бути справдішим поступовцем, то не вистарчає лише писати і говорити про поступ, але й працювати в значінні того слова. Діла, які доконали народні учителі при сегорічних виборах, доволі свідчать, що наше учительство працювало справді по поступовому і вольнодумному, але останнє віче зробило на мене вражєне, що більша часть нашого учительства не дуже то з загальними принципами поступу ознаменена. Бо поступовий чоловік, що з переконання зове себе поступовцем, повинен знати, що до поступу зачисляють ся й всі здобутки руху, викликаного жєниццями, як на полі соціально-економічнім так і по-

літичнім. Кожний поступовець признає без вагання, що жєниццям належать ся всі інституції просвіти, бо того вимагає дух поступового часу, щоб дати жєниццям відповідну освіту. А коли ми сьогодні маємо фактові інституції для жєнщин, щоб ті жєнщини могли займати опісля певні публичні уряди і своєю працею сповняли культурну місію, роблячи услуги суспільності, то за те належить ся їм така сама плата і такі самі станові права, як і всім иншим, що сповняють таку саму роботу. Принайменше признали доси всі цивілізовані держави жєниццям правну рівноправність як і мушчинам, а я думаю, що і в станових правних відносинах повинно ся жінок трактувати так само.

Думаю далше, що кожний поступовий чоловік повинен хоч троха дещо знати про жіночу еманіпацію; не про ту малпачу еманіпацію, яку практикують неосвічені члени „красного пола“, але про ту, де жінки домагають ся — на підставі своїх студій і здібностей допущення до публичних урядів. І хоч до здійснення сих бажань ще доволі далеко то всі вольнодумні і поступові елементи відносять ся до сего прихильно. Вони виходять із того становища, що коли вільно жєниццям зносити життєві злиди, терпіти нужду і великі инші удари судби, коли вони мають такі самі природні потреби і вимоги життя як і мушчини, що світ ніколи не може істнувати без свіддїлани жєнщини, — чому ж та сама жєницца не мала би права жити своїм життям? Чому-ж мусить вона бути залежною від мушчини і спускати ся на мужеску супружну ласку, коли вона сама може запрацювати своєю роботою на хліб, не підчиняючи ся нічій волі і неволі?

І сьогодні стоїмо на тім, що кожного чоловіка, що противить ся сям домаганням жінок, що хотів би й надалі бути для жінки деспотом і держати її світотглад у вузьких рамках, уважає поступовий чоловік ворогом цивілізації.

В тіснійшій змісї — мусить поступовець йти вперед, поборювати всяку віковичину, душевний застій, неприродні появи в суспільстві, стреміти до освіти, бути вільним в думках, справедливим, безпартійним і чоловіком, заосмотреним етичними принципами. — Тому сьміваю ся, чи таке учительство, що першо на уносліджене прав учительок, які зобов'язані до такої самої праці як і учителі, має багато рації чванити ся поступовістю. І коли-б навіть сам сойм був виготовив такий проєкт, то нашою товариською повинністю було би — проти такого проєкту рішучо запротестувати.

Але я не дуже виню наших учителів за сей поступок. Кожний знає, що наша станова еманіпація є дуже нової дати, і що саме учительство не мало ще досить часу вдорожати ся у тім поступі з певними принципами, який став для него гаслом.

А тепер слово до наших учителів! Слово щире, товариське, яке не повинно уминати їх уваги, коли й вони хочуть бути поступовими. Коли учительки хочуть творити з нами одно й те саме станове тіло, то мусять кінечно бути учителями а не „дамами“. Треба, щоб вони цікавили ся всіма иншими — а головне педагогічними і становими питаннями, а не тільки підвищенням платні. Конечнє їм приступати громаднє до учительських організацій, значить до учительських товариств, перебрати й на себе деяку роботу і підняти тїж товариства та станові органи морально і матеріально. Таким робом здобудуть собі учительки признає всего учительства і будуть

*) Я взяв лише другу категорію.

мати тим більше право домогати ся рівноправності.

Хоч як прикро приходило мені се писати, вже з огляду на те, що люблю і шаную наш стан і поважаю тих людей, що занимали ся тим нещасливим проектом, але вже з тої причини було конечно хоч троха розяснити сю справу, аби хоч на далі не вкорінювали ся такі погляди в нашій славі учительстві. Думаю, що кождий чоловік має свої блуди і хитби і нераз стрілять дурняцію — не зі злоби, але таки з нерозваги і не обдумани. Та мабуть найкращою хвилиною людського життя повинно бути шляхотне признане до поновлених помилок. А найпаче в сій справі таке признане є вельми пожадане, бо ніякі соцієтичні ані „віцові“ аргументи не осягнуть своєї цілі.

Іларій Карбулицький.

Політичний перегляд.

Італійський університет в Інсбруці.

Незабаром вийде, як доносять до „Zeit“, міністерський розпорядок в справі організації італійських правничих курсів в Інсбруці. Вони будуть поміщені в окремій будівлю від німецького університету. Буде се загалом вповні незалежним правн. факультет із своїм деканом і правом промовання. У розпорядку часу натикає ся, що теперішній осідок сего університету провізоричний і, що як лиш поліпшать ся парламентарні відносини, буде він змінений. Італійці однак ще й проти сего протестують, домагаючись конче основи університету в Триєсті. От чого добили ся далеко менші числом а за те завзятіші від нас Італійці, підчас коли наша борба за свій університет лишилась майже без успіху.

Торговельний договір

Між Австрією а Італією підписано в п'ятницю торгов. договір. Обижене мито від фіт, мігдалів, оливи і ярин. За те знесено свободу від оплат за коні, а впроваджено плату 25 кор.

Болгарські тайні суди.

Із Уескіб доходить вісти, що в Конопінію і Гюянце появили ся болгарські капітаджі і покликаються на тайний суд болгарський, завели шість осіб, які приступили до сербської партії, в тім числі місцевого священика і учителя до приходського помешкання і відчитавши їм за суд смерті, постріляли їх. Одна особа із мордованих прикинула ся мертвою і тому лише завдячує своє життя.

Росія й Японія.

В Росії мобілізують другу армію до Манджурії. Вже й іменовано нового команданта для неї, який піде на поміч Куропаткінович. Дотеперішні невдачі на полі борби а разом економічні злидні викликані війною родять в широким масах ляк перед Японцями і невдоволене війною. Із покликаних резервістів втікає, хто лише годен. На саму Буковину втікає їх що дня по кількадесять головою ремісників, яким ще найлегше найти заняття. Втікачі вибирають ся аж до Англії або Америки.

В Манджурії панував після рапортів Куропаткіна дня 23. і 24. с. м. спокій. Се треба мабуть приписати дощам і студени, які там наступили. Нинішня телеграма говорить вже про погоду, яку будуть мабуть обі сторони старати ся використати для добути успіхів, бо час борби вже недовгий — зима вже за плечима. На всякий случай первісні вістки про те, що під Мукденом борба вже кипить — оказали ся передчасними.

Коло Порту Артура за те знов розпочали ся прямо пекольні операції. Генерал Ногі змінив спосіб добування в той спосіб, що місто генеральних атаків атакує поодинокі форти. Як ті борби виглядають на ділі видно хочби з того, що один атак тривав понад 50 годин. Жовнярів передовсім по японським боці гине сила. „Daily Telegraph“ доносить, що Росіяни випадають часами із твердині вночі, а тоді розпочинає ся рукопашня на револьвери і шаблі. Бувають случаи, що одні другим відкушують пальці! Молох мілітаризму може мати справді демонічну сатисфакцію із страшного обопільного мордовання зневажених до краю армій. Здобуті Японцями укріплення мають становити основу для дальших атаків. На кінці потуємо чуток, що Японці дістали грізного союзника в холерній поместі, якої кілька случаев мало виявити ся в обляженій твердині.

Телеграми із дня 26. вересня 1904.

Командант 2-ої мандж. армії.

Петербург. Команданта віленського округу воєнного, генерал-ад'ютанта Гріценберга іменовано командантом другої манджурської армії.

В Манджурії спокій — перед бурєю.

Петербург. Куропаткін доніс 24./IX. цареві офіційно: Нині не наступили ніякі переміни в наших позиціях. Після кількох студених днів знова потепліло. Стан здоров'я нашого війська добрий.

Петербург. Сахаров доніс дня 24./IX. цареві офіційно: На полі борби нема ніяких змін.

Борби під Портом Артура.

Чіфу. Бюро Райтера доносить: Пароход, який причалив до Дального, приніс отсі вістки про японський атак на Порт Артура із 19. вересня: Борба тривала понад 50 годин. Японці заняли лиш два або три доповнюючі форти при Кільванчав. Втрати японські пропорційно незначні.

Токіо. Бюро Райтера доносить, що Японці заняли шість фортив в другій оборонній лінії Порту Артура. Від 19. вересня зростає у них надія, що займуть твердиню як найшвидше.

З судової салі.

„Не ратуйте Жидів!“

(Дальше).

Свідок Шая Лявнер: Що до огню, то не знає нічого. При засіданні ради громадської з дня 12. серпня Простак поставив внесенне на усуненне д-ра Петровського з уряду лікаря громадського і при тім згадував про вислів д-ра Петровського що до ратовання при огні.

Якого змісту були ці слова свідок собі не пригадує.

Свідки: Мінцер Герш, Ляйб Вальцер і Арон Штерберґ не визнають нічого замінного. Обі сторони зрікають ся переслухання свідків: Іваніра, Крайцлера і Марцеля Ерєнепаха, бо они мали доказати, що д-р Петровський виразив ся: „Jetzt brauchen sie die Leute und in dem Gemeinderate nicht“, а се вже достаточо вияснила розправа.

Свідок Іларій Кейван з Карпачева нічого не знає.

Балашескул: „А в мліні?“

Свідок: В мліні я казав що чув від других, а сам нічого не знаю. Я-ж присягав і мушу правду казати.

Свідок Ілія Вірєтук з Залуча д-ра Петровського перший раз бачить. При огні ратував, але нічого не чув, щоби доктор щось подібного сказав.

Балашескул: А в канцелярії громадян?

Свідок: Я присягав, я мушу правду казати. Нічого не знаю.

Д-р Петровський: Ви присягали перед Богом і перед судом! Скажіть же тепер правду: Чи не намаляв вас хто, щоби ви зізнавали, що я сказав: „Не ратуйте Жидів“?

Між оскарженими занепокоєне.

Судня скоро: Се питає до мене належить! (до свідка): Не потребує відповідати на се питає!

Судня покликкує свідка Нусема Розєнбава. Між тим приступає Балашескул до свого оборонця, д-ра Ебнера і щось з ним скоро і живо розмавляє.

Надходить свідок. Балашескул жадає записання його.

Свідок Нусем Розєнбавм візнає: Я чув як д-р Петровський сказав до мужиків: „Не ратуйте Жидів!“

Судня: Чи не пригадує собі, до кого він ті слова сказав?

Свідок: Не пригадує собі.

Д-р Ончул: Чи не пригадує собі в котрім то було часі: чи то була ніч, чи вже був день?

Свідок: Не пригадує собі, в котрім то було часі.

Д-р Петровський: Що ж ви тогди робили?

Свідок: Я віс воду до сикавки.

Д-р Петровський: До котрої сикавки, до громадської, чи до „сичової“?

Свідок: До громадської.

Д-р Петровський: Та-ж громадська сикавка була на містку другої вулиці і я там зовсім не був.

Свідок збентежений, Балашескул відповідає: — То було 2 сикавки громадські. Друга працювала коло трафіки.

Свідок підхоплює: — То я віс воду до тої сикавки, що була коло трафіки.

Свідок Крайц, записаний на жадає Балашескула візнає, що чув як д-р Петровський сказав: „Не ратуйте Жидів!“

Однак не пригадує собі, чи тогди була ніч чи день, ані осіб, до котрих д-р Петровський ті слова звернув, ані місця.

Свідок Шнітер не візнає нічого нового.

Свідок Йосел Тріхтер чув як д-р Петровський сказав по тихо: „Bei Wahlen braucht man die Leute nicht, jetzt aber ja!“ Не чув щоби д-р П. мав сказати: „Не ратуйте Жидів!“

Свідок Султановський візнає під присягою, що як д-р Петровський, вийшовши зі свого дому, сказав до него: „Ідть ратуйте антику! Моя фіра пішла вже наперед!“

Свідок Анна Бонк під присягою візнає, що як д-р Петровський посилав свою фіру до воєно, то казав ратувати антику, адвоката д-ра Капізого і взагалі, кому буде треба, нехай бере віз і коні і ратуй! Коли д-р П. виїхав віз до воєно, сам вернув до дому. За якийсь час пізнійше, коли бігла до воєно, бачила, як д-р П. розмавляв з трафіканткою, сперши ся на паку. Тогди як раз розвиднялось.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. вересня 1904.

Цісар виїздить дня 30. вересня на лови до Радмар; до Відня поверне дня

7. жовтня, а віден поїде на довший побут до Геделе.

Личні вісти. Кн. Гогенлоге вїхав в товаристві триєстеньского нам. гр. Гесса на польоване до Лішешт. До Черновець поверне аж 1. жовтня, та авдієнцій вже не буде уділювати аж до свого відїзду, який наступить около 6. жовтня.

В кіцманській школі рілльничій відбули ся під проводом віцем. кр. д-ра Ст. Смал-Стоцького іспити абсольвентів. Один абсольвент зробив іспит з поступом відзначаючим, а 5 з добрим.

Почетне горожанство надало дня 24. с. м. місто Сучава кн. Гогенлоге за его заслуги около нашого краю.

Відерите „Січи“ в Топорівцях відбуде ся дня 2. жовтня н. с. б. р. о годині 3 пополудни. Зі взгляду на се, що село наше єсть одне з найбільших на Буковині, що маємо ту много противників просвіти, хочемо надати сій події більшого значіння і урочистости і запрошуємо руску інтелігенцію, котрій просвіта народу лежить на серці, як також наші околичні Товариства „Січ“, котрим дорога не дуже далека до нас, до взяти участі в відкритті. — Топорівці, дня 23. вересня 1904. Северин Іванович, кошовий. Василь Пристуца, писар.

За убійство жінки засудив черновецький трибунал судив присяглих Теодора Одовійчука на півпята року в'язниці заостреного однодневним постом в кождім кварталі.

„Нова твердза на Буковині“ стане незабаром у Веренчанці в виді рим. кат. каплички, яку вже незабаром мають будувати, як запевняє тут. польска часопись, на хвалу Бога, а на пожиток Польщі.

Желізнича катастрофа. Вчєра в наслідок зустрічі двох потягів коло Атілїти погбло 50—75 пасажерів, 150 віднесло рани. Машиністи обох потягів вбиті. Причиною катастрофи хибне установлене зворотниця.

В Кракові розбирають перед судом присяглих справу дефравдації поповнену урид. Мілером в „Товаристві кридетовім“ на суму 373.668 кор. 28 сот.

Атентат на одеського міс. гол. ген. Найгардта виконав дня 21. с. м. 19-літній мужик Басиль Поляков. Вистріл із револьверу схибив, а нападений всів відтак напасника сам розброти.

В Бремї покінчив свої наради з'їзд німецьких соціал демократів, вибираючи місцем сїдуючого з'їзду Бну.

Засуджене посла. Тішинський суд засудив звісного кс. Стояловського, посла до гал. сейму і парламенту на 2 місяці в'язниці за обиду чести пос. Кубіна.

Корнелія Желяшківича, який будучи адм. директором звязкової каси хорих і тов. будівельних робітників допустив ся дефравдації на суму 20.133 кор. 91 сот. засудив львівський трибунал орікаючи на чотири місяці тяжкої в'язниці.

Експлозія динаміту. В Мельрозе, місті положенім в півн.-ам. стані Месечусет випав із їдучого воза клук із 50 фунтами динаміту на вулицю. Незабаром переїздив туди вагон електричної желізниці, в яким сиділо кілька десятків осіб, і наїхав на динаміт. Наступив страшний вибух; в яким погбло 9 осіб, а 19 потерпіло тяжкі рани.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Історія Боротьби Віри з Наукою. Написав Дж. Дрепер. Переклав із 21-го англійського видання М. Павлик. 2-ге українське видане, коштом Ярослава Федорчука. 8°, ст. XVI+276. Ціна 1 К. а з пересилкою 1 кор. 20 сот. Львів, 1904. Виключний склад у книгарни „Наукового Товариства ім. Шевченка, ул. Чарнецького, 26.“

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарна.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Реєстрації неопла-
чаних відповідей від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — „
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерта-
ми платні в Чернівцях.

ОБИДЖЕНІ.

Іменоване нового маршала краєвого і его заступника — се kwestія, яка все ще не сходиться із часописних спеціаліт. Мальотенти вдають обиджених і розпитують свої безсмертні жалі на ту тему; дарма, що вони безсмертні і ніщо їм не допоможе. Колиб маршалком був став який румунський боярин, а его заступником польський обшарпач, як вони собі желали, то все було гаразд і — справедливо, а так кривда, кривда і ще раз кривда!

Ось „Deșteptarea“, яка по довгий мовчанці, уважала за відповідне виступити в обороні „обиджених почувань румунського народу“ додає корінь зла в тім, що маршалком став Румун уміркований, бар. Юр. Василько, а віцемаршалком проф. Стоцький, який є після неї неуміркований! Та о скільки се є правдивим висловом опінії Румунів видно із статті д-ра Авр. Онуца в „Buk. Post“ із (29/VIII.), який передовсім виказує що „Deșteptarea“ не має ніякого права промавляти в імені румунського народу. Колиж іде мова про властивих речників Румунів — їх візлюдунів послів, то що до іменованя бар. Василька се сповнене їх горячого бажання, а що до заступника то се місце в засаді належить ся після їх думки Русинам з огляду на їхну чисельність в краю. А коли ходило о вибір особи на той уряд — то на сей уряд знадобив ся в першій лінії проф. др. Ст. Смаль-Стоцький.

„Він же був між своїми земляками ізза неоспоримих заслуг для свого народу і чистоти свого характеру найвишнійшим дезигнатом. Оттому то іменоване проф. Смаль-Стоцького краєвим віцемаршалком а бар. Ю. Василька кр. маршалком викликало найновітніше відоме як між покликаними заступниками рум. народу так і між рум. народом, який у свідомості тоді бажаного а тепер осущеного складу краєвої президії віддав свої голоси“.

Оттак повне гідності dictum acerbum дістала „Deșteptarea“.

Замітно зложилася історія із Поляками і „gemeine Lügen-Zeitung“, яка хоч як сердечна до ділчів всеж таки хотіла успокоїти їх шадений *wohle* тим, що пояснювала їм цілковиту безосновність уїх жалів, про що ми вже згадували, подаючи голоси праси про нову президію собмову.

Та „Gazet-i Narodow-ij“, яка перебрала на себе роль генерального прокуратора шляхетської Польщі супроти Букщини зовсім не до вигоди те, що меншенася „gem. L. Ztg.“ радби виступити в роли „утішителя“ — незажурених пб. „звинувачених“. Ось вона іменем вірмено-польських і румунських ділчів, вповні годячись вже із доконаним іменованем, дає „gem. L. Ztg.“ недвозначну лекцію на тему: не шай носа до чужого проса, бо на тім нічо не заробиш! Та „gem. L. Ztg.“ з тої відради ще не вдоволені і в старі „Sieger und Besiegte“ далі потішує Поляків, обнижуючи теперішнє значінє Русинів, бо ось „das Siegesgeschrei der Jung-uthenen hat die Polen stutzig gemacht“. А рівночасно не тямлячи на доволі прикрий димісію від Поляків апелює „gem. L. Ztg.“ далше до „Візлюдунів“ а передовсім до Русинів, щоб йшли під лад польським постулатам! А польські постулати ростуть мов на дріжджах. Перше бажали лекторату польської мови, а в останніх днях вже хотять катедри тоїж мови на черновецькій університеті! Про ті „глибоко обдумані і так відповідно до потребам буквинських Поляків постулати“, наших обиджених віщо більше й говорити...

З краєвої політики.

Зміна краєвого президента.

Дня 2. буде іменований новий краєвий президент для Букщини, а дня 6. о год. 1:30 відіздить теперішній, моговаслужений шев нашого краю. Переміна личностей на сьм уряді викликала

підлу повинь статей передовсім по польських часописах. Поділяючи їх обговорене до слідуючого числа, подаємо ось тут голос велими поважного парижського тижневника, який видає на сю справ хибя найсправедливіше світло.

Про уступленє кн. Гогенльогє лише L'Europeen в 147. ч.: „Іменованє кн. Гогенльогє, теперішнього президента Букщини, намісником Терету є вже річню цілком певною. Князи, який тіпять ся ся незвичайними симпатіями на віденським дворі, має замістити на Букщині радник Regner von Bleyleben“.

„Причиною сєй наглої зміни є велике довіре австрійського правління до кн. Гогенльогє, котрого упрва видала на Букщині незвичайно хосенні плоди. Так як неспокій і страх австрійського правління перед італійським ірредентизмом послідними часами сильно змогли ся, висилають чим швидше князя Гогенльогє до Терету, щоб він там приновив свій метод успокоюваня: елегантний і благородний“.

„Не знати лише, чи сєй метод, котрий міг добре згодити ся з характером Русинів і Волохів на Букщині, дасть ся приновити до так тяжких умовин як ірредентистичний рух в Тереті“.

Буквинський сойм.

В понеділок дня 26. с. м. зібрали ся на „сєймище“ заступники більшої поліости і уконституовали ся в два клуби.

Вірмено-польський клуб вибрав головою п. Христофа Абрагамовича, заступн. гол. Захарію Богосєвєвєча, а секретарем д-ра Алє. Гальбанє.

Позаяк клуб сєй складає ся з 4 членів — то лише один із них остає без „чина“.

Той самої днини уконституовав ся і клуб ділчів румунських, де крім двох консисторських совітників є ще трох заступників „народа“. Головою сєго клубу вибрано д-ра Волчиньського а секретарем д-ра Ал. бар. Гормузакого. Ерго — консисторія перепала не лиш при виборах між мужиками але навіть тут дізнала „деградації“, бо головою

рум. клубу був перше о. архимандрит Калінеску. Замітно, що румунські ділчі хотіли спершу свій клуб перехрестити на клуб рум. аграріїв, та відк полишили ся при старій назві, дарма що вони не заступають румунського народа.

Листьма з краю.

Посвяченє нової церкви в Заставні.

Величава, пригарно вимальована ак. малярем М. Івасюком, святиня здвигнула ся в Заставні. Мов та цвітєка по дощі мавєм взнесла ся своїм гарним виглядом високо понад малі стріхи і своєю византийською повною красою короною немов кличе до всіх по словам Христа: „Прийдіте ко мні вси труждаючи ся и аз упокою ви“.

І народови здало ся, що так говорити та святиня, як вона своїми посередниками перший раз до нього дня 18. вересня с. р. заговорила. Ну! але треба було вже інакше зрозуміти з поміщеної на табличці при вході церковним надписи: „Благословєн грядий во імя (?)“.

Через цілий тиждєнь перед 18. вереснем нарід як блжолі гомонів коло нєй, займаючись єї украшенєм, бож треба й було упоратись до 17. с. м. до пополудня і очікувати ту Преосвященного, котрий прибув точно о годині 4.

Архиаєєрію на зустріч вийшов, хт тільки міг, щобі князєви церкви серед звуків дзвонів і вистрілів мездіревих честь віддати.

Прибувший Матрополїт, по переносєнню мощей зі старої церкви до нової відїхав на спочинок до г-р. Яблоновського, від котрого на другий день т. є 18. повернув сюда на Службу Божу. Хору до сьпіву не було, самі отчики тягнули і якось булоби увійшло, якби не проповідь О. Томовича, котрий говорив ні в дві ні в три. Прецінь до Заставної можна було запросити ліпших проповідників, не лиш самих паньських партнерів; але тут вже політика між самим сьвя-

Лікар Жбанков.

21)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З припиту „Записок лікаря“ В. Версєєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Гадка публіки про угоди лікарів з апікарями має свою підставу: хоч і не багато лікарів робить такі угоди, але вони роблять славу й иншим. Угода звичайно буває така, що лікар посилає свої рецепти умовлєними знаками, зрозумілими лише для сєї апітики, без потреби приписує дорожні ліки, а апікарь з свого боку захваљує сього лікаря й платить йому $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ того, що коштують приписані ліки. В числах „Врача“, які ми передивляли, подибали ми такі вказівки на канадійських, французьких, берлінських, московських і петербуржських лікарів. Що не без грїха буває й по иньших містах, доводять сєго протести лікарських товариств проти таких угод. В Бердїні розроблюєть ся питанє про міри, якими можна-б було запобігти сим угодам; виступило проти них і медичне товариство в Каліфорнії. В Австрії заведено навіть до но-

вого проекту карних законів статю, після якої присуджуєть ся на грошеву кару і лікаря, що бере дарунки від апітик і апікаря, який дає сї дарунки.

Щє більше розповсюджєна або бодай більше відома діяльність лікарів в справі натяганя публіки патентованими і потайними ліками. Де-котрі лікарі беруть патенти на винайдені їми прилади, ліки і навіть на потайні ліки. Надто характерним є те, що річи, з яких складають ся сї ліки, коштують пустє, а винаходчики беруть за них по 100 й більше разів дорожше. Се вже саме повинно-б показати публіці головну ціль сїх винаходів, але страждаюча публіка нестерпно купує їх і видає на них силу грошей: в Англії дохід держави з податку на патентовані ліки з 1890 р. був 1,423.270 карб., а кілька міліонів заплатила за них публіка! Винаходчики, розумієть ся, не цурають ся жадних реклам і способів для обдурюваня публіки й збуту своїх виробів; щоб вловити більше легковірних хорих, винаходять головним чином ліки проти довгих і невилічлимих хороб, сучотів і рака, а надто проти потайних хороб. Тепер по де-яких ме-

личних часописах а ще більше у загальній прасі друкуєть ся силу оголошенєв про патентовані, нововинайдені і иньші средства. Головно закордонні винаходчики і апікарські фірми, розсилають також силу усіляких оголошенєв, брошур, які до того-ж для ліпшого успіху містять не рідко завзяті похвали профєсорів і лікарів; взаїмна ласка — реклама ліків, реклама і профєсора. Французька лікарська прєса пішла ще далі і завзяті реклами ріжних ліків містять яко наукові статї. Не без того й у Німєччині, бо-ж німєцький зїзд природознавців і лікарів 1900 року висловив ся рішучо проти рекламования нових средств і дійсно давно пора розпочати боротьбу з сим лихом. Подаємо кілька прикладів: На першому місци треба поставити Феррана, Коха й Адамкєвича, що наробили свого часу великого шуму. 1885 року гішпанський лікар Ферран підчас холєри в Гішпанії вивудмає потайні ліки проти холєри і користуючись великим нещастєм людий заробив великі гроші. Мєту свого винаходу і триманя його в тайні висловлював Ферран отверто. Коли до нього явилась французька колегія з профєсорів, він просто

сказав їм, що не скаже їм „своєї тайни, яка може принєсти йому гарні гроші“. „Коли-б мене нагороджено так, як в Німєччині Коха а у Франції Пастєра, то я описав би свій винахід, бо-ж ніяка слава на сьвітї не в станї забезпечити безбідного існуваня моїм дітям“. Всї ще памятають сумну історію Коха з його слаутним туберкулїзмом, який заподїяв тільки шкоди хорим і принїс так багато доходу винаходчикови і його близьким. Не меньшу бучу збив і відєньський проф. Адамкєвич своїм тайним ліком на рака і безперечно, не вважаючи на свій провал, він не понїс страти. Але що надто сумно в перших двох історіях так те, що не лише публіка й хорі, які хапають ся за кожную соломинку, але й багато рєпрезєнтантів науки, профєсорів і лікарів також легкомисно захопились сими винаходами і наочно показали цілу хитість нашої науки і недостаточність наших знань що до лічєня хорих, паломництва профєсорів і ріжних комісій з усіх держав до Гішпанії й Берліна, до Феррана й Коха, широкі проби над хорими і проклони на усіх протєстующих проти захвату сими баньками. Не можемо не пригадати тут

щеньством показався, що не повинно бути, бо церков політики не повинна звати. Та на ділі тої несподіваної „політики“ було заборгого всього. Запрошення, пб, як до кого їх післано були в такім тоні зладжені, що годі було з них користати, а багато визначних осіб як прим. наш пос. Ф. Калитовський зовсім его не дістав, хоч удостоїв ся сего переназаний кандидат др. Гакман. По Службі Божій пішли учасники доміа а смета, спеціально вибрана, пішла на бенкет до о. Никоревича. Ту при столі завважав сам митрополит якусь політику а замітивши неприємність декотрих місцевих урядників і учителів, зараз по обіді опустив се товариство і поїхав відвідати обох тутешніх надучителів, щоб подати їм своє благословенство.

Найбільше, що впадає в око, то не тактовне поведене супроти місцевого патрона дідача (Вайсгласа), котрий е також представителем громади свого віроісповідання, бо сього пана навіть не повідомлено, щоби із жидівського віроісповідання вийшов хтось на привіт его Преосвященству. Цікаво виглядав бенкет у о. Никоревича. Тут при столі між Поляками і Волошуками був і посол др. Гакман. Утомлені урочистостями силкували ся при польськім гаданю а Аленові Граню. Даскалів прийнято в курнику, дано їм макітру студентів з веретовою емальцю, яко почесте за спів. Та ніхто а них сього не прийняв завдяки місцевому даскалови. Сей угостив їх власним боштом краще, як о. Никоревич, Форган & Сіе.

Православний.

З судової салі.

„Не ратуйте Жидів!“

(Конець).

Дальше ведено розправу в справі обжалованя Балюшескула заступником др. Петровського що до поновної обиди послідного перед судом. (Як звісно Балюшескуд сказав, що др. Петровський не хотів лічити дитини Митра Лютика тому, бо той дав був 100 кор. на жидівських погоріах).

Свідок Митро Лютик Таясія під присягою: „Коли я прийшов до д-ра Петровського, що кінч зранив мою дитину, др. Петровський зараз занісав ліки і післав до антики, а мені сказав, що сам іде до суду, бо має пильну справу і зараз відтак приїде до мене до дому. Нім я вернув з антики, др. Петровський був вже у мене дома і переливав дитині рану, а також живіт заемотрив налець, який єї боляв. Доктор сказав, щоби я на другий день прийшов

з хлонцем до него. Я так зробив, а доктор тоді еще раз перелинув рану“.

Оудня: Чи не казав др. Петровський, що не буде дитини лічити, бо ви дали 100 кор. на бідних Жидів?

Свїдок: „Ні, лишень писар Еренсхас сказав: „Сму „варта“ дати „карту“, бо він аж по 100 кор. дарує на Жидів“. А я ему на се сказав: Як „вам не рихт, то дайте самі ето корони!“

Заступник др. Петровського вносить, щоб суд допустив свідків: нотаря Стрийського, учителя Ісаєвича, дідача Богосевича, трафікантку, з котрима др. Петровський був при огни, а також „Січовиків“ ватківських і залуцких і вартівників та слугів громадських, котрі тогди працювали при огни і до котрих мав др. Петровський після зізнань двох свідків сказати: „Не ратуйте Жидів!“, на доказ, що такі слова не могли пасти.

Др. Ебнер противить ся сему.

Судия рішає свідків не допустити до переслухання.

По кінцевих промовах оборонців судия оголошує вирок увільняючий Балюшескула і Простак, бо що до 1) доказано правдоподібність, а що до 2) то Балюшескуд ужив слів (про Лютика) до своєї оборони.

Др. Петровський зголошує рекурсе і просить о письменний вирок. §

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. вересня 1904.

Що раз нові гратуляції наплавляють до рук пос. др. Ст. Смал-Стопкого з нагоди его іменованя віце-маршалком краю. Се свідчить з одної сторони про те, що найширші круги нашого загалу сей факт належно оцінюють а з другої і про симпатію, якими тішать ся провідник буков. Руси. Понизше подаємо два замітніші гратуляційні письма. „Народний комітет“ у Львові, найвища магістратура рус. нац. дем. партії прислала ось таку депешу: „Витаємо щиро небувалий факт при іпнішних політичних умовах, іменованя Вас віце-маршалком одної провінції України! Шлем сердечні гратуляції. За „Народний комітет“ др. Кость Левицький, Осип Кузьмич“. Проф. Юлія Романчук, голова парламентного клубу руських послів надіслав знова ось таке письмо: Високоповажаний Добродію! Хот як — через слукайні обставини — пізно, але щиро і сердечно вітаю Вас на новім становищі заступника старости крайового і складаю Вам мої найлучші, найкрасні жпчення. Се Ви перший Русин на тім ста-

новини, а дістало ся Вам оно не припадом, але яко правдива заслуження за Вашу невтомну і першу плавову працю народну в Буковині, котра то праця вже й давнійше приносила гарні плоди, а тепер вінчала ся новими успіхами і на культурнім полі — заложенем руської гімназії в Кіцмани, і на політичнім полі — вибором 6 Русинів до сойму і їх впливом в соймі-яко головної частини більшости. Нехай і дальша Ваша праця приносить знов дальші здобутки для руського народу в Буковині і в цілій Україні-Руси! З сердечним поздоровленням Юл. Романчук.

З Буковинського Бояна. Сим подаємо до відомости, що в „Бояні“ розпочали ся вже правильні проби які відбувають ся що понеділка і п'ятниці о годині 7 вечером. Давним членом пригадуємо, що проби тривають лише рівно одну годину, тому пресимо являти ся точно на пробах. Особам що хотіли би вступити в члени „Бояна“ подаємо до відомости, що випси відбувають ся кожної проби в локалю Товариства. Ново вступаючий має зголосити ся у голови Товариства або другого виділового, почім наступить дефітивне прийняте на виділ Товариства. Вписове виносить 1 кор, а річна вкладка 2 кор. Ново вступаючих членів пресимо відразу призначити ся до точности і консеквентно учацати на проби, на тім зискають самі члени і „Боян“. Найближша проба в п'ятницю, на яку запрошуємо задля єї важности всіх членів можливо в компанеті. — За виділ: Модест Левицький голова, др. Ст. Смал-Стопкий поч. дирігент.

Святочне отворене гімназії в Кіцмани відбуде ся в суботу дня 1. жовтня с. р. о 10-ій год. пер. пол. В отвореню возьме уділ також ин. Гогенльогє.

Стан здоровля п. Евг. Ярошанської в послідних днях став знов грізний.

Іменованя. Міністер просвіти і віроісп. іменував сулента в гр. прав. школі реальній др. Клавдія Віліньского в Чернівцях дійсним учителем сего заведеня.

Відзначене. Цсар надав полковн. 41. ин. Каролєви Двожакови в Чернівцях ордер жєлєзної корони III. класи з увільненням від такої, який ему вручив в неділю ген. Ванка.

Будова нового університетського приміщеня. Виділ краєвий предложить соймови, щоби під будівлю нового університету подаровано площу виділену із земель придлєних на експерименти тут. сер. школі господарській, із якої

нимоходом сказавши, наш край не має майже иякого хієна. Условієм даровизии буде те, щоби правительство розночало будівлю вже в слідуючім році.

Персональний статус учителів шкіль народних на Буковині обіймати ме в р. 1905 в II. категорії (надучителів і учителів) 650 осіб, з котрих припадає на 1. і 2. ступень платні до 217 а на 3. ступень 216; в III. категорії (підучителів) буде 55 осіб, а з них 28 на 1. а 27 на 2. степені. До 1. степені платні (1400 кор.) належать муть учителі і учительки, що названі в сегорічнім статусі під ч. 1—226, до 2. степені (1200 кор.) ті, що названі під ч. 227—435, а з підучителів і підучительок побирати муть платню першої класи (900 кор.) всі від ч. 1—47. В II. категорії зазнає проте підвищення платні від 1. січня 1905 р. 26 учителів з 2. степеня а 34 з 3. степеня і 20 підучителів, отже разом 80 осіб. Дочислених до того номерних і пенсіонованих, то прибуло с. р. зо 100 сталих учителів і підучителів.

Кацани а народна просвіта — се два чинники, які зводять із собою у нас безвинну борбу. Се видно хочби із поведєня кацанських недобитків супроти кіцманської гімназії. Як лиш розійшла ся вістка про єї основанє старали ся вони всіма способами зробити єї між селянством несприятливою, щоб воно із науки в ній не користало. Та струна „Унів“ і „Україны“, на якій вони грають така перегра, що на неї ніхто не звертає уваги, чого найліпшим доказом єреквенція названої гімназії. Та кацани мов навіжена не уявляє і без вини воює, а яке єї оруже проте може посвідчити спростованє, яке вислав виділ „Рускої Бурси в Кіцмани“ до редакції „Народної Ради“ на єї „правдомовні“ виводи. Ось воно: Дотично новинки поміщеної в ч. 13. „Народної Ради“ з року 1904 під заголовком „Українська гімназія а бурса в Кіцмани“ прошу на підставі § 19. зап. прас. о поміщенє слідуючого спростованя в слідуючім числі Вашої часописи. 1) Неправдою єсть що рівносно з заснованєм кіцманської гімназії отворили кіцманські Українці свою уїтєско-українську бурсу. — Натомість правдою єсть, що дня 22-го серпня 1904 отворили кіцманські Русини „Руску Бурсу в Кіцмани“. 2) Неправдою єсть, що бурсою управляют ад'юкт Вурачинський голова, антикар Окуневський, заступник, ксьондз Сімович господар і п. др. Воевідка, самі уїтати. — Натомість правдою єсть, що бурсою управляют вибрані на загальних зборах православні Русини: судия І. Сємака голова, посадики міста Бажан Митро, директор рілньної школи Жу-

як справедливо й науково відносив ся до сих тайних винаходів великий знаток науки і лікарів, Вячеслав Аксєнт'євич Манассєїн, якого багато професорів і праса за сє лаили й висьмівали. Наведемо кілька дрібних прикладів з багатьох еоток визискування публіки: парижський проф. Потєн приписує патентовані ліки, дублінський лікар бере патент на нове обеззаражуюче средство, американський лікар на прилад до ліченя сухот горячим повітрем, проф. Тархан-Моуравов на преперати з тота-білка, два лікарі в Бельфасті на прилад для тамування крові після злогів, два берлінські лікарі продають своє імя торговцям усїякими потайними і патентованими средствами, відєнський лікар Шафер в лікарській часописі захвалює потайне средство, льондонський лікар Робертсє лічив хорих славетним средством „Mattei“, а в нас, після слів „Врача“, лічено сим средством за згодою лікаря, ректора одного університету і т. д. і т. д. без кінця і краю.

Якими путями розповсюджують єї ліки? Звичайним чином через рабат і гонорар. Французький лікар пропонує товаришам ширити його патентовані ліки за 25 проц. рабату на користь рекомєндуючих. Німецький лікар Ойтманн розсилає

свій патентований пурганець по готелях, пропонуючи господарям готелів 25 проц. рабату за ширєнє його поміжи подорожними. Але далі всіх пішов один французький лікар, який пропонував католицькому духовенству ширити по містї три патентовані ліки, за що він з доходу даватимє 50 проц. на заведенє католицької школи серед протєстантських мешканців. Для більшого успіху, гра на ґрунті релігійної нетолеранції, де-ж межа для духа наживи й ошуки публіки?

Чути й протєсти, хоч знімають ся вони досить рідко. Англійська лікарська часопись вважає незгідним з достоїнністю лікаря брати патенти. В Новому Йорку медичне товариство виключило одного лікаря за ширєнє свого патентованого ліку, а в нас у Росії — говорить „Врач“ — чесні люди не встидають ся стискати руки тим, що беруть патенти на свої винаходи! Мало того з добродушности навіть підписують свої назвища під їхніми реклями! Дійсно ми так опутані єїтю всїякої наживи, вона так переймає всі наші відносини, а дух її так ласкаво заволодіває усїма, що коли строго не дивитись за своїми вчинками, то дуже легко мож влізти у болото.

Липаєть ся ще сказати про

один найсоромніший спосіб обдирания публіки — про угоду лікарів з шарлятанамі і самозванчими лікарями. Безсилє в багатьох випадках медицини, невисокий розвій не лише народу але й культурного єуспільства, повєсталі на ґрунті приватної практики, неправильні відносини лікарів до хорих і публіки змушують багатьох хорих, не лише невлічних, але й цілком влічних лічити ся помимо лікарів, лічитись у всїляких добродіїв, їм же ність числа. Лічить ся у баб та знахорів не лише наш російський нарід — йому се й Бог влів, а й репрезєнтанти нашої висної верстви і інтелігенції — пригадаймо Гачковського, Вревського, Кузьмича, Mattei, Крайна¹⁾ і иньших, і що ще страпнійше Захід не відстав від нас в сьому відношеню ані трішки і веде навіть рахубу своїх шарлятанів²⁾. В Саксонії 1900 року було 1578 шарлятанів, майже стілько-ж, як і лікарів; після причинків д-ра Alexander-а в Німєччині є 12.000 шарлятанів, з них у Шлезку 412, в

¹⁾ Самозванні лікарі й шарлятани.
²⁾ „Врач“ 1902 N. 11, 1901 N. 17, 1902 N. 4, 1899 N. 2, 1896 NN. 1 і 7, 1891 N. 19, 1899 N. 25, 1899 N. 46, 1886 N. 10, 1886 NN. 30 і 52, 1900 N. 13, 1898 N. 22, 1898 N. 15, 1899 N. 1.

Саксонії 950, в Баварії 1168, в самому Берліні 476, при чім в сьому містї людей за останніх 20 літ побільшало о 61 проц., а шарлятанів о 1600 проц., значить разом з розвоєм народу число сих лічителів не мєньшає, а більшає. Тут треба зазначити важний добродійний вплив нашої земської медицини, невідомої Заходови: після загальних спостережень число знахорів у нас між народом поменшало і вони стали менше шкідливими, а на Заході шарлятаньство більшає. Шкода від сих шарлятанів, після причинків того-ж самого Alexander-а, дуже велика: протягом єїмьох літ пруські суди займали ся 177 справами, а в Шлезії 164 справами о смерть і шкоди заподіянї ліченєм шарлятанів. В Прусах останніми часами порушено навіть питанє про konieczність законодатної боротьби з безвинно зростаючим шарлятаньством.

Боротьба боротьбою але насамперед треба забезпечити усїй людськості безплатну медичну поміч, без якої кожда боротьба буде безплотною. Успіх шарлятанів обумовлений, між иньшим і безлічною оголошенєм, реклям з подяками ріжних иноді важних після свого стану осіб, які вони видають. За кордоном сих реклям і брошур розходить ся десят-

ковський Євген, учитель гімназ. Федоро-
вич писар, і учитель Євстафійович кас-
пер. Вільше до виділу бурси ніхто не на-
лежить. — За виділу рускої Бурси. Се-
мака голова. — Справді кацани «вруть»,
да мери не знають!»

Оголошене. Тов. «Шкільна Поміч»
в Чернівцях переносить з дня 1. жовтня
с. р. свій інститут до більшого помеш-
кання при ул. Стрілецькій (Jägergasse, дім
н. Андрушка) і прийме до него ще кіль-
кох питомців (учеників середніх шкіл).
Родичі взагалю опікуни мають надіслати
свої подання найдалше до 15. жовтня
с. р. до виділу тов. «Шкільна Поміч»
в Чернівцях на руки о. ври. К. Косте-
ного, руско-кат. пароха в Чернівцях. До
подання треба долучити свідоцтво з по-
свідного шкільного і заяву, що
батько або опікун зобов'язує ся платити
місячно за питомця 40 кор. Приняті до
інституту мають заплатити за з'ужите
інвентаря 2 кор. і владну чаєнську
2 кор. 40 сот. за рік, а за праце 1 кор.
місячно.

**Наука класичних мов по гім-
назіях.** Наука класичних мов по се-
редніх школах вимагала вже з давня
реформи. Ось і вийшов сими днями роз-
порядок міністерства просвіти, який по-
ручує, щоби головний натиск роблено не
на граматичну а на лектуру старинних
класиків. «Грамматика — говорить ся в
розпорядку — не є остаточною ціллю
класичних студій по гімназіях; се є
надуживанем лектури, коли вона має
служити виключно або передовсім на те,
аби ученики вивчали ся граматичних
правил, набували і розширювали відо-
мості граматичні і словарцеві. Через се
в учеників вироблює ся лише відраза до
старинних мов. Грамматика яко умітність
не є задачею ні ціллю шкіл гімназіаль-
них. Їх ціллю є уґрунтувати то образо-
вання, яке опреділяє ся назвою класичного».
Із огляду на сей розпорядок введено вже
девні скорочення в грецькій граматичі
Шенкля. Можна надіятися, що дух сего
розпорядку належно піймуть і деякі вчи-
телі гімназіальні, які граматичних пра-
вил і виймків вживають на те, аби лиш
дати несимпатичному їм ученикові —
«двійку».

**Матура в черновецькій гімна-
зії** в останній термін відбувала ся від
26. до 29. вересня. Ставило ся 33 кан-
дидатів, між тими 12 Русинів. Загалом
репробовано одного на рік, а 5 з одно-
го предмету на 6 місяців. З Русинів
апробовані: Андрийчук Кость, Брага Те-
одил, Голубович Євгеній Іван, Дарій-
чук Петро, Катеринчук Петро, Малецкий
Олекс. (п.), Падуря Юрій, Радевич Дмитро,
Русняк Никола, Товстюк Юрій, Чехов-
ский Александр, Цурканович Ізидор. —
Заразом треба зазначити, що сегорічна
матура вийшла під кожним взглядом зна-

ки й сотки тисяч, та й у нас про
Кузьмичеву травку розійшлося, ма-
буть, багато тисяч реклам. Хоч
шарлятанство і практикуєть ся
скрізь більше менше свобідно, але
щоб не було яких непорозумінь,
суду й для дужчої реклами, деко-
трі шарлятани вважають потрібним
тримати при собі справжніх ліка-
рів, а ці лікарі не вважають для
себе постидним покривати сих зна-
хорів і ще дужше понижувати в
очах публіки значіне медицини.
Форми сих угод ріжні. Наведемо
кілька прикладів. У Франції про-
фесори і лікарі покривають своїм
іменем ортопедичний інститут, де
в дійсності лічуть господарі за-
кладу: аббат і його сестра. З гіп-
нотизером Фельдманом співробітни-
чають лікарі, а в Москві і інших
містах його самі навіть лікарі кли-
чуть до хорих. В Парижі одна
сомнамбулетка лічила публіку так,
що хмарою ішла до неї, а лікар був
в неї помічником і діставав по 2
фр. за годину. Те-ж саме робив
один лікар у Відні. В Берліні у
шарлятана Бекера, який лічив ли-
стовно, на пенсії були три лікарі,
які підписували його рецепти і ді-
ставали по 6000 марок річно. В од-
ній з південних російських часопи-

менито. Бо з 124 кандидатів, яких при-
пущено до устного іспиту, репробовано
6, а 12 здали іспит з відзначенем. Та-
кож треба піднести, що сего року ста-
вило ся 21 Русинів, з котрих жаден не
перепав. Отже таких успіхів в сїм
взгляді не знала ще черновецька гімна-
зія ніколи і здаєть ся, що на жаль знов
не так скоро зазнає.

Отворене «Січи» в Рогізній від-
буде ся в неділю дня 2. жовтня. то є у
неділю по Воздвиженію ч. Хр. с. р. на
голоці о 1-й год. по обіді з сїдуючою
програмою: 1. Вибір кошового батька,
2. пояснене статутів товариства, 3. ви-
бір старшини товариства, 4. вільні впе-
сення й гратуляції, 5. деклямації. Січовий
комітет просить нашу інтелігенцію, на-
родних просвітителів і всі «Січи» чи-
сленно прийти на наше січове святго,
щоб збудити тим наших дрімлючих в
твердім сні селян гадаурського повіта. —
За старшину: Кость Гаєрилець.

Отворене «Січи» в Падиківцях
відбуде ся в неділю дня 9. жовтня с. р.
о 1-й год. по обіді з сїдуючою про-
грамою: 1. Отворене зборів, 2. вибір кошо-
вого батька, 3. пояснене статутів, 4. ви-
бір старшини, 5. установлене членської
вкладки, 6. привітні промови й закінчене.
По зборах сїдую театральне представ-
лене «Сільські аристократи» комедія в 3
діях зі снівами, відіграють аматори з
Чернівців. По представленю вечерок з
танцями. — Вступ на театральне пред-
ставлене від селян 10 сот., від інтелі-
генції 50 сот. а вступ на вечерок від
особи 1 кор. для родини 2 кор. — За
тим, старшину: Емек Тотюскул, кошо-
вий, Александр Боднар, скарбник.

Листонос дефравдантом. Під-
радник тутешньої почти А. З., що до-
ручував грошеві посліжки, наміст дору-
чити значну грошеву суму адресатови
— заховав її собі. Дефравдація вий-
шла на яву через те, що грошевий лист
зареклимовано. Коли листоноса поклика-
но до відвічальності, він добув ножа і
в самоубійчій намірі завдав собі рану
близько серця. Однак дената відратова-
но. Коли ему сироневіренє доказано, то-
ді признав ся вповні до вини. Після то-
го передано вивовника судови.

Везувій вибухає. Се вістка, яку
від кількох днів розносять з новими по-
дробицями неаполітанські денеші. Хи-
мерний сей вулькан. Старинні Римляни
вважали его за погасний вулькан і тільки
страшна катастрофа із 79 р. яка залила
огнистою лавою Геркуланум і Помпеї
вийвела їх із сїєї похилки. Від сего часу аж
до XII. ст. по Хр. пригадував ся він
людскости лише — двома вибухами на
ето літ. Аж ось 1631 р. вибух несподібно
знов, позбавляючи життя 3000 людей, не
говорячи вже про інші понесені шкоди

сий один лікар захвалював якось
Кондорарі, яко знаменитого окуліс-
та, що вилічує-б то навіть таких
хорих, яких не могли вилічити ві-
домі спеціалісти. У Києві другий
лікар лічив разом з знахором Не-
мировим але рецепти підписував не
своїм іменем. Всілякі Крейни, Мат-
теї й інші також мають у себе на
пенсії лікарів. Розумієть ся ліка-
рів, що продають ся знахорам, ще
небагато, але важний сам факт та-
кої продажі себе. Яке-ж право ма-
ють лікарі ганити публіку за ліче-
не в знахорів, коли до них на служ-
бу ідуть лікарі? Коли самі лікарі
радіть хорим звернутись до того
чи иншого самозванчого лічителя?
А хіба описана висше історія Ко-
ха й Феррана й торгівля лікарів
патентованими й потайними сред-
ствами, не є також шарлятанством?

І от доки між хорими а лікаря-
ми існуватимуть безпосередні гро-
шеві рахунки, доти нема що й ду-
мати про справжню боротьбу з у-
сїма родами реклами й шарлятан-
ства й про побіду науки. Всіляка
торгівля собою, чи то тілом, чи го-
ловою, неминуче веде за собою всі-
лякі викривленя і надужитя.

(Далі буде).

і знов прийшла стадія зглядного супо-
кою із дрібними вибухами, які повторю-
вали ся що десять літ а до найбільшої
сили дійшли 1872 р. Теперішній вибух,
як запевнюють учені, поведе за собою
хіба зміни у внутрішній конфігурації
кратеру, не наносячи впрочім яких
наслідків.

Робітнича охорона. В Базилю
зібрани ся треті гошовні збори «Міжна-
родної спілки для законної охорони ро-
бітників». Прибули заступники 11. дер-
жав і 40 делегатів краєвих секцій. Ге-
неральний секретар Бауер подав до ві-
дома зібраних, що якийсь добродій, який
не бажав собі вивки свого імені, жер-
тував 25.000 фр. для того, хто винай-
де найліпше средство зарадче проти
того, щоб робітники затроювали ся оло-
вом по різних промислових підприєм-
ствах.

Кого найбільше діймає війна?
Не лиш в Росії відбивають ся на-
слідки війни найбільш болюче на му-
жиків та дрібних ремісників. Таке са-
ме де ся Японії. Про се пише: «Ost-
asiatischer Lloyd» оттак: «Татарі війни
проти Росії поносять передовсім японь-
ский мужик: він є податником. Сеж в
Японії нікому не тайно, що кождий май-
же Японець не вважає чимось диким за-
таїти перед правительством висоту сво-
їх доходів. Таке водить ся між найви-
щими верствами навіть між великим куп-
ецтвом. Сего зробити мужик не може, бо
своїй землі сховати не годе. Мужик по-
носить военні татарі ще й иншим пу-
тем: віддає жовніра. Урядники і кунці
в Японії до війни не йдуть і недоста-
ча однорічних охотників і резервових
офіцерів вже дали ся замінно відчувати.
Але японський мужик буде поносити
свої татарі охотно через триванє ці-
лої війни, бо він вже знає і вірить в
те, що Росіянин смертельний ворог его
країни». В сїм лежить сила Японії і на-
звана часомсь вважає надії Росії на ви-
сваженє Японії невимістним, як довго
японський мужик не видасть посвідного
гребішара.

Фатальний вистріл. В Vienne
(у Франції) вистрілав перед фронтом на-
прал до свого капітана із пімсти за те,
що сей его передтим укарав. Та вистріл
капітана не влучив, за те вбив 3 жов-
нірів а 4 ого ранив. Вбийник в виду та-
кого вислуду свого атентату застрілав
в замішаню і себе.

Науковий фейлетон.

Іван Раківський.

Вплив цивілізації на людські нерви.

(Дальше).

Але може наша «культурна» біла
раса людей, а передовсім инішні куль-
турні Европейці, се вже такий людський
рід, що з віку не знав умових непра-
вильностей і хороб — а ось прийшла
нещасна цивілізація та зродила страшну
неврастенію? Загляньмо до історії. От-
тут на сам перед мусимо зазначити, що
історичні розсліди над сим питанням не-
звичайно утруднені через те, що хороби
звані нині нервовими або умовими, ува-
жались у давнину загально не звичайною
хоробою, а наслідком сього, що в чоло-
віка ввійшов злий дух, чорт або диявол.
Сей погляд був прийнятий і тодішню
науку, так що ще Амброз Парє († 1590),
один із найславніших лікарів XVI. ст.
вірив сьвято, що всі ті хороби є ділом
злого духа. Тільки Фелікс Платер в
р. 1602 зваяв ся проголосити, що на-
мірна умова праца може викликати тупо-
умність (ідіотизм), яка до його часів те-ж
уважала ся ділом злого духа, і тільки
від того часу чим раз то більше того
рода чортових діл висчлюєть ся до звичай-
них людських слабостей так, що вже
Г. Бергаве, батько новочасної клініки,
знав отей нервові хороби: апopleксию,
каталепсию, карус, паралізу, гістерію,
епілепсію, меланхолію і манію — ба, в
Тісотовому описі (з р. 1775) хороб, що
появляють ся із насильного нищення нашого
нервового укладу, пізнаємо добре нам
звісну хоробу неврастенію; значить, вона
мусіла вже бути добре звісною і в то-
дішні некультурні часи.

Проте історичний рослід мусить
узгляднювати не лише безпосередні
звістки про ті хороби, але користуватись
усіми посередними способами, як ось роз-

слідом вірувань, звичаїв, обрядів та
світосгаду, та всіми инішими способами,
що ними можна би розвідатись, чи і о-
скільки у давних народів існували зга-
дані хороби ума.

Оттак про старинних Асирійців,
Єгиптян та Індійців, прародичів нашої
культури, знаємо дуже добре, що в них
було багато злих богів та чародійних
духів, що творили їм різні пакости, а
високо розвинене ворожбицтво, знахар-
ство і магія вказує, що ті люди незви-
чайно бояли ся тих злих духів, та вва-
жали konieczним умолювати їх ріжними
штучками та кривавими, пераз людськими
жертвами.

Знаємо також, що вони були дуже
податливі та вразливі на сугґестію та
вважали чудами ріжні штучки їхніх жер-
ців та знахорів, що полягали виключно
на зручності, сугґестії і гіпнозі, а по-
декуди і на примітивних хемічних екс-
периментах.

Як бачимо, у тих народів був зна-
менитий підклад до непраильностей та
слабостей ума, а проте й не здивуємо
ся тим, що Ломброзо доказує, що нер-
вові хороби були у тих народів дуже
добре звісні, та що пр. Індійці розріж-
нювали аж 16 родів ріжнородних психоз,
а між ними пізнаєм добре і нині звичайні
хороби ума. Далеко більше знаємо про
Жидів.

Сей народ, із природи дуже «враз-
ливий, свідомий своєї національної від-
рубности та глибоко переконаний, що
він є одиноким первісним і вибраним на-
родом свого єдино правдивого все-
могутнього Єгови, перебував стільки тяж-
ких історичних катаклізмів, що наслід-
ком сього понав цілий у незвичайно під-
вищений стан духового подразненя —
знаменитий підклад для всяких нервових
і умових збочень та хороб, що епідемічно
обіймали цілі гурти їхньої суспільности,
ба й цілий народ. Через те жидівський
народ стає незвичайно вразливий на
сугґестію і гіпнозу, багато у них манія-
ків усякого роду, а Біблія і Єванґелія
переповнені чудовими докладними опи-
сами нара- і епілепсії, неврастенії і па-
ралізи.

Зовсім инішим народом були Греки
і Римляни. Правда, й вони удоховлюють
ую природу, але всі їхні боги мало що
дужші від звичайних людей, і право-
вірний Грек любієнько обдурював їх,
сварив ся з ними, а деколи й побивав
— се простий наслідок лагідного клімату
і неважких обставин життя.

Та хоч душа Греків і Римлян була
здоровіша, як душа всіх иніших мало-
культурних народів, то все-ж таки і в
них подибуємо багато ріжнородних сла-
бостей ума і нервів. А з поміж тих сла-
бостей ума для нас найважкіші так
звані нервові епідемії, що з ними в перве
тут подибуємо ся в історії.

Річ у тому, що певні обставини,
часом дуже зложені та близше незвісні,
спричиняють у широких масах народу
сильне ослабленє нервового укладу і збо-
ченє чинностей тих нервів і мізку в
певнім властивім напрямку. І скоро така
хороба проявить ся у кількох одиниць,
вона охоплює всіх людей, що з причини
ослабленя нервів мають уже нахил до
тієї хороби. Через те така хороба обій-
має чим раз більші круги суспільности
та переносить ся з одної околиці до дру-
гої, зовсім як заразливий хороб.

І так Геродот і Гінократ згадують
нам про т. зв. *υόβος θύλαξ*, що полягала
в тім, що мушцінам діткінням тою хоро-
бою здавало ся, що вони є жінками. Се
пшомемена хороба Скітів, але вона про-
являвала ся часом і у Греції; так зга-
дує Плутарх, що дівчата з Мілету по-
чали раз одна за одною пробувати по-
збавлювати себе жати. І не помогли
сльози, уговорюваня ба навіть тілесні
кари, хороба розширювала ся чим раз
більше та забирала чим раз більше жертв.
Дійшло до того, що затрівожена рада
міста була змушена ухвалити, що всяка
дівчина прилапана на самовбійчій замірі
буде виставлена серед міста на майдані
на позорище — але мабуть і се не по-
могло, а хороба зникла аж тоді, коли по-
гинули всі ті красуні, що мали сей не-
щасний, непереможний нахил до само-
вбійства.

(Конець буде).

**Просимо відновити перед-
плату і вирівнати залежності,
бо довжникам часописи біль-
ше не вишлемо.**

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осипа Шхлера і Снінів найбільший вибір капелюхів Габіга, найліпшого, пайну і т. н. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для панів, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і білє після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних кольорах найліпшого роду, модні ковпаки, манжети і хусточки до носу.

Артикули до подорожі, танки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пиди, міпочки на білє, парасолі, коники на начинє, нецесарія, коці і т. н. шкряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушники найрізноморіднішої конструкції і амуниці.

люхів а. к. надвірних фабрик капелюхів в Граду Борсольна в Александрии. Найліпших і найдешевших фабрикацій з фільцу.

Обув. Склад ц. к. гоудиярської фабрики Найбільший вибір різномордної обуви для Coreall, з теличої сатинованої шкіри і турнованя. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, панів, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. н. Черевки до ношеня дома і до турнованя. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохів. Паньчохи для панів, панів і дітей, найліпше білє для стрільців систему Д-ра Лямана, шкарпетки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glace, Chair, з оленової шкіри і т. н. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір пальчик до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, поєски і инші до тої гри реквіанта для панів, панів і дітей.

Щітки і гребені. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНИ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (10—24)

Десеровий Виноград кураційний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шен-40 (2—5 тендре (Угорщина).

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 10 до 11 год. рано.

Справозданє Товариства обезпечень і взаїмного кредиту „Дністер“

за місяць Липень і Серпень

В товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

видало в серпні с. р. 33.203 поліє з премією 259.013 кор. від початку року до 31. серпня с. р. видало всіх 118.924 важних поліє з премією 1.085.974 кор. Попереднього року до кінця серпня було 90.507 важних поліє з премією 837.698 кор. сего року є 28.417 поліє і 248.276 кор. премії більше. Інші приходи Товариства (з купонів, додатків до поліє, провізії реаскураційної і т. д.) виносять 108.658 кор. разом мало Товариство до кінця серпня 1.194.732 кор. приходів.

Пожарів було більше як попередніх літ, — а задля посухи прибрали великі розміри; більші пожари діткнули нас: в Волощині, пов. бобрецького, 29 шкід; в Бібрці 12 шкід; в Тишківцях, пов. городнянського, 10 шкід; в Рожнівці, пов. долиньського, 3 пожари 46 шкід; в Гаврилівці, пов. надвірнянського, 3 пожари 15 шкід; в Якеманічах, пов. переміського, 15 шкід; в Полоничах, пов. переміського, 12 шкід; в Якторіві, тогож повіта, 15 шкід; в Річці, пов. равського, 13 шкід; в Якичмичах, пов. рудецького, 35 шкід; в Гоманах, тогож повіта, 3 пожари 12 шкід; в Сіверчинцях, пов. самбірського, 2 пожари 10 шкід; в Писковичах, пов. ярославського, 2 пожари 59 шкід; (від половини липня с. р. до кінця серпня зголошено 687 шкід). Разом всіх від початку року було 1563 шкід і всі уже зліквідовані, 1540 виплатились, а 23 відшкодовані на разі з причин правних здержано.

Сума всіх 1563 шкід разом з коштами ліквідації виносять 946.597 кор. з того 484.411 кор. припадає на реаскурацію, а 462.186 кор. лишаєсь на власний рахунок Товариства. В р. 1903 до кінця серпня було 1116 шкід на 639.520 кор. Мимо многих шкід виплатило Товариство (на основі рішення Ради надзираючої) 30 відшкодовань в дорожній ласки в сумі 11.425 кор. хоть правно могло виплати відмовити.

Фонди Товариства виносять з кінцем серпня 1.104.958 кор. і зложені є в цінних паперах і вкладках.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові
з двом 31. еерпня 1904.

I. Пасива:

1. Фонд резервовий і спеціальна резерва —	21.989-10
2. Фонд на різницю курсів — — —	3.602-60
3. Уділ членські (3125 членів) — — —	123.120-44
4. Вкладки на 1698 книжок. (від 1/1 1904 вложено кор. 705.197-18 винято кор. 419.077-70)	1.730.709-40
5. Кредити банків — — — — —	55.720 —
6. Сальдо відсотків — — — — —	50.379-28
7. Побрані кошта судові — — — — —	1.058-80
8. Задержані навіци — — — — —	4.457-59
9. Невіднята дивіденда за рік 1902/3 — — —	5.271-68
10. Решта злику за рік 1903 — — — — —	1.349-46
Сума кор.	1.997.658-34

II. Актива:

1. Стан 2823 позичок (від 1/1 1904 уділено кор. 437.487 — сплачено кор. 257.718-45)	1.510.590-90
2. Цінні папери — — — — —	142.193 —
3. Вкладки в руских Товариствах кред. — — —	156.852-55
4. На рахунок бажучим — — — — —	169.000 —
5. В надлишки поштові, Відень — — — — —	2.068-07
6. В готівці — — — — —	688-90
7. Ріжні дебитори — — — — —	7-19
8. Кошта адміністрації — — — — —	16.257-73
Сума кор.	1.997.658-34

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

37 (4—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр., поручає

свій великий ново-сортований магазин

фарб тертих, олійних і инь. лякерів, покостів, посторонків, щіток, пензлів, чеколяди, емаровил до шкір, оливи, олію і инь. товців, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, **нешонкові лампки електричні,** домові ліхтарі, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого роду.

Цінники даємо на жаданє. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінції виготовляємо сейчас.

Дентистичне Ателіє
Берхарда Вальтера

в Чернівцях, ул. Нароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконанє по найнижших цінах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загальної знаної фірми **Якова Гольда**, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посіщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанєм

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (13—25)

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

(—)

для
шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можна

по дуже дешевій ціні
В друкарні

„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий магазин товарів

Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і святі образи.

35 (7—10)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

ГРИГОРІЙ КАНТЕМІР

архипрезвитер-ставрофор, протоерей Путилівського деканату, парох в Розтоках, рицар ордеру Франц Йосифа, властитель медалю за 40-літню вірну службу, член ц. к. повітової ради шкільної, голова „Вижницько-Путилівської Ради“ і пр.

упокоїв ся по короткій недозі в Розтоках дня 28. с. м. в 77. році життя. Похорони тлінних останків відбуваються нині перед полуднем.

Покійний родив ся 1825 року, став священиком 1852, парохом 1857, протоєреєм 1878 а архипрезвитером-ставрофором 1898 року. Первісно був приходником в Дихтинці а від кількох років в Розтоках на Буковині. Що о. Григорій сповняв свої священні обов'язки вповні, про се свідчить найкраще факт, що удостоїв ся почесний ба навіть уряду настоятеля деканату від наших консисторських верховодів, котрі не то що не наділяють своїми ласками чужих їм священників, особливо Русинів, а противно не добачають і найбільших заслуг священників-Русинів, ба, де тільки найдуть яку-небудь хоч позірну причину, допикають їм до живого, морять їх по голодівках... І покійний о. Григорій зазнавав від своїх настоятелів довгий час чимало прикостей, особливо від свого попередника в протоєрействі, аж перебув усе лихо і тих, що ему его заповідали і діждав ся на остаток того, що ему належало ся.

Як покійник відносив ся до народу, про се свідчить от хоч би добре слово, яким згадав его кілька днів

тому у „Рускій Раді“ дописуватель Гуцул з Конятина. Пробувши більш як пів століття між нашими Гуцулами, о. Григорій знав їх, їхню вдачу, їхні добрі і лихі сторони, як не можна красше: умів до них заговорити, знав, що і де їх болить тай помагав їм радою і ділом. Він одинокий священник на цілі наші нещасливі горі, що сам заложив у своїм селі читальню і касу. Се найкращий доказ его любови до народу, примір, який протоєрей дав своїм підчиненням, однак, крім одного Дихтинця, на жаль без успіху...

Другий примір наслідування гідний дав покійник, станувши на чолі одинокого доси повітового політичного товариства „Вижницько-Путилівської Ради“, котрого головою був до самої смерті. А й у інших важких подіях брав о. Григорій чинну участь. Згадаємо тільки факт, що він проводив нарадам на славнім вічу рускої інтелігенції минулого року, закріплюючи до єдності і згоди всіх Русинів.

І так, як покійний на с'їм вічу не завагав ся не тільки проводити зборам але брав навіть участь в нарадах над незavidним положенням буковинських Русинів у православній церкві, так відважно товаришував він нашим послам в їх поїзді по гірських

селах, коли розгоріла ся була боротьба з президентом Бургіньоном, коли то не один „патріот“ страха ради не виходив із хати...

Згадуючи с'ї і багато інших діл покійника, его ясний погляд на наші справи народні, его добру волю і щирю охоту причинити ся помімо старечого віку до піднесення руского народу на Буковині, его вірність і характерність у кождім згляді, а надто его лагідну, щирю, веселу і приязну вдачу як чоловіка, кидаємо і ми з глибоким жалем по утраті найстаршого руского священника-патріота на Буковині грудку на его свіжій могилу і кличемо: Пером Тобі, Батьку, земля і пам'ять вічна від рода в рід!

На похорон виїхав з припоручення товариств наших професор Пігуляк, щоб попрощати покійника в імені руско-народних товариств і зложити на могилі вінець з написом: „Рускі буковинські товариства доброму рускому пастиреві і щирому патріотові“.

Посол Николай Василько зарядив телеграфічно також зложити вінець в его імені з написом: „Оздоби мого виборчого округу, щирому незабутньому приятелеві — Николай Василько“.

Лікар Жбанков.

22)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересова).
Перекладає Маруся Полтавка.

(Дальше).

XVI.

Покінчивши про „практику“ її шкідливі умови для лікарів, хорих і цілого суспільства, які вона викликає, подивимось на другу форму лікарської справи, форму, існуючу у самій Росії, яка в с'їм відношенню, завдяки земству, переважила Захід. Російських лікарів треба строго поділяти на дві групи: лікарів громадських і лікарів-практиків; до останніх треба також зарахувати й більшість шпитальних і, на жаль дуже й дуже багатьох професорів; між ними двома групами є перехідні

ступені; друга група поки що більша першої, більш знакома міським мешканцям і тому, коли говориться про лікарів, то маємо на гадці лікарів-практиків.

Розводиться багато про громадських лікарів ми не думаємо, їм треба присвятити окрему статтю, а тут постарасємось лише показати, які відміни відзначають їх від лікарів-практиків. Громадська медицина є ділом недавнього часу, вона повстала разом з заведенням земства, себто менше як перед 40 роками; земство вперше зрозуміло konieczність загальної медичної допомоги угрунтованої на принципі взаємної асекурації, пізнійше урядовано сю справу за взірцем земської, по не-земських губерніях, і лише останніми часами пішли за сим прикладом поки що нечисленні міста, яких дуже небагато. Отже тепер, не рахуючи фабричних і заво-

дових лікарів, групу громадських лікарів творять земські, сільські і думські (які служать в міській уряді). Сільські лікарі по неземських губерніях є зразком земських лікарів, але діяльність їх не може поки що розвинутись цілком з огляду на строго зазначені стани, брак явности, критики й спільної організації; сільська медицина дорівнює, після свого значіння, земській, лише по заведенню земства, яко громадської основи, ділаючої згідно з місцевими потребами а не після одноманітних адміністративних вказівок. Думська медицина є також наслідуванням земської, але вона поки що не є цілком громадською медициною, бо-ж більшість громадських лікарів займає ся передовсім практикою, а потім вже справами громадського лікаря. Змушують їх займатись приватною практикою вікові тра-

диції, недостатна пенсія й зараза від інших міських товаришів, які дістають великі гонорари. Наші думи такі короткозорі й так переконані про konieczність приватної практики для кожного лікаря, що на-значають своїм лікарям невеличку пенсію, решту залишаючи добирати приватною практикою, наслідком чого розвиває ся і стає на першій плані гонитва за практикою а думська робота відсувається на другий план, як прикра konieczність, що лікаря мало цікавить, прецінь же санітарна служба цілком не сумісна з практикою, бо-ж санітарний лікар повинен бути цілком незалежним і боротись з фабрикантами, власниками домів і т. п., а чи може-ж се робити лікар, який прагне, щоб с'ї заможні особи лічили ся в нього, і тут тяжко розібрати де кінчиться ся гонорар а де починає ся хабар. Думські-ж санітари,

Ольбрахтові лицарі.

„Ліси буковинські, яби можна витиснути соки, що оживляють ваші дерева то ще й нині потекла би з вас кров Поляків, повбиваних невірними Волохами!“ Оттаними жадісними словами кличе один географ давньої Польщі.

Воно й справді зложило ся так, що польські затії на Буковину кінчили ся консеквентним неповодженням; — се тягне ся червоною ниткою через польську історію.

А однак хоч ся країна просякла кровню Ольбрахтових лицарів стала, як каже вившній письменник „tumulus Polonorum“ себто могилкою Поляків так сучасні потомки історичної Польщі не хочуть, чи не можуть, засліплені безмежною агресивною, порозуміти науки, яку їм дає історія. При кожній нагоді старають ся вони скріпити свою позицію на Буковині. Викупивши велику частину земель румунських бояр зробили собі „кріпость“ у великій неспілости і відси бомбардують край то інтригами закулісовими то часописними атаками.

Оттак наперову борбу розпочали галицько-польські часописи вже від довшого часу. Те, що буковинські Русини осягнули бодай частину того, що їм належить ся доводити польських писемак прямо до безтями. Ось і стремлять польські політики усіма силами до перемін ладу, який тепер став на Буковині. А до сего йдуть способами, які вповні ціхують ся шляхотською ароганцією й бують, езультською переїдною дволичністю та безсоромністю банкрутовичів, які бачучи, що їм усуває ся із під ніг ґрунт — кладуть на останні карти все.

Притоку до тих елюбурацій дає вислід останніх соймових виборів і відповідне їм іменоване краєвого маршалка а віинци зміна в краєвій президії. Передовсім у статях писаних на останню тему прямо не видно меж польської безсоромності. Пальму першості в тих незавидних перегонах треба признати безперечно „Gaz. Narodow“-ий, яка побиває в тім згляді навіть „Słowo polskie“. Невдаючись в подрібний розбір тих статей, обмежимо ся лише на поданю їхнього succus rei. Все лихо бачите на Буковині пішло через кн. Гогенлоге, який „був типом старонімецького доктринера лібералізму... урядника, що затоплює ся в турпінній атмосфері бюра на мертвих душнях кількох зле перетравлених а неопанованих книжок...“ Ось він прийшовши на Буковину став бавити ся „експериментуванням політичних теорій in anima vili“. „Потуряючи крайним струям“ та „розпутивши як вихри на чотири часті краю радикальні елементи, опер ся на династичній Васильків бар. Юрія і Кока, які як монархове обі півкулі земські... поділяли між себе народи замешкуючі Буковину“. А се довело до того, що Буковина „стала ся буліоном для культур радикалізму і анархії“ випріваних під опікою правительств! Символами того всего є останні вибори, підчас яких кн. Гогенлоге „не користав з влади, аби придавати анархії“, з чого вийшло таке, що Поляки вийшли послами лиш із дідичівської кураї, ба що більше не вкнеблював навіть преси!

Лікарі є часто практиками. Наведу один приклад: в одному великому місті, яке вимагало багато санітарної праці, був перед кількома роками санітарний лікар, який, мимо того, що діставав цілком достатню пенсію, 2000 чи 2400 карб. умудрив ся бути попри те лікарем в однім великим науčním заведеню, при яким був шпиталь, викладав гігієну в одному чи двох закладах і мав велику практику в місті. І коли дума, бажаючи, мабуть визволити його від такої надмірної виснажуючої праці, відставила сього лікаря, то він почув себе дуже ображеним, а другі лікарі і де-хто з суспільства вважали його невинно потерпівшим — такий то загальний погляд на задачі громадського, а до того-ж санітарного лікаря а не такого що лічить.

Тому то справжніми громадськими лікарями поки що є лише зем-

Отей „страшні історії“ в краю граничнім з Росією обурили, не лише польських та румунських дідичів, але навіть, як запевняє „Gaz. Narodowa“ умірованих Русинів себто москвофільських недобитків. Се неабияк!

Ерго правительство зі згляду на невдоволені таких важних (!) чинників повинно сему зробити копець. Новий президент має здавити „анархію“, посадити Поляків в краєві виділї, в радї шкільній, ввести польську мову від університету аж до народних шкіл, одним словом убрати Буковину в польсько-шляхетську конфедератку і все буде гаразд! Солодї мрії мають шляхотсько-польські писемки, та на жалє се все остане для них лиш квасним виноградом...

А що в чистій воді риби не ймуть, тож з иншого боку заходять „Sł. pol.“. Лякає Жидів на ново „Сучами“ а рівночасно по приятельски радить Русинам, щоб на спілку з Румунами розпочали кампанію проти Німців, предінь — плете орган „вдосцянїва з под Грудка“ — Русинам на Буковині гірше чим в Галичині! Панове, а чогож Ви боїтесь, щоб від Буковини не заняли ся стїни Вашого царства в Галичині?!

Оттак хотілиби Поляки розбити мир, який панує на Буковині, та безуспішно. Оттак промишляють потомки Ольбрахтових лицарів, що воюють як видно менше лицарським оружем. Та в сих заходах зрештїчають ся лиш із протестом усіх буковинських народів, дарма що їм секундую тутешня „Gaz. Polska“, поміщуючи ті безсовісні крутіїства в передруках. Остатє хіба подивляти пожалувани гідний упадок моралі і „наївність“ авторів тих статей. Невже й вони справді думають, що Русини „anima vili“, над якою можна і їм ноєкспериментувати?!

Але най ті панове тямлять що у наших лісах шумлять ще предавні буки, а імітаторів Ольбрахтових лицарів жде на Буковині та ж доля що і в давнину.

Олег Сатур.

Вістки з України.

Полтавське земство видало між иньшим статистичні матеріали до славного причестенського ярмарку в с. Василеві, вважаючи, що таким робом зможе причинитись до позначення із побуту доокочичних селян. Між иньшим подано у тім справозданю вістки про збут „літератури“ між ярмаркующими. А вгадайте, які книжки розійшли ся в найбільшій числі приміряників?! Ось ті присмаки: „Вѣщанія святого обантхристѣ и послѣдней судьбѣ сего мира“, „Історія о лъвицѣ, воспитавшей царского сына“, „Новѣйшій полный сонникъ“ і т. д. Отже із народною літературою йде тут діло точнійськю як і між селянством галицьким і буковинським, де най-

ські лікарі, а з них переважно санітарні й участкові, що живуть по селах; шпитальних же по повітових шпиталях, про губерніяльні шпиталі ми вже й не кажемо — також не рідко заїдає практика, по участках же вона невелика й є неминучим злом, з яким справжні земські лікарі з усіх сил борються, стараючись і заможних мешканців свого участку зробити звичайними безплатними пацієнтами, себ то щоб вони ходили до амбулаторій і не вимагали, крім надзвичайних випадків, щоб лікар їздив до них. Є, розуміється, практики rur sang і поміж участковими лікарями, але вони є лише сумним виїмком.

(Далі буде).

більше розходять ся різні „изданія“ Білоуса як „Сонники“ і „Ворожки“ а путні народні книжки, хоч їх і не багато, припадають пороком, як їх не спотреблять мини на сніданя. Наш пересічний мужик має видно оригінальний смак літературний, що не далеко втікає від дитини.

Не диво, що виховане на такій лектурі селянство не має належного світогляду і вірить найбільше чудернацьким казкам і допускаєть ся чинків, яким місце було ще хіба соґні лїт тому.

В мене на думці жидівські погроми. Недавно лучили ся вони в Сьмідії, а тепер повторили ся в Катеринославі, де запасні чини (резервісти) покликані до мобілізації, зрабували жидівські склепи й били їх власників. Поліція й козаки спершу зовсім не інтервенювали аж відтак розігнали товпу. — Народ через війну та недорід невдоволення, а не добачуючи властивого винуватця народнього лиха, зганяє своєю лють на Жидів, на яких цокують його підпори самодержавя цькують, буцїмто Жиди спричинили війну з Японією. З другоїж сторони самодержавна Росія стала послїдними часами робити Жидам уступки, а то нїякі заграничні банки, що є звичайно в жидівських руках, не хотїли дати позички на воєнні цілі. І чияж довго ще вдавати меть ся самодержавю отся дволична гра?

(Конець буде).

Письма з краю.

Із Радівців.

Збори учительок.

Дня 27. відбули ся тут в сали радї мійської довірочні збори учительок, що мали запротестувати проти звісного проекту платні зретаданого уч. Кісановичем. На зборах явило ся зо дві сотні учительок та около 50 учителів а з гостей пос. Ляндвер, бурмістр Брунштайн, др. Хомер і т. д. На збори наспіли привіти від послів віцем. др. Степана Смалє Стопкого, Люцу, Штрайтера, Відмана, Вайденфельда, Калитовського і Лянгенгана та митроп. Репти. Редакція часописі „Промінь“, що є висловом руских учителів вислала таку характерну депешу: „Стоячи на становищу правдиво поступовім і вільнодумнім будемо щиро і витривало попірати Вас в борбі о приваєжні учительству права без ріжниць пола, о здобуте кращої екзистенції для учителів і учительок в рівній мірі. Засилаючи сердечний привіт світлим зборам бажаємо найкращих успіхів з нарад. Редакція органу руского учительства Буковини і Галичиня „Промінь“ в Вашківцях“.

Збори відкрила надуч. п. Воронка, зазначуючи ціл зборів, та заявляючи, що учительки мусять звертати ся в сю пору до тих, що мати муть в справі учительської платні послїднє слово. Після того вибрано предсідателькою п. Ляндесову, управ. дівочої школи в Чернівцях, єї заступницею п. Юркевич, управ. школи в Сучаві а писарками п. п. Франк і Геффер із Радівців.

Преосідателька Ляндес, подякувавши за вибір наводити здобутки жінок у всіх галузях людського знання та їх всесторонню працю, яка чи не найвідповіднійше приміщене знаходить в виховуваню молодіжи. Взиває учительок до гідного заховуваня тим більше, що справедливість „Вільнодумних“ не зможе ухвалити кривдячого учительки проекту.

Після того ухвалюють зібрані віднести ся до краєвого інспектора о зашити своїх інтересів а подібну резолюцію із висловом довіри для „Вільнодумного Союзу“ на руки др. Аврели Ончула.

Властивий реферат про регуляцію платні виголосила уч. Тофанель,

критикуючи проект уч. Кісановича, бо після него бралаби прим. учителька із сивим волосом як раз тільки, що учитель, який лиш що вийшов із семинари. Далше старав ся збити всенї закиди роблені учителькам та винуватити за евентуальний розділ між учительством зарад учительського товариства, не щадячи також закидів президні 2. уч. віча за єї поведене супроти учительок. З окрема розводить ся бесідниця ще над целібатом учительок, який проєктують учитель із групи „Fr. L. Ztg.“

В дискусії над рефератом промовляв др. Хомер, якому з густа переривав уч. Кісанович, уч. Петровський а відтак уч. Пароля, що просить ухвалити таку резолюцію: „Нинішні збори учительок привітали на галуку сумні партії послїднього зїзду буковинських учителів, є супроти поступків центрального заряду, який прецінь має заступати інтереси цілого учительства а сам разом старав ся так соромно обивжити права учительок, до сеї степені обурені, що висловлюють названому зарядові своє недовіре“.

Боронити заряду і неfortunного проекту старав ся иньшим собі способом уч. Кісанович, маючи на цілі головно обнизити стійність виводів др. Хомера та доказати учителькам справедливисть свого проекту. Бесідниця часто перебиваний з трудом ішов до своєї цілі, допучи привітний справедливости, про помочи мильні в виді собою сконструованих спорядачних елчачів. Уч. Грегорович навнаки вважає, що подібний проект мїг повстати у уніціаторів хіба при кавярнянім столі і жальє що заряд уч. тов. мїг з чимсь подібним виступити перед світ. Аргументи Кісановича збивають з окрема ще уч. п. Тофанель і Ляндес, а уч. Серафим загалом критикує діяльність теперішнього тов. учителів, яке мало що робить а за те удержує ся терором. Такий терор слїдно було і на послїдних зборах, де прямо недопускано противних собі бесідниць і бесідників. Проти сих виводів, а в обороні учит. товариства і президні 2-го зїзду учителів, в якій сам засїдав, промовляв директор Ісакевич до сеї ккестії треба зачислити і промову п. Пароля, яка пригадувала нетактовне поведене уч. Кісановича із послїднього зїзду, на яким він між иньшим при сказував з кулаками до п. Тофанель.

Після того ухвалено резолюцію в якій висказує ся вотум недовіри краєвому товариству учителів вїйма головами крім уч. Ералх з Сторожинця і єї помічницї серед заперечувань уч. Кісановича, який своєї „нервовисті“ прямо не мїг погамувати, та, що на его адрес стали падати із уст учасниць зовсім не лестні епітети.

Після сего вічитала п. Лазарович текст петиції, яку задумують вислати учителям в сїй справі до сойму.

Уч. Ісакевич і Петровський просять щоб учительки петиції поки що не відсилали, бо може д. 2. наступить порозумінє між учителями а учительками, а через передчасне відісланє лиш наступить погіршенє ситуації. Борба мовляв — піде на ножі!

Надуч. Ляндесова вносить, щоб петицію таки підписали, а колиб з'єдиненє д. 2./X. не наступило, то петицію вже тоді вишле ся.

Тепер приступають учительки до Гремєльного підписуваня петиції, підчас того, як відчитує ся горі наведені наспіли депеші і привіти. На внесенє уч. Грегоровича дебату закінчено, а предсідателька замикає збори окликом в честь цїсара.

—а.

Із Барбівців.

Новий „Кіш Січовий“.

В неділю дня 25. с. м. було з полудни, як на просторій поляні в Барбівцях заграли мездри. А знаєш ти сєй греміт читачу? Се будить ся нова частина народа руского та оповідає, що кайдани темрави скинула і що бажає йти з лавою нинішних до поступу, до дїншої долї; сєй поклик громовий оповідає, що основує ся новий „Кіш Січовий“!

Здалека бачиш на поляні табір з верев, маюг в сонці хоругви, а посеред табору шатро з пестрих коверців. Довкруги сіють здвиг народа, видніють прапори „Січий“ з Неполоківця, Вашківців, Чорторія, Кішманя. А всі чекають

з неспокоєм початку! Та ось розніс ся голос труб, ударила музика — а в табір ідуть дорогі гості: пані посли Пігуляк і Левицький, др. Лев Когут, парох о. Горещкий і багато вишніх інтелігентів. І підходять гості до шатра; дано знак, що збори розпочинаються — а п. Кушнірюк, директор школи виступив і заявив, що збори можуть приступити до нарад, бо законні вимоги не стоять на перешкоді. На внесення п. Герасимовича вибрано з великою радістю на батька сучасного п. посла Пігуляка, а маму паніу Руснакову з Чорторті. П. посол виступив наперед — і в красній мові вияснив задачу „Січ“ — та разом з належнотою погордою зганиз поступоване тих ворогів, що боять ся поступу народа, бо народ освічений не дає ся їм обдурювати. Єго промову нагороджено оплесками — а до виясненя статутів покликав сучасний батько п. Стрийського, академіка. Він витяє молодю „Січ“ від акад. тов. „Січ“ в Чернівцях — пояснює мету товариства, пояснює точки статута і яко бувалий сичовик дає добрі ради для сего товариства. По сім іде вибір старшини, причім честь кошового припала по слухним заслугам п. Кушнірюкови. Коли оттак скінчено суцню част зборів, виступили на мовницю делегати „Січ“ з Непомоковців кошовий п. Душлевич, з Кіцмани кошовий п. Попович, з Чорторті кошовий п. Руснак, з Вашківців осяула п. Лисан і п. Герасимович від учительства і пан Горещкий від акад. тов. „Союз“ в Чернівцях. По зборах відіхав п. пос. Пігуляк і приступлено до деклямацій і забав на родних. І розніс ся з трибуни красні слова рускої поезії. І от товаришка „Січ“ з Кіцмани, панна Лисенка виголошала з правдивою змістністю „Тополю“, дочка др. Руснака з Чорторті дотичними устами щебетала вірш „Рідна мова“, а сичовик з Вашківців п. Брусак деклямував „Розрита могила“. Крім сего піднести належить попис „Січ“ з Вашківців, що відбула гімнастичні вправи. На закінчене відіграли аматори „Січ“ з Кіцмани штучку „Знімчений Юрко“ і „Сатана в бочці“; їх гра видала зовсім добре мило трудних обставин. — Коли стало вечерити спінчею забави, а на знак закінченя торжества запалено ракети і штучні вогні.

Сичовик.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. жовтня 1904.

Святочне відкриття господарської вистави, яку уладжує тов. „Bukowina“ відбуде ся в неділю дня 2. жовтня о год. 12-й в полудне в стрілецькій навільоні (Народний город).

Із „Бук. Бояна“. В понеділок дня 3. жовтня і в вівторок 4. жовтня с. р. відбудуть ся проби „Бояна“ точно о год. 7-й вечером. На сї дві проби запрошаємо всіх членів особливо давних. В понеділок по пробі відбуде ся засідане виділу. Далше подаємо до відомости, що заходом „Бояна“ відбудуть ся в суботу дня 8. жовтня в саді „Народного Дому“ сходни з танцями. Початок о год. 8-й. Стрій візтовий. Вступ 1 корона від особи. — *М. Левицький*, голова, *О. Прокурницький*, аранжер забав.

Із „Укр. Сокола“. Сим подаємо до відомости, що вирази в „Сокол“ почнуть ся в половині жовтня. Тому що мусимо справити прибори до вирав просимо членів, щоба вирівнали залежні вкладки, та запрошаємо всіх прихильників девізи: „В здоровому тілі здорові душі“, до вступлення в члени нашого товариства. Разом подаємо до відомости, що у насєра товариства можна набувати народні марки, з яких більша часть доходу іде на наше товариство, як також паперці цигаретові і тутки марки „Зоря“, оподатковані народними марками, яких знов більша часть доходу приходить на

цїлі „Укр. Сокола“ в Чернівцях. — *Модест Левицький*, голова, *Омелян Модильницький*, касиєр.

„Головний Союз хліборобських спілок в Австрії“ оповідає, що удав ся до всіх австрійських соймів з петиціями о запомогі з краєвих фондів. Досі таку запомогу ухвалив сойм шлезкий на 5 літ, то є на час тривку теперішнього єго законодавного періоду по 1200 кор. річно.

Наука історії по середніх школах. Крім розпорядку що до зміни науки класичних мов видав міністер просвіти др. Гартель ще й другий може що й важливіший розбір доклад про науку історії в середніх школах. Знане історії полягає, не на рецитованю дат і вицислюваню берб, як зводили ріжні володарі — тільки в познакомленю із культурним розвитком людства. Ученика — говорять ся в розпорядку Гартля — не треба обтяжувати шематичним рядом подій, він має одержати ясний а влучний образ переїни всіх наших подітичних і культурних відносин і розширених взаємин народів в останнім століттю. Загалом можна уїрупувати предмет після напрямків часу: реставрації, націоналізму і суспільних реформ. Політика біжучої хвилі мусить бути виключена із школи, але треба дійти до того, щоб гімназіяет по скінченю школи мав глибокі основи і живіший інтерес для поглиблення розуміння сучасности.

Дефравдація в міністерстві просвіти. В австр. міністерстві просвіти відкрито дефравдацію 26.000 кор., якої допустив ся офіціал Фр. Рахтік. Дефравдацію відкрито, переводячи шконтрум по Роштікови, який виїхав на уральон.

Також конгрес! В Манчестер заповіджено міжнародний конгрес грабарів. Конгрес має бути получений із виставою погребових предметів як домовин, караванів, дизевекційних средств і т. д. Організатори конгресу розіслали переписні листки із чорними обвідками. Цікаво, які резолюції ухвалить конгрес, неже там буде й меморіял до смерти, щоб щиріше „онікувала ся“ інтересами грабарів?...

Оповідєства. З причини незалежних від заряду каси позичкової і шадничої в Кадобівцях не відбули ся загальні збори того товариства дня 25. вересня с. р. — *Митро Гладій*, член ради надзорчої, *Николай Михайловский*, член старшини.

В Брідку (нов. Кіцмани) найдено д. 17. с. м. над правим берегом Дністра мертву жінку в повнім одію. Відтак пізнано в покійній 60 літню Настасю Стефок із Вікна, яка як виказала секція доконала на собі самовбийства із причини невилічимої недуги.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

З Озаркевичів Наталія Кобринська **Казки**. Чернівці 1904. Наклад власний. Видане Дениса Лукіновича. Зміст: Передне слово видавця ст. I.—VII. — Що мене вражало ст. I. — Судильниць ст. 5. — Чортине ст. 49. — Хмарниця ст. 75. — Простибіг ст. 82. — Рожа ст. 86—104. 15. кн. Ціна 1 кор.

Зоря ч. 7. і 8. (за липень і серпень). Зміст: Чортівська бочка — казка Юрія Федоровича, (Передрук). Трєте Січове свято в Станиславові. (Передрук). Добра продаж, купно ще ліпше. Т. Яницкого. (Передрук). Кудя женеш батюшка? (З ілюстр.). І. Повігове Січове свято в Снятині. — У сїм випуску „Зорі“, яка свідчить вже надто зичним світлом, є ще портрети О. Федьковича і ген. Курокого. Адрес: Адміністрація „Зорі“ в Коломиї. — Річна передплата 1 кор.

Німецькі переклади із нашого письменства. В 172. числі віденської „Arbeiter Zeitung“ помістив Клеменс Функенштайн переклад „Кленових листків“ Василя Стефаника п. з. „Ahornblätchen“, а в 1661—2 черновецької „Bukow. Post“ подала п. Ірина Коралевич переклад „Опришка“ Юрія Федьковича п. з. „Der Räuber“.

(ле)

Видане творів Федьковича. Філологічна сесія Наукового тов. ім. Шевченка рішила в I. часті III. тому збірного виданя Федьковичевих творів помістити оригінальні твори драматичні після пляну д-ра Олек. Колесси. Всякі документи, що відносять ся до життєни Федьковича, а між ними й ті, що відносять ся до єго інспекторської діяльности, яких достарчили краєвий інспектор Ом. Попович, і нов. інсп. Гр. Никорович будуть уміщені в останнім томі збірного виданя. На основі достарчених актів реферував інспекторську діяльність Федьковича на засіданю названої сесії М. Павлик. Єго працю порішено по доновієних печатати в „Записках“ товариства.

(на)

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілізації на людські нерви.

(Конець).

То знов арґієських жінок напала маїя, що вони є справдішими коровами, а сучасний лікар Меламі поставив діявоу, що се не жарт, а справедлива хороба, і лічив її чемерицею. Загалом у старинних хорували люди нераз на те, що їм здавало ся, що вони є ріжними звірами, як псами, когутами і т. п. і оповідали про Менад і Бакхант мають тут мабуть свою причину. Та найчастішою з тих хороб була так звана лікантропія, повкулациво, що полягала в сьому, що людям здавало ся, що вони є вовками.

Ся хороба була дуже розширена особливо поміж народами настирськими, як Скитями, Аркадійцями, а навіть у Римляни; от пр. Пліній згадує, що в Антусовому роді завжди один чоловік був засуджений бути вовком.

Ся хороба займала часто більший гурт людей. Вони бігали ногами по полях, вили мов вовки, громадили ся на горбах та розказували про себе, що їдять людське м'ясо та інші дива. Звичайно вважано їх чародїями — але вже в старовину Павло з Еґіни уважав їх людьми хорими.

Як бачимо, старинні Греки і Римляни не були такі здорові духом, як се нам звычайно розказують, і ми переконані, що їхні Бакханалі, Сатурналі та ріжні містерії, як пр. Елевзієські, мали в собі багато хоробливих, патологічних чинників. З приходом середніх віків згадані нервові хороби зовсім не зменшуют ся.

Християнство розширюване огнем і мечем заціпляють ся дуже лише похоро і душа середньовічного Європейця тривожить ся зедво перед лихими духами, що їх повно було в його уяві. Філософ такий як сьв. Августин († 430) пише виразно (De civitate Dei X. 22), що чорти спричинюють хороби, неврожай і непогоду та можуть замінювати людей у звірів.

Петро Ломбардський (XII) ст.) каже, що чорти знають будучність, а сьв. Тома з Аквіну висловлює подібні думки. Вальтер Ман, вихованок паризької висшої школи, допазує в р. 1180 зарівно як колить сьв. Августин, що боги Греків і Римлян були звичайними чортами.

Вільгельм, паризький єпископ, (1228—1289) вірить теж сьвїто, що чорти спричинюють бурі, розбивають човни та підпалюють дома і цілі міста, а також відбирають чоловіків розум так, що він уважає себе звіриною пр. когутом або вовком, а Стефан із Бурбону думає, що чорт замінюєт ся в ночі в бабу і дуєт малі діти.

Так думали найбільше просвічені люди тодішніх часів — а щож говорити про неосвічений народ. Простолудин тремтів що хвилі перед лихими духами, а такий духовий стан дає знаменитий підклад до всяких духових ехиблені і хороб. І справді з'являють ся чим раз то більше людей, що вважають себе ворожбатами, знахорями або відьмами, що мають знєсини з чортами та силу доконувати незвичайні діла.

Очевидно сї, що не понали в таку хоробу, вірши сьвїто, що се правда, та мусїли боронити ся перед такими небезпечними людьми, а на се одинокі рада — убиване таких несамопитих людей — і так з'являють ся палене відьом, страшний прокід середньовічної некульту-

ности (XIII ст.). Даремно Роджер Бакон (1214—1290) допазував, що се неправда, — віря в чортів і знахорів розширюють ся чим раз більше, а wraz із тим хороба чародїйництва прибирає епідемічний характер. Один із перших інвїзичієних процесів відбув ся в р. 1275 проти одної старешньої жінки, що мала знєсини з чортом — а вже в р. 1483 в однім лише Бермі спалено 41 чарівницю, у Берлі в р. 1428 спалено їх більше як 200, а в Комо протїгом 20 літ (1506—1526) іудаговано що року коло 1000 осіб, а палено 100. За панованя Франца I. в Франції спалено за чародїйство майже 100.000 осіб — та тахішим осягнено мабуть над Реном в околиці Треніру — там в однім році усяжено 6500 чарівниць і відьом!

Не диво, що посеред такої атмосфери вибухають у середніх віках від часу до часу в ріжних місцях Європи страшні нервові епідемії, що доходять до величєських розмірів.

Такою нервовою епідемією був між иньшими звісний хреґоносний похід дітий 1212 р. Якийсь настушок із Кляу в Вавдомі тернів на галюцїацію, збєтежений привидами зворушив своїх побратимів і у всіх з'являють ся думка йти в похід здобувати Божий грїб; 30.000 дітий зібрало ся в Марсалі та рушило на схід.

Багато з них почало проповідувати та пророкувати, а коли котрого з них силою задержували родичі, діставав меланхолїю і горічку.

Подібним проявом були і фалотїації, що появляють ся від 1260 р.; майже аж до кінця XV. ст. були цілі громади людей, що ходили від міста до міста, співали набожні пісні та натували себе нагайками — або „білі“ „bianchi“, що вбїрали ся в білі ризи і теж ходили громадами по Італії співачючи та натуючи себе. Одні і другі теріли на галюцїацію і неврастїєчні обяви. Сюди належали також convulsionarі, що появляли ся від 1374 р. над Реном і в Нідерландах та подунагі, з вінцями на голові і з співачми танцювали дотї, доки не впали в конвульсїєні епідемієчні напади.

А всі ті страшні умови хороби зменшуют ся тим більше, чим більше зближуєт ся сучасний культурний вік.

Правда, і вінні подекуди появляють ся подібні хоробливі прояви, як спіратизм і окультизм, армії снєсеня, месанїзм ба навіть чарівництво — але се лише вже спорадично і без епідемічного характеру, немов би слабій відігук давних, страшних часів. Осталоє лише ще кілька поважніших суспільних умових хороб, як алькоґолїзм та moral-insanity (гнїль моральна), але маємо повну надїю, що зростом культури і вони зникнуть неминує. А всі інші хороби нервів і ума, як епілєсія, гіпохондрія, дур, чорна задума та т. п., се або прояви спадковости або некультурного, негїєнічного способу життя або в кінці пїтомої невтрївалої будови нервного укладу — та ніс не наслідки культури і цивілізації.

Бо як раз культура приносить із собою ближше пізнане тих хороб, розяснене причин їх повстання, а в сїм за тим і способ дієння тих хороб та зменшуване причин їхнього повстання.

Не забуваймо в кінці, що культура і цивілізація, се природний висїд чинностей людського ума, що чим раз то далше поступає в своєму розвоі та чим раз більше вдосконалює свої чинности. Не забуваймо далі, що культура і цивілізація, проявляючи чим раз то більше причину всіх звищ у природі, нищать силу таємних лихих духів, що постійно томять некультурну людчність, дає чоловікови сьвідомість та почутє сил і переваги над мертвими силами природи, а тим самим дає людській душі більшу відіорність і більшу правдоподібність поясненя рівноваги та правильности чинностей мізку і нервів.

А проте культура і цивілізація мусять зменшувати нервові хороби, а поступаючи чим раз далше в розвоі ведуть наш цілий нервовий уклад до чим раз більшого здоров'я і вдосконаленя.

Просимо відновити передплату і вирівнати залежності, бо довжникам часописи більше не вишлемо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Граду Бореоліна в Александрий. Найшпих і найдешевших фабрикатів з фільду, льодену, пайну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для панів, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого рода, модні коньярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пазли, мішочки на біле, парасолі, коники на начинне, нечесарія, кози і т. п. пікірані товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморіднішої конструкторії і амуниці.

Обув. Склад н. к. гоудярекої фабрики Найбільший вибір різноморідної обую для Corcal, з телячої сатишованої шкіри і турюваня. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чалека. панів, панів, і дітей. Черевики з Chevreauх, т. п. Черевики до пошеня дома і до турюваня.

Товари паньчохові. Паньчохі для панів, панів і дітей, найліпше біле для стріців системоу Д-ра Ламана, шкарпінки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевики, поєски і інші до тої гри реквізита для панів, панів і дітей.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Дентистичне Ателіє Бержарда Кальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Перша буковинська цегольня „ПАТРИЯ“ в Чернівцях.

38 (3—4)

ВИРІВ:

А. ВИРІВ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ГЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМІНІВ

Б. ВИРІВ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в різних розмірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНИКИ (до тонких стін)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовлення виготовляемо сейчас, точно і дешево.

МИЛОШІХТА

„Олень“

„Марка“

„Ключ“

Найліпше найвидатіше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

Всюди до набутия

При купні належить зауважати, аби кожний кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.

Десеровий Виноград кураційний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., ввєслає Др. Горват в Шен-40 (3—5 тендре (Угорщина).

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий МАГАЗИН товарів
Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (8—10)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 3.

8 (—)

ВІДОЗВА.

При надходячій сезоні осміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій склад різних приборів і додатків кравецьких,

котрий заосмотрив я в найбільший вибір названих товарів, а то: в матерії шовкові, пайши, бальоти, гафки, стелівки, дивани, різноморідні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, газах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacé-рукавичках.

Склад всіх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідання управнає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

(в сусідстві Дорнбавма.)

39 (3—10 с. н.)

37 (5—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,
порукає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олійних і ин., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пензлів, чеколати, смаровил до шкір, олів, олій і ин. товщів, артикулів технічних, тоалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до праия і т. д.

Фотографічні апарати, напір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого рода.

Цінники даємо на жадане.

Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляемо сейчас.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаєрберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітей по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (11—24)

Оповідстка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаюї фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде пошціати, а даючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо си

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

маґазин одягів.

30 (14—25)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерта-
м платні в Чернівцях.

„Нема нічо так сталого, як зміна а передовсім зміни буковинських президентів“. На пів жартобливо, на пів гірко говорив др. Штраухер на вчорашнім пірі, який уладила черновецька рада міська на пращане князя Коврада Гогенлього, що дня 1. с. м. став іменованим намісником Триесту.

Так, нема нічо й так сталого як звичайна конвенціональність, із якого прощають звичайно лише офіційні круги свого краєвого президента, коли він відходить на інше становище. Та звичайність уступає однак із оводу, як Буковина прощає свого невіджалуваного потеперішного президента. Почували населення без різниці національної, конфесійної — соціальної домлять леді конвенціональності і перемінюють ся у пражу суму, на якій інколи заблизне щирий хрусталь — сльоза.

Муж, який розстає ся із Буковиною, сотворив своїм коротким що до часу а обильним у вчинки правлінням епоху в історії нашої країни, епоху, що буде мабуть во вік становити найкрасші сторінки в історії сеї країни.

Те що столицне місто Чернівці іменовало его почесним горожаннином, а его іменем назвало одну улицю, те що почесним горожанством наділяють его й інші міста, що різні преріжні корпорациі й інституції так величаво працюють княжу парю — те робить ся із щирою серця.

Поява княжої пари Гогенльогих на Буковині — се справді мов казка, мов сон.

У ту країну, де досі найвищим правом було боярське донтане закону, де

Княжа пара Франціска і Конрад Гогенлього-Шлінґенсфєрт.

конституцію заступали не якісь там § 14 але жандармські багнети при виборах, приходив князь із соціально-політичними переконаннями, що відповідають вимогам послідної хвилі; приходив муж, що вводить свої переконання в діло, що повертає значне законодавство, що вносить до краю мир через строго справедливе трактування всіх; приходив чоловік із харак-

тером як хрусталь, із невіданою любовістю, що основою свого урядовання кладе принцип любови ближнього, що своїм підчищенням каже в кожній одиниці населення шанувати чоловіка.

Отсе й головна причина загального жалю, отсе й ключ до розв'язки питання, чому уступаюча княжа пара тішила ся так загальною симпатією, бо й княжна

забутна. Він вказав напрямом, в яким їй треба поступати, не держучись перестарілих шаблонів бюрократизму: Се шлях поступу, шлях суспільно економічного труду при закінненю національних і вірогідних ворожнеч, через які застрягло на мертвій точці політичне життя в цілій Австрії.

Лінар Жбанков.

23)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавка.

(Дальше).

Що-ж таке громадський лікар, який відбив ся в форму земського лікаря? Земський лікар повстав в Росії тоді, коли поміж народом і для народу не було інтелігентних робітників; народ, крім поліції й дідачів, знав самих повітових лікарів, які приїздили тільки „різати мертве тіло“; земський лікар став першим народним робітником, який жив серед народу. Незв'язаний з поодинокими особами ніякими грошовими рахунками й являючись репрезентантом принципу взаємної допомоги чи загальної асекурації, єдино доцільного й раціонального в усіляких нещастях, земський лікар з самого початку цілком правильно зрозумів свої задачі, зрозумів, що він є лікарем не поодиноким хорих, а лікарем цілого суспільства і що він повинен не лише лічити поодинокі хорих, але, головним чином боротись з усіма причинами, викликаючими хороби. Передреформова Росія була страшенно темна й повна пересудів, і земські лікарі звернули особну ува-

гу на освіту народу, заведе шкіль, народні читання, розмови, ширене відомостей про гігієну через амбулаторії й шпиталі. Найперші лікарі доводили konieczність близьких відносин до народу, участи в громадських зборах (сходах), де лікар повинен був пояснювати значіне санітарних мір, правильного відношення до епідемій, шкоду від знахорства й усіляких забобонів і т. н. Такий самий широкий і справедливий погляд на справу мав наш великий учитель, Н. І. Пирогов, який сказав при заведеню земської медицини такі пророчі слова: „Земській медицині приїде ся боротись з темнотою народу й перемінити цілий їх світогляд!“ Мало того, земство з початку своєї діяльності дуже морочилось з тим, як поставити і вести земську справу; земські лікарі були найдіяльнішими помічниками а інколи й учителями земців не лише в викінченю засад і в упорядкуванні медичної але й інших галузей земської справи. Се між іншим висловив на губернських смеленських земських зборах, гласний, колишній голова Новгородського губерніяльного уряду, А. Н. Попов, який щиро дякував лікарям за сю поміч і докоряв декотрих з них за те, що вони надживають свого впливу й дбають лише о поліпшене лікарської справи.

забуваючи про інші земські потреби. Коли се й справедливо, так тільки відносно де-котрих земських лікарів, та й то таки, головним робом, супроти тих, що служать по повітових і губерніяльних шпиталях, які спокушені практикою ба-чуть усе в лічбній медицині. Вільність земських лікарів і доси не забуває, що вони не лише лічители, але й проводирі санітарні й земські люди, які повинні дбати о просвіту і добробут народу, без чого не може йти добре й медицина. Візьміть перші ліпші протоколи з'їздів земських лікарів, мало не ціле життя селянина розгортаєть ся перед вами: шкільна справа з читаннями, розмовами і продажем книг, епідемії, сифіліс, щіплене віспи, постача води, медично-харчева справа, санітарний стан фабрик і заводів, досліджуване й описане сіл, кари на тілі, рух населення, занедужане, робітний день, сторонні заробітки, промисел вихованців (з домів для підкинутих дітей беруть на годуване немовлят і більших дітей, за що дістають певну плату від тих домів) і т. н. Все, з чого складаєть ся сільське життя і від чого залежить здоровле людскости близьке лікареві, і він в міру своїх сил бореть ся з окружаючим його злом.

І не самими словами й промовами на з'їздах обмежують ся зем-

ські лікарі; вони в усіх згаданих справах беруть найактивнішу участь, віддають свій час, здоровле і часто свої невеликі засоби на школи, чарівні ліхтарні, ясла, поміч голодаючим. Коли доси зроблено небагато, то й робітників в нас на цілу Росію небагато, та й зло за велике, щоб його можна було перемогти протягом 30 літ, але важне те, що земські лікарі стоять на правильній дорозі. Не заведуть вони й лічбної часті, — се доводить переповнене земських шпиталів, успіхи земської хірургії й тисячі хорих, що йдуть до земських амбулаторій, а щеж перед 30 роками селянин бояв ся лікаря і вважав його урядником і „патрачем“. Осє в небагатьох речах тип земського лікаря — він громадський діяч в найширшому значіню сього слова, вбачає зло не в хоробі окремої особи, а в цілій окружаючій хороботворчій обстанові, о усуненє якої він бореть ся. Його інтереси і в особистім відношеню тісно пов'язані з інтересами людскости: дістаючи певну пенсію (часто дуже недостаточну) він не змушений нічого витискати з хорих і праці в нього буде тим менше й вона буде тим хосеннішою, чим здоровіші будуть люди і чим ліпші умовини їх життя. Земський лікар не має ані підвищення у службі, ані

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осипа Піхлера і Синів найбільший вибір капелюхів Габіа, найліпшого льоду, паїну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

люхів з п. к. надвірних фабрик капелюхів в Ірану Бореоайна в Александрий. Найліпших і найдешевших фабрикати з феліну, льоду, паїну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди.

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітей.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, танки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начиня, нечесарія, кози і т. п. шкряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізноморіднішої конструкції і амуніція.

Обув. Склад п. к. гоудиярської фабрики Найбільший вибір різноморідної обуви для Coreali, з телячої сатинованої шкіри і турновани. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Понера як також Чанека. панів, пань, і дітей. Черевки з Chevreaux, т. п. Черевки до ношеня дома і до турновани. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітей, найліпше біле для стріліців систему Д-ра Лямана, шкарпатки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оленової шкіри і т. п. сорти.

Парасолі Entouteas, як також на дощ, найбільший вибір пальчик до проходу; все найновішої моди.

Артикули Lawn-Tennis, як ракетки, бальони, черевки, пояски і інші до тої гри реквізита для пань, панів і дітей.

Щітки і гребні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожніх.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

Шерша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях в провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

37 (6—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр., поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олійних і инь., лякерів, покостів, посторожків, щіток, пенцалів, чеколеди, смарови до шкір, олівки, олію і инь. товщів, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, не-шонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого рода.

Цінники даємо на жадає. Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

ВІДОЗВА.

При надходятім сезоні осміляю ся звернути Ви. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я в найбільший вибір названих товарів, а то: в матерії шовкові, пліни, калоти, гафти, стелівки, дивани, різноморідні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, газах, тюлях, (ручної роботи) атласах, трико і шовках, як також в біло і Glacé-рукавичках.

Склад всіх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідання упрощає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

39 (4—10 с. н.)

(в суєдстві Дорнбавма.)

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одинокое руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкідливіх, огневи, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводив разом з делегатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпеченях на жите в кравієвскім Товаристві відступає часті провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціли; длятого на жите треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять 1,013.691 к. і всі уміщені в цінних пап. пунілярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 537.815.— корон провізії.

(—)

Дентистичне Ателіє

Бержарда Вальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звания входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Ви. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАґАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітей.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Ви. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посіщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Ви. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

маґазин одягів.

30 (15—25)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Раді“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

ДО СИТУАЦІЇ.

Нині від'їздить від нас дотеперішній наш президент краю, князь Гогенльогє.

Що він з Буковини мав від'їхати на якесь визначніше становище, се не було нікому тайною вже після перших об'явів его діяльності, знаменуючих его визначний талант, що йшов в парі із благородною волею робити все для добра краю і всего населення. Та разом із тим розумінням, разом із тим бажанням, щоб кн. Гогенльогє ступав на висший гієрархічний щабель, тіла у серцю кожного доброго сина Буковини надія, щоб та хвиля наступила як мож найпівнішше.

Та ситуація державна, прикрі відносини політичні в Триєсті, до яких полагати треба було мужа не лиш із незвичайною орієнтацією але із сердечністю, яка-б могла поладити обопільне роз'ярене триєстєнского населення — позбавлює Буковину дотеперішнього незрівняного керманіча на всякий случай передчасно, коли овочі его труда і думок стали лише сходити. Та се вже така доля Буковини, що у ній ні один президент не побув надто довго, а не мож сказати, щоб се мало відбивати ся хосенно на доли краю, бо через те управа мусить носити ціху доривочности. Нашу думку про епоху Гогенльогєного висловили ми без обиняків в попереднім числі, а не богато ріжнить ся вона від усіх майже часописів,

які в сій справі забирають голос, а пишуть без облуди, бажаючи добра народови.

В хвяти, коли наші читачі будуть мали нашу часопись в руках, урядувати буде в краєвім правительстві новий президент др. Октавіан Регнер Бляйлебен, про якого маємо поки що лише отсі вістки:

Родив ся він 1866 р. в Берні, де его батько був професором політехніки. Походить із старинного голяндского роду, що прибув до Чех перед 300 роками. По покінченню гімназійних студій в Берні, а університетських в Празі, вступив наш новий президент краєвий 1888 р. до політичної служби як концентрований практикант до бернєнского намісництва. Спершу приділено его до ради шкільної краєвої а відтак по зложенім із відличним успіхом політично-практичним іспиті до староства в Зваймі, та вже незабаром покликано его назад до бернєнского намісництва а 1897 р. до міністерства справ внутрішніх в характері повітового комісара. Тут працював спершу в департаменті бюджетовім і технічно-адміністративнім, а відтак приділено его до бюро президентського. В р. 1898 іменовано его міністеріальним віцесекретарем, 1899 відзначено лицарским хрестом ордеру Франца Йосифа. В рік після того іменовано его міністеріальним секретарем а відтак поручено ему велене президентського бюро. В р. 1901 аванзував на совітника сек-

ційного, в 1902 на совітника міністеріального а д. 2. жовтня с. р. приїздила урядова Wiener Ztg. его іменоване краєвим презид. Буковини.

У війську є др. Окт. Регнер Бляйлебен евід. поручником 5 пол. уланів. Новий президент нашого краю жонатий із Габр. фон Вольф, дочкою бл. п. Йосифа підполковника генерального штабу.

Вже отся коротенька житєпись виказує, що новий президент урядник незвичайно спосібний, а треба й се додати, що він з відносинами Буковини знаменито познакомлений. І коли на Буковині зроблено конець соромній системі Буржінона, то не мала тут заслуга теперішнього нашого кр. президента. Практика виказала, що шлях, яким ступав кн. Гогенльогє, наш край упасивив — колиж новий президент схоче добра краю, про що не хочемо сумнівати ся, то піде вже битим шляхом свого попередника. Новий президент се чоловік в повній силі із школи д-ра Кербера, один із тих, які хотять зробити з нашої держави — нову Австрію, о скільки не мають непоборимих перешкод в переведенню в діло новітніх ідей.

Кого саме ми получили, покаже найближша будучність і ми ждемо єї спокійно. Становище, яке добув собі тепер наш нарід завдячуємо власній праці. Тож не покладаючи рук працюймо і далі над осьвідомленем і організацією народа, бо в світі числять ся лише із сильними. Придержуючись в

своім труді закона маємо повну запоруку дальшого розвитку, причім треба бачно вистерігати ся всего, що моглоби служити ворогам як аргумент в інтризі проти нас.

З американської Руси.

Потреба виховання своєї народоловної інтелігенції, необхідність оборони дітви наших переселенців перед винародовленням — отсе було спонукою для провідників нашої закордонної братії, щоб заснувати першу руску бурсу в Америці. І замисел перейшов уже в діло. В посліднім числі „Свободи“ оповіщує головний Народний комітет в Америці, що „Руска Бурса“ купила вже в Yonkers свій власний прехороший дім за 5,500 дол. Помешканє складає ся із 13 величавих кімнат, города й саду і є положене при красній улиці в здоровій частині міста. Бурса буде отворена 10. жовтня с. р., а управити нею буде о. П. Тимкевич. Місячна оплата за одного бурсака виносить десять доларів. Позаяк треба буде сплачувати довг за хату а крім того докладати до коштів удержання бурсаків, проте „Народний Комітет“ розписує складки, які певно поплинуть обильним руслом на єю високу ціль.

Славянофільство а радше москвофільство гирцює за помагання рублями і в Америці. Оно може й дивно, що російські кнутаовлади находять симпатії на вільній землі Вашингтона та на се є деякі поясненія хоч не оправдана: Відірвані від матірних земель славянські емігранти мусять мимоволі відчувати серед чужої Америки якийсь поти до споріднених собі Славян. Що те славянофільство обертає ся в русофільство се

Мікар Жбанков.

24)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Поштавня.

(Дальше).

XVII.

Статя скінчена. Та не на все в ній є відповідь В. Вересаєву й далеко не вичерпано усього, що цікаве публиці і що годило би ся сказати й про лікарів і лікарську справу. В нашій статі наведено більше негативного, ніж позитивного про лікарів і читачі можуть подумати, що лікарська верства, після своєї діяльності і переконань є дійсно найгіршою частиною з цілої інтелігентної суспільности. Але такий вивід є цілком фальшивим. „Записки лікаря“ й наша статя, що в багато де чому доповнює їх, ясно показує, що говорити про лікарську справу значить говорити взагалі про наше життя, позаяк нам неминує приходити ся торкатись мало не всіх боків суспільного й особистого життя. Зв'язок, залежність і взаємне діланє між цілим життям і її галузю — лікарською справою не підлягають жадному сумнівови. У всіх відношеннях лікарі живуть не поза життям, не на безлюдному острові,

а тому усе, що є брудного, фальшивого, несправедливого, жорсткого, сумнівного й суперечного в життю лікарів, є безпосередньою печаттю загальної фальші цілого нашого життя.

Лікарі навряд винуваті у чомусь більше ніж иньші, тільки, може хибі їх видійші й чутнійші для всіх. Колиж про лікарів говорить ся і пишеть ся більше ніж про иньших, то се цілком зрозуміло: медицина близько обходить усіх і навряд кому-небудь власть ся уникнути тих чи иньших зносин з лікарями, а зносин з иньшими фаховцями — інженерами, будівничими, судовиками, военними акцизниками багато людей не має через ціле своє життя; з лікарями з сього погляду можуть рівнатись лише педагогі, та вони народ служний й захищені міцним пандирем цензури, а лікарі люди свободного фаху й підлягають свободній критиці. Лікарі в усіх завше на очах, до них завше звертають ся в найліпших і найгірших випадках нашого життя, їм усі довіряють свої тайни, більш, ніж кому иньшому, від них сподівають ся помочи в найстрашніших житєвих пригодах, лікарі не гості, а гадзи дому, і від їх поради часто залежить переміна цілого життя — тому зрозуміло, що лікарів благо-

славляють а ще частійше кленуть більше чим иньших. Далі лікарі на з'їздах говорять свободіно і пишуть про хибі своєї науки і вади свого фаху, а репрезентанти иньших фахів за рідко виявляють свої тайни. Лікар ближший, знайомійший усім, від нього залежить найдорозше — здоровле й жите — як же не благословляти або не лаяти його! Справді яка особна, їм самим властива провина лікарів?

Згадаєм знов найголовніші провини їх. Переступні проби — а хибаж проби, які роблять педагогі над дітьми, менше шкідливі, хибаж вони не нівечать часто цілого життя людей і навіть не в ім'я науки а для цілком сторовних цілей? Учассть в карі на горло й на тілі, — а хибаж не суди й не адміністрації присуджують і виконують єї ганебні рєштки старовини? Робле не переступних викидів і новомальтузіянство — а хибаж не фальш цілого нашого соціального й полового життя викликає єї викиди й невідомо ще, чи лікарям належить честь перших кроків в сій справі? Недодержанє лікарями правил гігієни, — а хибаж духовєньство і багато иньших проповідників робить те, що проповідує і подає як треба приклад пристосування того до життя? Комуляція й гонитва за шмат-

ком хліба, — а хибаж профєсори, правники й иньші не мають по кілька посад директорів банків і иньших, не маючих жадного відношення до науки, але даючих більш гроший ніж хлібохватство лікарів? Торговля собою, — а хибаж не те саме роблять адвокати й иньші репрезентанти свободних фахів? І коли ради успіху практики повстало особне лікарське „кокєтованє“, то ще дужше й отвертійше „позують“ з такою метою адвокати. Одержуване генералами від медицини великих грошей, — а хибаж не те саме роблять генерали від літератури, а надто від адвокатури і інженерської штуки, а також ріжні артисти: Фігнери, Шалашіни, Патті, Масіні і иньші репрезентанти красної штуки? Жорстокість і безсердечність — а хибаж суди й прокуратори, що усе відсилають людей до тюрми або в каторгу, адвокати, що боронють усіх без розбору, усілякі підприємці, що якомога визискують робітників і служачих, більше чутливі? Фальш, відгріване ролі автурів, — а хибаж не те саме роблять геть чисто всі й хибаж не самі хорі вимагають від лікарів брєхні?

Нарешті безсилє медицини, але в сьому лікарі так само винуваті, як інженери в тому, що ми не літаєм, метеорологи в тому, що ми

виділяє величавий образ монарха обвитий шквітами, і спокійними словами зрисує історію засновання гімназії. З відчуттю значає монументальну заслугу в тім длі забутого президента буковинського кн. Гогенльоге, що як також краєвої ради шкільної. Молодіж сльвіє під кермою нар. уч. н. Березовського цсарекій гвми по (вімеди). Президент краю відповів на те дуже сердечно, заставляючи, що коли що доброго зробив в тім напрямі, то вчинив те по інтенції монарха, як Его намісник. Бажаючи лише треба, аби світло правди і добробут огорнули як найширше веретви люду. Описав знову промови дир. Шно й на р о в с к и й, дякуючи громаді кіцманській за її готовість і жертволюбність при заснованні гімназії і за поміч в її удержанні. Молодіж відспівала „многая літа“. Тепер промовив з естради проф. Яричевський, звертаючи ся з одушевленими, нагими словами до шкільної молодіж. Сказав він між иньшим менше більше так: „Отворило ся нове жерело на Буковині, котрого ключем бити не животнорна — цілюща водича просвіти, науки, змагання до найвишеслійших ідеалів людскости... Підійс значіне гімназії, в якій знайде приваєжну собі пошану побіч рускої також і німецька мова, зазначив знову високі заслуги в тій справі князя Гогенльоге, краєв. інспектора д-ра Тумліржа і підійс з наголосом розумний постунок громади Кіцмань, що прийняла ся радо помагати новій гімназії. Закінчив словами вдяки і многолітства для цсара. Підчасего промови неодн, передісім жіноче око руске, зашло ся слюзою... Молодіж відспівала австрійскій гвми по руски. Слідували оглядини люквалю, потому гості удали ся на бенкет, який з тої нагоди справила громада міста Кіцмань. На сьвято прибуло багато гратуляційних денеш з буковинських гімназій. З руско-німецької гімназії черновецької прибули делегати панове проф.: А. Клим і о. Семака. З ради шкільної краєвої інспектор Тумлірж, Ом. Понович. Прибули еще: віцемаршалок др. Смалль-Стоцький і совітник др. Фидилович і багато багато заступників властий, як також багато панів і учительства.

Сьвято відбуло ся справді величаво.

Учасник.

Засноване „Січи“ в Рогізній.

І знов збільшилася ся січова організація новими кошами: Для 2. вересня заложено в чотирох місцях тов. „Січи“, так що небавом не стане села на Буковині, де не булоб „Січи“. А се чей найлучшою запорукою, що вже недалекий час, коли то Русини будуть успішно ривалізувати з иньшими культурними народами.

„Січ“ в Рогізній дає найкрасні вигляди розвою, бо самі селяни без помочи місцевої інтелігенції діняли сього, що в однім дні записало ся 80 членів. А можна було се пізнати по патріотичнім запалі, по одушевленню, що рідко коли трапляєть ся у наших селян.

На отсе торжество вібрало ся звиш 300 селян і доволі інтелігенції (головно з Чернівців), а найбільше причинив ся до величавости сього сьвята пан віцемаршалок др. Ст. Смалль-Стоцький. Вдячний нарід привітав його з ентузіазмом, гідним сього заслуженого приятеля нашого народа.

На зустріч йому виїхала бандерія: січовики на гарно прибраних конях, так що можна сьміло думати, що се ті давні запорожські козаки, що були острахом Бісурманів. Січовики новійшою дати могли хіба тільки подразнити а може й настрашити місцевого парха о. Козарішука, що на вість про засноване „Січи“ утік скоренько до Чернівців.

На просторім майдані привітали н. д-ра Стоцького хлібом і солю, а відтак бурмачі затрубили в привіт генеральний марш, між тим воли півніші дали кілька салів з моздрів.

Др. Стоцький, вибраний „Січовим батьком“ в своїй просторій, популярно приступний промові дуже гарно представив давніші часи козацтва і порівняв її аналогічно з теперішніми, виявив хосенну і величню ціль „Січи“ і вказував на темні сторони анальфабетизму, захвалюючи просвіту і далеко-

сягаї наслідки. Бесідник натякнув дальше на наші невідраді відносини в Галичині і в Росії і захоував теплими словами до спільного гуртованн, до самосвідомости, щоб і в наше віконце засвітило сонце“ і вкінці остерігав перед злобою наших ворогів, напам'ятовуючи, щоб „Січовики“ поступали поважно і обережно.

Нарід з напруженою увагою вислухав отсю промову і своєму одушевленню дав вираз немовляючими окликами „Славно“ і вистрілами з моздрів.

Після промови д-ра Стоцького обяснив акад. Калинович статисти тов. „Січи“ і обовязки старшини і уділив кілька практичних вказівок. Бесідник підійс також гадку заложити центральний кіш „Січи“ прим. в Кіцмані, де повинно небавом відбутися „Січове сьвято“. На отсе торжество повинні очевидно прибути усі делегати поодиноких „Січей“, що причислює ся до ще лучшої організації, до виміни гадок і до успішної праці.

Се булоб дуже хосенно, еслиб наші Січовики подібно як тому два тисячі літ Греки на істмійських ігрищах, зібрали ся бодай раз в рік в цілі спільних парад. На таким „Січовім сьвяті“ можна дати якусь аматорську виставу, народний фестин і т. п.

По отейй промові др. Стоцький покликав паню М. Дутку на „Січову матку“ а на секретарів акад. Калиновича і Войновича, на що збори згодили ся.

Відтак приступлено до вибору старшини, в склад котрої ввійшли: Кость Гаврилець (кошовий); Кость Майданський (осауд); Василь Гамалюк (учит.); Дмитро Мінтянський, Михайло Ганчерюк, Іван Мелника, Дмитро Мелника (чегарі); Прокоп Медвіг (пис.); Іан Молдован (справи); Василь Юрчук (хор); Петро Івановський (сурмач).

По торжественнім врученню січових відзнак і прапору слідували привітні промови від академічних товариств „Січ“ і „Союз“, від „Січей“ з Малаго Кучурова, з Жучки і Неполоківців.

Відтак промовляли ще селяни: Гришук, Мелника Іан і Тодор Юрчук. Особливо оба посідні своєю краснорічивою захвалювали просвіту і здобули собі у своїх землянів окликами „Славно!“ заслужену похвалу.

Наш нарід уміє віддячити ся, если бачить що наша інтелігенція не цураєть ся свого народу. Хто бачив як наші мужики тішили ся прибутем д-ра Стоцького, як в своїм одушевленню підносили його, той не буде індеферентом і не скаже в своїм песимізмі: „Для народу не варто працювати, бо він невдячний“. Хто таке говорить, той тим хоче лише оправдати свою байдужність і лінивество. Більше праці і посвяти панове, а наш нарід зуміє бути вам вдячним!

На конєць відбули ся ще вирази нових січовиків і національними гимнами „Не пора“ і „Ще не змерла Україна“ закінчило ся сьчове торжество в Рогізній.

Нарід ще раз подякував докторови Стоцькому і прибувшій інтелігенції з Чернівців за їх прибут і засьнівав в честь нашого заслуженого посла д-ра Стоцького „Многая літа“.

Др. Стоцький звернув на конєць увагу присутних на ту сумву і невідрадну вістку, що наш президент краєвий князь Гогенльоге перенесений з Чернівців на намісника до Триєсту. В нім тратить наш нарід неопіненого приятеля, свого одинокого президента, що нашому народови не відмовив належних йому прав. За його то правительства (на жал так короткого) ми засновали звиш 25 „Січей“, дістали руску гімназію в Кіцмані і вибрали своїх шістьох заступників послами, тим то ми дуже прикро відчуваєм перенесене кн. Гогенльоге.

„Не можемо знати, яким буде його заступник і які настануть часи“, тому бесідник запропонував, щоби „Січ“ в Рогізній попрощала його в четвер, коли вже буде відіждати на нове становище щоб сповнити волю нашого монарха. Тим віддамо йому заслужену честь!

Учасник.

Регуляція учительської платні.

Від егзекутивного учительського комітету, що мав зайняти ся заадженем проекту закона пенсійного, який мало внести учительство до сейму, одержуємо отсю заяву:

„Центральний заряд товариства буковинських учителів порішив в порозуміню з повітовими представительствами учительок умилно просити високий сейм, щоби він супроти безпримірної нужди учительских родин довів до задоволючої розвязки вже від кількох літ актуальну справу учительської платні. Буковинське учительство пригадує при тій нагоді жадане цілого австрійского учительства, щоби его побори були управильнені аналогічно до тих, які побирають чотири найнижші класи урядничих ранг. Се жадане основує оно тим, що для учительского звана, яке в відносно одвчальнійше і важче як у державних маніпуляційних урядників, вимагає ся рівного образованн як у них, та що із сеї причини має народний учитель також потреби як державний урядник.

Що до обговорюванн у Вашій цінній часописі відокремлени жіночих сил учительских при регуляції платні, яка має наступити, заявляють підписані в імені цілого учительства Буковини без огляду на под, що в тій справі прийшло до порозумінн в такім зміслі, аби віднести ся до високого сейму, щоби він при проєктованім управильненню платні узгадував у рівній мірі усі учительські сили без ріжниць пола, та щоби крім сего обділав батьків родин додатками на вихованє.

Подаючи отсе, — як яло ся, — до відома поважаної редакції, просимо після сиромого помагати буковинському учительству в їх загально признаних, справедливих домаганнях, за що вже задалегідь сердечно дякуємо.

Чернівці, в жовтні 1904.

К. Дубенскі, Іванна Ліндеє,
Ребека Ерайх, Юрій Брага,
Г. Кіппер мол., Аспазія Тофанель,
Михайло Кісанович.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. жовтня 1904.

На убогих міста Чернівців жертвував кн. Гогенльоге 1000 корон.

Личні вісти. До Чернівців прибув в наукових цілях наш славний земляк Хведір Вовк, професор парижської антропологічної академії. — Посол Николай Василько повернув до Чернівців. — Управитель жел. руху др. Гіндлі виїхав у службових справах до Відня.

Господарську виставу замкнено вчера. Задля натовпу иньшого матеріалу скажемо про неї ширше в слідуячім числі.

Із „Буковинського Бояна“. В п'ятницю о год. 7-ій вечером звичайна проба до концерту. Просимо всіх членів учащати на проби концертів від разу в повнім комплеті і в означений час. Нововступуючі члени мають зголосити ся у голови або другого виділового, почім предложити ся до прийняти виділової, який остаточно рішає. Вписове для нововступаючих 1 кор., вкладка для всіх 2 кор. річно. — Пригадуємо, що сходини „Бояна“ відбудуть ся дня 8. жовтня с. р. в салі „Народного Дому“. Початок о год. 8-ій вечером. Стрій візитовий. Вступ 1 кор. від особи. Підчас назв відбудуть ся продукції музичні поодиноких членів товариства. — За виді: М. Левицький, І. Ганкевич.

Перші головні збори споживного товариства „Взаїмна Вигода“, зареєстрованої спілки з необмеженою порукою в Юрківцях відбудуть ся в неділю дня 16. жовтня із таким порядком дневним: 1. Отворене зборів. 2. Пояснене статутів. 3. Вибір старшини. 4. Призначене місця для склепу. 5. Вибір двох субектів. 6. Призначене ім платні. Ось загощює в наше село вже 4. товариство, на якого отворене маємо отсим честь запросити руску громаду. — При сій нагоді складаємо цирку подаку Ви. д-рови Василеви Дутчакови, що заняв ся ревно правним боком заснованн сего товариства, не жалуючи ні труду ні гроша. Честь і слава Вам пане докторе за тоє. — За старшину: Юрій Клязький, Георгій Мацуканк.

Позір! Сям подаємо до публичної відомости, що в неділю дня 16. жовтня о 12-ій годині в полудне відбудуть ся

перші загальні збори і отворене „Січи“ в Виженці, під голим небом на „Парканах“ з отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір сьчового батька і матки. 3. Пояснене статута. 4. Вибір старшини і вручене відзнак і прапора. 5. Установлене членських вкладок. 6. Привітні промови і закінчене. Просимо всі наші сестри „Січи“ і всіх прихильників сьчової справи, особливо нашу інтелігенцію прибути на сї збори як найчисленнійше, щоб дати доказ нашої єдності і сили. В разі непогоди відбудуть ся збори в домі н. Козми Клим. За старшину: Григорій Танасійчук, кошовий, Семен Клим, справник.

Проти торгової дівчатами. Недавно відбував ся в Ціріху міжнародний конгрес, який радив над ередетствами поборюванн торгової дівчатами, яка дежить соромним клеймом на сучасній цивілізації. В нарадах взяло около 200 людей переважно женщин, які заступали Англію, Аргентину, Бельгію, Данію, Німеччину, Голандію, Францію, Росію, Італію, Іспанію, Швецію, Норвегію, Австрію і Швайцарію. Саме отсе міжнародність сєй борби може дати яку таку запоруку успіхів в поборюванню того лиха. Тут нічо не можуть найострійші закони примінювані до несовісних торговельників, істнуючі лише в однім краю як в сусіднім числі можуть члелити на безкарність. Унеможливити а принайменше обмежити в значній мірі ту торгівлю лише міжнародна умова, зобовязуюча всі держави карати строго людей, що займають ся тим поганим ремеслом. Що до конечности міжнародної акції нема двох гадок. Ріжнять ся однак погляди на її подробиці та розміри. На попереднім парискім конгресі против торгової дівчатами побідили опортуністи, котрі уважаючи проституцію конечним ляхом, переперли резолюцію, що домагає ся лише кари за уводженє малолітних та уміщуванє повнолітних дівчат силломи в публичних домах. Против тої резолюції заявив ся тепер рішучо у вступнім слові председатель ціріхского конгресу проф. Гільт з Берна, доказуючи, що така резолюція рівнає ся подекуди санкціонованню торгової дівчатами. Бесідник домагав ся енергічної боротьби против всяких відмін тих поганих трансакцій, а рівночасно замкнення публичних домов як головного жерела того лиха. Професор Гільт поперли инші учасники конгресу, доказуючи також, що головної причини торгової дівчатами треба глядати в публичних домах. Иншої думки був Гоннора, урядник служби безпечности в Парижі. Добачує він головно спонуку до торгівлі дівчатами не в публичних домах, але в нужденних мешкальних порах, против котрих має передовсім звернути ся боротьба. Усеунє публичних домов в теорії оправдане, в практиці не дасть ся ще нині перевести. Треба обмежати ся до средств, котрі унеможливають приміщуванє малолітних дівчат в тих домах. Погляд Гоннора побідив, хотий везначною більшостію на ціріхскім конгресі, котрий прийняв отсю резолюцію: „Конгрес против торгової дівчатами висказує бажанє, щоби доки публичні домни не будуть зовсім знесені, не допускали до них малолітних дівчат“.

Школа для материй. Число наукових заведень для старших в Парижі побільшає ся сєй осени великою школою для материй, заснованою на взір таної школи в Бордо. Ціль школи — дати матерям змогу познакомити ся з обовязками материй і жінок, опертими на наукових основах, дати слухачкам практичні відомости що до вихованн дитий і ин. Попри те школа буде учити домової господарни, варенн і т. д. На учительів тої школи поклашено найбільших французских лікарів і учених. При школі засновано практичний виховуючий дім, взірцеве родинне господарство, дівчю куку, інститут для диточих забав. Взагалі нова школа буде зладжена взірцево і е по своїй широкій програмі першим заведенем того рода в світлі.

Просимо відновити передплату і вирівнати залежлости, бо довжникам часописи більше не вишлемо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Обув. Склад п. к. Гоудієрської фабрики Найбільший вибір різномірної обуви для Corealf, а телячої сатинованої шкіри і турнована. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Попера як також Чапека. панів, пань, і дитий. Черевки з Шевтсних, т. м. Черевки до ношеня дома і до турнована. Все в найліпшій сорти.

Товари Футряні. Найбільший вибір дамських боа, як також всілякого рода шарукавік. Послідня новість. Шапки для хлопців, перекі кучми і інші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єгоровске і Д-ра Лямана біле, рукавичка, огрі-начі пульсів і колін, огрівачі стін, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і т. п. для пань, панів, дівчат і дитий.

Конфекция блюзок Гольфа і камізелок для пань, панів, дитий, дівчат, до того жакети і чепці.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осипа Шклер і Синів найбільший вибір капелюхів Габіа, найліп-льодену, пілну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди

люхів з п. к. надвірних фабрик капелюхів в Грацу Бореоліна в Александрий. Най-ших і найдешевших фабрикатів з фізлу, льодену, пілну і т. п. в різних фасонах. Циліндри і кляки після найновішої моди

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дитий.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до нося.

Артикули до польовання. Револьвери, рушниці найрізномірної конструкції і амуниція. Кальші і черевки до світу найліпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолі, кошики на начиня, кецесарія, коці і т. п. шкіряні товари.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляю Високоп. П. Т. Публику, що я в дорозі купна набув загально знану

ПИВАРНЮ ХІРЕРА

котра находить ся в румунсьім народнім домі.

Опертий на свій довголітній виправі реставраторскій, освідчаю що піднимаю ся в кождім згляді Вп. Гостий вдоволити так доброю бужнею як також знаменитим „пильзненським“, а поручаючи ся паскавим зглядам, прошу о численні відвідини і пишу ся

з глибоким поважанем

Моріц Канюк, реставратор.

43 (1—2 п. н.)

Оповідка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дитий.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба zatrudнені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посіщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

магазин одягів.

30 (16—25)

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерского курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

37 (6—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр., поручає

свій великий ново-сортований магазин

фарб тертих, олійних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пензлів, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олію і инь. товців, артикулів технічних, туалетових, перфуми, мила, свічок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, папір хемічний для фотографів, скла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, не-шонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все най-ліпшого рода.

Цінники даємо на жадає.

Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

Магазин одягів

Вашлер і Фаербург

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дитий по цінах, які вдержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК, в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (13—24)

Десеровий Виноград кураційний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шен-40 (4—5 тендре (Угорщина).

Дентистичне Ателіє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звания входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий магазин товарів

Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і святі образи.

35 (9—10)

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всілякі роботи друкарські

скоро і дешево.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Учебник

рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковині і практичний рільник.

До набути в друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Ціна 4 корон.

При замовленнях поштою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„КОНТРАКТ купна і продажі“

в рускім язичі.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламний неопе-
чатаний відділ від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Зміна системи чи особи?

Безперечно найактуальнішою справою буковинської політики се питання, чи зміна шефа краевого правительств має за собою повести лише зміну особи, чи може зміну дотеперішньої хосенної для цілого краю системи, до чого стремлять і зітхають всякі темні одиниці, які не можуть випасти із ролі грабарів а по крайній мірі гамівників поступу.

Вельми інтересним причиною до порішення сего питання може послужити вислід інтерв'ю із новим президентом краю др. Октавіаном Регнером Бляйлебенем, яке походить ще із часу перед офіційним оголошенням його іменования, а яке подає Czernowitzer Tagblatt із 7. X. Розмовник тодішнього гофрата Бляйлебена замічує, що він виказував незвичайне ознайомлене із партійними відносинами і загалом із буковинськими обставинами. Були йому відомі навіть пропорціонально-дрібніші події із історії нашого краю а також обставини, серед яких наступали зміни поодиноких президентів. Про кн. Гогенлього і його систему висловлював ся із найбільшими похвалами і з натиском повторював у розмові, що се був перший президент Буковини, на якого гляділи всі міродатні партії із рівною любовію а то прямо і з оцінкою, яка межує із почитанем.

„Підчас мого побуту в Чернівцях — говорив гофрат дословно —

робило се на мене зовсім оригінальне вражіння, коли я бачив, що в інтимнім контакті знаходять ся краєвий шеф із заступниками населення, які помімо ріжнородности інтересів зібрали ся тут — у згоді. Також Е. Е. президент міністрів не міг втеречи ся під сього вражіння і зробив теж спостережене із найбільшим вдовolenем“.

В сьмі місці тої приватної розмови висловив ся гофрат Бляйлебен в свою розмовникови також про свої плани. Він говорив дословно так: Наколиб мене справді іменовано краєвим президентом Буковини, то першим моїм стремлінням буде переконати край про те, що зміна осіб не є рівночасно зміною системи“.

Повіренник „Cz. Tgb.“, описуючий отсю свою розмову, має бути, як запевняє редакція, добре поінформований про погляди, які панують в міродатних кругах. Отже на основі зроблених помічень запевняє він, що теперішній новий президент „є проп'ятий тим переконанням, що теперішня система не лиш не потребує зміни, але що навпаки мусить творити основу для дальшого успішного розвитку краю. Культурний і економічний розвиток краю можна би спинити лише штучним способом через допущення до безграничного розросту партійних спорів і міжусобиць. Він саме думає, що порив краю і його під'єм із давніших мут-

них відносин се тільки природний хід еволюції, яку треба допомагати. Застоя і цофана краю являють ся явищами противними природі і ходять передовсім оте, щоби шкідливі та зупинючі явища усеунути.

Повіренник „Cz. Tgb.“ старав ся також розвідати, якої партії буде держати ся правительство в будучині. На се запитав тодішній гофрат др. Регнер-Бляйлебен, „що найліпшою політикою се добра адміністрація...“ А що тій адміністрації новий президент посвятить ся із усею силою, свідчить его дотеперішня діяльність, яка була причиною так швидкого авансу сего молодого ще муржа. Его найбільшою пристрастю — як запевняє ся в оголошенім інтерв'ю — є виповнити в повній і цілковитій своїй чині і зробити більше, чим сего по ній надіють ся“.

Воно й добре, що новий президент держить ся висше висловленої девізи що до політики, бо досвід виказує, що кожний раз, коли краєвий президент зачав сам робити т. зв. „політику“ то те відбивало ся дуже шкідливо на доли краю, який падав жертвою міжусобиць між переслідуваними а протегованими. А знова ера Гогенлього виказала, що як раз відмінне поступоване приносить для краю гаразд. Краєвий президент се найвищий сторож закона в краю, який повинен тільки управляти та глядіти, щоб закон був бережений рівно супроти кожної одиниці. Супроти

закона не може бути людини із привілеями і з *privilegium talum*. Так само й кожда партія має повне право розвивати ся в межах закона і стремити до того, щоб новітні принципи конституційного життя були введені в життя населення без огляду на народність і віроісповіданя вповні від а до з. Се приносить до краю мир і щастя, бо дає спомогу спасенної емуляції на шляху культурного і економічного поступу, веденої власними силами.

Ріжнородна й ріжновірна Буковина се Австрія в мініатурі і з сєї країни йде послідними роками новий подих на цілу монархію немов справдішнє *lux ex oriente*, яке не двозначно каже, що мир в державі настане із хвилею, коли анахроністичні привілеї підуть до архівів, а регулятором взаїмним між населенням держави стане толеранція і справедливість без ніяких застережень.

Польські бажання на Буковині.

Посол Николай Васильович помістив в однім із послідних чисел „N. Fr. Pr.“ отсю статтю:

Вішепольська галицька преса вельми невдоволена теперішньою політичною ситуацією на Буковині. Нарочно переробивши те, що єї сотворила воля нашого населення проявлена підчас послідних виборів, винуватить вона за те правительство, хоч воно, а зглядно шеф краю кн. Гогенлього нічим иньшим до сего не причинив ся, як тим що захочав свободу виборів звичайну всюди крім Галичини.

ного жити. Але для того, щоб мати сего вплив і користуватись ним повинні лікарі стояти на висоті свого покликання, свята викопувати гуманні задачі своєї науки і не уживати свого впливу для цілих особистих і пожадлих, бути „лицарями без страху й догани“.

Се можливе лише тоді, коли в основі відносин лікарів до публіки не лежатиме зиск, коли лікарям не треба буде бажати хорих і торгувати собою, задля сього усі лікарі повинні бути громадськими, земськими, сільськими, міськими, ґрунтовними, які не повинні мати ніяких рахунків з поодинокими лікарями. Тільки громадський лікар може дійсно охороняти здоров'я свого округу, бо ж його інтереси цілком годитимуть ся з інтересами людскости а не будуть противні їм. От ся тільки путь дає той вихід, про який мріяв В. Вересаєв, тільки в громадського лікаря може повстати свідомість, що ми, лікарі, тільки невелика частина одної величезної нерозривної цілості, що виключно лише в доли і успіху сього цілого можемо покладати й свою личну долю і успіх.

Мінар Жбаніков.

25)

ПРО ЛІКАРІВ.

(З приводу „Записок лікаря“ В. Вересаєва).
Переклада Маруся Полтавца.

(Конець).

Ще страшніші бувають випадки, коли лікарєви доведеть ся тратити хорих через своє особисте безсиле й невміє зробити ту чи иньшу операцію, яка літерально ратує життя хорому. Такі страшні хвилини приходить ся переживати передовсім сільським лікарям, яких найближчий товариш мешкає за 30—60 верст або й дальше. Я знаю одного лікаря, бажавшого присвятити ціле життя селу; він захорів нервовою хворобою і наслідком того була обова крові й неможливість робити операції. Хоч хірургічні хорі й рідко траплялись у тій місцевості, однак він втратив кількох хорих; сї випадки так пригноблювали його і затроювали йому ціле життя... в кожного привезеного тяжко хорого ввижала ся йому бризкаюча кров... і він промучившись не довго з своєю обавою крові, втік з села, а прецінь селяни його дуже любили й благодарили за нього. Репрезентантам иньших професій не доводить ся

переживати таких тяжких хвилин, не доводить ся почувати безсиле нудьгу, вбиваючи кожду радість з життя, як се відбилось в слідуєчих влучних стрічках В. Вересаєва, який описує почуття лікаря після того як на нього опустих ся „Дамоклів меч“: „Я їхав назад. Над росяними полями лежав тихий, радісний ранок, у небі брєнїли трелі жайворонків в ніжно зеленім холмодку гаю біліли стовгурі берез, — такі чисті й спокійні... Невже міні вже нїде й ніколи не судило ся відчувати сього радісного нічим незбентеженого спокою?“

Ціла тягота фаху лікаря, відбиваєть ся, розумієть ся, тяжко на здоров'я й віщі лікарів. Про часті самовбивства російських а надто земських лікарів говорить В. Вересаєв; доповнимо се статистичними даними про англійських лікарів: після Ogle („Врач“ 1886 р. Ч. 5) в Англії з 1000 духовних умирає 15, 9, учених взагалі 19, 9, правників 20, 2 і лікарів 25, 5 річно, отже більше ніж півтора рази більше ніж духовних. Ясно, що лікарям живеть ся взагалі не легко.

Нї, лікарі не гірші иньших.

Але мають рацію й ті, що

невдоволені з сучасних лікарів і кому багато дано, від того й багато вимагаєть ся. Лікарям дано більше ніж иньшим; вже самий той факт, що для самих лікарів існують обов'язкові статті закону, які вимагають від них невгайної помочи, доводять, як високо цїнить ся значіне лікарів (стор. 97 Мір Бож. ч. 9 за 1902 р. Се речене у книзі для мене не зрозуміле, тут переплутано слова або що). Далі нічия діяльність не є свободнішою ніж лікарська; вони самі працюють майже без контролю; вони тримають у своїх руках найдорожче для людей: здоров'я й життя; у часті їх є неминучою в багатьох боках суспільного й усіх боках приватного життя від А до З. Нарешті, лікарі не можуть не числитися із тим, що їхній фах, не так як де-які иньші, ніколи не може зникнути, як би й не відмінили ся умови нашого життя; навпаки участь лікарів в улаштуванню правильного життя робитиметь ся чим раз бажанішою й konieczнішою, при чому перше місце займе санітарна діяльність. Усе отсе витворює великий вплив лікарської справи і вплив лікарів на окремих людей і майже на всі боки суспільного й приват-

Під прапором вільнодумної програми в політичних і економічних справах получили свої буквинські партії, які мають свої основи у народі, без огляду на національність і конфесію; вислід виборів показує, що наші виборці сю акцію санкціонували: Вільнодумний Союз розпоряджує всіма мандатами із міст, торговельної палати і громад сільських а позаяк три послы, що не належать до Вільнодумного Союзу (партія середня, румунсько народна партія і соціал-демократ) стоять ближше до нашої програми як до реакційної польско-румунської більшості — то він має в соймі більшість. Отже результат зрівню так бажаний через кожного президента міністрів для австрійського парламенту як і недосяжний хочби із парламентарної виборчої ординації називають в Галичині нещастем для Буковини та небезпечною для тамонах польських інтересів.

Після нормальних понять (які на всяк случай зовсім повністю не годять ся із поглядами галицької преси збагаченою тамонах виборчою практикою) більшість крайового союму вибрана більшими виборами репрезентує волю крайового населення. Се має припорок у нас тим більше, що наша меншість соймова складає ся лише із послів із великої більшості, яка преці ні в одній австрійській провінції, якби на неї й не задилялись, не має так мало оправданя для естования своїх привілеїв — а до того ще й розпадає ся на дві партії, із яких одна а імено партія середня, якою проводить теперішній крайовий маршалок, зовсім не одобряє поведених послів тої кури, вибраних скупенькою більшістю. Хто неупереджений, сей певно не добачить нещастя для крам в отсих політичних відносинах сотворених волею населення!

Колиж ходить о безпеку для польських інтересів, то оправдане сеї скарги требаби вперед доказати тим, що культурні потреби сего народу є незаспокоєні.

Загалом живе на Буковині 723,504 душ, а між ними є 26,857 Поляків. Більша частина послів складає ся із зайшлих із Галичини слуг (наймати, візники, покоївки, паріки і дівки), які воліють іти в найми до буковинських службодавців, у яких платня крапса і обходжене гуманійше чим остати ся у своїх земляків, де платня низька а поведене нераз прямо безирмірне! Крім того живуть ще по містечках та торгових громадах плохі польські ремісники. В столицю краю зустрічаємо ся із кількома визначними польськими родинами міщанськими і урядничими. Веретву польських дідачів творять за виїмком нечисленних старомоштокських родів, які завадрували аж у двох десятиліттях, певне число вірменських родин, що за приміром своїх галицьких братів прийняли польську народність. (При сій нагоді треба замітити, що старомоштокські польські роди займають ся політикою далеко менше агресивно як їх інші „польські“ станове товариші на Буковині). По селах Поляки майже не мешкають — польських сіл, або навіть таких, у яких би Поляки жили в поважній більшості, нема зовсім.

А помімо сего ужито нагоди побуту президента міністрів в Чернівцях відповідно до жаданя вишепольської преси, щоби боронити прав буковинських Поляків на те, щоби ему предожити в меморандум врученім польським політичним товариством отой дезидерати буковинських Поляків: Щоби ввести польську мову до шкіл народних і середних; щоби уділювати науку релігій в польській мові; щоби установеено польський інспекторат крайовий та основано на черновецькій університеті лекторат польської мови.

Вручаючи меморіал були певно переконані, що президент міністрів, освітлений „благодатію“ польської культури в Галичині, котру що йно опустив, сейчас відістане їм браму до Буковини! Але др. Кербер вдовольє ся тим, що меморіал, дивним способом его поппраючи, передав міністрови просвіти. Седяж п. Гартель застановить ся над тим меморіалом, то чей мусить сконстатувати, що ні в одній провінції не поводять ся в шкільництві супроти так дрібенької меншості із такою зглядністю як у нас.

Закон жадає, щоби там всюди, де в трьох роках перебіче число дотичної народності відноситься 40 дітей, завести в народних школах науку в матерній

мові. І хотий тільки в десяти школах число польських дітей ледви відповідає законним вимогам, то всеж таки уділяє ся науку в польській мові в 24-ох народних школах.

Польська мова на щасте не є у нас зовсім краєвою, а помімо того учать по польськи всюди по середніх школах і в учительській семінарії в Чернівцях. Ані Румуни (в числі 229,010), ані Русини (в числі 297,798) не мають свого крайового інспектора. Тільки поприділювано німецькому крайовому інспекторови двоє професорів для румунських і руських народних шкіл, яких круг ділани в дійсності є зовсім не ширший як професора, якому повірено інспекцію над наукою польської мови і релігій (для всего трьох тисячів польських дітей шкільних).

Русини мають всего лише двоє повітових інспекторів руської народности, а рівнож і Поляки мають двоє польських. Русини і Румуни не мають ще доси на черновецькій університеті своїх лекторатів алеж право мають Поляки жадати его для 43-ох слухачів? Правда що в середніх школах уділяє ся науку релігій в німецькій мові, але також і на се треба пам'ятати, що в польських гімназіях в Галичині Німцям уділяє ся науку релігій по польськи. Із сего, що наведено — а п. Гартель із матеріалу, яким розпоряджує, зможе пересвідчити ся, що те відповідає фактичному стану — виникає і его відповідь на польський меморіал, якої не ваяки додумавсь; єї могли впрочім вже наперед предвидіти вручаючи меморіал і — їх інспіратори.

Для чогож они свое жадане так з'ясували? Для того, щоби кинути мітку незгоди в буковинський сойм, який они так ненавидять, тому, що в ній засідане більшість вільнодумних, свободних від національного шовінізму і позакартисових іятрий та щоби в політичній замішанню зміну крайової президії використати на переміну системи. Буковина однак має ще в тямці часи польського фінансового директора ради. дв. Тайнецького, як також часів польського державного прокуратора Мегофера! Спомини на ті сумні епізоди, які вже на щасте належать до безповоротної минувшини, з'єдналиби лише буковинське населення в боротьбі против польських претенсій ще сильнійше, як се й стало ся підчас недавних виборів до сойму через з'єднуючу звязь вільнодумної програми.

Політичний перегляд.

Зміни в команді австрійської маринарки.

„Fremdenblatt“ доносить, що цісар вдовольє кількя разів повторюване бажане коменданта маринарки бар. Шпавна, щоби перенести его в стан супочинку, а при тій нагоді висловив ему у відручнім письмі подяку і признане за дотеперішню сповнюване високої служби. Рівночасно іменував его наслідником — дотеперішнього заступника віцеадмірала, графа Маврокордато, наділюючи его рівночасно гідно стью тайного совітника.

Вбійник Плевого.

„Berliner Ztg.“ доносить із Петербурга, що слідство проти Сазонова, вбійника Плевого не виказало нічо такого, щоби вказувало на те, неначе він мав яких небудь свідників. Думають що Сазонов робив на власну руку. Сазонов був перед півтора роком головним ініціатором студентських розрухів в Москві із за те посладо его в глибочу Росію, але ему завело ся відти глибоко.

Під ріжними назвами і в ріжнім перебіраню, фарбуючи собі волосє шукав Сазонов занятя і найшов его при желізниця як наліт, гамівник а в кінця як кондуктор. Раз повнив навіть службу зворотничого. Видно приготував ся до атентату на царя або на котрогось міністра. Із огляду на се, заострено тепер приписи, які відносять ся до припиняня до желізничної служби.

Із крайових соймів.

Буковинський сойм збере ся на перше засідане в понеділок д. 10. жовтня відповідно до цісарського патенту із 11. вересня 1904.

Засідане розпочне ся о год. 11 рано і буде тривати коротенько, бо его програма обмежить ся до взаїмних представлень, зложеня обітів і уложеня дневного порядку для слідуячого засіданя. Перед засіданем відбудуть ся богослуження в церкві гр. прав., гр. кат. і рим. кат. костелів.

На другім засіданю галицького сойму д. 1. Х. поставив руский клуб слідуячі внесеня: 1) Пос. д-ра Олесницького а предложенем проекту законів зміняючих постанови крайового статута і містичих в собі нову виборчу ординацію до сойму.

2) Пос. др. Олесницького о засноване руської гімназії в Станиславові.

3) Пос. др. Олесницького зміну §. 47. закона водного.

4) Пос. др. Олесницького о средства для запобіженя наслідкам посухи.

На третім засіданю (4. Х.) др. Олесницький мотивував свое внесенє в справі заснованя руської гімназії в Станиславові. По его світлій промові, в якій вказав на починені в промовах намісника і маршалка запевненя що до підпирания культурних потреб Русинів — внесок відосладо до комісії шкільної.

Внесок д-ра Олесницького в справі зміни крайового статута в дусі розширення виборчої ординації унав. Крім сего виголосили рускі послы кілька промов при верифікації мандатів польських послів. Розуміє ся, що всі промови остали без наслідку: „крайови“, сойм дав усюди апробату на подвиги виборчих гієн.

Підчас того, як в моравськім соймі вели ся наради над зміною ординації виборчої, прийшло перед соймовою палатою до демонстрацій. Около години 12-ої зібрало ся перед соймом звиш 1000 людей. Були то переважно робітники, котрі підносили оклики з жаданем загального, безпосередного, тайного голосованя і сьпівали робітничі пісні. Хотіли перервати поліційний кордон, але то їм не удало ся. Поліція добула оружжя, але не зробила з него ужитку. В наслідок візваня проводирів до спокою робітники заехали дальших проб перерваня кордону поліційного, але зібрали ся коло техніки і відбули там збори, на котрих двоє робітників виголосило бесіди а піднісши, що цілі демонстрації осигнена, візвали зібраних, аби спокійно розійшли ся. Візваня услухано і о годінї 1-ій площа перед соймом була вже цілком пуста. По засіданю сойму, коли заступник бурмістра берненьського, соймовий посол Рорен вертав до дому, соціалісти задержали его повіз і обсадили его лайкою, що голосував против загального права годосованя. Мусіла змішати ся поліція, аби зробити Роренови дорогу до дому.

Передвчєра в полудне відкрито сойм чеський. Зараз по привітних промовах маршалка і намісника розпочали Німці обструкцію і ставили внесенє на поїмнені голосованя. При кінці засіданя відчитано заяву послів старої молодоческих, в котрій роблять правительство відвічалним за сумні відносини в краю та домагають ся язикового рівноуравненя. Вкінці заявляють, що Чехи будуть вести против правительства борбу доти, доки не будуть узгладнені всі потреби і жаданя краю.

На богослуженє, яке відправлено передвчєра з нагоди відкритя дальматинського сойму, не прибув крім крайового маршалка ні один посол. По відкритю засіданя помімо протесту маршалка забрав голос пос. Цінґрія і відчитав коротку заяву в хорватскім і італійськім язикі, що послы пересвідчені, що намісник обидив край, і тому не ввозьмуть участи в нарадах. Коли Цінґрія скінчив читати, намісник вийшов з салі; полишив ся в ній тільки правительственный комісар Нардєш, котрий

вручив маршалкови цісарєне писемо, поручуюче замкненє соймової сесії.

Пращанє Є. С. кн. Гогенльогє.

Отсе пращала Буковина чоловіка, що як обективний і справедливий чоловік, свободний від усякої національної нетерпимости, з'умів заволодіти серцями усіх і здобути собі заслужену пошану.

Хоч вже послідні дні наглядно доказали, що Буковина за добро добром платить, то остаточно пращанє на двірці желізничім став подією, доси в ачинах Буковини небувалою.

На улицях від намісництва до двірця желізничого всюди маси людей, установлених в шпаліри, у вікнах поодиноких домів визирають приязні і в ту мить засумовані лиця і, поздоровляючи хусточками, пращають улюблену князю пару. На самім двірці зібралися ся тисячі народу, усі представителі урядів і найвищі достойники. Не бракло майже нікого.

М. и. прибули: митрополит Рєста, генерал Ванка, велике число офіцерів, радники двору, бурмістр і его заступник, маршалок крайовий Василько і его заступник др. Стоцький, члени „Вільнодумного Союзу“, професори університету, заступники усіх корпорацій і товариств і мн. и.

О 2. год. прибула княжа пара з дітьми на дворець, звідки бурмістр Кожановський і др. Рабе випровадили їх до почекальні. Ту пращали князю пару жєнщини і достойники. Жєні намісника передали урядники політичні і відручники товариств китиці цвітів. З сльозами в очах прийняла китини півіти і глибоко зворушена подякувала за дізані почести. Княжа пара звернула ся до присутних і подала їм руку. Для кожного знайшла слова подяки і зворушеня. Кн. Гогенльогє не був зі зворушеня в силі промовляти довго. Гарна Буковина і єї ввічливі мешканці остали довго в пам'яті князя.

Він не може за усе дізану пошану і почести віддячитись, тому віддєжає як довжик Буковині. З окрема попращав ся князь з відручниками преси.

О 1/3 год. наступила прикра хвиля від'їзду. Ще раз привітні поздоровленя, ще раз незчислимі докази пошани і княжа пара уїїла до потягу, що їх відвіз від нас за скоро.

З сльозами в очах, крикнув князь задушливим голосом: „Пращайте, до милого побаченя, тисячі поздоровленя засилаю прикраєній Буковині!“ Оклики „Нощ!“ і „Славно!“ майже невмовкали.

Дальша їзда княжої пари аж до границь Буковини була правдивим триумфальним походом. Усі наші послы і много людей супроводило князя аж до Нєполоківців.

На стації Старої Жучки зібралися заступники учителів, товар. „Січ“ з прапором із оркестрою, делегати громад і мн. и. Віцемаршалок др. Стоцький пращав кн. на границі свого округу виборчого, а князь на се тільки відповів: „Повтаряю ще раз, що я Вам вже не раз сказав. Не знаю, за що я тільки почестий дізнав!“ Невмокаючи оклики „Славно!“ і генеральний пращальний марш „Січового сурмача“ були найкрасшим виразом симпатії для кн. Гогенльогє.

В Мамаївцях виразді ніхто не промавив, всеж таки кн. Гогенльогє вийшов з вагону, де його привітала грімкими окликами шкільна молодіж. Коли князь поглянув на ту бідну босу дітвору, сказав посол др. Луну: „Отсе результати столітньої культури!“, на що князь відповів отсими знаменними словами: „Черевни можна купити, але ті серця, які они мають, годі оцінити!“

В Лужанах промовив серед численно зібраного народу, Січовиків, як також представителів громади і учительства, пос. Ник. Василько і попращав як слід від'їздяючого президента, котрий і тим разом з одушевленем подякуючи і попращав ся з Буковиною.

Особливо зворушаючим було пращанє в Нєполоківцях. Серед брами, прикрашеної руськими і крайовими прапорами, висіла в середині таблича з написом: „Най жєє княжа пара“. Князя привітав посол Пігуляє подаючи ему

на чудовій тарілці Шкреблякового пирогу хліб і сіль і виголосив отсю промову: «Ваша Сьвітлості!»

Вельми поважана княжа паро!

За прагматичним звичаєм вигтає руский парід визначні личности хлібом соєю, на знак свого високого поважання; Вас же вельми поважана княжа паро працюють Буковинські Русини на границі свого краю хлібом і соєю на знак — любови.

Ваша Сьвітлості!

Вельми поважаний пане намістнику!

З вашим прибутем до Буковини наступив за півтора року нечуваний переверт в краю: люди, що доси жили в безпастанній борбі між собою: Русини, Волохи, Німці, Жиди, всі ті сидять сьогодні мирно разом близько себе при однім столі і спільно роздумують не над нічим иншим, як над культурним і матеріальним піддигненням добробуту всіх мешканців сего краю.

Деж лежить причина сему, де чарівне средство на се? У вашім естві шляхотний князю, бо ви менше панували — ви край любили!

Як нагідне весняне сонечко зазначає своє панованне лише світлом і теплотою, що єдино будить жите і заохочує до втішної праці, так виявила ваша шляхотна любов до люду на наш много перетерпівший парід, немов би занесене якогось прокляну.

Ваша Сьвітлості!

Шляхотна і улюблена княжа паро!

Як би воно не було так явне, та не діло се так наглядно, то можна гадати, що се були лиш мрії — казки: щоб між людьми похажали князі, котрі до себе пригортають найбільш улюблені і убагородняють все довкола себе: так підняли й пригорнули й ви благородна паро княжо уособлену спритку нашого краю, буковинське населення, а між ним і руский парід, який зазнав за вас справедливості, якої наслідком став суспільний мир і спільна охоча праця в краю, при чім і управляюча машина краєва так без шуму і так точно функціонує у нас, як ніколи доси.

Благородна і вельми поважана княжю!

Що такий безпримірний переверт в нашій країні в так короткій часі між сповинти сн, се треба завдячити у великій мірі також і тому, що Ви вельми благородна княжю стояли побіч свого вельми благородного мужа одною душею одною думкою, ви обоє володіли в краю серцем і любовію, що відношу в отсій поважній хвили з найшпирішою подякою і з особливим натиском.

Ваша Сьвітлості! благородна і улюблена княжа паро!

Прошу не взяти мені сего за зле, що я, чоловік народу, цівраний отсю хвилиною переступаю в моїх словах межі звичайної конвенціональності і воляю мому серцю так вільно говорити, та хто відносив ся до народу так явно із серцем і любовію як ви, до того неможливо инакше звертати ся як серцем і любовію.

Тож позвольте в сій хвили мому серцю повному глибокого жалю сказати, що се нас глибоко діймає, коли ми бачимо як ви так ненадійно із нами розстаєте ся, так що прийшло ся нам згадати так незмінну правду звісної пісні, у якій говорить ся про лиху долю в сьвітлі:

Dass bei den Rosen gleich die Dornen
[stehen]
Und was das Herz auch sinnt und dichtet
Zum Schlusse kommt das voneinander
[gehen].

Тому не остає ся й мені тепер нічого иншого як на працювати ужити снів тойж самої пісні:

Behüt sie Gott, es wär zu schön gewesen,
Behüt sie Gott, es hätte nicht sollen sein!
Doch wend' es sich zum Guten oder Bösen,
Du edles Paar, in Treuen denken wir dein!

А коли вже на отсій границі нашого краю кличу вам від руского народу наше щире „працуй“, то прошу ще в останнє задержати нас Русинів за границями країв, які нас будуть розлучати, в такій теплій пам'яті, із якою ми збережемо у наших серцях спомини про Ваші ясні личности“.

В імені Румунів промовив посол др. Огюл, а в імені цілого краю маршалак краєвий Юрій Василько. Відтак ще сльдували промови паних представителів, (між иншими промовляв заст.

ак. тов. „Союз“ п. Клим). Особливо виразно зробила таку промову посла Пігуляка, так що зворушена княгиня аж заплакала і обтерла хусточкою рясні слези...

Так працювала Буковина свого президента і уміла йому належно віддячитись.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. жовтня 1904.

Новий президент краєвий др. Вайльбен прибув вже до Чернівців вчора раннім п'ятком. Пополудни представили ся новому шефови урядники політичні, а іменем їх промовив радник двору Фекеге. Зложивши вітальний, висловив надію, що новий президент зуміє дати собі раду з трудною політичною управою Буковини і звернув його увагу на перетяжене і брак політичних урядників. В кінці попросив о справедливість і загідність в поступованю. Др. Вайльбен відповів, що він свідомий своєї трудної задачі і що буде подібно, як се заявив президент міністрів, поступати безогорно, справедливо і дагідно. На коңці напоявив урядників, щоби в тім змислі працювали, а тоді здобудуть собі не лише вдоволене нашого начальника шефа але також і любов та довіру у населення. Описав представили ся урядники ескарбові, дирекції дібр і санітарні. Новий президент зложив вже візити червоночним достоянням, а між ними віцем. др. Смалю Стоцькому.

Послідній вечір на Буковині пробула княжа пара Гогенлох на пирі улаженім краєвим маршалком бар. Юр. Васильком, в яким взяли уділ всі послі соймові і парламентарні та митрополит Рента, сов. двору Фекеге, заст. бурм. др. Райе, сов. буд. Грегор, сов. Захар, надком. Кешман, мін. сенр. Стефан бар. Василько і Ів. Табора. Перед від'їздом зложив ин. Гогенлохе пращальну візиту в домі пос. проф. др. Ст. Смалю-Стоцького і пос. Ник. Василька.

Із „Буковинського Бояна“. Звичайні проби „Бояна“ до великого концерту, який має відбутися в неділю, вже розпочали ся. Тому просимо всіх членів приходити точно на проби що понеділка і п'ятниці о год. 7-й веч. Тоді можна також згодувати ся в члені товариства. — За виділ: М. Левіцький, голова.

Надзвичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої в Кадобінах відбудуть ся дня 17. жовтня с. р. в 2-й годині пополудни з отсім днівним порядком: 1. Вибір касєра. 2. Вільні внесення. — Від старшини і надзорчої ради: Іван Мельниченко, голова, Іларій Іванович, преде. надз. ради.

§ 19! Др. Романъ Алексєвичъ з Коломиї надіслав нам на основі § 19. просторе „Опровержене“ справозданя із розправи о. Богатирця, поміщеної в 107. ч., із якого подземо тут уступи, які відносять ся до особи простуючого — розуміє ся із задержанем у с'їх цих оригіналу: „Нев'ірно, що „др. Богатирец“ заявив через свого заступника, що сей негідний висказ вирвав ся йому всего“; такого заявленя ні о. др. Богатирец ні я не давав. Не правда даше, що я предложив перед росправою, або коли нібудь серед росправи згоду, або заявив, що зложу „заяву чести“. Нев'ірно в кінці, що мені удало ся намовити обжаловуючих до згоди з о. др. Богатирцем зложив заяву, що „він не думає в обидити „Січ“ и не має до сего причини“. Вірним бо єсть, що я много разів заявляв, що мій клієнт не має ніякої причини в потреби приставати на згоду і що він ніякої „заяви чести“ обжаловуючим не дає. І тільки, коли судія прийняв предложєне п. Стрийского на відрочєне росправи для переслухання свідка аж із Новоселиці і се виходило на значне проволочєне діла, що не було в моїм інтересі, і згодував ся на поновну — майже просьбу п. Стрийского подиктовати до протоколу не „заяву чести“ но „констатованє факта“ (genuine Feststellung der Tatsache).“ До сего „Опроверженія“ ще прийде ся нам мабуть вернути.

Невзгоди в родині Толстого. З поглядами російского фільозофа графа

Льва Толстого, який виступив проти війни російско-японської, не годить ся його власні діги. І так його один син пішов як охотник на далекий Схід, дочка брала участь в торжєстві, як вєспіла нові армії до Манджурії, а недавно другий син Толстов помістив в час. „Новое Время“ статю, в якій старав ся опростити погляди свого батька. Молодий загрозив висказує переконанє, що могутня Росія небагом загорне усі єусєдні держави (!) и виженє Англіїців з Єлиту і Індії (!) Прегарна то мрія молодого наперевочика!..

Ліченє в темряві. Велику сензацию викликала відкритє видєньского дра Гольдмана, що винайшов новий спосіб ліченя хорих, що терплять на горячку. Хорих таких уміщує др. Гольдман в темних кімнатах, яких уживають фотографі (самєга obscura). В кімнаті такий, щільно замкнений, уживає винахідник при ліченю червоного світла і обживає недужих червоними бандажами. В лікарських кругах оповідають, що сей новий спосіб ліченя справді обнижує температуру горячки.

Лучі Рєнтгена причиною рака. Англійські дєвєники доносять о сензацийнім случаю смерті бувшого асистєнта Едісона дра Дальєго, що помер на рака. Др. Далл вже давно заиримітив, що при експєримєнтах лучами Рєнтгена напухали ему пальці. З часом кинув ся рак на обі руки, які мусіли ему відтяти. Тим же однак не усунєно хороби. Рак вкорінів ся в цілім тілі, в наслідок чого др. Далл недивно помер. Від того часу занєхав Едізон свої експєримєнти, переконавши ся, що лучі Рєнтгена викликають в людськєм організмі хоробу рака.

Смерть з імаґінації. Доносять, що в місцевості Цуцінаті померла недавно молода учителька Геррїт серед незвичайних обставин. Від якогось часу терпіла на гіпохондрию і дуже часто висказувала бажанє, позбавити себе життя. Недавно в присутності родичів витягнула фляшочку і удаючи, що буцім утнула ся, унала на зємаю і в короткій померла. Дослідї лікарські виказують, що фляшочка була щільно замкнена і що нещасна зовсім не зажила отруї.

Арєштованє Марконого. В Нью-Йорку арєштовано славнозвісного винахідника телеграфу без дроту Марконого за те, що скоро їхав самоходом. Поліція засудила його на заплаченє гривни в квоті 2500 корон. Вієть про те арєштованє викликала очевидно велике заїнтєресованє.

Любовна драма. Вчєра застрїлив в Неаполі академік Сомєллі жінку проф. унів. Ливрєнтї, яка була глуха на єго любов.

Експєльозиє. В фабрїцї Аїслєра і Отгльба в Сараєві трїє передвчєра вєтел, причім погубло 6 робітників, а ще більше потерпіло рани.

Руска сєлянська бурсє. На бурсє жертвували: Пан падул. Савіцкїй з Мамайєвцїв 1 кор., п. уч. Топущак 2 кор., п. уч. Кєстєк Юрій 1 кор. При заснованю „Січ“ в Рогізнїй зібрав управитєль 6 кор. 90 сот. Жертвували: Ви. пан ц. к. проф. Брензан 1 кор., п. Василь Продан 1 кор., пані Евг. Барон 1 кор., пані Хонїя Продан 1 кор., пані Олі Дутка 1 кор., п. Швайцєр 10 сот., п. Іван Спєнєк 50 сот., п. Дарїй Пігуляк 20 сот., п. Николай Мєлєнєк 20 сот., п. Омєлян Швайцєр 10 сот., п. Будзко Олєксєндєр 20 сот., п. Урбанєскїй 40 сот. і п. Піпїна, сїчовик з Нєполєкїєвцїв 20 сот. — Виділ товар. „Руска Бєсїда“ рішив 5. жовтня с. р. запомочї сєлянську бурсє 50 кор. — При працюваню п. прєзидєнта краю ин. Гогєнлєгє в Нєполєкїєвцях пожєртвували управитєлєви бурсє о. Мєланчук з Лукавця над Сєр. 2 кор., о. Драчанєскїй 5 кор. а пан Попович падул. з Вашкїєвцїв 10 кор. — Пан Модєст Лєвїцкїй 1 кор. — При судовій розправі із дня 20. верєсєня с. р. підчас урядованя пана сєкр. суд. Коралєвїча рішив ся обжалованїй пожєртвувати 10 кор. на сєлянську бурсє, котру суму вже одєржав управитєль бурсє. — Заряд бурсє складає всьм щирим жертводавцям сєрдєчну подяку. — *Пант. Клим, канд. фїл.*

Америкаєські опришки. Америкаєська „Свєбєда“ пише: Помєжї Монт Клер а Патєрсон Н. І. в горах панали замаєкованї бандити на касєра Дана Вітє, що їхав вилатити робітникам за-

нятим при будові водопроводу. Коли Вітє висів з зєлєнїцї і удав ся біжком на місце робєтї, сєрєд лїса вискочїло з корчїв чєтирєх лудїй з зазивом, щоби задержав єя. Вітє побачивши грозачу нєбєзбєжнїстї, погнав чим сєкоршє коня, думючи, що утїчє, але в тїй хвилі дав ся чути вєстрїл, і кінь повалив ся на зємаю. Опришки припали до Вітєго, домагаючись грєшїй, а коли він їм опирив ся, ударив єго один опришок по гєлові так, що зовсім єго пригєловив. Відтак опришки забравши всї грєші, які Вітє мав при собі, а було їх 5 112 долєрїв, щєзали в лїсї. Коли Вітє прийшов до сєбє, заїшов на місце робєтї, дав знати поліції, котра разом з робітниками пєстїла ся за опришками в погоню. Однак опришки пропали без сльду. — В Бруклїнї єдному маючєму Італїєвцєви вїкрали нєвєслїдженї злочинцї єпїка і жадають від батька вїсую дїтїни, бо инакшє замордують єя. Батько дав знати поліції, і заявив, що даєть 10.000 долєрїв нагороди тому, хто наїдє єго дїтєнє. Полїція без вини сїдєть за злочинцями. Батько всє ще одєржує від нєвєслїх лудїй лїстї з погрозою кровавої нїмєтї, коли не зложить жаданой суми грєшїй за вїкуп сїна, а також присягають страшну нїмєту за донєсєнє тої справї поліції. Подібні лїстї з погрозами одєржують і другі бєгатїї Італїєвцї, тому сєрєжуть ся перед замахом і не пускають дїтїй на улиці, боячись, щоби не попали в руки опришкїв.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Портрет гєтьмана Мазєпи. В сєлї Сирєватка, харківської губернії наїдєно на подї єдної сєлянської хатї єлїйний портрет гєтьмана Мазєпи. Понизшє погрудя находит ся підпис карлицєю: Іван Єпанєнович Мазєпа, яєнєвєльможний гєтьман. З огляду на те що тєрєн шведско-російської борбї, у якій лягла воля України в полтавєску мєгилу, находит ся дуже близько Сирєваткї і мїстєчка Сум, у якім, як ходить переказ, мав проживати Пєтрє І., то можна думати, що новонаїдєний портрет є справді автєнтичний.

Руско-німєцкїй словєр, уложив Омєлян Поновїч. Сей словєр мїстїть на XII. + 319 сторєнах (21 аркушїв) гарного друку вєлїкої вїсїмкї нє тільки значїнє але й відмінє слів. Наклад закупила кнїгарня Рєхєнбєргї і Сїпїлєи в Чернівцях і продєє брошурований примірник по 5 кор. а оправлєний по 6 кор. Замовлєні в друкарнї „Рускої Радї“ примірники коштують в оправі 5 кор., з перєсылкою поштовою о 20 сот. бїльшє. Хто хочє їх набути по єїй уміркованїй цїні, мусїть єспїшити ся, бо всєго є ще лиш кїлькєдєсят примірникїв, які остали нєзакуплєні кнїгарнєю.

Малий Фейлєстон.

Ані слова. Ні єдногє слова!
Втїхла пієня. Пірєвали ся струпи.
Пєложили надїю до трупи.
А була вона така чудова!
— — — Буль злєрова!

Дєвокола спєкїй, як у грєбі.
Сєнєцє згасло. Схєвало ся в хмарах.
Мїєнєц бїлий, начє мрєць на мєрах.
Зорї в мрєцї мєркнууть, мєв по тобі
У жалєбі — — —

Бєлдан Лєвїцкїй.

Пєрєписка Рєдакції.

Ви. М. П-ич. Вашої відповіда н. І. К. не мїстїмо 1) тому, що у нїй Ви єобї прїмо кнїте з прїавл рускої правописї і граматикї 2) тому, що ви закидєтє пр. що „молодєнєскїй п. тов. К-ий“ нападаєть на старшїх учитєлїв і управитєлїв шкїл, хоч чєгєсь подібного в обгєрєвованїй статї зовсім нєма — єтїє нєма прїтоки до полємїкї.

Ви. Тот-ул. Рєдакція нє має нічє до діла з вїснєлюю часєписєй. Вашу жалєбу прєдєдано, дє сльдує.

Ви. І. К. Тєпєр — нє актуальнє. Нє можємо друкувати.

Ви. С. Б. в Цїрїху. Заряджєно, О обїцанє прєсїмо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад п. к. Гудварської фабрики Найбільший вибір різномірної обуви для Corcal, а також сатинованої шкіри і турнована. Все з найліпшої сорти.

обуви Ф. А. Повера як також Чанека. панів, пань, і дитий. Черевки з Chevreaux, т. н. Черевки до пошеня дома і до турнована. Все з найліпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамських боа, як також всього роду заруканів. Посадна новість. Шапки для хлопців, перекі кучми і інші сукоші шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єгорове і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівач палеців і колін, огрівачі стін, паньохі правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і т. н. для пань, панів, дівчат і дитий.

Конфекция бязок Гольфа і камізелок для пань, панів, дитий, дівчат, до того жакети і чепці.

Капелюхи. Самоетійна продаж капелюхів І. Г. Іта у Відні, і Осина Іхлера і Сінів білий вибір капелюхів Габіа, найліпшодену, пайну і т. н. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди

люхів з п. к. надвірних фабрик капелюхів в Граду Бореоліа в Александри. Найліпших і найдешевших фабрикатів з фільду, Циліндри і класи після найновішої моди

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дитий.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних красках найліпшого роду, модні конярики, манжети і хусточки до поса.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найрізномірнішої конетрукції і амуниція. Кальони і черевки до сінгу найліпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, плади, мішочки на біле, парасолі, кошки на начиня, неперарія, кози і т. н. шкірані товари.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Дентистичне Ателіе Беркарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

порукає

Вп. П. Т. Публиці всі свої у круг того звана входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Перша буковинська цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (4-4)

ВИРОВИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ГЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовлення виготовляемо сейчас, точно і дешево.

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в різних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОБІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНИКИ (до тонких стін)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

МИЛОШІХТА

„Олень“

„Марка“

„Ключ“

Найліпше найвидатіше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

Всюди до набутия

При куплі належить зауважати, аби кожний кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.

41 (2-17 н.)

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всілякі роботи друкарські
скоро і дешево.

Десеровий Виноград кураційний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., вислає Др. Горват в Шен-40 (5-5 тендре (Угорщина).

ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляю Високоп. П. Т. Публику, що я в дорозі купна набув загально знану

ПИВАРНЮ ХІРЕРА

котра находить ся в румуньскім народнім домі.

Опертий на своїй довголітній виправі реставраторській, освідчаю що піднимаю ся в кождім згляді Вп. Гостий вдоволити так доброю кухнею як також знаменитим „пильзенським“, а поручаючи ся ласкавим зглядом, прошу о численні відвідини і пишу ся

з глибоким поважанем

43 (2-2 н. н.)

Морід Канюк, реставратор.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стосаришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки обезпечені тревало в „ДНІСТРІ“ від огню. Членський уділ 50 корон можна зложити в ратах; висове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затыгати позички на 6 % за предложеном відновітної гіпотези або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшій купні землі нехай. купуючі звертають ся за позичками до „ДНІСТРА“.

ВКЛАДНИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від уділів а часть зиску призначує ся на добродійні ціли; до тепер уділено на церкви, бурев, школи і т. н. 18.385.— корон.

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698,786 Н.	Позички	1,403,472 Н.
Уділи	115,947 Н.	Цінні папери, льок.	
		в банках і на рах.	
Фонди резервові	23,522 Н.	біжучий	506,994 Н.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Магазин одягів

Вашлер і Фаербург

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

порукає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дитий по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДІЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК.
в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (14-24)

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Мої панове! Край находить ся в тяжкій фінансовій кризі. Хто тому винен годі знати. Всі мої і Ваші попередники сповнили совісно свої обовязки. Але раз наступило те, що криза справді виринула, а Вашим обовязком буде її по змозі усунути. Новий відклик до податків нашого населеня, яке вже й так перетяжене не згодить ся з вашою совістю. (Славно! Să trăescă! Bravo!). Треба отже глядіти за иншими жерелами

Вкінці почала рана на нозі горіти ся; горячка уступила. Душа бідака вернула немов з тамтого світа до первісного її стану, до роздумувань над тим, що пересувало ся перед його очима. Але як-же змінилась суть тих роздумувань! Давнійше було се милосердя.

щоби єю кризу в відповідний спосіб усунути.

На покриті пекучих потреб сего краю нема поки що ніяких средств. А краєвий шпиталь потребує конче значного розширення, так само заведене божевільних, при яким треба заложити павільон для заразливих недуг. Треба також шпиталів в Вижниці, Сторожинці і Сереті.

На сей видаток потрібно около два мільйони кор., на що нема ніякого покриття. Крім того потрібні регулярні ріг, дренажні роботи, а не менше потрібно також вибудувати краєву палату, що вже не відповідає теперішнім вимогам.

Розвиток університету а також людського і середнього шкільництва буде залежати від Вашої оцінки. Будова шкільних будинків є гнучким чинником сільського населення і в друге в тім положенню, що в тій палаті про се говорю і приймаю депутатів в тій справі. І так думаю, що Ви, мої панове, будете мусіти і сею kwestією основно заняти ся. Оскільки програма поодиноких стороництв доси вийшла на денне світло, поставлять поодинокі партії високій палаті важні пропозиції. На першій місці зову пропозиції реформи виборчої, реформи що незвичайно важна для краю і по якій населення надіє ся значного розширення своїх виборчих прав. (Славно!)

Дальшим пропозицією се вибудовування краєвого банку, улічнене господарського кредиту, що є головним жагданем мужицького населення. (Славно! *Să trăiască!*)

Політичне платні учителів (признани) необхідно конечно і Вам треба о сїм нарадити ся. Зміна устав громадських становить вже від многих літ предмет розправ в сій високій палаті і я глибоко переконаний, що Ви і в сїм році будете в положенню основно тим заняти ся. Украєвдене доріг належить також до програми партій сїєї високої палати і Ви будете мусіти сеє важке питанє розв'язати.

Я звернув би ще просьбу до високоповажаного п. президента краю, щоби слідив наші розправи, щоби ухвали сїї палати прихильно підтримав.

При тій нагоді позволю собі представити Вам, мої панове, пана радника двору Фенете, що Вам вже як найліпше відомий (Славно!) і прошу его, щоб служив нам своїм зрілим всестороннім знанєм.

Много вимагаю я від Вашої діяльності мої Ви. панове. Прийміть на себе ту працю, хай вашою засадою буде: Не все, що старе, мусить бути лихе. Як що тільки на старім є доброго то заховуйте сесе. Але приберітьте ся також і дальшою засадою, що не треба держати ся старого, тому що его передала минув-

що вирастало із відрази, — тепер була се ненависть екаліченого звіряти, напрасне бажанє пімети, стеклість, обнимаюча грабіжним устиском рівно тих нещасливих, що лежать побіч, як і тих, що його окалічили, — що більше в його серці зродило ся й тревало без уцину, якесь вите, за яким в завзятім побігу бігли його думки, дошукуючи ся тої сили, що видала на него присуд.

Той стан томлення самого себе тревав довго і розятрене душі взмагало ся.

Аж ось спостеріг одного разу, що здорова нога деревіє і пухне в кістці. Коли начальний хірург відбував щоденну ранню візиту, хлоп звирив ся йому із своїм страхом...

Лікар розсліджував його висхле, зівяле тіло, перетяв незначну спухлину, побачив, що сонда сягає до костий, стріпав пальцями і поглянув із загадочним сумом в парубкові очи. — Зле, брате, з тобою! Треба би другу ногу — знаєш також — тее. А ти кепський. Лежи собі тут, тут буде тобі лучше, чим в хаті, дадуть тобі їсти...

І відійшов в товаристві асистентів. Від дверей повернув ще на хвилину, похилив ся над хорим і

шина теперішності. (Оклик: славно!) Розсліджуйте кождо спонуку, звідки небудь она походить, після єї річєвості.

Через те, мої Ви. панове, зробіте для краю і населення велику услугу. Нехай в сій палаті панує згода, нехай на завжди пропадуть незгоди і роздори. (Славно!)

І так мої панове, як чоловік хоче перенести ся в побожний настрій, глядять на образ дріваого Спасителя, то подивіть ся на те наше бідне населення і згляньте ся на тих бідних людей, що покидають свою рідну землю і утівають до далеких країв. Подумайте в тім случаю на тих, що терплять голод і студінь а тоді насунуть ся Вам добрі думки самі від себе. В сїї люди мають прецінь чутства і серце в тілі. Тимте, що національну поломінь хоч-би она і як високо палала, може здусити море бідности, яке грозить залливом нашому населенню.

По уступі волоскїм говорив краєвий маршалок по руски: Вас, мої панове, що заступаєте руский нарід витаю найсердечнійше. Хоч я належу до волоскїї нації але я родив ся між Русинами. Тож мав я нагоду руский нарід пізнати і полюбити. Я знаю, де Вас болять і тому можете мені вірити, що я ніякої Вам кривди не зроблю. Із свого боку надію ся, що Ви як і всі наші посли будете шанувати права інших народів нашого краю, так що будемо могли похвалити ся, що наша Буковина є один край в цілій Австрії, де всі народи живуть разом як брати.

Свою промову закінчив краєвий маршалок вірнопідданчою заявою для С. В. Цісаря, кінчучи єї окликом „Hoch!“ „Să trăiască!“ „Многая літа!“, який зібрані стоячи тричі повторили.

Промова краєвого президента.

Милостию Є. В. нашого Най-ласкавішого Монарха іменований президентом краєвим воеводства Буковини позволяю собі Високій сойм в тім моїм характері сердечно привітати і рівночасно звістити, що я не залишу про надзвичайно патріотичну заяву сойму здати справозданє Є. Величеству.

Прошу прийняти запевненє, що правительство, яке маю честь заступати, зверне на розправи високого сойму найпильнійшу увагу і що оно буде працю високого Сой-

незначно, щоб ніхто не бачив, пересунув із пестощами рукою по його голові.

Хлопа запаморочило, немовби його вдарили хто з нечеви біаком ціпа в тіме. Замкнув очи і лежав довго — аж настала в нїм тиша невнана.

Є в людській душі зачарована криївка, замкнена на сїм замків, а не отворяє єї ніхто й нічо лиш витрих злодійський метивої недолі.

Софокль назвав ту криївку по імені через уста осліплюючого себе Едипа... А криєть ся в ній динна розкіш, солодка конечність, найбільша мудрість.

Тихо лежав хлопище вбогий на своїм тапчані і йшов по його душі немов Христос по розбурханих филих моря, успокоюючи бурю...

Відтоді дивив ся на все через довгі ночі і дні погані немовби із незмірного віддалення, з доброго місця, де все тихо і невисловано добре, відки все видаєть ся малим, трохи забавним і дурненьким, але гідним любови.

— А най-там, най-там! — пропав до себе — най-там Пан Відає людям... Не бій ся! і мені тут несогірше прецінь...

му по змозі попірати. Яко шеф політичної управи сего краю, поставлений перед новими много-сторонними задачами, я в повній свідомості їх труднощій. Прошу однак прийняти запевненє, що я усе своє знанє і усіх моїх сил приложу до того, щоби вірно сповняючи обов'язки мого уряду в хосен краю, міг успішно служити его населенню. (Оклик: Славно!)

По участі в нарадах і живих зпосинах з вами, мої панове, яко покликаними заступниками краєвих інтересів, обіцюю собі обильну спонукку і велику користь в моїй управній діяльності.

Прошу Вас, мої панове, щоби Ви того довіря, яке Ви в так великій мірі мали зглядом мого високо поважаного попередника, не зовсім відмовляли і мені. Ласкаві привітні слова високо поважаного пана маршалка краєвого, за які сердечно дякую, pozwalają мені надіятись, що я з сею просьбою звернув ся до Вас не надармо.

Она звертає ся в першій мірі до самого поважаного пана маршалка краєвого, котрий мені певно не відкаже своєї цінної помочи і вірно своєму традиційному патріотизмови буде певно вести провід нарад оглядно і успішно.

Позвольте мені, мої панове, побажати, щоб небо благословило Вашу працю і довело єї до успіхів. Нехай край під знаком згоди і національного спокою поступає і дальше охочо шляхом поступу, на який він так щасливо вступив.

По промові краєвого президента складає обіт (по руски) віце-маршалок др. Смалль-Стоцкий і займає своє сидженє. По нїм складали приреченє в азбучнім порядку всі посли у різних мовах лиш вільнодумні Румуни „прирікали“ а консервативні „присягали“... На сїм краєвий маршалок рівніше засіданє закінчив, назначуючи сїдуюче на 5 год. по пол.

(2. попол. засіданє із 10. вересня).

Чверть на шесту. Галерія заповнена хоч слабше як рано. Маршалок бар. Юрій Василько вступає на свою трибуну і дзвонить; посли звільня займають свої місця. Рано полагодувано лише самі формальности. На пополудневім засіданю вже є й інтерпретації, наглі і звичайні внесення, уконституованє комісії, тож можна надіятись ся конфлікту. На сали так і чути вижидаче очікуване невенности на висоту неприємного тону обоїх промов.

Засіданє отворено. Правосильність нарад сконстатовано. Секр. Лукасевич відчитує протокол раннього засіданя із швидкостю, якої мож єму позавидувати. Протокол палата приймає до відома. Сїдую відчитує інтерпретації пос. Луну, Штраухера і тов. в справі проєсусу жел. уряд. Брілі підчас якого реф. бар. Вімпефель висловив ся до обох: „Певне виб хотіли радо дістати ся перед суд присяжних, сеж звісно, що в Чернівцях присяжних і свідків можна купити за кілька золотих“. Краєвий маршалок обіцює передати інтерпретацію заступн. правительства до полагоди.

З черги наступає відчитанє двох нагальних внесенєй проф. Волчанського і тов. 1. в справі неурожая, щоби правит. накупило кокурудзи і на весні єї дешево продавало, 2. щоби правительств подало докладне справозданє про мож. які захопила пеляграна пошесть. Після умотивованя нагальність ухвалено одноголосно. Що до формального боку справа прийдє сего внесенєя зупинити аж до хвилі уконституованя новозішних комісій. Відтак відчитано оличайні внесенєя. Проф. Волчанський про в справі шутрованя доріг і побіч худоби, посла Штраухера, Ступицького, Лянгенгана і тов. в справі реформи виборчої, яка

має бути предложена під образи, вте в сій сесії, пос. Штраухера і тов. в справі підвищення уявт. платні, пос. Оичула і тов. в справі санації пр. фінансів, пос. Луну і тов. в справі основаня краєвого банку, пос. Відмана і тов. в справі уставу громадського знєсеня обшарів дїрських.

В цілі переведеня вибору соймових скрутаторів покинує краєв. маршалок на тимчасових скрутаторів — пос. Богдановича, Гормузакого і Сіміоновича. Скрутаторами вибрано послів Сіміоновича (28 год.) Тітингера (28 год.) і Богдановича (27 год.). Перед вибором комісії промовав із питомих емо темпераментом пос. др. А. пр. Оичула. Вілні вибори переведені ки. Гогенльогем перемінли соймову палату до неїзінаня, треба протє змінити також єї внутрішню будову. Доси в сій палаті тільки дебатовано, роботи позитивної не було ніякої. Через надмір формальности робили ми 3 кроки там де его другі заступають одним. Сойм мусить перестати бути місцем безконечних дебат. Сойм се льокомобілі; даймож єму шини у виді влучних комісій, а тоді буде функціонувати, як слід. Ходить о те, щоб вибрати комісії більше, але не давати їм багато членів, як се буває перше, де прим. комісія адміністративна мала членів 15 і не робила нічо. В імені Вільнодумного Союзу, який творить більшість теперішнього сойму предкладає вибір 1) комісії адміністративної із 6 членів 2) фінансової із 6 членів 3) економічної із 8 членів 4) комунаційну (для гостинців і жєдїз. шляхів) із 6 членів 5) конституційну (для виборчої реф. гром. уставу і т. д.) із 6 членів 6) шкільну із 8 членів 7) легітимізацію із 6 членів 8) петиційну із 6 членів. (О. б.)

Політичний перегляд.

Бук. виділ краєвий у новою президента кр.

В суботу явили ся у президента кр. д-ра Регнера Бляйзбеня під проводом заступника маршалка кр. д-ра Ст. Смалль-Стоцкого члени виділу: Калінеску, Лянгенган і Ник. Василько, краєві радники Захар і Сіміонович і директор д-ри Филипович, Цуркан і Байер. Віце-марш. др. Смалль-Стоцкий виголосив отсю промову:

„Ще під свѣжим вражєнем працю Вашого п. попередника являю ся отес з виділом краєвим, щоби Вас, пане краєвий президенте, як заступника найяснійшого монарха в краю сердечно привітати на буковинській землі в імені виділу кр.“

Виділ краєвий старає ся рівно як і краєве правительствє о добро краю. Лише обопільне доповненє в працю, взаїмне довіре і та зичливість в зпосинах, яка з них випливає, можуть отес змаганє скріпити. Добра слава, яка Вас, Ви. п. президенте попередила, як не менше обставина, що Ви отес прибуваєте з найближшого окруженя президента міністрів С. Е. д-ра Кербера, прихильно успособлена для нашого краю, дає нам право надіятись, що для нашого рідного краю що йно займагурована гра поступу буде дальше тривати, що змаганя заступників краю, стремлячі до удержаня в краю національного і конфесійного мира, підвишеня економічного і культурного добробиту та до переведеня реформ, вимаганий часом і обставинами, зайдуть у нашій особі пане президенте, широго сподвижника. Тим п. президенте з'єднаєте для себе вдячність Буковини і переконаєте ся, що спокій і мир в сїм краю, як також успіхи чесної праці для добра краю є стало овочами, що дозрівать при справедливості і прихильності. Вітаю Вас сердечно ще раз!

Президент краю відповів, що відчуває трудне наслідствє по так заслуженім чоловіці, яким був ки. Гогенльогє. Він просить бодай о частину того довіря, яким тішив ся его попередник. Потреби краю єму добре звісні і він свідомий свого трудного уряду. Бєсідник вважає своєю задачію ступати слідями свого попередника, котрого праця увінчала ся гарними успіхами.

Президент витав прибулих дуже ввічливо, розмивляючи із давнішим знакомими послами Смалль-Стоцким, Лянгенганом і Н. Васильком, до якого сказав: „Надію ся, що наші дружні зносини зістануть і на будуче удержані“.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осені.

Обув. Склад п. к. гоудирської фабрики Найбільший вибір різномірної обуви для Corcal, з телячої сатишованої шкіри і турнована. Все в найліпшій сорти.

обуви Ф. А. Невера як також Чапека. панів, пань, і дитий. Черевки з Chevreux, т. и. Черевки до ношеня дома і до турнована. Все в найліпшій сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамських боа, як також веслякого рода зарукавків. Посадна новість. Шапки для хлопців, перекі кучми і пильні суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єгоровске і Д-ра Лямана біле, рукавичка, огрівачі пультів і козів, огрівачі стін, паньчохі правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і т. и. для пань, панів, дівчат і дитий.

Конфенция біжовок Гольфа і камізелок для пань, панів, дитий, дівчат, до того жакети і чепці.

Склад дамських і мужеских американських черевиків незрівняної якості вироу Гаттавая Зоуле і Гарінгтона в Бостоні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів в Іта у Відня, і Осипа Піхлера і Синів. Найбільший вибір капелюхів Габіа, найліпшого роду, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

люхів в ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Грацу Борсодіна в Александрий. Найліпших і найдешевших фабрикацій а вілцу, льодецу, пльшу і т. и. в різних фасонах. Циліндри і класи після найновішої моди

Шапки найновішого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дитий.

Краватки і біле після найновішої англійської моди. Сорочки мужескі, білі і в різних краках найліпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до польовання. Революери, рушниці найрізномірної конструкції і амуниція. Кальсоні і черевки до ситі найліпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валізи, пуделка на капелюхи, палки, мішочки на біле, парасолі, кошики на начиня, несеарія, коши і т. и. шкіряні товари.

ВІДОЗВА.

При надходячій сезоні осмілюю ся звернути Ви. П. Т. Публиці увагу на мій

склад різних приборів і додатків кравецьких,

котрий заосмотрив я в найбільший вибір названих товарів, а то: в матерії шовкові, пльши, кльоти, гафки, стелівки, дивани, різномірні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, газах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білу і білосе-рукавичках.

Склад всіх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідання управна

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

(в сусідстві Дорнбаума.)

39 (8—10 с. н.)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Ви. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАГАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дитий.

Маючи поверх 20-літню практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми Якова Гольда, — маємо надію, що Ви. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде поціняти, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдовольмо Ви. П. Т. Публику і пишемо си

з гл. поважанем

Тайтлер і Штернберг

магазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ

НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (17—25)

Дентистичне Ателіс Бернарда Вальтера

в Чернівцях, ул. Кароліні ч. 8.

поручає

Ви. П. Т. Публиці всі свої у круг того звания входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнижших цінах.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних урядів парохіяльних так для гр.-ор. як і гр.-кат. дістати можна

по дуже дешевій ціні в друкарні „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижнево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що вино отворений

кредитовий магазин товарів Енценберг-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНІТІ ДАМСКІ МАТЕРІЇ

23 центиметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шиття, зеркала і святі образи.

35 (10—10)

37 (7—8)

Юзефи і Мілер

дрогерия, склад фарб, матеріялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований магазин

фарб тертих, олійних і инь, лакерів, покрестів, посторонків, щіток, пензлів, чеколідн, емаровил до шкір, оливи, олію і инь, товців, артикулів технічних, тоалетових, перфуми, мила, свичок, артикулів до прання і т. д.

Фотографічні апарати, напір хемічний для фотографів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім освітленю, нешонкові лампки електричні, домові ліхтарні, шпильки до краваток, годинники, ліхтарі і т. д. все найліпшого рода.

Цінники даємо на жадане.

Все продаємо дешево.

Замовлення з провінції виготовляємо сейчас.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Шерша бужовинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відня, і запряженого судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати аужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Десеровий Виноград кураційний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шен-40 (5—5 тендре (Угорщина).

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всілякі роботи друкарські скоро і дешево.

Магазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінній:

Одяги для дам, панів, хлопців і дитий по цінах, які видержують всяку конкуренцію.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК, в найбільшій виборі.

Для вигоди покупців даємо товари на сплату.

37 (15—24)